

**МИХАЙЛО
ГРУШЕВСЬКИЙ**

**ІСТОРІЯ
УКРАЇНИ-РУСИ**

XI

**ПОКАЖЧИК
ІМЕН**

КИЇВ   НАУКОВА ДУМКА   2000

Редакційна колегія:

П. С. СОХАНЬ (голова),
Г. В. БОРЯК (відповідальний секретар), Л. ВІНАР, І. Б. ГИРИЧ,
Г. ГРАБОВИЧ, Я. Р. ДАШКЕВИЧ, М. Г. ЖУЛИНСЬКИЙ, О. ПРІЦАК,
Л. В. РЕШОДЬКО, Ф. СИСИН, В. А. СМОЛІЙ (заступник голови),
О. П. ТОЛОЧКО, П. П. ТОЛОЧКО, Ф. П. ШЕВЧЕНКО

*Затверджено до друку Вченою радою
Інституту української археології
та джерелознавства ім. М. С. Грушевського
Національної академії наук України*

Укладачі: *М. М. Капраль, Я. О. Федорук*

Відповідальний редактор *Я. Р. Дашкевич*

Грушевський М. С.

Г91 Історія України-Руси: В 11 т., 12 кн. / Редкол.: П. С. Сохань (голова) та ін. –
К.: Наук, думка, 1991. – (Пам'ятки іст. думки України).

Т. 11. Показчик імен / Укладачі М. М. Капраль, Я. О. Федорук. – 2000. –
520 с. – ISBN 966-00-0600-4

Показчик освітлює всі особові імена, що згадані в десятитомній "Історії України-Руси" Михайла Грушевського.

До імен, які згадуються частіше ніж 15-20 разів, додано короткі вказівки про події чи про інших осіб, у зв'язку з якими вони згадуються.

Для істориків, археологів, етнографів, філологів, усіх, хто цікавиться минулим України.

ББК 63,3 (2Ук)

© Я. Р. Дашкевич, М. М. Капраль,
Я. О. Федорук, передмова, 2000
© М. М. Капраль, Я. О. Федорук, укладання, 2000

ISBN 966-00-0600-4

ПЕРЕДМОВА

Потреба у покажчику осіб до "Історії України-Руси" М. Грушевського вже давно визріла в науці. Перші спроби впорядкувати переліки імен зробив сам автор, але М. Грушевський подавав у покажчиках лише важливіші (на його думку) згадки про осіб. Винятки становлять томи IX (спільний покажчик до обох частин уклали К. О. Лазаревський і С. В. Шамрай) і X (покажчик уклала донька історика К. М. Грушевська). До нью-йоркського фототипічного видання 1950-х рр. додано зведений покажчик – іменний і предметний – для всіх десяти томів¹. Його упорядник І. М. Крилов у своїх поясненнях підкреслював неповноту покажчика, його недосконалість і вибірковість. Уже в наш час добрі зведені покажчики — іменний, географічних та етнічних назв – з'являються в англомовному перекладі "Історії України-Руси" (вийшов поки що т. 1)².

Пропонований довідковий том можна використовувати при роботі з прижиттєвим виданням М. Грушевського та з фототипічними виданнями, здійсненими в США і в Україні.

Методика роботи над покажчиком у сучасних умовах початково не дуже відрізнялася від тої, яка була за життя М. Грушевського: підставу становили картотеки до кожного окремого тому. Усі карточки (їх було більше 10 тисяч) повторно звірялися з текстом "Історії України-Руси". Після цього картотеку було набрано на комп'ютері. Набір двічі виправлявся та ще раз звірявся з томами М. Грушевського. Кожна звірка і вичитка давали можливість усунути різні недогляди. Однак ми свідомі того, що деяких похибок не вдалося помітити. Так чи інакше цей покажчик заповнює помічені прогалини і виправляє багато неточностей давніших покажчиків.

---

¹ [Крилов І. М.] Загальний покажчик імен та речей // *Грушевський М.* Історія України-Руси. – Нью-Йорк, 1958. – Т. X. – С. 377–503.

² [Hornjatkevych A., Ploky S, Stech M.] Index // *Hrushevsky M.* History of Ukraine-Rus'. – Edmonton; Toronto, 1997. – Vol. 1. – P. 565–602.

Принагідно зауважимо, що М. Грушевський писав "Історію України Руси" протягом багатьох років, міняючи методичку подачі матеріалу, спосіб написання імен та прізвищ, зокрема з огляду зміни в правописі. Зрештою, при написанні імен він виходив як від джерел, так і від літератури. Передача одних і тих самих імен при цьому різнилася між собою.

До пропонованого покажчика заносились не тільки особи, імена та прізвища чи прізвиська яких названі автором. Багато осіб М. Грушевський згадував лише за титулами - королі, царі, хани, султани, гетьмани, каштеляни, воєводи і т. ін. У таких випадках титули, по можливості, ідентифікували з особами. Крім того, окремо вносили ся до алфавітного ряду імена родичів, наприклад батьків, братів тої чи іншої особи, якщо їх згадано у тексті. У покажчику вказівки на том і книгу подаються напівжирними римськими та арабськими цифрами у дужках (наприклад, IV, IX-1), на сторінки й номери посторінкових приміток на тій чи іншій сторінці - арабськими цифрами та виносними цифрами (наприклад, 430, 431¹).

Велику складність спричинило визначення належності князів Рюриковичів до певної гілки династії, ідентифікація батька кожного князя. Сам М. Грушевський стикався з такими труднощами, укладаючи генеалогічні таблиці. При всіх можливих помилках необхідність такої ідентифікації князів у покажчику очевидна. Недостатньо було б, наприклад, написати "Ізяслав Мстиславич", бо Мстиславичем міг бути Ізяслав, син Мстислава Володимировича (середина XII ст.), або ж син Мстислава Романовича (перша половина XIII ст.). Особливо складно було означити генеалогію князів у тих випадках, коли автор аналізує суспільні або культурні явища історії княжого періоду відірвано від хронології подій. У деяких випадках це було неможливо зробити без додаткових пошуків. Наприклад, коли М. Грушевський пише про Яро слава Луцького, то незрозуміло, чи йдеться про Ярослава, сина Ізяслава Мстиславича (помер бл. 1180 р.), чи про його онука, також луцького князя, Ярослава, сина Інгвара Ярославича (помер бл. 1240 р.). Не в усіх випадках вдалося ідентифікувати цих князів або при ідентифікації уникнути помилок.

Неабиякі труднощі виникли під час опрацювання наукового апарату М. Грушевського. Сто років тому не було стандартних вимог до підрядкових приміток, тому автор подавав бібліографію за власною звичкою, часто непослідовно. Довелося зіткнутися з такими перепонами, подолати які було дуже складно. Насамперед це стосується розрізнення вчених з однаковими прізвищами, яких М. Грушевський цитує без ініціалів: Міллери, Погодіни, Іванови, Добрянські, Смірнови та ін. Крім цього, М. Грушевський довільно подавав в українській транслітерації прізвища чужоземних вчених. У подібних випадках дуже важко вловити різницю між такими дослідниками, як Hahnel P. і Hanel J., Bekker P. і Becker P., Hirt H. і Hirth F. і т. ін.

Багато проблем виникало при уніфікації написання прізвища однієї й тієї ж особи при різноманітному його написанні. Наприклад, вчений Voigt J. в одному томі згадується як Voigt, в іншому – Войгт, а ще в іншому – Фойгт. При цьому було неясно, чи Фогт – це вже інший автор чи звичайна друкарська помилка, яких багато у тексті (насправді, дослідник Vogt E.). Це стосується й подвійних прізвищ, які М. Грушевський часом подає неповністю, наприклад: Павло М. і Павло-Сильванський Н., Plater S. і Broel-Plater W. і т. д.

Прізвища європейських істориків іноді важко відрізнити навіть від географічних назв. Наприклад, після назви деяких збірників джерел М. Грушевський подає: "ed. Boor" або "ed. Bonn". Тільки внаслідок додаткової бібліографічної перевірки можна було встановити, що йдеться у першому випадку про вченого-видавця С. de Vooga, а в іншому – про боннське видання джерел.

Безсистемними у десятитомнику є також скорочення самого М. Грушевського. Типова ситуація з дослідником G. Fejér. Прочитавши т. II до с. 582, знаходимо там нотатку автора про збірник документів G. Fejér: "При цитатах сей кодекс означаю буквою F." Це скорочення можна розпізнати лише за аналогіями, які трапляються у томі багато разів: "Fejér VIII. 2, 252" і "F. VIII. 3, 355". Тому треба було ще раз перечитувати примітки до т. II, аби підібрати пропущені "F." – згадки про G. Fejér.

По кілька разів доводилося перечитувати не лише примітки до певного тому, а й основний текст самих томів. Головним чином тоді, коли велися пошуки осіб, які згадувались у тексті, але їхні імена не зазначались. Наприклад: жінка того чи іншого діяча, його посвоячення з іншими родинами, сини, доньки, брати, сестри, діти та ін. Між першою і другою вичиткою тих самих томів проходило кілька років, протягом яких мінялися погляди упорядників (часом навіть внаслідок гарячих суперечок) на концепцію подачі імен у покажчику.

Ми згадуємо про всі ці труднощі, аби пояснити можливі помилки і неточності, які виявлять користувачі. Необхідно підкреслити, що покажчик такого типу й такого обсягу створюється в українській історичній науці вперше.

Для кращої орієнтації читачів у покажчику щодо осіб, які згадуються у десятитомнику частіше ніж 15–20 разів, подаються вказівки не лише на сторінки, а й на події чи про інших осіб, у зв'язку із якими вони згадуються. Основним принципом такої тематичної прив'язки, однак, був посторінковий виклад – себто теми пристосовувалися до сторінок, а не навпаки. Це робилося з там, щоб не порушувати наростаючої послідовності сторінок для самостійної праці дослідника-користувача з покажчиком. Тому тема, занесена у покажчик, стосується тільки тієї сторінки, коло якої вона записана у дужках.

Водночас зауважимо, що тематична розбивка завжди несе відтінки умовності й суб'єктивності. Адже виділялися ті події, які вважалися нейтральними або ключовими на думку упорядників. Крім того, збереження принципу послідовності нумерації сторінок має недолік: одна й та сама тема може траплятися у різних місцях книжки, і це не завжди можна було фіксувати. Наприклад, у т. I є згадки про київського князя Святослава Ігоревича (Хороброго). Опис його зовнішності позначено на с. 307, натомисть, відомість про це є й на с. 475, де у нашому покажчику основна тема – "Війна з Візантією". Таких прикладів можна навести безліч, і якби ми дотримувалися подібного підходу, то порушився б зростаючий посторінковий виклад покажчика. Як наслідок, упорядники нав'язували б користувачам "свої" теми, яких визначити повною мірою при такому обсязі роботи практично неможливо.

До речі, сам автор подавав власний посторінковий тематичний покажчик у трьох видах: перед викладом розділів (не в усіх, правда, томах), у колонтитулах і у розширеному змістові наприкінці книги. Отож відсилаємо читача також до цієї розбивки М. Грушевського, котра бралася нами за основу.

У покажчику багато імен супроводить система відсилок. Тут подані різночитання між латиною і кирилицею, українським та російським написанням особи, подекуди вказується на недогляди автора і друкарські огріхи. Також є відсилки, пов'язані не з конкретними особами, а з особливостями української мови та її правописом: Федір – Федор, Филип – Філіп, Яцько – Яцько, Дмитрій – Димитрій і т. п. Правопис прізвищ вчених уніфіковувався за 4-им виданням "Українського правопису"³.

Покажчик має три алфавітні ряди: кирилицею (український шрифт), латиною та грецькими літерами. Технічні труднощі спричинили те, що довелося відмовитися від діактичних знаків, специфічних для грецького письма. Це, однак, не ускладнює користування покажчиком. При внесенні арабських та інших східних особових імен упорядники відійшли від поширеної практики виносити перед іменами слова типу "абу ", "ал-", "ібн-", групуючи багаточленні антропоніми таким чином, щоб виносити на перше місце основне ім'я (наприклад, Фадлан ібн-, а не Ібн-Фадлан).

У поясненнях до іменних назв збережено термінологію, яку вживав М. Грушевський. Це стосується також етнічних визначень.

Покажчик укладено у Львівському відділенні Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського Національної академії наук України. Про початок праці над покажчиками було оголошено в 1991 р.⁴ Крім покажчика імен передбачаються ще інші два: геог-

³ Український правопис. – Київ, 1993.

⁴ Від редакційної колегії // *Грушевський М.* Історія України-Руси. – Київ, 1991. – Т. I. – С. VI.

рафічних і етнічних назв та зведена бібліографія для всіх томів "Історії України-Руси". Складання цих покажчиків завершується.

Імена з усіх томів виписав Я. О. Федорук. Тематичну розбивку до томів VIII-3 і IX-2 зробив О. П. Піддубняк, до інших – М. М. Капраль, котрий провів також бібліографічний пошук для уточнення даних наукового апарату "Історії України-Руси".

*Ярослав Дашкевич,
Мирон Капраль, Ярослав Федорук*

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

бібл.	бібліотека
біблійн.	біблійний (біблійна)
вч.	вчений (вчена)
грец.	грецька (грецький)
див.	дивись
ірон.	іронічно
ймов.	ймовірно
кн.	князь
міф.	міфологія
можл.	можливо
пізн.	пізніше
помилк.	помилково
р.	рік
рим.	римська (римський)
рр.	роки
с.	село
св.	святий (свята)
скіф.	скіфська (скіфський)
слов'ян.	слов'янська (слов'янський)
ст.	століття
т. зв.	так званий

А

- Аба, побратим магістра Димитрія
(III) 516
- Абаза-паша (VIII-1) 207-209
- Абаса (IX-2) 1527
- Абас-Абуль, див. Абуль-Абас
- Абдельмалік, халіф (I) 293³
- Абдул, товмач (IX-2) 1356-1357
- Аберік, див. Оберік
- Аблябій, античний письменник (I)
173⁵, 548
- Абрагам В. (Abraham W.), вч. (II)
31², 273², 442¹, 458¹, 485¹,
556, 572
(III) 12¹, 33³, 68^{2, 3}, 69³, 70^{1, 2},
73¹, 112², 122², 298^{3, 4}, 299^{1, 3},
301¹, 505, 507, 533, 542
(V) 423¹⁻³, 424^{1, 2}, 426², 429³,
430¹, 431¹, 460⁴, 508¹, 597³,
598¹
- Абрам, жид (VI) 176
- Абрам, жид з Острога (VI) 176
- Абрам, жид-орендар (VI) 292, 293
- Абрам, львівський жид (VI) 175
- Абрамович, троцький воєвода
(VIII-3) 32
- Абрамович Д., вч. (I) 254⁸
(III) 563, 565
(VI) 348⁵
- Абрамович Павло, козацький посол
(IX-1) 570, 575²
(IX-2) 609, 611-613, 642,
678, 724
- Абуль-Абас (Абас-Абуль), губерна-
тор Табарістану (I) 434
- Абульгазі, турецький хроніст (II) 583
- Абульфедя (Aboulfeda d'), арабсь-
кий географ XIII ст. (I) 206²,
227
(IV) 300²
- Авва Доротей (Доротей Авва), його
повчання (VI) 346
(VII) 586
- Август, див. Сигізмунд II Август
- Август Авреліан, див. Авреліан
Август
- Август Марк Антоній, див. Марк
Антоній Август
- Августин, вч. (III) 561
- Августин, св. (VI) 462¹
- Авдеев Степан, козак (IX-2) 929
- Авдій, руський різьбяр (II) 383
(III) 430
- Авдотія, черниця (VI) 309
- Авезак М. д' (Avezak M. d'), (III)
69¹, 163²
- Авенаріус М., вч. (I) 187¹
(II) 388²
- Аветик, львівський вірменин (VI)
71
- Авій, див. Острозький Костянтин
Іванович
- Аво д', французький посол у Поль-
щу (VIII-2) 197
- Авогур д', французький посол
(IX-2) 1131, 1279
- Авраам, біблійн. (III) 464, 465
(IX-2) 990, 1006, 1520
- Авраамій (Аврамій), єпископ (VII)
437
(VIII-1) 183
- Авраамка (Аврамка, Амврамка), йо-
го літопис (I) 599
(II) 10¹, 45⁴
(IV) 162², 167², 425, 474,
513-515
(VI) 348³, 356¹, 358³
- Аврам, львівський вірменин (VI) 63
- Аврам, селянин (VI) 292
- Аврам Езофович, див. Ребичкович
Аврам Езофович
- Аврамій, див. Авраамій
- Аврамій, хрестоносець, посол від
царгородського патріарха
(V) 414
- Аврамка, див. Авраамка

- Авреліан Август (Август Авреліан, August Aurelianus, Aurelianus August, August), римський імператор **(I)** 124², 130, 131, 135, 139⁶, 147
- Аврелій Віктор, див. Віктор Аврелій
- Аврелій Марк, див. Марк Аврелій
- Авхати, скіфська родина **(I)** 110
- Агапит, печерський монах **(III)** 410
- Агапій, св. **(III)** 464, 465
- Агар, біблійн. **(IX-2)** 1006¹
- Агафія (у чернецтві), див. Василиса, княгиня
- Агафія, донька Данила Романовича Галицького, жінка Любарта Гедиміновича (див. також: Любарт, син Гедиміна - його жінка) **(III)** 532
- Агафонов Герман, див. Гапоненко Роман
- Агєєв, вч. **(VI)** 371¹
- Агій, запорізький отаман **(VIII-2)** 53, 54
- Ага-мурза **(IX-2)** 1055
- Агатархід, історик II ст. до н.е. **(I)** 111³
- Агатій, античний письменник **(I)** 154³, 168², 169², 175
- Агатірс, син Геракла, грец. міф. **(I)** 129¹
- Агмунда (можл., Анастасія), жінка угорського короля Андрія I, можл., донька Ярослава Мудрого **(II)** 34¹, 588
- Агнеса, св. **(VI)** 99
- Агрипіна, жінка Федора Острозького **(VI)** 309
- Агріпа, картограф **(I)** 163
- Адальберт (Етельберт), єпископ, пізн. магдебурзький архієпископ **(I)** 455¹, 456
- Адальберт de Bochna, війт **(III)** 135³ **(V)** 227
- Адам, біблійн. **(III)** 410 **(VI)** 429, 468 **(IX-2)** 1487 **(X)** 318
- Адам Бременський (Бременський Адам), хроніст **(I)** 311, 544 **(II)** 31³, 33³, 42, 262
- Адамович Фалек, селянин **(VI)** 267
- Адашев, московський воєвода **(VII)** 124
- Аделунг Я. (Adelung J.), вч. **(I)** 107² **(IV)** 503
- Адель-мурза білгородський **(IX-1)** 101
- Адерсбах, бранденбурзький агент у Варшаві **(VIII-3)** 103², 114^{4,5}, 260¹ **(IX-1)** 83², 90¹, 140², 477, 551⁵ **(IX-2)** 1546
- Аджи-Мустафа, див. Хаджи-Мустафа
- Адилъ Гірей, калга-султан (XVI ст.) **(VII)** 151
- Адилъ Гірей, нуреддін-султан **(IX-1)** 40, 75 (прихід до Хмельницького для походу на Москву), 178³, 200², 205, 206, 236¹, 245³, 246, 273³, 274³, 275, 276³, 277, 278, 280, 287, 315^{1, 2}, 360, 369, 375-377, 380, 385, 442-443 (доля польських бранців під Батогом), 445, 447, 449, 452, 498, 549, 553, 557 **(IX-2)** 612, 661, 669, 681, 684, 688, 920², 1022 (лист від Хмельницького), 1051, 1059 (пустошення Чичельника), 1067-1070, 1099, 1100-1101 (виступ проти козаків), 1137 (настанови султана щодо козаків; лист до польського короля), 1138, 1140 (бій під

- Озерною), 1170, 1198, 1427, 1452 (відправлення військ під Кам'янець), 1545
- Адрахман, турецький купець **(VII)** 113
- Адріан, болгарський архієпископ **(III)** 276, 408
- Адріан Регенвольський (Регенвольський Адріан, Adrianus Regenvolscius), письменник XVII ст. **(VI)** 624
- Адріані Джованні Баптиста, префект Варшавської колегії, єзуїт **(IX-1)** 142, 143
- Адріян (Андріян), протопоп **(IX-2)** 739 (участь у Переяславській раді)
- Азамет-мурза (Azamalt), татарин-дизертир **(VIII-2)** 25, 161²
- Азбукін П., вч. **(I)** 316¹
(III) 405¹
- Азгулуй, таревський князь **(II)** 349
- Азем-Мегмед, турецький візир **(IX-1)** 538
(IX-2) 617, 893, 895, 900³, 901, 921¹, 946, 1064, 1073, 1074, 1078
- Азерказі-ага **(IX-1)** 306¹
- Азимит, полеміст **(VI)** 346
- Аз-мурза **(IX-2)** 1140, 1144 (переговори під Озерною)
- Айналов Д. (Айнолов Д.), вч. **(I)** 277⁶, 452², 454^{1,2}
(II) 563
(III) 424³, 427⁴, 434⁴, 553, 554
- Айнерлінг, видавець **(II)** 552
- Айнолов Д., див. Айналов Д.
- Акакія, французький агент **(IX-2)** 1231
- Аквінат Тома, див. Тома Аквінат
- Аким, св., монастир **(V)** 264
- Аким, туровський єпископ **(II)** 305
- Акиндин, ігумен **(III)** 291, 296, 483, 485
- Акиндин, чернець **(VI)** 309
- Акир Премудрий **(III)** 463, 560
- Акіб бен- **(VIII-1)** 213
- Акінфов Іван, дворянин **(X)** 28, 29
- Акрейський Зевс, див. Зевс
- Акріт Дігеніс (Девгеній, Дігеніс), герой візантійського епосу **(III)** 463, 559, 560
- Акрополіт Георгій, див. Георгій Акрополіт
- Аксак, власник с. Стрижовки **(VII)** 49¹
- Аксак, кандидат на київське судійство **(VIII-1)** 9¹
- Аксак Михайло, польський посол **(IX-1)** 419
- Аксак Ян, київський стольник **(IX-2)** 1093
- Аксаки, шляхтичі **(VI)** 280
- Аксаков К., вч. **(I)** 352¹
(III) 545
(IX-1) 210¹
- Акун, див. Якун, племінник князя Ігоря
- Акундинов Тимофій (Тимошко, Шуйський псевдо-, Шуйський Іван Васильович), самозванець на московський трон **(IX-1)** 9, 45, 57-59 (перебування у Мгарському монастирі), 70, 99, 110-113 (посольства з Москви до гетьмана), 117-121 (справа видачі цареві), 124-126 (подорожі і смерть у Москві), 128, 147, 154, 174 (надії на псковське повстання), 207, 210, 211, 256
його батько, торговець-міщанин **(IX-1)** 45
- Аладіін Федір, путивлець **(IX-1)** 415
- Аладьїн, стрілецький голова **(X)** 153

- Албанець (Albanese), товмач **(IX-1)** 274¹
- Алгуй, хан **(III)** 102, 105
- Алдан, дружинник **(I)** 424
- Алдир, див. Дир
- Алегретті, австрійський посол **(IX-2)** 1232
- Алекса, див. Олекса, городник
- Алекса, дружинник Володимира Великого **(II)** 389
- Александр Великий, див. Александр Македонський
- Александр Македонський (Александр Великий, Македонський Александр, Олександр Македонський, Alexandre le Grand d') **(I)** 89, 111³, 128, 139, 149, 436, 443, 444¹, 449¹, 545 **(III)** 398, 446, 463
- Александр Македонський, ірон. про Богдана Хмельницького **(IX-1)** 405
- Александра (Елеуферія у чернецтві), княгиня **(VI)** 309²
- Александренко, див. Олександренко
- Александров, див. Александров-Дольник К.
- Александров О., вч. **(III)** 558
- Александров-Дольник К. (Александров, Дольник-Александров К.), вч. **(VIII-2)** 65⁵, 199
- Алексєєв П., вч. **(III)** 539, 550, 553
- Алексій, галицький єпископ **(II)** 470
- Алексій (у чернецтві), див. Омелько, син Володимира Ольгердовича
- Алексій (у чернецтві), див. Сангушко Олександр
- Алексій, митрополит (кінець XIII ст.) **(III)** 190, 284²
- Алексій, митрополит (середина XIV ст.) **(IV)** 76-78 **(V)** 387 (московський кандидат), 388-390 (суперництво з Романом за київську митрополію), 392-393 (звинування князя Ольгерда), 394, 418, 420
- Алексій (Олексій), св., його "Житіє" **(VI)** 346
- Алеп, внук Менглі Гірея I **(VII)** 25
- Алепський Павло, див. Павло Алепський
- Алі-ага **(IX-1)** 206
- Алі-баша, турецький адмірал **(VII)** 347, 354, 355
- Алім Казі Гірей **(IX-2)** 1143
- Алімазор-баша, начальник турецького війська **(VII)** 358
- Аліпій, маляр **(III)** 438, 439
- Алкан-мурза черкеський **(IX-1)** 205
- Алклич, перекопський князь **(VII)** 113
- Аллогія, див. Ольга, жінка Володимира Великого
- Алмаз Іванович, див. Іванов Алмаз
- Алмальчу (Альмальчу, Αλμαλτρου), чоловік, вбитий козаками у 1308 р. **(VII)** 77
- Алтун-іш, китайський автор **(I)** 160⁶
- Алфер'єв Іван (Олфер'єв Іван), окольничий, муромський намісник **(IX-2)** 649 (посольство Бутурліна до козаків), 679, 688, 728 (приїзд до Переяслава), 742 (прийняття до присяги Переяславського полку), 769, 792, 848 (обіцянки київській громаді)
- Алфімов Іван Миколайович (Олфімов Іван Миколайович), стольник **(X)** 101, 203, 213-221, 224, 225, 228, 244
- Альберік, хроніст **(III)** 507
- Альберт, шляхтич **(V)** 104

- Альберт Штадський (Штадський Альберт), хроніст **(II)** 30⁵
- Альберт Штрасбурзький, хроніст **(IV)** 443
- Альбов М., вч. **(III)** 540
- Альбовський Е., вч. **(VIII-2)** 72³, 199
- Альбрехт, австрійський герцог, угорський король **(IV)** 124, 126, 228
його жінка, див. Єлизавета
- Альбрехт, саксонський курфюрст **(IV)** 281
- Альбрехт II (Albrecht II), імператор **(IV)** 227, 477
- Альбрехт Бранденбурзький **(VI)** 415
- Альвар, автор єзуїтської граматики **(VI)** 452¹
- Альдона-Анна (Анна), донька Гедиміна, жінка Казимира III Великого **(III)** 127¹
(IV) 513
- Алькуїн, хроніст **(I)** 78³
- Альм, старший ватаги русинів **(I)** 223
- Альмальчу, див. Алмалчу
- Альнпеке, лівонський хроніст **(IV)** 9³
- Альфред, король **(I)** 212²
- Амаритський Григорій, див. Григорій Амаритський
- Амартол Георгій, див. Георгій Амартол
- Амастрідський Георгій, див. Георгій Амастрідський
- Амброжей, шляхтич **(VI)** 290
- Амброжій, учень **(VI)** 442
- Амврамка, його збірник, див. Аврамка
- Амвросій (Орнатський А.), вч. **(III)** 541
- Аменд, див. Яминд
- Амиритський Григорій, див. Григорій Амаритський
- Амиров Іван, піддячий **(IX-2)** 912 (поїздка до козаків з жалуванням), 913 (інструкції на переговори з Виговським), 924 (привезення царського золота козакам), 926
- Аміан Марцелін (Марцелін, Amian Marcel), античний автор **(I)** 97⁴, 111⁴, 123, 125, 126, 132¹, 145^{1, 3}, 146, 148, 149, 153, 155^{1, 2}, 168¹
- Амір, вірменин **(VI)** 58
- Аммон Н. (Ammon N.), вч. **(I)** 609
- Амру абу-, даманський поет **(I)** 306²
- Амурат, див. Мурад IV
- Амфилохій (Сергієвський П.), архієп., вч. **(III)** 555
- Анастас, священник з Корсуня (Херсонеса) **(I)** 498, 499², 502²
- Анастасій, бібліотекар IX ст. **(I)** 564
- Анастасій, його відповіді в Ізборнику 1073 р. **(III)** 411³
- Анастасій Синаїт, його збірник богословських статей **(III)** 477
- Анастасія, донька Корибута Ольгердовича **(IV)** 516
- Анастасія, жінка Земовита добринського, ймов., донька Льва Даниловича **(III)** 570
- Анастасія, можл., донька Ярослава Мудрого, див. Агмунда, жінка угорського короля Андрія I
- Анбал, ключник **(II)** 513
- Ангел Ісаак, див. Ісаак Ангел
- Ангел Олексій, див. Олексій Ангел
- Ангантир (Angantheow), син Гейдрека **(I)** 545
- Андалузі ель-, див. Гамід абу-
- Андерсон Н. (Anderson N.), вч. **(I)** 62¹
- Андібер-Ганджа, див. Ганджа-Андібер

- Андре Р. (Andree R.), вч. **(I)** 42^{*}
 Андрейко зі Сваричова, шляхтич **(VI)** 237
 Андрейкович, див. Добриня Антоній
 Андреллі, історик XVII ст. **(II)** 581
 Андрих (помилк., Андронік; Олдрих), чеський король **(I)** 488, 495
(II) 487
 Андрієвич, див. Андрій, угорський королевиц
 Андрієвич Яків, канівський полковий осавул **(VIII-1)** 315
 Андрієвський М., вч. **(II)** 282²
(III) 563
(VII) 574
 Андрієвський Станіслав, берестейський міщанин **(VI)** 274
 Андрієнко Роман (Андріїв Роман), козацький посол **(IX-2)** 966, 1014¹, 1024 (посольство до царя), 1027⁴
 Андріїв Василій, запорожець **(VIII-2)** 53
 Андріїв Михайло, полтавський осавул **(IX-2)** 1174
 Андріїв Роман, див. Андрієнко Роман
 Андріїв Яків, козак Барабаша **(X)** 238
 Андрій, дворський Данила Романовича Галицького **(III)** 59-61, 232³
 Андрій, домініканин, київський біскуп **(IX-2)** 1094, 1127^{*}
 Андрій, івановський отаман **(V)** 364
 Андрій, київський князь **(III)** 172²
 Андрій, козак з Єреміївки **(IX-1)** 469
 Андрій, кременецький посадник **(III)** 85, 161
 Андрій, львівський вірменин **(VI)** 63
 Андрій, овруцький князь **(III)** 169, 172, 173
 Андрій, піп з Тішанова **(IX-1)** 266
 Андрій, рильський князь **(III)** 179^{*}
 Андрій, руський староста **(IV)** 107, 114¹, 117, 119, 122²
 Андрій, св. **(I)** 584, 597
(II) 517²
(VI) 97, 99
(IX-2) 704, 745, 862
 монастир (див. Янка, монастир (Янчин)), церква **(II)** 81, 122, 264, 265, 353
(III) 292⁵, 380, 420, 428, 474², 500^{*}
 Андрій, селянин **(VI)** 267⁵, 292
 Андрій (Андрій Мономахович), син Володимира Всеволодовича Мономаха **(II)** 112 (волинський князь), 113, 115 (шлюб з внучкою Тугорхана), 118¹, 121, 132, 133¹, 134 (перяславський князь), 135, 140, 141, 150⁴, 151, 180, 188, 338¹, 365, 396
його жінка, див. внучка Тугорхана
його сини **(II)** 188
 Андрій, син Володимира Ольгердовича, київський князь **(V)** 8, 450
 Андрій, син Всеволода Святославича Черного, чернігівський князь **(III)** 88, 162, 176, 177, 187
його жінка, див. Ольга, донька Василька Романовича
 Андрій, син Івана Ольгимунтовича, київський князь **(VII)** 10³, 11^{*}
 Андрій, син Льва Юрієвича, волинський князь **(VI)** 28, 29

- Андрій, син Ольгерда Гедиміновича, полоцький князь **(IV)** 70, 126, 161, 453, 514
- Андрій, син Юрія Володимировича Мономаховича, суздальський князь **(II)** 168, 184, 189, 191-193 (створення нового політичного центру на Півночі), 195, 196-197 (погром Києва 1169 р.), 198-200 (стосунки з Ростиславичами), 201-202 (невдалий похід на Київ 1173 р.), 203-205, 208, 216, 217, 233, 245, 277 (вивезення ікони з Вишгорода), 288⁶, 298, 341, 513, 521 **(III)** 194, 196, 202, 204⁴, 268-269 (церковна політика), 275-276 (суперечка з єпископом Леоном), 282, 283, 295, 305, 408, 488
його жінка, ясиня (осетинка) **(II)** 513¹
його син **(II)** 199
його брати **(II)** 199
- Андрій (ймов., Володимир, володимирський князь), син Юрія Львовича, галицький король **(III)** 113, 114-115 (титулатура в грамотах), 116 (політичні відносини), 120-121 (загибель після 1320 р.), 124, 125, 237⁶, 258, 523 (опис грамот), 526, 528-529 (звістка Івана Вітертурзького про смерть), 530, 531, 570 **(IV)** 14, 431
його донька, жінка Любарта, див. Буча
- Андрій, син Ярослава Всеволодовича, володимирський князь **(III)** 166, 167, 234¹, 570
його жінка, донька Данила Романовича Галицького **(III)** 570
- Андрій, тверський єпископ **(III)** 277, 296
- Андрій, тивун **(V)** 170¹
- Андрій, угорський королевич, син Андрія I **(II)** 34
- Андрій (Андрієвич), угорський королевич, син Андрія II **(II)** 239, 243, 246 **(III)** 40-43, 45, 47, 48, 51, 52
його жінка, див. донька Мстислава Мстиславича Удатного
- Андрій I, угорський король **(II)** 34
його жінка, можл., донька Ярослава Мудрого, див. Агмунда
- Андрій II (Andreas II), угорський король **(II)** 237, 449, 453, 480, 490 ("Золота булла"), 492, 496², 501 **(III)** 3, 4¹, 6 (боротьба за корону з братом Емериком), 10 (відносини з Романом Мстиславичем), 18 (опіка над Романовичами), 19-20 (угода з польським князем Лешком), 22-23 (спільна з Лешком опіка над Романовичами), 24, 26, 27-28 (посадження Данила князем у Галичі), 29, 30-31 (Спішська угода 1214 р. з Лешком), 32 (непорозуміння з Лешком), 33 (справа унії), 34-35 (розірвання польсько-угорської угоди), 36, 37, 38-39 (боротьба за Галич 1220-1221 рр.), 41 (умова з Мстиславом 1222 р.), 42-43 (кампанія 1226-1227 рр.), 47, 48 (похід старшого сина, Бели, на Га-

- лич), 49-50 (кампанія 1232 р.), 51, 52 (смерть у 1235 р.), 130, 510-513 (література і джерела про Спішську умову і коронацію Коломана), 514-516, 517 (похід у Галичину)
його жінка, див. Гертруда
- Андрій ІІІ, угорський король (ІІІ) 99
- Андрій Володимирович, князь XV ст. (VI) 304², 305¹, 307, 352
- Андрій Грек, див. Калугер Даніель
- Андрій Іванович, дяк (V) 210⁴
- Андрій Кессарійський (Кессарійський Андрій), архієпископ (VI) 411, 585
- Андрій Михайлович, князь (IV) 468
- Андрій Мономахович, див. Андрій, син Володимира Всеволодовича Мономаха
- Андрій Мстиславич, козельський князь (III) 180¹, 187
- Андрій Юродивий, св. (III) 464
- Андрій-Кузьма, див. Кузьма-Андрій
- Андріян, див. Адріян, протопоп
- Андріяшев О. (Андріяшів О.), вч. (I) 207³, 219⁴, 550
(II) 63⁴, 75³, 112³, 365⁵, 367¹, 388³, 554, 564, 608, 609
(III) 49³, 110², 115⁴, 512, 520, 524, 526, 529, 531
(IV) 433, 444, 445¹, 470, 472
- Андріяшів О., див. Андріяшев О.
- Андронівський Петро, шляхтич, митрополичий слуга (IX-2) 747¹
- Андронік, грек (IX-2) 638
- Андронік, молдавський боярин (IX-1) 544
- Андронік, помилк., див. Андріх, чеський король
- Андронік Старший (Ανδρονίκου), імператор (III) 260², 270, 272, 274, 544
- Андросов, сотник Миргородського полку (VIII-3) 279
- Андрух, див., можл., Єндрушко з Брацлава
- Андрухович, купець (VI) 46³
- Андрушкевич Петро, конюший, митрополичий слуга (IX-2) 747¹
- Андрушко (можл., Єндрушко з Брацлава), отаман (VII) 111
- Андрушко, син Федора Ольгердовича (IV) 513
- Андрушко з Жабча (IX-1) 266
- Андрушкович Богдан, див. Богдан Андрушкович
- Анна, біблійн. первосвященик (VIII-1) 30
- Анна, див. Альдона-Анна, жінка Казимира ІІІ Великого, донька Гедиміна
- Анна, див. Інгігерда, жінка Ярослава Мудрого
- Анна (Янка), донька Всеволода Ярославича (II) 81, 265 (III) 380
див. також Янка, монастир (Янчин - св. Андрія)
- Анна, донька Мстислава Мстиславича Удатного, перша жінка Данила Романовича Галицького (II) 238
- Анна, донька Софії Тарнавської, жінка Олександра Острозького (VI) 448, 498
- Анна (Анна Ярославна, Anne, Agnes), донька Ярослава Мудрого, французька королева, жінка Генріха І (II) 33, 34
- Анна, друга жінка Романа Мстиславича, (ймов.) мати Дани-

- ла і Василька **(II)** 378, 397, 401, 405, 406
(III) 16, 18, 19, 21, 22, 24, 28, 29, 72, 108, 381, 569
- Анна (Αννα), жінка Володимира Святославича, сестра Василя II Болгаробойці **(I)** 341, 496-500, 502², 503, 505, 509, 510, 514, 515, 521, 533, 574, 577 **(IX-2)** 1001, 1127⁷
- Анна, жінка Дмитра Ольгердовича **(IV)** 454
- Анна, жінка Ростислава Михайловича **(II)** 501 **(III)** 61, 67¹
- Анна, княгиня-черниця **(VI)** 309
- Анна, перша жінка Витовта **(IV)** 139, 144, 145, 157, 203⁴, 467, 468
- Анна, св. **(III)** 569
 каплиця, костел, монастир **(II)** 378, 469 **(V)** 264
- Анна, цілейська графиня, друга жінка Ягайла **(IV)** 133, 514
- Анна Алоїза, див. Ходкевичева
 Анна Алоїза
- Анна Комнен (Комнен, Anna Comnen, Comnen), хроніст **(II)** 115⁴, 414³, 521, 522⁴, 533¹ **(III)** 455
- Анна Ярославна, див. Анна, донька Ярослава Мудрого
- Анонімов I, вч. **(I)** 508⁴
- Антипа, див. Антоній, св.
- Антихрист, городенський міщанин **(VI)** 257²
- Антіох, автор збірника моральних повчань **(III)** 462
- Антіох, див. Острозький Костянтин Іванович
- Антіох, сирійський правитель **(IV)** 205
- Антіохійський Ях'я, див. Ях'я ібн-, арабський хроніст
- Антіррізіс, проповідник **(VI)** 425
- Антон, див. Жданович Антон
- Антон, полтавський козак, посол від Пушкаря **(X)** 211
- Антон, чернігівський єпископ **(III)** 230
- Антон-Джан, див. Джан-Антон
- Антоні, див. Ролле А.-Й.
- Антоній (Вадковський О.), архієп., вч. **(III)** 475³, 476⁷, 561
- Антоній, галицький митрополит **(V)** 391, 392, 394, 395, 409, 427, 432
- Антоній (у чернецтві), див. Вишневецький Григорій
- Антоній, див. Грекович Антоній
- Антоній, див. Добриня Антоній
- Антоній, єромонах Печерського монастиря **(X)** 285¹
- Антоній, львівський м'ясник **(VI)** 175, 176
- Антоній, монах **(II)** 270
- Антоній, новгородський єпископ **(III)** 295, 380
- Антоній, паломник до Царгорода **(I)** 450³, 454²
- Антоній, посол **(V)** 410¹
- Антоній (Антипа), св. **(II)** 61, 334, 336 **(III)** 414, 415 (заснування Печерського монастиря), 416, 417, 421, 483, 564, 565 **(VI)** 440 **(IX-2)** 741, 745, 750, 989, 993, 999, 1001, 1006, 1032 монастир **(VI)** 348³ церква **(IX-2)** 989, 990
- Антоній, священник з Перемишля **(II)** 462²
- Антоній, чернігівський єпископ **(III)** 408

- Антоній Марк, див. Марк Антоній Август
- Антонін, ером., вч. **(II)** 563
(IV) 297¹
- Антонін (Antoninus), римський хроніст **(I)** 91, 140³
- Антонов Марко, путивльський вістун **(IX-1)** 57, 237, 350², 398, 411, 415
- Антонович Антоній зі Львова, студент Липського університету **(VI)** 337³
- Антонович В., вч. **(I)** 30², 34², 35¹, 36², 38¹, 41², 42⁴, 43, 44², 47¹, 48², 49², 50, 58², 130¹, 187³, 190³, 200⁵, 242², 245², 246², 253³, 262¹, 263², 264¹, 265⁴, 270¹, 275², 278¹, 279¹, 288¹, 308², 309¹, 331¹, 334¹, 360¹, 361³, 374, 409⁴, 546, 550, 553, 561, 604¹
(II) 264², 265¹, 270², 280¹, 281⁷, 283², 287¹, 303⁴, 376⁴, 379⁴, 386⁴, 387¹, 405², 471³, 557, 562, 563, 565
(III) 116, 123², 152¹, 161³, 167³, 179², 252⁶, 433³, 434⁴, 452³, 497¹, 520, 524, 529, 535
(IV) 10⁵, 12³, 13⁴, 33², 64¹, 66¹, 74¹, 82⁶, 84², 95¹, 307¹, 315², 427, 428, 433, 444, 452, 457, 464, 467, 482-486, 488, 502
(V) 8¹, 17¹, 58¹, 98⁴, 99¹, 139¹, 230⁶, 355⁴, 620, 626, 631, 648-651, 653, 656
(VI) 3¹, 136¹, 304², 364⁴, 601, 603, 606, 607, 609, 610
(VII) 4¹, 5², 11², 55³, 56¹, 69⁴, 72³, 73¹, 83², 127¹, 147², 148¹, 280¹, 311⁴, 326¹, 346², 355², 390, 427², 453², 471³, 562, 566, 567, 569-576, 578-580, 582, 583
- (VIII-1)** 320
(VIII-2) 123², 128¹, 197, 201, 206, 207, 210, 211, 220, 222
(VIII-3) 45¹, 224², 283², 284¹
(IX-1) 93¹, 95¹, 96³, 184³, 188², 189¹, 422¹
(IX-2) 716, 813, 1116³, 1120¹, 1370, 1387¹, 1473¹, 1481, 1482, 1485, 1500
(X) 332, 377
- Антонович Костянтин, претендент на молдавське господарство **(VII)** 540
- Антонович-Мельник К., див. Мельник-Антонович К.
- Анучин Д., вч. **(I)** 39¹, 49², 59², 246², 277¹, 509⁴, 559
- Анцалот, див. Ланцелот
- Анчевський, його кам'яниця **(VI)** 384
- Анчевський, шляхтич, львівський підстароста **(IX-2)** 1123 (переговори з Хмельницьким під Львовом)
- Апі, скіф. міф. **(I)** 114
- Аполінарій, див. Сідоній Аполінарій
- Аполлон, рим. міф. **(I)** 114, 320, 321
(III) 494
(VII) 422
- Апостол Павло, сотник **(X)** 52, 168, 190
- Апухтін Іван (Опухтін Іван), дяк, посол в Україну **(X)** 29, 42, 43, 101, 182-186, 190, 192, 205, 207-210, 229, 233, 235, 241, 243, 247-249, 252, 258, 259, 271
- Араб Філіп, див. Філіп Араб
- Арандаренко М. (Арендаренко М.), вч. **(II)** 564
- Араплярин, покойовий султана **(IX-2)** 921¹
- Арбузовичі, бояри **(II)** 611

- (III) 308
- Аргімпасу, скіф. міф. (I) 114
- Ардаб'єв, московський піддячий (IX-1) 451, 470
- Ардагаст (Αρδαγαστον), проводир війська у дунайських слов'ян (I) 369
- Ардашев Н., вч. (VII) 337², 583
- Арей, міф. (I) 114
- Арелак-мурза (IX-1) 556
- Арендаренко М., див. Арандаренко М.
- Арістей Протоконеський (Протоко-неський Арістей, Aristeus Proconesius), античний автор (I) 105, 107¹, 108
- Арістід, грецький правитель (I) 86
- Арістов М., вч. (I) 151¹, 158¹, 160⁵, 282¹
- (II) 105¹, 212², 506¹, 526¹, 538¹, 555
- (III) 478¹, 489², 546, 566
- Арістокріт (I) 120¹
- Арістотель, античний філософ (III) 460, 471
- (VI) 452, 472, 476², 477
- Арковський, козацький отаман (VII) 151
- Аркудій Петро, автор трактату (VI) 558
- (VII) 448³
- Аркуша, див. Горкуша Филон
- Армадан-бей перекопський (IX-1) 216
- Армашевський П., вч. (I) 30², 34²
- (II) 562
- (III) 433³
- Арнольд Ю., вч. (III) 556
- (VI) 622
- Арон, дисненський ігумен (IX-1) 392, 404
- Арон, жид (VI) 176
- Арон, молдавський господар (VII) 203, 204
- Арон, первосвященик (III) 441
- Арон, рабин (VIII-3) 37
- Арпади (Арпадовичі), угорська королівська династія (II) 596
- (III) 99, 100
- Арпадовичі, див. Арпади
- Арпажон д', французький посол у Польщу (VIII-2) 146¹, 204
- Арпоксай, син Таргітая, скіф. міф. (I) 110
- Арсеній, екзарх царгородської церкви (VII) 434
- Арсеній, еласонський архієпископ (V) 549-551
- (VI) 516, 517, 519-521, 612
- Арсеній, кандидат на псковську єпископію (III) 173
- Арсеній, київський чернець (IX-1) 389, 411
- Арсеній, старець (IX-2) 921¹, 956
- Арсеній, тверський єпископ (VI) 348
- Арсеньєв Федір, мінський воєвода (IX-2) 1257
- Артемідор, античний письменник (I) 139⁴
- Артемій, галицький єпископ (III) 55, 57
- Артемій, московський емігрант-полеміст (VI) 424³, 425³, 434⁷, 435, 442, 443, 470, 473
- Артемонов, московський посол (IX-1) 566³
- Артим, дяк, городенський міщанин (VI) 257²
- Артим, селянин (VI) 267⁵
- Артимець Павлухович, парубок (V) 111⁷
- Арфаст (Arnfastr), дружинник (I) 424
- Архангельський О., вч. (I) 565¹, 600
- (III) 559
- (VI) 347^{2,3}, 613, 628, 629

- Археанактїди, династія пантікапейських правителів **(I)** 97
- Арцибашев М., вч. **(II)** 85³, 350¹, 552, 556, 561, 605
(VII) 74¹
- Арцішевський, начальник артилерії **(VIII-3)** 76
- Асан (Гасан, Гезар), татарин **(IX-2)** 677⁴, 678^{3,5}
- Асаф, угровський єпископ **(III)** 267
- Асень, воловецький хан **(II)** 104
- Асін-ага, татарський посол **(IX-1)** 171⁴
- Асір ібн-ель- **(I)** 230³
- Асколі Г. (Ascoli G.), вч. **(I)** 64³
- Аскольд, київський князь **(I)** 202, 379 (нащадок Кия та його братів), 381-383 (варязьке походження), 389 (осадження у Києві), 405 (похід на Візантію 860 р.), 405-407 (варязький боярин), 406-407 (опанування Києва), 407-408 (смерть), 408 (хрещення), 409-410 (хронологія князювання), 411, 413 (війна з улличами), 414, 418 (боротьба з деревлянами), 437, 511, 545, 583-586, 587¹, 591, 597, 604 (угорське походження), 613-614 (Аскольдова Русь) **(II)** 269
- Асман-ага, див. Осман-ага
- Асохїк, вірменський історик **(I)** 449¹, 497
- Аспарух, болгарський хан **(I)** 160
- Атаванті, італійський торговець **(VI)** 172
- Аталіот Михаїл, див. Михаїл Аталіот
- Атаназій, див. Атанасій
- Атаназій, колегія **(V)** 600
- Атаназій, царгородський патріарх **(III)** 270
- Атаназій, чорнобильський протопоп **(IX-2)** 767¹, 768, 771
- Атанаріх, старшина візїготів **(I)** 155
- Атанасій, автор "Слова на аріан" **(III)** 461
- Атей, скїфський цар **(I)** 120
- Ательмаєр, львівський кореспондент **(IX-2)** 779²
- Атенський Зеновій, див. Зеновій Отенський
- Атілла **(I)** 154, 156-158, 166, 167, 228, 545
(VI) 347
його батько, сини (I) 157
- Атір ібн-ель, арабський письменник XIII ст. **(I)** 286³, 289, 290¹, 443, 444, 496¹, 499³, 500⁷, 574
(II) 514, 545², 583
(IV) 296¹
- Атлант, міф. **(VIII-1)** 185
- Атока, купець **(VII)** 58, 63
- Атрак, див. Отрок, воловецький хан
- Ауфі Мухамед аль- (Магомет аль-Ауфі, Мухамед аль-Ауфі), арабський автор XIII ст. **(I)** 233³, 578
- Афанас, слуга **(V)** 170¹
- Афанасів Андрій, грек **(IX-1)** 393
- Афанасій, автор списку **(VI)** 345⁷
- Афанасій, александрійський архієпископ **(VI)** 305
- Афанасій, богослов **(VI)** 488
- Афанасій, владика **(VI)** 236
- Афанасій, монах **(III)** 470²
- Афанасій, св., лавра **(VI)** 345⁷
- Афанасій, урядник **(VIII-2)** 54²
- Афанасій, Федорів син, ніжинський міщанин **(IX-1)** 17
- Афанасьєв О., вч. **(I)** 320⁴, 321², 329², 336⁴, 339²
- Афет, див. Яфет
- Афіна, міф. **(V)** VII
- Африкан, варязький князь **(I)** 612

- Афродитіан, апокрифічний герой (III) 465
- Афродіта, міф. (I) 114
- Ахеменіди, перська родина (III) 446
- Ахілес, посол до козаків (X) 323
- Ахілл, міф. (I) 91, 498, 623
(II) 55³
(VIII-1) 167
(IX-2) 1477
- Ахітофел (IX-2) 1362
- Ахмат, баскак (III) 153, 154, 179², 183-185, 187-189, 486
його брати (III) 184
- Ахмат, хан Золотої Орди (IV) 321, 322², 324, 325, 326², 327, 329, 330³, 335
- Ахмат-Шах, див. Шах-Ахмат
- Ахматовичі, сини хана Ахмата (IV) 325, 326², 327, 329, 330³
- Ахмед, візир (IX-2) 1541-1543
- Ахмед (можл., Мегмед IV), турецький султан (IX-1) 386²
- Ахмед I, турецький султан (VII) 327, 344, 345, 347-350, 353, 355-357, 370
- Ахмед Газар-паре, візир (IX-2) 1543
- Ахмед Гірей, брат Мегмед Гірея I, калга-султан (VII) 26
- Ахмед Казі-аталик, молодший брат Іслам Гірея III, татарський посол (IX-2) 705-708
- Ахмед-мурза (IX-2) 709
- Ахмед-паша (VIII-2) 33
(IX-2) 1543
- Ахмед-паша, намісник Румелії (VII) 345, 347, 348², 349
- Ахмед-Сеїд, див. Сеїд-Ахмед
- Ахмед-чауш, турецький посол (X) 32, 44
- Ахталь аль-, даманський поет VIII ст. (I) 298, 306²
- Ач Гірей, див. Хаджи Гірей
- Ачжи Гірей, див. Хаджи Гірей
- Ашбот О. (Ásbóth O.), вч. (I) 224³, 234³
- Ашик А., вч. (I) 55¹, 115², 540

Б

- Бабасв Борис, московський сотник (IX-1) 546
- Бабак, див. Маджак
- Бабенберг Гертруда, див. Гертруда, австрійська герцогиня
- Бабенберг Фрідріх II, див. Фрідріх II Войовничий Бабенберг
- Бабенберги, австрійська династія (III) 53, 74³-76
- Бабилович Д., закарпатський історик XVIII ст. (II) 581
- Бабинська Марія, схимниця (VI) 309
- Бабинський Герасим, схимник (VI) 309
- Бабинський Іван, схимник (VI) 309
- Бабинський Козьма, схимник (VI) 309
- Бабинський Місаїл, чернець (VI) 309
- Бабинські, шляхтичі (V) 32 (VI) 309, 626
- Бабич, міщанин із Львівського братства (VI) 525¹
- Бабич, торговець (VI) 175
- Бабич Якуб, бурмістр (VI) 428, 429
- Бабійович Пейсах, жид з Меджибожа (VI) 176
- Бабський Василь, піп (X) 52
- Багалій Д., вч. (I) 186¹, 187³, 188², 193², 196², 197¹, 279¹, 416³, 550 (II) 553, 563, 564, 603 (III) 175¹, 176¹, 179², 538, 539 (IV) 64¹, 457 (V) 650 (VIII-2) 54², 60¹, 64¹, 65¹, 66⁵, 67², 68⁴, 72¹, 2, 74³, 4, 75², 3, 76², 77¹, 198, 199 (IX-1) 414¹, 550¹ (IX-2) 866²
- Багатуров, вч. (III) 547
- Багофен (Bachofen J.), вч. (I) 343
- Баграм, львівський соцький (V) 309¹
- Багубарс, половецький рід (II) 349, 530, 531
- Бадовський Ян, шляхтич, суддя і старший козацький (VII) 142, 144-146, 153, 250
- Баєзід II, див. Баязід II
- Баєр Г.С., див. Байєр Г.С.
- Бажанський П., вч. (VI) 622
- Бажі Ян (Bagzy), шляхтич (VI) 238, 611
- Базанович Дмитро, козак (VIII) 101
- Базилевич В., вч. (IX-2) 856¹
- Базилевич Й. (Басилович І.), протоігум., вч. (II) 581
- Байбаков Фірс, піддячий (X) 101, 154, 156, 157², 158², 164, 168-172, 186
- Байбуза (Baybuza), покозачений шляхтич (IX-1) 102⁶
- Байбуза, польський посол (IX-2) 1172
- Байбуза, польський шляхтич (VIII-1) 115
- Байбуза Михайло Грибунович (Грибунович Михаїл), батько Тихона Байбузи (VIII) 44¹, 242²
- Байбуза Семен, брат Тихона Байбузи, шляхтич (VIII) 242²
- Байбуза Тихон (Baybuza Tichon), козацький гетьман (VIII) 240¹-247, 282¹, 283³-285, 287, 369
- Байбузи, див. Байбузи-Грибуновичі
- Байбузи-Грибуновичі (Байбузи, Грибуновичі-Байбузи), шляхетська родина (V) 33 (VI) 281, 284-286 (VII) 242²
- Байда, див. Вишневецький Дмитро
- Байдак, монгольський проводир (II) 541

- Байер Г.С. (Баер Г.С., Bayer T.[G.]S.), вч. **(I)** 564, 603, 619, 620
- Байзаклін-баша, ханський бунчужний **(IX-1)** 65, 66
- Байрактар, татарський посол **(IX-2)** 694
- Байст (Beist), вч. **(I)** 250
- Баковецький, жидичинський архімандрит **(VIII-1)** 86, 89, 92
- Баковецький Мукосій, володимирський уніатський владика **(VIII-1)** 199
- Бакош Габор (Габор Бакош), семигородський генерал **(IX-2)** 1322-1323 (похід через Карпати), 1389 (операції над Сяном)
- Балабан, шляхтич **(VI)** 78
- Балабан Арсеній-Марко, львівський владика, батько Гедеона Балабана **(V)** 441 **(VI)** 239
- Балабан Гедеон-Григорій, львівський єпископ **(V)** 441 (боротьба за львівську єпископію), 502-503 (лист про деморалізацію нижчого духовенства), 551³, 552 (погрозовий лист патріарха Єремії), 555⁴, 556-557 (суперечки з братством), 558, 559, 562 (ініціатор унії), 563-564 (важкі взаємини з братством), 564-566 (з'їзд у Белзі і синод у Бересті), 567, 568, 570-572, 573 (боротьба з митрополитом Рогозою 1593-1594 рр.), 575, 577, 578, 579 (порозуміння з Рогозою), 580-581 (прихильний унії Львівський синод 1595 р.), 583¹-584¹-585, 591-592 (відступлення від унії), 597, 599, 601, 609², 612 (скинення з єпископства уніатським собором), 613 (іменування на екзарха православним собором), 617, 660 **(VI)** 465, 467¹, 509²-512, 516, 517⁵, 522-526 (конфлікт із Львівським братством), 528-530, 532, 536², 540 (відречення від унії), 543, 557¹, 586-587 (примирення з Львівським братством), 588, 590 **(VII)** 406 **(VIII-1)** 6
- Балабан Григорій, жидичинський архімандрит **(V)** 500 **(VI)** 565, 572¹, 573
- Балабан Діонізій, холмський, пізн. луцький православний владика, київський митрополит **(IX-1)** 31, 92¹ **(IX-2)** 1009 (посол від поляків до Хмельницького), 1211 (приїзд до Чигирини і намір прийняти підданство царя), 1232, 1237 (запрошення на польсько-московські переговори), 1241 (посередництво у ймовірних мирних переговорах між поляками і козаками), 1391 (обговорення з Четвертинським питання про козацькі залоги) **(X)** 88, 94 (запрошення гетьманського уряду на вибори київського митрополита), 98-100 (обрання київським митрополитом), 138, 139 (посланець до Пушкаря), 141, 144, 145, 253, 263 (прохання Шереметьєва), 263-264 (розмови з Виговським), 330 (намагання затримати

- луцьке владництво у своїх руках), 356
- Балабан Ісайя, унівський архімандрит (VI) 489¹, 498, 586-589²
- Балабан М. (Bałaban M.), вч. (VI) 65¹, 126⁴, 127^{5, 6}, 314⁵, 465⁴
(VIII-1) 286³
(VIII-2) 119³, 126¹, 160⁴, 194², 202
- Балабан Марко, див. Балабан Арсеній-Марко
- Балабан Михайло, шляхтич (VI) 239
- Балабан Олександр, теребовельський староста (VII) 546, 560
- Балабан Федір, фундатор стрятинської друкарні (VII) 410
- Балабан Юрій, теребовельський староста, польський полковник (IX-1) 438
(IX-2) 1014 (наступ на Поділля), 1045 (битва на Дрижиполі), 1069 (від'їзд на сейм), 1138 (визволення татарами з московського полону), 1143 (деталі про звільнення з полону), 1145
- Балабани, українська шляхетська родина (V) 441
(VI) 240, 246, 565, 589², 611
(VII) 410, 586
(IX-1) 93
(X) 100
- Баладурі, арабський історик IX ст. (I) 194
- Балакиєнко Андрушко, корсунський сотник (VIII-1) 316
- Баламі, перський письменник (I) 563, 564
- Баласепревич Грицько, шляхтич (VII) 15, 16¹
- Балика Богдан, козацький старшина (VII) 365
- Балика Леонтій, син бурмістра (VII) 414
- Балика Петро Созонович, учень (VII) 414
- Балинський, лікар (IV) 285[~]
- Балицький Сенько, шляхтич (VI) 242
- Балицькі, шляхтичі (VI) 611
- Балії, шляхтичі (VI) 625
- Балінський М. (Baliński M.), вч. (II) 456¹, 570, 609
(IV) 450, 497, 501, 503
(V) 300², 651
(VI) 55¹, 333³, 446¹
(VII) 47²
(VIII-1) 218², 320
(VIII-2) 221
(VIII-3) 72⁴
- Балучинський Копча, піп (V) 287
його жінка, див. Вася
- Балхі ель-, т.зв. автор трактату кін. X ст. (I) 294, 296
- Баль Петро, староста руського королівства (IV) 113
- Бальг Ганс, кореспондент (IV) 216³
- Бальцер О. (Balzer O.), вч. (I) 353², 354¹, 355¹
(II) 21², 23¹, 99⁵, 100¹, 144², 367¹, 393⁴, 555, 565, 566, 568, 575
(III) 11³, 67¹, 78⁴, 116¹, 123^{2, 3}, 127¹, 139¹, 505, 508-511, 520, 522, 529, 533, 570
(IV) 444, 472, 512, 513
(V) 316¹, 328², 637, 642
- Бандрівські, шляхтичі (VI) 611
- Бандтке Я. (Bandtkie J.), вч. (V) 64¹, 166⁴, 181², 619, 641
(VIII-1) 183³
- Бандурій (Bandurii A.), вч. (I) 404³
- Банинський, шляхтич (VI) 611
- Бано (?), аристократ (помилк., начальник) у Трипіллі (IX-2) 1003

- Бангиш-Каменський Д., вч. (VII) 72², 326¹, 465¹, 565, 572
(VIII-2) 211, 212, 214, 215, 217
(IX-1) 210¹, 282¹, 321¹, 333¹, 451²
(IX-2) 665³, 737¹, 752², 840⁴, 946³
- Бангиш-Каменський М., вч. (V) 657
(VII) 445¹, 501¹
(VIII-2) 211
- Барабаш Богуш, черкаський сотник (VIII-1) 316
- Барабаш Дмитро Богданович, козацький отаман (VII) 360, 362, 583
- Барабаш Іван (Барабашенко Іван), кошовий отаман, черкаський сотник, військовий осавул, посол до короля (VII) 360
(VIII-1) 237²
(VIII-2) 142, 143, 146, 147¹, 157, 164-166, 183
(IX-1) 403¹
його батько, див. Барабаш Дмитро Богданович
його жінка, див. Барабаша
- Барабаш Яків Федорович (Барабашенко), кошовий отаман (X) 84, 85¹, 90, 101, 102 (січова ідеологія), 103-105 (лояльні заяви щодо Виговського), 106-109 (запорізьке посольство до Москви), 112, 113, 119 (лист царя), 124, 125 (покура Виговському), 127, 132, 134, 137¹, 139, 143¹, 146, 147, 152, 156, 166, 167, 185, 190, 204, 206-209, 211, 212 (вихід з коша проти Виговського), 214, 216-217 (розмова з Алфімовим), 218 (застережний лист Виговського), 219-220 (виправдання перед царем), 221, 223, 225-229, 232-234 (бої під Полтавою), 235, 236, 237-238 (реляція про бої під Полтавою), 239 (втеча з-під Полтави), 243, 245, 250, 251, 256-257 (приїзд до Ромодановського), 257-258 (агітація за нове повстання), 260 (ультиматум Виговського про його видачу), 261, 262, 264-269, 272, 273, 277, 282-283 (захоплення в полон), 333, 336-340, 341-342 (допити), 343-345, 379
- Барабаш Янко, козак (X) 342
- Барабашенко, див. Барабаш Яків Федорович
- Барабашенко Іван, див. Барабаш Іван
- Барабашаха, жінка Івана Барабаша (VIII-2) 164
- Баран, торговець (VI) 175
- Баран Худий, див. Худий Баран
- Баранко Пашко, селянин (VI) 266
- Баранович Лазар, чернігівський владика, ректор Києво-Могилянської академії, пізн. київський митрополит (VIII-2) 96¹, 97
(IX-1) 330
(IX-2) 1373-1374, 1378
(X) 23, 57, 71, 95, 97¹-100, 138
- Барановський, можл., черкаський полковник (IX-1) 367¹
- Барановський Абрам (Abraham de Baganow), львівський староста (V) 307²
- Барановський зі Стариск, кореспондент (IX-1) 593⁴, 594¹
- Барановський С., вч. (VIII-1) 321
- Барановські, шляхтичі (V) 95
(VI) 281

- Баранський Войцех, остерський боярин **(VI)** 284
- Баратинський А., вч. **(III)** 562
- Баратиш-мурза **(IX-2)** 1143 (переговори з козаками під Озерною)
- Барац Г., вч. **(III)** 550
- Барбаро Йосафат, подорожник **(IV)** 302¹
- Барбароса Фрідріх **(II)** 452, 453¹
- Барбашев А., вч. **(IV)** 96¹, 149¹, 154⁴, 155¹, 168², 176⁵, 314¹, 464, 469, 475, 488, 490
- Барбель Станіслав, львівський міщанин **(VI)** 176
- Барберіні, кардинал **(VIII-2)** 7¹
- Барб'є де Мейнар (Мейнар Барб'є; Barbier de Meunard С.), вч. **(I)** 435¹
- Барвінський Б., вч. **(III)** 74³
(IV) 202³, 203^{2, 4}, 208¹, 215⁴, 225¹, 229⁵, 477
- Барвінський Е., вч. **(VII)** 79², 96³, 197^{1, 3}, 199³, 200³, 580
- Бар-Гебрей (Бар-Жид, Гебрей-Бар, Жид-Бар), хроніст XII ст. **(I)** 182¹, 443
- Бардаченко Нестор, козацький отаман **(VIII-1)** 298
- Бар-Жид, див. Бар-Гебрей
- Бароній (Baronius), автор "Анналів"
(III) 122²
(V) 545^{1, 2, 4}, 598³, 600⁴
(VI) 457³, 459², 460¹, 464¹, 484^{3, 8}
(IX-1) 164¹
- Баронч С. (Barącz S.), вч. **(III)** 300³
(IV) 476
(V) 251¹, 651
(VI) 619
(VIII-2) 201
(VIII-3) 135², 199¹
- Барсов Е., вч. **(III)** 566-567
- Барсов М., вч. **(I)** 73³, 74², 76³, 184^{3, 4}, 185², 186¹, 188², 193², 196², 202¹, 204³, 206¹, 207³, 209¹, 210⁴, 219⁴, 238¹, 295⁵, 373¹, 374¹, 549, 550, 557
(II) 17², 24⁴, 39³, 63⁴, 75¹, 90¹, 104², 272¹, 432¹, 515⁵, 519⁴, 557, 562, 563, 570, 579
(III) 55²
(IV) 6¹
- Барсов Т., вч. **(I)** 519⁴, 573
(III) 261¹, 275¹, 541
(V) 655
- Барсуков М., вч. **(III)** 482³
- Барсуков О., вч. **(X)** 129², 148¹, 174⁴, 200¹, 280¹
- Бартек, сяноцький війт **(V)** 226
- Бартко з Сендомира, слуга Юрія-Болеслава **(III)** 135
- Бартлінський Тібурцій, литовський посол в Москву **(IX-1)** 37²
- Бартоломей (Bartholomeus), св. **(IV)** 35, 39³, 131¹
(VI) 105
- Бартоломей de Warssov, війт **(V)** 227
- Бартоломей I., вч. **(I)** 526⁴
- Бартольд В. (Barthold W.), вч. **(I)** 160⁶, 233³, 234⁴, 252³, 276³, 300², 348³, 578
- Бартошевич Ю. (Bartoszewicz J.), вч. **(IV)** 202³, 316², 484, 488
(V) 15², 659
(VII) 115³, 570, 571, 589
(VIII-1) 321
- Барул Андрій, молдавський претендент на "Русь" **(IV)** 329³
(VI) 243
- Барчай Акош, семигородський регент **(IX-2)** 1433, 1441
- Баршевський В., вч. **(V)** 625
- Басараб Щербан Раду, див. Щербан Раду Басараб

- Басараба Матвій (Basarabas Mateus), волоський господар (VIII-2) 20, 21, 26 (VIII-3) 104, 135 (IX-1) 33 (протекторат над антигуруцькою лігою), 42, 44 (посольство від Хмельницького), 45, 46, 49, 53, 84, 94¹, 98, 99, 103¹, 109, 119 (посол від Хмельницького), 129, 132, 137¹, 140¹, 141¹, 160, 206 (готовність прислати військо), 217, 234, 242, 249, 253, 316, 317, 430, 468, 476, 480 (ворожнеча з Лупулом), 481, 483, 484¹, 485, 486², 487, 506, 507, 510 (плани Лупула проти нього), 511 (змова з Ракоцієм проти Лупула), 512 (війна з Лупулом і Тимошем), 514, 515, 518, 519-523, 526, 528, 529, 531, 533¹-535, 539 (битва під Торговищами), 540-543 (перемога над козаками і Лупулом під Торговищами), 546, 551, 568 (новий наступ на Лупула), 571¹, 572, 577, 579, 591 (IX-2) 609 (ворожі взаємини з Хмельницьким), 628, 639, 650, 652-654 (бої під Сучавою), 668⁴, 670, 677, 685, 779 (лист до гетьмана про поліпшення взаємин), 892, 900, 901 (протидії московській експансії), 903 (підтримка політики Стефана), 905 (лист від Ракоція), 914, 923, 972, 987, 1546 *його сестра*, див. жінка Стефана Георгіци
- Басараби, волоська господарська родина (VI) 60² (IX-2) 1407
- Басенки, шляхтичі (VI) 253
- Баси, шляхтичі (VI) 254
- Басилович І., див. Басилович Й.
- Бастий, великий князь половецький (II) 538¹
- Батий (Бату, Bartu), хан (II) 250-251 (облога Києва), 252 (погром Волині та Галичини), 322, 381³, 516, 541-544 (західний похід 1236-1242 рр.), 550, 584, 595 (III) 17, 57, 58, 63, 64-66 (перебування Данила в Орді), 69¹, 84, 85, 87, 90, 145, 146¹, 147-148 (татарський погром Подніпров'я), 150, 152, 157, 160, 161-166 (татарська зверхність в українських землях), 169, 171³, 176, 267, 279² (IV) 293, 294, 334 (VI) 305¹, 609 (VII) 7 (VIII-2) 87 *його швагро* (III) 69¹, 163
- Батир-ага (IX-2) 693, 892
- Батирша, перекопський бей (IX-1) 557, 568
- Батирша-ага (IX-2) 693
- Баторіївна Софія, жінка Юрія II Ракоція (IX-1) 510 (IX-2) 1313, 1321 *її мати* (IX-2) 1313
- Баторій Стефан (Bathoreus), польський король (IV) 415¹, 421, 491 (V) 89², 260⁶, 324, 333, 335 (військова реформа), 416 (наставлення митрополитів), 489, 540, 541, 544, 627, 642 (VI) 45, 57 (зняття торгових привілеїв з Гданська), 283, 285, 394, 403, 417, 447 (на-

- дання Віленській колегії статусу академії у 1578 р.), 448, 464-465 (грамоти у справі церковного календаря), 466², 467, 480, 481 (VIII) 49, 77², 79, 89, 100¹, 128, 130, 133¹, 137^{1, 2}, 143-146¹, 147, 149, 150 (страта Івана Підкови), 151, 152-154^{1, 2, 3}-155 (реформа козащини), 157-159 (утвердження козацьких вольностей), 159-160 ("Баторієва легенда"), 160 (значення реформи), 161 (залучення козаків до війни з Московією), 162 (репресивні заходи щодо козаків), 163¹, 164, 165-166 (приборкання козащини у 1583 р.), 168, 169 (смерть у 1586 р.), 173, 176³-178³, 193, 195, 245, 248, 251, 264, 266², 273, 284^{3, 4}, 303, 304¹, 439, 563, 569, 577-579 (література про реформу)
- (VIII-1) 211
(VIII-2) 61
(VIII-3) 105
(IX-1) 216
(IX-2) 1387, 1492, 1501¹
його брат (VII) 150
- Бату, див. Батий
Батченят Миско, селянин (VI) 268
Батюшков П., вч. (III) 288⁵, 554
(IV) 427
(V) 659
(VI) 380³, 382¹, 621
- Бахмет, див. Магомед, пророк
Бахмет, татарин (IX-2) 1063
Бахус, міф. (VIII-3) 69, 70
(IX-1) 176
- Бачинський Іван (Baczyński Jan), козацький посол (VIII) 385, 556¹
(VIII-1) 119, 126
- Бачинські, шляхтичі (VI) 240, 611
Башкін, московський емігрант (VI) 424¹
- Башкорд, половець, другий чоловік жінки (вдови) Володимира Давидовича чернігівського (II) 538
- Баязід II (Баезід II), турецький султан (IV) 333
(VI) 243, 567
- Бєбек Емерик (Bebek Emericus), руський староста (IV) 113, 114, 122²
(V) 312³
- Бегановський Миколай, польський посол, львівський хорунжий (VIII-2) 16⁵, 32, 33
(IX-2) 779 (посол до Порти), 780², 781 (антикозацькі директиви від канцлера), 893-894 (посольство до султана)
- Бєгдаш-ага, див. Бектеш-ага
Бєгер Янча (Янча; ймов., Janczi), козацький старший (VII) 154, 155, 162, 166^{2, 4}, 171¹, 273
- Бєдлинський, слуга руського воєводи (IX-1) 18
- Бєзбородько Васько, бориспільський бурмістр (VI) 290
- Бєзбородько О., вч. (VII) 564
- Бєзмер, болгарський старшина (I) 549
- Бєзрідний Федір, козак з думи (VII) 577
- Бєзсонов П. (Бессонов П.), вч. (III) 405²
(III) 567
- Бєзштанько Павло, чигиринський наказний полковник (IX-2) 1137 (оборона козацьких міст від татар)
- Бєйбарс, султан (II) 515

- Бей-мурза **(IX-1)** 318¹
 Бек А. (Boeckh A.), вч. **(I)** 95², 539, 542
 Бекер П. (Becker P.), вч. **(I)** 540
 Беккер П. (Bekker P.), вч. **(I)** 103², 539, 540
 Бекман, вч. **(II)** 457³
 Бек-мурза **(IX-1)** 216
 Бек-пулад, кримський правитель **(IV)** 305
 Бекрі аль-, хроніст **(I)** 206³, 208⁴, 233³, 234⁴, 284³, 290³, 296², 303, 341³, 347², 348, 489², 547, 566, 605, 608, 615, 618 **(II)** 442¹
 Бекташ-ага, див. Бектеш-ага
 Бектеш-ага (Бегдаш-ага, Бекташ-ага), названий батько султана Мегмеда IV **(IX-1)** 54, 60, 61, 136, 386 **(IX-2)** 1540, 1541
 Бел М., письменник XVIII ст. **(I)** 558
 Бела, син Ростислава Михайловича **(III)** 67¹
 Бела, син угорського короля Андрія II **(III)** 26, 27, 48 (невдалий похід на Галич), 50¹, 52-53 (інтронізація 1235 р.), 53-54 (взаємини з Данилом Галицьким перед татарським погромом), 56, 58 (підтримка Ростислава), 61¹ (грамота про Ярославську битву 1245 р.), 62^{1,2}, 66-68 (союз із Данилом), 71, 72, 74-76 (боротьба за австрійську спадщину), 77, 505, 516-519 *його донька* **(III)** 54, 56, 58
 Бела III, угорський король **(I)** 223, 233² **(II)** 483, 496², 546 **(III)** 3
- Бела Сліпий, угорський король **(II)** 426, 427
 Белармін, апологет **(VI)** 559
 Белгацький, польський жовнір **(VIII-2)** 182³, 183^{1, 2}, 184⁵, 185
 Белтковський, торговець **(VI)** 177
 Белуш, угорський бан **(II)** 424
 Белфор Ф. (Belfour F.), вч. **(IX-2)** 967¹, 968, 993
 Беяновський, див. Біляновський
 Беяшевський М., див. Біляшівський М.
 Бельдуз, половецький старшина **(II)** 103
 Белькевич Сильвестр, див. Велькевич Стефан-Сильвестр
 Бельовський А. (Bielowski A.), вч. **(II)** 367¹, 567, 575, 577, 580 **(III)** 506, 529 **(IV)** 36², 433, 437 **(VII)** 580, 583 **(VIII-2)** 200
 Бельський Йоаким, хроніст **(VII)** 284⁴, 563, 564
 Бельський Мартин (Bielski Marcin), хроніст **(II)** 454¹, 576 **(III)** 5¹, 112¹, 506 **(IV)** 250^{2, 4}, 254³, 281⁴, 282², 284¹, 287³, 289, 333³, 348¹, 351⁴, 352², 353², 354^{1, 2}, 355¹, 358³, 375³, 377², 381¹, 384, 418³, 419², 426, 438, 482, 504 **(V)** 36², 405¹, 438 **(VI)** 99⁶, 271 **(VII)** 23³, 26^{2, 3}, 30³, 31², 32², 68, 80⁴, 83, 86, 87^{1, 2}, 88, 90, 93, 95, 96, 98-100, 105, 110¹, 115², 125³, 126¹, 146², 147¹, 148², 150^{1, 2}, 151^{1, 2, 3}, 152¹, 154², 166³, 170¹, 172⁵, 173, 175, 176¹, 177¹, 178¹, 179², 180³, 181, 185⁶, 186¹, 188, 191, 192³, 199³, 202^{1, 3}, 203³,

- 204⁵, 205^{1,2}, 206¹, 209^{4,5}, 218, 219², 220¹, 223¹, 226¹, 228², 230¹-232, 237², 238², 563, 572, 578, 580
- Бельченко Г., див. Більченко Г.
- Бем, краківський міський писар **(III)** 523
- Бенедикт, галицький воєвода **(IV)** 122, 472
- Бенедикт, єпископ **(II)** 492, 496, 497¹
- Бенедикт, угорський воєвода **(III)** 25, 26, 29, 31, 35², 36
його жінка **(III)** 29
- Бенедикт XII, папа **(III)** 133, 134, 138³
(IV) 22-24, 26-28, 32
- Бенеш з Вайтміля, хроніст **(IV)** 436, 437
- Бенке (Benkö J.), автор XVIII ст. **(I)** 222¹, 558
- Бенко, галицький і снятинський староста **(V)** 307²
- Бенко з Жабокрук, шляхтич **(VI)** 236
- Бенко з Кухарів (Benko de Churchorі), перемиський староста **(V)** 307²
- Беньовський, сеймовий посол **(VII)** 578²
- Беньовський В., польський посол до султана **(IX-2)** 1234⁴ (новини про тиск венеціанців на Фердинанда III з приводу допомоги полякам), 1325, 1337
- Беньовський Станіслав-Казимир, луцький земський писар, королівський секретар, волинський каштелян **(IX-2)** 780¹ (посол до Георгіци), 1093 (сеймова комісія у козацькій справі), 1096, 1232, 1318, 1333 (інструкція для посольства до козаків), 1335 (оцінка результатів посольства), 1336, 1345, 1346, 1350-1351 (відгук про посольство у листі гетьмана до царя), 1359² (досягнення компромісу з козаками), 1360-1361 (за-тримки в посольстві), 1362-1363 (листи гетьмана і Виговського до короля), 1364 (нове посольство до козаків), 1365 (підтвердження про те, що гетьман живий), 1376 (згадки гетьмана про посольство), 1380 (відправлення до Зеленського під Кам'янець), 1405, 1432, 1442, 1443-1444 (інструкції короля про посольство до козаків), 1445 (листування з гетьманом і Виговським), 1446, 1449, 1450, 1496
(X) 11, 23, 32, 38, 39-40 (переговори з козаками; перехоплення його листів), 44, 83, 89 (відправлення після переговорів), 100, 162, 191, 233², 235-237¹ (реляція слуги про бій під Полтавою), 285, 286-288 (ідея унії з козаками), 289, 290, 291-292 (лист від Виговського), 292-295 (справа козацьких залог на Волині і Поділлі), 297-298¹ (боротьба з козацькими впливами на Волині), 302 (лист від Виговського у справі Пинська), 303, 305-307 (місія Томковича), 307-309 (переговори з Тетерею), 310 (лист Виговського про недопустимість порушити перемир'я), 311-313 (стримування партії війни серед

- поляків), 314-316 (обговорення угоди з козаками), 317, 320-322, 324-325 (пункти Тетері), 327-328 (розмова з Тетерею), 329-330 (прихильність до Тетері), 331, 334, 346-347 (оповідання Перетятковича про укладання Гадяцької унії), 351 (промова перед козаками), 354, 366, 371, 376, 377, 379 (повідомлення про укладання Гадяцької унії), 380
- Бер К., вч. **(I)** 59¹
- Бергман Петро **(VIII-3)** 114⁴
- Бердибек, хан **(III)** 297¹
- Бердичівський Михайло, ніжинський сотник **(IX-2)** 1222
- Бердников І., вч. **(III)** 540
- Бережецький Прокіп, київський посол до Москви **(X)** 101, 194, 195⁵, 199-202, 223, 224
- Бережинський Лаврин, білгородський козак **(VIII-2)** 69
- Бержков М., вч. **(I)** 241¹, 303¹
(II) 352¹
(III) 430²
- Березич Протасій, монах **(V)** 267
- Березівський Максим, див. Бжозовський Максиміліан
- Березін І., вч. **(II)** 242¹, 540¹, 583, 584
(III) 165¹, 185³
(IV) 306¹, 320²
- Березницький Яків, депутат **(VIII-1)** 170¹
- Березницькі, шляхтичі **(VI)** 240
- Березовський Григор **(VI)** 242
- Березовський Григорій **(VI)** 242
- Березовський Гринча **(VI)** 242
- Березовський Івасько **(VI)** 242
- Березовський Максиміліан, див. Бжозовський Максиміліан
- Березовський Сенько **(VI)** 242
- Березовський Фича **(VI)** 242
- Березовські, шляхтичі **(VI)** 240, 245
- Берейтич Антон, селянин **(VI)** 292
- Берестецький Русин, див. Русин Берестецький
- Берестецький-Русинович Сасин, див. Русинович-Берестецький Сасин
- Беринда Лукаш, брат Памви Беринди **(VII)** 411, 414
- Беринда Памво, культурно-просвітній діяч **(I)** 336¹
(III) 248
(VII) 408-411, 524, 584-586
- Беринда Стефан, брат Памви Беринди **(VII)** 411, 585, 586
- Беринди, українська шляхетська родина **(VI)** 241
(VII) 411, 415
- Берке, хан Золотої Орди **(II)** 515²
(III) 89, 90, 100
(IV) 294
- Берладник Іван, див. Іван, син Ростислава Володимировича
- Берладничич Ростислав, див. Ростислав, син Івана Ростиславича Берладника
- Берлинський Андрушка, шляхтич **(VI)** 251
- Берлинський Іваник, шляхтич **(VI)** 251
- Берлинський М., вч. **(II)** 562
(VIII-2) 212
- Берлинський Супрон, шляхтич **(VI)** 251
- Берлинські-Буцні, див. Буцні-Берлинські
- Берн (Bjorn), дружинник в умові 944 р. **(I)** 424
- Бернавський Мирон, молдавський воевода **(VI)** 387
- Бернард з Клерво **(VI)** 298
- Бернардин, львівський архиєпископ **(V)** 433, 434

- Бернатович Судислав, див. Суліслав, сендомірський каштелян
- Бернацький Матуш, війт (VI) 268
- Бернашевський (Biernaszewski), козацький старший (VII) 98
- Бернер Е. (Bioerner E.), вч. (I) 603
- Бернольд, хроніст (II) 79²
- Бертольд (Bertholdus), львівський війт (V) 226
- Бертрам Миколай, володимирський купець (II) 377
(V) 225
- Бертрам Русин, володимирський купець, брат Миколая (II) 377
(V) 225
- Бертьє-Делягард О. (Делягард-Бертьє О.), вч. (I) 95², 497, 498^{1, 2}, 540, 574, 578
- Берхін І., вч. (I) 577
- Берчун, отаман (VIII-2) 54
- Бершадський С., вч. (V) 17¹, 254³, 255¹, 260⁵, 302¹, 620, 622, 625-628, 651, 652, 653
(VI) 12^{1, 3}, 49², 50², 51^{2, 4, 5}, 52⁴, 53^{2, 4}, 54², 55^{2, 3}, 56², 69², 70¹, 75¹, 81⁷, 103², 116², 127¹, 172^{1, 2}, 188¹, 189³, 195², 196⁶
- Бессель В. (Bessel W.), вч. (I) 141³, 144¹, 543
- Бессонов П., див. Безсонов П.
- Бестужев-Рюмін К. (Рюмін-Бестужев К.), вч. (I) 282¹, 353², 581, 582, 600, 601
(II) 146², 157¹, 553, 562, 563
(III) 234³, 538, 539, 542, 565, 566
(V) 626
- Бетег-ага, зять Сефер Казі-аги (IX-1) 216
- Бетлен Габор, семигородський воєвода (VII) 438, 439
(VIII-1) 36¹, 131
- Бетман, краківський купець (VI) 68
- Бетсубулан (Бетсабула, Bethsubulan; можл., Bexubovitz), хан (IV) 316²-318, 490
його син (IV) 318
- Бехи, овруцькі шляхтичі (V) 99²
(VI) 281
- Бец В., вч. (VII) 567
- Беценбергер А., вч. (IV) 13³
- Бечинський Войцех, королівський секретар, польський посол (VIII-3) 135
(IX-1) 127, 145, 147, 163, 166, 167, 169⁴, 171⁴, 174, 212, 246¹, 265⁴, 278⁷
(IX-2) 707-708, 710, 1097-1098
- Белов С., вч. (I) 567
(II) 553, 585
- Белогріц-Котляревський Л. (Котляревський-Белогріц Л.), вч. (III) 550
- Белокуров С., вч. (I) 592³, 599
(IV) 77¹
(V) 389², 398¹, 399², 400⁴, 403⁷, 405⁷
(IX-1) 119¹
- Беляєв Д., вч. (I) 454¹, 507²
- Беляєв І., вч. (I) 184⁴, 352¹, 433¹, 605
(II) 216¹, 553, 554, 609
(III) 185³, 308³, 316¹, 370³, 541, 545-547, 549, 556, 557
(IV) 500
(V) 626
(VI) 632
(VIII-2) 60¹, 61^{1, 2}, 62¹, 198, 199
- Беляєв П., вч. (III) 246¹, 550
- Бжезінський Войтіх, козак (VII) 340⁵
- Бжозовський Максиміліан (Березівський Максим, Березовський Максиміліан), київський

- каштелян, берестейський воєвода (**VIII-1**) 170¹, 315 (**VIII-2**) 115², 149 (**VIII-3**) 61 (участь у луцькій нараді), 121 (комісар до козаків), 140 (нарада з київськими ченцями), 160, 178³ (**IX-1**) 16¹, 27, 37-39, 145, 231 (**IX-2**) 1054 (лист Лянцкоронського), 1056³, 1093 (сеймова комісія у козацькій справі), 1096
- Бжостовський, референдарій (**IX-1**) 272³, 276¹, 278¹, 283⁴, 291³, 292², 293¹, 306¹, 307¹, 326³ (**IX-2**) 1353
- Бибельський Андрійко, шляхтич (**VI**) 236
- Бибельський Грицько, шляхтич (**VI**) 236
- Бибельський Іоан, шляхтич (**VI**) 239
- Бибельський Сенько, шляхтич (**VI**) 238, 239
його жінка, див. Ядвіга
- Бибельський Ходко, шляхтич (**V**) 76¹
(**VI**) 236², 238
його сини (**VI**) 236²
його внучка, див. Духна
- Бибельський Яцко, шляхтич (**VI**) 237, 238
- Бибельські, шляхтичі (**V**) 40, 263¹, 483
- Бибельські-Новомійські (Новомійські-Бибельські), шляхтичі (**VI**) 238, 239⁵, 611
- Биковський, шляхтич із Серадського воєводства (**IX-2**) 1118
- Биковський Іван, боярин (**V**) 290
- Биковські Тиші, див. Тиші Биковські
- Билинські, шляхтичі (**VI**) 240, 241, 611
- Битомський Іоан (Bytomski Ioannes), автор історії про облогу Замостя (**VIII-2**) 201 (**VIII-3**) 96², 98¹-101
- Биховець, його т.зв. літопис (**IV**) 80², 95², 192¹, 205, 226², 231², 234¹, 235¹, 244³, 246^{2,4}, 268¹, 270², 283¹, 307¹, 309², 333^{1,2,5}, 334³, 432, 455, 457, 471, 482, 504
(**VI**) 356¹, 359, 360⁴
(**VII**) 22¹
- Биховець Семен, козацький полковник (**VIII-1**) 252
- Бичков А., вч. (**I**) 202¹
(**VIII-1**) 134¹
- Бичурін І., вч. (**II**) 583
- Бичурін М., див. Іоакінф
- Бігельайзен Г. (Biegelaisen H.), вч. (**VI**) 413¹
- Бідерман Г. (Bidermann H.), вч. (**I**) 557
(**II**) 488⁵, 498¹, 577, 581
- Бідль Я. (Bidl J.), вч. (**IX-2**) 901³, 905³, 1539
- Бізаччіоні (Bisaccioni), італійський хроніст XVII ст. (**IX-1**) 480⁴, 486²
(**IX-2**) 774, 1546, 1547
- Білашенко Гришка, козак (**VIII-2**) 68
- Білгородець Корнило, донський отаман (**IX-1**) 58
- Білевські, князі (**III**) 180
(**IV**) 274, 276, 277
- Білек-мурза (**VII**) 63
- Білецький А., вч. (**V**) 655
- Білецький Гаврило, селянин (**VI**) 268
- Білецький Пашко, селянин (**VI**) 268
- Білецький Самійло, сотник Київського полку (**VIII-3**) 278
- Білик, остерський боярин (**VI**) 284

- Білиницький, польський вістовий (IX-1) 551
- Білинський П., вч. (II) 610
- Білобородько Федір, полковник (VII) 473
- Білобоцький (Białobocki), челядник (IX-1) 439²
- Білозерський М., вч. (VII) 88³, 571, 578 (X) 282
- Білокури, шляхтичі (VI) 253
- Білоус Яцко (можл., див. Яцко з Переяслава), отаман (VII) 111, 112, 133
- Білоусов Іванко, отаман (VIII-2) 54
- Білоцерківець Дацько, отаман на Січі (VIII-1) 136
- Білоцерківський Василь, козацький посол (VIII-1) 256
- Білоцькі, овруцькі шляхтичі (V) 99^{1, 2} (VI) 281
- Білошапка Матвій, козацький резидент в Очакові (IX-1) 216
- Білуха, донька Янка Чаплича (V) 102
її чоловік, діти (V) 102
- Біляновський (Беляновский), вч. (VI) 630
- Білярський П., вч. (I) 600 (II) 4² (III) 563
- Біляшівський М. (Беяшевский М.), вч. (I) 35¹, 36², 54⁴, 279¹, 293³ (II) 282¹, 285¹, 562 (III) 349¹ (VI) 618, 621
- Більський, князь (V) 32¹
- Більський Іван, князь, внук Федора Більського (IV) 269, 270, 271 його мати і жінка (IV) 271
- Більський Семен, князь (IV) 278
- Більський Федір, князь (IV) 268, 269, 271, 278, 483, 484 (V) 534 його жінка (IV) 484
- Більченко Г. (Бельченко Г.), вч. (III) 476 (VI) 344²
- Біондо, хроніст XV ст. (I) 617
- Бірди-бек, татарський хан (IV) 81, 295
- Бірковський, польський проповідник (VII) 463²
- Біруля Гаврило, козацький отаман (VII) 163
- Бістерфельд І., дворянин семигородського князя (IX-1) 253
- Бітшін, хроніст (IV) 196², 204¹
- Бішінг, видавець (VII) 564
- Бішоф Ф. (Bischoff F.), вч. (V) 251¹, 252³
- Блажевський Федір, миргородський писар (X) 168
- Блажей, козак (VII) 340⁵
- Блажовський-Фарафунта Мартин-Олександр, див. Фарафунта-Блажовський Мартин-Олександр
- Блажовські, шляхтичі (VIII-1) 182³
- Блановський, писар (IX-2) 1178⁴
- Блау Е. (Blau E.), вч. (II) 526¹ (IV) 306¹
- Блотишевський, львівський воєвода (V) 308¹
- Блуд (ймов., Blótr), боярин у Ярополка Святославича (I) 479, 482, 621
- Блуш (Болуш), половецький хан (II) 54
- Блюм Петр, кременецький міщанин (VI) 274
- Блюменфельд Г.Ф., вч. (III) 547
- Блюменшток-Гальбан О., див. Гальбан-Блюменшток О.
- Блябля Васько, білоцерківський сотник (VIII-1) 317

- Бобаченко Федір зі Стеблева, козацький делегат на комісію 1630 р. (VIII-1) 118
- Бобель Тишко, козацький старшина (VII) 385
- Бобеченко (Болоченко, Bobeczenko, Woloczenko), козак на службі у поляків (IX-1) 446¹
- Бобжинський М. (Bobrzyński M.), вч. (II) 568
(III) 529
(IV) 239¹
(V) 64¹, 152¹, 166⁴, 168³, 183¹, 185¹, 641, 642, 648
(VI) 290³
- Бобинін В., вч. (III) 557
- Бобовська, шляхтанка (V) 351
- Бобоїд, канівський староста (VII) 107²
- Боболінський Леонтій, еромонах, український хроніст (V) 29²
- Боболь, перемиський підкоморій (VI) 397
- Бобрік, кам'янецький міщанин (VI) 176
- Бобрікович Йосиф, віленський єпископ (VIII-1) 82, 85, 172, 179, 181, 182³
- Бобринський О., вч. (I) 36², 42², 43¹, 47², 52³, 54², 56¹, 59¹, 123³, 199¹, 331¹, 540
(II) 31², 285¹
(III) 398⁵, 399³, 400², 452¹, 555
- Бобрович Я., вч. (IV) 25²
(V) 86²
- Бобровницький, берестейський писар (IX-2) 950¹
- Бобровський П., вч. (III) 550
- Бобчев С., вч. (I) 355¹
- Бов, витязь (VI) 347
- Бовницький Олекса, козак (IX-2) 1167
- Бовш, український білоцерківський шляхтич (IX-2) 1011
- Богам (Boham), козацький ватажок (IX-1) 496²
- Богаченко Ілляш, чигиринський полковник (IX-1) 238
(IX-2) 686-687, 715², 721
(X) 239, 269, 334, 335, 366
- Богаченко Михайло, паволоцький полковник, посол до хана (IX-2) 942 (посольство до Криму), 948, 951, 952⁸
- Богдан, див. Боз, король антів
- Богдан, козацький сотник (IX-1) 340, 341
- Богдан, молдавський воєвода (VI) 242
- Богдан (можл., Глинський Богдан), отаман (VII) 89
- Богдан, селянин (VI) 269
- Богдан, суддя (VIII-1) 274
- Богдан, тивун (V) 309¹
- Богдан, туровський вїт (IX-2) 1150
- Богдан, черкаський староста (IV) 337
- Богдан Андрушкович (Андрушкович Богдан, Сакович Богдан, Федорович Богдан, Fedorowicz Bohdan), троцький воєвода, маршалок, віленський каштелян (IV) 86¹, 266, 326, 458, 459, 461
- Богдан Степан (Степан Богдан), молдавський претендент (VII) 327
- Богдан Федорович, князь (VII) 90¹
- Богдан Хведько, селянин (VI) 268
- Богданець, попівський внук (V) 286
- Богданів Софрон, переяславський осавул (IX-2) 691
- Богданів Тимофій, п'ятдесятник у Остриниці (VIII-2) 75¹
- Богданов А., вч. (I) 47¹, 59¹, 73², 309², 560, 561

- Богданов Григорій, піддячий, московський посол до Хмельницького (**VIII-3**) 244-245 (посольство до гетьмана), 250³
(IX-1) 19¹, 43, 76¹, 80, 90, 91, 99, 100 (свідчення про дипломатичне листування Хмельницького з Потоцьким), 110 (переговори з гетьманом), 257, 280 (збір інформації про Берестецьку битву), 286, 290, 313-315 (участь у посольстві в Україну), 314-315 (розмова з Виговським), 316, 317 (передача Хмельницьким листів до Москви)
(IX-2) 937-938¹ (посольство до гетьмана про необхідність походу на Луцьк), 940-941 (переговори у Фастові), 945, 947, 1257-1261 (переговори з Нечаєм), 1262 (донесення цареві про покозачення у Білорусі), 1263, 1269¹
- Богданович М., вч. **(I)** 316⁶
- Богданович-Зарудний Самійло (Богдановський Самійло, Зарудний-Богданович Самійло), козацький полковник, генеральний суддя (**VIII-2**) 189²
(IX-1) 41¹ (посол до Варшави), 372, 448 (посол до Москви), 464, 470, 471, 483, 488 (відповідь московського уряду), 500, 501³, 534 (посол до Османської імперії), 537², 546
(IX-2) 693, 735 (участь у Переяславській раді), 743 (вимога гарантій від Бутурліна), 753, 784², 793, 795 (посольство до Москви), 801, 810 (царські дари), 811 (обстоювання власних інтересів), 812, 818, 821, 823, 824, 826, 827-828 (царська грамота на маєтності), 830, 835 (лист від гетьмана), 839, 912 (прохання до царя затвердити компут війська), 913, 924-925 (побоювання у справі реєстру війська), 927, 1117 (переговори з львів'янами), 1139, 1143-1144 (переговори з Сефер Казі-агою під Озерною), 1160, 1300 (зустріч із семигородським послом Шебеші в Орловці), 1316-1317 (організація козацького патронату над Волинню), 1321 (розмова зі Штернбахом), 1322 (асекурація гетьманові від Ракоція), 1365, 1386, 1405, 1415, 1417, 1505
(X) 25 (участь у переговорах в Москві), 33, 58, 72, 74, 90, 184, 239 (поїздка до Пушкаря), 366, 374
його син **(IX-2)** 795
- Богдановський Самійло, див. Богданович-Зарудний Самійло
- Богішич В. (Богішич В., Bogišić V.), вч. **(I)** 354⁶, 355¹, 357², 361^{1,2}, 562
(VI) 500³
- Боговитановичі, див. Боговитини
- Боговитин, волинський пан (**VII**) 189
- Боговитин Богуш, шляхтич (**VI**) 275, 309⁸
його вдова **(VI)** 275
його донька, жінка Андрія Тенчинського **(VI)** 275
- Боговитин Ельфєрій, схимник (**VI**) 309

- Боговитин Лев, схимник **(VI)** 309
- Боговитини (Боговитановичі), шляхетська родина **(V)** 14, 30-33, 266
(VI) 276, 277, 309, 598, 611
- Боговитинова Марфа, схимниця **(VI)** 309
- Боговитинова Раїна, див. Ярмолинська Раїна
- Боговитинова Фекла, схимниця **(VI)** 309
- Богомолець Ф. (Bohomolec F.), вч. **(VIII-1)** 190⁴
- Богородиця, див. Марія, св.
- Богослов Григорій, див. Григорій Богослов
- Богослов Іоан, див. Іоан Богослов
- Богослов Симеон, див. Симеон Богослов
- Богун Василь, козак-пушкаривець **(X)** 240¹
- Богун Іван (можл., див. Федоренко Іван; Boham Ivan, Bohul Ivan, Bohun Ivan), кальницький, брацлавський, вінницький полковник **(VIII-3)** 94 (спроби переконати гетьмана повністю розгромити Польщу), 149 (повідомлення Лянцкоронському про конфлікт на Поділлі), 155², 169 (відбиття Бару в поляків), 170 (підтримка перемир'я), 176 (вивід війська на передові позиції), 190 (поранення під Збаражем), 277
(IX-1) 139, 158, 181, 189 (фрагмент думи), 195-199 (оборона Вінниці), 200², 202, 238, 241 (облога Кам'янця-Подільського), 242, 272, 275⁷, 277, 280³, 292 (заступник Хмельницького під Берестечком), 293⁷, 296, 298 (пораз-
- ка під Берестечком), 310, 320, 337 (збір козацтва біля Прилук), 341³, 354, 355 (оборона комісарів від черні), 382, 383, 389, 393 (збір війська у Брацлавській землі), 492-496 (облога Монастирища), 527, 533 (суперництво з Тимофієм Хмельниченком), 541, 544 (поразка при Торговищах), 563, 567⁷ (кальницький полковник), 590¹ (ідентифікація з Федоренком)
(IX-2) 612 (вивідування намірів поляків за Вінницею), 616, 688 (посольство до короля), 691, 693, 695, 698 (замирення з поляками під Жванцем), 729-730 (зустрічі з Бутурліним), 735 (відмова від присяги цареві), 736, 749, 750, 767, 775, 832, 833-834 (лист від Олекшича про навернення до короля), 839-841⁷ (царська грамота з вимогою присягнути), 871-873 (листи від Окуня), 876³, 878 (бої на Поділлі), 879-880 (оборона Умані), 882², 883, 884¹, 925, 939, 1016-1017¹-1018 (оборона Брацлава), 1041-1043⁷ (друга оборона Умані), 1046⁷, 1053 (бій під Маньківкою біля Умані), 1055, 1059¹, 1061, 1076, 1104 (похід під Острогом), 1231 (чутки про ворожнечу з гетьманом), 1380 (відправлення з військом до Ракоція), 1410 (обов'язки у війську Ждановича), 1486, 1523(?), 1547, 1548 (відмова від присяги цареві)

- (X) 59 (антимосковські на-
строї), 64-65 (участь в офор-
мленні союзу зі шведами),
132, 136³, 137, 167 (“сер-
бин”), 194, 199⁴, 200⁴, 215,
223, 224, 237 (поставлення
полтавським полковником),
247 (гостра розмова зі Ску-
ратовим), 281
- Богун Тимофій, син Івана Богуна
(IX-2) 729, 730
- Богуринський-Хребтович Іван, див.
Хребтович-Богуринський
Іван
- Богуринський-Хребтович Мелетій,
див. Хребтович-Богу-
ринський Мелетій
- Богуринський-Хребтович Семен,
див. Хребтович-Богуринсь-
кий Семен
- Богуславець Іван, герой думи (VII)
577
- Богуславка Маруся, героїня думи
(VII) 574, 577
- Богуславський Себастьян, черкась-
кий сотник (VIII-1) 316
- Богухвал, хроніст (II) 60⁴, 367¹, 453⁴,
574-577
- Богуш, вірменський маляр (VI) 373¹
- Богуш Микола, житничер, мошев-
ський боярин (IX-1) 480, 513
- Богушевич Анастасія-Христина
(Киселева), жінка Адама
Киселя (VIII-3) 144²
(IX-1) 415
(IX-2) 1166
(X) 309
- Богушевичі, шляхтичі (VI) 277
- Богуш-Сестренцевич С., див. Сест-
ренцевич-Богуш С.
- Богадур Гірей I, татарський хан
(VIII-1) 245
(VIII-2) 11, 13, 14, 16
- Богдан (Bogdan J.), вч. (I) 370¹
- (II) 421⁶
(III) 156¹
(V) 367⁴, 373⁵, 374¹
- Богер Вільгельм, англійський ку-
пець (VI) 68
- Богішич В., див. Богішич В.
- Боглевський Іван, див. Боклевський
Іван
- Боднар Костя, селянин, син Федора
Боднара (V) 273
- Боднар Федір, селянин (V) 273
- Бодуен-де-Куртене I. (Куртене Бо-
дуен-де- I., Boduen-de-Kur-
tene J.), вч. (I) 64³
- Бодянский О., вч. (I) 565
(II) 4¹
(III) 563
(VII) 68⁴, 578
(VIII-2) 48¹, 205-207, 212,
215
(VIII-3) 258¹, 271³, 273¹,
274⁴, 278¹, 279²
(IX-2) 752
- Бож, див. Боз, король антів
- Боженцький Ян, львівський копіїст
(IX-2) 1116¹
- Божидар, див. Боз, король антів
- Божик П., вч. (III) 284¹
(V) 657
- Божко, див. Боз, король антів
- Боз (Богдан, Бож, Божидар, Божко;
можл., Бус; Bоз), король ан-
тів (I) 165, 177, 368
його сини (I) 177, 368
- Боїм, львівський міщанин (VI) 56³,
67, 68, 191
- Бойребіста (Бурвіста), правитель
держави гетів і даків (I) 129,
134
- Бокії, шляхтичі (VI) 598
- Бокій Ян, шляхтич (VI) 317, 442
- Боклевський Іван (Боглевський
Іван, Бублевський Іван),
польський шляхтич, швагро

- Івана Виговського **(IX-2)**
946, 947, 1506
(X) 194, 197, 198, 199¹, 203,
213, 216, 272
його жінка **(X)** 194, 198, 213
- Боклевські, шляхетська родина **(X)**
155
- Боктамиш-ага, див. Тохтамиш-ага
- Болбас Микола (Bolbos Mikołaj),
козацький посол **(VII)** 556
- Болгаринович Йосиф (Йосиф), смо-
ленський єпископ, митро-
полит **(IV)** 278¹
(V) 413 (наставлення митро-
политом), 414 (посвячення
на митрополита), 533⁴, 535-
536 (грамота патріарха Ни-
фонта), 537-538 (лист і по-
сольство до папи), 539
- Болгароктон, див. Василь II Болга-
робойца
- Болдко Михайло, переяславський
сотенний отаман **(VIII-1)**
316⁶
- Болеваченко Іван, див. Волеваченко
Іван
- Болеслав, див. Юрій-Болеслав
- Болеслав, калішський князь **(V)** 256,
652
- Болеслав, краківський князь **(II)**
457¹
(III) 75, 95, 96
його жінка, див. Кінга
- Болеслав, мазовецький князь, див.
Болеслав Земовитович, ма-
зовецький князь
- Болеслав, мазовецький князь, див.
Юрій-Болеслав
- Болеслав, польський князь **(III)** 254⁴
- Болеслав, син Володимира Святос-
лавича **(II)** 588
- Болеслав, син Конрада Мазовецько-
го **(III)** 78
- Болеслав I Хоробрий (Болеслави,
Буріслейф), польський ко-
роль **(I)** 488, 489, 493-495,
532, 536
(II) 2, 9, 10, 11-13 (похід на
Київ), 13 (зайняття західного
руського пограниччя), 15-16
(легенди про київський по-
хід), 17, 21, 23, 29, 32⁷, 35,
57, 58¹, 60⁷, 83, 362, 391, 408,
557-559 (джерела й літера-
тура до кампанії 1018 р.),
568
його донька, жінка Святопо-
лка Володимировича **(I)** 494
(II) 13
- Болеслав II Сміливий (Болеслави,
Bolizlaus), польський король
(I) 491¹, 495
(II) 13¹, 15, 16, 23¹, 57-59
(похід на Київ), 60⁷, 62, 63
(мирна угода зі Святосла-
вом), 65, 68 (нова військова
допомога Ізяславу), 75¹, 272,
274, 363, 391, 415, 558
(II) 298³
(IX-1) 330
- Болеслав III Кривоустий (Криво-
устий, Криворотий), польсь-
кий князь **(II)** 99³, 100⁷, 392,
393, 423, 425, 574
його сини **(II)** 423
його сестра, див., ймов.,
жінка Ярослава Святополко-
вича
- Болеслав IV Кучерявий, польський
князь **(II)** 144, 152, 162, 369,
370³, 393, 426, 428, 566, 568
його жінка, донька Всево-
лода Мстиславича, див.
Верхуслава
його сестра, див. жінка
Мстислава Ізяславича

- Болеслав V Сидливий (Соромливий), польський князь (III) 59, 77, 92, 570
- Болеслав Вацькович, полоцький князь (IV) 439, 441, 445¹
- Болеслав Високий (помилк., Володислав), польський князь (II) 143, 144², 393
його жінка, донька Всеволода Ольговича, див. Звенислава
- Болеслав Земовитович (Болеслав, мазовецький князь), мазовецький князь (III) 97, 111, 156
(IV) 232, 236, 238, 239¹, 398
- Болеслав Тройденович, див. Юрій-Болеслав
- Болеслава, донька Святослава Всеволодовича, жінка Володимира Ярославича галицького (II) 447
- Болеслави, польські королі (походи на Київ), (II) 15, 16
(VIII-2) 87
(IX-1) 327, 329, 330, 334
див. також: *Болеслав I Хоробрий і Болеслав II Сміливий*
- Болеславичі, польська князівська родина по лінії Болеслава I Хороброго (II) 21
- Болеславівна, ймов., жінка Бориса Коломановича (II) 575, 576
- Болеслав-Свидригайло, див. Свидригайло, син Ольгерда Гедиміновича
- Болестрашицький Костка, перемиський суддя (VI) 237
- Болестрашицький Кость, див. Сорочич Кость з Болестрашичів
- Болонето, папський нунцій (V) 544, 548
- Болотніков Іван, керівник селянського повстання (VII) 324
- Болоченко, див. Бобеченко
- Болсуновичі, овруцькі шляхтичі (V) 99²
- Болсуновський К., вч. (IV) 107¹
- Болсуновські, шляхтичі (VI) 281
- Болтін І., вч. (VII) 69², 565
- Болтін Оверкій, воєвода, призначений у Корсунь (X) 173
- Болуг, козацький отаман (IX-1) 496²
- Болуш, див. Блуш
- Болховітінов Є., див. Євгеній, митроп., вч.
- Болховський Семен, князь, хотмизький воєвода (VIII-3) 60
- Больк, швидницький князь (IV) 438
- Болько (Опольський Болько), опольський князь (IV) 104
- Бомецькі, шляхтичі (VI) 240
- Бона, польська королева, жінка Сигізмунда I Старого (IV) 254⁴, 340, 345 (забезпечення синові успадкування престолу), 346-349, 350 (опозиція унії з Литвою)
(V) 206, 209-210 (ініціатива в реалізації "Устави на волоки"), 259, 286, 295¹, 415, 438-439 (допомога Тучапському в спорі за Галицьке намісництво), 483
(VI) 49 (встановлення мита 1529 р. у Городку на Пинщині), 51, 52, 116 (заснування цехів у Ковелі), 135, 175, 222, 225, 252, 274, 316, 398 (впливи італійського Відродження у Польщі), 415, 603
(VII) 51¹
- Бонар, краківський патрицій (VI) 88, 172
- Бондзінський, шляхтич (IX-2) 1128

- Бонель Е. (Боннель Е., Bonnell E.), вч. **(I)** 114³, 541, 542
(II) 556
- Бонецький А. (Boniecki A.), вч. **(IV)** 270³, 326², 459, 486
(V) 15¹, 28¹, 31¹, 34³, 35¹, 302¹, 340¹, 410¹, 413³
(VII) 570
(VIII-3) 38²
- Боніфаций, німецький хроніст VIII ст. **(I)** 348, 349
- Боніфаций IX, папа **(IV)** 143
- Бонковський, холмський підкоморій **(IX-2)** 1337 (інструкція на посольство до царя), 1353 (дискредитація гетьмана)
- Боннель Е., див. Бонель Е.
- Бонімі, інженер польських військ **(IX-2)** 652
- Боняк (Буняк), хан **(II)** 15, 83 (народні легенди та перекази), 88-89 (напади на Київ), 96, 103-104 (напади на Русь 1105-1107 рр.), 124, 180, 211, 530, 532
- Боор К. де (Boor C. de), вч. **(I)** 96², 100³, 156³, 157¹, 158⁴, 160⁴, 161¹, 168², 169⁷, 173¹, 181⁴, 183², 229¹, 230¹, 264², 296¹, 368⁴, 417², 522⁴, 564, 566, 567
(III) 260², 279³
- Боплан Гійом Левассер де (Beaulan L.), французький інженер, авто "Опису України" **(IV)** 503
(V) 220
(VI) 212, 233, 390, 404, 406, 410
(VII) 5, 137¹, 297, 300²⁻³, 564
(VIII-1) 213, 214¹, 218, 221-224, 321
(VIII-2) 44, 46, 119, 198
- Боратинський Л. (Boratyński L.), вч. **(VII)** 67², 166¹, 198², 293²
- Боратинські, шляхтичі **(VI)** 611
- Боргезе, див. Павло V Боргезе
- Бордяк, козацький осавул **(VIII-1)** 115, 116
- Борейко, можл., Потоцький Миколай
- Борейкович, ймов., див. Боренкович Василь
- Боренкович Василь (ймов., Борейкович), слуга Витовта **(IV)** 168¹
- Борецький Йов (ймов., Іван, священник; Йов, митрополит), митрополит, ректор Київської братської школи, ігумен Михайлівського монастиря **(VI)** 496³, 520³
(VII) 408, 411 (характеристика сучасниками), 414-415 (перший ректор братської школи), 416 (посвячення на митрополита 1620 р.), 419 (тестамент), 427³, 428, 432, 434-436, 451-452¹ (універсал короля про арешт), 454¹, 455-457 (протестація проти переслідувань православної церкви), 458 (участь у соборі в Києві), 459 (рада в Сухій Діброві), 462, 464 (ймовірний автор записки до короля), 468, 487 (звернення до всіх православних 1622 р.), 489 (розпорядник заповіту Сагайдачного), 497 (очолення національно-релігійного руху), 497-498 ("Юстифікація" 1623 р.), 502, 504, 506¹, 511-512 (тривога після смерті Кунцевича), 514 (оповідь про козацьку експедицію на мо-

- ре), 515^{1,2}, 518¹, 519 (прийом Яхії), 520¹ (лист до московського царя 1624 р.), 522-523 (прохання московського підданства), 525 (рекомендації для Яхії), 526-528², 529, 530 (близькі зв'язки з козаччиною), 549, 584, 586, 587
- (VIII-1)** 6, 7-8 (братська справа), 10, 14-19, 23, 37, 73-75, 77, 79-81, 83, 85, 87-89 (прихильність до скликання собору), 90¹, 92-93 (розірвання київського собору 1629 р.), 94, 95, 97², 113 (смерть сина), 123, 129 (його смерть у 1631 р.), 130-134, 169
- (VIII-3)** 132
- Борецький Роман Степанович, український шляхтич, слуга печерського архімандрита **(IX-2)** 747¹
- Борецький Стефан, старший син Йова Борецького **(VIII-1)** 113
- Борецькі, родина з Новгороду **(IV)** 275
- Борзаковський В., вч. **(II)** 555
- Борзобогатий Василь, син луцького владика **(V)** 491, 492, 499
- Борзобогатий Іван, русин, купець **(VI)** 52⁷
- Борзобогатий Олекса, русин, купець **(VI)** 52⁷
- Борзобогатий-Красенський Іван-Іона (Красенський-Борзобогатий Іван-Іона), луцький владика **(V)** 413, 465 (луцький номінат), 489-490 (небажання висвятитися), 490-492 (війни за церковні маєтності), 499, 503 (ставлення до нижчого духовенства)
- його невістка (V)* 499
- Борис, болгарський цар **(I)** 455, 474, 507, 576, 577
- його жінка*, див. внучка візантійського імператора Романа I
- Борис, селянин **(VI)** 292
- Борис, син Володимира Святославича, ростовський князь, св. **(I)** 196⁷ (образки з його зображенням), 240, 254⁷, 264⁵, 271⁴, 274³, 487 (ростовський наділ), 502, 514, 519³, 520⁵, 532 (приготування батьком до київського престолу), 580, 589, 593, 600
- (II)** 3 (вірогідний спадкоємець Володимира Великого), 3-6 (міжусобиця після смерті батька), 6 (смерть мученика), 7, 8, 9¹, 14, 15¹, 60 (перенесення мощів до церкви), 86, 100⁴, 110, 165, 275-278, 305, 306, 332-335, 354-356⁷, 357, 362-363 (володимирський, пізн. ростовський князь), 408, 588
- (III)** 198, 205⁵, 237¹, 241, 291^{3, 4}, 293, 312, 324², 338¹, 343³, 397, 419, 424, 439², 445, 454, 456, 476, 477, 483, 487, 498, 563
- (IX-2)** 1008
- церква, монастир **(III)** 226, 420, 421
- (VI)** 531
- (VII)** 404
- (IX-2)** 1520
- Борис, син В'ячеслава Ярославича, ізгой **(II)** 31¹, 52, 68-70, 72, 78
- Борис, син Юрія Володимировича Мономаховича **(II)** 167, 187
- Борис Іванович, князь **(VII)** 10³

- Борис Коломанович, син Евфемії, доньки Володимира Мономаха **(II)** 117, 152, 427, 428, 575
(III) 194¹
його жінка, див. Болеславівна
його жінка, візантійська царівна **(II)** 117
його син **(II)** 575
- Борисенко Герасим, див. Каплонський Герасим
- Борисенко Яцко, сотенний отаман **(VIII-1)** 316⁶
- Борискевич Ісакій (Борискович Ісакій), православний луцький владика **(VII)** 437, 522-524
(VIII-1) 19, 131, 152, 169, 183
- Борискович Ісакій, див. Борискевич Ісакій
- Бориславичі, бояри Мстислава Ізяславича **(II)** 196⁷
(III) 310¹
- Борисович Герасим, див. Каплонський Герасим
- Бористен, міф. **(I)** 108², 110
його донька **(I)** 108², 110
- Боричевський І., вч. **(IV)** 95²
(V) 656
- Боришпольченко Федір, київський міщанин **(IX-1)** 332¹
- Борковський, автор щоденника **(IV)** 410³
- Борковський, служебник князя Четвертинського **(IX-1)** 214
- Борнеман Л. (Bornewann L.), вч. **(I)** 609
- Боровиковський О., вч. **(V)** 624
- Боровницький, польський полковник **(IX-2)** 930
- Боровицький Олександр, козацький посол на сейм **(VIII-1)** 126
- Боровицький Трохим, козацький сотник **(VIII-1)** 317⁷
- Боровський Ратибор, козацький делегат **(VII)** 381
- Бородавка, козак **(IX-2)** 1276
- Бородавка Яцко Неродич (Borodawka Jakob Nierodycz), козацький гетьман **(IV)** 270⁵
(VII) 312 (опанування Запоріжжя у 1620 р.), 360, 426-427 (обрання на гетьманство), 426-427 (провідник своєвольного козацтва), 428² (роль у відновленні православної ієрархії), 459-460 (рада в Сухій Діброві), 461, 462, 467 (похід під Хотин), 470 (невдоволення його гетьманством), 471-472 (скинення з гетьманства і страта), 475, 477, 583, 587
(VIII-1) 46
- Бородавченко Василій, козацький посол **(IX-2)** 1269¹
- Бородатий Іван, буківський сотник Уманського полку **(IX-2)** 694, 716
- Бородко, козацький отаман **(VIII-1)** 116
- Бороздін К., вч. **(II)** 90¹, 272¹
- Борош Янош, слуга угорського князя **(IX-1)** 253, 511, 570
(IX-2) 1104², 1106-1107 (реляція Ракоцію про козацьких послів до Костянтина Щербана)
- Борсененок Юрка **(IX-1)** 459⁷
- Борснич Франциск, шляхтич **(VI)** 236
- Борсук Іван, сотник **(IX-2)** 963
- Борута Лев (Boruta Lew), козацький посол **(VII)** 556
- Борух, львівський жид **(VI)** 176
- Борша, мемуарист **(VII)** 323¹

- Борщовський, шляхтич (VI) 611
- Борятинський, київський воєвода, московський посол (IX-2) 1102²
(X) 278, 285
- Босий, брянський дворянин, батько Василя Іванова (IX-2) 634¹
- Босий, козацький отаман (VIII-3) 39
- Босий Василь, пограничний осадник (VII) 258, 349, 359
- Бостель Ф. (Bostel F.), вч. (V) 167², 168²
(VI) 374⁴, 376¹, 387², 388², 463¹, 512³, 620
- Бочкарьов К., вч. (VII) 228¹
- Бочко, волох (V) 375¹
- Бочковський, пан (X) 199
- Бошина Іван, самгородський козак (IX-2) 1410
- Боян Віщий (Віщий Боян), внук Велеса (за "Словом о полку Ігоревім"), співець (I) 321, 323, 329, 430
(II) 18, 44, 57, 72², 331, 332
(III) 493, 495
- Бояновський Микола (Boianowski), корсунський сотник (VIII-1) 316
- Боярин Іван, козацький сотник, полковник (VIII-1) 309¹, 310, 312, 313, 316
- Бояринов Матвій, гадяцький сотник (IX-1) 203²
- Боярський Олекса, сотник (IX-2) 1202
- Боярський Теофан, посол з Київського собору до Сигізмунда III (VIII-1) 94, 96
- Боярські, шляхтичі (VI) 240, 611
- Бравалин, див. Бравлин
- Бравленін, див. Бравлин
- Бравлин (Бравалин, Бравленін, Бравлив, Мравлин, Мурцѡв),
руський князь (I) 393, 401, 402¹, 409, 410
- Брагило Федір, див. Драгило Федір
- Брагинца Йван, див. Брегица Йван
- Браїловський Яцко, селянин (VI) 292
- Брайтер Е. (Breiter E.), вч. (IV) 110¹, 111^{1,2}, 112¹, 118^{1,3}, 119², 462, 463
- Брандебург М., вч. (I) 41¹, 42^{2,3}, 47¹, 58^{1,3}
- Брандис (Brandys C.), вч. (I) 86¹, 540, 541
- Браневський Мартин, див. Броневський Мартин
- Бранлив, див. Бравлин
- Браславець, див. Яцко з Переяслава
- Браславець, отаман у Кривоноса (VIII-3) 56
- Браславець Михайло (Брацлавець Михайло), сотник у Остриниці (VIII-2) 75¹
- Брасуленко Фесько, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Браткович Петро, зем'янин (VI) 282
- Братковські, шляхтичі (VI) 240, 611
- Браун Ф. (Braun F.), вч. (I) 70¹, 72^{1,2}, 73³, 78², 119², 128¹, 131³, 136^{1,4}, 137⁴, 138², 139⁵, 140⁵, 141¹, 145³, 155³, 174³, 245¹, 283¹, 542, 544, 546, 610, 612, 613, 623
- Брацлавець Михайло, див. Браславець Михайло
- Брегица Йван (Брагинца Йван), селянин (VI) 292
- Бредихін Мартиньян, дяк, московський посол (IX-2) 609, 642-644 (посольство до козаків), 661¹ (відомості про козацьке військо під Білою Церквою), 678-682 (посольство до козаків і зібрані відомості), 685-686 (намагання зустрі-

- тися з гетьманом), 694 (лист від Виговського про хід кампанії з поляками), 716, 717, 718-719 (з'ясування відносин козаків з ханом), 720, 721, 723-724 (зустріч з Хмельницьким і Виговським), 726, 730, 733
- Брежі д', французький посол (VIII-2) 25, 146¹, 147
- Бременський Адам, див. Адам Бременський
- Бремер О. (Bremer O.), вч. (I) 68¹, 72², 107², 136⁴, 137³, 140⁵
- Бретшнайдер Е. (Bretschneider E.), вч. (II) 583
(III) 186³
- Бригіта, св. (IX-2) 1127
- Брилинський Арсеній (Стефан), перемиський єпископ (V) 502, 503
(VI) 264⁴
- Брилинські, шляхтичі (VI) 264⁴, 611
- Брікнер О. (Brückner A.), вч. (I) 23¹, 69¹, 78², 195², 245⁵, 249^{2,5}, 251¹, 315³, 322², 323²
(IV) 7¹, 427
(VI) 346^{4,5}, 347¹, 365³, 413¹, 416¹, 433¹, 476¹, 624, 629
- Броель-Плятер В. (Broel-Plater W.), вч. (IV) 254⁴, 352¹, 384¹
(V) 53¹
(VII) 167³, 201¹, 202⁴, 205², 207³, 210¹, 268¹, 284⁹, 581
- Брозка (Broscius), єзуїтський автор (VI) 453⁷
- Брокгауз Ф., видавець (I) 559
(III) 486¹, 529, 556
- Броневський, посол Баторія (VII) 49, 150²
- Броневський В., автор XIX ст. (I) 221¹
- Броневський Мартин (Браневський Мартин, Броньовський Мар- тин, Broniovius), автор XVI ст. (I) 97
(IV) 315²
(VI) 10
(VII) 5²
- Броніш, шляхтич (VI) 277
- Бронський Криштоф, див. Бронський Христофор
- Бронський Христофор (Бронський Криштоф, Філалет), письменник (VI) 490, 494 (вплив протестантських течій), 497⁷, 547-550 ("Апокризис"), 554, 556, 557, 559 (відповідь з уніатського боку), 629
- Броньовський Мартин, див. Броневський Мартин,
- Броссе М. (Brosset M.), вч. (I) 444¹
- Брошневський Іоїль, добромильський ігумен (VIII-1) 182
- Бругман К. (Brugmann K.), вч. (I) 79³
- Брун, старійшина хрестоносців (III) 77⁴
- Брун Ф., вч. (I) 128⁴, 139¹, 295⁵, 540, 546
(II) 273³, 513⁷, 514², 516^{2,6}, 517¹, 518¹, 523¹
(IV) 82³, 294², 295⁴, 296³, 297¹, 299¹, 300^{4,6}, 301¹, 302^{2,3}, 456, 487
(VII) 280¹
- Бруні (Brúni), варяг (I) 621
- Бруно, св. (I) 492
- Брунон, місіонер (I) 241
(II) 280
- Брух Августин, львівський купець (VI) 72
- Брютайль (Brutails A.), вч. (VI) 21², 22¹
- Брюховецький Іван Мартинович, козацький посол, пізн. гетьман (IX-2) 766, 782¹, 1188-1190 (посольство до Рако-

- ція), 1297, 1300 (повернення разом із Шебеші), 1303 (лист від Ракоція Виговському), 1482
- Брянцев П., вч. **(IV)** 426, 477, 482, 491
(V) 660
(VI) 486⁵
- Брячислав, син Ізяслава Володимировича, полоцький князь **(II)** 16-18, 21, 26
- Бублевський Іван, див. Боклевський Іван
- Бублик Василь, сотник у Острияці **(VIII-2)** 75¹
- Бубнівський Левко Іванович (Бубновський Левко Іванович), козацький посол, військовий осавул, полковник **(VIII-1)** 118, 274, 310, 315
- Бубновський Левко Іванович, див. Бубнівський Левко Іванович
- Бугай Іван, козак **(IX-2)** 1544
- Бугай, гетьман **(IX-1)** 391, 392
- Бугославський С., вч. **(II)** 4²
- Буданов-Владимирський М., див. Владимирський-Буданов М.
- Будда **(III)** 464
- Будзінський С., вч. **(VII)** 5²
- Будивид (Буивид), литовський князь **(III)** 108
(IV) 16
- Будий, воєвода **(II)** 12²
- Будилович А., вч. **(I)** 244¹, 248², 249⁴, 255¹, 256⁶, 263¹, 546, 558, 565, 610
(III) 302¹
(V) 654
- Будний Симеон, протестантський друкар **(VI)** 431-433¹, 435, 470
- Бузекул, помилк., див. Бузекул В.
- Бузекул В. (помилк., Бузекул), вч. **(II)** 554
(III) 504, 514
- Буивид, див. Будивид
- Буйнак, татарський царевич **(IX-2)** 661
- Буковський (Bukowski J.), вч. **(VI)** 416¹
- Букоємський Іван, шляхтич **(VI)** 592
- Букоємський-Слович Микола, див. Слович-Букоємський Микола
- Булава, боярин **(V)** 290
- Булавка, мозирянин, сотник **(IX-1)** 224³
- Буладмір, цар русинів **(I)** 578
- Булгаков М., див. Макарій, митроп., вч.
- Булевичі, князі **(IV)** 7
- Булига-Курцевич, див. Курцевич-Булига
- Булич М., вч. **(III)** 556
- Булич С., вч. **(VII)** 410¹
- Бунге Ф.Г. (Bunge F.G.), вч. **(IV)** 141², 473, 504
(V) 512¹
- Бунін А., вч. **(II)** 603, 604
- Бунтовецький Василь, шляхтич **(VI)** 244
- Бунтовецький Іван, шляхтич **(VI)** 244
- Буняк, див. Боняк
- Бурачков П., вч. **(I)** 50¹, 290⁴, 295⁵, 464⁷, 541
(II) 517¹, 519², 526¹
- Бурвіста, див. Бойребіста
- Бургарт, трірський єпископ **(II)** 30, 64, 65
його сестра, див. жінка Святослава Ярославича
- Бурда Дмитро, шляхтич **(VI)** 244
- Бурджігени, монгольський рід **(II)** 539
- Бурдикид, литовський князь **(III)** 108

- (IV) 16¹
 Буремський, шляхтич (V) 15²
 Буремські, шляхтичі (V) 32
 Бурій Василь, путивльський посол (IX-1) 318, 350²
 Буріслейф, див. Болеслав I Хоробрий
 Бурлій Василь, син Кіндрата Бурлія (IX-2) 1080¹
 Бурлій Кіндрат (Бурлюй Кіндрат, Бурляй Кіндрат), медвідський сотник, пізн. полковник (VIII-1) 317
 (VIII-3) 189
 (IX-1) 473, 493 (посол до Москви), 499-501, 534, 545-548 (хід переговорів), 552, 561, 564-569
 (IX-2) 610 (посол до Москви), 611, 614, 966, 1079-1080 (посольство до Швеції і перепони царя)
 Бурлюй Кіндрат, див. Бурлій Кіндрат
 Бурляй Кіндрат, див. Бурлій Кіндрат
 Бурновичі, половці (II) 530
 Бурундай, монгольський хан (II) 376, 382, 389, 472
 (III) 76, 78, 82, 83, 87-90, 100
 Бурцов Марк, московський посол (X) 141
 Бурчевич Аклан, половецький князь (II) 349
 Бурчевичі, половецькі хани (II) 214, 530, 531
 Бурчевський Сава (Buczewsky Sawa, Buczewsky Sawa), військовий писар (VII) 556, 560 (VIII-1) 23, 155, 174
 Бус, персонаж зі “Слова о полку Ігоревім”, ймов., див. Боз, король антів
 Бусбен, подорожник XVI ст. (I) 156¹
 Буслаєв Васька, герой билин (VI) 502, 503
 Буслаєв Ф., вч. (I) 320⁴
 (III) 555
 (VI) 371¹
 Буслаєвич Васька, герой билин (I) 386
 Буський Іван, городецький міщанин (VI) 257²
 Бут, служебник Боклевського (X) 198, 199
 Бут Василь, хорольський сотник, посол до хана (IX-2) 1430, 1432, 1433, 1437, 1441, 1451-1453, 1549
 Бут Григорій (But Hrehory), козацький посол до короля у 1648 р. (VIII-2) 134²
 (VIII-3) 14
 Бут Іван Нестеренко (Нестеренко Іван, Botho, Buto), корсунський полковий осавул (VIII-1) 315
 Бут Ілько, канівський сотник (VIII-1) 316
 Бут Конашевич Антін (Конашевич Антін Бут), козацький отаман (VIII-1) 115, 118, 122
 Бут Левко, військовий осавул у штабі Золотаренка, ніжинський сотник (IX-2) 929²
 (X) 150
 Бут Левко з Канева, повстанець, вибраний до комісії 1630 р. (VIII-1) 118
 Бут Мисько, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
 Бут Михайло, полтавець, татарський бранець (X) 126, 151, 211
 Бут Онисько, чигиринський сотник (VIII-1) 317

Бут Павло Михайлович, див. Павлюк

Бут Семен, козацький посол **(IX-1)** 469

Бут Федір, київський посол до хана **(X)** 84

Бутвич Васько, галицький боярин **(IV)** 58

Бутвич Яцко, галицький боярин **(IV)** 58

Бутвичі, бояри **(IV)** 61

(V) 76

Бутенко Андрій, канівський полковник **(IX-2)** 1029 (переговори з Матвєєвим)

Бутіков Степан, воєвода, призначений у Ніжин **(X)** 173

Бутко, козак **(VIII-1)** 61

Бутко Филимон, наказний полковник у полку Нечая **(IX-2)** 1257

Бутков П., вч. **(I)** 581, 599

(II) 513¹

(III) 563

(VII) 566

Бутлер, полковник **(VIII-1)** 111², 128⁴

Бутов Гаврило, московський агент **(VIII-3)** 242

Бутович, данник з Чернігівської волості **(V)** 171

Бутович, київський хорунжий **(VII)** 171

його син **(VII)** 171

Бутович Григорій, див. Григорій, переяславський протопоп

Бутовичі, шляхетська родина **(VII)** 311

Бутовський В., вч. **(III)** 555

Бутримович Юрій, литовський писар **(IX-1)** 34

Бутумер, див. Путумер

Бутурлін, сівський воєвода **(IX-2)** 875, 1192

Бутурлін Андрій Васильович, московський стольник, воєвода **(IX-2)** 870, 918, 919, 937 (царський наказ їти з гетьманом на Луцьк), 938² (реляція про переговори з Тетерею і ногайськими послами), 940, 947-949, 951, 952 (повідомлення цареві про дії гетьмана), 953², 955 (повернення під Білу Церкву), 961, 1017, 1018 (вісті про облогу поляками Брацлава), 1019 (відправлення війська під Умань), 1024, 1028, 1042, 1045², 1046² (бойові дії з поляками і татарами), 1084, 1088, 1090 (виступ на Брацлав), 1102², 1125 (чутки про хворобу і смерть при облозі Львова), 1138 (бій під Озерною), 1140 (татарський полон і звільнення сина Івана), 1141 (чутки про полон і звільнення під Озерною), 1143, 1146, 1161, 1163¹ (призначення київським воєводою), 1220 (інструкція на воєводство), 1222¹ (форми взаємин з українськими урядами), 1237 (лист від гетьмана), 1247 (тривоги козаків з приводу московсько-польського замирення), 1269 (взаємини козаків з Радзивілами), 1271 (підготовка козаків встановити протекцію над Слуцьком), 1308 (одержання тексту семигородсько-українського договору), 1327¹ (повідомлення гетьманові про перехоплення Сапігою шведського посланця до козаків), 1331 (повідомлення

Виговського про невідале посольство до шведів), 1346 (розмови з Косовим), 1347 (листи гетьмана і писаря з приводу Віленської комісії), 1351, 1359⁵ (новини Дворецького про військові дії проти Польщі), 1366 (донесення цареві про підготовку ради козацької старшини), 1368 (інформація про передачу Хмельницьким гетьманства синові), 1374¹, 1467¹ (відомість від Виговського про розгром Ракоція)

(X) 5, 18, 29, 30, 34, 37, 40, 43, 56¹, 57-58 (збір відомостей про Корсунську раду), 71-72 (урочиста зустріч з Виговським у Києві), 79, 89, 95-96 (справа виборів київського митрополита), 98-99 (реляція царю про вибори митрополита), 145-146 (розмови з козаками про введення московських залог в Україну), 149, 159, 160, 174, 175, 183, 208, 245, 246

Бутурлін Василь Васильович, ближній боярин, тверський намісник (IX-2) 609, 649 (посольство до козаків), 679, 685 (намагання зустрітися з гетьманом), 688, 690-694¹, 697, 698, 722-723 (листи від Хмельницького), 724, 725, 728, 729-730 (зустріч з Богунном), 731-732 (приїзд до Переяслава), 733 (останні інструкції з Москви), 734, 736 (перша розмова з гетьманом), 737 (велика рада), 738 (урочиста аудієнція), 739-740 (відмова присягти козакам від імені царя), 741-742

(наділення гетьмана царськими відзнаками), 743-744 (відмова у гарантійній хартії), 745-747 (приведення до присяги у Києві), 748-749 (приведення до присяги у Ніжині і Чернігові), 750 (збір відомостей про козаків), 751-754, 756-763 (Переяславські переговори), 769, 770, 778 (листи від козаків про військову допомогу), 792, 797, 799, 801 (переговори з козацькими послами), 809, 810, 818, 823, 828, 835, 836¹, 837 (лист від Виговського), 839, 840, 847 (рекомендаційний лист від Виговського за київську громаду), 848-850, 859, 862, 864, 901, 919 (клопотання Виговського за Лісницького), 923², 926 (пояснення Виговського про неможливість реєстру війська), 933⁷ (звернення Поклонського про клопотання перед царем щодо військової допомоги), 945 (обмін листами з Виговським), 952 (повідомлення Виговського про турецькі військові плани), 959^{2, 3}, 960¹, 1069 (лист Хмельницького про військову допомогу), 1072-1074 (царське рішення про військову допомогу козакам), 1078, 1079, 1080-1081 (царська інструкція протидії козацько-шведським переговорам), 1085-1087 (справа з Василевичем), 1088-1090 (прибуття під Білу Церкву і виступ на Брацлав), 1091, 1097, 1102 (похід на Львів), 1103-1104 (дії під Гусятином і Кам'ян-

- цем), 1113 (реляція цареві), 1115, 1116 (облога Львова), 1118-1119 (вимога до львів'ян присягнути цареві), 1122, 1125-1126 (відступ від Львова), 1129 (донесення цареві про непорозуміння з Хмельницьким), 1138 (реляція цареві про події під Озерною), 1141-1143, 1147², 1149, 1159-1160 (реляції цареві про козацьку лояльність), 1161-1163 (немилість і самогубство), 1169, 1417, 1547, 1548
- Бутурлін Іван Андрійович, стольник, могилівський воєвода **(IX-2)** 1138 (полон і звільнення під Озерною), 1140, 1143, 1145, 1146, 1149⁵, 1161, 1266 (друге призначення могилівським воєводою), 1267 (конфлікт з Нечаям), 1422 (скарги на Нечая)
- Бутурлін Федір Васильович, окольничий **(IX-2)** 883 (наказ царя про виступ проти польських військ), 1025 (лист від Хмельницького з проханням про допомогу), 1026, 1027, 1073¹ (повернення з України), 1103 (політичні дискусії з Хмельницьким), 1162, 1267 (доручення переговорів з гетьманом щодо Нечая), 1318 (повідомлення Остафія Виговського про похід Ждановича), 1365, 1378 (посольство до козаків), 1383, 1384, 1411 (розмова з Остафієм Виговським), 1412-1413 (переговори в Чигирині), 1417¹, 1419 (переговори з Іваном Виговським), 1421 (вивідування даних про іноземні посольства до гетьмана), 1422 (докори гетьманові), 1425 (справа київських стрільців), 1426, 1430², 1433-1435, 1437, 1447 (лист Івана Виговського про військову допомогу), 1450
- (X)** 46
його син (IX-2) 1426
- Бухар-султан **(VIII-1)** 31
- Буцинський П., вч. **(VIII-2)** 219, 220 **(VIII-3)** 204¹ **(IX-1)** 137¹ **(IX-2)** 807³, 813, 1474³, 1481, 1482, 1484, 1487, 1543, 1545
- Буцні, українська родина **(VII)** 14
- Буцні-Берлінські (Берлінські-Буцні), шляхтичі **(V)** 95 **(VI)** 251, 253
- Буцнів Васька, шляхтич **(VI)** 251
- Буцький Тарасій, митрополичий скарбник **(X)** 138
- Буча (Buczka), донька Володимира, володимирського князя (ймов., Андрія Юрієвича, галицького короля), жінка Любарта Гедиміновича (див. також: Любарт, син Гедиміна - його жінка) **(III)** 531, 532, 570
- Бучацька Барбара, шляхтянка **(V)** 104
- Бучацький, шляхтич **(IV)** 316¹ **(VI)** 277, 608 **(VII)** 14
- Бучацький Бартош, кам'янецький староста **(V)** 319
- Бучацький Войцех, шляхтич **(VI)** 177
- Бучацький Миколай, шляхтич **(VI)** 625
його син (VI) 625

- Бучацький Михайло, урядник (поч. XVI ст.) **(VI)** 243
- Бучацький Михайло, кам'янецький староста (перш. пол. XV ст.) **(IV)** 193, 217 **(V)** 319
- Бучацький Михайло, шляхтич (кін. XIV ст.) **(V)** 80²
- Бучацький Теодорик, див. Бучацький Фрідріх
- Бучацький Фрідріх (Бучацький Теодорик), подільський староста **(IV)** 215, 240 **(V)** 319 **(VI)** 58, 59, 63, 143¹
- Бучацький Ян, кам'янецький староста **(V)** 319
- Бучацький-Творовський, див. Творовський-Бучацький
- Бучацькі, шляхетська родина **(IV)** 191, 198 **(V)** 40, 104, 319, 320 **(VI)** 175, 236, 250, 420, 608 **(VII)** 9, 14
- Бучинський Б., вч. **(IV)** 198², 203⁴, 477, 481, 483
- Бучинський Ян, козацький посол **(VIII-1)** 34
- Бушан Г. (Buschan G.), вч. **(I)** 26¹, 128¹, 135¹, 247²
- Бушинський Дмитро, зем'янин **(VI)** 282
- Бушинський Процько, зем'янин **(VI)** 282
- Бушинський Степан, валуйський переїждчик **(VIII-2)** 37
- Бушинські, магнати **(VI)** 282
- Бушля, козацький посол з полку Нечая **(IX-2)** 1273
- Бяйдук, отрок **(III)** 305

В

- В.-Буданов, див. Владимирський-Буданов М.
- В.К., криптоніми (III) 405¹
- В.Щ., криптоніми (VI) 618, 621
- Ваврен Жан, подорожник (VI) 26⁴
- Вагилевич І., вч. (II) 572
(IV) 118⁷, 462
(V) 636
- Вадковський О., див. Антоній, архієп., вч.
- Вадовський (Wadowski J.A.), вч. (VI) 448³
- Вадовський, черкаський полковник (VIII-2) 167, 183
(VIII-3) 61
- Важинський, грубешівський міщанин (VIII-1) 197
- Важинські, українська шляхетська родина (VIII-2) 115²
- Ваза, династія польських королів (IX-1) 454
- Вайгер, див. Вайєр
- Вайєр Людвік (Вайгер, Вейгер, Waiher), ельбінський каштелян, начальник прусського відділу у польському війську (VIII-3) 96, 97
- Вайнбер, прусський посол (VIII-1) 205
- Вайц Г. (Waitz G.), вч. (I) 174³
(II) 30⁵
- Вакер, посол (VII) 197, 199³
- Валевський А. (Walewski A.), вч. (IX-2) 1233⁷
(X) 306², 329², 376
- Валевський В. (Walewski W.), вч. (II) 557
- Валента, див. Валентиніан II
- Валентиніан II (Валента), римський імператор (I) 155
- Валентій, берестейський вієт (VI) 185
його батько (VI) 185
- Валентій Левко, селянин (VI) 292
- Валенштайн, полковник (VIII-1) 129¹, 168
- Валеріан, капуцин, агент Володислава IV (VIII-2) 111, 112
- Валицький, інформатор про посольство (VII) 197
- Валішевський К. (Waliszewski K.), вч. (VIII-2) 197
- Валуєв Д., вч. (III) 553
- Валюжинич-Костюшко К., див. Костюшко-Валюжинич К.
- Валята Дмитро, купець (VI) 63
- Валята Кіліян (можл., Кіліян Грек з Білгорода), купець (VI) 63
- Валяти, купецька родина у Білгороді (VI) 63
- Вальдек, шведський офіцер (IX-2) 1399²
- Вальдемар, син Кнута та Ингеборги, внук Мстислава Мономаховича, датський король (II) 117
- Вальдероде, імператорський радник (IX-2) 1338⁴
- Вамбері Г. (Vámbéry H.), вч. (I) 232³, 543
- Ваповська Катерина, власниця Динівського ключа (I) 217
(VI) 460
- Ваповський, помилка Лукомського (див. Коховський) (VIII-2) 125⁴
- Ваповський Бернард (Wapowski Bernard), хроніст (IV) 191¹, 255¹, 261², 264^{1, 2}, 281⁴, 283¹, 285¹, 286³, 287, 288², 289⁷, 290¹, 328², 331^{1, 2}, 332³, 333^{1, 2, 5}, 334^{3, 4}, 348¹, 426, 478, 482, 485
(V) 85^{2, 5}, 451¹, 527²
(VII) 23, 24⁴, 25³, 26^{2, 3}, 27^{1, 3, 4, 5}, 28¹, 29⁴, 30^{1, 3, 7},

- 31^{2,4}, 32^{1,2,4}, 33⁵, 59⁵, 60¹⁻³, 94²
- Ваповські, шляхтичі **(VI)** 239⁵
- Варвара, малярка **(VI)** 376¹
- Варвара, св. **(IX-1)** 331⁴
(IX-2) 706², 741, 1001
монастир **(V)** 264
церква **(IX-1)** 185, 187
- Варда Склір (Склір Варда), магістр Цимісхія **(I)** 472, 473, 496, 499, 500⁷
- Варда Фока (Фока Варда), братанич Никифора Фоки **(I)** 473, 496, 497, 499, 501, 574
- Варлаам, печерський ігумен, син боярина Яня **(II)** 379
(III) 263¹, 378, 415, 416
- Варлаам, пустельник **(III)** 464, 560, 562
(VI) 341, 342⁷, 343
- Варлаам, сучавський митрополит **(IX-1)** 128
- Варлаам Калабрійський, полеміст **(VI)** 493
- Варненьчик Володислав, див. Володислав III Варненьчик
- Варон (Varon), професор філософії у Паризькій єзуїтській колегії, вчитель Петра Могили **(VIII-2)** 95⁴
- Вартбергерський Герман, див. Герман Вартбергерський
- Вартеслав, див. Вартислав
- Вартислав (Вартеслав, Warteslau), син Оди **(II)** 17², 18⁷, 30, 31¹
- Варшевицький, його інвентар **(IV)** 174², 467, 476
- Варшевицький Станіслав, полеміст **(VI)** 446, 457
- Васенко П., вч. **(I)** 601
- Василевич Григорій, боярин **(III)** 57, 58
- Василевич Іван, козацький отаман **(VIII-1)** 296
- Василевич Іван, миргородський (можл., роменський) писар **(IX-2)** 1165-1166 (вісті з гетьманської столиці), 1172, 1191
(X) 49
- Василевич Ігнат (Wasilowicz Ihnath), гетьман **(VII)** 240, 284
- Василевич Кіндрат, роменський сотник **(IX-2)** 1165-1166¹ (новини з Чигирини і передача їх Лопухину)
- Василевич Михайло, пересопницький ігумен **(VI)** 430, 431
- Василевич Теодосій, михайлівський ігумен, случький архімандрит **(IX-2)** 767¹, 853 (нарада в Чигирині), 855-856 (донос ченця Рафаїла), 949⁴-950¹ (клопотання Богуслава Радзивіла перед Косовим), 966, 993-996, 998, 1001 (прийом патріарха Макарія), 1002, 1071 (втеча до Литви), 1081 (антимосковська діяльність), 1084-1085 (заклик до могилівців), 1086, 1087, 1515
- Василевський В., вч. **(I)** 127¹, 146², 153², 154¹, 155³, 156¹, 157², 166², 231², 380², 393¹, 401², 417¹, 431¹, 449¹, 463⁷, 464⁷, 468⁵, 472³, 485⁷, 496¹, 497², 499¹, 507², 557, 559, 565-567, 569, 573, 574, 609, 610, 615
(II) 66¹, 115³, 116⁴, 117⁵, 414³, 516², 521⁴, 522⁴, 524³, 526¹, 528², 529²
(III) 281³, 543
(IV) 23¹, 95², 302², 427
(V) 632
(VI) 6², 24¹
- Василенко В., вч. **(VI)** 633
- Василенко М., вч. **(VIII-1)** 319, 321

- (VIII-2) 127, 199, 208
 Василенко Семен, чигиринський сотник (VIII-1) 316
 Василіса (у чернецтві Агафія), княгиня (VI) 309¹
 Василій, владика (IV) 17
 Василій, див. Василь
 Василій, отець, пресвітер (VI) 265
 Василій, печерський ігумен (III) 488, 562
 Василій, син Андрія, овруцького князя (III) 169
 Василій Романович, зем'янин (VI) 282
 Василь, автор повісті про волинську війну (I) 588
 (II) 83, 94, 96, 97², 101, 120
 (III) 198, 487
 Василь, вишгородський священник (IX-1) 329
 Василь, див. Василій
 Василь, див. Василько
 Василь, див. Васько
 Василь, див. Володимир, син Святослава Ігоревича
 Василь (у постригу), див. Леонтій, великий князь чернігівський
 Василь, кашинський князь (IV) 516
 Василь, київський піддячий (X) 341
 Василь, козак з Канева (IX-1) 277
 Василь, козелецький князь (II) 338
 Василь, мінський князь (IV) 14
 Василь, новгородський архієпископ (III) 172, 173
 Василь, обозний писар Війська Запорізького (IX-2) 1375 (участь у посольстві Коробки до Москви), 1378 (царські дарунки)
 Василь, осліпитель Василька Теребовлянського, боярин (II) 395
 Василь, острозький священник, полеміст (VI) 466, 467², 489, 490, 493, 494, 496⁵, 552
 Василь, отаман (X) 205
 Василь, племінник Андрія Мстиславича (III) 187
 Василь, рильський князь (кінець XIII - початок XIV ст.) (III) 179
 Василь, св. (I) 439, 440, 585, 592
 (III) 388-392, 404³, 460, 461, 477
 (V) 654
 (VI) 322, 339, 340, 341, 342, 454-456, 496, 497
 (VII) 417
 (VIII-1) 87⁵
 (IX-2) 916
 монастир, церква (I) 524
 (II) 215, 265, 266, 276, 288, 379, 563
 (III) 420, 424, 428
 (V) 263, 484
 (VII) 531, 532
 (VIII-1) 184
 (IX-1) 332¹
 Василь, син Костянтина Ольгердовича, чарторийський князь (IV) 174
 Василь, син Михайла Наримунтовича, пинський князь (IV) 122, 174, 466
 Василь, син Патрикія Наримунтовича, рильський князь (кін. XIV ст.) (IV) 68, 455
 Василь, син Семена Олельковича (IV) 267
 Василь, слуга (V) 170¹
 Василь (можл., див. Василь Суразький), староста або намісник суразький, дворянин Василя-Костянтина Острозького (VI) 489³

- Василь, уніатський священник (VIII-1) 197
його зять (VIII-1) 197
- Василь I Дмитрович, великий князь московський (IV) 72, 73, 143, 157, 457, 471
його жінка, див. Софія, донька Витовта
- Василь II Васильович Темний, великий князь московський (V) 408⁴, 528, 529
його швагро, див. Олелько, син Володимира Ольгердовича
- Василь III Іванович (Wasył), великий князь московський (IV) 264¹, 271, 280, 283², 288, 290, 291, 346, 485, 486 (VI) 362 (VII) 26, 31, 86³, 87, 92
- Василь I Македонянин, візантійський імператор (I) 404, 405, 431, 484², 518, 568, 615 (III) 289, 376¹ (VIII-1) 149 (IX-2) 987
- Василь II Болгаробойца (Болгароктен; помилк., Македонянин), візантійський імператор (I) 404³, 495⁵-500⁷, 501-503, 506, 507, 510, 515, 526, 527¹, 573 (II) 35, 509⁷, 522 (IX-2) 1001
його сестра, див. Анна, жінка Володимира Святославича
- Василь Гаврилович (Василько Гаврилович), боярин (III) 50
- Василь Іванович, смоленський та брянський князь (IV) 66
його син (IV) 66
- Василь Кессарійський, його книга (VI) 339¹
- Василь Олександрович, брянський князь (III) 181, 187, 188
- Василь Половчин (Половчин Василь), половець (II) 537
- Василь Суразький, можл., див. Василь, староста або намісник суразький
- Васильєв А., вч. (I) 469⁷
- Васильєв В., вч. (I) 233³, 431², 433², 566 (II) 583 (III) 542
- Васильківна, див. Ольга, донька Василька Романовича, жінка Андрія Всеволодовича
- Васильківські, шляхтичі (VIII-1) 182³
- Василько, внук Всеслава Брючиславича (II) 133, 137
- Василько, вслонимський князь (II) 402 (IV) 10
- Василько, див. Василь
- Василько (помилк.), див. Володимир, син Василька Романовича
- Василько, син Володимира Ярославича, галицький князь (II) 448, 454
його жінка, див. Федора, донька Романа Мстиславича
- Василько (Василько Леонович, Василько Маричич, Маричич), син Льва Діогена, внук Володимира Мономаха (II) 115³, 134, 522, 533¹
- Василько (Wazul), син Романа Мстиславича, брат Данила Галицького (II) 246, 248, 250, 311², 376, 401, 477, 483, 544 (III) 18, 21, 22, 24 (недовге князювання на Волині), 27, 29, 38, 42, 44 (берестейське

- князювання), 45, 47, 49, 50, 52-55, 57-59, 60-61 (битва під Ярославом), 62-63¹ (солідарність Романовичів), 64-67, 68-69² (проект церковної унії), 70-71 (зносини з Римом), 73², 77, 78, 82, 86-89 (боротьба з татарами), 90, 92 (смерть у 1270 р.), 93-96, 98, 104, 106, 108, 136, 156, 157, 158¹, 177, 205³, 232³, 254, 512, 520, 569, 570
(**VI**) 303
його жінка, див. Олена (Дубравка), донька Юрія Всеволодовича
його донька, див. Ольга (Васильківна), жінка Андрія Всеволодовича чернігівського
- Василько (Василько Тербовлянський), син Ростислава Володимировича, тербовлянський князь (**II**) 72, 74-75¹ (відокремлення Галичини), 77, 90, 91-93 (осліплення Василька), 94-96 (галицька війна), 98-101, 122, 364, 390, 395, 400, 408, 409 (тербовлянський князь), 410-411 (конфлікт з Давидом), 412 (війна 1098-1099 рр.), 414-415 (стосунки з Польщею), 415-416 (колонізаційні плани), 417, 419, 420, 454², 465, 523, 548², 569
(**III**) 198, 206, 214, 216, 290
(**VI**) 297, 298¹
- Василько, син Ростислава Ярославіча (**I**) 191³
- Василько, син Юрія Володимировича Мономаховича (**II**) 180, 181, 522
- Василько, син Ярополка Ізяславича, дорогичинський князь (**II**) 367, 371, 372², 387, 388, 398, 565-568
- Василько Гаврилович, див. Василь Гаврилович, боярин
- Василько Леонович, див. Василько, син Льва Діогена
- Василько Маричич, див. Василько, син Льва Діогена, внук Володимира Мономаха
- Василько Тербовлянський, див. Василько, син Ростислава Володимировича
- Васильковичі, галицька династія по лінії Василька Ростиславича тербовлянського (**II**) 123, 417, 418, 423, 488⁴
- Васиян, володимирський єпископ (**V**) 413
- Васиян, московський емігрант (**VI**) 423
- Васиян (Васьян), туровський єпископ (**V**) 413, 414
- Васиян, чернець (**VI**) 309
- Васох Драгут (Драгин), шляхтич (**VI**) 236, 237
- Вассенберг Е., біограф Володислава IV (**VIII**) 473², 480¹
(**VIII-1**) 205²
- Васюта, городенський міщанин (**VI**) 257²
його вдова, міщанка (**VI**) 257²
- Васюта з Івановець, шляхтич (**VII**) 101
- Васютина, селянка (**VI**) 267⁵
- Вася, жінка Копчі Балучинського (**V**) 287
- Васькевич Гринько (Васькович), шляхтич (**VII**) 16
- Васькевич Федько, шляхтич (**VII**) 16
- Васько, дяк (**V**) 478

- Васько, дяк **(VI)** 334
 Васько, ландвійт **(VI)** 266
 Васько, маляр **(VI)** 376¹
 Васько, переяславський товмач **(IX-1)** 549
 Васько, писар Прилуцького полку **(VIII-3)** 280
 Васько, піп **(V)** 274
 Васько, селянин **(VI)** 292
 Васько, чигиринський товмач **(IX-2)** 687
 Васько (Wasil), чигиринський хорунжий **(VIII-3)** 274
(IX-1) 100⁷, 106⁴, 107⁷, 108¹, 116, 117, 148
 Васько з Риботич, шляхтич **(VI)** 237
 Васькович, див. Васькевич Гринько
 Васьковський Яцько (Войськовський Яцько), черкаський сотник **(IX-2)** 1267
 Васьковські, шляхтичі **(VI)** 281
 Васьян, див. Васиян, туровський єпископ
 Ватага Яків, молдавський посол **(IX-1)** 517
 Ватенбах В. (Wattenbach W.), вч. **(I)** 565
(II) 23², 30^{2,5}
(III) 507
 Ватрикуш Тимко, городенський міщанин **(VI)** 257²
 Вахевич Б., вч. **(IV)** 424
(VI) 356¹, 357¹
 Вахнянин А., вч. **(VI)** 427¹
 Вахович Сидір, красноставський міщанин **(VI)** 256
 Вацлав, св. **(I)** 212²
 Вацлав, чеський король **(III)** 97, 98, 108, 111, 118
(V) 304
 Вашингтон Дж., американський президент **(VIII-2)** 218
 Вдовиченко, гетьман **(IX-1)** 392, 421, 422
(IX-2) 1231
 Ведров С., вч. **(III)** 550
 Вежбовський Т., вч. **(VII)** 147¹
 Вейнберг Л., вч. **(VIII-2)** 199
 Вейський, польський шляхтич з хоругви Мартина Калиновського **(VIII-2)** 192¹
 Велаицький Олександр, шляхтич **(VII)** 422
 Велавський Ларивон, слуга чорнобильського замку **(V)** 44
 Велавські-Левковські (Левковські-Велавські), шляхтичі **(VI)** 281
 Велебневський, козак **(IX-2)** 960¹
 Велевицький Я. (Wielewicki J.), автор щоденника **(V)** 542¹, 583¹, 596³
(VI) 453⁷, 455¹, 573¹, 577⁴
(VII) 237^{2,3}, 238², 326⁴, 583
(VIII-1) 25⁷, 32⁷
 Велес (Волос), слов'ян. міф. **(I)** 318², 319-321, 322, 323, 613
його внук (за "Словом о полку Ігоревім"), див. Боян
 Великий-Гагін Данило Степанович (Гагін-Великий Данило Степанович), князь, брянський стольник, воєвода **(IX-2)** 634⁷, 1544
 Велицькі, шляхтичі **(V)** 32
 Величко Г., вч. **(I)** 6¹, 432¹, 557
 Величко Онопрій, биківський сотник **(IX-1)** 237⁷
 Величко Самійло, український літописець **(VII)** 478³, 576
(VIII-1) 270², 280², 297¹, 321
(VIII-2) 123³, 125, 155², 165, 166, 170, 193³, 203, 206, 215, 217, 220, 221
(VIII-3) 29¹, 31¹
(IX-1) 373, 410¹, 413, 442, 488¹, 494², 586¹, 588³, 601

- (**IX-2**) 713¹, 752-754, 759, 767⁵, 807³, 871¹, 876³, 884¹, 1044¹, 1047¹, 1141², 1373², 1476, 1477
 (**X**) 100, 102, 136, 137¹, 150³, 152, 154, 229¹, 233, 274, 368
- Велі Хаджи, турецький купець (**VI**) 15
- Велі-ага, каймакан (**IX-1**) 216
- Велізарій, візантійський полководець (**I**) 168
- Велінг Готард, шведський посол (**IX-2**) 1105 (посольство до Ракоція), 1107, 1232, 1283-1284 (королівська інструкція в козацькій справі), 1290, 1295, 1296 (посольство до козаків), 1304-1307 (переговори в Ракоція), 1313 (посольство до Чигирини для укладання союзного договору), 1316 (розмови з Виговським), 1326-1328¹ (невдалі переговори в Чигирині), 1330 (звіт королеві), 1331 (лист Ракоцієві від гетьмана), 1332-1333 (листи-накази короля), 1379-1380 (використання поляками перехопленого донесення Карлові Густаву з Чигирини), 1393-1394 (фіаско з посольством до козаків), 1396, 1397, 1428, 1429, 1433, 1436, 1549
- Велькевич Стефан-Сильвестр (Белькевич Сильвестр), київський митрополит (**V**) 415, 416
- Вельпольський Ян, бецький, воїницький каштелян (**VIII-3**) 184¹
 (**IX-2**) 1096, 1183 (поради Ракоцію), 1191, 1254 (посольство до австрійського імператора)
- Вельтман О., вч. (**I**) 507²
- Вельф Рудольф, герцог (**II**) 30⁵
- Вельфи, німецька родина герцогів (**II**) 30⁵, 153
- Вельямінов-Зернов В., вч. (**IV**) 306², 323¹
 (**VII**) 77[•]
 (**VIII-1**) 63¹
- Венгерський А., вч. (**VI**) 434¹, 569², 624, 626
- Венгржиновський С., вч. (**IX-1**) 87[•], 473¹
- Венгрин Матвій, селянин (**VI**) 266
- Веневітінов М., вч. (**II**) 332⁶
 (**III**) 486¹
- Венелін Ю., вч. (**I**) 604
- Венера, міф. (**VII**) 372
 (**VIII-3**) 70
 (**IX-1**) 586
- Венжик, див. Ян Х Венжик, примас
- Веніамін Тудельський (Тудельський Веніамін), жидівський подорожник XII ст. (**I**) 286, 288
- Венцель Г., вч. (**III**) 62¹, 519
- Венцеслав з Голухова, господар (**V**) 75¹
- Вербицький, луцький біскуп (**IV**) 403
- Вербицький Венедикт, український шляхтич (**IX-2**) 747¹
- Вербицький М., вч. (**II**) 564
- Вербицький Степан, козак, лубенець (**IX-2**) 1233
- Вергуненко, сотник Корсунського полку (**VIII-3**) 275
- Вердум Ульріх, німецький подорожник XVII ст. (**V**) 253¹
- Веревський Ф., вч. (**III**) 558
- Веремієнко Опанас, наказний стародубський полковник (**IX-2**) 874 (контрдії на виступ Радзивіла)

- Верещака Прокіп, чернігівський коморник **(VIII-2)** 115²
- Верещинський Бартош, київський біскуп **(VII)** 193, 194, 197, 251², 281, 314¹, 404, 580
- Верещинські, шляхтичі **(VI)** 611
- Верзілов А., вч. **(VI)** 52², 70⁵, 92², 94³, 102^{4,6}, 601
(VIII-2) 80³
- Вертелецький, іллінецький сотник **(IX-2)** 878
- Вертнер М. (Wertner M.), вч. **(III)** 67¹, 71⁴, 505
- Верхратський І., вч. **(I)** 556
(II) 610
- Верхратський О., вч. **(I)** 213¹
- Верхуслава, донька Всеволода Мстиславича, жінка Болеслава IV Кучерявого **(II)** 144
- Верхуслава, жінка Ростислава Рюриковича **(II)** 279
(III) 295, 380, 382, 383, 385
- Веселий Франц, угорський палатин **(IX-1)** 510
- Веселовський М.В., вч. **(I)** 58¹
- Веселовський М.І., вч. **(I)** 42³, 43⁷
- Веселовський О., вч. **(I)** 78², 136¹, 137⁴, 138², 142³, 151¹, 174³, 202⁷, 203⁷, 206³, 210⁴, 320¹, 324¹, 329², 336⁴, 338², 402⁷, 436¹, 440¹, 507², 546, 612
(III) 496¹, 559, 560
(VI) 347¹
- Веселовські, шляхтичі **(V)** 32¹
- Весель, староста **(IX-2)** 1461
- Веске М., вч. **(I)** 62¹
- Весна, слов'ян. міф. **(I)** 323²
- Вест Каталон (Каталон), намісник придунайської області **(II)** 37
- Вестберг Ф. (Westberg F.), вч. **(I)** 158², 167², 174³, 181³, 195², 196¹, 208⁴, 211¹, 212¹, 227¹, 229³, 231⁴, 232³, 234⁴, 284^{2,3}, 285¹, 292⁴, 295¹, 302¹, 307⁷, 378¹, 393¹, 401², 408⁴, 434^{1,3}, 461¹, 463⁷, 464⁷, 489², 542, 568, 605, 612, 613, 616, 618
(II) 16²
- Вестермарк Е. (Westermarck E.), вч. **(I)** 342³, 343²
- Вестерфельд Абрагам фон, придворний художник Януша Радзивіла **(VIII-2)** 162¹
(IX-1) 330, 331¹, 348²
- Ветухов А., вч. **(I)** 316⁷
- Вешняк Федір Якубович (Якубович Федір Вешняк, Wiesniak Chwedor Iakubowicz), чигиринський сотник, пізн. полковник **(VIII-1)** 316
(VIII-2) 116, 134²
(VIII-3) 14 (козацький посол до короля), 25, 60 (бойові дії під Костянтиновом), 144 (неприятель до комісії Киселя), 173 (посол до Москви), 182¹, 274
(IX-1) 114
(IX-2) 1523
- Вжещ, польський ротмістр **(IX-2)** 1161
- Виговська Олена з родини Стеткевичів (Стеткевичева Олена), жінка Івана Виговського **(IX-2)** 730, 1412, 1420, 1450
(X) 25, 41, 42, 113, 138
- Виговський Василь, овруцький полковник **(X)** 280, 284, 285
- Виговський Данило (Wiowsky Daniel), полковник, наказний гетьман **(IX-1)** 532, 536, 539, 554, 566, 567
(IX-2) 659² (?), 723 (зустріч з московськими послами), 735 (участь у Переяславській раді), 743 (присяга цареві), 887, 926, 945-946 (посольств-

во до царя), 947 (наділення маєтностями царем), 1031, 1117 (переговори з львів'янами), 1125-1126 (спустошення Польщі), 1128-1129 (облога Любліна), 1163 (одруження з Катериною Хмельницькою), 1206, 1239, 1251 (тривоги з приводу укладання московсько-польського перемир'я), 1300 (зустріч із семигородським послом Шебеші у Смілій), 1411 (зустріч з Федором Бутурліним), 1413, 1419

(X) 5, 25 (справа наданих маєтностей), 74, 134, 235 (наказний гетьман), 243, 269 (наказ Івана Виговського наступати на Київ), 270, 273, 277-282 (наступ на Київ), 283-285 (другий наступ на Київ), 333, 337, 341, 346
його жінка, див. Хмельницька Катерина

Виговський Іван (Wichowski Ivan, Wuchowski Ivan), генеральний писар Війська Запорізького, пізн. гетьман **(VIII-2)** 114¹, 149, 204

(VIII-3) 79 (плани походу на Львів після Пилявецької битви), 80³, 105 (посольство до Юрія Ракоція), 152¹, 163(?), 227, 228-229 (застереження Киселю проти повернення до Києва), 236, 239, 245 (переговори з Нероновим), 247, 251 (песимістична оцінка польсько-українських перспектив), 255, 271, 274

(IX-1) 18, 19¹, 33¹, 50 (переговори з венеційським послом), 53, 56, 63, 66, 86, 88³,

89², 91 (молдавський похід Хмельницького), 103¹, 110, 113-115 (посольство Унковського), 117, 118, 120-125 (посольство о. Арсенія Суханова), 126 (ставлення до Акундинова), 137, 146, 153, 156, 173³, 202³, 206, 207, 213-214 (посольство Януша Радзивіла), 218-219 (вірші на похвалу), 247¹, 248¹, 250¹ (лист від Василя Лупула), 251¹, 253, 256 (таємні листи до Москви), 272, 273¹, 280^{2,3}, 281, 285-287 (зрада ханом під Берестечком), 289, 290 (звільнення Хмельницького), 291, 294-295 (справа видачі Виговського полякам), 300, 308¹, 309, 314-315 (розмова з Богдановим), 317, 318, 320, 325¹, 344¹, 348², 349, 350², 351-352 (переговори з Маховським), 353-355, 358, 363, 367-369, 372, 377, 379³, 381, 382, 384, 388, 398 (про посольство Іскри), 399, 400, 418, 435, 436 (лист до царя), 438-439 (погром під Батогом), 451-452 (посольство Унковського), 454-455 (листи Радзейовського), 459-462 (переговори із Зацвіліховським і Чорним), 467¹ (лист до стародубського воєводи), 468, 469, 472, 476 (переговори з Лупулом), 478-480 (весілля Тимоша Хмельниченка), 485, 493 (польський наступ), 500-501 (посольство до Москви), 521, 522 (плани на гетьманську булаву), 536-538 (турецьке посольство), 545-547 (посольство Бурляя

і Мужиловського до Москви), 548-549 (розмова з Яциною), 552, 553, 554 (незадоволення гетьмана), 555-557 (відносини з татарами), 559 (конфлікт з гетьманом), 564-568 (переговори з Матвеевим і Фомінім), 570, 572, 575², 588¹

(IX-2) 609, 613-614 (листи до Москви), 615-619 (переговори з Фомінім), 642¹, 649¹, 656, 659², 663-664 (розповідь московським послам про договір козаків з ханом), 678, 679, 683-684 (лист до московських послів), 688-690, 692, 693, 694-697 (розповідь московським послам про замирення татар з поляками), 698, 709, 711, 715-720 (пояснення козацько-татарських відносин), 723-726 (переговори зі Стрешневим), 730, 731, 734-737 (участь у Переяславській раді), 740-741 (присяга цареві), 743 (домагання гарантійної хартії), 744, 748, 750 (відомості Бутурліну), 756, 758-759 (деталі про Переяславську умову), 760-764 (Переяславські переговори), 766, 767, 772, 774, 777, 778 (лист до Бутурліна про військову допомогу), 779¹, 781, 783¹, 784, 786 (пункт у петиції до царя), 789, 791, 794, 795, 813, 814-815 (царські постанови), 820, 828, 835-836 (листи у Москві до козацьких послів), 837 (лист Бутурліну), 838, 840 (царська грамота), 847 (рекомендаційний лист до Бутурліна щодо ки-

ївської громади), 853, 854-855¹ (рекомендації київському духовенству перед царем і патріархом), 856, 857-858 (підтримка Братської школи і монастиря перед царем), 873⁵ (повідомлення воєводам про польський напад на Бушу), 886³, 887 (лист від Радзивіла), 891⁴, 892 (пояснення перед московським послом місії Савича до хана), 897-899 (переговори з кримським послом), 900¹, 903, 904 (виправдання Ракоція), 910-913, 914 (переговори зі Старковим), 915, 917 (листи до шведської королеви і Радзейовського), 919 (клопотання за Ліницького перед Бутурліним), 922 (лист від воєводи Стефана), 923 (переговори з волоськими послами), 924 (царські дари), 925, 926 (лист до Бутурліна про можливість реєстру війська), 932, 933, 938 (поїздка до Києва), 940 (переговори у Фастові з Ржевським), 941¹, 942-944 (відомості для Ржевського), 945 (обмін листами з Василем Бутурліним), 946 (прохання до царя і пересилка документів), 947 (царська жалувана грамота на Брацлавське воєводство), 948 (інформація цареві про плани короля), 949-950¹ (листи Яна і Богуслава Радзивілів), 952 (лист до Василя Бутурліна про турецькі плани), 955, 957, 959², 977, 1009 (зустріч з патріархом Макарієм), 1020-1023 (переговори з

Тургеньєвим), 1029 (переговори з Матвєєвим), 1041, 1064 (відомості цареві про турецьке посольство), 1065, 1073-1074 (посольство Климятенка до царя), 1075-1076 (передача цареві листа Тишкевича до гетьмана), 1078 (переговори з послом Стефана відносно волоських сейменів), 1079-1081 (шведське посольство Данила Калугера), 1085-1086 (справа з митрополитом), 1087-1088 (лист до Золотаренка), 1089-1090 (прибуття Василя Бутурліна), 1091, 1096, 1097, 1104, 1105 (лист до Ракоція), 1106, 1114, 1117-1126 (облога Львова), 1138, 1140, 1143-1144 (переговори з татарами під Озерною), 1146, 1147, 1157, 1159-1161 (розмови з Бутурліним у Білій Церкві), 1167, 1169, 1170 (переговори з Любовіцьким), 1172-1173 (лист до Гродзійського), 1175-1176 (лист до ханського візира щодо допомоги полякам), 1177, 1178 (лист від Радзейовського), 1179 (лист до шведського короля), 1181, 1182, 1184⁴-1186 (листування з Ракоцієм і Стефаном), 1188 (переговори з Грондським), 1190, 1192, 1193, 1194-1195 (лист до Яна Казимира), 1197, 1200 (переговори з Лопухіним), 1208 (питання української еміграції над Пслем), 1208-1209 (відомості Лопухіну про польських і шведських послів), 1210 (вимога Лопу-

хіна щодо слідства у Могилеві), 1211 (зустріч з Балабаном і відправлення Лопухіна), 1213 (повідомлення Портомоїнові про вісті з Молдавії), 1217, 1218-1219 (прийняття директив противниками Корони серед козацької старшини), 1229-1230 (план каральної експедиції на Слобожанщину), 1233, 1235 (лист до Лопухіна з приводу посольства Скоробогатого), 1239, 1240, 1243, 1245, 1247-1248 (тривоги з приводу московсько-польського замирення), 1249⁷, 1251, 1252³, 1253 (посольство Кикіна), 1270 (переговори з посланцем Богуслава Радзивіла), 1271 (питання протекторату над Слуцьком), 1274 (мотиви присяги бихівців, даної козакам), 1288 (шведські плани переговорів), 1290² (невдоволення переговорами з Велінгом), 1295, 1297, 1300 (зустріч із семигородським послом Шебеші), 1303 (лист від Ракоція і відповідь через Шебеші), 1309-1311 (переговори з семигородським послом Уйлакієм), 1316 (козацькі жадання земель по Віслу), 1317 (лист Четвертинського), 1318-1319 (відомості Лопухіну про похід Ждановича), 1321, 1324-1326 (переговори з Лопухіним), 1327-1329¹ (переговори з Велінгом), 1330-1331 (переговори з Лілієнкроною), 1333 (послання Лещинського), 1336, 1344-

1345 (переговори з австрійськими послами), 1347-1349 (переговори з Кикінім), 1357 (чутки про поїздку до хана), 1359⁵ (лист до Яненка), 1360 (лист Корицінському), 1361 (інциденти з проводами австрійських та польських послів), 1362 (переговори з Бенювським), 1363 (послання королю), 1364 (відповідь короля), 1365, 1366 (прагнення знайти підтримку короля для виборів на гетьманство), 1367 (заходи проти заворушення на Запоріжжі), 1370, 1372-1373 (питання обрання Юрія Хмельницького на гетьмана), 1373³ (рекомендації для Барановича на єпископство), 1374 (справа обрання київського митрополита), 1378, 1383 (обурення агітацією Желябужського), 1386 (лист до львів'ян), 1389 (політична помилка щодо участі в кампанії Ракоція), 1395 (лист від шведського короля), 1411 (заходи родини перед московськими послами щодо кандидатури на гетьманство), 1412-1420 (переговори з Федором Бутурліним і Михайловим), 1420 (зустріч зі шведськими та семигородськими послами), 1421-1422 (деталі переговорів з московськими послами), 1423-1425 (дискусія щодо київських ґрунтів для стрільців), 1426, 1428-1430 (переговори з Лілієнкроною), 1432, 1433¹, 1434 (намір перешкодити татарам

допомогти полякам), 1435 (скарги Ждановича на Ракоція), 1436 (деталі переговорів з Велінгом), 1437 (опір намірові шведів та угорців щодо посольства до татар), 1438-1439 (конфлікт з гетьманом), 1439 (конфлікт з московськими послами щодо союзу зі шведами та угорцями), 1440 (невдоволення з Ракоцієвої кампанії), 1441-1443, 1444-1445 (листування з Бенювським з приводу посольства), 1447 (листи до впливових осіб у Москві про військову допомогу), 1450 (чолобитна цареві про маєтності), 1467¹ (повідомлення Андрієві Бутурліну про погром Ракоція), 1471, 1472 (декларація Ракоцію; конфлікт з гетьманом), 1474 (повідомлення путивльському воєводі Зюзіну про смерть гетьмана), 1485², 1486, 1489, 1490, 1495-1497, 1505-1507, 1524-1526, 1547, 1548, 1550

(X) 3-5, 7 (лист до путивльського воєводи від 16 серпня 1657 р.), 8-9 (відправа Шебеша), 10², 11, 14, 22, 23, 25-26 (справа наданих царем маєтностей), 28, 29-30 (розмова з путивльським піддячим Роколовим), 32, 33-38 (вибори гетьманом на Чигиринській раді), 39-42 (розмови з Кикінім у Чигирині), 42-44 (розмови з Матвеевим), 46-47 (справа Старого Бихова та білоруської козаччини), 48-50, 52, 55, 56, 58-62 (перевибори гетьма-

ном на Корсунській раді), 63-64 (укладання українсько-шведського союзу), 66, 68-70, 71-72 (перебування у Києві), 73 (листування з Ромодановським), 74-75 (розмова з Ромодановським в Переяславі), 77, 78-79 (визнання царем виборів на гетьманство), 80-82, 83-85 (посольство Рагозіна), 86, 88-93 (посольство Миневських), 94, 95-99 (вибори київського митрополита), 101-106 (повстання на Запоріжжі), 106 (запорізьке посольство до Москви), 108-117 (розмови із запорізькими послами в Москві), 119, 120-123 (місія Хитрово), 124-126 (заходи проти опозиції), 127-128¹-129 (Пушкар як союзник запорожців), 130, 131-135 (розмова з путивльським воєводою Зюзіним), 136-137 (похід на Полтаву), 138-147 (Переяславська рада і новий договір з Москвою), 148-149 (відновлення українсько-кримського союзу), 150-151 (підготовка походу проти повстанців), 152-154, 155-164 (посольство до Москви), 165-174, 176, 178, 179, 182-186 (місія Апухтіна), 187-189, 191, 194², 197¹, 199⁴, 201-203 (виправа Скуратова), 204, 205-210 (розмови з Апухтіним), 211, 212, 214, 216, 217-219 (листування з Пушкарем), 220, 221, 222-224 (універсали з Манджелії), 225-228 (розмови зі Скуратовим), 229-234 (бої під Полтавою), 235-238 (кі-

нець Пушкаря), 239-240 (приборкання сваволі), 241, 242, 243-245 (значення перемоги над повсталими), 246-247 (перспективи заведення московської адміністрації), 248-249 (розмови з Апухтіним), 250-256 ("статті" Ромодановського), 257-260 (симптоми нового повстання), 261-262 (розмова з Крекшиним), 263-264 (запрошення Шереметьєва на зустріч), 265-267 (розмови з Яблонським та Корсаком), 268-270 (Іван Сербин про його настрої), 271-272 (розмова з ігуменом Загоровським), 272-274 (посольство Портомоїна), 274-275 (похід за Дніпро), 276, 278-282, 287-294 (українсько-польські відносини 1657-1658 рр.), 295-298, 302-303 (лист до Беньовського у справі Пинська), 304, 305-306 (місія Томковича), 307-309 (місія Тетері в лютому-березні 1658 р.), 310-311 (заходи щодо збереження козацьких займанщин), 312, 313-315 (травнева місія Тетері), 316, 317, 324, 327-332, 333-344 (повідомлення Кикіна про переговори перед Гадяцькою унією), 345, 347-348 (перемир'я з Москвою), 350-351 (відправлення Кикіна), 354, 357-364 (текст Гадяцького трактату), 365 (таємна декларація до трактату), 365 (присяга), 367, 368, 370-371 (труднощі при укладанні Гадяцької унії), 373, 375-380

- його жінка*, див. Виговська Олена з родини Статкевичів *його мати* (IX-2) 1411 (X) 5, 138
- його сестра*, жінка Павла Тетері (X) 5, 71, 97, 309 *його брати* (IX-1) 451 (X) 361
- його тітка*, див. Олександра, ігуменя Михайлівського дівочого монастиря *його швагрю*, див. Іван Боклевський *його сестриниць*, див. Пекулицький
- Виговський Костянтин, турово-пинський полковник (IX-2) 659²(?), 946 (посольство до царя), 947 (наділення маєтностями царем), 1405, 1411 (зустріч з Федором Бутурліним), 1412, 1450 (чолобитна писаря перед царем про наділення маєтностями) (X) 25 (справа маєтностей), 138, 284-285 (невдалий наступ на Київ), 293, 296-297 (охоронний універсал князю Четвертинському), 304 *його жінка*, донька Івана Мещерського (IX-2) 1412 (X) 25
- Виговський Остафій Гнатович, батько Івана Виговського (VII) 422 (IX-1) 202³, 451 (IX-2) 735 (участь у Переяславській раді), 743 (присяга цареві), 946 (чолобитний лист до царя), 947 (надання маєтностей царем), 1096, 1247 (повідомлення Андрієві Бутурліну про козацьку раду), 1250 (повідомлення мо-
- сковським послам про реакцію гетьмана на московсько-польську угоду), 1252, 1253, 1255, 1256, 1318 (інформація Андрієві Бутурліну про похід Ждановича), 1411 (розмови з Федором Бутурліним), 1426, 1473 (вістка Тетері про смерть гетьмана) (X) 5-6 (лист до Тетері про смерть Хмельницького), 23, 26 (наділення маєтностями), 138, 159 (лист від гетьмана Івана Виговського), 160 (посередництво між гетьманом та київським воєводою), 232¹, 265, 283 (резиденція у Гоголеві), 346 *його жінка*, див. мати Івана Виговського
- Виговський Самійло (X) 225, 227
- Виговський Федір, ресент київської гродської канцелярії (VII) 423 (IX-2) 1091, 1096-1097 (посередник між поляками і гетьманом), 1104, 1117 (переговори під Львовом), 1119, 1132 (X) 55, 205, 206, 209 *його жінка* (IX-2) 1096 *його рідня* (IX-2) 1096
- Виговський Хома, див. Вийовський Хома
- Виговський-Кривий Ян, козак, який захопив у полон Якова Барабаша (X) 283
- Виговські, українська шляхетська родина (VIII-2) 115² (IX-2) 744², 946, 1252, 1333, 1411, 1497 (X) 25, 26, 71, 98, 138, 144, 231, 306

- Виговські-Лучичі, див. Лучичі-Виговські
- Вигура Семен, київський городничий (VIII-2) 115²
- Вид, син Давила, литовський володар (IV) 15, 16²
- Вижицький, новгородський стольник, полковник (IX-2) 1036
- Вийовський Хома (Виговський Хома), шляхтич (VI) 281
- Викинт, братанич Мендовга, швагро Данила Романовича Галицького (III) 80
- Виковський Микола, депутат (VIII-1) 170¹
- Викул П., вч. (VII) 587
(VIII-1) 319
- Вил, міф. (III) 402
- Виликаїл, литовський князь (IV) 7¹
- Винавер М., вч. (V) 641
- Винницький Антоній, перемиський православний владики (VI) 245
(IX-1) 31
(IX-2) 865
- Винницький Федір, шляхтич (VI) 244
- Винницькі, шляхтичі (VI) 240, 241, 246, 611
(VIII-1) 182³
- Винюков, піддячий (IX-2) 910
- Висоцький Афанасій, автор повчань (VI) 345
- Височан Семен, козацький полковник, ватажок повстання на Покутті (VI) 245
(VIII-3) 94
(IX-1) 196¹
- Височанський Григорій, шляхтич (VI) 244
- Височанський Іван, шляхтич (VI) 244
- Височанський Федір, шляхтич (VI) 244
- Височанські, шляхтичі (VI) 240, 245
- Вистемп, торговець (VI) 177
- Вит, св. (I) 321
- Витвицький Сенько, шляхтич (VI) 242
- Витвицькі, шляхтичі (VI) 240, 241, 611
- Витень, син Путувера, брат Гедиміна, великий князь литовський (III) 525, 570
(IV) 13-16¹, 512
його син (IV) 512
- Витовт (Vytholdus, Witold, Wituld), син Кейстуга Гедиміновича, великий князь литовський (IV) 69, 70, 72, 73, 83, 85, 90¹, 96, 98, 100, 101, 122, 127 (початок боротьби з Ягайлом), 129, 132, 136, 137-139 (боротьба з Ягайлом), 139-140 (угода з ним 1392 р.), 141 (фактичний зверхник земель Великого князівства Литовського), 142-143 (проголошення королем), 143 (битва під Ворсклою 1399 р.), 144 (нове зближення з Польщею), 145-147 (унія 1401 р.), 148, 149-152 (Городенківська унія 1413 р.), 153-155 (справа коронації), 156-157 (польсько-литовське напруження), 158, 159¹, 160 (відбирання волостей від князів), 161, 162-165 (відбирання Луцька від Любартовича), 166-167 (скасування князівств на Білій Русі), 168-173 (скасування князівств на Україні), 174-175 (подальша доля Поділля), 176-180, 182-183 (розрахунки на католицькі елементи), 184-186, 188-191, 200, 202,

- 203, 206-208, 219, 222, 227, 228, 234², 236, 240, 248, 273, 274, 281, 307-310, 313-317 (татарська політика), 318, 319, 346, 347, 356, 390, 398, 425, 428, 451, 455-458, 460, 461, 464, 465, 467-475, 477, 478, 488-490, 512
(V) 9-11², 12², 27, 28, 30, 43-44 (привілей боярам), 48 (надання польських гербів литовським шляхтичам), 49, 52, 57, 60, 67¹, 97 (фальшиві грамоти), 120³, 130, 132, 133, 140, 178, 181, 210¹, 229-230 (надання німецького права містам), 238, 394, 398-399 (конфлікт з митрополитом Фотієм), 399-402 (вибір і поставлення Цамблака митрополитом), 403, 413, 418, 430, 431, 446, 451-452 (обмеження прав православних), 509, 512-517 (заходи щодо унії), 627, 651, 652-653 (фальшиві привілеї євреям)
(VI) 9, 10, 35, 42, 59, 146, 150, 156², 249, 254, 273 (найраніші надання німецького права на Волині і на Підляшші), 357, 358, 360, 363¹, 364¹, 403
(VII) 9-12 (колонізація причорноморських земель), 14, 16, 18-19 (воєнно-служебна організація), 20, 21, 69⁴, 70, 71
його жінка, див. Анна
його донька, див. Софія, жінка великого князя московського Василя I Дмитровича
- Виторин, липовецький сотник **(IX-1)** 320
- Витошинський А., вч. **(IX-1)** 5¹
Витошинські, шляхтичі **(V)** 93, 94
Витяків Тимошко, козацький отаман **(VIII-2)** 65²
Вихрест Олександр **(IX-2)** 1479¹
Вичинський Іван, челядник Домарацького **(IX-1)** 266
Вишата, київський боярин, воєвода **(II)** 36, 37, 53¹
(III) 307
Вишатич Янь (Іоан, Янь), київський тисяцький **(I)** 426, 596
(III) 235, 239, 304¹, 306, 307, 316, 330, 362, 378, 379, 415
Вишенський Іван (псевд. Феодул), православний полеміст **(V)** 497, 498¹, 499, 501, 568
(VI) 401¹, 407, 408, 410 (образки українського життя), 422, 468², 469-479 (боротьба консервативної та прогресивної течій), 494, 496, 542⁵, 550-557 (характеристика творів), 559, 561, 629
Вишерський Сава, автор правил **(VI)** 345¹
Вишеслав, син Володимира Святославича, новгородський князь **(I)** 487
Вишневецька Раїна (Могилянка Раїна), жінка Михайла, мати Яреми Вишневецького **(V)** 265
Вишневецький, його архів **(VIII-2)** 50¹
Вишневецький, князь **(VIII-1)** 18
Вишневецький Адам, князь **(V)** 265
(VII) 324
Вишневецький Андрій, волинський воєвода **(V)** 339², 340¹
Вишневецький Григорій (у чернецтві Антоній), князь **(VI)** 309

- Вишневецький Дмитро, князь XVII ст. **(IX-1)** 494, 586, 588³
(IX-2) 1014 (наступ на Поділля), 1035 (універсали до населення Брацлавщини), 1036¹-1038¹ (облога Демківки), 1069 (відбуття на сейм), 1392 (лист від Четвертинського), 1463 (переслідування Ракоцієвого війська)
(X) 159, 163, 191
- Вишневецький Дмитро-Байда (Дмитрашко, Wisznioweczki Demetrius), черкаський староста, козацький гетьман **(VII)** 64, 66, 88, 96-97 (початок козакування), 99, 114-115 (значення діяльності), 115 (заможний магнат), 116-117 (плани боротьби з Кримом), 118-119 (хортицький замок), 120 (облога Хортиці татарами), 121 (перехід на службу до Москви), 122-123 (плани московсько-литовського союзу), 124-125 (походи на Крим), 125-126 (участь у молдавській міжусобиці), 126 (героїчна смерть у Царгороді), 126-127 (літературні та народні перекази про його смерть), 127 (пісня про Байду), 128-130, 139, 140, 144, 146, 147, 303², 304¹, 327, 521, 571, 572, 575
(VIII-2) 51, 59
(VIII-3) 135
(IX-1) 29, 428
- Вишневецький Костянтин, князь **(IV)** 404
- Вишневецький Михайло, див. Михайло Вишневецький, польський король
- Вишневецький Михайло, черкаський староста **(VI)** 280, 540, 593, 595
(VII) 125, 145, 154, 155, 158, 162, 163, 267
(VIII-1) 303(?)
- Вишневецький Михайло Михайлович, овруцький староста, батько Яреми Вишневецького **(V)** 265
(VII) 323, 337, 354, 356
його жінка, див. Вишневецька Раїна
- Вишневецький Михайло Олександрович, київський каштелян **(V)** 339², 340¹
- Вишневецький Михайло-Сервацій, князь XVIII ст., останній з роду Вишневецьких **(VIII-2)** 46, 47
- Вишневецький Олександр (Wiszniewiecki Aleksandr), черкаський староста **(VI)** 280, 285, 286
(VII) 182², 184, 188-196, 224, 226, 242², 307, 308, 310
(VIII-1) 303(?)
(IX-1) 64
- Вишневецький Юрій, князь, київський каштелян **(V)** 220, 339²
(VIII-2) 55, 56
- Вишневецький Ярема Корибут (Koribut Hieremia Michael Wiszniowiecki, Wiszniewiecki), руський воєвода **(V)** 265
(VI) 191
(VIII-1) 194, 201, 203, 206, 260, 263, 264⁴, 284, 291, 292, 298-300 (боротьба з повстанням Острияниці), 302

(VIII-2) 25, 26, 44, 49-50 (суперечки за латифундії), 56, 121, 143, 168, 177, 187, 188, 193-194 (втеча від козаків через Чернігів), 202
(VIII-3) 5, 18, 20, 29 (втеча на Правобережжя), 30, 31, 39, 40-42 (каральна експедиція на Брацлавщині), 43-44 (військові дії на Київщині), 45-52, 53-55 (бої під Костянтиновом), 58, 62-64, 66-67 (суперечки з коронними комісарами), 69, 73², 74, 75 (втеча з-під Пилявців), 78, 81, 84 (втеча до Львова), 85 (втеча до Замостя), 86, 87, 89-91, 94-97, 100, 106 (тимчасове коронне гетьманство), 108 (підтримка Карла Фердинанда на елекції), 109 (маневр у бік Яна Казимира), 110, 111, 113, 114 (заклик у Сенаті до зимової кампанії), 121 (лист до Хмельницького про замирення), 130, 142, 143, 151, 152, 154, 158, 160, 180 (організація сил проти козаків), 182¹, 183 (рішення про табір під Збаражем), 186 (оборона Збаража), 190 (лист Хмельницького), 210¹, 211, 222, 236 (посли до гетьмана у Київ), 252 (виступ проти затвердження Зборівського миру), 252-253 (намір іти війною на козаків), 259-260 (боротьба на сеймі), 281²
(IX-1) 13, 14, 16, 18 (слуги на Лівобережжі), 20, 23², 29 (обіцянка підтримати православу церкву), 33, 44¹, 76-78, 79 (побиття його урядників), 123, 154, 157, 165,

168 (відмова вербувати військо), 200, 235⁶, 239², 257, 260, 272, 275, 284 (наступ під Берестечком), 288, 294, 301, 302, 312⁵, 317¹, 320, 326³, 327, 334 (лист від Рудавського), 335 (антикозацькі настрої), 337, 339 (смерть і похорон), 343 (Хмельницький про Вишневецького), 345, 350², 351, 453

(IX-2) 1004, 1116, 1518-1520 (переговори з Косовим у 1650 р.)

його мати, див. Вишневецька Раїна

Вишневецькі, князі **(II)** 607

(III) 153¹

(IV) 168²

(V) 30, 31, 32, 220⁴, 266

(VI) 220¹, 277, 280, 281, 284, 285⁴, 286, 309, 598

(VII) 99, 115¹, 259¹, 322

(VIII-1) 104, 154¹, 187

(VIII-2) 46⁴, 47, 198

(VIII-3) 29¹

(IX-1) 18, 34¹, 72, 140, 421, 434

(IX-2) 1020

Вишневецький, польський історик літератури **(VIII-2)** 92³

Вишницькі, шляхтичі **(VIII-1)** 182³

Вишня, козак **(IX-2)** 1440

Вишобенко Ян, селянин **(VI)** 292, 293

Вігфусон Г. (Vigfusson G.), вч. **(I)** 545, 546

Вігунт-Олександр (Олександр-Вігунт, Wigunt), син Ольгерда Гедиміновича, керновський князь **(IV)** 132, 135¹, 466, 467, 469, 514, 515

Відекінд І. (Widekind I.), вч. **(I)** 602²

Відман К. (Widmann K.), вч. **(II)** 572

- (VIII-3) 86¹
- Відоні Петро, папський нунцій, льодський біскуп (VIII-2) 8, 20², 21²
- (IX-1) 463, 482⁴, 485¹, 486-487 (лист Хмельницького до короля), 488⁴, 489-490 (нарада сенаторів у Гродно), 491, 492 (сили козаків і поляків), 496², 508 (таємниця припинення волинсько-подільського рейду), 509 (оцінка фігури Адама Киселя), 532 (тиранства Тимоша Хмельниченка), 544⁴, 548, 550⁴, 595²
- (IX-2) 623 (звідомлення про посольство Репнина), 627¹ (релігійні питання в московсько-польських переговорах), 870 (реакція короля на Переяславську угоду), 1365² (чутки про смерть гетьмана)
- Вістор, письменник XVI ст. (VI) 414
- Віженар Блез де (Vigaigne Blaise de), письменник другої половини XVI ст. (VII) 5²
- Візантійський Стефан, див. Стефан Візантійський
- Війна-Оранський, див. Война-Оранський
- Війтенко Кіндрат, козак зі Смілого (IX-2) 688
- Віктор Аврелій (Аврелій Віктор), римський письменник (I) 131⁶
- Вікторов О., вч. (III) 560, 565
- Віктрінський Іоан, див. Іоан Віктрінський
- Вілерм (Wilermus), угорський воєвода (IV) 21, 26, 435, 436
- Вілетій, див. Цьолок Еразм
- Вілібальд, єпископ (I) 169⁸
- Вілляні, флорентійський хроніст (IV) 42, 43¹, 44², 443
- Вільгельм, австрійський герцог, наречений королеви Ядвіги (IV) 126, 128-132
- Вільгельм, упорядник генеалогії датських королів кінця XII ст. (II) 117¹
- Вільда В.-Е., вч. (VI) 632
- Вількен Ф. (Wilken F.), вч. (I) 432¹ (II) 556
- Вільчек, львівський міщанин (VI) 174
- Вільчинський О. (Wilczyński O.), вч. (IV) 516
- Вільчковський, поручик (IX-1) 441², 442
- Віміна Альберто (Vimina A.), венеційський посол (VII) 564 (VIII-2) 158, 162², 204 (VIII-3) 260¹, 265-268, 282² (IX-1) 9, 36, 46-53, 117, 141, 142
- Вінзен Еріх (Erich Winzen), перемиський архиєпископ (V) 423², 429
- Вінітар (ймов., Вітімер), король остготів, наступник Германаріха (I) 154, 165, 166, 174, 177, 178, 368
- Вінклер Г. (Winkler H.), вч. (I) 232²⁻³
- Вінницький Марко (Winniczky Marcus), козак (VII) 153³
- Віняж А., вч. (V) 639
- Вінярський, шляхтич (IX-2) 773¹
- Віоле-Ледюк Е. (Viollet le Duc E., Ледюк-Віоле Е.), вч. (III) 553, 555
- Віпон, хроніст (II) 21¹
- Вірт А. (Wirth A.), вч. (I) 322³, 547
- Вірхов Р., вч. (I) 64²
- Вірц, шведський генерал, комендант краківської шведської

- залоги **(IX-2)** 1388, 1392 (зняття польської облоги краківського замку), 1408 (відправлення експедиції на Ченстохову), 1441 (вимоги австрійців передати їм місто), 1464 (оборона Кракова)
- Вісаріон, кардинал **(V)** 521
- Вісендорф Г. (Vissendorf G.), вч. **(I)** 606¹
- Вісконті Баптіста (Visconti), папський нунцій, польський резидент у Відні **(VIII-1)** 152, 159¹-161, 166, 167², 170, 172, 191, 193
(VIII-3) 103²
(IX-1) 84, 577
- Вістенфельд Ф., вч. **(I)** 298⁵
- Вітембергер, львівський аптекар **(VI)** 70, 71
- Вітенберг, шведський фельдмаршал **(IX-2)** 1108
- Вітердуран, див. Іоан Вітертурзький
- Вітерсгайм Е. (Wietersheim E.), вч. **(I)** 72², 140⁴, 141², 144², 145⁵, 146², 147³, 154⁴, 156⁴, 543
- Вітертурзький Іоан, див. Іоан Вітертурзький
- Вітімер, див., ймов., Вінітар
- Вітовський Станіслав, сендомирський каштелян **(IX-1)** 134², 139, 167¹, 174 (мета посольства до Москви), 215, 219, 231-232 (переговори в Москві), 270, 313
(IX-2) 620 (переговори з московськими послами), 637, 638 (посол до московського царя), 706¹ (переговори з татарами під Гусятином), 1464 (листування з канцлером Ракоція Мікешом), 1529
- Вічай (Viczy), угорський граф **(IX-2)** 1432²
- Віщий Боян, див. Боян Віщий
- Віщий Олег, див. Олег, київський князь
- Віюк Коялович Войцех, див. Коялович Віюк Войцех
- Владика (Владичка), маляр **(VI)** 372
- Владимиров П., вч. **(I)** 312³, 316², 317³, 322³, 324², 339²
(III) 402³, 468¹, 470¹, 477⁴, 478³, 499¹, 557, 559-561, 563-566
(VI) 341², 346⁴, 377¹, 426², 427¹, 428^{1, 4}, 429², 430²⁻⁴, 431¹, 432⁴, 613, 614
- Владимирський-Буданов М. (Буданов-Владимирський М., В.-Буданов), вч. **(I)** 356², 391¹, 431², 555, 563
(II) 39³, 422², 476²
(III) 152¹, 168², 210², 226⁴, 228¹, 234³, 236^{1, 2}, 238⁴, 240², 242⁴, 248^{1, 4}, 254⁴, 255^{1, 4}, 256², 290¹, 293³, 308³, 309¹, 316¹, 318², 319⁴, 323³, 324^{2, 4}, 339⁴, 345¹, 348², 360¹, 367^{2, 5}, 370³, 372¹, 538, 539, 541, 545, 546, 548, 549, 551
(IV) 276¹, 315², 428, 457, 475, 487
(V) 11¹, 13², 40⁵, 44⁵, 66¹, 67², 68², 108¹, 111¹, 115², 116¹, 117¹, 120³, 132¹, 158¹, 161¹, 169¹, 172³, 234¹, 247¹, 260⁴, 348¹, 349⁴, 351¹, 352¹, 356², 357¹, 360¹, 363⁵, 620, 622, 625-633, 638, 641, 649-651
(VI) 118¹, 123⁵, 124^{1, 2}, 170³, 268⁷, 289¹, 291¹, 501^{1, 3}, 603, 605, 609, 623
(VII) 69^{3, 4}, 562
(VIII-2) 46⁴
- Владичка, див. Владика, маляр

- Власій, св. **(I)** 319¹, 321
(III) 403
- Власт Петр, див. Петр Власт
- Власєв М., вч. **(III)** 550
- Влодек, шляхтич **(VII)** 99
- Внуков, путивлець, московський посол **(IX-1)** 412, 563
- Вовк Костянтин, військовий писар **(VII)** 528
(VIII-1) 29, 39, 116, 118, 215-217, 225¹, 249
- Вовк Ф. (Volkov T.), вч. **(I)** 30², 31^{1-2, 4}, 34², 37¹, 39¹, 45¹, 76², 275³, 344³, 560, 562
- Вовк Фесько, осавул **(X)** 335, 341, 344, 345
- Вовки, шляхтичі **(VI)** 242
- Вовк-Карачевський В., див. Волк-Карачевський В.
- Вовчий Хвіст, ймов., воєвода Володимира **(I)** 486
- Вогт Ф., див. Фогт Ф.
- Восейков, царський дворянин **(IX-2)** 933-934 (скарги на Золотаренка)
- Вознесенський І., вч. **(III)** 564
(VI) 622
- Воїк, дружинник в умові 944 р. **(I)** 424
- Воїн, син Путувера, брат Гедиміна, полоцький князь **(IV)** 14
- Войгт Й., див. Фойгт Й.
- Войдат, син Кейстута Гедиміновича, князь Новгородка **(IV)** 204³
- Война, гетьманський покойовий **(X)** 346
- Война, земський писар **(X)** 299
- Война, польський шляхтич **(IX-1)** 448, 452
(IX-2) 1138 (визволення татарами з московського полону), 1143 (деталі звільнення з полону)
- Война В., пинський підстароста **(X)** 299
- Война Григорій, депутат **(VIII-1)** 170¹
- Война Лаврин, литовський урядовець **(IV)** 383
(V) 115^{1, 3, 4}, 126³, 139², 140¹, 160³, 209¹, 643
- Война-Оранський Михайло, держатель монастиря **(V)** 490
його батько **(V)** 490
- Война-Оранський Пахомія (Оранський-Война Пахомія, Ogański W.P.), мінський, пинський уніатський владика **(VIII-2)** 104
(IX-1) 26
(IX-2) 1510, 1512, 1513
- Войнаховський, шляхтич, ротмістр **(IX-2)** 1052
- Войни, шляхтичі **(VI)** 598
- Войнилович Габріель, польський полковник **(IX-1)** 411-413¹, 560
(IX-2) 692, 693, 707, 708
- Войни-Оранські (Оранські-Войни), шляхетська родина **(V)** 490
- Войницький Петр, шляхтич **(IV)** 481
- Войсяцький Єремія, учень колегії **(VII)** 421
- Войськовський Яцько, див. Васьковський Яцько
- Войтенко, роменський сотник **(X)** 81, 153, 154
- Войтехович Гордей, берестейський міщанин **(VI)** 274
- Войтишич Іван, воєвода, боярський син **(II)** 115, 149
- Войтіх, віленський арцибіскуп **(V)** 537
- Войткович, шляхтич **(IX-2)** 1055
Войцеховський, полковник **(IX-2)** 878

- Войтовичі, шляхтичі (V) 95
- Войтовичі-Михаловські (Михаловські-Войтовичі), міщани (V) 95
- Войцеховський Т. (Wojciechowski T.), вч. (I) 212¹
(II) 458⁷, 555, 559
(III) 298^{3,4}, 300², 502², 543
- Войціцький К., див. Вуйціцький К.
- Войчєня Гаврило, селянин (VI) 268
- Войша (Woysza), шляхтич (IX-1) 291¹, 292³, 293⁷
- Войшелк, син Мендовга (II) 379
(III) 76, 81, 82, 92-94, 520¹, 521¹
(IV) 10-13, 15²
- Волговичі, див. Ольговичі, по лінії Олега Святославича
- Волеваченко Іван (Болеваченко Іван), чигиринський полковник, посол Хмельницького до Києва (IX-1) 81, 564, 566, 568
(IX-2) 1425
- Волевачі, родина чигиринських козаків (IX-1) 81²
- Волевич, див. Воловець Михайло
- Волесковицький, литовський посол (IX-2) 1270
- Волик Ян, шляхтич (VII) 101
- Волинець Чернчицький Іван (Чернчицький Волинець Іван), королівський коморник (VI) 592
- Волк-Карачевський В. (Вовк-Карачевський В.), вч. (X) 344², 351², 377
- Волков, московський посол до Семигороду (IX-2) 1320-1321 (переговори з Ракоцієм), 1322, 1324, 1381
- Волков Д., вч. (II) 299⁴, 403³
(III) 559
(VI) 613
- Волков М., вч. (IV) 487
- Волков Никифор, московський посол (X) 204, 216, 222, 229²
- Волковинські, шляхтичі (VI) 253
- Волковицький, козак (VIII-2) 68
- Волковицькі, українська шляхетська родина (VI) 240
(VIII-2) 115²
- Волкович Ясницький Гриць, див. Ясницький Гриць Волкович
- Волковичі, овруцькі шляхтичі (V) 99²
- Волковський Кіндрат, ніжинський осавул (IX-2) 692, 929²
- Волконський, московський посол (IX-1) 559
- Волконський Дмитро, князь (IX-2) 1150-1152 (реляція про експедицію в Прип'ятське Полісся)
- Волконський К., князь (IX-2) 959¹
- Волконський Федір, московський боярин, київський воєвода (IX-2) 610 (посольство до Польщі), 650 (призначення воєводою у Києві), 733, 761, 826, 875, 1064 (лист від гетьмана), 1072, 1090, 1163¹ (звільнення з посади воєводи у Києві), 1220
- Воловець Михайло (можл., Волевич), козак (VII) 385
- Волович, віленський канонік (V) 599
- Волович, литовський підканцлер (IV) 399
- Волович, смоленський каштелян (IX-2) 1171³
- Волович, шляхтич (VII) 489²
- Волович Йосиф, студент Липського університету (VI) 337³
- Волович Остафій, маршалок, підскарбій Великого князівства Литовського (VI) 431, 435

- (**VI**) 122
- Воловичі, шляхтичі (**V**) 30
- (**VI**) 598
- Володар, син Ростислава Володимировича, князь (**II**) 69, 72-73 (князь-ізгой), 90, 95-96 (галицька війна), 98, 99⁵, 100, 111 (союз із Володимиром Мономахом), 112, 113, 115, 122, 408, 409 (перемиський князь), 410, 411, 412 (війна 1098-1099 рр.), 413, 415 (боротьба з Польщею), 416-418, 426, 456, 461, 464, 573-574 (неволя Володаря і галицькі звістки Длугоша)
- (**III**) 429²
- (**V**) 430
- (**VI**) 25³
- його донька*, жінка одного з синів Олексія Комнена, див. Володарівна
- його донька*, жінка Романа Володимировича Мономаховича (**II**) 111
- Володаревичі (сини), галицька династія по лінії Володаря Ростиславича (**II**) 123, 415, 417¹, 419, 456, 478, 488⁴, 573
- Володарівна, донька Володаря Ростиславича, невістка Олексія Комнена (**II**) 115, 414, 441
- Володівська Вовдя, шляхтянка (**VI**) 251
- Володівська Горпина, шляхтянка (**VI**) 251
- Володівська Маруся, шляхтянка (**VI**) 251
- Володівський Василь, шляхтич (**VI**) 251
- Володівський Касіян, шляхтич (**VI**) 251
- Володівський Костюк, шляхтич (**VI**) 251
- Володівський Кузьма, шляхтич (**VI**) 251
- Володівський Федір, шляхтич (**VI**) 251
- Володимир (ймов., Андрій, син Юрія Львовича), володимирський князь (**III**) 117, 526, 531, 532
- його донька*, жінка Любарта Гедиміновича, див. Буча
- Володимир, козельський князь (**IV**) 71
- Володимир, пинський князь (**III**) 79
- Володимир (Woldemar de Ploceke), полоцький князь (**IV**) 5²
- Володимир, син Андрія Володимировича Мономаховича, дорогобузький князь (**II**) 150, 180, 193-197, 259, 276, 366¹, 396, 397, 437¹, 439
- (**III**) 204
- Володимир (помилк., Василько), син Василька Романовича, володимирський князь (**I**) 307
- (**II**) 377-380, 385, 387, 389, 398, 399, 402-404, 495, 515⁵
- (**III**) 14, 92-93 (успадкування волинського княжіння), 94, 95 (ставлення до ятвягів), 98, 101, 102, 104-105 (літописна характеристика), 105-106 (його заповіт), 107, 108, 110, 170, 174, 179, 205³, 224², 258, 294, 342, 343, 371, 372, 379, 381 (роль жінки в політиці), 382, 383, 385, 397, 401, 432, 433, 438, 445 (пожертви церковних книг), 457, 469, 489, 570
- (**V**) 133², 134³, 224
- (**VI**) 142, 303

- його жінка*, донька Романа Михайловича брянського, див. Ольга
- його вихованка*, див. Ізяслава Володимир (Володимирко, Влади-мирѡ), син Володаря Ростиславича, галицький князь **(II)** 122-123 (поділ батьківських земель), 140, 142 (стосунки з київським князем Всеволодом), 143, 144, 151 (союз із Юрієм суздальським), 153, 162, 164-168, 170, 172, 173-174 (походи угорського короля і князя Ізяслава), 175, 258², 259, 292, 373, 393, 413, 414, 416, 417-419 (галицька міжусобиця), 420 (бунт Галича), 420-422 (боротьба з Іваном Берладником), 423-425 (війни 1144 та 1146 рр.), 426-427 (стосунки з Польщею та Угорщиною), 428 (союз із Візантією), 429-431 (боротьба з Ізяславом), 432-434 (обставини смерті), 435-438, 442, 446, 449, 454², 461, 464, 473-474 (становище громади), 479, 503³, 520, 549
- (III)** 200, 214, 251, 395, 396, 399
- Володимир, син Володимира Ярославича, див. Володимир-Іван
- Володимир, син Всеволода Юрієвича Мономаховича, переяславський князь **(II)** 232², 235², 343
- його брати* **(II)** 235²
- Володимир (Володимир Мономах, Мономах), син Всеволода Ярославича, київський князь **(I)** 193, 195³, 257⁸, 260, 311, 375, 507-509
- (II)** 37, 49, 62, 63, 66¹-68³, 69, 70, 72 (боротьба з ізгоями), 74, 76-77 (боротьба з Ярополком), 78, 80, 81-82 (відступлення київського столу для Святополка), 84-85 (поразка від половців над Стугною), 85 (відступлення Чернігова Олегові), 86-87 (справа Святославичів), 88, 89 (порозуміння зі Святославичами), 90 (Любецький з'їзд 1097 р.), 91 (княжі відносини), 92, 93, 94-95 (волинська справа), 97-98 (Велицький з'їзд), 99-101 (політична ситуація на початку XII ст.), 102-106 (боротьба з половцями), 107⁵, 108², 109-110 (заклик киян на княжіння), 111 (найсильніший князь на Русі), 112-114 (прилучення Волині), 115-117 (закордонні відносини), 118-119 (внутрішня діяльність), 120 (популярність у народі), 121, 126, 130-132 (тестамент-заповіт), 134-136, 138, 144, 150⁴, 155, 161, 163, 168, 180, 186, 187, 198, 202³, 203⁷, 211, 216, 217, 225, 259, 276, 277, 279, 292, 302, 307, 316-318, 321, 322, 330, 336, 339, 340, 346, 348, 349 (боротьба з половцями), 354, 355, 357, 365, 392, 396, 409, 411, 413, 415, 423, 522, 531, 533, 535, 538, 588
- (III)** 10, 16, 146, 198, 200-205³, 206, 210, 214, 216, 222², 225-228, 230, 233, 290, 303-306, 309, 316, 336, 337, 346 (обмеження лихварського

- процента), 354, 355, 367⁵, 379, 395-396 (староруське життя), 406 (побожність), 410, 457, 467, 474, 476-477 (твори), 480, 482, 498
(IV) 299⁷
(V) 251²
(VI) 355
(VIII-3) 126
його жінка, донька англійського короля Гаральда **(II)** 80, 116
його мати, див. жінка Всеволода, сина Ярослава Мудрого
його доньки, див. Евфемія, Мариця, Огафія
його доньки (II) 588
- Володимир, син Гліба Юрієвича, переяславський князь **(II)** 187, 211, 213, 341, 342, 349, 350
- Володимир, син Давида Ростиславича **(II)** 206¹
- Володимир, син Давида Святославича, чернігівський князь **(II)** 140, 143, 151, 155, 169, 171, 181, 184, 325, 327³, 334, 538
його жінка, половчанка **(II)** 538
його сини (II) 181, 184
- Володимир, син Івана Глібовича степанського **(II)** 310
- Володимир, син Ігоря Святославича, галицький князь **(II)** 230, 231, 246¹, 397, 465
(III) 20-23, 25, 28, 177², 252⁵, 509
його родина (III) 21
- Володимир, син Інгвара Ярославича **(II)** 248⁴
- Володимир, син Мстислава Володимировича Мономаховича **(II)** 152 (шлюб з донькою Гейзового дядька), 155, 156 (спроба вберегти від загибелі князя Ігоря Ольговича), 157¹, 166, 167, 178-180, 182, 187-189^{1, 3}, 193, 194-195 (невдала спроба захопити Київ), 198-199 (проблема київського столу), 200¹, 224, 291, 294, 306, 365³
(III) 196, 199, 202, 204, 219, 220, 229, 235, 302
його жінка, донька угорського бана Уроша **(II)** 152, 166
його сини (II) 224
- Володимир, син Мстислава Ізяславича, берестейський князь **(II)** 366, 387
- Володимир, син Ольгерда Гедиміновича, київський князь **(IV)** 65⁷, 74-75 (посадження київським князем), 76, 78, 84-85 (монети з татарською печаткою), 135, 141, 166, 167, 170, 171, 172-173 (втрата київського князівства), 234, 267, 269, 406, 407, 466, 467, 474, 514
(V) 8, 29, 449, 450
(VI) 304
(VII) 17
його нащадки, див. Слуцькі, князі
- Володимир, син Рюрика Ростиславича, смоленський, київський князь **(II)** 228, 230, 231, 235, 236¹, 238, 239, 243-249, 273, 309-311, 328², 343, 404, 550³
(III) 45, 46, 50-52, 299, 307
- Володимир, син Святополка Юрієвича, турово-пінський князь, поч. XIII ст. **(II)** 309, 310, 588

Володимир (Василь, Володимир Великий, Володимир Святий, Владицѣров), син Святослава Ігоревича, київський князь, св. **(I)** 193 (три лінії оборони на Подніпров'ї), 210³, 218 (походи в Польщу), 240 (осадництво), 240-242 (фортифікаційні роботи), 258, 309 (зовнішній вигляд), 313 (веселі бенкети), 316¹, 319 (поставлення ідолів у Києві), 323-326, 327 (поганська жертва), 341, 347 (п'ять офіційних жінок), 348, 380 (допомога варязького війська), 381, 382, 391, 396 (великий каган), 399, 400, 401², 404³, 405, 407, 408 (княжий двір), 411, 416 (київська волость у Муромі), 417 (тмутороканська волость), 418, 419, 421, 432¹, 442, 447, 450, 451, 455, 456, 460, 461, 463¹, 464, 469-470 (син Малуші від Святослава), 476, 478-480 (міжусобиця Святославичів), 480 (полоцька війна), 480-481 (замах Рогніди), 481 (великий женолюбєць), 482-484 (похід на Ярополка), 485-487 (відбудова держави), 488-492 (прилучення західних українських земель), 493-494 (боротьба з Польщею), 495 (боротьба з печенігами), 496-497 (взаємини з Візантією), 498-499 (похід на Корсунь), 500-502 (охрещення), 502-505 (книжна традиція про хрещення), 505-507 (політичні мотиви хрещення), 507-508 (візантійські інсиг-

нії), 509-510 (традиція коронації), 510-517 (охрещення Русі), 517-523 (організація руської церкви), 523-526 (поширення освіти і книжності), 527-529 (поширення візантійської культури), 529-530 (друга половина його панування), 531-532 (конфлікт з синами), 532-533 (смерть у 1015 р.), 533 (поховання в церкві Десятинної Богородиці), 533 (доля гробу і мощів), 533-535 (значення діяльності), 536-538 (книжна і поетична традиції), 556, 571-572 (хронологія перших років панування), 572-578 (література і джерела про охрещення), 582, 589, 590¹, 592², 593-597, 600, 621

(II) 1, 2 (династичний зв'язок в основі державної системи), 3 (смерть у Києві), 4-6^{1, 2}, 7³, 8, 9, 11, 21, 22, 24, 27-29, 31, 35 (невідомий свояк на службі у Візантії), 38, 40, 41, 43, 45, 47-50, 64, 82, 116, 118, 251, 257, 265, 269, 276-280, 284, 288², 304, 305², 307, 314-316, 333, 345, 348, 351, 352 (легенда про перемогу Отрока), 362, 376, 378², 407, 408, 481, 484, 487, 510, 527, 558, 570, 588

(III) 16, 47, 156, 193, 197, 205³, 226, 230, 231, 236, 257, 259, 284-287 (церковна устава), 288, 289, 292, 293, 305, 312, 329, 351³, 353¹, 358-360, 366, 374, 387, 401, 402, 437, 455, 462, 468, 469, 472, 476, 480, 481³, 483, 487, 496, 540-542, 556, 565

(IV) 5¹

- (V) 48¹, 277, 407
 (VI) 304, 422¹, 423¹, 433, 434, 612
 (VII) V, 75, 391, 400
 (VIII-1) 149
 (IX-1) 138, 218, 219, 259, 333, 474
 (IX-2) 729, 736, 741, 745, 757, 807³, 971, 1001, 1008, 1127, 1512, 1513, 1515, 1526
 (X) 13
його жінки, див. Анна, Ольга, Рогніда
його мати, див. Малуша
його доньки, див. Доброніга-Марія, жінка Казимира I Відновителя, Предслава
його дядько, див. Добриня Микитич
його швагро, див. Василь II Болгаробойца
- Володимир, син Ярослава Володимировича Мудрого, новгородський князь (I) 509², 567
 (II) 24, 27, 28¹, 32¹, 34, 36, 37, 46, 53¹, 363⁴, 408
- Володимир, син Ярослава Володимировича Осмомисла, галицький князь (I) 348
 (II) 208, 209, 221, 222, 443-449, 452-454, 474, 480, 481, 574, 576, 577
 (III) 2-5¹, 7, 12, 20¹, 198, 229, 386
його жінка, див. Болеслава, донька Святослава Всеволодовича
його нешлюбна жінка (попада?) (II) 447, 449, 452, 454
його сини (II) 447, 452, 454
його невістка, див. Федора, донька Романа Мстиславича, жінка Василька
- Володимир, стрічний брат московського князя Дмитра Івановича (IV) 70
- Володимир, турово-пинський князь, др. пол. XIII ст. (II) 588
- Володимир, чернігівський князь (III) 250
- Володимир Великий, див. Володимир, син Святослава Ігоревича
- Володимир Володаревич, мінський князь (II) 367¹, 398, 566, 567
- Володимир Мономах, див. Володимир, син Всеволода Ярославича
- Володимир Святий, див. Володимир, син Святослава Ігоревича
- Володимирів Мокій (можл., Мокій(-ка)), сотник в Остраниці (VIII-2) 75¹
- Володимир-Іван (Blandemerus-Ioannes), син Володимира Ярославича, галицький князь (II) 454
- Володимирко, див. Володимир, син Володаря Ростиславича, галицький князь
- Володимировичі (Мономаховичі, сини, династія, родина), князівська родина по лінії Володимира Всеволодовича Мономаха (I) 382
 (II) 99, 121, 122, 127, 128, 130, 132, 134-140, 143, 144², 154, 155, 160, 164, 176, 186, 187, 198, 202³, 203¹, 216, 226, 234¹, 291, 292, 321, 322, 326³, 365, 418, 423, 427, 588
 (III) 27, 201, 306, 367⁵, 395
- Володимировичі (сини, нащадки, династія), князівська родина по лінії Володимира Свято-

- славича, св. **(I)** 485¹, 487, 494, 529, 532
(II) 3, 37, 47, 307, 315, 335, 588
(III) 156, 195, 207
- Володимировичі, князівська родина по лінії Володимира Ярославича новгородського **(III)** 195
- Володислав, див. Ягайло, син Ольгерда Гедиміновича
- Володислав (Володислав Опольський, Опольський Володислав, Ladislaus), опольський князь **(IV)** 50¹, 51, 54, 89¹, 90, 104-109 (правління в Галичині), 110-113 (відібрання Галичини), 115, 116, 117-118 (друге "панування" в Галичині), 119-121 (участь у галицькій справі), 122, 131, 449, 450, 462-463 (література)
(V) 77-79 (надання маєтностей), 88³, 241, 308, 346, 374, 425, 427-429 (фундація латинського арцибіскупства)
(VI) 35, 367¹
його баба **(IV)** 104
- Володислав, помилк. згадка про Болеслава Високого **(II)** 144²
- Володислав, син Казимира I Відновителя **(II)** 23¹
- Володислав, син Казимира IV Ягайловича **(IV)** 260, 263, 272, 279, 285
- Володислав, син угорського короля Емерика **(III)** 10
- Володислав, тисяцький **(III)** 225³
- Володислав, угорський король XIII ст. **(II)** 458²
- Володислав, угорський король XV ст. **(IV)** 124
- Володислав (Ladislaus), filius Johannis de Rozhun, шляхтич **(IV)** 435
- Володислав I Герман, великий польський князь **(II)** 99⁵, 143, 144, 392
його син **(II)** 144
його донька **(II)** 99⁵
- Володислав II, польський князь **(II)** 143, 393, 426
- Володислав III Варненчик (Варненчик Володислав, Володислав Варненчик, Warneńczyk Władysław, Władysław Warneńczyk), син Ягайла **(II)** 610
(III) 155⁷
(IV) 124, 221, 222, 231-233 (литовська справа), 235, 237 (смерть під Варною), 240³, 396, 397, 481, 482
(V) 23¹, 80, 83, 85-87¹, 313 (надання польського права руським землям), 318-319 (застава коронних маєтностей), 322, 331, 442, 447, 526-527 (привілей уніатській церкві), 587, 639
(VI) 38, 39, 58, 133, 155³
(VII) 12²
(IX-2) 958
- Володислав IV (Vladislaus IV), польський король **(V)** 244, 249, 366
(VI) 191, 257³
(VII) 335 (запрошення на московське царство), 336-337, 357, 358, 365 (невдалий початок походу на Москву у 1618 р.), 371, 374, 375, 376 (об'єднання з козацьким військом під Москвою), 377 (бажання продовжити московську кампанію), 464, 470,

471, 473, 475-476 (популярність серед козаків), 478-480¹, 482, 487, 521, 549¹
(VIII-1) 3, 14, 32, 111, 124, 135, 138-140, 141 (наступник на польському троні), 142, 143, 146, 147, 152, 153, 155, 157-160 (плани перед його елекцією), 161-167, 168 (обрання польським королем), 169-172, 173-174 (коронаційний сейм), 175-177 (заспокоєння православних), 178-180 (диплом для православних), 181 (привілеї владикам), 187-188, 189-190 (листи 1634 р. про просвітні інституції православних), 191-193 (релігійна справа на сеймі 1635 р.), 194-195, 197-201, 203-206, 208-209 (Поляновський мир з Москвою), 210-211 (козацька справа у 1634-1635 рр.), 213²-219, 222, 224, 226, 228-238, 240, 243, 245-249, 251⁴, 252, 254-256², 257, 258, 260, 262, 263, 267, 269, 272, 273, 275, 281, 284-287, 298, 307, 309, 311-314, 320
(VIII-2) 3-4, 5 (антивоєнна опозиція шляхти), 6-8 (воєнні і дипломатичні плани), 9-10 (союз із Габсбургами), 10-12 (перспектива війни з Туреччиною і Кримом), 13-17, 18-21 (плани війни з Туреччиною), 22-23 (опозиція Сенату), 24 (дальші воєнні плани), 25-26, 28, 31, 43, 49-51, 82, 85-87, 89, 104-107 (проект патріархату для Польщі та Литви), 109-112, 116, 131, 133, 136¹, 137-138

(скарги козаків), 139, 140, 141-143 (відносини з козаками), 144 (привілеї козакам), 145 (поради козакам), 146-147 (плани щодо козаків), 148-150, 157, 160, 164, 168, 169, 171, 172-174 (легенда для козаків), 175-176, 178 (відмова від воєнних виступів проти козаків), 180¹, 182, 184⁴, 186, 187, 190, 196-197, 203-205, 221-223
(VIII-3) 5-6 (несподівана смерть), 8, 10, 13-17, 22-24, 40 (чутки серед козаків про те, що король живий), 47, 60¹, 96, 101², 102, 110-112, 114⁴, 133, 140, 148, 199, 205¹, 241, 259, 262, 263, 284
(IX-1) 27, 29, 31, 33, 36, 49, 50, 68, 116, 230, 235, 266, 299, 394, 403, 460, 503, 580
(IX-2) 620, 639, 645, 898, 906, 970¹, 972, 1492, 1509, 1510, 1512, 1513, 1516, 1520, 1521, 1524, 1527-1529
(X) 317
його перша жінка, див. Цецілія Рената
його друга жінка, див. Гонзага Марія Людвіка
його син (VIII-2) 24
його брати (VIII-1) 168, 174
його родина (VIII-2) 10
Володислав II, чеський король **(II)** 152, 153, 162
Володислав Білий, польський князь **(IV)** 110
Володислав Варненьчик, див. Володислав III Варненьчик
Володислав Кормильчич (Кормильчич Володислав), галицький боярин **(II)** 236, 237, 401, 482

- (III) 7, 26²-28, 29-30 (проголошення князем), 31, 50, 61, 194, 308, 310³, 507, 511
його брат (III) 7
- Володислав Лисий, батько угорського короля Андрія I (II) 34
його жінка, русинка (II) 34
- Володислав Лях (Лях Володислав), київський дружинник (III) 305, 306
- Володислав Опольський, див. Володислав, опольський князь
- Володислав Половець (Половець Володислав), угорський король (III) 98
- Володислав Святий, дядько угорського короля Коломана (II) 413, 487, 491², 493¹, 497¹
- Володислав Старий, син Володислава Тонкононого (III) 46
- Володислав Тонконогий, син Лешка V Білого (III) 11, 46
- Володислав-молодший, галицький боярин (II) 482
- Володкевич Григорій, депутат (VIII-1) 170¹
- Володкович Даміан, студент Липського університету (VI) 337³
- Володкович Макар, власник волості (V) 290
- Володкович Самуель, шляхтич (VII) 423
- Володовські, шляхтичі (VI) 251
- Волос, див. Велес
- Волосов Степан, московський посол (IX-2) 733
- Волоцький Йосиф, просвітитель (VI) 424²
- Волочай Антон (Жданович Антон) (IX-2) 1372
- Волошин Дашко, селянин (VI) 292
- Волошин Іван, козацький посол від Пушкаря (X) 212
- Волошин Ладомір, слуга (V) 374
- Волошин Павло, веприцький козак, посол до Москви (X) 211
- Волошин Сила, брацлавський полковник (IX-1) 77
- Волошин Стратин, бранець (IX-1) 543
- Волошин Устян, селянин (VI) 265
- Волошин Федір (можл., Федір Михайлович), межибіжський сотник (X) 84, 288, 295
- Волошинов, думний дяк (IX-1) 350²
- Волченко Іван, депутат до короля (VIII-1) 313
- Волчко Петро з Колоденець, шляхтич (VI) 237
- Волчкович Іван, шляхтич (VI) 241
- Волчкович Олизар (Олизар), князь (VII) 215, 404
- Волчковичі-Олизари, див. Олизари-Волчковичі
- Воляновський Томаш, слуга краківського каштеляна (IX-1) 107
- Волянський, ігумен (III) 521
- Вольга Святославич (ймов., Олег Віщий; ймов., Олег, син Святослава Ярославича, сіверський князь), герой билин (I) 435, 436, 449²
- Вольмар, німецький кореспондент з Риги (VIII-2) 116
- Вольський, сяноцький староста (V) 137
- Вольські, шляхтичі (V) 32¹
- Вольф С., вч. (I) 558
- Вольф Ю. (Wolff J.), вч. (IV) 65², 70³, 168², 170³, 192¹, 200², 202³, 212^{1,2}, 214², 215², 234³, 243², 245¹, 259¹, 266¹, 268¹, 270³, 282⁴, 286^{2,3}, 290¹, 326², 452, 455, 459, 469, 477, 480, 482-484, 486, 512-516
(V) 28¹, 29^{2,3}, 30¹, 34³, 40², 169², 171¹, 300², 340²
(VI) 305¹, 311²

- (VII) 10³, 11¹, 120⁵, 124⁴, 575¹
- Вонденко, отаман (IX-1) 494
- Вонифатьєв Іван, московський посол (IX-1) 591
(IX-2) 620² (повідомлення про арешт козацьких послів у Замості), 638 (посольство до короля), 656, 670-672 (посольство до короля під Жванцем), 1537, 1538
його брат (IX-2) 620²
- Вонсовський, звягельський староста (VIII-3) 169²
- Вонхоцький Сим., польський автор XVII ст. (VIII-2) 201¹
- Восьєн де Лінаж, див. Лінаж Восьєн де
- Воробей Масько (Worobiej Masko, Wrobl Masko; можл., див. Wrobl Mathias), руський маляр (VI) 376¹, 377¹
- Ворожбилович Андрушко, козак з-під Любачова (IX-1) 266
- Ворона, рєстровий старшина (VIII-1) 302
- Ворона Грицько, переяславський сотник (VIII-1) 316
- Ворона Михайло, переяславський сотник (VIII-1) 316
- Воронецький Юрій, депутат (VIII-1) 170¹
- Воронецькі, князі (V) 30, 32
- Воронич Георгій, учень (VII) 414
- Воронич Данило, київський скарбник (VIII-1) 161
(VIII-2) 115²
(IX-1) 145-147, 153
(X) 83, 289
- Воронич Олександр, шляхтич (VI) 592
- Воронич Самійло, чернігівський чашник (VIII-2) 115²
- Воронич Федір (VIII-1) 170
- Воронич Филон, київський шляхтич (VII) 422
(VIII-1) 170
- Вороничі, українська шляхетська родина (V) 264
(VII) 415
- Воронов О., вч. (I) 455¹
- Воронович Лев (Woronowic Liew), козацький писар (VII) 283³, 292
- Воронський Андрій, лавник (VI) 261
- Воронченко, батько Степана Воронченка, полковник у війську Івана Сулими (IX-2) 929
- Воронченко Степан, козак (IX-2) 929
- Воронченко Яків (Єсько, Ясько), прилуцький, пізн. черкаський полковник, наказний гетьман (VIII-3) 61, 141³, 275
(IX-1) 433, 445, 471, 567
(IX-2) 660, 731 (зустріч Бутурліна), 734 (участь у Переяславській раді), 767, 948 (відправлення з полками проти поляків), 1007-1008 (зустріч з патріархом Макарієм), 1018-1019 (оборона Брацлава), 1025(?), 1523
(X) 129³, 336, 337
- Воропай (Worpay), осавул (IX-1) 325¹
- Воротинський, московський вєвода (VIII-2) 59
- Воротинські, князі (III) 180
(IV) 274, 276, 277
- Воротислав, київський боярин (I) 587
- Воротніков А., вч. (II) 34¹
- Вороча, козак (VII) 106, 133
- Ворш, угрин (III) 59, 254
- Воскобойникович Йосиф, львівський міщанин (VI) 176

- Востоков О., вч. **(I)** 401³
(II) 522³
(III) 278¹, 390¹
(VIII-2) 204
(VIII-3) 58⁴, 150², 173¹, 245¹
(IX-1) 114¹
- Воцель (Vócel J.), вч. **(I)** 244¹
- Воютинський-Гулевич Семен, див. Гулевич-Воютинський Семен
- Вратислав, польський князь **(II)** 32
- Временський, шляхтич **(VI)** 275
- Врублевський А., вч. **(II)** 559
- Всеволод, зять Ізяслава Мстиславича **(III)** 385
- Всеволод, новгородський князь **(III)** 290
- Всеволод, ростовський князь **(III)** 281
- Всеволод, син Володимира Ігоревича **(III)** 25
- Всеволод, син Володимира Святославича, волинський князь **(I)** 487
(II) 363
- Всеволод, син Всеволода Мстиславича, червенський князь **(II)** 367
- Всеволод (Всеволодко), син Давида Ігоревича, городенський князь **(II)** 100, 111, 122, 302
його жінка, див. Огафія
його донька, див. Всеволодівна, жінка Юрія Ярославича
- Всеволод, син Костянтина Всеволодовича **(II)** 343
- Всеволод, син Мстислава Володимировича Мономаховича, новгородський, пізн. переяславський, київський князь **(I)** 391¹
(II) 71, 118¹, 121, 131-134, 137, 144, 339
(III) 262, 284, 285, 288
(VI) 170³, 501
його донька, жінка Болеслава IV Кучерявого, див. Верхуслава
- Всеволод, син Мстислава Ізяславича, белзький князь **(II)** 366, 367, 446, 449, 450, 574, 575
(III) 507
- Всеволод (Кирил(-о)), син Олега Святославича **(II)** 122-123 (боротьба за чернігівський стіл), 136 (угода з Ярополком), 139 (захоплення київського престолу), 140-141 (угода з Мстиславичами), 142 (сильне становище на київському столі), 143 (плани стосовно Києва), 143-144 (закордонні зв'язки), 144-146 (взаємини з громадою), 147-151, 158, 176, 179, 182, 186, 215⁴, 216, 223, 258, 260¹, 268, 275, 278, 285, 290-292, 298, 301³, 307, 318 (захоплення чернігівського столу), 320-322, 324, 325, 327¹⁻³, 329-330 (становище чернігівської громади), 333, 334 (постриження в ченці перед смертю), 338, 356³, 369, 393, 419, 420, 422-426 (взаємини з галицькими князями), 427, 428, 436, 474, 568
(III) 195 (покірність Ізяслава Мстиславича), 200, 206, 211, 214 (рекомендація на княжіння Ігоря), 216, 225, 231², 306, 308, 419 (постриження в ченці), 420, 437 (Кирилівська церква)
його донька, жінка Болеслава Високого, див. Звенислава

- його син* (II) 324, 423
- Всеволод, син Олександра Всеволодовича (III) 59
- Всеволод (Всеволод Чермний, Чермний Всеволод), син Святослава Всеволодовича, чернігівський, київський князь (II) 223, 230-234¹, 235, 243, 245, 322, 324, 326, 334¹, 339, 343, 380³
(III) 28, 225, 509
- його син* (II) 230, 231, 343
- його донька*, сестра Михайла Всеволодовича, див. жінка Юрія Всеволодовича, володимиро-суздальського князя
- Всеволод (Всеволож), син Святослава Ольговича, курський князь (II) 328, 331
(III) 205³, 252⁵, 378
- його жінка*, див. Глібівна
- Всеволод, син Юрія Володимировича Мономаховича, суздальський князь (II) 193, 200, 202, 204 (утвердження в суздальській землі), 205-208 (боротьба за впливи на Русі), 209, 216-222 (інтрига проти київського князя), 223-225, 227-230, 231 (похід на Чернігів), 232, 233, 235², 237, 245, 279, 299, 323, 342-343 (впливи на переяславській землі), 356, 452, 453 (протекція над галицьким князем Володимиром), 513
(III) 2, 8, 9, 20, 35, 196, 200, 202, 204⁴, 213, 385
- його жінка*, ясиня (осетинка) (II) 513
- його донька*, жінка Ростислава Рюриковича, див. Верхуслава
- його син(-и)* (II) 227, 231, 232
- його сестра*, див. Ольга
- Всеволод (Всеволод-Лаврентій), син Ярополка Ярославича, чернігівський князь (III) 177
- Всеволод, син Ярослава Володимировича Мудрого, київський князь (I) 375
(II) 28, 31, 37 (шлюб з візантійською царівною), 45-48 (успадковані землі), 52, 54, 56 (поразки від половців у 1068 р.), 57, 58, 60¹, 61-62 (боротьба між старшими Ярославичами), 63, 66, 67 (проголошення київським князем 1077 р.), 68 (угода з Ізяславом), 69-70 (боротьба з князями-ізгоями), 71 (початок князювання у Києві), 72-78 (заходи проти князів-ізгоїв), 79-80 (закордонні стосунки), 80-81 (характеристика діяльності), 82, 83, 89, 90, 95, 101, 110, 111, 115³, 126, 168, 259, 265, 270, 271, 285², 292, 303, 317, 318, 339, 349, 353, 363, 364, 392, 395, 400, 408-410, 511, 518, 588
(III) 217, 225, 226, 229, 262, 306, 353, 362, 380, 395, 420
- його жінка*, донька Костянтина Мономаха (II) 31, 79, 85, 95
(III) 262
- його доньки*, див. Анна (Янка) та Евпраксія, жінка Генріха IV
- його донька(-и)* (II) 80¹, 115³, 588

- Всеволод, син Ярослава Ізяславича, луцький, белзький князь **(II)** 259², 367 **(III)** 3
- Всеволод Чермний, див. Всеволод, син Святослава Всеволодовича
- Всеволоди, брати Олександра белзького **(III)** 507, 508
- Всеволодівна, жінка Болеслава IV Кучерявого, донька Всеволода Мстиславича **(II)** 144²
- Всеволодівна, донька Всеволода Давидовича, жінка Юрія Ярославича **(II)** 302⁴, 306
- Всеволодко, див. Всеволод, син Давида Ігоревича
- Всеволодковичі (сини), князівська родина по лінії Всеволодка Давидовича городенського **(II)** 143, 302
- Всеволод-Лаврентій, див. Всеволод, син Ярополка Ярославича
- Всеволодовичі, князівська родина по лінії Всеволода Ярослава київського **(II)** 81, 82, 84, 85, 122 **(III)** 195
- Всеволод-Семен, чернігівський князь **(III)** 177
- Всеволож, див. Всеволод, син Святослава Ольговича
- Всеслав (Σεσθλαβος), подунайський князь **(II)** 521
- Всеслав, син Брячислава Ізяславича, полоцький князь **(I)** 320², 328, 329, 436 **(II)** 26, 47, 53, 55-62, 71, 78, 79¹, 100, 115², 124, 133, 137, 156, 266, 294, 588 **(III)** 200, 210, 220, 222¹, 223 *його мати* **(I)** 328
- Всеславичі (сини), полоцька династія по лінії Всеслава Брячиславича **(II)** 53, 100, 124, 130, 137
- Второв М., вч. **(VIII-2)** 65⁵, 199
- Вуйціцький К. (Войціцький К., Wójcicki K.), вч. **(VII)** 441² **(VIII-1)** 320 **(VIII-2)** 83¹, 200, 204 **(VIII-3)** 281³ **(X)** 357¹
- Вухіра Ізидор, патріарх **(III)** 273
- Вуяхович Михайло Якович, писар, слуга печерського архимандрита **(IX-2)** 747¹
- Вяземський Дмитро, московський емігрант **(V)** 534
- Вятко, легенд. брат Радима, родоначальник вятчів **(I)** 171, 172
- В'язнін Федір, вяземський посадський чоловік, московський вивідувач **(VIII-3)** 33
- В'ячеслав, князь **(I)** 314²
- В'ячеслав, син Володимира Всеволодовича Мономаха **(II)** 115, 118¹, 121, 131 (нездарність), 132-136, 138-139 (претензії на київський стіл), 140 (порозуміння з Всеволодом), 141 (угода з Ізяславом), 142, 143, 150 (розірвання стосунків з Ізяславом), 151, 162-165 (боротьба за київський стіл), 168-169 (відновлення угоди з Ізяславом), 170, 172, 175-176 (співправитель з Ростиславом), 177 (смерть під час пиятики), 183, 260¹, 295, 301³, 307 **(III)** 199, 201, 211, 224, 231¹, 233⁴, 294
- В'ячеслав, син Ярослава Володимировича Мудрого, смоленський, туровський князь **(II)** 45, 52, 305

88

В'ячеслав, син Ярослава Святополковича, клечський князь (II) 307

В'ячеслав, туровський князь (III) 234¹

В'ячеслав, чеський король (IV) 120, 121

В'ячеслав Товстий, володимирський боярин (II) 401

Г

- Г. Мр., див. Грушевський Марко
- Габач, отаман у Кривоноса (VIII-3) 56
- Габсбурги, австрійська імператорська династія (VIII-2) 9-11 (IX-2) 1183, 1345, 1361
- Гавдерік (Gaudericus) (I) 405⁵
- Гавриїл (Γαβριηλ), галицький митрополит (III) 272, 544 (V) 391
- Гавриїл, закладник (IX-1) 480
- Гавриїл, монах (V) 403¹
- Гавриїл, назаретський митрополит (VIII-3) 126 (IX-1) 120-122, 124, 125, 127, 207, 313, 466, 467
- Гавриїл, охридський архімандрит (V) 550, 560
- Гавриїл (Гаврило), полтавський еромонах (IX-1) 413⁵, 417, 418, 425, 434³
- Гавриїл, сербський митрополит (IX-2) 902, 944 (X) 271
- Гавриїл, старець Михайлівського монастиря (IX-2) 861¹
- Гавриленко Іван, козак Полтавського полку (X) 165
- Гавриленко Левко, зінківський сотник (X) 165
- Гаврилко, могилвець (IX-1) 502
- Гаврило, городецький міщанин (VI) 257²
- Гаврило, див. Гавриїл, полтавський еромонах
- Гаврило, осавул Козелецької сотні Переяславського полку (VIII-3) 278
- Гаврило, селянин (VI) 292
- Гаврило Еустафій, схимник (VI) 309²
- Гаврилов Іван, племінник Василя Лупула (IX-1) 92¹, 130, 445, 474, 477
- Гаврилович, городецький міщанин (VI) 257²
- Гаврилович Іван, селянин (VI) 266
- Гаврильців Сидор, селянин (VI) 267⁵
- Гавритенко, див. Федоренко Іван
- Гавронський Ф., див. Равіта-Гавронський Ф.
- Гавротинський, козацький тростянський сотник (IX-1) 183
- Гагемейстер Ю., вч. (III) 255¹
- Гагін Михайло, мозирський державець (V) 47¹
- Гагін-Великий Данило Степанович, див. Великий-Гагін Данило Степанович
- Гаген Георг (Hagenus), хроніст (III) 518, 519
- Гагов Корнеліус, голландський резидент (VIII-1) 36²
- Гадачек К. (Hadaczek K.), вч. (I) 54¹, 162¹
- Гаджа, див. Ганджа
- Газ, львівський міщанин (VI) 71
- Газе (Hase C.), вч. (I) 462⁴, 463⁷
- Гайд В. (Гейд В., Heyd W.), вч. (I) 282¹ (II) 273⁴, 513⁷, 514², 516², 517¹, 518¹ (IV) 295⁴, 296², 297^{1,3}, 299^{7,1}, 300^{1,3,4,6}, 301^{1,2}, 302³, 304¹, 309¹, 323¹, 487 (VI) 4¹, 6², 9¹, 16¹, 20⁴, 22⁴, 26⁴, 28¹, 29^{2,3}, 606
- Гайденштайн Р. (Гейденштайн Р., Heidenstein R.), історик XVI ст. (IV) 418^{3,4,5}, 419¹⁻³, 420² (VII) 79⁴, 150¹, 151⁴, 162², 163^{1,4}-165³, 166^{1,4}, 167¹, 168², 169³, 170¹, 185⁶, 191,

- 199³, 202¹⁻³, 203³, 204^{1, 4, 5}, 205¹⁻³, 206¹, 209⁵, 215³, 216, 218⁴, 219², 221¹, 222¹, 225³, 228³-230¹, 231, 233², 306², 316⁴, 317, 580, 583
- Гайдер, купець (VI) 56³, 97, 98, 191
- Гайдук Васько, чигиринський сотник (VIII-1) 317
- Гайдученко Іван, козацький старшина (VII) 385
- Гайдученко Павло, корсунський сотник (VIII-1) 316 (VIII-2) 184
- Гаймскрінґлі, хроніст (I) 513
- Гай-Юлій Цезар (Цезар Гай-Юлій), римський імператор (I) 252, 348⁴, 565 (VII) 278 (VIII-1) 48
- Гакон, див. Якун, варязький найманець у Ярослава Мудрого
- Гакон, див. Якун, племінник князя Ігоря
- Галаган Микита, козак (VIII-2) 189²
- Галактіон, македонський митрополит (VIII-3) 220 (легенда про Зборівську угоду)
- Галант Г., вч. (VIII-2) 126³, 127
- Галант І., вч. (V) 652
- Галахов О., вч. (I) 507² (II) 405² (III) 559, 561
- Галерій, римський імператор (I) 131, 140
- Галецький Данило, київський бургомістр (IX-2) 746 (приведення до присяги цареві)
- Галиця, засновник Галича (II) 466, 571
- Галка Сенько з Іляшова, шляхтич (VI) 237
- Галки, шляхтичі (VI) 612
- Галко, див. Галько Петро
- Галл Мартин, див. Галь Мартин
- Галузинські, шляхтичі (VI) 253
- Галузовський Семен Остапенко (Галучовський Семен, Остапенко Семен), запорізький посол до Москви (X) 107
- Галузовський Яків Остапенко, можливо, див. Остапенко Яків
- Галучовський Семен, див. Галузовський Семен Остапенко
- Галчинські, шляхтичі (VI) 253
- Галятівський Іоанікій (V) 262^{2, 4} (VIII-2) 90², 93¹, 98²
- Галь (Haul), перемиський священник, маляр (VI) 371
- Гальбан-Блюменшток О. (Блюменшток-Гальбан О., Halban Blumenstock A.), вч. (V) 642, 650
- Галько І., вч. (I) 339²
- Галько Петро (Галко), руський воєвода (III) 112¹
- Гальковський М., вч. (I) 316, 329²
- Гальчинські-Кунатовські, див. Кунатовські-Гальчинські
- Гальшка, див. Острозька Гальшка, донька Василя Костянтина Острозького
- Гальшка, див. Острозька Гальшка, донька Іллі Острозького
- Гальштадський Лілієнкрона Густав, див. Лілієнкрона Густав Гальштадський
- Гамберіні, італійський подорожник (VII) 293
- Гамбеті, автор меморіалу 1580 р. (VII) 67²
- Гамданіди, сирійські володарі (I) 452
- Гамід абу- (Андалузійський, Гарнаті аль-), хроніст XII ст. (I) 298, 299
- Гаммер Й., див. Гаммер-Пургсталь Й.

- Гаммер-Пургсталь Й. (Гаммер Й., Hammer-Purgstall J.), вч. **(I)** 578
(II) 583, 584
(IV) 486, 490
(VII) 513¹, 515³, 582
(VIII-1) 24⁴, 38¹, 42³, 45¹, 121², 122¹, 245¹
(IX-1) 136¹, 521
(IX-2) 928⁷, 944⁴, 1539¹, 1541, 1546
- Гаммердорфер К. (Hammerdorfer K.), вч. **(VII)** 565
- Гамоцький, вірменин, посол шведського короля **(IX-2)** 1122 (посольство до Хмельницького під Львовом), 1125 (обіцянка шведського короля не захоплювати Львів), 1130²
- Гамченко С., вч. **(I)** 200⁵, 245², 253³, 263², 264¹, 270¹, 308², 309¹, 561
- Ган, китайська династія **(I)** 125, 152
- Гандель, львівський міщанин **(VI)** 175, 176
- Ганджа, див. Ганжа
- Ганджа (Гаджа), посланець Павлюка **(VIII-1)** 253
- Ганджа (Ганжа), козак на службі у поляків **(IX-1)** 63, 273⁷, 277, 278⁷
- Ганджа-Андібер (Андібер-Ганджа), герой думи **(VI)** 295
(VII) 304¹
- Ганель (Hanel J.), вч. **(I)** 562
- Ганель П. (Hahnel P.), вч. **(I)** 136⁴, 137³
- Ганжа, див. Ганджа
- Ганжа, уманський полковник **(VIII-3)** 38 (облога Тульчина), 39 (керівник повстання на Брацлавщині), 40, 49, 52
(виступ на Костянтинів), 72³
(загибель під Пилявцями)
- Ганжа Грицько **(X)** 205
- Ганнібал, карфагенський полководець **(VII)** 539
(VIII-1) 167, 279
(IX-1) 511
(IX-2) 1477
- Ганнібал, польський ротмістр **(VIII-1)** 113, 114², 115
- Ганнібал, поручик **(VIII-1)** 113
- Ганновер Натан, жидівський мемуарист **(VIII-1)** 286
(VIII-2) 119, 156, 158, 159³, 160, 194, 202
(VIII-3) 29, 37, 38, 43, 44, 55², 68³, 71³, 73²
- Ганський, козак **(VII)** 282¹
- Ганський, шляхтич **(VI)** 219
- Ганські, шляхтичі **(VI)** 611
- Ганус Гаврило, сотенний отаман **(VIII-1)** 316⁶
- Гануш І. (Hanusz I.), вч. **(I)** 339²
- Гануш Я. (Hanusz J.), вч. **(V)** 252⁴
- Ганчевич Лесько, сотенний отаман **(VIII-1)** 316⁶
- Ганька, селянин **(VI)** 292
- Ганькович Пашко, селянин **(VI)** 266
- Гапоненко Роман (Агафонов Герман), сотник, козацький посол на переговори у Вільно **(IX-2)** 1232, 1235 (посольство до царя), 1236 (наказ гетьмана), 1238
- Гапонович Герасим, чигиринський отаман **(IX-2)** 795 (посольство до Москви)
- Гапонович Герман (Герман), суддя **(X)** 138, 205, 206, 335, 342, 343, 366
- Гапоновичі, овруцькі шляхтичі **(V)** 99²
- Гарабурда, литовський пан **(IX-2)** 1520

- Гарабурда, литовський посол до Івана IV Грозного **(IV)** 419⁴ **(VI)** 440, 444
- Гаральд, англійський король **(II)** 80 *його донька*, див. жінка Володимира Всеволодовича Мономаха *його сини* **(II)** 80
- Гаральд Сміливий (Haradraade), норвезький король **(I)** 449¹ **(II)** 31, 32, 116 *його жінка*, див. Єлизавета, донька Ярослава Володимировича Мудрого
- Гарасевич М. (Harasiewicz M.), вч. **(I)** 217⁷ **(V)** 442², 447², 527¹, 570⁵, 586¹⁻³, 589^{2,4}, 655 **(VI)** 568², 590³ **(VII)** 413³, 499⁶, 501², 506² **(VIII-1)** 198³, 320 **(VIII-2)** 84², 106²
- Гарасько (Hagaszko), переяславський полковник **(IX-1)** 215
- Гарбар Кузьма, гадацький отаман **(IX-1)** 204⁷, 217
- Гарбуз Дем'ян, полковник Війська Запорізького **(VIII-1)** 134
- Гаркаві А., вч. **(I)** 195¹, 208⁴, 227¹, 228³, 229^{2,4,5}, 230^{1,2}, 257⁵, 271^{2,3}, 284², 294^{2,3}, 295³, 296^{1,2}, 297², 298², 300^{3,4}, 301^{1,2,4}, 306², 307⁷, 310³, 323¹, 325¹, 327⁵, 330³, 333¹, 349¹, 408³, 417¹, 435¹, 440¹, 461¹, 563, 577, 616 **(II)** 360³, 516², 527¹ **(V)** 652
- Гарткнох Х., хроніст **(IV)** 13³
- Гасан, див. Асан
- Гасан-баша **(VIII-3)** 103³
- Гаска Миколай, селянин **(VI)** 269
- Гассек, див. Satualdi V.
- Гац, селянин **(VI)** 268
- Гацфельд, граф, начальник австрійського корпусу **(IX-2)** 1441¹, 1455
- Гаштовт Іван (Гаштольд Іван), віленський воєвода **(V)** 52²
- Гаштовт Мартин, намісник **(IV)** 267, 268, 483
- Гаштовт Ольбрахт, новгородський, пізн. віленський воєвода, канцлер **(IV)** 230¹, 270¹, 286, 287², 288¹, 290, 291¹, 292⁷, 345, 346 **(V)** 34, 35, 415, 454¹
- Гаштовт Станіслав, син Ольбрахта Гаштовта, новгородський воєвода **(V)** 34
- Гаштовт Ян, троцький воєвода **(IV)** 216, 234, 246², 247-249, 266 *його донька* **(IV)** 247 *його родина* **(IV)** 266
- Гаштовти, шляхтичі **(IV)** 346 **(V)** 30, 31 **(VI)** 447
- Гаштольд Іван, див. Гаштовт Іван
- Гваньїні, див. Гвагніні Олександр
- Гдашицький Яцко (Ісакій), галицький намісник **(V)** 434-436
- Гебрей-Бар, див. Бар-Гебрей
- Гедеон, сучавський митрополит **(IX-2)** 1211 (посольство до Чигирини), 1373³ (висвячення Барановича на єпископа)
- Гедеонов С., вч. **(I)** 322³, 463⁷, 464⁷, 563, 564, 581, 605-609, 613-618
- Гедигольд, див. Гедигольд
- Гедимін (Gedumin), син Путувера, литовський князь **(II)** 607 **(III)** 115⁴, 117 (боротьба з Юрієвичами), 127, 134, 141, 173, 174⁷, 525, 526, 530, 531 **(IV)** 13-17, 18-19 (легендарний похід на Київщину), 22, 50¹, 65⁷, 73, 90¹, 95, 96, 101¹,

- 109⁴, 137, 179, 212¹, 245¹, 427-430 (література про похід на Київщину), 433, 437, 445, 452, 455, 465, 469, 512, 513, 515
(V) 7, 29³
(VI) 358
його доньки, див. Альдона-Анна, жінка Казимира III Великого; Єлизавета
його донька, жінка Юрія-Болеслава, див. Офка
його доньки **(IV)** 19, 22, 95, 512, 515
- Гедимінівна, див. Офка
- Гедиміновичі (сини, династія), литовська родина **(III)** 115⁴, 526
(IV) 47, 55, 59, 65⁷, 67, 70-73, 96, 126, 159, 160, 163, 167, 233, 427, 428, 454, 512-514
(V) 7-9, 27, 29, 32, 99¹, 449, 450, 628, 633
- Гедройтські, шляхтичі **(V)** 29, 32¹
- Гезар, див. Асан
- Гезе В., вч. **(III)** 398⁴
- Гезіод, античний письменник **(I)** 105
- Гейд В., див. Гайд В.
- Гейденштайн, див. Гайденштайн
- Гейдрек, король **(I)** 545
- Гейза, див. Гейза
- Гек В. (Hecck W.), вч. **(II)** 572
(IV) 503
- Гек К. (Hecck K.), вч. **(III)** 520
(V) 525¹
- Геланік псевдо-, античний письменник **(I)** 118
- Гелата Харитон, селянин **(VI)** 267
- Гелена, аналог з Розандою Лупулівною
- Гелена, аналог з Чаплінською Мотроною
- Геліон, міф., син Геракла **(I)** 129¹
- Геліос, міф., син Гефеста **(I)** 317, 320¹, 323
- Гельгорн, краківський купець **(VI)** 172
- Гельмольд, німецький автор XII ст. **(I)** 284³, 317, 323², 493³
- Гельцель А. (Helcel A.), вч., видавець книги Якуба Міхаловського **(IV)** 329⁷
(VIII-2) 210
(IX-1) 140⁴
(IX-2) 1051¹
- Гельцер Г., див. Гельцер Г.
- Гембакурта Іоан (Gembakurta Joannes) **(VIII-3)** 130⁷
- Ген В. (Hehn V.), вч. **(I)** 39¹, 61³, 245⁷, 248⁴, 249²⁻⁵, 252¹, 255³, 267²
- Генінг, римський архиєпископ **(V)** 524
- Геннадій, новгородський архиєпископ **(VI)** 334, 335, 440
- Геннадій, патріарх **(III)** 413, 462
- Геннадій Схоларій (Схоларій), письменник **(V)** 544³
- Генріх (Генріх Чесний, Henricus Probus), вроцлавський князь **(III)** 97
- Генріх (Henricus), глоговський князь **(III)** 122
- Генріх (Heinrich), домініканин **(III)** 300, 301
- Генріх (Henricus), лівонський хроніст **(IV)** 5²
- Генріх (Henricus), син угорського короля Стефана **(II)** 488
- Генріх I (Henri I), французький король **(II)** 33
його жінка, див. Анна, донька Ярослава Володимировича Мудрого
- Генріх III, німецький імператор **(II)** 11, 29, 30

- Генріх IV, німецький імператор **(I)** 490
(II) 63-65, 79, 274
його жінка, донька Всеволода Ярославича, див. Евпраксія
- Генріх VI, син Фрідріха Барбароси **(II)** 453
- Генріх Бородатий, князь **(III)** 300
- Генріх Валуа, польський, пізн. французький король **(IV)** 419-421
(V) 185, 602¹
- Генріх з Жегоціна, рицар **(III)** 77⁴
- Генріх Німий, див. Генріх Ребдорфський
- Генріх Ребдорфський (Генріх Німий, Ребдорфський Генріх), хроніст **(IV)** 442, 443
- Генріх Чесний, див. Генріх, вроцлавський князь
- Гентер, угорський гінець **(IX-2)** 1312
- Георгій, великий князь **(II)** 145⁴, 334¹
- Георгій, див. Ярослав, син Володимира Святославича Мудрий
- Георгій, ігумен **(III)** 292⁶
- Георгій, книжник **(II)** 281
- Георгій, курський князь **(III)** 179
- Георгій, митрополит **(III)** 375¹, 479, 481
- Георгій, пресвітер **(II)** 404
- Георгій, св. (о. Хортиця) **(I)** 325
- Георгій, св., див. Юрій, св.
- Георгій, син Ярослава Святополковича, див. Юрій, син Ярослава Святополковича
- Георгій, угорський йобадьон **(II)** 495¹
- Георгій Акрополіт (Акрополіт Георгій), хроніст **(II)** 524, 545
- Георгій Амартол (Амартол Георгій, Георгій Монах), хроніст **(I)** 96⁴, 236², 439¹, 440¹, 442, 519¹, 566, 583, 590-592, 597, 618
(II) 483
(III) 459-461, 490
- Георгій Амастридський (Амастридський Георгій, Amastris Georg von, Georg von Amastris) **(I)** 315¹, 385, 393, 401-403, 511, 578
- Георгій Зарубський (Зарубський Георгій), письменник **(I)** 312³
(III) 412¹, 467, 474, 477
- Георгій Монах, див. Георгій Амартол
- Георгій Пісід (Пісід Георгій), автор "Шестиднева" **(VI)** 363¹
- Георгій Сінкель (Сінкель Георгій), хроніст **(III)** 459
- Георгіца Стефан, див. Георгіца Стефан
- Геракл, міф. **(I)** 114, 129¹
- Гераклід Деспот (Деспот), молдавський воєвода **(VII)** 125, 126, 147
- Гераклій, візантійський імператор **(I)** 227
- Герасим, володимирський, смоленський владика, пізн. київський митрополит **(IV)** 187, 217, 218¹
(V) 403-405, 409, 518, 519
(VI) 345, 346
- Герасимов Василь, дяк **(IX-2)** 1221 (призначення товаришем київського воєводи)
- Герасимчук В., вч. **(IX-1)** 5¹, 7, 267²
(IX-2) 1475¹, 1477, 1485², 1496, 1497
(X) 128¹, 289³, 325, 328^{1, 2}, 332², 344², 347³, 351², 354¹
- Гербачевський, помилк., див. Гербачевський Ф.
- Гербель М., вч. **(VIII-2)** 198

- Герберштайн С., історик XVI ст. **(I)** 508⁴
(III) 288, 351
(IV) 282¹, 285, 288², 290, 299¹
(VI) 18²
- Гербест Бенедикт, католицький полеміст **(V)** 541, 542¹, 543, 545, 660
(VI) 457, 459, 460, 466, 492¹
- Гербест Ян **(VI)** 457
- Гербіній, пастор **(VI)** 389
- Гербурт, товмацький староста **(VI)** 171, 177, 203, 464
- Гербурт Валент., перемиський біскуп **(VI)** 447
- Гербурт Миколай, кам'янецький каштелян **(VIII-1)** 314
- Гербурт Станіслав, львівський каштелян **(V)** 541
- Гербурти, шляхетська родина **(VI)** 250
(VII) 99
- Гервазій Тільбурзький (Тільбурзький Гервазій), хроніст **(II)** 369¹⁰, 370²
- Гервасій, св. **(III)** 15
- Герера А. **(I)** 508⁴
- Герич Стефан, див. Гирич Стефан
- Гермайзе О., вч. **(IX-1)** 55²
(IX-2) 928²
- Герман, баденський маркграф **(III)** 74, 75
- Герман, див. Гапонович Герман, суддя
- Герман, його мур **(II)** 269⁸
- Герман, монах **(V)** 413
- Герман, патріарх **(III)** 277
- Герман, св. **(III)** 263²
- Герман Вартбергерський (Вартбергерський Герман), торунський хроніст **(IV)** 44⁶, 51, 53¹, 54, 445, 450
- Германаріх (Ерманарік, Ermanarik), король остготів **(I)** 73, 143, 144¹, 145⁵, 148-150, 154, 165, 174, 178, 543-546
- Германов Г., вч. **(VIII-2)** 198
- Гернес М. (Hoernes M.), вч. **(I)** 26¹, 27³, 28¹, 29¹, 31¹, 4¹, 45¹, 54¹, 65¹
- Геродот (Herodot), грецький історик **(I)** 55¹, 59¹, 70, 88, 89, 92, 102-108¹⁻³, 109-119, 120³, 121-123, 126, 128, 129, 139⁵, 542, 546
- Геронтій, претендент на митрополита **(III)** 271
- Герц К., вч. **(I)** 540
(II) 509¹
- Гефест, міф. **(I)** 317, 323
- Гец А. (Götze A., Goetze A.), вч. **(I)** 155³, 278³
- Гец Л. (Goetz L.), вч. **(I)** 535¹, 623
(III) 482¹, 541, 565
- Геч Павло, див. Геч Павло
- Гешов І., вч. **(I)** 355¹
- Гиджа, паркалаб **(IX-1)** 514
- Гижі, панська родина **(V)** 32¹
- Гинковецький Томаш, див. Томаш з Гинковець
- Гинкович Іванко, шляхтич **(VII)** 15
- Гинмар (?) Григорій, посол Хмельницького у Вільно **(IX-2)** 1325
- Гирич Стефан (Гирич Стефан), стоянівський вїйт **(IX-1)** 235, 246¹
- Гиря, військовий суддя з Жовнина **(VIII-1)** 154
- Гиря Данило, наказний білоцерківський полковник **(IX-2)** 1011, 1137
- Гиря Іван, білоцерківський полковник **(VIII-3)** 21 (на сторожі під Білою Церквою), 42 (бій під Махнівкою), 49, 52, 60 (виступ під Костянтинів), 119⁴

- Гиря Іван, козацький посол **(VII)** 525
- Гиря Іван, селянин **(VI)** 267⁵
- Гича Данило, білоцерківський сотник **(VIII-1)** 316
- Гіацинт, св., костел **(IX-1)** 166
- Геронім, критський єпископ **(VI)** 63
- Гізель Інокентій (Gisiel), гойський ректор, пізн. ректор Київської колегії, микольський архимандрит **(VIII-2)** 90² (участь у Київському соборі 1640 р.), 96¹, 97 (представник могилянського кола), 112 **(IX-2)** 854² (докази про неможливість підпорядкування київської митрополії московському патріархові), 855 (донос ченця Рафаїла), 857¹-858 (супліка цареві за Пустинський монастир), 859, 861 (чолобитна цареві), 863 (відмова визнати зверхність московського патріарха), 863-864 (чолобитна “вторицею” за маєткові права), 1374 (прохання до Никона щодо київського митрополита) **(X)** 30 (претендент на київську митрополію), 88, 95-98 (вибори київського митрополита), 98 (кандидат від київського духовенства), 138
- Гіка Юрій, великий дворник, молдавський господар **(IX-1)** 597² **(X)** 195, 198
- Гілфорд, граф **(IX-2)** 967¹
- Гіляревський О., вч. **(III)** 407⁵
- Гіляров Ф., вч. **(I)** 379⁴, 383¹⁻³, 407¹, 446², 447¹, 450³, 465¹, 477², 601, 602¹
- Гільбер де Ляноа (Ляноа Гільбер де, Guillebert de Lanno, Lanno), подорожник **(III)** 351 **(IV)** 307⁴, 315-318¹ **(VI)** 26⁴, 607
- Гільдебранд Г., вч. **(IV)** 504
- Гільдебранд Р. (Hildebrand R.), вч. **(I)** 342³, 367²
- Гільдебрандт М. (Hildebrandt M.), вч. **(I)** 24¹
- Гільдебрандт П., вч. **(V)** 553⁴, 567¹, 622 **(VII)** 407¹
- Гільфердінг О., вч. **(I)** 78², 173⁶, 185[•], 504², 538¹, 565 **(II)** 405¹ **(III)** 537
- Гільченко М., вч. **(I)** 560 **(II)** 585
- Гінек Станіслав, краківський студент **(VI)** 337
- Гіпократ **(I)** 112², 113, 119, 123
- Гіргень, воловецький хан **(II)** 104
- Гірс А., вч. **(VII)** 589
- Гірт Г. (Hirt H.), вч. **(I)** 39¹, 64³, 68¹, 244¹, 247², 249^{2, 5}, 260⁵, 345⁴, 367²
- Гірт Ф. (Hirth F.), вч. **(I)** 125^{3, 4}, 151¹
- Гірш Т. (Hirsch T.), вч. **(VI)** 183^{1-3, 5}, 184^{2, 6}, 192¹, 193[•], 605
- Гіферик, король **(I)** 546
- Гладкий Григорій, путивлець, московський агент **(VIII-1)** 37, 108, 109, 112, 123, 130
- Гладкий Іван, сотенний отаман **(VIII-1)** 316⁶
- Гладкий Матвій (Haski), миргородський полковник **(VIII-3)** 78, 178 (мобілізація на війну проти Польщі), 183 (марш до польського табору під

- Збараж), 256 (підготовка до походу на московські городи), 279
(IX-1) 13, 16¹, 117, 153¹, 154 (розмова з московським вістуном), 157², 158 (чутка про страту Гладкого Хмельницьким), 178¹, 188, 199², 203², 204¹ (виступ з полком з Миргорода), 236, 242, 280³, 292³, 293 (наступник Джалалія під Берестечком), 294 (посол від війська до короля), 296 (вибір на гетьманство під Берестечком), 309, 332¹, 354, 355-356 (посол до поляків), 358, 366, 372, 410, 418, 419 (страта Гладкого), 420, 421, 490, 560
(IX-2) 1523
- Гладкий Микита, посол на польський елекційний сейм у 1648 р. **(VIII-3)** 119⁴
- Гладуновичі-Дубіські (Дубіські-Гладуновичі), українська шляхетська родина **(VIII-2)** 115²
- Гладченко Гаврило, сотник Миргородського полку **(VIII-3)** 279
- Глебович Юрій, див. Глібович Юрій
- Глезна Іона, див. Іона Глезна
- Глень, красноставський міщанин **(VI)** 256
- Глиза Степан, селянин **(VI)** 292
- Глинський, князь **(VII)** 23, 86³, 92, 571
- Глинський, путивльський намісник **(VI)** 284
- Глинський, шляхтич, польський бранець, відсланий козаками до царя **(IX-2)** 959, 960¹
- Глинський Богдан (можл. Богдан, отаман), черкаський староста **(VI)** 306
(VII) 59, 83, 89², 90, 98
- Глинський Василь, берестейський староста **(IV)** 282, 286-288, 290, 485, 486
- Глинський Василь Дашкович (Дашкович Василь Глинський), черкаський намісник **(VII)** 84, 85¹, 98, 133¹
- Глинський Іван, маршалок **(IV)** 282, 285, 286³
- Глинський Іван Дашкович (Дашкович Іван Глинський), черкаський староста **(VII)** 98, 570
- Глинський Лев, князь **(IV)** 281
- Глинський Михайло Львович, князь **(I)** 217
(IV) 230¹, 276, 279¹, 280, 281-283 (вдала політична кар'єра), 284 (занепад і конспірація), 285-287 (початок повстання 1507 р.), 288 (московська допомога), 289 (занепад повстання 1508 р.), 290 (московська еміграція), 291, 334, 346, 484-486 (література про повстання)
(V) 30, 171, 539
(VI) 307, 308, 311, 359, 360, 392
його брати **(IV)** 281
- Глинські, князі **(IV)** 281
(V) 33
(VI) 284, 285
(VII) 17, 54, 98, 242², 570
- Гліб Зеремівич, боярин **(III)** 44, 51
- Гліб Святославич, князь **(III)** 188
(IV) 451
- Гліб Тирієвич, половець **(II)** 537
- Гліб, волковийський князь **(III)** 76
(IV) 10, 11

- його донька*, жінка Романа Даниловича **(III)** 76
(IV) 10², 11
- Гліб, галицький боярин **(II)** 475
- Гліб, городенський князь **(III)** 204
- Гліб, князь **(II)** 300³
- Гліб, красноставський міщанин **(VI)** 256
- Гліб, син Володимира Святославича, муромський князь, св. **(I)** 196¹, 254⁷, 264⁵, 271⁴, 274³, 487, 502, 514, 519³, 520⁵, 580, 589, 593, 600
(II) 3, 4, 6-7 (смерть мученика), 8, 9¹, 14, 15¹, 60, 100⁴, 110, 165, 276-278, 305, 306, 332-335, 354-356, 357, 363¹
(III) 198, 205⁵, 237¹, 241, 291³, 4, 293, 312, 324², 338¹, 343³, 397, 419, 424, 439², 445, 454, 476, 477, 483, 487, 498, 563
церква, монастир **(III)** 226, 293, 420, 421
(VI) 531
(VII) 404
(IX-2) 1008, 1520
- Гліб, син Всеслава Брячиславича, мінський князь **(II)** 111, 112³, 270, 299
(III) 204, 258, 294, 339, 342, 343
його жінка, див. донька Ярополка Ізяславича
- Гліб, син Святослава Всеволодовича, чернігівський князь **(II)** 205, 206, 233, 235, 236, 326
його донька, невістка імператора Ісаака Ангела, див. Евфемія
- Гліб, син Святослава Ярославича **(II)** 31¹, 53, 62², 66¹, 68, 508
- Гліб, син Юрія Володимировича Мономаховича, переяславський князь **(II)** 157-159, 173, 175, 178, 179, 184-187 (переяславський князь), 189, 196-197 (боротьба за Київ), 198, 199, 210 (боротьба з половцями), 305³, 340-342 (боротьба за переяславську землю), 350, 354, 358, 386¹
(II) 204, 213, 215, 408
його жінка, донька Ізяслава Давидовича **(II)** 179
- Гліб, син Юрія Ярославича, дубровицький князь **(II)** 302, 308, 309
- Гліб, смоленський князь **(III)** 170
- Глібівна, жінка Всеволода Святославича **(III)** 378
- Глібко, селянин **(VI)** 268
- Гліб-Наримунт, див. Наримунт, син Гедиміна
- Глібович, литовський сенатор **(IV)** 351²
- Глібович, смоленський воєвода **(IX-2)** 1277, 1450, 1518
- Глібович Юрій (Глебович Юрій), смоленський воєвода **(IX-1)** 14, 352, 354, 355, 364, 366
- Глібович Ян, вітебський воєвода **(V)** 31, 34
його жінка **(V)** 31
- Глібовичі, шляхтичі **(V)** 30, 31
(VI) 598
- Гліка, візантійський письменник **(I)** 404³
- Гліщинський М. (Gliszczyński M.), вч. **(VII)** 565, 580
(VIII-1) 321
- Глубоцький, шляхтич **(VII)** 168
- Глуд Матвій, сотенний отаман **(VIII-1)** 316⁶
- Глух Йосип, уманський полковник **(VIII-3)** 276
(IX-1) 198-200² (наступ під Вінницею), 309 (погром та-

- тар після Берестецької битви), 310, 527 (участь у молдавській кампанії), 543, 567, 568 (лист Лупула про допомогу), 571 (наказ Хмельницького не йти на допомогу Лупулові)
(**IX-2**) 688, 734-735 (відсутність на Переяславській раді), 879, 883 (оборона Умані), 925(?), 1041-1042-1043 (друга оборона Умані), 1069, 1071, 1076 (загибель від пощесті), 1523
- Глушенко, отаман (**X**) 81
- Гнат з Кутищ (**V**) 104
- Гнат з Любарова, біограф Йова Княгиницького (**VI**) 334
- Гнатюк В., вч. (**I**) 220², 557, 558
- Гневош, руський староста (**VI**) 367¹
- Гневячка, торговка з Розниці (**VI**) 175
- Гнилецькі, шляхтичі (**VI**) 611
- Гнилиця Іван, селянин (**VI**) 292
- Гнилиця Яцко, селянин (**VI**) 292
- Гобріч Гошовський Антон, див. Гошовський Антон Гобріч
- Говдиревські, князі (**IV**) 277
- Говордз Г. (Howorth H.), вч. (**I**) 151¹, 227¹, 228⁴
(**II**) 584
(**IV**) 306², 486, 487
(**VII**) 582
- Говорський К., вч. (**VII**) 587
- Гоголь Іона, кобринський архімандрит (**V**) 585, 589¹
- Гоголь М.В., український письменник (**VII**) 51, 303², 573
(**VIII-2**) 126²
- Гоголь Остап (Остап, Стапка; можливо, Степка), подільський (надністрянський) полковник (**VIII-3**) 38 (облога Тульчина), 49 (керівник повстання на Брацлавщині), 56 (здобуття Бара)
(**IX-2**) 1207 (відрядження гетьманом до Кам'янця для приведення населення до присяги цареві), 1447 (лист до гетьмана з Озаринець про наступ татар)
(**X**) 276, 277, 281
- Годунов Борис, регент Федора Івановича, пізн. московський цар (**VIII-2**) 61
- Гожалчинський А., вч. (**VI**) 612
- Гойська Анна, фундаторка Почаївського монастиря (**V**) 265, 268
її чоловік, земський луцький суддя (**V**) 265
- Гойська Раїна, див. Соломирецька Раїна
- Гойський, шляхтич (**IX-1**) 468, 472
- Гойський Гаврило, київський каштелян (**V**) 339²
(**VII**) 546
його брат і син (**VII**) 546
- Гойський Роман, київський каштелян (**V**) 339²
- Гойські, шляхтичі (**V**) 266
(**VI**) 423, 598, 627
- Гоколович Сенко, селянин (**VI**) 292
- Голедуха Мисько, сотенний отаман (**VIII-1**) 316⁶
- Голембіовський (Gołębiowski A.), вч. (**VII**) 516¹, 589
- Голембіовський Л. (Gołębiowski L.), вч. (**IV**) 214³, 217⁷, 321³, 333¹, 458, 460, 461, 465, 482
(**VI**) 624
(**IX-1**) 409²
(**IX-2**) 779²
- Голембіовський С. (Gołębiowski S.), вч. (**VIII-1**) 45¹, 51⁵, 56¹, 62¹, 321

- Голенецький Іван, наказний стародубський полковник (IX-2) 1382¹
- Голеник Іван, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Голінські (Голінські), шляхтичі (VI) 240, 245, 265, 611
- Голінський Мартин, див. Голінський Мартин
- Голіцин А., вч. (VI) 212², 233¹
- Голіцин І., вч. (VII) 5²
- Голіцин М., вч. (I) 498¹
- Голіцини, князівська родина (IV) 455, 513
- Головацький Петро, іченський полковник (VIII-3) 31 (виступ із Задніпров'я), 33 (похід у Білорусь), 72 (битва під Пилявою), 78 (похід на Львів), 82¹ (облога Бродів), 91-92 (контрибуція з львів'ян), 116 (вимога вести війну до переможного кінця)
- Головацький Я., вч. (I) 220¹, 342¹, 556
(II) 570
(III) 281³, 496⁴
(IV) 188², 226³
(V) 154¹, 600³, 637
(VI) 236², 575¹, 623
(VIII-2) 87⁵
- Головенки, зем'яни (V) 43
- Головинський П., вч. (VIII-2) 75², 199
- Головицький, остерський боярин (VI) 283
- Головін М., дяк (IX-2) 1072
- Головін Петро, окольничий (IX-2) 801 (переговори з козацькими послами), 823
- Головки, шляхтичі (VI) 242
- Головні, князі (V) 32
- Головня, князь (X) 302
- Головня Федір, конюший (V) 290
- Головчинські, князі, московські емігранти (V) 32¹
(VI) 598
- Голота, козак з думи (VII) 303, 575, 577
- Голота Ілля, козацький полковник (VIII-3) 181 (наступ на литовців і поразка), 184(?)
- Голуб, київський шляхтич (VIII-3) 235
- Голуб, ротмістр (VIII-1) 210
- Голуб, шляхтич (IX-2) 1172 (посол до козаків від коронних гетьманів)
- Голуб Киркорович, вірменин (V) 253²
- Голуб Олифер Остапович, козацький гетьман (VII) 489, 492, 493, 496³, 497, 509, 511, 527, 546
(VIII-1) 25, 43, 154, 202
- Голуб Юрій (HoHub Jerzy), канівський полковник (VIII-2) 131²
- Голуб Юрій, київський шляхтич (VII) 422
- Голубець, отаман (VII) 89
- Голубев С. (помилк., Голубов), вч. (I) 533², 553
(II) 268³, 563
(V) 266², 465⁴, 531³, 532¹, 551¹, 603², 617¹
(VI) 244¹, 342², 473¹, 474², 476⁴, 485¹, 494³, 498⁴, 505², 506¹, 509¹, 520², 526¹, 547⁴, 550¹, 557¹, 560⁶, 561⁵, 566², 567¹, 577⁷, 591¹, 593^{1.3}, 629, 630, 632
(VII) 237³, 355², 397⁶, 405⁴, 407¹, 408⁵, 409², 412¹, 413¹, 414², 415², 416², 417^{1.3}, 419², 421¹, 517², 529¹, 530¹, 584, 586, 588

- (VIII-1) 7¹, 8^{2,3}, 11³, 14⁵, 16¹, 84¹, 94¹, 134¹, 161², 164¹, 169², 170¹, 171^{1,2}, 181², 182^{1,2,4}, 185², 190^{1,3}, 191^{1,4}, 197³, 318, 319, 321
(VIII-2) 91^{1,3}, 94⁴, 95^{1,3}, 98², 103², 105¹, 106¹, 107¹, 108², 150¹
- Голуби, шляхетський рід (IX-2) 1525
- Голубинський Є., вч. (I) 202², 401³, 454¹, 455¹, 469², 483², 484¹, 486¹, 503², 504¹, 512², 513², 516³, 518², 519^{1,4}, 520⁵, 522^{2,5}, 523³, 533³, 548, 565, 566, 572, 573, 575, 576, 600
(II) 353⁴, 462⁴
(III) 68², 116², 190³, 248², 261¹, 263¹, 267², 269¹, 275^{1,2,4}, 276¹, 277^{1,2}, 279^{2,3}, 283², 284^{1,2}, 285¹, 287³, 292^{2,5,6}, 374³, 375¹, 376¹, 377³, 416², 421^{3,4}, 424¹, 426², 431², 454¹, 458², 468¹, 470¹, 472², 475^{2,3}, 476², 479¹, 480³, 481³, 482¹, 520, 530, 540-543, 554, 556, 557, 559, 561-565, 567, 570
(V) 386^{1,3}, 390², 393¹, 396¹, 399², 404¹, 405¹, 406¹, 408⁴, 418³, 510¹, 517², 520¹, 524⁴, 526¹, 530^{1,2}, 656
(VI) 343⁵, 344²
(VIII-1) 169², 171²
- Голубицький Яцко, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Голубі, українська шляхетська родина (VIII-2) 115²
- Голубов, помилк., див. Голубев С.
- Голубовський П., вч. (I) 73^{2,3}, 76³, 184^{3,4}, 185², 187³, 188², 193², 196², 206², 227¹, 236², 282¹, 321², 481², 550, 553, 578
- (II) 4², 15¹, 103¹, 242¹, 304¹, 319¹, 328², 333², 506¹, 515⁵, 524³, 526¹, 527², 528², 532², 545³, 546⁵, 547³, 553-555, 558, 559, 561-564, 585, 588, 605
(III) 171³, 175², 176², 477², 563
(IV) 64¹, 66^{1,2}, 466
(VI) 14³, 170³
(VII) 74¹
- Голубок, господар (V) 154
його сини (V) 154
- Голубок, козацький отаман (VII) 163, 172
- Голуховський, шляхтич (V) 105¹
- Голятицький Олександр, шляхтич (VI) 244
- Голятицький Петро, шляхтич (VI) 244
- Гольмстен А., вч. (V) 625, 629
- Гольцман, кременецький прихожий (VI) 274
- Гольшанська Анастасія, княгиня (VI) 306
- Гольшанський, луцький староста (IV) 330, 331
- Гольшанський Іван, князь кін. XIV ст. (IV) 145
- Гольшанський Іван Юрєвич, князь др. пол. XV ст. (IV) 268, 271
- Гольшанський Михайло, князь (IV) 194²
(V) 40, 483
його жінка (V) 40
- Гольшанський Олександр, віленський каштелян (IV) 261, 266
- Гольшанський Семен (Olschanus Sumeon), князь (IV) 194², 199, 202, 204
- Гольшанський Юрій, князь (V) 529
- Гольшанські, князі (IV) 271
(V) 29, 31

- (VI) 276, 309⁶
 Гольшин, князь (IV) 430
 Гомер, грецький поет (I) 83, 91, 106³
 (II) 55³
 (III) 460, 471
 (VI) 174
 (VII) 67
 Гомер, ірон. про Твардовського (IX-1) 282, 388, 441
 (IX-2) 1059
 Гомолицький, холмський архиєпископ (V) 606
 Гомолінський, кам'янецький єпископ (VI) 449
 Гомон Е. (Haumont E.), вч. (IX-2) 1131⁶, 1456³
 Гомон Роман, селянин (VI) 292
 Гондіус Вільгельм (Hondius Wilhelm), голландський гравець (VIII-2) 162
 (IX-2) 1490
 Гонзага Марія, див. Гонзага Марія Людвіка
 Гонорій III, папа (III) 42, 513
 Гонсевський Вінцентій, стольник, пізн. польний гетьман литовський (IX-1) 224², 289, 308⁷ (повідомлення про відступ військ Хмельницького), 323¹-324-325⁷ (погром козаків під Димером), 327, 328 (лист київського митрополита), 330, 352 (комісар на Білоцерківських переговорах), 354-355 (небезпека під час переговорів), 366 (IX-2) 915 (надання королем меншої литовської булави), 1153, 1205, 1242 (переговори з Лихарьовим), 1243 (дискредитація Хмельницького перед Матвєєвим), 1271-1272 (повідомлення Матвєєву про козацький протекторат над Случьком) (X) 83, 159
 Гонсьоровський О., див. Гонсьоровський О.
 Гораїн Іван, шляхтич (VI) 592
 Горайський Дмитро, шляхтич (VI) 239⁵, 246
 Горайський Збігнев, київський каштелян (IX-1) 366
 Горайські, шляхтичі (VI) 420, 611, 626
 Горацій (VIII-2) 201¹
 (IX-2) 1487
 Горбацький-Дашкевич, див. Дашкевич-Горбацький
 Горбацький-Кононович Йосиф, див. Кононович-Горбацький Йосиф
 Горбач Івашко, красноставський міщанин (VI) 256
 Горбачевський Ф. (помилк., Гербачевський), вч. (II) 384⁵
 Горбачовський Діонізій, шляхтич (VI) 240
 Горбачовський Іван, шляхтич (VI) 240
 Горденські, див. Гординські
 Гординський Дмитро, шляхтич (VI) 244
 Гординський Павло, городецький міщанин (VI) 257²
 Гординський Петро, шляхтич (VI) 244
 Гординські (Горденські), шляхтичі (VI) 240, 611
 Гордієнко Дацко, козацький посол (VII) 528
 Гордієнко Яцко, полковник (VII) 473
 Гордіїв Іван, осавул Острияниці (VIII-2) 75¹
 Гордій Іван, полковник (VII) 473

- Гордон Патрік, мемуарист **(IX-2)**
1398⁵ (опис маневрових дій
Потоцького і Сапіги), 1399¹
- Горемикін І., вч. **(V)** 642
- Гореславич, див. Олег, син Святос-
лава Ярославича
- Горецький Л., історик XVI ст. **(VII)**
146², 147², 148², 149²
- Горечко, козацький отаман **(IX-1)**
544
- Горислава, див. Рогніда
- Горілій Гришка, козацький посол
(VIII-1) 290
- Горкуша Василь, сотник Київського
полку **(VIII-3)** 275
- Горкуша Филон (Аркуша, Оркуша,
Orkusza), козацький полков-
ник **(IX-1)** 222², 224 (під-
тримка прип'ятського фрон-
ту), 247, 323², 324-325² (пог-
ром під Димером), 329 (ви-
хід з Києва), 332¹
(IX-2) 728, 830 (приїзд до
Москви), 834 (наказ геть-
мана), 836, 840, 842, 878²,
883, 902 (відомість про
участь молдаван у нападі на
Бушу), 1406
(X) 101, 156-157² (посоль-
ство до Москви), 206
- Горленко В., вч. **(VII)** 569
- Горностаї, шляхтичі **(V)** 32¹, 33
(VI) 280, 292, 598, 628
- Горностаї Іван, земський під-
скарбій **(V)** 34
- Городецькі, шляхтичі **(V)** 30
- Городиські, шляхтичі **(VI)** 240
(VIII-1) 182³
(VIII-2) 115²
- Городійський Максим, сотник Київ-
ського полку **(VIII-3)** 275
- Городський Федір, запорожець
(VIII-2) 54
- Городцов В., вч. **(I)** 31², 36², 42²⁻⁴,
49¹, 51¹, 52^{1.2}, 53¹, 58³, 188²,
246²
- Городчяня Данило, черкаський сот-
ник **(VIII-1)** 316
- Горойські, шляхтичі **(VI)** 611
- Гороновські, шляхтичі **(V)** 33
- Горський О., вч. **(I)** 565
(III) 479¹
(V) 655
(VI) 345¹, 351²
(VIII-1) 319¹
- Горський С., вч. **(VI)** 441²
- Горський Юрій, мстиславський во-
євода **(IX-1)** 164
- Горський-Друцький Юрій, див.
Друцький-Горський Юрій
- Горські, князі **(VI)** 598
- Горушкевич Іван (Horuskiewicz),
козацький посол **(VII)** 556
- Горчаков М., вч. **(III)** 542, 553
- Гостромисл, його легенда **(I)** 420
- Гостун, болгарський старшина **(I)**
549
- Готський Іоан, див. Іоан Готський
- Гошкевич В., вч. **(II)** 261²
- Гошовський, піп **(V)** 436
- Гошовський, шляхтич **(VI)** 611
- Гошовський Андроникович, шля-
хтич **(VI)** 241
- Гошовський Антон Гобріч (Гобріч
Гошовський Антон), шлях-
тич **(VI)** 241
- Гошовський Роман, шляхтич **(VI)**
241
- Гошовський Федір, шляхтич **(VI)**
241
- Гошовські, шляхтичі **(VI)** 240, 241,
245, 611
(VIII-1) 182³
- Грабаренко Остап, лохвицький сот-
ник **(IX-2)** 731

- Грабовецький, український шляхтич, кандидат на луцьке владіцтво (X) 100
- Грабовецький Васько, шляхтич (VI) 239
- Грабовецький Іван, шляхтич (VI) 239
- Грабовецький Труфан, шляхтич (VI) 239
- Грабовецькі, шляхтичі (VI) 240, 245
- Грабовський А., див. Грабовський А.
- Грабовський М., див. Грабовський М.
- Грабянка Григорій (IX-2) 876³, 884¹, 1015³, 1047¹, 1141², 1475, 1476, 1499, 1501¹
- Грабянка Григорій, український літописець (VII) 67, 88, 181, 212⁵, 238⁶, 564, 571, 572, 578 (VIII-2) 124, 125, 155², 204-206, 211-213 (VIII-3) 60¹, 88², 107³, 217¹, 219², 262¹, 268¹, 274¹, 283², 284¹ (IX-1) 74, 75, 334³, 414¹, 495¹, 509 (IX-2) 876³, 884¹, 1015³, 1047¹, 1141², 1475, 1476, 1499, 1501¹
- Грамадик Іоан, див. Іоан VII Грамадик
- Грамадик Лев, див. Лев Грамадик
- Грамотін Іван, думний дяк (VII) 417, 522
- Граф, майор московського війська (IX-2) 1024¹
- Граціан, автор декретів (VI) 462¹
- Гребенник Іван, селянин (VI) 292
- Гребенник Сенько, красноставський міщанин (VI) 256
- Гребеновський (III) 398¹, 399³, 400²
- Гребінка, білоцерківський сотник (IX-1) 492
- Гребський Іван, посол Пушкаря до царя (X) 140
- Грек Ілля, див. Мануйлович Ілля
- Грек Максим, див. Максим Грек
- Грек Миколай (VIII-3) 222¹
- Грекович Антоній (Антоній), митрополичий намісник (VI) 575, 586, 599, 600 (VII) 288³, 334⁶, 394-399 (VIII-1) 148
- Гремислава (Інгварівна), жінка Лешка V Білого, донька Інгвара Ярославича луцького (III) 24, 59, 508, 509
- Греченин Ілля, див. Мануйлович Ілля
- Гречин Іван, можл., див. Тафларі Іван
- Гречка, опришок з Калюса (IX-2) 878
- Грибовський, бунтівник (VIII-1) 243
- Грибовський Іван, український шляхтич з Києва (IX-2) 746
- Грибовський Миколай, польський посол до козаків (IX-2) 1445
- Грибунович, зем'янин (VI) 284
- Грибунович Михайл, див. Байбуза Михайло Грибунович
- Грибуновичі-Байбузи, див. Байбузи-Грибуновичі
- Григоревич Богдан, боярин (V) 290
- Григор'єв В., вч. (I) 227¹, 228⁶, 230³, 282¹, 434^{1,3}, 444¹, 557
- Григор'єв О., вч. (III) 297¹, 560 (IV) 313¹, 489
- Григор'єв Олександр, сотник (IX-1) 414
- Григорієв Іван, молдавський посол (IX-2) 902
- Григорій, боярин (II) 482
- Григорій, дворник (IX-1) 445
- Григорій, дворський (III) 55, 232³

- Григорій, ігумен монастиря св. Андрія **(II)** 122
(III) 290, 474(?), 474², 475(?), 500⁷
- Григорій (Gregorius), ігумен монастиря св. Данила **(III)** 69³
- Григорій, ігумен монастиря св. Михайла **(II)** 471
- Григорій, київський князь **(IX-2)** 1127⁷
- Григорій, київський митрополит **(V)** 404⁷, 406 (учень Ісидора), 407-409 (київський митрополит), 410, 514¹, 529 (розрив з унією), 530 (відновлення зв'язку з патріархатом), 531
- Григорій, козацький посол, осавул **(IX-1)** 119
- Григорій, коміс **(IX-1)** 514
- Григорій, митрополит **(VI)** 309⁶
- Григорій, надзупан бережської столиці **(III)** 99, 109
- Григорій, ніжинський протопоп **(IX-2)** 749
- Григорій (Бутович Григорій), переяславський протопоп **(IX-2)** 732 (участь у Переяславській раді), 734, 739, 1009 (зустріч з патріархом Макарієм), 1112
(X) 12, 138
- Григорій (можл., Юрій Василькович, Georgius), син Василька Ростиславича **(II)** 122, 417, 418⁷, 419
- Григорій, печерський монах, св. **(II)** 84
(III) 245
- Григорій, печерський монах, творець канонів **(III)** 454
- Григорій, св. **(IX-2)** 1520
- Григорій, священник княгині Ольги **(I)** 452, 512
- Григорій, учень Василя Нового **(I)** 439
- Григорій I Великий, папа **(III)** 462, 463
- Григорій VII, папа **(II)** 63-65
- Григорій IX, папа **(III)** 299, 300
- Григорій XI, папа **(V)** 428
- Григорій XIII, папа **(VI)** 462, 463, 466, 491⁴, 492⁷
- Григорій XV, папа **(VII)** 501
- Григорій Амаритський (Амаритський Григорій, Амиритський Григорій, Омиритський Григорій) **(VI)** 339⁷, 345⁷, 346, 435
- Григорій Богослов (Богослов Григорій), св. **(III)** 302¹, 461
(VI) 322, 338³, 339⁷, 340, 342⁷
- Григорій Двоєслов, св. **(VI)** 338³, 340
- Григорій Македонянин, див. Цамблак Григорій
- Григорій Мама (Мама Григорій), патріарх **(V)** 406
- Григорій Палам (Палам Григорій), письменник **(VI)** 346, 444, 460, 461, 496
- Григорій Синаїт (Синаїт Григорій), аскет і містик **(VI)** 339⁷, 340, 346
- Григор'їв Осип, білоцерківський осавул **(IX-2)** 1011
- Григорко, митрополичий протонотарій, пізн. полоцький владика **(V)** 556³, 557¹
- Григорович Б., вч. **(I)** 410¹
- Григорович І., вч. **(V)** 392¹, 621
- Григорович Іван, військовий писар у штабі Золотаренка **(IX-2)** 929²
- Григорович Івашко, боярин **(VII)** 16
- Григорович Максим, козацький посол **(VIII-1)** 23
- Григорович Петро, боярин **(VII)** 16

- Гридин, курчанин (VIII-2) 166, 173, 175, 176
- Гридкевич Богуш, козацький посол (VIII-1) 237
- Гридша, дружинник (II) 376
- Грило (?), лубенський полковник (IX-2) 1019
- Грималич Немира, мельницький староста (V) 35
- Грималичі-Немири, див. Немири-Грималичі
- Гриневич Гаврило, селянин (VI) 269
- Гриневич Конон, селянин (VI) 292
- Гринєць, бориспільський міщанин (VI) 290
- Гринєць, селянин (VI) 269
- Гринко, червоногородський воєвода (V) 309⁷
- Гринковичі, шляхтичі (VI) 250
- Гринковята, селянин (VI) 267⁵
- Гринцевич-Талько Ю., див. Талько-Гринцевич Ю.
- Гринчак Яцко, господар (V) 154
- Гринь, красноставський ткач (VI) 256
- Гринь, тивун (V) 366
- Гринь Іванович із Заблудова, маляр і гравер (VI) 439³
- Гринь Михайло, селянин (VI) 292
- Гриськович Олексій, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Гриценко Ємець, козак (VIII-1) 61
- Грицківна Маргарита (V) 266
- Грицко, див. Єлісєєв Г.
- Грицковята, шляхтич (VI) 241
- Грицович Тимко, селянин (VI) 266⁴
- Гриць, селянин (VI) 267⁵, 268
- Гриць Станіслав, селянин (VI) 266
- Грицьків Іван, селянин (VI) 266⁴
- Грицько, городецький міщанин (VI) 257²
- Грицько, козак з Білгорода (X) 275
- Грицько, красноставський міщанин (VI) 256
- Грицько, селянин (VI) 292
- Грицько, уманський козак (IX-2) 698
- Грицько, черкаський полковник (VIII-1) 202
- Грицько з Чигирина, полонений козак (VIII-3) 184³
- Грицькович Герасим, селянин (VI) 267
- Грицькович Мартин (Hrehogowic), черкаський сотник (VIII-1) 316
- Грицьковський, красноставський міщанин (VI) 256
- Грицьова, селянка (VI) 266
- Гришка, селянин (VI) 292
- Гришко, Федорів син, ніжинський міщанин (IX-1) 17
- Гришкович Михайло, білозірський полковник (IX-2) 1523
- Грищенко Павло, бориспільський бурмістр (VI) 290
- Грігора, візантійський полігостор XIV ст. (I) 506
- Грігора Никифор, див. Никифор Грігора
- Грім М. (Grimm M.), вч. (I) 543
- Грім Я. (Grimm J.), вч. (I) 142, 143³
- Грінбергер Т., вч. (I) 544, 545
- Грінченко Б., вч. (VII) 373¹, 410¹
- Гродзіцький, див. Гродзіцький Криштоф
- Грозний Іван, див. Іван IV Васильович Грозний
- Громадан-бей, див. Ромадан-бей очаківський
- Громека Михайло, див. Громика Михайло
- Громика Михайло (Громека Михайло, Bromeski, Hromejka),

- білоцерківський полковник (VIII-3) 276
(IX-1) 248⁷, 310, 340, 354, 355, 366, 392, 401, 421
- Громкович, кореспондент з Бара (VIII-3) 36, 37
- Громницький Т. (Gromnicki T.), вч. (V) 251¹, 252³
- Грот К. (Grot K.), вч. (I) 157², 166¹, 210⁴, 211¹, 224¹, 232³, 236², 559
(II) 34¹, 115², 117⁵, 145⁷, 152³, 153¹, 190⁷, 428², 441³, 488⁴, 556, 569
- Гротус, московський полковник (IX-2) 1118
- Грошенський, уманський полковник (IX-1) 492, 493
- Грубер (Gruber J.), вч. (I) 141³, 144¹
- Грудина Гаврило, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Грудкович Олешко, шляхтич (VI) 236
- Грудницький Данило, шляхтич (VII) 423
- Грумеза, капітан (IX-1) 582
- Грунька, козацький полковник (IX-1) 280³
- Груша Іван (Грушка Іван, Hrusza Ioannis de Meskuny), військовий писар, козацький посол до Ракоція (IX-2) 1300-1302¹-1303 (місія до Семигороду), 1309 (повернення з семигородським посольством до Чигирина), 1310 (обмова Ковалевським перед гетьманом), 1311-1312¹ (звернення Ракоція за виправданням), 1403 (невдале намісництво у Пинському повіті)
(X) 198, 225 (читання царської грамоти), 270, 300-301
(невдала поїздка до Пинська для присяги місцевої шляхти), 303, 335
- Грушевська К., вч. (IX-2) 1370⁷, 1473¹, 1474⁴
- Грушевська М., вч. (III) 502²
(IV) 96⁴
(VI) 372^{1,4}, 621, 622
- Грушевський, козацький закладник у султана (VIII-2) 32
- Грушевський М., вч. (III) 545
(IV) 500
(VI) 255¹, 610
(VII) 238⁷, 579, 582
(IX-2) 814⁷
- Грушевський Марко (Г. Mr.), вч. (I) 563
- Грушевський О., вч. (I) 186¹, 187⁷, 200², 331¹, 550
(II) 300², 303⁴, 305⁴, 308⁵, 554
(III) 539
(IV) 501
(VI) 305², 377²
(VII) 71², 569, 573
- Грушевський С., батько автора (VI) 16¹
- Грушенко Стецько, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Грушка Іван, див. Груша Іван, військовий писар
- Грушович Харлам, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Грязной Борис, новгород-сіверський ловчий (VIII-2) 115²
(IX-1) 18, 118
- Губальд, див. Гувальд
- Губе Р. (Hube R.), вч. (III) 550
(V) 64^{1,3}, 73³, 89⁴, 152⁵, 162^{1,2}, 310², 313⁷, 327¹, 637, 638, 641
- Губер А. (Huber A.), вч. (III) 30⁷, 74³, 518, 519¹
(IV) 44², 433, 439, 441, 442, 444

- Губерт Л. (Hubert L.), вч. **(IV)** 304¹
(VI) 64¹, 249¹, 607
- Губка Іванко, тивун **(V)** 309¹
- Губка Опанас, селянин **(VI)** 292
- Губяло, козацький полковник **(IX-1)** 280³
- Гувальд (Губальд), полковник, начальник артилерії **(IX-1)** 292¹, 592
(IX-2) 668 (експедиція до Сучави)
- Гугнивий Яків, черкаський полковник **(VIII-1)** 274, 282
- Гуд, дружинник в умові 944 р. **(I)** 424
- Гуджола Дем'ян, посол Пушкаря **(X)** 101, 211, 221
- Гудим-Левкович Г. (Левкович-Гудим Г.), вч. **(III)** 248⁴
- Гуе М. де (Goeje M. de), вч. **(I)** 266³, 285¹, 292¹, 293², 294¹, 511¹, 609, 616
- Гулагіди, володарі монгольської держави **(II)** 583
- Гулагу, татарський хан Персії **(III)** 89
- Гулевич, віленський посол **(VI)** 566
- Гулевич, волинський пан **(VII)** 189
- Гулевич, ротмістр, звенигородський староста **(IX-1)** 196, 197¹, 198¹
(IX-2) 658², 668³, 669
його брат **(IX-2)** 669
- Гулевич Бенедикт, шляхтич **(VI)** 592
- Гулевич Дем'ян, маршалок **(V)** 608
- Гулевич Іван, шляхтич **(VI)** 592
- Гулевич-Воютинський Семен (Воютинський-Гулевич Семен, Huliewicz Sylwestr), луцький писар, пізн. перемиський православний владика **(VI)** 244, 245
- (VIII-1)** 161, 170, 176, 177, 182, 183, 188, 194, 198, 199
(VIII-2) 85, 86, 87⁴, 90²
- Гулевичі, шляхтичі **(V)** 32
(VI) 598
- Гулевичівна Гальшка, дружина мазирського маршалка Стефана Лозки **(V)** 266
(VII) 412, 413, 417
- Гуловський, чернець **(X)** 199
- Гулус Казі, козацький товмач **(IX-2)** 957
- Гуляницький Григорій, ніжинський полковник **(IX-1)** 420¹, 490
(IX-2) 927 (відправлення до царя з польськими бранцями), 949 (царські директиви про наступ на Луцьк), 1268-1269¹ (похід на Білорусь)
(X) 4 (чутка про його вбивство), 59, 139, 151 (готовність виступити на Пушкаря), 154, 170, 186¹ (царська грамота), 187, 229, 239, 240 (облога і здобуття Гадяча), 259 (мобілізація козаків перед приходом московського війська), 268, 335, 339 (скарги на Ромодановського), 341, 367
- Гуляницький Іван, корсунський полковник **(IX-2)** 693, 734 (участь у Переяславській раді), 883 (відбиття польського наступу), 1026, 1029 (переговори з Матвєєвим)
- Гуляницький Трохим **(IX-2)** 1026
- Гульдман В., вч. **(II)** 471³
- Гуменецькі, шляхтичі **(VI)** 253
- Гумілевський Д., див. Філарет, вч.
- Гунар (Gunarr), дружинник в умові 944 р. **(I)** 424
- Гунашевський Михайло, монах, ймовірно, автор Львівського літо-

- пису **(VIII-1)** 67, 99, 104, 105, 107-110, 112, 113, 120
- Гунашевський Михайло, підписок гетьманської канцелярії **(IX-2)** 619, 743 (присяга цареві)
- Гундров, торжанин **(IX-1)** 459
- Гунка, див. Гуня Дмитро Томашевич
- Гунтрам, тірінгський вельможа **(II)** 30
його жінка (II) 30
- Гунфальві П. (Hunfalvy P.), вч. **(I)** 147¹, 154⁴, 160⁵, 166², 232³
(V) 374¹
- Гунченко, козацький полковник **(VII)** 334
- Гуня Дмитро Томашевич (Гунка, Томашевич, Томишевич, Hunia, Tomosiewicz, Tymaszewicz, Tymosewic, Tymoszewicz), козацький повстанець **(VIII-1)** 270, 280, 290, 301³-309
(VIII-2) 31, 56, 73-75², 156
(IX-1) 11
- Гунька Андрій, канівський сотник **(VIII-1)** 316
- Гунька Семен, дидаскал **(VI)** 533
- Гуревич, остерський боярин **(VI)** 284
- Гурий, старець Кирилівського монастиря **(IX-1)** 137, 138, 205
- Гурка Лукаш, чоловік Гальшки Острозької **(VI)** 480, 626
- Гурки, шляхтичі **(V)** 105
(VI) 420
- Гуркова, княгиня **(IV)** 214²
- Гурмас Глігора, молдавський воєначальник **(IX-2)** 890
- Гурмузакі Е. (Hurmuzaki E.), вч. **(V)** 598¹
(VII) 126², 198³
(VIII-2) 211
(IX-1) 132⁶, 145³, 148², 481¹, 482⁴, 486², 523⁷, 577⁵, 581², 598²
- Гуровські, помилк., див. Туровські
- Гурський Войтіх (Горський Войтіх, Гурський Войтіх), нобілітований козак **(IX-1)** 157¹, 165, 420¹
- Гурський Гнат, покойовий митрополита **(IX-2)** 747¹
- Гурчкович, підданий Потоцьких **(VI)** 265
- Гурчкович, фундатор монастиря **(V)** 266
- Гусак Олекса, селянин **(VI)** 265
- Гусейн, турецький паша **(VIII-1)** 44
- Гусейн-баша, колишній візир **(VII)** 476
- Гусев Ф., вч. **(III)** 564
- Гуссов І., вч. **(III)** 567
- Гуттен-Чапський Е. (Чапський-Гуттен Е.), вч. **(IV)** 84²
- Гутцайт В. (Gutzeit W.), вч. **(I)** 615, 616, 619
- Гюргий, див. Юрій, син Володимира Всеволодовича Мономаха
- Гюрята Рогович (Рогович Гюрята) **(I)** 596

Г

- Габелето Юліан, купець з Кафи **(VI)** 62, 63
- Габор Бакош, див. Бакош Габор
- Гават, каноник львівської капітули **(IX-2)** 1122
- Гавлік М. (Gawlik M.), вч. **(IX-2)** 1233
- Гавронський Ф., див. Равіта-Гавронський Ф.
- Галіндо Пруденцій (Пруденцій Галіндо), єпископ Труа IX ст., ймов., автор Бертинських анналів **(I)** 614
- Галінський, польський посол **(IX-1)** 282¹, 283, 284³ **(IX-2)** 1232
- Галь Мартин (Галл Мартин, Gallus Martinus), польський хроніст XII ст. **(I)** 293 **(II)** 13¹, 15, 60, 99⁵, 100, 393¹, 558, 559 **(V)** 641 **(VI)** 24
- Гамрат Войцех, кременецький міщанин **(VI)** 274
- Ганскопф, оберштерлейтенант **(IX-1)** 326²
- Гарнаті аль-, див. Гамід абу-
- Гарниш Ян, шляхтич **(VI)** 177
- Гарніцький, польський посол **(VIII-3)** 229
- Гарсон Том, див. Гаршовен Том
- Гартвіг (Hartwic), підданий регенбурзького монастиря **(VI)** 6
- Гаршовен Том (Гарсон Том), посол шведського короля до Чигирини **(IX-2)** 1295(?), 1326-1328
- Гашинський, шляхтич **(VI)** 277
- Гвагніні Олександр (Гваньїні; Guagnini), хроніст **(IV)** 18¹, 74, 80 **(VI)** 390² **(VII)** 5², 67³, 68, 564
- Гвізольфо, генуезька родина **(II)** 514 **(IV)** 301
- Гедигольд (Гедигольд), подільський староста **(IV)** 202, 316, 514 **(VI)** 59, 607 *його син*, ошмянський староста **(IV)** 514
- Гедройт Флоріан (ймов., Гедройц), козацький ватажок, князь **(VII)** 211, 244
- Гедройц, ймов., див. Гедройт Флоріан
- Гедройц, пинський війський **(IX-2)** 1405 (протестація на місцеву шляхту за присягу козакам) **(X)** 305
- Гейза (Гейза), угорський король **(II)** 79³, 117, 144, 145, 152, 153, 162, 166, 169, 170, 174, 424, 427-433, 436, 441, 568 *його жінка*, донька Мстислава Володимировича Мономаховича, див. Евфрозина *його син* **(II)** 145
- Гельцер Г. (Гельцер Г., Gelzer H.), вч. **(III)** 260², 270¹, 274^{4, 5}, 280, 543, 544 **(V)** 460²
- Гембіцький, краківський біскуп **(IX-1)** 154, 269, 270, 520
- Гембіцький Вавжинець, примас **(VII)** 501, 505
- Генестий, татарин **(IX-2)** 666^{1,2}, 673^{2,5}, 674
- Георгіца Стефан (Георгіца Стефан), логофет, пізн. молдавський господар **(VIII-2)** 211 **(IX-1)** 487, 506, 507⁵, 510-522 (змова проти Лупула та боротьба за молдавське господарство), 524⁴, 525, 526-529 (похід Тимоша на Яси),

530, 531, 534 (прихильники у Царгороді), 540 (збір війська), 541, 543, 544, 551, 558, 568 (наступ на Лупула), 570-572 (розгром Лупула), 573, 574, 579-583, 585 (другий наступ Тимоша), 587, 588¹, 589-591 (облога Сучави), 592², 594, 595 (намір скалічити дітей Лупула), 596, 597

(IX-2) 609 (підтвердження на господарстві), 612 (дані про козаків у Молдавії), 628, 639, 650-653 (бої під Сучавою), 655 (намір утворити союз із татарами), 662, 666, 667, 668-670 (вісті про татарську допомогу козакам у Молдавії), 672, 675 (заохочення короля виступити проти козаків), 681 (перехід до короля й утвердження на воеводстві султаном), 685, 768⁵, 772 (донесення королю про козацьку присягу цареві), 779 (лист до гетьмана), 780 (тиск короля), 781 (пропольські представлення Порті), 791, 808, 835 (облога Буші), 840, 877, 881 (військова допомога в наступі на Поділля), 892, 894 (застереження Потоцькому щодо обіцянок Порти й Криму), 896 (підкуп хана), 899-902 (переговори з Самарінім), 903, 904, 905 (посольство від Ракоція), 914 (незадоволення молдаван), 919 (напад на Рашків), 921¹, 922-923 (підступні наміри щодо козаків та їхній провал), 927, 939 (викриття пропольських дій Тафларієм), 940-941¹ (про-

ханья через послів у гетьмана дістати московське підданство), 943-945, 948 (застереження гетьманові щодо дій татар і турків), 952 (інтриги проти Лупула в Царгороді), 959, 960¹, 987, 1014, 1021 (затримка козацьких послів), 1022, 1023 (таємні наради з польськими і татарськими послами), 1032, 1033, 1040¹, 1052 (військова допомога полякам), 1062 (укладання союзу з козаками), 1063 (лист до Потоцького про намагання турків укласти союз із козаками), 1077, 1078, 1089 (війна зі Щербаном), 1090 (повідомлення Потоцькому про козацькі приготування), 1095, 1098, 1102, 1104 (повідомлення Ракоцієві про козацькі дії під Кам'янцем), 1105 (вісті Хмельницькому про дії татар), 1106 (лист Ракоцієві про козацьких послів до Щербана), 1107, 1114², 1138, 1145-1147 (лист до Ракоція про події під Озерною), 1161, 1184-1185 (посольство Чоголя до козаків), 1186 (листи гетьмана і Виговського), 1187-1188 (посольство Калугера), 1190, 1208 (обіцянка вислати посольство до царя), 1211 (посольство до Чигирини), 1213, 1220 (лист від гетьмана), 1247-1248 (пошуки союзу з козаками), 1252 (порозуміння з козаками), 1255 (повідомлення про погром поляків під Торунем), 1270, 1278², 1281 (лист до шве-

- дського короля через Калугера), 1299, 1300, 1303-1304³ (лист до Ракоція з приводу посольства Шебеші до козаків), 1308, 1312 (рішення стати на польській границі), 1319 (татарські погрози з приводу допомоги Ракоцієві), 1324, 1325, 1348, 1354, 1375 (відомості козакам про воєнні приготування султана), 1394-1395 (намір шведського короля укласти союз), 1411, 1413, 1414, 1421 (послання Хмельницькому), 1426, 1428, 1430, 1435, 1441 (скарги гетьмана на Ракоція), 1443, 1444, 1446-1447 (відомості козакам про кримські приготування), 1530, 1546, 1547
(**X**) 11, 14², 30 (посольство до Виговського), 38, 39 (передача Виговським його листів у Москву), 59, 108-109 (поновлення присяги з козаками), 114, 135 (посольство Федора Коробки), 164 (лист про турецький напад на Волощину), 191 (вигнання з його землі), 194 (втеча в Угорщину), 197-198 (можливість приїзду в Україну), 200 *його жінка*, сестра Матвія Басараби (**IX-1**) 510, 511, 513, 515, 517, 520
(**IX-2**) 900¹
- Георгіца Юрій, думний логофет (**IX-1**) 517
- Гепен О. (Guérin A.), вч. (**V**) 658
(**VII**) 499⁶, 502², 503¹, 504³, 587
- Герард, абат (**III**) 300
- Герборд, хроніст (**II**) 99⁵, 573, 574
- Гервасій, його фундація (**III**) 506
- Гертруда (Бабенберг Гертруда), герцогиня австрійська з Бабенбергів, племінниця Фрідріха II Войовничого, перша жінка Романа Даниловича (**III**) 74-76, 518
- Гертруда (Gertrudis), жінка угорського короля Андрія II (**III**) 10⁴, 29
її брат (**III**) 29
- Гертруда, кременецька міщанка (**V**) 113²
- Гертруда, німецька княжна, жінка Ізяслава Ярославича (**II**) 31
- Геч Павло (Геч Павло, Göcs), угорський посол (**VIII-3**) 104
(**IX-1**) 250, 252-254
- Гечинський, див. Длужевський
- Гза, половецький хан (**II**) 212, 347
- Гинивил, слуга Витовта (**IV**) 168⁷
- Гід Андронік, трапезундський цісар (**IV**) 296²
- Гіжицький, королівський секретар (**IX-1**) 234⁴
- Гіжицький Ян, польський ротмістр, черкаський полковник (**VIII-1**) 315
- Гіжі, капітан (**VIII-3**) 70⁴
- Гіжовський, польський посол до Хмельницького (**VIII-3**) 120³
- Гільдей-Джан, див. Джан-Гільдей
- Гіреї, кримська ханська родина (**IV**) 306, 308, 311, 324
(**VII**) 29, 515, 516
(**VIII-1**) 25, 61
(**VIII-2**) 15
(**IX-2**) 956
- Глембоцький, польський шляхтич (**VIII-1**) 111
- Глембоцький, посол Баторія на Поділля і Волинь (**VII**) 168, 169¹, 288³

- Гловацький, слуга кам'янецького старости **(IX-1)** 242
- Глогер З., вч. **(VI)** 624
- Гноївська, вдова у Кременці **(VI)** 274
- Гоар І., перекладач XVII ст. **(I)** 564
- Годєбський Ф., пинський підсудок **(IX-2)** 1152
- Годовський, галицький бурграбій **(V)** 146²
- Гожицький К. (Gogzycki K.), вч. **(IV)** 25², 29¹, 434, 437 **(V)** 641
- Голінський Мартин, казимирський райця, автор записок **(VIII-1)** 222¹, 246², 290² **(VIII-2)** 26¹, 122, 137¹, 145¹, 182³, 184⁴, 192¹, 200, 209 **(VIII-3)** 11⁵, 25, 46, 47², 48², 59, 60⁷, 64¹, 68³, 69^{6, 7}, 75³, 76^{2, 3}, 77⁵, 80¹, 97², 99¹, 114^{2, 4}, 124¹, 125³, 130, 131¹, 135², 144^{1, 2}, 147¹, 152¹, 168, 169³, 170², 185², 186², 187⁴, 194³, 195², 198¹, 202², 209¹, 215¹, 217¹, 226¹ **(IX-1)** 17², 18⁴, 23, 30³, 34¹, 44, 45¹, 53¹, 56, 63¹, 70, 85, 92¹, 98³, 103¹, 180, 182, 184¹, 199², 200², 202³, 213^{2, 4, 6, 7}, 214, 215, 216², 224^{2, 3}, 229, 233², 234¹, 240, 248¹, 256¹, 257¹, 258¹, 259^{2, 4}, 262³, 267, 268, 269, 282¹, 289, 308¹, 311, 324², 328², 343¹, 379², 391, 411, 412, 413⁴, 429², 436³, 438¹, 439², 440^{2, 5}, 441, 453², 457², 461¹, 462^{2, 8}, 481, 488¹, 496², 509, 519, 544³, 550, 551⁵, 563, 571¹, 574, 578, 583¹, 584⁴, 590¹, 593, 597³, 598 **(IX-2)** 613¹, 652¹, 662³, 663¹, 667^{1, 2}, 673², 675^{2, 4, 6}, 699, 705³, 706^{1, 3}, 774, 872, 887², 891, 916², 951², 1018^{4, 5}, 1019⁴, 1036¹, 1040¹, 1043¹, 1044², 1059¹, 1063¹, 1092, 1093, 1097, 1098¹, 1100³, 1142², 1170^{1, 2}, 1191¹, 1231, 1364, 1390 **(X)** 237¹, 328¹, 332², 340¹, 345, 353, 369
- Голінські, див. Голинські
- Гонзага Марія Людвіка (Гонзага Марія), польська королева, друга жінка Володислава IV, пізн., Яна II Казимира **(VIII-2)** 20, 22 **(IX-1)** 40, 168, 230, 234, 403 **(IX-2)** 1131, 1135, 1136, 1147, 1192, 1240¹ (повідомлення Лешинського про зв'язки з Хмельницьким), 1333 (посольство Слоневського до Чигирини), 1337¹, 1340, 1345, 1361, 1455 (позиція щодо Ракоція і шведів) **(X)** 313, 315, 317 (надії на козацьку підтримку), 319, 329 (лист до Виговського), 330³, 331 (лист до львівського владика Желиборського), 381 (прийом Тетері після Гадяцької унії)
- Гонсьоркевич, шляхтич, львівський депутат **(IX-2)** 1118 (візит до Бутурліна під Львовом), 1124
- Гонсьоровський О. (Гонсьоровський О.), вч. **(III)** 570 **(IV)** 16¹
- Горгони, міф. **(IX-2)** 1478
- Грабовський А. (Грабовський А., Grabowski A.), вч. **(V)** 548² **(VII)** 36¹, 168³, 469¹, 471¹, 472³, 547¹, 589, 590

- (**VIII-1**) 25⁵, 65¹, 190¹, 197³, 320
 (**VIII-2**) 136⁵, 152², 181², 210
 (**VIII-3**) 124¹, 146⁴, 198¹, 201¹, 218³
 (**IX-1**) 280², 282¹, 291³, 431⁵
- Грабовський М. (Грабовський М.), вч. (**III**) 146¹
 (**IV**) 136¹, 327¹
 (**VI**) 609
- Грабош Валента, селянин (**VI**) 265
 Грабош Симон, селянин (**VI**) 265
 Граєвський, див. Грайовський
 Граєвські, шляхтичі (**VI**) 277
 Грайовський (Граєвський), шляхтич (**VI**) 186, 189
- Грана Фердинанд де Корето, див. Корето Грана Фердинанд де
- Грані, варязький купець (**I**) 283¹
- Грановська Єлизавета (Єлизавета), третя жінка Ягайла (**V**) 39
- Грац львівський торговець (**VI**) 175
 Грац Ю., краківський торговець (**VI**) 175
- Граціані Каспар, молдавський господар (**VII**) 378, 379, 438-442
- Гресь (Кгресь), селянин (**VI**) 292, 293
- Гржібовський, повстанець (**IX-1**) 265
- Грифіна, донька Ростислава Михайловича (**III**) 67¹
- Грігіс Рохом де, левантинський купець (**VI**) 70
- Грінгаген Д., вч. (**IV**) 438
- Гродецький, шляхтич (**VI**) 177
- Гродзіцький Криштоф (Гродзіцький), генерал артилерії, комендант Кодака, губернатор Львова (**VIII-2**) 183, 186
 (**VIII-3**) 6¹
 (**IX-2**) 1042⁷ (наступ на Умань), 1116 (оборона Львова), 1118-1120 (переговори з козаками), 1123, 1124 (мирні домовленості з Хмельницьким), 1125, 1126, 1131⁵, 1139 (лист від Яскульського про події під Озерною), 1144, 1147, 1148⁴ (заходи щодо навернення козаків до Польщі), 1172-1173 (лист від Виговського)
- Гроїцький Бартоломей (Groicki B.), правник (**V**) 343, 355, 373, 642
- Грондський Самуель (Grondski S.), хроніст, посол (**VII**) 577¹
 (**VIII-2**) 83, 114¹, 120, 127, 132, 136, 145², 148, 149, 154³, 159³, 160¹, 170, 185³, 204, 211
 (**VIII-3**) 66², 70², 95², 96³, 109¹
 (**IX-1**) 373, 394¹, 521²
 (**IX-2**) 714, 1132-1136 (участь у посольстві Любовицького до козаків), 1141, 1170³, 1180-1182 (посольство від Карла Густава до Чигирини), 1186-1190 (переговори з Ракоцієм), 1215, 1278¹, 1321², 1322 (опис походу Ракоція на Польщу), 1384-1385 (агітація львів'ян за Ракоція), 1387-1388¹ (опис подій під Самбором), 1457 (опис реакції Ракоція на рейд Любомірського на Семигород), 1460 (зміни плану Ракоція під Замостям), 1463 (нелояльна поведінка козаків щодо Ракоція), 1466 (втеча Ракоція додому)
 його жінка (**IX-2**) 1385
- Гросваєр, помилк. ім'я Кушевича у книзі Зубрицького (**VIII-3**) 86¹

- Гросваєр, помилк. ім'я Чеховича у книзі Зубрицького **(VIII-2)** 201
- Гросс Ян (Gross Jan), слуцький комендант **(IX-2)** 1270, 1271
- Гроцій Гуго (Гроцький Гуго) **(IX-2)** 1060
- Гроцький Гуго, див. Гроцій Гуго
- Губа-Моклоков (Моклоков-Губа), дядько Михайла Глинського **(IV)** 288
- Гузи Бартек, селянин **(VI)** 267
- Гульський, кам'янецький староста **(VII)** 213
- Гульський Станіслав, барський староста **(VII)** 184, 227
- Гульський Ян, брацлавський військовий **(VII)** 184, 188, 189
- Гурдезі, див. Кардизі
- Гурницький Лукаш (Górnicki Ł.), автор XVI ст. **(IV)** 358³, 363¹, 385 **(VI)** 398, 624
- Гурський, козацький отаман **(VII)** 322
- Гурський, козацький полковник **(VIII-1)** 68 **(VIII-2)** 183
- Гурський, шляхтич **(VI)** 286
- Гурський К. (Górski K.), вч. **(II)** 565, 568, 575 **(III)** 508 **(IV)** 60¹ **(V)** 329⁴, 335¹, 338² **(VII)** 143², 167⁶, 172⁴, 176², 250⁶, 251¹, 282³, 332², 335⁴, 583, 588 **(VIII-2)** 181⁴ **(IX-1)** 177, 243³, 261², 282¹, 283³
- Гурський Станіслав, полковник, ротмістр **(IX-1)** 492 **(IX-2)** 704¹, 870, 951², 955 (загибель під Луцьком), 959³
- Гурський Станіслав, хроніст **(IV)** 281⁴, 282^{2, 3}, 283¹, 287², 288², 289⁷, 290¹, 341¹, 350²
- Густав Адольф (Gustaw Adolf), шведський король **(VI)** 57 **(VIII-1)** 30, 37, 120, 130, 131, 135, 152, 174 **(VIII-2)** 7, 197 **(IX-1)** 72 **(IX-2)** 1122 *його вдова* **(VIII-2)** 7 *його донька*, див. Христина
- Гуюк, монгольський проводир, син Огодая **(II)** 253, 541, 544

Д

- Д.-Запольський М., див. Довнар-Запольський М.
- Дабрагез (Δαβραγῆζας), ант **(I)** 175³, 176
- Давид, біблійн. **(III)** 410
(VI) 334
(IX-2) 986
(X) 12, 13
- Давид, вишгородський князь **(III)** 234
- Давид, грузинський цар **(II)** 533, 534
- Давид, жид з Меджибожа **(VI)** 176
- Давид, жид з Олеська **(VI)** 176
- Давид, князь **(II)** 250¹
- Давид, львівський жид **(VI)** 175
- Давид, німецький капітан, козацький бранець **(IX-2)** 1102
- Давид, син Всеслава Брючиславича, полоцький князь **(II)** 124
його сини **(II)** 124
- Давид, син Ігоря Ярославича **(I)** 588
(II) 69, 72, 73-77 (боротьба за волинську землю), 90, 91-93 (інтрига проти Василька Теробовлянського), 94-95 (волинська справа), 96 (галицька війна), 97 (Велицький з'їзд), 98 (відібрання Волині), 99-101, 111, 122, 301³, 302, 363-365, 375, 385, 386, 390, 392, 394-395 (видача трьох бояр Ростиславичам), 396, 400, 408, 410-411 (боротьба з Ростиславичами), 412, 413, 518
(III) 198, 199¹, 214, 216, 218, 230
(V) 29², 30
його брат **(II)** 72
- Давид, син Ростислава Мстиславича, смоленський князь **(II)** 193-196²-200⁴, 201, 204-207, 209, 210, 213, 217, 220, 221, 223, 277, 521, 588
(III) 204, 207, 306, 419
його син **(II)** 206
- Давид, син Святослава Ярославича, чернігівський князь **(II)** 72, 81, 82¹, 86, 87, 89, 90, 96, 98, 100, 103, 109, 111, 122, 123, 172, 318, 332-334, 588
(III) 205⁵, 206, 419
- Давид Вишатич, начальний комендант ярославського замку **(III)** 50, 382
його теця, див. вдова боярина Нездил
- Давид Дмитрович, князь **(V)** 289
- Давиденко Гнат, козак Полтавського полку **(X)** 165
- Давидів Гнат, козак зі Смілого **(IX-2)** 688
- Давидів Самійло, рождественський дячок **(IX-2)** 746
- Давидка, міщанин з Орші **(IX-1)** 459⁷
- Давидко, львівський міщанин **(VI)** 175
- Давидов М., вч. **(III)** 563
- Давидович Василь, козак **(VII)** 340⁵
- Давидович Кіндрат, депутат **(VIII-1)** 170¹
- Давидовичі, зем'яни **(V)** 98³
- Давидовичі (сини), чернігівська родина по лінії Давида Святославича **(II)** 100², 123, 127, 130, 140-143, 146, 149, 151, 154, 155, 157-159, 164, 169, 316, 325, 327², 335
(III) 335, 339
- Давило (Давьял, Довьял), князь **(IV)** 7¹, 15
- Давлат-бердий, див. Хаджи Гірей
- Давьял, див. Давило

- Дажбогович, його запис у документі (V) 311²
- Даждъбог (Даждъбог-Хорс, Хорс-Даждъбог), син Сварога, бог сонця у слов'ян. міф. (I) 317-323
(III) 335, 403, 494
- Даждъбог-Хорс, див. Даждъбог
- Даліміл, хроніст (I) 449
- Дальберг, шведський генерал (IX-2) 1399 (інструкції щодо укріплення здобутого берестейського замку)
- Дамаскін Іоан, див. Іоан Дамаскін
- Дамаскін Петро, див. Петро Дамаскін
- Даміан, пресвітер (III) 418
- Дамірський К., львівський бернардинський хроніст (VIII-3) 135², 199¹
- Дамокл, міф. (II) 538
- Дамслар, львівський жид (VI) 68
- Дан Ф. (Dahn F.), вч. (I) 126³, 132¹, 140⁴, 141^{2, 3}, 144², 145⁴, 146², 147³, 154⁴, 543
- Даневський П.В., вч. (V) 624
- Даниїл, біблійн. (III) 434
(VI) 427
- Даниїл, ігумен XI ст. (IX-2) 967
- Даниїл, московський митрополит (III) 411⁴
- Данилевич, шляхтич (VI) 313
- Данилевич В., вч. (I) 42², 44³, 73², 185², 279¹, 293³, 550
(II) 17², 100⁶, 346¹, 554
(III) 421⁴
(IV) 5², 12¹, 473
- Данилевич І., див. Данилович І.
- Данилевський-Лаппо О., див. Лаппо-Данилевський О.
- Данило, бориспільський присяжний (VI) 290
- Данило, володимирський єпископ (V) 406², 528
- Данило, "гетьманич" (IX-2) 1154
- Данило, глухівський сотенний писар (IX-1) 426
- Данило, ігумен, паломник у Єрусалим (II) 73, 332
(III) 406, 464, 465, 485, 486¹, 498, 560
(VI) 338³, 341, 342, 346
- Данило, канівський полковник у 1634 р. (VIII-1) 202
- Данило, лохвицький козак (X) 82
- Данило, львівський жид (VI) 176
- Данило, половець (II) 537
- Данило, понурницький сотник (IX-2) 932
- Данило, св. (III) 70², 94, 421
- Данило, селянин (VI) 292
- Данило (можл., Данило, холмський князь), син Мстислава Даниловича (III) 101⁵, 109
- Данило (Данило Галицький, ймов., Юрій; Daniel), син Романа Мстиславича, галицько-волинський князь (I) 3, 219, 270, 310, 488, 522
(II) 229, 236, 238, 239, 240-241 (участь у битві на Калці), 244, 246 (протекторат над київським князем), 247-248 (кампанія 1234-1235 рр.), 250 (угода про Київ), 251-253, 262¹, 289 (знищення Возвягеля), 298, 301, 309-311, 328², 369¹⁰, 370, 371, 372², 379, 380³, 381-384 (нова столиця Холм), 385, 388, 389, 394, 398-399 (здобуття Дорогичина), 400-402, 405³, 458, 462, 471-472 (заснування Львова), 473¹, 475-477 (відносини з громадою), 479, 481-482 (боротьба проти боярських впливів), 483, 484, 517, 538, 543, 544, 546,

547, 550³, 554, 565, 569, 570, 578, 611, 612
(III) 3¹, 12¹, 13³, 14, 16-18, 21-22 (на чужині), 26, 27, 28 (посадження князем у Галичі 1211 р.), 29, 30, 33³, 36-37 (початки діяльності у 1219 р.), 38-39 (боротьба за Галич у 1220-1221 рр.), 40 (розрив із Мстиславом), 41-43, 44-45 (утвердження на Волині), 46, 47-59 (боротьба за Галич 1230-1245 рр.), 59-61 (битва під Ярославом 1245 р.), 62 (утвердження в Галичі), 63¹, 64-65 (татарська зверхність), 66-68 (союз із Угорщиною), 68-69^{1, 3}-71 (зносини з Римом), 72-73 (коронація 1253 р.), 74-76 (справа австрійської спадщини), 76-78 (ставлення до Угорщини і Польщі), 79 (ставлення до Литви), 80 (боротьба з ятвягами), 81 (угода з Мендовгом у 1254 р.), 82, 83-84 (боротьба з татарами), 85 (війна з Куремсою), 86-87 (походи на "татарських людей"), 88-89 (походи Бурундая), 90 (смерть 1264 р.), 91 (традиційна характеристика), 92, 93, 95, 96, 98, 102, 104, 106, 112, 113, 121, 122, 130, 138¹, 150, 155, 156-157 (боротьба з болоховськими князями), 158-161, 163, 165, 166¹, 168, 170, 174, 202, 226, 232, 254, 257, 259, 267, 269³, 279, 281¹, 294, 300, 308, 397, 428, 453, 488, 504, 505, 507, 508, 511, 514, 518-519 (політика щодо Австрії), 532, 566, 569, 570

(IV) 9-11, 88, 427
(V) 508, 509
(VI) 26, 298, 303
його перша жінка, див. Анна, донька Мстислава Мстиславича Удатного
його друга жінка, братаниця Мендовга **(III)** 80, 569
його сини, див. Даниловичі
його донька, див. Агафія
його донька, див. Переяслава, жінка Земовита
його донька, див. жінка Андрія Ярославича
його доньки **(III)** 570
його швагри, див. Викинт, Товтивил, Тронята
Данило, син Ярослава Всеволодовича **(III)** 166¹
Данило (можл., Данило, син Мстислава Даниловича), холмський князь **(III)** 109, 110¹
Данило Атенянин, див. Калугер Даніель
Данило Галицький, див. Данило, син Романа Мстиславича
Данило Заточник (Заточник Данило) **(II)** 338
(III) 327³, 411, 457, 492-494, 566, 567
Данило Кобякович, половецький хан **(II)** 226, 537, 540
Данило Степанович (Степанович Данило), осавул **(X)** 295
Данило de Ostrow, див. Острозький Данило
Данилов Василь, козацький посол **(IX-1)** 207², 212
Данилов К., вч. **(II)** 405¹
Данилов Кирша **(VI)** 503¹
Данилович (Daniłowicz), польський полковник **(IX-1)** 64, 412
Данилович, староста, польський ротмістр **(IX-2)** 1461

- Данилович Василь, сербин, посол до царя **(IX-1)** 255
- Данилович Євсей, селянин **(VI)** 292
- Данилович І. (Данилевич І.), вч. **(III)** 77⁴, 116¹
(IV) 16¹, 77¹, 162², 167², 171¹, 173², 174², 194⁴, 195¹, 197¹, 198², 268², 269⁵, 326², 425, 426, 446, 467, 476, 504
(V) 111¹, 130¹, 398¹, 399², 400⁴, 403², 405², 451¹, 511³, 619, 621, 623, 630
(VI) 9², 17¹, 170³, 350⁴, 356¹, 358³
- Данилович Михайло, татарський полоняник, попович з Василькова **(IX-2)** 1065, 1067
- Данилович Станіслав, руський воеводич **(VIII-1)** 230, 231
- Данилович Ян, чигиринський староста, руський воевода **(VII)** 328, 362, 363, 380, 546
(VIII-1) 231
(VIII-2) 152-154, 159
- Даниловичі (сини, родина), князівська родина по лінії Данила Романовича Галицького **(III)** 66, 82, 106, 121, 122, 519, 570
- Даниловичі, шляхтичі **(VI)** 239⁵, 285, 611
- Даніель, львівський жид **(VI)** 176
- Данславич Іван, шляхтич **(VI)** 236
- Данченко Лесько, сотник **(IX-1)** 203²
- Данчур Петро, козак **(VIII-2)** 69
- Данько з Балиць, шляхтич **(VI)** 237
- Даргун Дарес Фрігійський **(III)** 464
- Даргун Л. (Dargun L.), вч. **(V)** 642, 648
- Дарій, перський цар **(I)** 111, 115
(IX-2) 1497
- Даровський (Darowski A.), вч. **(VI)** 612
- (VII)** 588
- Даст ібн-, див. Росте ібн-Даст
- Датко, перемиський воевода **(IV)** 24
- Дау Йоаким, див. Йоаким Дау
- Дахер, популяризатор хроніки Ульріха Ріхентальського **(V)** 513²
- Дацко, білоцерківський полковник **(VIII-1)** 153
- Дацович Хведор, селянин **(VI)** 266⁴
- Дашевський, польський жовнір **(VIII-2)** 164
- Дашенки, шляхтичі **(VI)** 253
- Дашкевич, польський ротмістр **(IX-2)** 1042² (облога Умані)
- Дашкевич Даниїл, чернець **(VI)** 309
- Дашкевич М., вч. **(I)** 202², 546, 553
(II) 246¹, 422², 465⁴, 473¹, 519⁴, 520², 554, 569, 578, 579, 585¹, 611
(III) 26¹, 33³, 53², 64², 68², 69¹, 70², 74³, 77⁴, 83², 116², 127³, 166², 167³, 169¹, 171³, 173², 254⁴, 496¹, 504, 505, 519, 524, 526, 529, 535, 536, 566
(IV) 16², 64¹, 79², 95², 155¹, 387², 416¹, 427, 428, 430, 456, 457, 464, 466, 491
(V) 389², 632
(VI) 350¹, 363¹, 364², 615
(VII) 73³, 82³, 566, 574, 576
- Дашкевич Остафій, див. Дашкович Остафій
- Дашкевич Уліана, черниця **(VI)** 309
- Дашкевич-Горбацький (Горбацький-Дашкевич) В., вч. **(VII)** 570
- Дашко, коваль, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Дашко, селянин **(VI)** 292
- Дашков Андрій, стольник, воевода, призначений у Чернігів **(X)** 173

- Дашкович Василь Глинський, див. Глинський Василь Дашкович
- Дашкович Григора, городецький міщанин (VI) 257²
- Дашкович Денис, селянин (VI) 292
- Дашкович Іван, селянин (VI) 292
- Дашкович Іван Глинський, див. Глинський Іван Дашкович
- Дашкович Остафій (Дашкевич Остафій, Daszkiewicz Eustachy, Daszkowicz Ostafi), черкаський, канівський староста (IV) 485, 486 (V) 35 (VI) 306 (VII) 26, 27, 29 (похід на Москву), 30, 31, 53 (збір податків), 58, 59 (похід у Крим 1523 р.), 60, 86, 87³, 88-89 (історіографічна традиція), 91 (провідник і козацький організатор), 91-92 (життєвий шлях), 92-93 (походи в Крим і на Москву), 93 (план оборони України), 93-94 (утиски місцевої людності), 98-100, 104-105 (план козацької організації), 115, 117², 303², 304⁴, 568, 570-573 (аналіз історіографії) *його сестра*, див. Немирова Милохна
- Дашкович Федько, шляхтич (VII) 16
- Дашковичі, українська родина (V) 33, 35 (VI) 309 (VII) 16, 570
- Дверницький Е., вч. (II) 379⁴, 565
- Дворецький Василь, київський наказний полковник (IX-2) 691, 745-746 (приведення до присяги цареві), 1237³, 1247 (повідомлення Андрієві Бутурліну про козацьку велику раду), 1269 (розповідь Андрієві Бутурліну про звернення Радзивілів до гетьмана), 1308 (передача московським воєводам тексту семигородсько-українського договору), 1359⁵ (вісті Андрієві Бутурліну про військові дії проти Польщі), 1405 (X) 139, 276
- Дворник Лука, городецький міщанин (VI) 257²
- Дворскович Гліб, господар (V) 79¹
- Дворсковичі, шляхтичі (VI) 236²
- Дебольський Н., вч. (III) 316¹, 323³, 356², 376³, 546, 551
- Дебриш, козак (VIII-1) 60
- Девгеній, див. Акріт Дігеніс
- Девлад-бердий, див. Хаджи Гірей
- Девлет Гірей, калга-султан (VIII-1) 44, 54, 55, 64, 71
- Девлет Гірей I, татарський хан (VII) 32, 38, 114², 116, 119, 120, 122-124, 144, 147, 151-153 *його син* (VII) 120
- Девлет-бирди, див. Хаджи Гірей
- Дегінь (Deguignes Ch.), вч. (I) 152¹
- Дедеш-ага, татарський посол (IX-2) 1100 (зв'язок між королем і ханом перед виступом на козаків), 1446-1447 (посольство до польського короля), 1449 (мета посольства), 1550 (X) 17
- Дедки, шляхтичі (VI) 281
- Дедко, див. Дедько Дмитро
- Дедо, саксонський маркграф (II) 63
- Дедюля, гетьман (IX-1) 393
- Дедько Дмитро (Дедко, Детько, Децько, Дмитро Дедько, Дечко, Дядько, Datko, Dechk, Dedko Demetrius, Demetrius

- Datkone, Dethk, Detko), лвівський воєвода **(III)** 123³, 136, 138³, 141 **(IV)** 20 (управитель Галичини), 21, 23, 25², 26, 27-28 (угода з Казимиром), 28 (грамота торунським міщанам 1341 р.), 29-30 (листи угорського короля), 31, 59, 60 (відносини в Галичині), 61, 430-433 (література) **(V)** 313³ **(VI)** 24, 28
- Дейчі А. (Déscy A.), вч. **(II)** 581
- Декебал, правитель даків **(I)** 129
- Дексіп, античний автор **(I)** 131⁵, 141
- Делекторський Ф., вч. **(V)** 521¹
- Делягарт-Бертъе О., див. Бертъе-Делягарт О.
- Дельбрік Б. (Delbrück B.), вч. **(I)** 80⁷, 343², 345^{2,4}
- Дембінський В., підскарбій **(IV)** 369
- Дембський, торговець **(VI)** 177
- Деменс, гданський торговець **(VI)** 190, 191
- Деменьков Гришко, отаман **(VIII-2)** 54
- Деметрикевич В. (Demetrykiwicz W.), вч. **(I)** 41², 50², 58¹ **(II)** 579¹, 580
- Демид, пинський князь **(II)** 310
- Демидецький Іван, шляхтич **(VI)** 239, 242
- Демидецький Стефан, шляхтич **(VI)** 239
- Демидецькі, шляхтичі **(VI)** 240
- Демко, бориспільський присяжний **(VI)** 290
- Демко, валуйський переїждчик **(VIII-2)** 37
- Демко, див. Лисовець Демко Михайлович
- Демко, полковник **(IX-1)** 539
- Демко, посол від Хмельницького **(IX-2)** 1206, 1209
- Демко, сотник Кропивенського полку **(VIII-3)** 279
- Демко Гаврило, селянин **(VI)** 266
- Демко Денис, селянин **(VI)** 266
- Демкович, сотник **(VII)** 203
- Демкович Василь, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Демкович Занько, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Демодам, воєначальник III ст. **(I)** 110³
- Демосфен, грецький оратор **(I)** 97-99², 102, 103 **(VI)** 488
- Демченко Г., вч. **(III)** 549 **(V)** 629
- Дем'ян, безмездник **(II)** 383
- Дем'ян, війт **(V)** 272
- Дем'ян, воєвода **(VI)** 298¹
- Дем'ян (у чернецтві), див. Зубревицький Дмитрій
- Дем'ян, тисяцький **(II)** 476² **(III)** 48², 49
- Дем'ян, юр'ївський єпископ **(II)** 178 **(III)** 264⁷
- Дем'ян Куденевич, богатир **(II)** 358
- Дем'янович А., вч. **(VI)** 456³
- Денгоф, полковник, сокальський староста **(VIII-2)** 187¹ **(IX-1)** 10⁷, 275⁷, 578, 580, 583, 585, 589 **(IX-2)** 652 (похід під Сучаву)
- Денісів Влас, писар київського магістрату **(IX-2)** 746 (присяга цареві)
- Дениско, жидичинський архімандрит **(IX-2)** 1509, 1522, 1523
- Дениско Семен, див. Матвієвський Семен Дениско
- Денисов Івашко, путивлець **(IX-1)** 471²

- Денисова, селянка **(VI)** 268
 Дені М. (Denis M.), вч. **(I)** 163⁷, 547
 Дербиш, пристав **(IX-1)** 205
 Дервіш Мегмед-паша, турецький візир **(IX-1)** 518, 534, 535, 537, 543, 577
(IX-2) 617, 893-896, 900³, 901, 921¹, 946, 1064, 1099
 Деревко Стецько, городецький міщанин **(VI)** 257²
 Деревоїд-Симон Іван, див. Симон-Деревоїд Іван
 Дерекало Данило, полковник **(VII)** 473
 Державін М., вч. **(I)** 342³
 Держикрай Володиславич, проводир галицького війська **(II)** 520
 Дериглаз Гаврило, сотник полку Нечая **(IX-2)** 1277
 Дерський, шляхтич, посол Потоцького **(IX-2)** 1378
 Дерубжинський Гаврило, шляхтич, митрополичий слуга **(IX-2)** 747¹
 Дершняк Ян, липський студент **(VI)** 337
 Дершняки, шляхтичі **(VI)** 239⁵, 611
 Дескович Олександр, священник **(V)** 364
 Деспот, див. Гераклід Деспот
 Десятовський-Заблоцький М., див. Заблоцький М.
 Детиницький (Дитиницький), польський полковник **(IX-2)** 879 (бої під Уманню), 883 (залог Шаргорода)
 Детмар, див. Тітмар
 Детько, див. Дедько Дмитро
 Децій, римський імператор **(I)** 146
його син (I) 146
 Децій (Діц), хроніст **(IV)** 254, 264¹, 281⁴, 284¹, 285¹, 287², 288², 289⁷, 482, 485
(VII) 23³, 24², 25³, 26²⁻³, 27¹, 90
 Децько, див. Дедько Дмитро
 Дечко, див. Дедько Дмитро
 Дешковські, магнати **(VI)** 283
 Джагатай, син Чингіз-хана **(III)** 163
 Джайгані аль-, арабський географ IX-X ст. **(I)** 192, 196¹, 233³, 266, 271³, 294², 296², 297⁶, 303, 307⁷, 421, 423
 Джалалій Филон, козацький гетьман, вибраний на Кам'яному Затоні, пізн. кропивенський, чернігівський (ймов.), ірклівський полковник **(VIII-2)** 184
(VIII-3) 143, 279
(IX-1) 91-92 (посол до Лупула), 236, 239, 242, 247⁷, 248⁷, 262³, 280³ (зустріч хана), 285¹, 292-293 (гетьман під Берестечком), 294³, 295-296 (скинення з гетьманства), 307⁷ (чутка про смерть), 309, 351, 445, 551, 567⁷
(IX-2) 688 (переговори з королем), 698 (замирення з поляками під Жванцем), 734-736 (участь у Переяславській раді), 743 (присяга цареві), 767, 1372 (президент на гетьманство), 1523
(X) 59, 110, 138, 143⁷ (намір вбити Виговського), 229, 236 (смерть від руки Пушкаря), 239, 269
 Джан-Антон (Антон-Джан), посол **(VII)** 491
 Джан-Гільдей (Гільдей-Джан), улан, ханський посол **(VII)** 58
 Джанібек Гірей I, кримський хан **(IV)** 322-324

- Джанібек Гірей II, кримський хан (VII) 348, 349, 352, 353, 386, 387¹, 512, 513, 515 (VIII-1) 42, 44, 46, 54, 55, 59, 62, 63, 122, 207, 227
- Джармі Муслім абу-, арабський письменник (I) 233³, 252³
- Джеббар-бірди, брат Керім-бірди (IV) 490
- Джебе, монгольський хан (II) 540, 541
- Джелаль-ед-дін (Салдан, Салтан Малій, Zeledin, Zolan Zeledin), син Тохтамиша, татарський хан (IV) 317, 490 його брати (IV) 317
- Джірардіні, австрійський резидент у Варшаві (IX-1) 36, 436, 438¹, 475
- Джорджевич Йован, див. Юріїв Іван
- Джулай, козацький сотник, посол у Крим (X) 151
- Джулай Федір, черкаський полковник (X) 335, 339, 342, 350, 366
- Джурджи, волох (V) 374³
- Джурджи-Мегмед, див. Мегмед-Джурджи
- Джустініані, венеційський посол у Відні (IX-1) 480, 482, 487¹, 508 (IX-2) 781³
- Джустініані, генуезький хроніст XVI ст. (IV) 309¹
- Джучі, монгольський хан (II) 540, 541, 544, 584 (III) 185³
- Дзбановський, польський бранець (IX-2) 1089
- Дзвоболда Олихвір, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Дзержаловський, козацький полковник (IX-1) 280³
- Дзедушицький В., див. Дідушицький В.
- Дзедушицький М., див. Дідушицький М.
- Дзедушицькі, див. Дідушицькі
- Дзержек, жидачівський староста (IX-1) 441, 444
- Дзержек (Dzierzek), польський посол до Криму (VIII-1) 236 (VIII-2) 12, 30¹
- Дзик (Дик), брацлавський хорунжий (VIII-1) 302, 303
- Дзік Андрій (Dzik Jędrzey), показаний шляхтич, полковник (IX-1) 102⁶, 280³
- Дзіковський Іван (Зітковський Іван), чернігівський полковник (IX-1) 414 (IX-2) 1049⁷, 1505, 1545
- Дзіковський Михайло, батько Івана Дзіковського (IX-1) 414
- Дзюк, козацький отаман (X) 212, 213
- Дзякий, львівський волох (VIII-1) 214¹
- Дзялинський Т. (Działyński T.), вч. (IV) 49⁵, 128¹, 149², 181², 239¹, 248⁴, 250^{1, 3}, 254⁴, 260³, 261³, 262³, 351⁷, 386³, 387^{1, 2}, 388^{2, 3}, 389¹, 390^{1, 2, 5}, 391¹, 392¹, 393^{1, 3}, 394², 396^{1, 2}, 399¹, 400^{1, 3}, 401^{1-3, 5}, 403^{1, 3, 4}, 406³, 410³, 412⁴, 413¹, 414¹, 426, 453, 476, 493, 495 (V) 47², 48¹, 53¹, 450², 451⁴, 621, 643
- Дзялинські, шляхтичі (VI) 277, 279
- Дибовський, шляхтич (IX-2) 1273
- Див, міф. (III) 494
- Дидинський, кам'янецький суддя (VIII-1) 164
- Дик, див. Дзик
- Дикарів М., вч. (I) 316⁷, 339²

- Дилер, див. Ділер
 Дилев, путивлець **(IX-2)** 688, 689
 Дименко Федорашко, “надністрянський сотник”, пізн. королівський “надністрянський полковник” **(IX-2)** 948, 949¹
 Димидович Сасько, корсунський сотник **(VIII-1)** 316
 Димитрієвський, помилк., див. Дмитрієвський О.
 Димитрій, див. Дмитрій
 Димитрій, див. Дмитро
 Димитрій, ймовірний напис на монеті **(II)** 43
 Димитрій, король русів **(II)** 65
 Димитрій, магістр Коломана **(III)** 512, 515, 516
 Димитрій, молдавський стольник **(IX-1)** 517
 Димитріу А., вч. **(I)** 433¹
 Дин аль-, див. Дир
 Диндир Ян, селянин **(VI)** 268
 Динов, шляхтич **(IX-1)** 183
 Дир (Алдир, Дин аль-, Дир аль-, Дуг), київський князь **(I)** 202, 296, 379 (нащадок Кия та його братів), 381-383 (варязьке походження), 389, 405 (похід на Візантію 860 р.), 405-407 (варязький боярин), 406-407 (захоплення Кисва), 407-408 (смерть), 408-409 (могутній київський князь), 409 (боротьба з печенігами), 409-410 (хронологія князювання), 411, 413 (війна з уличами), 414, 418 (боротьба з деревлянами), 437, 583-587, 591, 597, 604 (угорське походження) **(II)** 265, 269
 Дир аль-, див. Дир
- Дитиницький, див. Детиницький
 Дитмар, див. Тітмар
 Дитятін І., вч. **(IX-1)** 210¹
 Диякон Лев, див. Лев Диякон
 Диякон Павло, див. Павло Диякон
 Діаківські (Дяківські), шляхтичі **(VI)** 252
 Дівочка Онисифор, митрополит **(V)** 417, 553, 554, 572
 Дігеніс, див. Акріт Дігеніс
 Діденко Андрій Гаврилович, козацький гетьман **(VIII-1)** 152, 155, 163, 202
 Дідковські, шляхтичі **(VI)** 281
 Дідовський Петро, селянин **(VI)** 265
 Дідрон А.-Н., вч. **(VI)** 371¹
 Дідушицький, шляхтич **(VI)** 611
 Дідушицький В. (Дзедушицький В., Dzieduszycki W.), вч. **(II)** 572 **(VI)** 457², 619
 Дідушицький Дмитро, шляхтич **(VI)** 237
 Дідушицький М. (Дзедушицький М., Dzieduszycki M.), вч. **(V)** 638 **(VII)** 583
 Дідушицький Яцко (Iackonis de Dzedosicze), шляхтич **(VI)** 237
 Дідушицькі (Дзедушицькі), їхня хроніка, музей, бібліот. **(I)** 54¹ **(IV)** 169⁴ **(V)** 637 **(IX-1)** 409²
 Дідушицькі, шляхтичі **(VI)** 239⁵, 611
 Дідушко Гриць, селянин **(VI)** 268
 Дідушкович Шай, селянин **(VI)** 268
 Дікул Стефан, молдавський спатар (мечник) **(IX-1)** 510, 511, 513, 514, 541, 543, 544
 Ділер (Дилер), капицей кримського хана **(IX-2)** 1065, 1100

- Діmeshкі, хроніст **(I)** 307
- Дін ед-, ховарезмійський письменник **(I)** 294
- Діоген Лев, див. Лев Діоген
- Діоген Роман, див. Роман Діоген
- Діодор, античний автор **(I)** 97⁵, 111, 120, 121^{1,2}, 142³
- Діоклетіан, римський імператор **(I)** 131
- Діон Касій (Касій Діон), античний письменник **(I)** 124², 129⁵, 131⁴, 139⁶, 140
- Діон Хризостом (Хризостом Діон), античний письменник **(I)** 90, 118, 120, 121², 129⁶
- Діонізій, автор підручника **(III)** 458
- Діонізій, богослов **(VI)** 488
- Діонізій, ніжинський ігумен **(IX-2)** 1156
- Діонізій, патріарх **(V)** 408, 530
- Діонізій (Щеп), печерський монах **(VI)** 352³
- Діонізій, претендент на митрополію **(V)** 418
- Діонізій, старець **(V)** 413
- Діонізій, тирновський архієпископ **(V)** 558, 559, 572¹
- Діонізій (Діяниш, Dionysius), угорський воєвода **(III)** 50¹, 51, 516, 517
- Діонізій, царгородський патріарх **(IX-2)** 1375 (лист від Нікона), 1375-1376 (вбивство султаном), 1378 (наслідки вбивства)
- Діонізій Ареопагитський, автор **(VI)** 338³, 342³, 345
- Діонізій з Фурни Аграфійської (Діонізій Фурнаграфійський, Фурнаграфіот Діонізій), автор "Ермінії" **(VI)** 371
- Діонізій Павлович, посол Данила Романовича Галицького **(III)** 158¹
- Діонізій Періерет (Періерет Діонізій), т. зв. географ **(I)** 154
- Діонізій Фурнаграфійський, див. Діонізій з Фурни Аграфійської
- Діофант, воєвода Мітрідата **(I)** 94, 121⁶, 124
- Діпліц Гелясій, див. Кисіль Остафій
- Дісбург, хроніст **(IV)** 133^{3,4}
- Дітріх, торговець з Познані **(VI)** 175
- Діц, див. Децій, хроніст
- Діяниш, див. Діонізій, угорський воєвода
- Длугош Ян (Długosz Jan), польський хроніст **(I)** 208, 225³, 379, 439³, 479²
- (II)** 23¹, 58¹, 59, 60³, 63, 68^{2,3}, 75¹, 112¹, 114¹, 123, 228², 238⁵, 239, 273, 367¹, 375, 381³, 387, 415, 417, 418¹, 419¹, 453³, 454¹, 456, 461, 462, 558, 559, 573, 574, 578, 579, 612
- (III)** 5¹, 6¹, 11, 15, 16, 36¹, 39², 44¹, 46¹, 70³, 78¹, 96², 100³, 109⁴, 112¹-114, 123², 127¹, 134⁵, 138², 141, 299, 300¹, 429², 486, 506-510, 513, 515, 519, 521, 522, 535, 570
- (IV)** 6³, 25², 26, 32³, 41³, 45¹, 46^{1,2}, 48², 50¹, 56¹, 89, 90, 104, 109, 111, 121, 122², 124, 128¹, 130², 132¹, 133, 136², 139, 141¹, 143, 144, 152¹, 154, 155¹, 157¹, 164, 169, 176-178^{1,2,3}, 179^{1,2}, 186², 187¹, 188, 189, 191, 192^{1,2}, 193¹-196², 197¹, 198¹, 200-202¹, 203, 204^{1,2}, 207^{1,2,4}, 210, 211^{1,2}, 212, 213¹-215, 217, 219¹, 221, 222, 224-226, 229³, 231-233, 235², 236, 237¹-244^{2,3}, 245¹-248^{1,2}, 249, 250^{1,4}, 251^{1,2}, 267, 268, 272,

- 273, 304¹, 310^{2, 4}, 314¹, 316^{1, 2}, 317, 319, 320^{1, 3}, 322, 323¹, 357², 398, 407, 426, 437-439, 447, 450, 463, 468, 469, 472, 474, 476, 478, 480, 482, 490, 513, 514¹, 516
(V) 23¹, 36, 39, 83, 84, 85, 86¹, 88¹, 318-320¹, 323¹, 329¹, 428, 430, 511², 525
(VI) 59¹, 142^{3, 4}, 155^{2, 4}, 615, 619
(VII) 13, 78
(IX-2) 1127
- Длужевський (Гечинський), учасник битви під Батогом **(IX-1)** 438¹
- Дмиков Абрам, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Дмитр, селянин **(VI)** 269
- Дмитрашко, див. Вишневецький Дмитро-Байда
- Дмитрашок, жовнір коронного хорунжого **(IX-1)** 279
- Дмитрієв Іларіон, стольник **(IX-2)** 749 (приведення ніжинського полку до присяги цареві), 924 (роздача царського золота ніжинському полкові), 1154 (прибуття із Золотаренком у царську ставку)
- Дмитрієв Федір, козацький посол **(IX-1)** 207²
- Дмитрієвський О. (помилк., Дмитрієвський), вч. **(III)** 407⁵ **(VI)** 516³, 612
- Дмитрієв-Чебишев О., див. Чебишев-Дмитрієв О.
- Дмитрій, брянський князь **(III)** 188¹
- Дмитрій, див. Дмитрій
- Дмитрій, див. Дмитро
- Дмитрій, див. Любарт
- Дмитрій, князь, пізн. канонізований **(I)** 572, 593²
- Дмитрій (Дмитро), новгород-сіверський князь **(III)** 175², 178³
- Дмитрій, посол Романа Мстиславича до Царгорода **(III)** 9²
- Дмитрій, протопоп **(IX-1)** 170³
- Дмитрій, св., див. Дмитро, св.
- Дмитро, галицький князь **(IV)** 74, 80¹
- Дмитро, див. Дмитрій
- Дмитро, див. Дмитрій
- Дмитро, дяк **(VI)** 318
- Дмитро, еретик **(II)** 357
- Дмитро, київський воєвода князя Данила Галицького **(II)** 250, 251, 543
(III) 56, 147, 166
- Дмитро, князь, див. Сангушко Дмитро
- Дмитро, курський князь **(III)** 179
- Дмитро, московський князь **(IV)** 74, 80¹
- Дмитро, новгородський посадник **(III)** 345⁵
- Дмитро (Дмитрій), св. **(III)** 415, 442
(IV) 448
(VI) 148
церква, монастир **(II)** 67, 267, 378, 385, 563
(III) 420, 431², 438
(VI) 305
(IX-2) 974
- Дмитро, селянин **(VI)** 292
- Дмитро (Дмитро Старший), син Ольгерда Гедиміновича, брянський князь **(IV)** 65, 67, 68, 70 (перехід до Москви 1379 р.), 71, 126, 135, 161 (повернення до Литви у 1388 р.), 178, 451-454 (література), 466, 514, 515
його жінка, див. Анна
його сини **(IV)** 454

- Дмитро (Dmeitrus), татарський хан (IV) 74, 79, 82
- Дмитро, чернігівський князь (III) 178, 187 (IV) 453
- Дмитро I (Самозванець, Лжедмитрій I, Samozwaniec Dmitr), претендент на московський трон (VII) 322-324, 583
- Дмитро II (Лжедмитрій II, Тушинський вор), претендент на московський трон (III) 138¹ (VII) 324, 325, 332, 333
- Дмитро Гедимінович, див. Любарт, син Гедиміна
- Дмитро Дедько, див. Дедько Дмитро
- Дмитро Ейкович, намісник Ярослава Всеволодовича у Києві (III) 161, 166
- Дмитро з Данискович, шляхтич (VI) 242
- Дмитро із Зінькова, копіїст (VI) 430
- Дмитро з Сянока, війт (V) 77²
- Дмитро з Унятич, шляхтич (VI) 237
- Дмитро Зоограф (Зоограф Дмитро), перекладач (VI) 363¹
- Дмитро Іванович, великий князь московський (IV) 70, 74, 80¹, 450, 451, 453
- Дмитро Кальдофович, господар (V) 76¹
- Дмитро Старший, див. Дмитро, син Ольгерда Гедиміновича
- Дмитровський В'ячеслав, господар (V) 154
- Дмитро-Корибут, див. Корибут, син Ольгерда Гедиміновича
- Дмитро-Любарт, див. Любарт, син Гедиміна
- Дмоховські, українська шляхетська родина (VIII-2) 115²
- Дністрянський С., вч. (IX-2) 866²
- Добешовський Станіслав, львівський реєнт (IX-2) 1116¹⁻³, 1123², 1125¹
- Добжанський, шляхтич (VI) 277
- Добко, див. Добкович Петро
- Добкович Петро (Добко, Dobko Petrko), власник сіл на Теробовельщині (IV) 463
- Добринський Стефан, піп (V) 502
- Добриня, герой билин (IX-1) 188¹
- Добриня Антоній (Андрейкович, Антоній), новгородський прочанин, архієп. (III) 9, 14⁴, 263², 407, 421, 486
- Добриня Микитич (ймов., див. Лют; Микитич, Мистанич, Никитинич), дядько Володимира Святославича, воєвода у Новгороді (I) 326, 469, 470, 480, 482, 483, 486, 516, 537, 538 (II) 27
- Добровський (Dobrovský J.), вч. (I) 78⁴, 79¹
- Доброніга-Марія (Dobronega), донька Володимира Великого, жінка Казимира I Відновителя (II) 23
- Доброписець Іаков, монах на Атосі (VI) 345
- Доброслав Судіч, див. Судіч Доброслав
- Доброхотов В., вч. (III) 190³
- Доброхотов П., вч. (VII) 501¹
- Добрянський Адольф, вч. (I) 556 (II) 570, 579
- Добрянський Антон, вч. (V) 460⁴, 656 (VI) 244¹, 534¹, 590^{1,2} (VII) 447 (VIII-2) 86², 87^{3,4}
- Добрянські, шляхтичі (V) 92 (VI) 240, 611
- Добчинські, міщани (V) 95

- Довбуш Олекса, опришок **(IX-1)**
184, 188¹
- Довгаль Степан, самочинний миргородський полковник **(X)**
101, 153-154 (проголошення миргородським полковником), 158, 164-165¹-166^{1, 3}-167 (посольство до Москви; грамота до царя), 170, 183, 187 (друге посольство до Москви), 192, 194 (вбивство шурина Івана Виговського), 198, 200, 202, 203 (лист царя з вимогою зупинити його бунти), 213-214 (догани Алфімова), 215, 216, 229 (арешт у Миргороді), 236, 245, 257 (арешт Ромодановським), 336
- Довгань **(VIII-1)** 68
- Довгірд, кам'янецький намісник **(IV)** 191
- Довгірд, посланець **(VII)** 120⁵
- Довговд Юрій, князь **(IV)** 468
- Довмонт, син Мендовга **(IV)** 15²
- Довнар-Запольський М. (Д.-Запольський М., Запольський-Довнар М.), вч. **(I)** 187², 481^{1, 2}, 550
(II) 17², 300², 554
(III) 219², 310⁴, 323³, 538, 539, 542, 551, 553, 557
(IV) 343², 344^{1, 2}, 345¹, 353¹, 354^{1, 2}, 356¹, 357², 364⁴, 368², 377³, 379⁴, 381¹, 383¹, 434, 446, 447, 490, 501
(V) 8², 9¹, 10¹, 11^{1, 2}, 13¹, 14¹, 41², 68³, 122², 130², 132², 207^{1, 2}, 210^{1, 4}, 211¹, 234¹, 265⁷, 296¹, 357¹, 358¹, 362³, 363⁵, 364¹, 431¹, 622, 628, 629, 632, 634, 646, 648, 650
(VI) 16³, 48², 49³, 51^{2, 4, 5}, 52³, 54¹, 74⁵, 75¹, 77², 81⁵, 163², 171⁵, 183², 188¹, 222³, 225⁴, 227², 228¹, 401¹, 432⁴, 603
(VII) 22¹, 36¹, 563
- Довойни, шляхтичі **(V)** 32¹
- Довспрунк, литовський князь, брат Мендовга **(IV)** 7¹, 9
- Довьял, див. Давило
- Догель М. (Dogiel M.), вч. **(IV)** 42⁴, 102^{2, 4}, 108², 124¹, 203⁴, 438, 499, 504
(V) 85², 643
- Докторович Ілля з Тикотина, купець **(VI)** 70
- Долгий Василь, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Долгий Іван, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Долгов С., вч. **(III)** 559
- Долговський Онисько, козак Черкаського полку **(IX-1)** 552, 556
- Долгоненко Ничипор, селянин **(VI)** 292
- Долгорукий Юрій, князь, брянський воєвода **(IX-1)** 270
(IX-2) 1073
(X) 335
- Доленга-Ходаковський З. (Ходаковський З.), вч. **(I)** 208²
(II) 609
(V) 624
(VII) 573
- Долмат Григорій, шляхтич **(VII)** 585
- Долмат Костянтин, шляхтич **(VII)** 585
- Долмати, шляхетська родина **(VII)** 585
- Дольник-Александров К., див. Александров-Дольник К.
- Дольські, шляхтичі **(V)** 30, 32
- Домажир, посол Романа Мстиславича до Царгорода **(III)** 9²

- Доманицький В., вч. **(I)** 37¹
(VI) 618, 624
(VII) 183¹, 213⁵, 228¹, 569,
 573, 579, 580, 582
- Домановський А., вч. **(IX-2)** 1296⁵,
 1432
- Домарадзький, військовий писар
(VIII-1) 257[•]
- Домарацький Габріель, польський
 шляхтич з Жовкви **(IX-1)** 77,
 266
- Домаричі, боярська родина **(II)** 610
- Домбровський, остерський боярин
(VI) 283
- Домбровський Василь, київський
 шляхтич **(VII)** 422
- Домбровський П., брацлавський
 ловчий **(IX-2)** 1093
- Домбровський Ф., вч. **(II)** 564
- Доментіан, литовський полонений
 дякон **(IX-2)** 662¹
- Дометіан, сербський письменник
(III) 470
- Домецький Гавриїл, вихованець
 Київської колегії **(VII)** 418,
 419¹, 422¹
- Домінік ді Санто Ромульо, генуезь-
 кий купець **(VI)** 62
- Домінікія, стариця **(VI)** 475, 478,
 551²
- Доміціан, римський імператор **(I)**
 129
- Домна, черниця **(VI)** 309
- Домонти, шляхтичі **(VI)** 279, 281
- Домсларов, львівський купець **(VI)**
 72
- Донець, козацький полковник **(VII)**
 488
- Донець Іван, запорізький посол **(X)**
 126, 149, 163, 190, 192, 200,
 201, 215, 216, 245, 251
- Донець Іван, козацький полковник
(VIII-3) 181 (наступ і пораз-
 ка від Фірлея під Шульжин-
 цями)
його сестра, чарівниця
(VIII-3) 181²
- Донець Тишко, зінківський еміг-
 рант **(IX-2)** 1226⁶
- Доні Паоло, королівський секретар
(IX-1) 142², 549, 550¹, 551¹
 (перебільшення числа коза-
 цького війська), 556³, 575¹,
 578, 579-580¹ (депеша про
 сенаторську нараду 16 серп-
 ня 1653 р.), 583¹, 584⁷, 585
 (оповідання про Тимоша
 Хмельницького), 590^{1,3},
 591¹, 592², 593¹, 595, 598-599
 (розповідь про Федоровича)
(IX-2) 651 (повідомлення
 про нараду сенаторів біля
 Глинян), 652 (біля Галича),
 655 (щоденник королівської
 ставки у Кам'янці-Под-
 ільському), 656, 662⁴,
 668^{1,4,6}, 671², 672, 673¹, 676,
 677¹ (депеші), 983² (вра-
 ження від української при-
 роди), 1547
- Доннер О. (Donner O.), вч. **(I)** 73[•]
- Доргостайський, полоцький воєвода
(VII) 163
- Дорія Паоліно, кафинський консул
(IV) 298⁴
- Дорн Б. (Dorn B.), вч. **(I)** 403¹, 434¹⁻³,
 442³, 443², 444¹, 563, 564,
 605
(II) 560
- Дорогостайські, шляхтичі **(VI)** 277,
 598
- Доротей Авва, див. Авва Доротей
- Доротей, св. **(IV)** 120[•]
- Дорофєєвич Гаврило, дидакал гре-
 цької мови **(VII)** 411³, 585
- Дорофєйко, уніат **(VIII-1)** 148

- Дорош (Іваненко Дорош), полтавський полковий писар **(X)** 165(?), 168
- Дорош з Берестя, міщанин **(VII)** 457²
- Дорошенко, козацький гетьман 1633 р. **(VIII-1)** 202
- Дорошенко Іван, син Михайла Дорошенка, полковник **(IX-1)** 157¹, 165
(IX-2) 1201-1202¹-1204 (московські звинувачення перед гетьманом), 1210 (рішення гетьмана про смертну кару), 1222 (слідство у справі Нового Бихова)
- Дорошенко Михайло (Doroszenko Michaiło), козацький полковник, пізн. гетьман **(VII)** 373¹, 468, 509-511, 527, 546, 559, 560
(VIII-1) 3, 20-22 (проведення реєстру козаків), 23, 25, 26-28 (заходи проти козацької сваволі), 29-30 (домогання козаків), 31 (погром татар під Білою Церквою), 35-37 (відмова від походу на шведів), 41 (знищення Іслам-Кермена), 42-43 (козацький похід на Крим), 43 (смерть у 1628 р.), 46, 50, 58, 71, 321
(IX-2) 898, 1500
- Дорошенко Петро, чигиринський козак, пізн. прилуцький полковник, гетьман **(I)** 218
(VII) 509
(VIII-3) 274
(IX-1) 165
(IX-2) 721 (розмови з московськими послами у Маньківці), 782¹, 1102, 1331-1332 (невдале посольство до шведів), 1420, 1507, 1539
(X) 59, 229, 239, 258 (пограбування барабашівцями), 268, 335, 337 (лист Ромодановського про відібрання його уряду), 347 (розмова з Кикінім), 367
- Досифей, печерський ігумен **(VI)** 352
- Дохтуров, московський посол **(IX-1)** 404, 405
- Драб, боярин **(VI)** 284
- Драгило Федір (Брагило Федір, Drahila), писар Хмельницького **(IX-1)** 106⁴, 107⁷, 108¹
- Драгин, див. Васох Драдуг
- Драгоманов М., вч. **(II)** 83⁷, 405²
(III) 497¹
(VI) 364⁴, 471¹
(VII) 56¹, 127¹, 326^{1.3}, 346², 390⁷, 567, 573-576
(VIII-2) 123², 128¹, 207
(VIII-3) 45¹, 224²
(IX-1) 93¹, 95¹, 96³, 184³, 189¹, 422¹
(IX-2) 716, 1132, 1370⁷, 1473¹, 1549
- Драло Корній, чауський міщанин, козацький сотник **(IX-2)** 1258
- Дрань Корній, наказний полковник **(X)** 46
- Древентя Станіслав, господар **(V)** 75¹
- Древинський Лаврентій, волинський депутат на сейм
- Древинський Лаврентій, православний волинський сеймовий діяч **(VI)** 442
(VII) 430², 444, 445¹, 447⁷, 448, 498, 499, 508
(VIII-1) 10-11 (лист Смотрицького про унію), 16, 19,

- 85, 86, 89, 90-93 (участь у кийському соборі 1629 р.), 96, 140, 148, 161, 162, 167, 170, 171
- Дрінов М., вч. **(I)** 76², 163², 567
- Дроба Л. (Droba L.), вч. **(II)** 565
(III) 18¹, 39², 505, 506, 509, 511-513
- Дробищенко Данило, канівський сотник **(VIII-1)** 316
- Дрогойовський, куявський біскуп **(V)** 494
- Дрогойовський, перемиський староста **(V)** 200, 201
- Дрогойовські, шляхтичі **(VI)** 239⁵, 420, 611, 625
- Дрогомирецький Іван **(VI)** 242
- Дрогомирецький Семен **(VI)** 242
- Дрогомирецький Сенько **(VI)** 242
- Дрогомирецький Сидор **(VI)** 242
- Дрогомирецькі, шляхтичі **(VI)** 240, 245
- Дрожджі, князівська родина **(IV)** 289
- Дрожджі, лідський намісник **(IV)** 282, 283, 286²
- Дрозд (Дрозденко), козацький полковник, діяч 1660-х рр. **(VII)** 374²
(IX-1) 601
- Дрозд, шляхтич **(VI)** 236²
- Дрозд Василь (Дроздович Василь), козацький сотник **(IX-2)** 1223
- Дрозденко, див. Дрозд, полковник
- Дрозденко, козацький сотник **(IX-1)** 495
- Дроздович Василь, див. Дрозд Василь
- Дроздовський Андрейко, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Дроздовський-Мрочек П., див. Мрочек-Дроздовський П.
- Дроміхайт, готський король **(I)** 128
- Друкар, див. Федорович Іван
- Друцький-Горський Юрій (Горський-Друцький Юрій), князь **(V)** 602
- Друцькі, князі **(IV)** 289
(V) 30, 32¹
- Друшенко Михайло, бранець **(VIII-2)** 136, 143, 144²
- Дубакін Д., вч. **(III)** 553
- Дубенський Д., вч. **(III)** 548
- Дубецький М. (Dubiecki M.), вч. **(VI)** 602, 608
(VII) 303², 304², 567
(VIII-1) 213¹, 321
(VIII-2) 183⁵
- Дубина Іван, корсунський полковник **(IX-2)** 1467
- Дубина Мисько, наказний гетьман **(IX-2)** 1018
- Дубіські-Гладуновичі, див. Гладуновичі-Дубіські
- Дублянські, українська шляхетська родина **(VIII-2)** 115²
- Дубницький, володимирський війт **(V)** 493
- Дубнов С., вч. **(V)** 651
- Дубовик Клим, козацький посол **(IX-2)** 1070, 1071
- Дубович Іван, уніатський полеміст, архімандрит Дерманського монастиря **(V)** 408⁴
(VIII-1) 18
- Дубовиченко, козак **(VIII-2)** 68
- Дубовський, ксьондз, віленський архімандрит **(IX-2)** 1510
- Дубравицькі (можл., див. Дубравські; Дубровські), шляхтичі **(VI)** 240
- Дубравка, див. Олена, донька Юрія Всеволодовича, жінка Василька Романовича
- Дубравський Францішек, перемиський підкоморій **(VIII-3)** 61³

- Дубравські (можл., див. Дубравицькі), шляхтичі **(VI)** 240, 611
- Дубровицький Іван, шляхтич **(VI)** 240
- Дубровицькі, шляхтичі **(V)** 29, 31, 32
- Дубрович Федько, шляхтич **(VI)** 242
- Дубровський, його збірник **(VI)** 358³
- Дубровські, див. Дубравицькі
- Дуглас, шведський посол, генерал **(IX-2)** 1131⁵ (невдала спроба випередити козаків в облозі Львова), 1359⁵ (похід на Литву)
- Дука, див. Михаїл Дука
- Дука, хроніст **(IV)** 297
- Дукаренко Федір (Budarenko), канівський сотник **(VIII-1)** 316
- Дукренко, отаман у війську Скидана **(VIII-1)** 277
- Дулишкович І., вч. **(II)** 581
- Дулу, князівська родина дунайських болгар **(I)** 158¹
- Думберг К., вч. **(I)** 541
- Думинські, шляхтичі **(VI)** 281
- Дунай, воєвода Володимира Васильковича **(II)** 404 **(III)** 381
- Дунай Іванович, герой билин **(I)** 504² **(II)** 404
- Дуначик Ян, селянин **(VI)** 268
- Дупля Опанас, селянин **(VI)** 292
- Духна, внучка Ходка Бибельського **(VI)** 238
- Духонін Семен, український шляхтич, слуга печерського архімандрита **(IX-2)** 747¹
- Дучич Денис, селянин **(VI)** 292
- Душинський, полковник козацької залоги на Січі **(VIII-2)** 32
- Душохват, уніатський владика **(VII)** 498
- Дювернуа О. (Diuvernua A.), вч. **(I)** 619
- Дювернуа М., вч. **(III)** 550, 552
- Дюканж Ш. (Du Cange Ch.), вч. **(III)** 458³ **(V)** 124² **(VII)** 76¹
- Дюргий, див. Юрій, син Володимира Всеволодовича Мономаха
- Дягилевич Андрій, киянин **(V)** 488
- Дядкович Гліб, шляхтич **(VI)** 236
- Дядченко Семен, київський цехмістр **(IX-2)** 850
- Дядько, див. Дедько Дмитро
- Дядько Опанас, запорожець **(X)** 167
- Дяк Мегмед, див. Мегмед Дяк
- Дяківські, див. Діаківські
- Дякович Іван, селянин **(VI)** 269
- Дяконов М., див. Дьяконов М.
- Дяченко Іван, козацький посол **(IX-2)** 927²
- Дьяконов М. (Дяконов М.), вч. **(III)** 390¹, 412² **(IX-2)** 868
- Дьячан В., вч. **(III)** 210²

Е

- Еберштадт Р. (Eberstadt R.), вч. (VI) 605
- Еварницький Д., див. Яворницький Д.
- Евгеній, див. Євгеній, митроп., вч.
- Еверс Г. (Ewers J.G.), вч. (I) 352¹, 431², 604, 623
(III) 362⁴, 549, 556
(VII) 566
- Евзебій, автор церковної історії (II) 483
- Евзебій, див. Евсебій
- Евзебій (Єронім), св. (I) 88
- Евлиск (ймов., Ерлиск), дружинник в умові 944 р. (I) 424
- Евпатор Мітрідат, див. Мітрідат VI Евпатор
- Евпраксія, донька Всеволода Ярославича, жінка Генріха IV (II) 79
- Европеус (Eugoraeus), вч. (I) 73²
- Евсебій, див. Евзебій
- Евсебій Пимен, псевдонім автора "Літосу" (VIII-2) 92
- Евсевій, див. Євсевій
- Евсевій, попович, переписувач холмського Євангелія (II) 384, 403
- Евстатій (Євстафій), хроніст (I) 85²
(IV) 297⁴
- Евстафій (Остап), син Мстислава Володимировича, брата Ярослава Мудрого (II) 26
- Евстахій, руський маляр (VI) 377
- Евтерія (Елеуферія), св. (о. Березань) (I) 290, 477¹
- Евтимій, болгарський патріарх (V) 393¹
- Евтимій, брянський, чернігівський єпископ (V) 408
- Евтимій, новгородський архієпископ (V) 404¹
- Евтихій, олександрійський патріарх X ст. (I) 574
- Евтропій, античний письменник (I) 147¹
- Евфемія, див. Офка
- Евфемія (Офимья), донька Володимира Мономаха, жінка угорського короля Коломана (II) 117
її син, див. Борис Коломанович
- Евфемія (Офимья, Офімія), донька Гліба Святославича, невістка імператора Ісаака Ангела (II) 215
- Евфемія (Eufemia), жінка Юрія Львовича, донька Казимира куявського (III) 111, 114, 116¹, 522, 523, 570
- Евфемія, сестра Отона оломуцького (II) 152³
- Евфимій, переяславський єпископ (III) 264⁷
- Евфрозина, сестра Ізяслава Мстиславича, жінка угорського короля Гейзи, донька Мстислава Володимировича Мономаховича (II) 144, 145⁷, 152, 427
- Евфрозинія, донька Святослава Всеславича, полоцька княгиня, св. (III) 380¹, 421
- Егалтай, татарський темник (IV) 87
- Егберт, див. Екберт, бамберзький єпископ
- Егберт, див. Екберт, трірський єпископ
- Еггер Е. (Egger E.), вч. (I) 568
- Едвард, королевич, син Едмунда (II) 33⁷
- Едер, письменник XVIII ст. (I) 222¹, 558, 559
- Еджібек, татарський султан (VII) 62
- Едигей, див. Дика, татарський хан

- Едмунд, англійський король **(II)** 33[•]
 Едмунд, королевич, син Едмунда **(II)** 33[•]
 Едрізі (Идрізі, Edrisi), арабський географ **(I)** 196¹, 296², 307[•]
(II) 285, 508, 512, 513, 516, 517¹, 519
(IV) 298³
 Езеїл, біблійн. **(III)** 48²
 Езоп, античний байкар **(VI)** 414
 Ейгорн В., вч. **(IX-2)** 813, 852¹-854¹, 857¹, 861^{2,4}, 1374
(X) 94², 95¹, 97³, 98², 271³
 Еймунд, герой скандинавської саги **(I)** 445
(II) 16, 17², 18[•], 31³, 32[•]
 Екберт (Егберт), бамберзький єпископ, швагро угорського короля Андрія II **(III)** 27[•]
 Екберт (Егберт, Egbert), трірський єпископ **(II)** 31²
 Екземплярський О., вч. **(II)** 557
(III) 167³, 175², 176[•]
(IV) 512
 Еккегард, хроніст **(I)** 284³
(II) 79²
 Елбег, отрок **(III)** 305
 Елевтерій (у чернецтві), можл., див. Сангушко Олександр
 Елек, дружинник в умові 944 р. **(I)** 424
 Елеуферія, див. Александра
 Елеуферія, див. Евтерія, св. (острів)
 Елізабета, див. Єлизавета, донька короля Андрія II
 Ельбех Ратиборович (Ольбег), дружинник **(III)** 304²
 Емерик, ерлявський єпископ **(IV)** 113
 Емерик, угорський король **(III)** 3, 6, 10
(VI) 24, 25⁴
 Емін М., вч. **(I)** 497¹
 Емінек-бек **(IV)** 322
 Енбеков, татарин **(X)** 280
 Енгель Й.-Х. (Engel J.-Ch.), вч. **(III)** 120², 520
(IV) 433
(VII) 565, 571
(VIII-2) 114¹, 211, 214, 215
(IX-1) 521
 Енгельс Ф., автор твору “Походження сім’ї, приватної власності і держави” **(I)** 343¹
 Ендліхер С. (Endlicher S.), вч. **(I)** 223²
(II) 34¹, 488⁶, 489⁷, 498[•], 502², 546³, 578
(IV) 439, 441
 Енсарі Насір-і-Хосро (Насір-і-Хосро Енсарі, Хосро Енсарі Насір-і-), перський поет **(I)** 298
 Епимахович П., господарський дворянин **(VII)** 91
 Епікет, грецький автор **(III)** 460
 Ерван, жидівський книжник **(VI)** 435
 Ердень, князь **(IV)** 13, 15
 Ердивил, литовський князь **(IV)** 12¹
 Ердман Ф. (Erdmann F.), вч. **(II)** 584
 Ерік, брат Кнута, датський король **(II)** 117
 Еріх Вінзен, див. Вінзен Еріх
 Еркерт Р. (Eckert R.), вч. **(VII)** 567
 Ерлиск, ймов., див. Евлиск
 Ерманарік, див. Германаріх
 Ернст, австрійський князь **(IV)** 421
 Ергель М., вч. **(VI)** 620
 Ерш (Ersch J.), вч. **(I)** 141³, 144¹
 Есіпов Г., див. Йосипов Г.
 Естеррайх Г. (Oesterreich H.), вч. **(VI)** 605
 Естрайхер К., вч. **(VIII-2)** 202
 Есфир, біблійн. **(VI)** 427
 Етебичі, половці **(II)** 530
 Етельберт, див. Адальберт

Етон, дружинник в умові 944 р. (I) 424	Ефор, хроніст (I) 110 ¹
Ефеський Іоан, див. Іоан Ефеський	Ефрон I., видавець (I) 559 (III) 486 ¹ , 529, 556

Є

- Єва, біблійн. (VI) 467
- Євгеній (Евгений, Болховітінов С.), митроп., вч. (I) 118⁵
(II) 288⁶, 305¹, 554, 562
(III) 541, 560, 562
(V) 416¹
(VI) 490³
(VII) 407¹, 419²
(IX-2) 854²
- Євгеній, трапезундський герой (IV) 296²
- Євгеній IV, папа (IV) 207
(V) 518-520, 523, 524, 526, 527
- Євгенік, візантійський номофілак (IV) 296²
- Євлашевський, автор записок (VII) 210⁷
- Євлашевський, пинський шляхтич (VI) 336
- Євлашевський Казимир-Людвік (Єлгашевський Казимир), смоленський каштелян (X) 315, 329, 331, 334, 351, 354, 366, 379, 380
- Євлашкович Василь, батько Михайла Копотя (V) 488
- Євлашов Степан, запорізький отаман (VIII-2) 53, 54
- Євнутевич, див. Михайло Євнутевич
- Євреїнов, його кодекс (IV) 348¹, 430, 455, 474, 476, 513¹
(VI) 359
- Євсвєй, автор списку (VI) 345⁷
- Євсвєй, див. Евсвєй
- Євстафій, див. Евстатій, хроніст
- Євстафій, св. (IX-2) 987⁷, 999
- Євський, жилець (IX-2) 734
- Євтимій (у чернецтві), див. Ольгимунт
- Євтух, селянин (VI) 292
- Євфимій, гусятинський намісник (IX-1) 535
- Євфимовський В., вч. (IX-1) 5¹
(IX-2) 1509¹
- Євхем, селянин (VI) 292
- Єжовський, кум Хмельницького, посол до шляхти Замостя (VIII-3) 100
- Єзавела, міф. (II) 66
- Єзофович Міхель, митник (VI) 69, 172
- Єкель Ф. (Jekel F.), вч. (VI) 604
- Єлена, жінка Патрикія Давидовича (IV) 454
- Єлена, сестра Івана-Володимира Івановича, київського князя (III) 169
- Єленевський К., вч. (VI) 630
- Єлец Олександр, єзуїт (VI) 450
- Єлець, шляхтич (VII) 546
- Єлецькі, шляхетська родина (III) 180
- Єлизавета, вдова угорського короля Альбрехта (IV) 124
- Єлизавета, див. Грановська Єлизавета
- Єлизавета (Елізабета, Кинека, Кінга), донька Андрія II (III) 26, 27⁷
- Єлизавета, донька Гедиміна (IV) 513
- Єлизавета, донька Ярослава Мудрого, жінка Гаральда Сміливого (II) 32
- Єлизавета, жінка Казимира Ягайловича (IV) 255⁷, 269, 483
- Єлизавета (Єлизавета Молодша), жінка Людовіка I (IV) 110, 115-118¹, 119², 120⁷, 122, 128, 131
її доньки, див. Катерина, Марія, Ядвіга
- Єлизавета (Єлизавета Старша), мати Людовіка I, жінка

- угорського короля Карла IV (III) 129
(IV) 52, 53, 56, 109, 110, 112, 115, 448, 449, 463
(VI) 40¹
- Єлизавета Молодша, див. Єлизавета, жінка Людовіка I
- Єлизавета Старша, див. Єлизавета, мати Людовіка I
- Єлісеєв Г. (псевд. Грицко), вч. (III) 238⁴, 550
- Єловицький, королівський секретар (VI) 500
- Єловицький Захарія, королівський писар (VI) 592
- Єловицький Филон, депутат (VIII-1) 170¹
- Єлович-Букоємський Микола (Букоємський-Єлович Микола), шляхтич (VI) 592
- Єлович-Малинський Остафій (Малинський-Єлович Остафій), волинський шляхтич, луцький уніатський владика (VI) 581, 582, 586, 592
(VII) 429
- Єлтаган, богатир в осетинських переказах (I) 113³
- Єлташевський Казимир, див. Євлашевський Казимир-Людвік
- Єляков, московський посол (IX-1) 175¹, 205¹
- Єльський, польський полковник (IX-2) 625³
- Єльський Лукаш (Лукашевський), пинський маршалок (IX-2) 1151-1152 (оборона Пинська), 1317³, 1400-1401 (субмісія, зложена гетьманові), 1402 (посольство до Чигирини)
(X) 299-304
його родина (X) 300
- Єльці, шляхтичі (VI) 280
- Єльяшович Зенько, шляхтич (VI) 256
- Ємельянов І., вч. (VI) 424¹
- Ємець Івасько, селянин (VI) 269
- Ємьоловський Миколай (Jemiołowski Mikołaj), автор "Пам'ятників...", польський журналіст (VIII-2) 148, 200
(IX-1) 437¹
(IX-2) 1104³, 1115³, 1157¹
- Єндрушко з Брацлава (Андрух; можл., Андрушко, Derszko Jan) (VII) 97¹, 111(?), 112, 133
- Єременко П., вч. (I) 193³, 199¹, 331¹
- Єремія, біблійн. (VI) 427
- Єремія, еромонах (IX-2) 1085
- Єремія, царгородський патріарх (V) 422, 502, 506, 545, 547, 550-551 (приїзд до київської митрополії), 552-555 (розпорядження), 556-557 (братська справа), 558-560 (невдоволення патріарха українською ієрархією), 561, 562², 566, 572, 573, 603, 604, 615², 616¹
(VI) 463-464¹ (неприйняття нового календаря), 496⁵, 497¹, 512, 516 (підтримка Львівського братства), 521, 524, 525, 527, 529 (поширення братської організації), 530 (визнання монополії для школи Львівського братства), 553 (нарікання владик)
(VIII-1) 8
(IX-2) 1000
- Єремферді (можл., Geremferden), татарський хан, брат Керім-бірди (IV) 317, 490
- Єрлич Йоаким, хроніст, київський шляхтич (VII) 370, 419, 480

- (VIII-1) 104², 171, 185⁴, 186, 320
 (VIII-2) 115², 150, 151¹, 183², 190, 194, 200, 217
 (VIII-3) 35, 42³, 124², 125, 153^{1, 3}, 155, 216³, 217¹, 231¹, 235¹, 281, 283, 285¹
 (IX-1) 58¹, 78⁵, 89², 159, 255, 296, 300, 301, 328³, 329, 330¹, 333, 348², 359, 365², 366^{1, 3}, 373, 375¹, 433, 435, 438¹, 440, 441¹, 492, 493, 495, 519, 548, 599
 (IX-2) 671¹, 715, 768, 882¹, 887², 1104³, 1115¹, 1127^{1, 2}, 1128, 1141, 1147, 1157¹, 1484
 (X) 55, 99, 357¹
- Єрлич Михайло, брат Йоакима Єрлича (VIII-3) 35
 (IX-1) 493
- Єрличі, українська шляхетська родина (VIII-2) 115²
- Єрмола, селянин (VI) 292
- Єрмолин Яків, печерський слуга, кухмістр печерського архімандрита (IX-2) 747¹
- Єрмолич, господарський дворянин (VI) 52
- Єрмолич, королівський дворянин (IX-1) 85, 99², 110-113
- Єрмолович Юрій, шляхтич, посол до Хмельницького від короля у 1648 р. (VIII-3) 109 (посольство від Яна Казимира до Хмельницького перед отриманням корони), 110⁴, 156 (перехід на бік козаків)
- Єронім, автор (VI) 462¹
- Єронім, див. Евзебій, св.
- Єротей, монемзайський архієпископ (V) 552¹, 555
- Єрофеїв Д., вч. (VIII-2) 123³
- Єрші, бояри (VII) 17
- Єршівна Уляна, шляхтянка (VII) 17²
- Єршов А., вч. (IX-1) 5¹
- Єсикорський (III) 399³, 400², 450²
- Єсимонт, почепський урядник (IX-1) 387
- Єска, селянин (VI) 292
- Єскович Данько, підляський митник (VI) 52
- Єсугей-багатур, монгольський хан (II) 539
 його жінка (II) 539
- Єсько, див. Воронченко Яцко
- Єськович Михайло, отаман (VII) 118
- Єфименко О., вч. (I) 355¹, 356²
 (V) 627, 629, 632, 652
 (VI) 632
 (VIII-2) 223
- Єфрем, луцький владика (V) 459
- Єфрем, макошинський ігумен (IX-1) 467², 469
- Єфрем, переяславський єпископ (I) 519, 521
 (II) 353, 357
 (III) 268³, 457, 564
- Єфрем, русин з Атосу (VI) 338³, 345
- Єфрем, скопець (III) 415
- Єфрем Сирин (Сирин Єфрем), автор повчань (II) 404
 (III) 462
 (VI) 303, 340, 342
- Єчминик Петр, селянин (VI) 269

Ж

- Жаба Борис, козацький отаман (VII) 163
- Жабі-ага білгородський (IX-1) 429²
- Жабокрицький Василій, зем'янин (VI) 282
- Жабокрицький Ісай, зем'янин (VI) 282
- Жабський, шляхтич (VIII-3) 178⁴
- Жаркович Степан, шляхтич (VI) 285
- Жаткович Ю., вч. (II) 581
- Жберн (Іжберн), варяг з Корсуня (Херсонеса) (I) 498, 499⁷, 505
- Ждан, селянин (VI) 292
- Жданов І., вч. (I) 383¹, 436¹, 507², 508^{2, 4, 5}, 509^{2, 3}, 573, 575
(II) 405²
(III) 12¹, 22¹, 496¹, 558, 560, 566
- Жданович Антон (Антон, Волочай Антон), брацлавський, київський полковник, військовий суддя (VIII-3) 278
(IX-1) 21, 22, 56 (універсал Хмельницького про збір), 60 (посол до султана), 76, 79, 99¹ (універсал Хмельницького про повернення з волозького походу), 110, 111, 116, 127, 131, 132 (прийом посольства у Туреччині), 137, 146, 147, 150¹, 156 (подарунки султана), 215, 221, 224, 225 (заслон від литовського війська), 227, 311 (суворий лист Хмельницького), 323², 324 (відступ до Києва), 325⁷, 327-328 (бої під Києвом), 329 (відступ до Києва), 332¹, 348 (наступ на Київ), 419 (комісія Киселя), 420, 496, 551 (посол до ко-

роля), 555, 556, 559, 560², 561, 566, 567⁷, 574-575 (арешт), 580
(IX-2) 620 (посол до короля), 629, 654, 656, 657, 681, 698, 731, 855 (полон у Радзивіла), 870, 885-887, 895, 949-950 (посольство від Радзивіла до гетьмана), 951-953¹ (посольство від гетьмана до царя), 955, 1027, 1031, 1091, 1137, 1167-1168 (розслідування справи Нечая), 1210, 1213 (визначення завдань у справі Нечая), 1222 (слідство над Іваном Дорошенком), 1223 (слідство над Константиновичем), 1223-1225 (реабілітація Нечая), 1228, 1232, 1255, 1257 (реляція цареві про проведене розслідування), 1260-1263, 1274 (постанова про відправлення козацького корпусу до Польщі), 1275, 1296, 1314-1315 (оповідання Желябужському про похід на Польщу), 1316-1318 (здійснення плану приєднання Західної України), 1319-1320 (труднощі походу в Галичину), 1323 (запізнення зі вступом до Галичини), 1325, 1330, 1331, 1352 (вісті для гетьмана з-під Кракова), 1356, 1359, 1365, 1367, 1372 (претендент на гетьманство), 1377 (облога Кракова), 1380, 1381 (вимога царя припинити військові дії), 1382^{1, 2}, 1383⁷, 1386, 1387, 1389 (безплановість кампанії), 1391, 1392 (прохання Четвертинського), 1393 (невдоволення шведського короля), 1395,

- 1397, 1399 (універсали до Пинського повіту), 1400 (скликання наради Пинського повіту), 1405 (тиск на пинську шляхту), 1406, 1408 (втрата можливості закріпитися на Берестейщині), 1409 (бунт серед козаків), 1410, 1411, 1414, 1417, 1425 (наказ гетьмана йти під Кам'янець), 1426, 1431, 1433-1435 (скарги гетьманові на Ракоція), 1437, 1439, 1441, 1442 (наказ гетьмана покинути Ракоція), 1446, 1448, 1453 (виступ під Хотин проти татар), 1455 (труднощі для виконання наказу гетьмана), 1456, 1458-1460 (листування з Замойським у справі Немирича), 1461 (переслідування польськими військами), 1463 (відхід від військ Ракоція), 1464 (бунт у війську), 1465, 1467-1470, 1471 (гнів гетьмана), 1489, 1523 (X) 4 (гнів Хмельницького), 5, 20 (невдоволення Москви його походом), 22, 31, 40 (лист литовського гетьмана Сапіги), 73, 89 (переховування в монастирях), 288
- Жебровський Фелікс, полеміст (VI) 541, 542⁶
- Жегун, козацький посол до Порту (IX-1) 534
- Жегоцький, бабійський староста (IX-2) 1460-1462 (переслідування військ Ракоція)
- Жеденев, московський посол (VIII-3) 225-227
- Жедивид Іван, ймов., подільський князь (IV) 514
- Жедивидівна Софія, подільська княгиня (IV) 192¹
- Желиборський Адам, брат львівського владика (X) 329-331
- Желиборський Арсеній, львівський владика (V) 262⁷ (VIII-2) 91¹, 130 (VIII-3) 83 (IX-2) 865 (царська прокламація про початок війни з поляками), 1122-1124 (переговори з Хмельницьким під Львовом), 1166 (пошуки у гетьмана захисту від шведів), 1509, 1510, 1515, 1519 (X) 71, 94 (запрошення на вибори київського митрополита), 98 (лист Барановича), 99, 329, 330³, 331 (посередництво у переговорах з поляками), 356
- Желиборський Павло, шляхтич (VI) 239
- Желиборські, шляхтичі (VI) 240, 246, 611
- Желізко (Želízko J.), вч. (I) 31⁴
- Желобовський А., вч. (I) 562
- Желябужський Іван, московський посол (IX-2) 1314-1315 (оповідання Ждановича про похід на Польщу), 1365, 1369 (враження від характеру вибору гетьманського наступника), 1381 (посольство до Ракоція), 1382-1383 (дискредитація гетьманського правління), 1442 (звістка про наказ гетьмана Ждановичеві відійти від Ракоція), 1445 (звідомлення про зв'язки гетьмана з Беньовським), 1455 (свідчення про наслідки татарського нападу в Україну), 1464 (з'ясування обставин

- відходу козацького війська від Ракоція), 1467 (прибуття до війська Юрія Хмельницького), 1468 (збір даних про ворожі сторони), 1469 (агітація на тему самочинності гетьманської політики), 1470 (інцидент серед козаків), 1489, 1503
(**X**) 3 (свідчення про бунт у козацькому війську), 12, 15, 19-22, 47, 53³, 55, 82¹, 227-228 (звинувачення Виговським в організації бунтів)
- Жельман (Zelman), жид-орендар (**VIII-2**) 126¹
- Жемгало, князь (**IV**) 5¹, 6
- Женечкович Лехинч, шляхтич (**VII**) 101
- Женечкович Олекса, шляхтич (**VII**) 101
- Жеребилов Дмитрій, дяк (**IX-2**) 634
- Жеребцов, московський посол (**IX-2**) 1063
- Жеребятин Сенько, власник волості (**V**) 158, 159, 290
- Жеславські, князівська родина (**V**) 32
- Жеславські-Мстиславські, див. Мстиславські-Жеславські
- Жива, слов'ян. міф. (**I**) 323²
- Живинбунд, князь (**IV**) 7¹, 15
- Жигимонт, див. Сигізмунд
- Жид-Бар, див. Бар-Гебрей
- Жидкевич Д., див. Житкевич Д.
- Жидята Лука, див. Лука Жидята
- Жижемський, польський полковник (**IX-2**) 930 (оборона Гомеля від Золотаренка), 1083
- Жижемські, князі (**IV**) 289
- Жила Васько, отаман (**VII**) 89
- Жилинські, шляхтичі (**V**) 30, 32¹
- Жирослав, боярин (**II**) 340
(**III**) 42, 61, 310³
- Житецький І., вч. (**V**) 652
- Житецький П., вч. (**I**) 553
(**VI**) 355¹, 366², 368¹, 430⁴, 431^{2,3}, 615, 629
(**VII**) 410¹, 574
(**VIII-2**) 88¹
(**IX-1**) 301¹
- Житкевич, писар Брацлавського полку (**IX-1**) 183
- Житкевич Д. (Жидкевич Д.), коронний інститор (прокурор), любельський підстароста (**IX-2**) 626 (відбирання церкви у православних у Любліні), 1093 (делегат на переговори з козаками), 1096, 1522-1523 (повернення церкви у Любліні православним у 1650 р.)
- Жищевський Л. (Rzyszczewski L.), вч. (**IV**) 149², 208³, 215⁴, 225¹, 254⁴, 261³, 341¹
(**V**) 48¹, 53¹, 643
- Жмайло Марко, козацький гетьман (**VII**) 527, 544-547, 552
- Жмакін В., вч. (**III**) 411⁴
- Жобер П., вч. (**II**) 512⁴, 513³
- Жолкевська Софія (**VIII-2**) 152
- Жолкевський Лукаш, калуський староста, пізн. брацлавський воєвода (**V**) 340⁷
(**VIII-1**) 103, 128⁵, 129¹, 130¹, 206, 210, 223, 225⁴, 229-232, 234, 235, 238, 253
- Жолкевський Станіслав, київський воєвода, батько польського гетьмана (**V**) 339², 489
(**VI**) 625
- Жолкевський Станіслав (Żółkiewski S.), польний, пізн. великий гетьман коронний (**II**) 355¹
(**VI**) 203, 277, 285, 286, 290, 450, 576, 625

- (**VI**) 100¹, 159¹, 169², 176³, 180, 184⁴, 187, 189¹, 190¹, 194¹, 195 (брацлавські розрухи), 200³, 207^{1, 2}, 209 (приборкання брацлавських міщан), 211¹, 213, 214 (проводир війни 1596 р.), 218-219 (початки кампанії 1596 р.), 220 (переслідування Наливайка), 221 (переговори із запорожцями), 222-224 (битва під Білою Церквою), 224-225 (битви під Києвом і Переяславом), 226-227 (переслідування козаків за Дніпром), 228-229 (облога на Солониці), 230 (капітуляція козаків), 231-232 (різня безборонних козаків), 232-235 (політика щодо козаків після Солониці), 236, 237, 240, 241, 245-249, 260¹, 271 (соціальне значення козацтва), 275, 279¹, 285, 287⁴, 302 (оцінка козацької хоробрості), 305-306^{1, 2} (реляція про козацьке свавілля), 307, 309, 310, 318¹, 327³, 330 (київський воєвода), 332, 333, 338, 340, 344, 345-346 (стримування козаків від морських походів), 347¹-350, 352-355^{1, 2}, 356 (стримування турецького походу 1616 р.), 357, 358-359 (угода з турками у 1617 р.), 360-362 (похід на козаків 1617 р.), 363, 365^{1, 2}, 366 (обережність щодо козаків), 375-376 (оборона від татар і турків), 378 (угода з Туреччиною 1619 р.), 379-383 (відносини з козаками у 1619 р.), 384, 385, 387¹, 404 (план заснування єзуїтської колегії у Києві), 426, 433, 438², 439-441 (пасивність щодо козацьких відносин), 442-443 (цецорська поразка 1620 р.), 493, 581, 583, 588
- (**VIII-1**) 45, 231
(VIII-2) 153, 191²
(VIII-3) 74, 146
(IX-1) 11
- Жолкевський Ян, шляхтич (**VI**) 363
 Жолкевські, шляхтичі (**V**) 489
(VI) 279, 280
(VIII-1) 220, 221
(VIII-2) 152
- Жолтовський (Żołtowski), комендант Кодака (**VIII-2**) 28
- Жолудь Федір, сотенний отаман (**VIII-1**) 316⁶
- Жорав Стецько, красноставський міщанин (**VI**) 256
- Жоравинські, шляхтичі (**VI**) 239⁵, 611
- Жоравицький Хома, шляхтич (**VI**) 592
- Жоравицький-Кошка Матвій, див. Кошка-Жоравицький Матвій
- Жоравицький-Кошка Януш, див. Кошка-Жоравицький Януш
- Жоравицький Іван, шляхтич (**VI**) 592
- Жоравицький Марко, луцький владика (**V**) 489, 500
(VI) 197
- Жоравицькі, шляхтичі (**V**) 500
- Жоховський, автор XVII ст. (**VI**) 569³
- Жугаєвич Василь, копієст з Ярославля (**VI**) 430
- Жук, шляхтич (**IX-2**) 1380
- Жукинський (Толкач), остерський боярин (**VI**) 283
- Жуков, комарицький драгун (**IX-1**) 79⁷
- Жуков, московський посол у Крим (**IX-2**) 1356

- Жуков Яков, козак **(VIII-3)** 254³
- Жукович, службник Сангушків **(V)** 501
- Жукович П. (помилк. Жуковський), вч. **(V)** 545⁵, 554⁵, 565², 567¹, 569², 570², 572², 573², 575¹, 578⁵, 583¹, 585⁵, 593¹, 601², 603^{3,4}, 618¹, 660
- (VI)** 540³, 566¹⁻³, 567¹, 572¹, 573³, 574³, 577^{1, 2, 6}, 578¹, 579^{2,5}, 584¹, 585², 592⁴
- (VII)** 206¹, 213⁶, 243², 318⁴, 323^{1,3}, 325⁷, 326¹, 335⁵, 339¹, 343², 356², 374¹, 379¹, 380², 391², 392¹, 428², 435², 436², 443⁴, 445¹, 452¹, 453⁴, 454⁴, 456², 479¹, 487², 500¹, 507², 509³, 515², 531², 582, 583, 587, 588
- (VIII-1)** 18³, 23¹, 24^{1, 6}, 27⁷, 32¹, 34¹, 59³, 85^{1, 2}, 87², 89¹, 91¹, 94³, 96¹, 100⁴, 116³, 117^{1,2}, 122¹, 126¹, 127², 128⁴, 132², 138¹, 318, 319, 321
- Жуковський, козацький сотник **(IX-2)** 1216-1217 (скарги московських воєвод), 1225 (вирок Ждановича)
- Жуковський, помилк., див. Жукович П.
- Жулидоров Федька, отаман **(VIII-2)** 54
- Жураківські (Жураковські), шляхтичі **(VI)** 240, 245, 246, 611
- Жураківські-Сенковята, див. Сенковята-Жураківські
- Жураковський Михайло, веприцький сотник **(IX-1)** 426
- Жураковські, див. Жураківські
- Журковський С. (Żurkowski S.), вч. **(VIII-1)** 24⁶, 26², 32¹
- Журковський Станіслав (Żurkowski Stanisław), дворянин Томаша Замойського **(VII)** 552¹, 553¹, 554², 556^{2,3}, 590

3

- Забабурин Сидір, отаман, турецький полоняник **(IX-1)** 285¹, 296, 297, 311, 526²
- Забелін І., вч. **(I)** 52³, 282¹, 352¹, 540, 542, 562, 606, 609
(II) 332¹, 517²
(III) 557
- Забезинський Ян, троцький воєвода, земський маршалок **(IV)** 261, 282, 283, 285, 286
(V) 31, 34
- Забезинські, шляхтичі **(V)** 30, 31
- Забіла Іван, син Петра Забіли **(IX-2)** 1086
- Забіла Петро, борзенський сотник, наказний борзенський полковник **(IX-1)** 225, 226
(IX-2) 930-932 (відправлення Золотаренком під Оршу), 936³ (облога Нового Бихова), 1012, 1086-1088 (лист до Золотаренка), 1157², 1222 (слідство над Іваном Дорошенком)
- Заблоцький, шляхтич **(IX-2)** 749
- Заблоцький М. (Десятівський-Заблоцький М., Заблоцький-Десятівський М.), вч. **(III)** 547
- Заблоцький-Десятівський М., див. Заблоцький М.
- Заболотський П., вч. **(III)** 486¹, 560, 565
- Заболоцький з Канева, повстанець, вибраний до комісії 1630 р. **(VIII-1)** 118
- Заборовський **(VIII-3)** 75³
- Заборовський С. (Zaborowski S.), вч. **(I)** 151¹, 316
- Заборовський Семен, думний дяк **(IX-2)** 1111
(X) 232
- Забузький Семен, козак, проголошений поляками гетьманом **(VIII-2)** 37, 38, 40
(VIII-3) 69-70 (зрада козаків під Костянтиновом), 71³, 195-196 (одержання гетьманства від короля), 199, 201², 202, 203
(IX-1) 51 (ворог Хмельницького; призначення поляками на уряд козацького гетьмана), 63, 165 (“приповідний лист” короля), 272, 273¹, 310¹, 319 (висування поляками на гетьманство після Берестецької битви)
- Завадський Федір, ніжинський сотник **(X)** 191
- Завидич Дмитро, новгородський патрицій **(II)** 116
його донька, друга жінка Мстислава Володимировича Мономаховича **(II)** 116, 156
- Завистний, бушанський сотник **(IX-2)** 1015
його жінка **(IX-2)** 1015
- Завитневич В., вч. **(I)** 186¹, 187¹, 194¹, 200², 246², 419¹, 550, 573
(VI) 546¹, 628
(VII) 408⁵, 409^{1,2}
- Завіша (Zawisza Czarny), гусит **(IV)** 153¹
- Завіша, литовський маршалок **(IX-2)** 1272 (перехоплення маєтностей вдови Януша Радзивіла), 1319(?), 1353 (дискредитація Хмельницького перед Ієвлевим)
- Завіша Єронім, польський посол **(IX-1)** 419
- Завіші, шляхтичі **(V)** 32¹
- Загайковий, селянин **(V)** 366
- Загайковий Пашко, тивун **(V)** 366

- Загвоздецький Іван, шляхтич **(VI)** 239
- Загвоздецький Павло, шляхтич **(VI)** 240
- Загоровська Олександра, тітка Василя Загоровського **(VI)** 316-318
- Загоровський, полоцький владика **(VI)** 543
- Загоровський, ротмістр, польський посол **(IX-1)** 100⁷, 102, 106, 107⁷, 146
- Загоровський, шляхтич **(VII)** 182²
- Загоровський Андрій, депутат **(VIII-1)** 136, 170¹
- Загоровський Василь, брацлавський каштелян **(V)** 340⁷
- Загоровський Василь (Загоровський-молодший), волинський каштелян **(VI)** 310 (татарський полон), 311-312 (вірний слуга короля), 316-317 (родинні стосунки), 318-320¹ (виховання дітей), 321 (тестамент, опіка над церквою), 324-325 (доброчинність), 327 (суспільно-політичні та національні інтереси), 330, 333-334 (дотації на шкільну науку), 336, 354-355 (літературний характер тестаменту), 443 (лист до князя Курбського), 455 *його перша жінка* **(VI)** 316 *його друга жінка* **(VI)** 316-318 *його донька, сини* **(VI)** 316-318, 330
- Загоровський Віктор, ігумен Мгарського монастиря **(X)** 243, 271
- Загоровський Григорій, полоцький владика **(V)** 488, 498¹⁰, 584, 585, 611
- Загоровський Єронім, шляхтич **(VI)** 453⁷
- Загоровський О., вч. **(III)** 550, 553
- Загоровський Петро (Загоровський-старший), маршалок **(VI)** 310-313, 316, 318, 321, 322 *його жінка* **(VI)** 316, 318 *його діти* **(VI)** 318 *його мати* **(VI)** 321
- Загоровський-молодший, див. Загоровський Василь
- Загоровський-старший, див. Загоровський Петро
- Загоровські, шляхтичі **(V)** 32 **(VI)** 310¹, 321, 598
- Загорський, литовський посол **(IX-1)** 565
- Загорський Лука, покойовий митрополита **(IX-2)** 747¹
- Загоскін М., вч. **(III)** 228¹, 539, 545, 549, 550
- Загурський В. (Zagórski W.), вч. **(VI)** 612
- Задеревицький Данило Дажбогович, шляхтич **(V)** 104 **(VI)** 236
- Задеревицькі, шляхтичі **(V)** 104
- Задзік, канцлер, біскуп **(V)** 445¹ **(VIII-1)** 173, 175, 180²
- Зайдліц, львівський купець **(VI)** 71
- Зайонц, див. Заяць
- Зайончковські, ірон. інтерпрет. польського прізвища **(VIII-3)** 146
- Зайцев Ф., вч. **(VIII-2)** 199
- Закалюжний Миколай, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Закжевський Ян (Закшевський Ян), чигиринський полковник **(VIII-1)** 315 **(VIII-2)** 28, 139
- Заклинський К., вч. **(VII)** 569, 580 **(IX-2)** 1296⁵

- Закревський В. (Zakrzewski W.), вч. (VI) 416¹
- Закревський М., вч. (I) 533²
(II) 267³, 274³, 562
(III) 344¹, 425¹, 434^{1, 4}, 554, 555
(V) 260⁶
(VII) 407¹
- Закусили, шляхтичі (VI) 281
- Закшевський С., вч. (I) 489², 556
- Закшевський Ян, див. Закжевський Ян
- Закшевські, шляхтичі (VI) 277
- Заленський С. (Załęski S.), вч. (V) 496¹, 660
(VI) 418¹, 446¹, 448^{1, 2}, 449¹⁻³, 450^{2, 3}, 456³
(VII) 404³
- Заленський Самуїл, новгородський підчашій (IX-1) 78
- Залеський, козацький реєстровий старшина (VIII-1) 302
- Залеський, урядник з Давид-городка (IX-2) 1150
- Залеський Миколай (Zaleski Mikołaj), покозачений шляхтич (IX-1) 102⁶, 196¹, 319
- Залеський Михайло, переяславський сотник (VIII-1) 316
- Залеський Самуель, ротмістр (VIII-2) 131²
- Залінський Збожний, шляхтич (VI) 277
- Залузький Василь, чауський священник (IX-2) 935
- Залуські, їхня бібліот., рукоп. (IV) 458
(VIII-2) 139³
(VIII-3) 40², 165²
- Замбоцький, шляхтич (IV) 346²
- Замойський Станіслав, шляхтич (VII) 99
- Замойський Томаш, київський воєвода, коронний підканцлер, пізн. канцлер (V) 339²
(VII) 380, 433³, 546, 552, 554, 556, 590
(VIII-1) 9¹, 24⁶, 180², 195, 225, 235
- Замойський Ян, великий коронний гетьман, канцлер (II) 455
(V) 105-106 (служебно-шляхетське землеволодіння), 489, 550, 555³, 578², 580, 582¹, 604 (запрошення патріархові Єремії), 614, 659
(VI) 252, 448, 465, 547², 548, 566, 573, 575, 626
(VII) 166, 170, 173, 176 (переговори з турками 1590 р.), 180, 182², 186, 187⁴, 191-193, 195, 197, 200 (лист Наливайка), 202 (непідготовленість перед татарами 1594 р.), 204-205 (відносини з козаками 1595 р.), 205-206 (посадження Єремії Могили на молдавське господарство), 210, 212-214, 224, 233, 236¹, 240, 241 (негація козаків у 1597 р.), 245, 247-249 (вербування козаків на війну), 250-251 (молдавська кампанія 1600 р.), 274, 284, 314, 316-318, 321, 330², 488⁵, 581, 583
його жінка (VII) 245
його батько (VI) 626
- Замойський Ян, львівський арцибіскуп (VI) 588³
- Замойський Ян, чернігівський каштелян, калуський, кам'янецький староста, коронний підчашій (VIII-3) 37, 186 (оборона Збаража)
(IX-1) 69, 177, 180, 476

- (IX-2) 651, 1043¹, 1397 (оборона Замостя від Ракоція і козаків), 1398², 1447 (об'єднання з ордами хана під Кам'янцем), 1457-1560 (листування зі Ждановичем з приводу маєтностей Немирча), 1461
- Замойські, їхня бібліот., архів (VII) 145¹, 150², 161^{2, 3}, 162¹, 163¹, 240², 242¹, 243^{2, 3}, 244¹, 245^{1, 3, 4}, 250², 284^{1, 3, 7}, 318⁵, 319⁴, 380, 382², 492¹, 493^{4, 5}, 495¹, 496¹⁻³
- (VIII-1) 22¹, 26⁶, 27⁶, 30², 61¹, 64², 67³, 70¹, 208¹, 211¹, 237², 238¹
- (VIII-3) 113¹
- (IX-2) 656⁶, 771³
- Замойські, польська шляхетська родина (VI) 252, 279, 282, 420
- (VII) 258
- (VIII-3) 97
- (IX-2) 1459
- Замолксіс, бог померлих у гетів (I) 134
- Заморенки, шляхтичі (VI) 280
- Замостський Олехно, шляхтич (VI) 240
- Занд, пруський унітарій (VI) 434
- Занкевич Костянтин (Занькович Костин), козацький посол, чигиринський сотник (VIII-1) 39, 317
- Занько, селянин (VI) 268
- Занькович Костин, див. Занькевич Костянтин
- Заплатинський Іван, шляхтич (VI) 241
- Заполя Йоан, полеміст (VI) 350
- Запольський-Довнар М., див. Довнар-Запольський М.
- Заремба, серадзький каштелян (IV) 201, 202³
- Заремба Станіслав, чернігівський, київський біскуп (VIII-3) 180³
- (IX-1) 164, 331⁵, 341, 342¹
- Зарицький Іван, див. Зарицький Іван Зарицький С., вч. (IX-2) 1296⁵
- Зарицький Зеновій, віленський бурмістр (VI) 438⁴
- Зарицький Іван (Зарицький Іван), староста (VI) 438⁴
- Зарицькі, меценати (VI) 429, 438, 499
- Зарубин Яцко, козак (VIII-2) 72
- Зарубський Георгій, див. Георгій Зарубський
- Зарудний Іван (Zatrudno Ivan), уманський сотник (IX-2) 716 (охорона населення від татар), 1036¹-1038¹-1039¹ (оборона Демківки)
- Зарудний Степан (Zaradny Stefan), покозачений шляхтич (IX-1) 102⁶
- Зарудний-Богданович Самійло, див. Богданович-Зарудний Самійло
- Заруцький Григорій, посол київського воєводи (IX-1) 122
- Заруцький Іван, учень (VII) 421
- Засадкевич М., вч. (VI) 630
- Засецький Михайло, шляхтич (VIII-2) 36, 38
- Засецький Филон, дорогобузький поміщик (IX-1) 220
- Засекін, московський посол (VIII-2) 36
- Заславська, княгиня (VI) 430
- Заславський, князь (V) 101
- Заславський Володислав Домінік (Острозький Володислав Домінік), князь, сендомірський, пізн. краківський воє-

- вода **(VIII-1)** 146 (лист козаків до нього про захист православної церкви), 300
(VIII-2) 121 (лист Кривоноса), 157, 172¹, 185, 195
(VIII-3) 7 (на посаді коронного гетьмана), 15 (лист від Хмельницького), 23, 27, 46⁴, 47, 50, 51, 52-53 (мобілізація коронних військ), 54, 55², 57, 58, 61⁴, 66-67 (суперечки з Вишневецьким), 69-71, 73², 74 (паніка під Пилявцями), 84 (втеча до Ряшева), 91, 180 (організація сил на Волині), 186 (оборона Збаража), 209 (переговори з Хмельницьким під Зборовом), 222, 252
(IX-1) 33² (поручення за Хмельницького), 55, 59, 63, 65, 122, 146, 258² (обіжчик з докорами краківській шляхті), 274²-275² (розгром його хоругви козаками), 560, 561¹, 563
(IX-2) 951 (розгром козаками між Острогом і Межиричем), 1036¹, 1069, 1342
(X) 332
його жінка (вдова) **(IX-2)** 1342
(X) 332
- Заславський Кузьма, князь **(VI)** 306
Заславський Олександр, київський воєвода **(V)** 339², 340²
Заславський Олександр, князь **(VIII-1)** 12, 15, 87, 91², 96, 143
Заславський Януш, князь, волинський воєвода **(V)** 339², 583
(VII) 213, 345, 350, 546
(VIII-1) 15
- Заславські, князі **(V)** 29, 32¹, 265
(VI) 277, 598
- (VII)** 99
- Затворник Іван, див. Іван Затворник
Затворник т.зв., див. Ісаакій Затворник, т.зв.
- Затиркевич Григорій, осавул Війська Запорізького **(VII)** 385
- Затиркевич М., вч. **(III)** 545
- Затиркевичі, українська шляхетська родина **(VIII-2)** 115²
- Затлер К. (Sattler C.), вч. **(VI)** 36^{1,3}, 182³, 605
- Заточник Данило, див. Данило Заточник
- Заурман, автор реляції **(IV)** 360¹
- Захар, війт **(VII)** 101
- Захар з Корсуня, козацький делегат на комісію 1630 р. **(VIII-1)** 118
- Захаренко Кирило, писар, козацький посол **(IX-2)** 1024
- Захарієвич Ю. (Zacharjewicz J.), вч. **(II)** 467¹, 570, 571
(III) 427², 554
(VI) 621
- Захарій, козацький реєстровий старшина **(VIII-1)** 302
- Захарія Ретор (Ретор Захарія), сирійський письменник **(I)** 611
- Захаріяевич Ф. (Zachariasiewicz F.), вч. **(V)** 424³
(VIII-2) 87⁴
- Захарка, слуга **(V)** 170¹
- Захарко, військовий підписок **(IX-2)** 1470
- Захарченко М., вч. **(II)** 562
- Захар'яшев, підписок Івана Виговського **(X)** 129³
- Захар'яшевич, шляхтич **(V)** 351
- Зацвіліховський Миколай (Zaczylichowski), ротмістр, вінницький війський **(VIII-2)** 132²
(VIII-3) 72
(IX-1) 240 (оборона Кам'янця-Подільського), 361

- (старий “приятель” козаків), 372, 449², 456 (інструкція на посольство до козаків), 458, 461-463 (звіт про посольство у жовтні 1652 р.), 470, 482, 487, 489, 505, 560
(**IX-2**) 628 (посланець від короля до гетьмана після Батозької битви), 631, 1040¹, 1093 (делегат на переговори з козаками), 1172², 1193 (недале посольство до Чигирини)
- Заяць (Зайонц), шляхтич, польський посол до козаків (**IX-2**) 1125 (посольство до козаків від Радзейовського), 1179 (листи шведського короля до гетьмана і Виговського)
- Заяць Онисько, черкаський сотник (**VIII-1**) 316
- Заячківський Йосиф, кобринський архімандрит (**X**) 138
- Збараський Криштоф, конюший коронний (**VII**) 491, 495, 496³, 510⁵, 541, 589
(**VIII-3**) 81
його жінка (**VIII-3**) 81
- Збараський Степан, князь (**VII**) 122
- Збараський Юрій (Zbaraski Jerzy), князь (**VII**) 272 (страх перед козацькими повстаннями), 454⁴, 458, 462 (скарга в листі до короля на козаків), 484¹, 488¹, 490-491 (тривога після смерті Сагайдачного), 492, 494-497¹, 506 (антикозацька промова на сеймі 1623 р.), 507, 509⁴, 510, 511, 533²⁻³, 534 (реляція про морський похід козаків), 536, 537 (антикозацькі шляхетські настрої), 538⁴, 541-543 (лист до Конєцпольського перед козацько-польською військовою 1625 р.), 589
(**VIII-1**) 25³, 26³, 30³, 37⁴, 41¹, 48, 126, 320
- Збараський Януш (Zbaraski), брацлавський воєвода (**V**) 340⁷
(**VI**) 177, 280, 579
(**VII**) 149, 151, 154, 164¹, 171¹, 182⁷, 268, 273, 362
- Збараські, князі (**IV**) 168²
(**V**) 30-32, 294
(**VI**) 277, 280-282, 598
(**VII**) 99, 258, 259¹, 350
(**VIII-3**) 40
- Збируйський Діонізій, холмський, белзький владика (**V**) 498 (луцький владика), 564 (опозиція до митрополита), 567, 575, 584¹, 585, 591, 592, 611
(**VI**) 565
- Збігнев, брат Болеслава III Кривоустого (**II**) 392
- Збожни, шляхтичі (**VI**) 242
- Зборівський Мартин, князь (**VI**) 625
- Зборовський, краківський каштелян (**IV**) 351³
- Зборовський, можл., див. Потоцький Миколай (**IX-1**) 304
- Зборовський Грицько, козацький гетьман (**VII**) 333³, 575, 576
- Зборовський Іван, козацький посол, сотенний отаман (**VIII-1**) 29, 316⁶
- Зборовський Криштоф, козацький ватажок (**VII**) 100¹, 138, 167¹, 288³, 302
- Зборовський Олександр, шляхтич (**VI**) 177
- Зборовський Самійло (Zborowski S.), посол до козаків (**VII**) 100¹, 137, 140, 163¹, 166, 576
- Зборовські, князі (**VI**) 420
(**VII**) 137², 166², 167¹

Збуйновський Лукаш, жовнір **(IX-2)** 927

Звенигородець Дмитро, зем'янин **(VI)** 282

Звенигородський А., вч. **(III)** 555

Звенигородські, князівська родина **(III)** 180

Звенигородці-Козаки, див. Козаки-Звенигородці

Звенислава, донька Всеволода Ольговича, жінка Болеслава Високого **(II)** 143, 144², 393

Зверев С., вч. **(I)** 231⁴

Зверинський В., вч. **(III)** 542 **(V)** 654

Звіринник Курило, селянин **(VI)** 266

Звіфальтенський Ортліб, див. Ортліб, абат Цвіфальтенського монастиря

Звягольські, шляхтичі **(V)** 33

Здановський, підстароста, економ з Нового Таргу **(IX-1)** 267², 268, 269

Зебжидовський, краківський єпископ **(V)** 494

Зебжидовський, мечник коронний **(IX-1)** 270, 271, 272¹

Зебжидовський (Zebrzydowski), провідник опозиційної шляхти **(VI)** 575 **(VII)** 583

Зевс (Акрейський Зевс, Зевс Акрейський), міф. **(I)** 105, 110, 114, 320¹ **(V)** VII

Зевс Акрейський, див. Зевс

Зегір-ед-Дін, історик Табарістану XV ст. **(I)** 403¹, 434¹

Зейд абу-, див. Хасан-абу-Зейд

Зеленко (можл., Зеленський Михайло), полковник **(IX-2)** 882 (бої під Брацлавом)

Зеленецький Михайло, див. Зеленський Михайло

Зеленін Д., вч. **(I)** 249⁴

Зеленський, сотник у Пушкаря **(X)** 212

Зеленський Михайло (Зеленецький Михайло; можл., Зеленецький), брацлавський полковник **(IX-2)** 925, 927 (розгром польсько-молдавської хоругви Маховського), 1014³, 1016 (оборона Брацлава), 1018, 1019, 1022 (повідомлення про польсько-татарські наміри), 1041 (охорона західного кордону), 1052 (сутичка з поляками під Животовим), 1053 (бій під Маньківкою біля Умані), 1058, 1061, 1068, 1076, 1077, 1089, 1300 (зустріч із семигородським послом Шебеші і Брюховецьким), 1311 (розмова з Уйлакієм), 1380 (виступ під Кам'янець-Подільський), 1428 (супровід шведського і семигородського послів), 1446-1448 (військові сутички з татарами на Брацлавщині) **(X)** 30 (свідчення Виговського про його вірність царю), 59 (незадоволення царським правлінням), 151, 232, 239 (посольство до Пушкаря)

Зелінський, городенський підчашій **(IX-2)** 1406

Зелінський Якуб, брацлавський підчашій **(VIII-3)** 121 (комісар до козаків), 155 (участь у київській комісії Киселя)

Зельман Вольфович, дрогобицький орендар **(VIII-2)** 126¹

- Земенцький Ю. (Ziemięcki J.), вч. **(II)** 467¹, 571, 611
 Земка Тарасій Левкович (Тарасій), ігумен братського монастиря, друкар **(VI)** 550¹ **(VII)** 408, 410, 585, 586
 Земовит, добринський князь, внук Конрада Мазовецького **(III)** 116¹, 570
його жінка, див. Анастасія, донька Льва Даниловича (ймов.)
 Земовит, мазовецький князь **(V)** 40, 314³ **(IV)** 11, 39, 56, 115, 116, 126, 165, 197
 Земовит, син Конрада Мазовецького **(III)** 78, 80, 570
його жінка, див. Переяслава, донька Данила Романовича (ймов.)
 Зенов'евич Юрій, смоленський намісник **(V)** 30
 Зенов'евичі, шляхтичі **(V)** 30, 31
 Зеновичі, шляхтичі **(VI)** 598
 Зеновій, див. Зиновій
 Зеновій Отенський (Атенський Зеновій, Отенський Зеновій), монах, полеміст **(VI)** 424, 425³, 434
 Зенон, візантійський імператор **(I)** 95², 96, 540
 Зеркальніков Порфирій, московський купець **(IX-1)** 388, 398, 399
 Зернін О., вч. **(III)** 263¹, 541
 Зизанії, брати **(VI)** 522, 630
 Зизаній Лаврентій (Зизаній-Тустановський Лаврентій, Куколь, Тустановський Лаврентій), православний полеміст **(VI)** 516², 532, 536, 630 **(VII)** 408, 410, 411, 585 **(VIII-1)** 77, 81, 83, 93
 Зизаній Стефан (Зизаній-Тустановський Стефан, Куколь, Тустановський Стефан), православний полеміст **(VI)** 462, 516, 520, 536, 539, 541-543, 630 **(VIII-1)** 75
 Зизаній-Тустановський Лаврентій, див. Зизаній Лаврентій
 Зизаній-Тустановський Стефан, див. Зизаній Стефан
 Зиновій, див. Зеновій
 Зиновій кир-, автор списку **(VI)** 345⁷
 Зиньова, городецький міщанин **(VI)** 257²
 Зискар Іван, полковник **(VII)** 473
 Зих Ф. (Zych F.), вч. **(VIII-2)** 126¹
 Зібель (Siebel), вч. **(I)** 145⁵
 Зігурд, див. Сігурд, норвезький король
 Зіморович Юзеф Бартоломей (Zimorowicz B.), львівський історик XVII ст. **(II)** 572 **(III)** 124⁴, 125³, 520, 532 **(V)** 525¹ **(VI)** 390² **(VIII-3)** 86¹, 88²
 Зіндріх, львівський купець **(VI)** 64
 Зінов'єв, московський дворянин **(VIII-2)** 53, 54
 Зітковський Іван, див. Дзітковський Іван
 Зічи (Zichy), архів родини **(II)** 582
 Зічи Е. (Zichy E.), вч. **(I)** 232^{2,3}
 Зласьонка Сташек, селянин **(VI)** 265
 Златарський В., вч. **(I)** 433³
 Златоустий Іоан, див. Іоан Златоустий
 Злий Іван, козацький отаман **(VIII-1)** 272¹, 282
 Злоба Тимотей, супральський архімандрит **(V)** 502
 Злотий, див. Квасницький-Злотий

Злотий-Квасницький, див. Квасницький-Злотий
 Злович, купець (VI) 407¹
 Злотолинські, українська шляхетська родина (VIII-2) 115²
 Злочовський Станіслав, козацький старшина (VII) 385
 Змеєв, могилівський воєвода (X) 45, 47
 Зміювський, служебник (V) 155, 156
 Зміна Мартин, козак, польський бранець (VIII-3) 78, 80², 81³
 Знойко М., вч. (I) 452¹, 467², 568
 Зозуленко, козацький отаман (IX-1) 323²
 Золотар Митко, зем'янин (VI) 282
 Золотар Якуб, кам'янецький міщанин (VI) 176
 Золотаренко Василь, брат Івана Золотаренка, ніжинський полковник (IX-2) 931-932 (відправлення Іваном Золотаренком під Оршу), 936³, 964, 965, 1153, 1154-1155 (перебування у царській ставці), 1157, 1222 (справа Нечая), 1224 (X) 110, 345
 Золотаренко Іван (Нечипоренко Іван, Ничипоренко Іван; Holotarynski Ivan, Zltareyko Ivan), ніжинський полковник, наказний сіверський гетьман (IX-1) 318¹, 440, 442 (головний "призвідник" батозького знищення польських бранців), 468⁵-469-470² (поїздка до Чигирин), 471³, 502, 562 (пояснення сівським посланцям причини повернення гетьмана та війська з походу), 563, 567

(IX-2) 690-692, 734 (участь у Переяславській раді), 748-749 (присяга цареві), 750 (скарги Бутурліну), 761 (чутки про перехід Литви під царську руку), 767, 770, 811 (вимога царя взяти участь у поході на Смоленськ), 829, 870, 874 (контрдії на виступ Радзивіла), 875, 887 (лист від Радзивіла), 908-909 (похід на Білорусь), 924 (роздача козакам царського золота), 927, 929-932 (військові дії в Білорусі і непокора царським наказам), 933-936 (суперництво з Поклонським), 937, 938-939⁷ (лист від гетьмана), 943, 945, 950¹, 961 (у царській ставці під Смоленськом), 962 (скарги цареві на Поклонського), 963 (прохання до царя про Батурин і одержання його), 964, 965, 1022, 1024, 1028, 1052 (сутька з поляками під Животовим), 1058, 1061, 1081-1082 (лист від Поклонського), 1083 (лист від Радзивіла), 1084, 1086 (лист від Забіли), 1087-1088 (листи від Хмельницького і Виговського про рішучий наступ), 1091, 1102, 1110-1111 (військові пропозиції шведам), 1152, 1153 (тактика дій у Білорусі), 1154-1155 (перебування у царській ставці і петиції), 1156-1159 (загибель і наслідки), 1165, 1168, 1169, 1178, 1200, 1201, 1203, 1204, 1222, 1224, 1239, 1242 (наслідки листування швед-

- ського короля), 1272, 1280, 1389, 1475, 1486, 1495, 1505
його мати (IX-2) 1087
його жінка (IX-2) 963, 1087
його діти (IX-2) 963
його брати (IX-2) 1157
- Золотаренко Тиміш, заступник ніжинського наказного полковника Василя Золотаренка **(IX-2)** 936³
- Золотаренко-Хмельницька Ганна, див. Хмельницька-Золотаренко Ганна
- Золотарі, магнати **(VI)** 283
- Золотинський Андрій, військовий осавул у штабі Золотаренка **(IX-2)** 929²
- Золотоносський Ференс, сотенний отаман **(VIII-1)** 316⁶
- Золоторукий, руський ватажок **(II)** 35
- Зонара Іоан, див. Іоан Зонара
- Зоограф Дмитро, див. Дмитро Зоограф
- Зопіріон, воєначальник **(I)** 89
- Зорка Самійло, писар гетьманської канцелярії, за Величком **(VIII-2)** 206
(IX-2) 735¹, 752, 754, 1430(?), 1476, 1477
- Зосим, римський письменник **(I)** 131⁶, 132², 139⁶, 143¹, 146³, 155²
- Зосима, подорожник **(III)** 464
- Зосима, посол від Шереметьєва **(IX-2)** 1026
- Зосименко Стефан, козацький посол **(VIII-1)** 256
- Зотов Р., вч. **(I)** 554
(II) 73¹, 553, 557, 563, 588
(III) 169¹, 172², 173², 175^{2, 3}, 177^{1, 2}, 179^{1, 2}, 536, 569
(IV) 64¹, 70³, 72², 451-453¹, 455, 456
- Зофія, див. Софія, донька Витовта
- Зоценко (можл., Лесько), жовнинський отаман **(IX-2)** 659, 660, 664¹
- Зубов, стрілецький голова **(X)** 277
- Зубревицький Дмитрій (у чернецтві Дем'ян), князь **(VI)** 309
- Зубревицькі, князі **(VI)** 309
- Зубрик Іван, шляхтич **(VII)** 16⁵
- Зубрики, черкаська родина **(VI)** 281
(VII) 16
- Зубрицький Д., вч. **(I)** 556
(II) 253¹, 554, 569, 570, 572, 610, 612
(III) 6¹, 17, 53², 55², 110¹, 121¹, 141¹, 166¹, 300¹, 421¹, 507, 520, 521, 523, 524, 529, 536
(IV) 119², 331², 428, 433, 445, 462
(V) 224¹, 228¹, 241², 243¹, 347¹, 435¹, 637, 651, 658
(VI) 297³, 439², 495⁵, 506¹, 571², 602, 631
(VIII-1) 320
(VIII-2) 201, 210
(VIII-3) 85¹, 86¹, 91¹
(IX-2) 1116^{1, 2}
(X) 331¹
- Зубрицький М., вч. **(I)** 217, 339²
(V) 636, 654
- Зубрицький Марко, лебединівський шляхтич **(V)** 364
- Зундерн Герт фон, гданський торговець **(VI)** 183
- Зухенвірт Петро (Suchenwirt Peter), поет **(IV)** 439, 442
- Зюзін Григорій (Зюзін-молодший), стольник **(X)** 135, 137, 140, 156
- Зюзін Микита, путивльський воєвода **(IX-2)** 795 (царське розпорядження про прийом Виговського і Тетері), 909 (у

складі війська Шереметьєва), 929 (донесення цареві про козацький рух у Путивлі), 953 (лист від гетьмана у справі втікачів), 988 (лист від гетьмана у справі Макарія), 1209-1210 (скарги на козацьку конкуренцію в торгівлі горілкою), 1216, 1226¹, 1228, 1352 (лист від Хмельницького про кривди пограничних людей), 1423 (відомості про вибори Юрія Хмельницького гетьманом), 1474 (повідомлення від Виговського про смерть Богдана Хмельницького)

(X) 4 (повідомлення про смерть Хмельницького), 6, 7 (лист Виговського від 16 (26) серпня 1657 р.), 19, 23, 29, 37 (лист Виговського від 26 серпня (5 вересня) 1657 р.), 53, 78, 99-101, 126, 130 (прихильність до Виговського та козаків), 131-134 (звіт про розмови з Виговським у Костянтинові), 135 (відставка з уряду воєводи), 138, 183

Зюзін-молодший, див. Зюзін Григорій

Зяловський, зем'янин **(VI)** 282

Зять Григорій, донський козак **(X)**
123

И, І, ї

- И.З., криптоніми (V) 655
 И.С., криптоніми (II) 565
 (III) 541
 Ильинский Ф., див. Ільїнський Ф.
 Іаков, див. Яков
 Ібрагім, сарацен (IV) 308
 Ібрагім I, турецький султан (VIII-2)
 13
 (IX-1) 34
 (IX-2) 898
 (VIII-3) 11, 19 (спроби залу-
 чити запорожців до війни з
 Венецією), 59
 Ібрагім ібн-Якуб (Якуб Ібрагім ібн-,
 Ibrâhim-ibn-Jakub), арабсь-
 кий географ (I) 208⁴, 211¹,
 253, 292, 293, 296, 312, 314,
 341, 347, 489, 568, 612, 618
 (II) 16²
 Ібрагім-ага (IX-1) 543
 Ібрагім-баша, турецький адмірал
 (VII) 356, 359
 Івакін I., вч. (III) 477
 Іван, білоцерківський піп (IX-1) 561
 Іван, білоцерківський хорунжий
 (IX-1) 214
 Іван, бранець, слуга молдавського
 капітана (IX-1) 543, 544
 Іван, вїйт з Переяслава (IX-2) 795
 (депутація до царя), 799, 844
 Іван, волох (V) 375⁷
 Іван, див. Іоан
 Іван, дякон (V) 274
 Іван, дяк, переписувач Святославо-
 вого збірника 1073 р. (II) 67
 Іван, єпископ (III) 281¹
 Іван, запорожець (VIII-1) 152, 153,
 154
 Іван, київський князь (III) 172²
 (IX-2) 1127⁷
- Іван (Іван Кобринський, Кобринсь-
 кий Іван), кобринський
 князь (VI) 305
 його жінка (VI) 305
 Іван, козацький посол (IX-1) 119
 Іван, козельський князь (IV) 69
 його брати і діти (IV) 69
 Іван, луцький воевода (V) 289
 Іван, луцький єпископ (V) 395 (га-
 лицький митрополит), 396
 (невисвячення у Царгороді),
 397 (останній галицький ми-
 трополит), 402¹, 409, 420,
 432
 Іван, львівський русин (VI) 176
 Іван, маляр (VI) 376¹
 Іван, митрополит (III) 266
 Іван (Новосильський Іван), ново-
 сільський князь (IV) 69
 Іван (Передільницький Іван), пере-
 дільницький князь (V) 40,
 104
 Іван, перемиський біскуп (V) 423²
 Іван, переписувач Святославого
 збірника 1076 р. (II) 67
 Іван, путивльський князь (III) 169,
 179⁷, 187
 Іван (див. Іоан Богослов), св. (I) 338
 (II) 383
 (III) 263, 430
 (IV) 25, 313, 315, 374
 (VI) 100
 (VII) 19, 178, 183, 299, 383
 (VIII-1) 230
 церква, монастир (II) 268,
 270, 354, 382¹, 384, 385, 461,
 466, 469
 (III) 168³, 290, 420, 421, 429
 (V) 263, 266
 (VI) 304, 501
 Іван (ймов., Борецький Йов), свя-
 щеник (VII) 411¹
 Іван, селянин (VI) 292

- Іван (Iwanius Waszilkowicz), син Василька Ростиславича **(II)** 122, 417, 418²-420², 423
- Іван, син Володимира Ольгердовича, князь **(IV)** 199, 204, 234, 271
- Іван, син Дмитра Ольгердовича **(IV)** 454
- Іван, син Корибута Ольгердовича **(IV)** 516
- Іван, син Мстислава Ярославича Німого **(III)** 45
- Іван (Ольгимунтович Іван), син Ольгимунта, київський, гольшанський князь **(IV)** 176, 202, 468
(V) 449
(VI) 304
(VII) 10, 11²
- Іван (Берладник Іван, Іван Берладник), син Ростислава Володаревича **(II)** 182 (претендент на галицький стіл), 183 (підтримка з боку Ізяслава Давидовича), 184, 200³, 351¹, 419 (звенигородський князь), 420-422 (боротьба за Галич), 425, 426, 436, 438-439 (арешт Юрієм суздальським), 439 (дипломатична інтервенція до київського князя), 440 (похід на галицьке Пониззя), 441 (смерть у Солуні 1161 р.), 450, 451, 464, 465⁴, 474 (симпатії громади), 518-520 (берладники на Подніпров'ї), 520-521 (Берладь на Подунав'ї), 521³ (Берладь і Січ), 585¹
(III) 200, 213, 214, 290, 316⁴, 349²
(VI) 26
- Іван, син Юрія Ярославича **(II)** 308⁵
- Іван, слуга **(II)** 500, 502
- Іван, слуга Івана Лавриша, маляр **(VI)** 376¹
- Іван, стародубський князь **(IV)** 74, 80¹
- Іван, торуський князь **(IV)** 71
- Іван, чигиринський козак, підскарбій **(IX-2)** 723 (зустріч з московськими послами), 726
- Іван, шафар **(X)** 198
- Іван I, див. Іван Калита
- Іван III Васильович, великий князь московський **(IV)** 271-272¹ (підтримка змови князів 1481 р.), 275 (успіхи в боротьбі з Литвою), 277 (угода з Литвою 1494 р.), 278-279 (приєднання Сіверщини до Москви), 280 (претензії до інших руських земель), 283², 321 (союз із Менглі Гіреєм), 323-330 (підтримка антилитовської політики Менглі Гірея), 332-334, 336, 462
(V) 530
(VII) 22
його донька, див. Олена, жінка польського короля, великого князя литовського Олександра
- Іван IV Васильович Грозний (Грозний Іван), московський цар **(I)** 508
(IV) 361, 363, 409, 419
(V) 541
(VII) 118, 119, 125², 146, 164, 322, 324
(VIII-2) 59
- Іван Берладник, див. Іван, син Ростислава Володаревича
- Іван Борисович, київський князь **(VI)** 10³
- Іван Войтишич, київський дружинник **(III)** 305, 306

- Іван Глібович, стефанський князь (II) 302², 310
- Іван Дмитрович, переяславський князь, можл., син новгород-сіверського князя Дмитрія (III) 175
його жінка, див. Марія
- Іван з Дуклі, св. (VII) 376³
- Іван з Канева, повстанець, вибраний на комісію 1630 р. (VIII-1) 118
- Іван з Кошави, шляхтич (VI) 237
- Іван Затворник (Затворник Іван) (III) 418
- Іван Калита (Іван I), великий князь московський (I) 510¹
(III) 167
- Іван Кобринський, див. Іван, кобринський князь
- Іван Олександрович, смоленський князь (IV) 66
- Іван Предтеча, див. Іван Хреститель
- Іван Романович, путивльський князь (III) 178³
- Іван Славнович, тисяцький (III) 307
- Іван Федорович, стародубський князь (IV) 80¹
- Іван Халдеевич, воєвода (II) 425
- Іван Хреститель (Іван Предтеча, Предтеча, Хреститель, Ioannes Baptista) (III) 398, 434, 441, 444
(IV) 45¹, 441
(IX-1) 123
(IX-2) 1003, 1008, 1009, 1520 церква (III) 424
- Іван Ярославич, князь др. пол. XII ст. (III) 204
- Іван Ярославич, пинський князь (VI) 305
його жінка, донька Семена Омельковича, див. Олександра
- Іван-Володимир Іванович, київський князь (III) 169, 172
його сестра, див. Єлена
- Іваненко Грицько, чигиринський козак (IX-2) 1022
- Іваненко Лукіян, бужинський сотник (X) 82
- Іваненко Михайло, див. Стринжа Михайло Іванович
- Іваницький, ксьондз, луцький канонік (IX-2) 1517
- Іваниченко Мисько (Iwatchcenko), корсунський сотник (VIII-1) 316
- Іванищев М., вч. (III) 552
(V) 570³, 620, 624, 627, 629, 653, 658
(VIII-2) 209
- Іванищовський Старий, див. Старий Іванищовський
- Іванів Кіндрат, п'ятдесятник у Острянці (VIII-2) 75¹
- Іванів П., див. Іванов П.
- Іванів Федька, козак з Малих Гірок (IX-2) 1203¹
- Іванів Хома, грек (IX-1) 468
- Іваніс, вірменин (VI) 58
- Іванко, Василів зять, городецький міщанин (VI) 257²
- Іванко, див. Івашко Давидович
- Іванко, львівський торговець (VI) 175
- Іванко, мощанський піп (V) 287
- Іванко, селянин (VI) 267⁵
- Іванко з Сорочинець (IX-2) 661³
- Іванко Чудинович, боярин (III) 225
- Іванкович Федір, див. Федір Іванкович
- Іванов Алмаз (Алмаз Іванович), думний дяк, московський посол (IX-1) 559, 566³
(IX-2) 610 (посольство до Польщі), 645, 688, 801, 808 (переговори з козацькими

- послами), 810 (оголошення царського жалування), 813 (переробка гетьманських петицій), 819¹, 823, 1216, 1447 (листи гетьмана і Виговського про військову допомогу), 1537, 1539
(X) 14 (допит Тетері у Посольському приказі), 76², 106 (приховування інформації про приїзд запорізьких послів), 109, 168, 190, 199⁴, 265 (скарга Виговського щодо фальшування його листів перед царем), 349, 350
- Іванов Василь, Брянський дворянин, син Босого **(IX-2)** 634⁴
- Іванов І., вч. **(I)** 178³, 316⁶
- Іванов М., вч. **(I)** 599
- Іванов Микола, боярин **(V)** 290
- Іванов Михайло, грек **(IX-1)** 79⁸
- Іванов П. (Іванів П.), вч. **(I)** 550
(II) 63⁴, 75³, 365⁵, 367¹, 554, 564
(III) 110¹, 121⁷, 135¹⁻⁴, 520, 524-526, 528-530, 539
(IV) 434, 444, 445¹, 447, 516
(VII) 377¹
- Іванов Петро, полтавський сотник **(VIII-3)** 222¹, 223³
- Іванов Пимен, московський писар **(IX-2)** 1539
- Іванов Филип, козацький сотник **(IX-1)** 414
- Іванов Фома, грек з Царгорода **(IX-1)** 535
(IX-2) 921¹
- Іванова, селянка **(VI)** 267⁵
- Іванович Антон, селянин **(VI)** 292
- Іванович Гринь, різьбяр **(VI)** 511
- Іванович Іван, козацький посол **(IX-2)** 795 (посольство до Москви)
- Іванович Левко (Леон Іванович, Левон), запорізький гетьман **(VIII-1)** 64, 65, 67, 68, 90, 92, 101, 252
- Іванович Лукіян, московський агент **(IX-1)** 600
- Іванович Михайло, див. Стринжа Михайло Іванович
- Іванович Михайло (можл., Стринжа Михайло Іванович), козацький посол **(VIII-1)** 238
- Іванович Омелян, шляхтич, козак **(VI)** 285, 286
- Іванович Павло, козацький посол **(IX-1)** 137
- Іванович Петро, селянин **(VI)** 292
- Іванович Сава, реєстровий козак **(VIII-1)** 309
- Іванович Теофілакт, див. Теофілакт Іванович
- Іванович Яків, військовий товмач **(IX-2)** 795 (посольство до Москви)
- Івановський, козак **(VII)** 171
- Іван-Олексій, болгарський емігрант **(II)** 560
- Іванчул, брацлавський полковник **(IX-1)** 320
- Івасюк М., український художник **(VIII-3)** 125¹
- Івась, отаман **(VI)** 261
- Івась, фолькл. **(III)** 496
- Івашенко Осташкович, боярин **(VII)** 15
- Івашенко Івашкович (Соскович Івашко, Soskowicz Iwaszko), київський боярин **(IV)** 86⁷, 458, 459, 461
- Івашенцовичі, шляхтичі **(VI)** 280
(VII) 17
- Івашкевич, ігумен вінницького монастиря **(VIII-1)** 190
- Івашків Мисько, городецький міщанин **(VI)** 257²

- Івашко, козак **(VII)** 96
 Івашко, лубенський козак **(X)** 82
 Івашко Богдан, державець Рогатина **(IV)** 197¹
 Івашко Давидович (Іванко), шляхтич **(V)** 87¹, 98³
 Івашко з Дуліб, шляхтич **(VI)** 237
 Івашко Івашевич, віленський каштелян **(IV)** 266
 Івашко Львович, власник отчини **(VII)** 11², 15
 Івашко Монивидович **(IV)** 216, 217
 Івашко Сенькович, руський староста **(V)** 81²
 Івашкович, львівський вірменин, купець **(VI)** 70
 Іво з Клечиці, шляхтич **(VI)** 236
 Івоня, претендент на молдавське господарство **(VII)** 147, 148, 165, 177
 Івор Молибожич, боярин **(III)** 57
 Івор Юрієвич, внук Мирослава, дружинник **(III)** 307
 Ігельд (Ingjaldr), варяг **(I)** 621
 Ігнат, селянин **(VI)** 267⁵
 Ігнат з Кутищ, шляхтич **(VI)** 237
 Ігнатів Мисько, селянин **(VI)** 267
 Ігнатій, єпископ **(II)** 305¹
 Ігнатій, московський емігрант **(VI)** 423, 425
 Ігнатій, московський посол **(IX-1)** 219¹
 Ігнатій, царгородський патріарх IX ст. **(I)** 405², 566
 Ігнатко, красноставський міщанин **(VI)** 256
 Ігор, племінник князя Ігоря Рюриковича **(I)** 424, 445
 Ігор, син Олега Святославича, київський князь **(II)** 59, 140, 143, 144¹, 146-151, 154-158, 164¹, 265, 275, 290, 292, 295, 333, 335, 424
(III) 211 (угода з київською громадою), 214 (рекомендація Всеволода), 216, 219 (ініціатива щодо скликання віча), 220-221 (віче 1146 р.), 222 (присяга киян), 225 (тисяцький Уліб), 227, 259 (маєток), 262², 306, 308, 340, 439, 477, 483-484 (повість про смерть), 488
 Ігор (Інгер), син Рюрика, засновника династії, київський князь **(I)** 201, 202, 204, 235¹, 236², 239, 285, 287, 315, 325, 326, 335 (тризна на могилі), 375, 376, 381-383, 384, 386, 395 (великий князь руський), 397, 399, 405-406 (династичні відносини), 407, 408, 410 (хронологія правління), 411, 412, 413 (приєднання уличів), 414 (війна з печенігами 920 р.), 415, 417 (контроль над Керченською протокою), 418, 421, 422, 424 (підручні князі), 426 (данина з деревлян), 427 (князівська дружина), 431, 433¹, 437-439 (зміцнення залежності слов'янських народів від Києва), 438 (повстання деревлян), 439-441 (похід на Візантію 941 р.), 441 (умова з Візантією 944 р.), 442-443 (літописна традиція про два походи), 443, 444, 445-446 (літописна характеристика), 446 (одруження з Ольгою), 446 (дата смерті), 447-449, 452, 457², 458, 459, 465, 466, 472, 477¹, 532¹, 535, 536, 570, 582-587¹, 589-592, 594-598, 605, 613, 617, 618, 621, 624
(II) 287, 510, 517, 518, 588, 596

- (III) 304, 344, 352, 381, 383⁴
- Ігор, син Святослава Ольговича, новгород-сіверський кн., героєм "Слова о полку Ігоревім" (I) 156¹, 177¹, 222, 253⁶, 254¹, 277, 293, 320-323, 329, 330, 350, 396, 430
- (II) 18, 53, 57, 58, 72², 82, 84, 86, 180, 207, 210-212, 223, 224, 273, 315, 324, 326, 327¹-331, 337, 338, 347, 350, 354, 356, 435, 444, 459⁴, 460, 461, 507, 512, 513, 520, 523, 531, 537³, 538, 611
- (III) 7-8 (претендент на галицький стіл), 146, 205³, 234¹, 252⁵, 253 (опис захоплення міста), 254¹, 335, 377, 433, 452, 463, 488, 492, 493, 495, 498, 566, 567
- (VI) 6⁴, 26, 362-364
- (VII) 75
- його жінка*, див. Ярославна
- його син* (II) 329
- Ігор, син Ярослава Володимировича Мудрого, волинський князь (II) 45, 52, 74, 363, 395, 396
- його два сини* (II) 52
- Ігор Давидович (можл.), волинський князь (IV) 59
- Ігоревичі, князівська династія по лінії Ігоря Святославича (II) 224, 230, 233, 235⁷, 236, 324, 397, 401, 481, 482
- (III) 7, 8, 12, 18-23, 25, 26, 27, 28, 42, 227, 308, 509, 510
- Ігоревичі, князівська династія по лінії Ігоря Ярославича (II) 72
- Ідаризій, батько Мезамира (I) 368
- Ідацій, античний письменник (I) 132¹
- Ідика (Едигей), татарський хан (IV) 85, 143, 185⁴, 295, 306, 313, 314, 316, 318
- Ідова Войцех, селянин (V) 155
- Ідрізі, див. Едрізі
- Ієвлев Климент, московський посол до Польщі (IX-2) 1290 (інформація про союзні відносини України та Швеції), 1353 (посольство до Польщі), 1365, 1379¹-1381 (переговори з Нарушевичем і польська компрометація козаків)
- Іжберн, див. Жберн
- Ізапович Григорій, козацький старшина (VII) 324
- Ізгоев А., вч. (III) 546
- Із-ед-дін (Іс-ед-дін), хроніст (IV) 294²
- Ізраель, жид (VI) 176
- Ізраель, жид з Меджибожа (VI) 176
- Ізраель, львівський жид (VI) 175
- Ізюмський Іван, запорожець (VIII-2) 54
- Ізяслав, новгородський князь (IV) 10
- Ізяслав, свислоцький князь (IV) 10
- Ізяслав (Ізяслав Мономахович), син Володимира Всеволодовича Мономаха (II) 86, 88, 89⁵
- Ізяслав, син Володимира Ігоревича, теребовлянський князь (II) 465
- Ізяслав, син Володимира Святославича, полоцький князь (I) 480, 481, 487
- (II) 17, 45¹, 49
- його мати*, див. Рогніда
- його династія* (I) 481
- Ізяслав, син Давида Святославича, чернігівський, київський князь (II) 155, 160, 169, 171 (смерть брата Володимира),

- 172 (угода з Ольговичами), 173, 175-178 (боротьба за київський стіл), 179, 181-182 (київський князь), 183 (війна 1158 р.), 184 (втрата київського столу), 185 (похід на Київ 1161 р.), 186-189, 294, 322, 324-326, 327³-329, 338, 363, 423, 424, 439 (підтримка Івана Берладника), 440, 441, 518, 550
(III) 201, 211, 212, 214, 223, 250, 306, 308
його донька, див. жінка Гліба Юрієвича
- Ізяслав (помилк., Ізяслав Святославич), син Мстислава Володимировича Мономаховича, волинський, київський князь **(I)** 190, 191
(II) 123, 124, 133 (недовге князювання у Переяславі), 134 (боротьба за ростово-суздальську волость), 135, 137 (втрата полоцького княжіння), 138, 139, 140-141 (угода з Всеволодом Ольговичем), 141 (компроміс із В'ячеславом Мономаховичем), 142-146, 148-149 (захоплення Києва), 150-153 (союзники та противники), 154 (початок боротьби за Київ), 155-156 (народний рух киян), 157-158 (боротьба та замирення з чернігівськими князями), 159-173 (боротьба за Київ з Юрієм суздальським), 173-174 (походи на Володимирка галицького), 175-176 (несподівана смерть 1154 р.), 179, 180, 183, 184, 187, 188, 191, 258, 276, 290-293, 295, 300³, 305, 316, 320, 341, 356, 358, 365, 366, 390, 393, 394, 396, 423, 426, 427, 428-434 (боротьба з Володимирком), 436-437 (війна 1154 р.), 438, 439, 461, 470, 479, 513, 525, 549, 550, 568, 588, 605
(III) 195, 199-202, 205, 211, 213, 214-216 (взаємини з київською громадою), 217, 219-220 (київське віче 1147 р.), 221, 222², 224, 231¹, 235, 250, 251 (обставини походу на Володимирка), 254, 262-265 (поставлення митрополитом Кліма Смолятича), 306, 308, 309, 331, 335, 339, 385, 471, 474, 484, 487-488 (ставлення літописців), 491, 500
його жінка, грузинська царівна **(II)** 175, 513
його донька, жінка Мешка Старого **(II)** 393⁴
його сестра, див. Евфрозина
- Ізяслав, син Мстислава Романовича **(II)** 245², 246-249
(III) 42, 46, 52, 54, 85, 519
- Ізяслав, син Ярослава Володимировича Мудрого, київський князь **(II)** 23, 28, 31, 43¹, 44¹, 45, 47, 51 (літописна характеристика князя), 52-54 (спільна діяльність старших Ярославичів), 56-57 (повстання киян 1068 р.), 58-59 (вигнання й повернення на київський стіл), 60-61 (розрив між старшими Ярославичами), 62-63 (друге вигнання), 64-65 (заходи для повернення київського столу), 66, 67, 68-69 (повернення на київський стіл 1077 р.), 70 (смерть на “Не-

- жати́ній ниві” 1078 р.), 70-71 (ставлення киян), 81, 90, 91, 96, 99⁵, 109, 122, 156, 260, 267, 270, 272, 274, 275², 278, 307, 363-365, 395, 396, 408, 412, 509
(III) 195, 200, 210, 214, 216-218 (взаємини з київською громадою), 220, 221, 222^{1, 2} (початок князювання), 223, 225, 226 (судове рішення про конюха), 240, 304, 307, 353, 354, 356, 362, 388², 407, 415 (взаємини з Антонієм Печерським), 416, 420, 475³, 476, 480, 481, 548
(IV) 5¹, 407
його жінка, німецька княжна, див. Гертруда
його жінка, сестра Казимира I Відновителя **(II)** 23
- Ізяслав, син Ярослава Ізяславича, луцький князь **(II)** 366³, 367, 368
- Ізяслав Мономахович, див. Ізяслав, син Володимира Всеволодовича Мономаха
- Ізяслав Святославич (помилк.), див. Ізяслав, син Мстислава Володимировича Мономаховича
- Ізяслава, вихованка Володимира Васильковича **(III)** 379
- Ізяславичі (діти, родина), князівська родина по лінії Ізяслава Мстиславича Мономаховича, волинські князі **(II)** 170, 179, 180, 182, 189, 308
(III) 202
- Ізяславичі (сини), князівська родина по лінії Ізяслава Ярославича **(II)** 45³, 65, 71, 74², 109¹, 260¹, 364, 365
(III) 195
- Іконников В., вч. **(I)** 484¹, 599, 601
(VII) 569
- Іларіон, двірський священник з Берестового **(II)** 270
- Іларіон, київський митрополит **(I)** 326, 327, 396, 502, 513-515, 517-519, 522, 524, 526, 536
(II) 32², 40-42, 44, 270, 378²
(III) 261-262 (самостійне поставлення митрополитом), 267, 414, 467, 468-470 ("Слово про закон і благодать"), 471, 499, 557, 561
- Іларіон, новгородський ігумен **(VI)** 345²
- Ілея (Elie, Ηλιος), міф. **(I)** 320¹
- Ілінич, лідський намісник **(IV)** 282
- Ілінич Іван, вітебський, смоленський намісник **(V)** 30
- Іліничі, шляхтичі **(V)** 30, 31
- Ілля, гравюрист XVII ст. **(VIII-2)** 93²
- Ілля, молдавський воєвода **(IV)** 200, 215
- Ілля, наджупан **(II)** 500
- Ілля, новгородський єпископ **(III)** 388², 394¹, 407, 541
- Ілля, посол **(X)** 37
- Ілля, св. **(III)** 403
(IV) 252
(V) 401
(VI) 148
(VII) 383, 386, 493-496, 560
(VIII-1) 45⁴, 46, 230, 232
(IX-2) 979², 1009, 1371
церква, костел, монастир **(I)** 319, 511, 512
(II) 269, 334, 335, 469, 562, 571
(III) 420, 425
(V) 262
(VI) 318, 322-324, 333
(IX-1) 332¹
(IX-2) 978, 1009, 1010

- Ілля, син Ярослава Володимировича Мудрого, новгородський князь **(II)** 27, 588
- Ілляш, див. Караїмович Ілляш (-шенко)
- Ілляш, козак, посол до турецького султана **(IX-2)** 618
- Ілляш, козацький отаман **(VIII-1)** 202, 206
- Ілляш, коморник Стефана Георгіци **(IX-2)** 1211 (посольство до козаків і розмова з Лопухіним)
- Ілляш, наказний чигиринський полковник **(IX-1)** 114
- Ілляш, посол з Царгорода **(IX-1)** 538
- Ілляш, уманський полковник **(IX-1)** 181
- Іловайський Д., вч. **(I)** 142³, 154¹, 166², 174¹, 188², 189⁷, 196¹, 206³, 290⁴, 563, 564, 581, 600, 604¹, 607-609, 615, 619
(II) 216¹, 467¹, 509¹, 553, 555, 562, 563, 565, 570
(III) 6¹, 12¹, 109⁴, 173², 261¹, 308³, 431², 453², 520, 529, 539, 542
(IV) 16¹, 71³, 427, 428, 433, 451, 466, 477, 482-484, 491
(V) 626
(VII) 78², 212⁶, 568, 571, 582
(VIII-2) 223
- Ілляшів Гаврило, п'ятдесятник у Острияніці **(VIII-2)** 75¹
- Ілляшовські, шляхтичі **(VI)** 251, 253
(VII) 14
- Ільговський Іван, зем'янин **(VI)** 282
- Ільїнський Ф. (Ильинский Ф.), вч. **(VI)** 612, 624, 628, 630
- Ільковський Филон, учень **(VII)** 421
- Ільницький В., вч. **(II)** 569, 572
- Ільницький Іван, шляхтич **(VI)** 244
- Ільницький Ілляш, козацький старшина **(VII)** 385
- Ільницькі, шляхтичі **(VI)** 240, 611
- Імельдеш, ханський скарбник **(IX-1)** 498
- Імерій, візантійський полководець **(I)** 433
- Імра, угорський капітан **(IX-1)** 511, 512
- Інаст Гірей, кримський хан **(VIII-1)** 227-229, 235, 236, 239, 240, 244-246, 254, 290
(VIII-2) 10
його брати, калга і нураддін **(VIII-1)** 244, 245
- Інга Стейнкельс (Стейнкельс Інга), шведський король **(II)** 80
- Інгвар, син Ярослава Ізяславича, луцький князь **(II)** 225, 226, 228², 234, 235, 259², 367, 394, 401, 444
(III) 8, 23, 24, 27, 45, 508
його донька, жінка Лешка V Білого, див. Гремислава
- Інгварівна, див. Гремислава, жінка Лешка V Білого
- Інгваровичі, князівська родина по лінії Інгвара Ярославича **(II)** 368
- Інгер, див. Ігор, син Рюрика, засновника династії
- Інгеборга (Мстиславна), донька Мстислава Володимировича Мономаховича, жінка датського принца Кнута **(II)** 116, 117
її син, див. Вальдемар, датський король
- Інгігерда (Ірина, Анна), жінка Ярослава Володимировича Мудрого **(II)** 18¹, 31, 32¹, 267, 588
- Індикоплов, див. Козьма Індикоплов
- Інінтімей, боспорський цар III ст. **(I)** 279²

- Інісмей, варварський цар **(I)** 90³
Інокентій III, папа **(III)** 11, 12, 31-34, 507, 513
Інокентій IV, папа **(II)** 388
(III) 68-72, 83, 86, 269³, 569
(VI) 298
Інокентій VI, папа **(IV)** 41², 42, 43
Інокентій X, папа **(VIII-2)** 18, 19, 20³, 22, 111, 112
(VIII-3) 102, 115, 259, 260
(IX-1) 53, 54, 123, 142, 144, 230, 234⁴, 299¹, 484
(IX-2) 626, 627, 636, 646¹, 841, 870, 1511, 1513, 1520
Іностранцев К., вч. **(I)** 151¹
Іоаким, св. **(III)** 569
Іоаким (Йоаким), царгородський патріарх **(V)** 414
Іоакінф (Бичурін М.), вч. **(I)** 151¹
Іоан, архидиякон, венеціанський хроніст поч. XI ст. **(I)** 566, 617
Іоан, болгарський екзарх X ст. **(III)** 460, 462
Іоан, гранський архієпископ **(III)** 513
Іоан, див. Вишатич Ян
Іоан, див. Іван
Іоан, еписк., вч. **(III)** 540
Іоан, ерей з Моначина **(VI)** 430
Іоан, митрополит XI ст. **(I)** 290, 312², 313, 314¹, 324, 325, 348, 517¹, 518, 519, 572
(III) 283, 358, 375, 377, 380, 386-388², 402, 404, 409, 482¹, 541
Іоан, пресвітер **(III)** 463
Іоан, син Патрикія Давидовича **(IV)** 454
Іоан, старець **(VI)** 345⁷
Іоан VII Граматик (Граматик Іоан), патріарх **(I)** 564, 615
Іоан XII, патріарх **(III)** 274⁴
- Іоан Антіохійський, його повчання **(VI)** 339¹, 346
Іоан Богослов (Богослов Іоан, Іван, св.), євангеліст **(VI)** 306, 340⁷, 341, 342⁷
Іоан Віктрінгський (Віктрінгський Іоан), абат Віктрінгського монастиря, хроніст **(III)** 101⁶
(IV) 22, 27², 436
Іоан Вітертурзький (Вітертурзький Іоан, Вітердуран, Ioannes Vitoduranus), швейцарський хроніст **(III)** 121, 124, 127¹, 132, 133, 138, 527-530, 534
(IV) 20, 22, 27², 436
Іоан Готський (Готський Іоан), св. **(I)** 146², 155³
(IV) 302²
Іоан Дамаскін (Дамаскін Іоан) **(III)** 458, 460, 462
(VI) 339¹, 340, 443, 456
Іоан Ефеський (Ефеський Іоан, Johannes von Ephesus, John of Ephesus), письменник VI ст. **(I)** 168, 173³, 175, 182¹, 276
Іоан Златоустий (Златоустий Іоан), св. **(II)** 381, 383
(III) 347², 393, 410, 419, 429¹, 461, 476
(VI) 322, 339-342⁷, 345, 442¹, 443, 454, 456, 470, 489², 496, 497⁷
(VII) 408⁵, 411, 585
Іоан Златоустий псевдо- **(III)** 397¹
Іоан Зонара, візантійський письменник **(I)** 404³, 499³, 500³, 570, 574
Іоан Калека, візантійський патріарх **(III)** 273
Іоан Кантакузен (Кантакузен), візантійський імператор **(I)** 1²
(III) 273
Іоан Комнен (Комнен Іоан), візантійський імператор **(II)** 116

- Іоан Ліствичник (Ліствичник), церковний автор **(III)** 462
- Іоан Маляля (Маляля), хроніст **(I)** 317
(III) 459, 495¹
- Іоан Милосердний (Милосердний), александрійський патріарх, св. **(IX-2)** 991
- Іоан Солодкий, патріарх **(III)** 274
- Іоан Схоластик, редактор Номоканона **(III)** 289
- Іоан Христопродром (Христопродром Іоан), митрополит **(III)** 480, 481
- Іоан Цимісхій (Цимісхій Іоан), візантійський імператор **(I)** 450², 458, 471-476, 496, 499, 567, 568, 570
- Іов, автор списку **(VI)** 303
- Іов, див. Йов
- Іоїль, монах **(V)** 267
- Іона, див. Йона
- Іона (Йона), київський митрополит **(V)** 414, 457, 465, 490
- Іона, луцький єпископ **(V)** 413
- Іона, московський митрополит **(IV)** 246⁴
(V) 398², 403, 404-405 (московський кандидат на митрополію), 405 (самостійне висвячення), 406 (влада над литовськими єпархіями), 407, 408, 475-476 (грамота віленському намісникові), 525², 526², 527-530
- Іона, чернець **(VI)** 309
- Іона Глезна (Глезна Іона, Йона Глезна), полоцький архієпископ **(V)** 412
- Іполитович Паїсій (Паїсій), православний владика, нововисвячений Теофаном єпископ **(VIII-1)** 19, 183
- Іполіт, автор “Слова о Христі” **(III)** 462
- Іраклій, візантійський імператор **(I)** 181
- Іречек, див. Їречек
- Іречек Г. (Jireček H.), вч. **(I)** 213¹, 353²
- Іречек К. (Jireček K.), вч. **(I)** 135², 163², 189⁸, 225¹, 567
(II) 522³
- Іречек О. (Jiriczek O.), вч. **(I)** 143³, 544
- Ірина, див. Інгігерда, жінка Ярослава Мудрого
- Ірина, св., монастир, церква **(I)** 408, 587
(II) 40, 42, 267
(III) 420, 428, 434
- Ірод, біблійн. **(IV)** 205
(VI) 554
(IX-1) 123
- Ісаак, син Олексія Комнена **(II)** 115
- Ісаак Ангел (Ангел Ісаак), візантійський імператор **(II)** 215
його невістка, донька Гліба Святославича, див. Евфемія
- Ісаак Сиріянин **(VI)** 338³, 340, 342², 345
- Ісаакій, брянський владика **(IV)** 72
- Ісаакій, св. **(I)** 268⁴
- Ісаакій Затворник (Затворник т.зв.), т.зв. **(III)** 418
- Ісаврійський Лев, див. Лев III Ісаврянин
- Ісаврянин Лев, див. Лев III Ісаврянин
- Ісаєвич, посол від Радзивіла **(IX-1)** 565
- Ісай, козацький сотник **(IX-2)** 1271
- Ісайя, біблійн. пророк **(III)** 48², 464, 465
(VI) 350
- Ісайя, див. Ісає
- Ісайя, монах на Атосі **(VI)** 345

Ісакій, див. Гадашицький Яцко

Ісафал **(VI)** 488

Ісачко, жид **(VI)** 176

Ісачко Мойсей, львівський жид **(VI)** 175

Ісая, див. Ісайя

Ісая, див. Яхія Олександр

Ісая, єпископ **(I)** 516

Іс-ед-дін, див. Із-ед-дін

Ісидор, московський митрополит **(IV)** 477

(V) 404 (висвячення на митрополита), 405 (митрополит-уніат, арешт у Москві), 406 (виїзд з єпархії), 407-409, 432, 519-522 (участь у Флорентійському соборі), 523-525 (неприхильність у Польщі і в Литві до унії), 526-527 (втеча з Москви і виїзд з митрополії), 528, 529, 533⁴, 587, 596 **(IX-2)** 1521

Ісидор Сельвійський (Сельвійський Ісидор), хроніст **(I)** 169⁶

Ісихія, батурицький ігумен **(IX-1)** 173⁴

Ісігон Нікейський (Нікейський Ісігон), античний письменник **(I)** 117²

Іскандер-баша (Skinder basza), начальник турецького війська у Молдавії **(VII)** 354, 356-359, 361, 375, 376, 378, 380, 438, 439, 442

Іскорка, козацький старшина **(VII)** 334

Іскра Іван (Іскренко), полтавський наказний полковник, посол до Москви **(VIII-3)** 221², 252³

(IX-1) 114 (протокольна зустріч з Унковським), 372, 398-400 (мета посольства до

Москви), 413, 416-417 (переговори в Москві у березні 1652 р.), 427

(X) 101, 164-165 (посольство до царя від імені полковників Пушкаря та Довгала), 168, 170 (розмова з московським послом Байбаковим), 172, 186, 187-188 (нове посольство до Москви), 190, 192, 193, 196 (вимога Виговського щодо його покарання), 198, 202 (відповідь царя Виговському з цього приводу), 220, 221, 223 (арешт у Москві), 244

Іскренко, див. Іскра Іван

Іскрицький, гетьманський канцелярист **(IX-2)** 922 (посол до воєводи Стефана), 923⁴, 946 (посольство до царя)

Іскрята, шляхтич **(VI)** 241

Іслам Гірей I (можл., Іслам-султан, Aslam-soltan), претендент на кримське ханство, пізн. хан **(VII)** 32, 60, 87^{3(?)}, 93, 104

Іслам Гірей II, татарський хан **(VII)** 168, 169

Іслам Гірей III, кримський хан **(VIII-1)** 65 (полон під Бурштином 1629 р.)

(VIII-2) 18 (дозвіл від султана воювати Польщу), 26, 27¹, 155¹, 165-167 (початок відносин з Хмельницьким), 169-170 (наказ готуватися до походу на Польщу), 172, 176 (союз із козаками), 188, 191 (вихід на Україну з військом), 192¹ (суперечка з Тугай-беєм)

(VIII-3) 7, 14, 15 (грамота до короля), 19, 20¹, 21, 135 (прагнення до союзу з коза-

ками), 166, 172 (згода на військовий союз із Хмельницьким), 173, 176, 179-180 (вагання щодо військового походу проти поляків), 184¹, 187³, 190 (військові дії під Збаражем), 191 (намагання вийти з битви), 192, 193, 196 (відступ з-під Збаража), 197 (бій під Зборовом), 198-199 (королівські листи), 200 (прихильна відповідь королеві), 201-202 (рішення замиритись із королем), 203, 204, 205 (переговори з поляками), 206¹, 207, 208-209 (угода з поляками), 210 (погрози Хмельницькому перейти на бік короля), 214-215 (участь у переговорах між козаками і поляками), 217 (ратифікація Зборівського договору), 218 (вимога до Хмельницького стати перед королем), 219 (одержання викупу від Збаража), 221-223 (одержання права на ясир з українських земель), 225 (наслідки зради гетьманові), 237-238 (вимога до гетьмана взяти участь у поході на черкесів), 239-241, 242 (пропозиція Хмельницькому іти на Московську державу), 243 (вимога до козаків пропустити татар через Україну на Москву), 244, 246-250, 251 (намір іти на донців), 252-254, 255 (відмова від походу на донців), 257, 270-271 (посольство до короля), 285

(ІХ-1) 9, 10 (звільнення Потоцького з полону), 11, 16¹, 19¹, 21, 33, 34-36 (польські

чутки про хана), 38, 40, 42¹, 43, 44¹, 46 (намір воювати Москву), 47-54, 55-57 (прохання допомоги проти черкесів), 58, 59², 60-62, 64, 65 (план походу на Москву), 66, 67, 69-72, 74-76, 79⁸-86, 89-91, 97, 99, 100¹, 101, 102, 106-108 (посольство до поляків), 109-111, 115-118, 121-123, 126, 127 (посол Хмельницького), 128, 130, 132, 133, 135 (наказ султана допомагати козакам), 136², 139, 145-147 (посольство Бечинського), 148 (вимоги до короля), 151-154, 156 (прагнення стати турецьким султаном), 159-162, 165, 166, 167-168 (підтримка козаків), 171-175¹, 195³, 199², 200², 204¹, 205, 206 (чутки про втечу і смерть), 208, 209, 211, 216, 217, 232, 236, 242, 243, 245, 246, 247¹, 253, 255, 257-259, 261, 262, 271⁴, 272 (прихід під Берестечко), 273, 274¹, 275¹, 276-281, 283-291 (зрада і втеча, захоплення Хмельницького), 295-297, 300-303, 306-310¹, 313, 314-315 (переговори з Хмельницьким), 316, 317, 319, 325¹, 335, 345, 349², 351, 360, 369, 377-378 (лист до Хмельницького), 385, 386², 393, 395, 398, 399, 416-418, 428, 429² (лист до Лупула), 430-432, 435, 443 (допомога Хмельницькому), 444³, 447³, 448, 449, 451, 456, 458¹, 463, 467, 468-469 (прохання допомоги у Хмельницького проти донських козаків), 470, 475, 483,

485, 486³, 488, 497, 498 (допомога козакам), 501, 503, 505, 515, 517, 522 (наказ із Туреччини про допомогу козакам), 534-537, 540, 547, 550, 552 (сварка з гетьманом), 553, 554¹, 555, 556, 557 (повернення козацьких полоняників), 558 (погроза Хмельницькому розривом відносин), 559⁷, 562, 564, 568, 570, 572⁷, 573, 575, 576, 579, 590, 591, 592², 594, 596, 597, 598 (полонення Лупула) **(IX-2)** 609, 612-613 (послаблення союзу з козаками), 615, 618, 621, 625, 631-633, 635, 638-640, 643-647, 652 (відправлення військ Стефанові), 653-655, 656, 658-661, 662 (прихід в Україну), 663-664 (відновлення договору з гетьманом), 665-666 (незгоди щодо молдавського походу), 668 (похід проти короля), 669, 670, 672-675 (невдоволення Хмельницьким, наїзди на Волині і в Подністров'ї), 676-678, 680-682, 683 (спустошення Поділля), 684-685 (взаємини з гетьманом), 687-691, 692-699 (замирення з королем під Жванцем), 700, 701 (причини замирення), 702-711 (деталі переговорів), 712-716 (умови Жванецького миру), 717-721, 725, 726, 731, 734, 737, 738, 749-750 (посольство до Хмельницького), 755, 760-763, 768, 771³-773, 778-780, 781 (посольство від гетьмана), 783, 784, 807³, 808, 835, 870, 871,

877, 883 (королівське прохання про допомогу), 887-890 (переговори з козацькими послами), 891 (згода поновити союз із козаками), 892 (вимога до козаків відступити від царя), 893, 894, 895 (директиви султана), 896 (політичне маневрування під загрозою з Порти), 897-899 (ультиматум гетьманові), 900-904, 907, 909, 914, 915 (відправлення посла до короля для укладання союзу), 918, 919, 920 (несподівана смерть), 928, 938, 939⁷, 941-943, 948, 955-957, 972, 1022, 1040, 1065, 1068, 1144, 1175, 1226⁶, 1244, 1334, 1336, 1417, 1418, 1488², 1493, 1497, 1499, 1527-1529, 1531, 1533, 1536, 1540-1543, 1544², 1545, 1546, 1548
його жінка (IX-2) 888, 895, 1065
його мати (IX-2) 705
його син, див. Менглі Гірей, султан
його сестра (IX-2) 698
його племінник (IX-2) 698
 Іслам-мурза **(IX-2)** 1143 (переговори з козаками під Озерною)
 Іслам-султан, див. Іслам Гірей I
 Ісократ, античний письменник **(I)** 99²
 Істахрі, арабський письменник **(I)** 227, 296, 297^{6,7}, 301²
 Істомін М., вч. **(VI)** 375⁴, 378^{3,4}, 620
 Істомін Ф., вч. **(III)** 558
 Істрін В., вч. **(I)** 600
(III) 499¹, 558-560, 567
(VI) 613

- Ісус Навин (Навин Ісус), біблійн.
(**VI**) 336¹, 339, 340¹, 427
- Ісус Сирах (Сирах Ісус), біблійн.
(**VI**) 429, 473
- Ісус Христос (Месія, Спаситель,
Христос, Christus) (**I**) 18, 32¹,
33¹, 45, 53-55, 57, 68-70, 72,
77, 87-91, 93-95, 98-100, 104,
111³, 120, 121, 123-126, 129,
138-141, 150, 152, 160⁶, 162¹-
164, 280, 281, 327², 381¹, 454,
497, 513, 522³, 527
(**II**) 65², 216, 264, 386, 421⁶,
571
(**III**) 86², 134², 168³, 291, 384,
390, 398, 404, 430, 434, 435,
440-442, 444, 445, 447, 451,
462, 468, 497, 512, 534, 555,
569
(**IV**) 25, 27¹, 44¹, 120¹, 183²,
430, 440, 458, 460, 461, 480
(**V**) 262, 364, 398, 495, 497-
499, 522, 547, 569, 576
(**VI**) 221, 303, 308, 322, 346,
352³, 355, 372, 374³, 378¹,
383, 384¹, 387, 410, 423¹, 434,
453¹, 459, 461³, 462⁵, 472,
490, 514, 524¹, 553-555, 593,
597
(**VII**) 390, 411¹, 421, 435,
518, 525
(**VIII-1**) 75, 88
(**IX-1**) 39⁵, 119, 122, 135,
160, 265, 268, 299¹, 429², 457,
569
(**IX-2**) 737, 741, 745, 785,
793, 831, 857, 907, 915, 972¹,
973, 987, 992, 993, 997, 999,
1003, 1005, 1121, 1156, 1157,
1217, 1220, 1370, 1371, 1401,
1416, 1490, 1512, 1520, 1526,
1539, 1541
(**X**) 81, 134², 253, 365
- Ітлар, воловецький старшина (**II**) 86
його син (**II**) 86
- Іхнілат, міф. (**III**) 464, 560
- Ішпан Фр., угорський полковник
(**IX-2**) 1387
- Їречек, див. Іречек
- Їречек І. (Jireček I.), вч. (**VI**) 365¹

Й

Йоаким (Jakym), галицький митрополит (V) 398⁷
 Йоаким, див. Іоаким
 Йоаким, див. Мороховський Ілля
 Йоаким, еродиякон (IV) 98²
 Йоаким, київський еродиякон (VI) 440, 444
 Йоаким, св., каплиця (II) 378
 Йоаким Дау (Дау Йоаким), антиохійський патріарх (V) 503, 506, 550, 552, 560
 (VI) 512, 513, 515, 516, 521⁷-525, 527, 528
 (IX-2) 1000
 Йоан, митрополит (VI) 349
 Йоан з Капістрано, старець (V) 527
 Йоан de Carol, див. Капола Йоан
 Йоан de Kikullev (Kikullev Йоан de), угорський хроніст (IV) 113
 Йоасаф, див. Йоасафат, біблійн.
 Йоасаф (Йосиф), коринфський митрополит (IX-1) 121, 122, 137, 238, 239, 249, 251⁷, 255, 256, 293, 299^{1,2}
його брат, див. Ілля Мануйлович
 Йов (Іов), біблійн. (VI) 336¹, 427 (VII) 344
 Йов, митрополит, див. Борецький Йов
 Йованович (Jovanović A.), вч. (I) 355¹
 Йовкова, красноставський міщанин (VI) 256
 Йоган фон Посільге (Посільге, Johan von Posilge), хроніст (IV) 44⁶, 137³, 139⁵, 142¹, 170¹, 178², 179¹, 190, 206, 222, 313, 469, 470, 474, 476
 Йоіль, кутеїнський чернець (IX-2) 1083
 Йолтухи, шляхтичі (VI) 253

Йона, див. Іона
 Йона, ігумен з Батурина (VIII-3) 241 (про козацьку дипломатичну тактику), 253, 265 (свідчення про антипольські настрої у козацтва), 270¹, 281⁵
 Йона, крупецький ігумен (IX-1) 17¹, 56²
 Йона, київський митрополит, див. Іона
 Йона Глезна, див. Іона Глезна
 Йончинський (Янчинський), хроніст (VII) 215², 218¹, 238, 581
 (VIII-2) 148
 (IX-2) 1054, 1393, 1398⁴, 1399², 1458⁴, 1460, 1461¹, 1466, 1550
 Йорга Н. (Jorga N., Iorga N.), вч. (I) 135²
 (VI) 47¹, 63⁴, 66², 67^{4,5}, 72², 602, 606
 (VII) 161²
 (IX-1) 83², 90¹, 140², 477^{1,3}, 478⁹, 485², 523², 524^{5,6}, 530⁴
 (IX-2) 904¹, 905, 1546
 Йордакі, вістерник (IX-1) 532, 571
 Йордан, жарновський каштелян (V) 438, 439
 Йордан (Jordan), хроніст (I) 72², 76⁴, 111³, 137², 140⁵, 141-145, 147-149, 153, 154³, 155, 156¹, 157, 159, 164-167, 170, 172-175, 177, 178, 206³, 228^{1,4}, 293, 368, 543-546, 548, 611
 Йоасафат (Йоасаф), біблійн. (III) 464, 560, 562
 (VI) 341, 342⁷, 343
 Йоасафат, див. Кунцевич Йоасафат
 Йосипов Г. (Есипов Г.), вч. (III) 550
 Йосиповичі, шляхтичі (VI) 240
 Йосиф, див. Болгариневич Йосиф

Йосиф, див. Іосиф, смоленський владика Йосиф, див. Йоасаф Йосиф, див. Солтан Йосиф Йосиф, київський митрополит (V) 414, 415, 435 Йосиф, лещинський отець, православний архімандрит пинського монастиря (IX-2) 991, 1326 Йосиф, московський патріарх (IX-1) 57 Йосиф, отець, намісник Смотрицького (VIII-1) 10	Йосиф, слуцький архімандрит (V) 412², 436³ Йосиф, старець (V) 413 Йосиф, хазарський каган (I) 228⁵-230², 232 Йосиф з Нікеї, митрополит (III) 267 Йосиф Флавій (Флавій), античний історик (III) 459, 495¹ (VI) 345⁷ Йосків Гриць, селянин (VI) 265 Йосуа, острозький жид (VI) 176

К

- К.В., криптоніми (VII) 569
- К.-Самарін М., див. Квашнін-Самарін М.
- К-й В., див. Кошовий В.
- Кавасила Ніл, див. Квасила Ніл
- Кавацця Джіроламі, граф, венеційський посол у Варшаві (IX-1) 53, 141, 142, 160, 230, 235, 385
- Кавелін К., вч. (I) 352¹, 605 (III) 549
- Кавелін Л., див. Леонід, архієп., вч. Кавчинський, протестантський пастор (VI) 431, 432
- Каганкатоваца Мойсей, вірменський історик (I) 143³, 315¹, 443, 444¹
- Каден, львівський купець (VI) 63
- Кадлубек Вінцентій (Kadlubek Vincent), краківський біскуп, польський хроніст (I) 493³ (II) 367¹, 406, 446, 453², 565-568, 573-577 (III) 2-8, 12-14, 17¹, 506, 513
- Кадлубовський А., вч. (III) 482⁴
- Кадлц К. (Kadlec K.), вч. (I) 354¹, 355¹
- Казановська-Радзейовська (Радзейовська-Казановська), вдова маршалка, пізн. жінка Єроніма Радзейовського (IX-1) 403, 406
- Казановський, маршалок, брат галицького каштеляна (IX-1) 284
- Казановський, польський посол (IX-2) 1384
- Казановський Адам, гетьман польний коронний, галицький каштелян, маршалок (VI) 286, 288¹ (VIII-1) 21, 102, 206, 311 (VIII-2) 49, 50, 150, 168 (IX-1) 284, 302, 403
- Казановський Домінік, брацлавський воєвода (V) 340⁷
- Казановський Мартин, галицький каштелян (VI) 288 (VII) 546 його жінка, див. Казановська-Радзейовська
- Казановські, польська шляхетська родина (IX-1) 406
- Казанський П. (Казанцев П.), вч. (I) 581, 588, 599 (III) 541, 547
- Казанцев П., див. Казанський П.
- Казарченко Бужан, чигиринський сотник (VIII-1) 317⁷
- Казвіні, арабський подорожник (I) 298⁵, 299², 306
- Казимир, белзький князь (IV) 214²
- Казимир, брат Лешка V Білого (III) 23
- Казимир, див. Ян II Казимир
- Казимир, куявський князь (III) 111, 522, 523 його донька, див. Евфемія, жінка Юрія Львовича
- Казимир, мазовецький князь (IV) 39, 444
- Казимир, син Казимира Ягайловича (IV) 251
- Казимир, щетинський князь (IV) 108, 112
- Казимир I Відновитель (Kazimierz I Odnowiciel), польський князь (I) 341 (II) 21²-24, 29, 31², 568 його жінка, донька Володимира Святославича, див. Доброніга-Марія його сестра, див. жінка Ізяслава Ярославича
- Казимир II Справедливий, польський князь (II) 219, 367¹, 394,

446, 452, 453¹, 565-568, 574-577, 580

(III) 3-5¹, 96, 508, 523

його сини, див. Казимировичі

його сестра (II) 574

(III) 508

Казимир III Великий, польський король **(III)** 114², 121², 122¹, 126 (взаємини з Юрієм-Болеславом), 127¹, 128-131 (польсько-угорська угода), 133, 140, 141, 236²(?), 270, 272, 274, 525, 527, 532-533 (література про польсько-угорську угоду), 534, 543, 544

(IV) 21-27 (похід у Галичину 1340 р.), 28, 29, 30 (подальші заходи щодо Галичини), 31 (завоювання Сяноччини), 32-33 (кампанія 1349 р.), 34-40 (боротьба з литовцями за Галичину 1350-1352 рр.), 41-42 (війна 1353-1356 рр.), 43-44 (угода з татарами), 45-46 (кампанія 1366 р.), 47-48 (угоди 1366 р.), 49 (війна 1368-1369 рр.), 50, 52, 55, 58, 60, 61 (політика щодо Галичини), 62, 63, 73, 81, 89-90 (окупація Поділля), 91, 93-94 (взаємини з подільськими князями), 101-103 (спільна політика з Угорщиною), 106, 107¹, 125, 180, 241, 291, 312, 432-434, 436-438 (джерела про похід 1340 р.), 442-445, 447-449

(V) 21, 24, 30, 73 (великопольський статут про обов'язки шляхти), 75-77 (надання маєностей у Галичині), 79², 161, 162 (ви-

слицька постанова про особисту свободу селян), 167, 225, 227, 240 (привілей місту Львову 1356 р.), 251, 256, 307, 327, 353, 391-392 (лист до патріарха), 408¹, 422 (недержавне становище православної церкви), 423-424 (сформування католицької церкви в Україні), 425 (плани латинізації православних кафедр), 426, 427, 430¹, 621, 623, 641, 655

(VI) 25³, 27, 28, 30-32 (руська торгова політика), 34, 35, 40, 92 (право ярмаркування для Сянока), 143¹, 243, 266, 290³, 297³, 300, 367¹, 608

його жінка, див. Альдона-Анна, донька Гедиміна

його донька(-и) (IV) 93, 103

його сестра, жінка руського короля **(IV)** 436

Казимир IV Ягайлович, польський король **(IV)** 86, 180, 183, 230¹-232, 233 (проголошення великим князем литовським), 234 (поступки русинам), 235 (заспокоєння Литви), 236 (розрив з Польщею), 237-238 (вибір польським королем), 239 (литовські домагання), 240 (польсько-литовські суперечки), 242-251 (польсько-литовські відносини), 252 (смерть у 1492 р.), 253, 255, 257, 265, 266-267 (становище русинів), 268-271 (конспірація князів 1481 р.), 272¹, 273-276 (взаємини з Москвою), 278, 279¹, 309, 310, 319-330 (взаємини з Кримом), 334, 335, 340, 357, 390, 396-398, 458,

- 459, 461, 477, 480, 481-484 (література), 516
(V) 5¹, 9, 11-12 (земські привілеї для Київщини і Волині), 18, 31¹, 44, 51, 52, 57⁴, 60, 63-64 (привілеї шляхті), 65¹, 66³ (надання маєтностей), 67, 68, 70, 80, 87-89⁴, 94, 98³, 111¹, 121¹, 130, 134, 149, 169², 173¹, 179¹, 181, 182³, 205, 230³, 247 (привілеї русинам Кам'янець-Подільського), 290, 319, 322, 329 (план оборони українських кордонів), 330, 331, 406 (стосунки з митрополитом Іоною), 407, 410-411 (ув'язнення митрополита Спиридона), 412, 445¹, 523, 526-528, 530¹, 531, 534 (номінація Мисаїла на київського митрополита), 535, 622, 642-643 (дата привілею 1457 р.), 653
(VI) 17, 22³, 38-39 (підтвердження права краківського складу), 44-45 (суперечки Львова з Комарном про порушення права складу), 46, 64, 74 ("вічний склад солі" в Коломиї), 76, 101, 110, 142, 152, 178, 239⁵, 247, 270, 272 (земський привілеї для Волині), 372, 402
(VII) 11², 12², 13¹, 15, 21
його жінка, див. Єлизавета
- Казимировичі (сини), польська родина по лінії Казимира II Справедливого **(II)** 394, 406, 574
(III) 3, 6, 508
- Казимировичі (сини), польська родина по лінії Казимира IV Ягайловича **(IV)** 243¹, 250-252, 269, 272¹, 334, 482, 516
- Казимирський Христофор, київський арцибіскуп **(VII)** 404
- Казі Гірей, калга-султан, брат Іслам Гірея III **(IX-1)** 55, 57, 65, 70, 81-83 (обґрунтування походу на Молдавію), 85, 88³, 89⁴, 90 (контрибуція з Василя Лупула), 91, 92¹, 116, 118, 206, 245, 280, 315, 350², 369, 443, 549, 553
(IX-2) 661, 671, 920², 1022, 1051, 1054-1059, 1067-1070, 1099 (відмова йти з поляками), 1101, 1174-1175¹ (лист від Хмельницького), 1198, 1355 (конфлікт з козаками)
(X) 85, 124, 163, 348
- Казі Гірей II, кримський хан **(VII)** 190, 199, 206, 225, 305, 322
(VIII-1) 227
- Каїн, біблійн. **(II)** 8, 14, 49
- Каїрський, козацький старший **(VIII-1)** 271
- Кайндль Р. (Kaindl R.), вч. **(I)** 37¹
(II) 34¹, 471¹, 578, 610
(III) 53¹, 132¹
(VIII-2) 126¹
- Калайдович К., вч. **(III)** 480², 561, 562
- Калачинська, служебниця господарівни Розанди **(IX-1)** 601
- Калачинський Василь, слуга Юрка Хмельниченка **(IX-1)** 601
- Калачов М., вч. **(I)** 268³, 357¹, 360²
(II) 39²
(III) 318¹, 355³, 391^{1, 2}, 541, 548, 549, 553
- Каленбах Ю., вч. **(VI)** 399¹
- Калененко, козацький старшина **(VIII-2)** 184
- Каленик, селянин **(VI)** 292

- Каленик Андрієвич (Kalenik), козацький гетьман (VII) 85, 333³, 527, 529²
- Каленик Данилович, селянин (VI) 292
- Каленик з Черкас, повстанець, вибраний до комісії 1630 р. (VIII-1) 118
- Каленик Мартин, шляхтич (VI) 237
- Каленик Мишкович, шляхтич (IV) 480
- Каленик Подолянин, селянин (VI) 292
- Каленики, їхній монастир (VI) 221, 236²
- Каленикович Михайло, див. Калениченко Михайло
- Калениченко Михайло (Каленикович Михайло), миргородський міщанин (X) 50, 51¹, 77, 78, 183
- Каленський Станіслав, білоцерківський полковник (VIII-1) 315
- Калина, козацький сотник (VIII-3) 96²
- Калина Федір, козацький посол (VIII-1) 174
- Калиник, вірменин (VI) 72
- Калиник, лахвицький війт (IX-2) 1151
- Калинников Н., вч. (III) 542
- Калиновський, брат Мартина Калиновського, польний писар, брацлавський мечник (IX-1) 392, 396, 410, 411, 412⁴, 413, 419
- Калиновський, брацлавський староста (IX-2) 670
- Калиновський (Kalinovius), шляхтич (VII) 207, 208⁷, 217
- Калиновський Адам, брацлавський, кам'янецький староста (VII) 350, 380, 546
- Калиновський Адам, літинський староста (IX-2) 1036¹
- Калиновський Мартин, вінницький і брацлавський староста (VI) 177, 450
- Калиновський Мартин, київський каштелян (V) 339²
- Калиновський Мартин, чернігівський воєвода, польний, пізн. великий гетьман коронний (VI) 190, 191 (VIII-2) 49, 188-190, 192¹ (VIII-3) 171 (попередження від Нечая щодо дотримання перемир'я), 251 (визволення з татарського полону) (IX-1) 9-10⁷ (звільнення з кримського полону), 35, 69, 80, 83, 102, 129 (претендент на руку Лупулівни), 139, 146, 156, 164, 169, 172, 175-184 (початок кампанії проти козаків), 189-190 (наступ на Мурахву і Шаргород), 191 (лист до Киселя), 192, 193-194 (відновлення наступу), 195-197 (облога Вінниці), 198, 199-200 (відступ під Бар і Кам'янець), 201, 203, 204, 206, 229, 234³, 235⁶, 236, 237-240 (відступ з-під Кам'янця), 242-244, 257, 258 (сварка з Потоцьким), 259-261, 274⁷, 293, 337 (спалення маєтків на Поділлі), 342, 348 (зустріч Радзивіла), 349, 350², 351⁷, 354, 356, 357, 358-360 (бої під Білою Церквою), 364, 366, 368-370, 374, 376, 380, 388 (посольство і лист до Хмельницького), 390, 392-394, 396-400, 410, 411-413 (реляція до короля), 421, 430-432 (попередження

- про козацькі інтриги), 433, 434², 436-440 (погром поляків під Батогом), 442¹, 446, 448, 449, 451, 453, 456, 457², 458¹, 481, 482, 560
(**IX-2**) 624, 977, 978, 1004, 1393, 1532, 1533
його жінка (**VI**) 190
- Калиновський Самуель, обозний коронний, син Мартина Калиновського (**IX-1**) 181, 198, 200², 236², 244, 438, 439
(**IX-2**) 698, 702, 1038¹
- Калиновські, польська шляхетська родина (**VI**) 172, 212, 280, 281, 283, 598
(**VIII-1**) 39, 40
- Калиновята, шляхтич (**VI**) 240
- Калита, скарбник Івана Виговського (**X**) 151
- Каличич Ждан, селянин (**VI**) 292
- Калікст III, папа (**V**) 406, 407
- Калімах Філіп, посол (**IV**) 257
- Калінік, див. Колінка
- Калінік, львівський вірменин (**VI**) 63
- Калінка В., вч. (**V**) 658
(**VII**) 587
- Калінський (можл., Камінський) (**IX-2**) 656⁴(?), 666 (реляція про стан козацького війська)
- Калінський, ротмістр (**IX-1**) 78⁵, 103¹, 274¹, 275¹
- Калістен псевдо- (Псевдокалістен), письменник (**I**) 449¹, 600
(**III**) 463, 558
- Калістрат, лубенський ігумен (**VIII-2**) 110
- Каллаш В., вч. (**III**) 567
- Калліст, патріарх (**VI**) 306, 342¹, 346
- Калойський Лев, див. Лев Калойський
- Калокір (Колокір), посол візантійського імператора до Свято-слава (**I**) 467, 468, 474, 568, 569
- Калугін Ф., вч. (**III**) 468¹
- Калугер Даніель (Андрій Грек, Данило Атенянин, Олівеберг, можл., див. Німець Данило; Andreas Graecos, Daniel Grek, Oliweberg de Graecani), грек з Оливної гори, посол на службі у шведського короля, пізн. у Хмельницького (**IX-2**) 915-918 (посольство від шведської королеви до козаків), 966, 997 (зустріч з Павлом Алепським), 1074 (клопотання Хмельницького перед царем про звільнення), 1078-1081 (посольство від шведів до Хмельницького), 1105, 1106-1107 (вплив на козацько-балканську лігу), 1108-1109 (донесення декларації гетьмана до шведського уряду), 1130 (меморіал шведському королю про антитурецькі дії), 1131, 1172, 1175, 1176, 1178-1182 (посольство до козаків), 1186-1187 (реляція гетьманові про Ракоція), 1189, 1190, 1199, 1209, 1220, 1232, 1234³, 1238, 1239, 1243, 1272, 1278 (зустріч зі шведським королем під Варшавою), 1281-1282 (переговори зі шведами), 1283-1284 (інтриги Радзейовського), 1285, 1287, 1294 (труднощі з поверненням в Україну), 1295 (перехід на службу до шведів), 1321, 1333 (супровід Лілієнкрони до козаків), 1339 (розрив з Радзейовським), 1365, 1394 (відправ-

- лення Карлом Густавом до Георгіци, гетьмана і хана), 1395, 1396 (призначення резидентом при Георгіци), 1420 (участь у шведському посольстві до козаків), 1426 (звідомлення про посольство), 1428-1430² (участь у переговорах з козаками), 1431-1432 (перевезення листування між Фрідріхом Вільгельмом і гетьманом), 1433, 1436 (розмови з гетьманом), 1438 (симпатії до Виговського), 1455 (свідчення про охоронні заходи козаків проти татар), 1467, 1471³ (бажання гетьмана зупинити погром Ракоція), 1548, 1549 (X) 54, 60, 62, 63 (реляція про укладення українсько-шведського союзу), 66 (доручення гетьманського уряду щодо посольства до Семигороду), 144 (вимога про його схоплення у Переяславських статтях 1658 р.), 350, 380
- Калужняцький Е., вч. (I) 136²
(III) 536
(V) 374⁴
(VI) 59⁵
- Калюст, вірменин (VI) 72
- Каляй У. (Kállay U.), вч. (III) 505, 513
- Кальвін, реформатор (VI) 560
- Кальнев І., вч. (III) 316¹, 545
- Кальнофойський Атанасій (Kalnofoyski Athanastsius), автор "Тератургіми" (VII) 410, 411 (VIII-1) 111², 190 (VIII-2) 94, 97
- Кальнофойські (Кленафоські), шляхтичі (VI) 240, 246 (VIII-1) 182³
- Кальтбрунер Ф. (Kaltbrunner F.), вч. (VI) 463¹
- Камабет-мурза (Камамет-мурза; можл. Келембет-мурза; Канмамбет-мурза, Кембет-мурза), перекопський бей, ногайський мурза (IX-1) 217, 317, 360, 369, 553, 556 (IX-2) 666 (розвідка у Молдавію), 673⁵, 693, 709 (заручник на переговорах з поляками під Кам'янцем; родич Сефер Казі-аги), 948 (відносини з козаками), 1039⁷, 1040 (прихід до поляків на Брацлавщину), 1047 (чутка про угоду з Хмельницьким), 1137 (виступ під Кам'янець), 1140 (загибель під Озерною) (X) 70
- Камамет-мурза, див. Камабет-мурза
- Каманін І., вч. (V) 260⁶
(VI) 335^{5,6}
(VII) 70¹, 71³, 73^{1,2}, 74⁴, 83⁷, 87², 89², 104¹, 109², 117³, 133¹, 139³, 215¹, 256⁷, 312¹, 326¹, 355², 373¹, 471³, 479⁷, 512², 568, 570, 582, 584
(VIII-1) 70²
(VIII-2) 126², 200, 210, 223
(VIII-3) 127²
(IX-2) 1290²
- Каменецький, білоцерківський шляхтич (IX-2) 1011
- Каменицький, шляхтич (VI) 277
- Каменицький Василь, учень (VII) 421
- Каміза, візантійський повстанець (II) 560
- Камінський, можл., див. Калінський
- Камінський Ф., вч. (I) 31³
- Камузат-мурза (IX-2) 1045⁷

- Кандавль, див. Кінталь
- Кандиба, шляхтич **(VI)** 627
- Канівець Грицько, козак **(IX-1)** 131, 204⁷
його брат, посол до Порту **(IX-1)** 131
- Канівський Левко, козацький реєстровий старшина **(VIII-1)** 302
- Канізії **(V)** 544³
- Каніт, варварський цар **(I)** 90³
- Канмамбет-мурза, див. Каммамбет-мурза
- Кантакузен, див. Іоан Кантакузен
- Кантемир, ногайський мурза **(VII)** 442, 474, 491, 495, 496³, 517, 527, 532, 533
(VIII-1) 31, 41-44 (боротьба з Шагін Гіреєм), 45, 46, 53-55 (другий кримський похід козаків 1628 р.), 59, 62, 65, 207, 208, 228-229 (кримські усобиці 1635 р.), 235, 239-240 (погром кантемирової орди), 244, 245 (смерть у Стамбулі), 254
(VIII-2) 10, 155
(VIII-3) 171, 172
(IX-2) 1527
його сини **(VIII-1)** 31, 44, 65
(VIII-2) 155
його брат, див. Тімберей-ага
- Капітолін Юлій, античний автор **(I)** 140
- Капклич, кабардинський мурза **(VII)** 121
- Каплан-мурза **(IX-2)** 889
- Каплонський Герасим (Борисенко Герасим, Борисович Герасим), підписок гетьманської канцелярії **(X)** 83, 138, 285, 334, 340, 379
- Капола Йоан (Йоан de Carol, Joannes de Carola), намісник **(IV)** 113, 114, 122²
- Капос, палатин **(III)** 119
- Каппен, помилк., див. Кеппен П.
- Каптерьов М., вч. **(V)** 549¹
(VIII-3) 123², 126³
- Капуста, князь **(VII)** 570
- Капуста Андрій (Kapusta Andrzej Tymochwieiewicz), брацлавський каштелян **(IV)** 494
(V) 340⁷
- Капуста Кузьма, козацький посол на сейм, полковник **(VIII-1)** 59, 155
- Капуста Лаврін, чигиринський отаман **(VIII-3)** 95 (похід на Посяння)
(IX-1) 599
(IX-2) 609, 615, 617-618 (відомості Фоміну про татарську допомогу), 643-644 (посольство до Москви про військову допомогу), 648, 649, 660-661 (місія до Москви), 679, 682 (повернення з царською грамотою до Хмельницького), 685¹-689, 691, 733, 761, 1232, 1344 (зустріч з австрійськими послами), 1345 (посольство до султана), 1354 (переговори з султаном), 1356
- Капусти, князі **(V)** 33
(VI) 280
- Капуч-мурза **(IX-2)** 1058
- Кара Мурад-паша, турецький візир **(IX-1)** 34-36, 128
(IX-2) 1541
- Караїмович (Ілляш (Ілляш(-енко)), переяславський полковник, військовий осавул **(VIII-1)** 253, 274, 275, 281, 282, 291-293, 296, 302, 310, 315
(VIII-2) 142, 143, 157, 183, 184
(IX-1) 403¹

- Каракала (Марк Аврелій Антоній, Caracalla, Geticus Maximus), римський імператор **(I)** 144
- Кара-Китай, китайська династія **(II)** 540
- Карамзін М., вч. **(I)** 194¹, 253²⁻⁶, 254³, 258², 259²⁻⁶, 268³, 274⁷, 305¹, 360², 508², 598, 604
(II) 31¹, 34¹, 69², 115², 153¹, 216¹, 233¹, 273³, 426¹, 550⁵, 552, 556, 557, 569
(III) 6¹, 12¹, 84², 123³, 151², 285¹, 349³, 351², 391³, 455⁴, 520, 523, 524, 529, 532, 537, 556
(IV) 16¹, 33³, 70³, 71², 79², 82¹⁻⁷, 212³, 214¹, 290³, 325¹, 326², 428, 433, 444, 454, 455
(V) 144³, 397³, 411¹, 475⁴, 476², 511³
(VII) 59⁶, 69³, 92⁵, 124³
- Карас-бей (можл., Карач-бей) **(IX-2)** 1058, 1140
- Каратаєв І., вч. **(V)** 531³
(VI) 336¹, 428¹⁻², 429², 432¹⁻⁴, 438¹⁻³⁻⁴, 439¹⁻⁴, 440⁴, 484⁶, 485², 489², 494², 496³⁻⁴, 497¹, 498², 511¹, 546¹, 560⁶
(VII) 407², 409², 419⁴, 586
- Карач-бей (Караш-ага, Караш-бей, Караш-мурза; можл., Карас-бей; Карач-ага), перекопський князь **(VIII-3)** 171⁵, 176 (похід на Дністер)
(IX-1) 169, 285¹, 296, 315, 345, 351¹, 352, 353, 360, 364, 369, 445, 446, 498, 557
(IX-2) 661¹ (з військом під Білою Церквою), 681 (похід під Кам'янець), 698, 748, 777 (лист до Хмельницького), 900¹ (чутки про змову з Лупулом), 956-957 (лист до гетьмана з вимогою розірвати союз з Москвою), 959, 1047, 1053 (лист від Лянцкоронського), 1054, 1058, 1065-1066 (лист до Хмельницького), 1068 (бої біля Умані), 1073, 1074, 1140, 1143-1144 (переговори під Озерною), 1547
(X) 137¹, 140, 143¹, 148-149 (відновлення українсько-кримського союзу), 150-151 (прихід до Виговського під Чигирин), 156¹, 206, 211, 229, 236 (бої під Полтавою), 239 (взаємна присяга татар та козаків), 248, 341, 342, 345-347 (вплив на укладання Гадяцької унії), 371
- Карачевський Василь, шляхтич **(IV)** 172¹
- Карачевські, шляхтичі **(V)** 97
- Карачіівський Лазар, шляхтич **(VII)** 101
- Карачовські, шляхтичі **(VI)** 251, 252
- Караш, ногайський посол **(IX-2)** 938
- Караш-ага, див. Карач-бей
- Караш-бей, див. Карач-бей
- Карашевич П., вч. **(II)** 564
(V) 656
- Караш-мурза, див. Карач-бей
- Карвовський С., вч. **(IV)** 359¹, 360¹
- Кардизі (Гурдєзі, Gardizi), арабський географ **(I)** 212², 233³, 257⁶, 277⁶, 300², 313⁴, 325¹, 327⁴, 333, 348, 349
- Карєєв М., вч. **(VI)** 416¹
- Карик Мартин, селянин **(V)** 155
- Каричинський Гринєць, шляхтич **(VII)** 101
- Каріазі Георгій, службеник господарівни Розанди **(IX-1)** 600
- Карл, варязький купець **(I)** 283¹
- Карл, внук цесаря Максиміліана **(IV)** 290
- Карл, див. Кароль

Карл IV (Карл Роберт), угорський король (**II**) 459², 504³
(III) 99, 100, 118-120, 128-132, 532-534
(IV) 29, 35, 101, 103, 104, 439
(VI) 30, 31¹
його жінка, мати угорського короля Людовіка I, див. Єлизавета

Карл IX, шведський король, дядько Сигізмунда III (**VII**) 251, 252, 317, 331

Карл X Густав, шведський король (**VIII-2**) 204
(IX-2) 917-918 (посольство до козаків), 951, 1079-1080 (посольство Калугера до Хмельницького), 1091, 1102³, 1105 (лист від Хмельницького), 1107, 1108 (наступ на Польщу), 1109 (пояснення Хмельницьким козацької тактики), 1110 (лист від Золотаренка), 1111 (пропозиції Золотаренкові), 1113, 1115, 1122 (посольство до Хмельницького під Львовом), 1123-1125, 1128, 1129, 1130 (прохання до Хмельницького), 1131-1132 (неприхильне ставлення до українських домагань), 1145-1147, 1149, 1160, 1163-1166, 1169-1171, 1173, 1176¹, 1178-1179 (відправлення Калугера до козаків), 1181-1182 (спроби кооперації з козаками), 1183, 1185-1190, 1191 (військові невдачі у Польщі), 1194, 1198, 1199, 1204, 1205, 1208, 1209, 1211, 1213 (підготовка допомоги в Семигороді), 1217, 1218, 1220 (політика

українського уряду), 1231 (чутки Радзейовського про Хмельницького), 1232, 1239-1241, 1242-1243 (козацький фактор у причинах війни з Москвою), 1245, 1248, 1250 (плани московсько-польських операцій), 1253, 1255 (союз із Ракоцієм), 1257, 1269, 1270 (лист до Хмельницького), 1272, 1277, 1278 (прибуття Калугера з листами від гетьмана), 1279 (повідомлення гетьманові про союз із бранденбурзьким курфюрстом), 1280 (звернення до державної ради про зв'язки з козащиною), 1280-1281 (листи до гетьмана), 1282 (переговори з Калугером), 1283 (арешт Радзейовського), 1284 (посольство Тернешільда в Україну), 1285-1286 (проект шведсько-українського договору), 1286-1289 (плани розриву союзу України з Москвою), 1290-1292 (варіанти формулювання союзних відносин України і Швеції), 1292-1294 (форми української державності), 1295-1296 (листування з гетьманом), 1297-1299, 1302, 1304-1305 (пропозиції посередництва у порозумінні Ракоція з козаками), 1305-1307 (переговори з Семигородом), 1313 (підписання договору з Ракоцієм), 1314-1315 (похід з Ракоцієм і Ждановичем на Польщу), 1319, 1320, 1321-1322 (донесення Штернбаха), 1325, 1326 (посольство Гаршовена

до козаків), 1327-1330 (невдалі переговори Велінга з козаками), 1331, 1332-1333 (листи-накази Велінгові), 1337-1339, 1349, 1351, 1354-1355 (посольство до султана), 1359, 1364, 1365, 1366 (інструкція послам до козаків у справі наступництва), 1367, 1369² (лист до гетьмана з нагоди вибору Юрка), 1378, 1380, 1381, 1383, 1384, 1387, 1388 (реляція Штернбаха з-над Сяну), 1389, 1392-1393 (невдоволення діями Ракоція і Ждановича), 1394 (місія Лілієнкрони до козаків), 1395-1397 (інструкції Лілієнкроні), 1398-1399 (здобуття Любліна і Берестя), 1406 (рішення про виступ проти Данії), 1407 (відповідь Ракоцієві на запит щодо завербованих молдаван і волохів), 1408-1409 (відхід з Польщі і наслідки), 1413-1419, 1420-1421 (посольство Лілієнкрони до Чигирини), 1422, 1425-1427, 1428-1431 (переговори Лілієнкрони з гетьманом і Виговським), 1432-1438, 1441, 1442 (наслідки відступу з Польщі), 1446, 1449, 1454, 1458 (намір Ракоція розірвати угорсько-шведський союз), 1457¹ (реляція Штернбаха про похід Ракоція), 1464, 1470 (реляція Лілієнкрони з Чигирини), 1473 (вістка про смерть Хмельницького), 1495, 1496, 1498, 1549 (X) 5, 11, 16, 17 (перспектива замирення з Яном Казимиром), 24, 28, 40, 43 (ко-

зацьке посередництво у переговорах з Москвою), 54⁵, 58, 63-69 (укладання українсько-шведського союзу), 88, 92, 109, 114, 122, 135, 144-146, 160, 164, 183, 191, 265, 286, 307, 311, 318, 321, 322, 345

Карл XII, шведський король (IX-2) 1130

Карл Великий, імператор (I) 78³, 370

Карл Роберт, див. Карл IV

Карлович Я. (Karłowicz J.), вч. (I) 402⁷

(II) 13¹, 60⁷, 559

Карл-Фердинанд, королевич, брат Володислава IV, полоцький біскуп (VIII-3) 102 (претендент на корону), 108, 109 (втрата шансів на престол), 110³, 112, 209, 222¹ (IX-1) 282¹, 284², 293⁷, 306¹, 307⁷, 319², 321², 336¹ (IX-2) 877, 890 (плани другого наступу на Умань), 1544, 1545

Карнаух Лукіян, отаман (VIII-2) 54

Карнеєв А. (Корнеєв А.), вч. (III) 558, 560

Каро Є. (Caro J.), вч. (V) 652

Каро Я. (Caro J.), вч. (III) 120⁴, 122², 298⁴, 529

(IV) 33¹, 34¹, 44⁶, 45⁷, 101¹, 109⁴, 123⁴, 124¹, 201², 237¹, 242³, 246², 250¹, 262¹, 263³, 284¹, 314¹, 331², 433, 444, 466, 470, 475, 477, 481, 482

(V) 403⁷, 517³, 643

(VI) 631

(VII) 22⁷

Кароль, дворянин Євлашевського (X) 351

Кароль, див. Карл

- Кароль, неаполітанський князь **(IV)** 116
- Карпинський М., вч. **(I)** 187²
- Карпіні-Плано, див. Плано-Карпіні
- Карпо, селянин **(VI)** 269
- Карпов Г., вч. **(III)** 543
(IV) 276¹, 280¹, 484
(V) 658
(VII) 569
(VIII-2) 208, 217-219, 222
(IX-2) 610¹, 678, 729, 738²,
743¹, 753-755², 764, 767¹,
782, 801, 810², 812, 813, 844¹,
845¹, 848², 849², 852¹, 855¹,
861⁴, 911³, 1098, 1375²
(X) 94²
- Карпов Пр., воєвода міста Кам'яного **(X)** 275
- Карпович Л., управитель братської друкарні **(VI)** 596
- Карпович Леонтій, віленський ігумен **(VII)** 437
- Карський, польський шляхтич **(VIII-1)** 113
- Карський С. (помилк. Корський), вч. **(I)** 187³, 199², 557
(IV) 444, 445
(VI) 335⁵, 346⁴, 426², 427¹,
432¹, 614
- Картліс-Цховреб (Цховреб-Картліс), хроніст **(II)** 534¹
- Касагов Григорій, див. Косагов Григорій
- Касим, царевич **(VII)** 78⁶
- Касій Діон, див. Діон Касій
- Касім-баша, царгородський достойник **(VIII-2)** 155
- Касіодор (Косіодор), античний письменник **(I)** 142, 148, 165, 173⁵, 543, 548
- Касіян, печерський уставник **(VI)** 348, 349
- Касіянович Андрій, львівський золотарник **(VI)** 140, 387, 617¹
- Каспровська Ганка (Karpicza), козачка **(IX-1)** 479
- Кастілоне Бартоломей, автор італійського трактату **(VI)** 398
- Касько, князь **(IV)** 113
- Катаєв Н., вч. **(III)** 561
- Каталон, див. Вест Каталон
- Катерина, донька Людовіка I **(IV)** 110-112
- Катерина, св., церква **(II)** 267⁴
- Катерина II, російська імператриця **(I)** 156¹
(V) 658
(VIII-2) 219
- Катіб ібн-, арабський письменник кін. IX ст. **(I)** 615
- Катона С. (Catona S.), вч. **(II)** 145¹,
545³
(III) 99⁴, 119³
(IV) 124³
- Каторжан, див. Каторжний Роман
- Каторжний Роман (Katorzjan, Katarzyny, Katerszan, Katesznu, Latoszy) **(IX-1)** 346, 347, 349, 361
- Кауфман Л. (Kauphmann L.), вч. **(I)** 140⁴, 144², 544
- Кауфман Ф. (Kauphmann F.), вч. **(I)** 148¹
- Кахмет-мурза **(IX-2)** 1055
- Кахно, селянин **(VI)** 267
- Качанівський Андрій (Качановський Андрій), міщанин, товариш Нечая, сотник **(IX-2)** 1259 (відправлення Нечасем із залогою для покозачення білоруського населення), 1262 (вигнання залого Богдановим)
- Качанович М., вч. **(II)** 555
- Качановський Андрій, див. Качанівський Андрій

- Качбей (Хаджибей, Хачбей, Kaczbeius), татарський хан (IV) 74, 79, 82
- Каченовський М., вч. (I) 580, 599, 604, 608 (III) 545, 547, 562
- Качковський, козацький осавул (VIII-1) 115
- Качковський З. (Kaczkowski Z.), вч. (VI) 624
- Качковський Олександр, козацький старшина (VII) 385
- Качмар Петро, краківський купець (VI) 62
- Каша, красноставський міщанин (VI) 256
- Каша, суддя (VIII-1) 274
- Каша Михайло, переяславський сотник (VIII-1) 316
- Кашкевич Сава, столинський староста (IX-2) 1150
- Кая-бей (IX-2) 1143 (переговори з козаками під Озерною)
- Каяфа, біблійн. первосвященик (VIII-1) 30 (IX-2) 999
- Квартник-молодший, торговець зі Львова (VI) 175
- Квартник-старший Ян, торговець зі Львова (VI) 175
- Квас Мартин, красноставський міщанин (VI) 256
- Квасила Ніл (Кавасила Ніл), письменник (VI) 346, 444, 460
- Квасницький-Злотий (Злотий, Злотий-Квасницький), уніатський влади́ка (IX-1) 26 (IX-2) 1510, 1513, 1520 (X) 299
- Кватер Гануш, селянин (VI) 267
- Квачевський О., вч. (V) 624, 629
- Квашніни, бояри (III) 151²
- Квашнін-Самарін М. (К.-Самарін М., Самарін-Квашнін М.), вч. (III) 167³, 169¹, 173², 177², 536 (IV) 451
- Квітка Г., вч. (VIII-2) 198
- Квітка І., вч. (VIII-2) 198
- Квошко Максим, селянин (VI) 266⁴
- Квятковський К. (Kwiatkowski K.), вч. (VIII-2) 221 (IX-1) 521²
- Квятковський С., вч. (IV) 481
- Кгресь, див. Гресь
- Кевза Лев, помилк., див. Кревза Лев
- Кеген, печеніг (II) 528
- Кегіто Алкас, татарський посол (IX-2) 897-899 (ультимативні вимоги козакам)
- Кедрен Георгій (Кедрин, Cedren George), візантійський хроніст (I) 313¹, 404³, 451^{2, 3}, 467^{1, 3}, 472², 473^{2, 4}, 474², 476¹, 496¹, 499³, 500³, 533¹, 568-570, 574 (II) 25¹, 35^{1,3}, 528¹, 529², 559
- Кедрин, див. Кедрен
- Кедров М., вч. (VI) 633
- Кедровський Ян, підчашій (IX-2) 1151
- Кеза Симон, угорський хроніст (I) 224 (II) 34¹
- Кезгайли (Кезгайловичі), князі (V) 30, 31, 35
- Кезгайло Станіслав, жмудський староста (V) 31, 34, 52²
- Кезгайловичі, див. Кезгайли
- Кезенко Борис, київський стрілець, козак (X) 285¹
- Кезма Т., вч. (IX-2) 968¹, 985³
- Кейстут (Keystuthus), син Гедиміна, великий князь литовський (III) 117, 525 (IV) 34, 36-37 (кампанія 1351 р.), 39, 41, 45-48, 50, 52¹, 53-57, 63, 96, 97¹, 126-

- 127 (боротьба з Ягайлом), 127 (смерть у 1382 р.), 137-139, 159, 160, 162, 163, 182, 202, 204, 312³, 427, 439, 440, 443, 444, 445, 448, 450, 455, 464, 512
(V) 7, 8, 300
його брати (IV) 34
- Кейстувовичі (IV) 182, 203, 208³
- Келагаст, ант, брат Мезамира (I) 368, 549
- Келбовський, мазурський шляхтич (VI) 279
- Келембет-мурза (можл., Камамбет-мурза, Келмамет-мурза) (IX-2) 749, 750 (запевнення у вічній приязні з козаками), 1143 (переговори з козаками під Озерною)
- Келіановський Георгій, липський студент (VI) 337³
- Келмамет-мурза (можл., Келембет-мурза) (IX-2) 942
- Кельдибай, татарин (IX-2) 678⁵
- Кельсієв А., вч. (I) 30¹
- Кембет-мурза, див. Камабет-мурза
- Кемень Бальтазар, брат Яноша Кеменя (IX-2) 1387
- Кемень Янош, семигородський полковник (VIII-2) 146⁷
(VIII-3) 104
(IX-1) 253-254⁷ (інструкція послові Гечу), 510-511 (вигнання Лупула з Молдавії), 513, 514 (відступ з Молдавії перед приходом козацького війська), 523, 524 (перехоплення листів Хмельницьких до Лупула), 526-528 (погром Тимофієм Хмельницьким семигородсько-волоського війська), 530, 590, 591, 593, 594 (прихід під Сучаву з новим військом)
- (IX-2) 672 (вісті про сподіваний похід козаків і татар), 903 (протекція Стефана у Польщі), 1107, 1306-1307 (переговори зі шведами), 1310, 1312 (приготування до виступу проти Польщі), 1322-1323 (похід через Карпати), 1341, 1384-1385⁴ (агітація львів'ян за Ракоція), 1387-1389 (операції під Самбором і Перемишлем), 1460 (плани відступу з Польщі), 1462 (поразка під Куликовим), 1464 (прохання у поляків мирного договору), 1466-1467¹ (начальник війська і татарський полон), 1471
(X) 9
- Кенан-баша, турецький візир (VIII-1) 44, 51, 121
- Кенарський Станіслав (Kienarski Stanisław) (IX-2) 1077⁴
- Кене Б. (Koehne B.), вч. (I) 539, 540
(IV) 487
- Кентжинський В. (Kętrzyński W.), вч. (I) 489¹, 490³
(II) 21², 369¹⁰, 558, 578
(III) 510
- Кепек-хан, див. Копек-хан
- Кепке Р. (Koeperke R.), вч. (I) 145⁵, 543
- Кеппен П. (помилк. Каппен), вч. (II) 509⁷
(VI) 490³
- Кеппен Ф., вч. (I) 39¹, 279³, 280⁷
- Кердесвич, подільський воевода, син Грицька Кердеевича (VI) 246
- Кердеевич Грицько, подільський староста, пізн. воевода (IV) 177, 178, 191, 214, 215⁷
(V) 21, 39¹

- (VI) 236, 246
- Кердеевич Олизар, волинський маршалок (V) 277²
- Кердеевичі (Кердеї, Кирдеї), шляхтичі (V) 32
(VI) 239⁵, 246, 250, 277, 598
(VIII-2) 115²
- Кердеї, див. Кердеевичі
- Керім-бірди (можл., Geremferden, Jeremferden; Keremberden), татарський хан, брат Джелаль-ед-діна (IV) 317, 490
- Кернер Станіслав, базельський студент (VI) 337
- Кессарій псевдо-, хроніст (I) 167³
- Кессарійський Андрій, див. Андрій Кессарійський
- Кессарійський Прокопій, див. Прокопій Кессарійський
- Кестнер Е. (Kestner E.), вч. (VI) 56¹, 193¹, 605
- Керло, шляхтич (IX-1) 387
- Кибалка Васько, львівський міщанин (VI) 175, 176
- Кибальчич Т., вч. (I) 35¹
- Киевць, господар (VI) 150
- Кизаревич Філотей, печерський намісник (VII) 411, 586
(VIII-1) 133, 134, 182³
- Кизим, київський сотник, учасник повстання Павлука (VIII-1) 154, 265, 267, 268, 277, 279
- Кизим, учасник повстання Наливайка (VII) 237²
- Кизим Богдан, козацький полковник 1620-х рр. (VII) 436
- Кизименко, син Кизима, сотника, учасник повстання Павлука (VIII-1) 277, 279
- Кий (Куг), київський князь (I) 284¹, 352, 362, 379, 380, 382-384¹, 389, 390, 407, 558
(II) 264, 265, 466
(IX-2) 971³
- його брати (I) 352*
- Кий, перевізник через Дніпро (I) 382
- Кикін Василь Петрович, стольник, московський посол (IX-2) 744-746 (приведення до присяги у Київському полку), 767, 768⁷, 769, 1155 (пристав до Василя Золотаренка), 1232, 1235 (інформація гетьманові про переговори з австрійськими і польськими послами), 1238, 1239, 1253-1254 (посольство до козаків), 1255, 1272 (чолобитна Хмельницького цареві), 1319 (допит учасників походу Ждановича), 1324, 1346-1350 (інструкції на переговори з Косовим, Хмельницьким і Виговським), 1351-1353, 1364¹ (передача королівського листа Виговським до Москви), 1378, 1415, 1419, 1422
(X) 3, 20-23 (посольство в Україну після смерті Хмельницького), 27-29, 30-32 (реляція про Чигиринську раду), 36, 38, 39-42 (розмови з Виговським у Чигирині), 47, 53³, 55 (агітаційні розмови в Україні), 56², 78, 79, 96-97 (справа виборів київського митрополита), 205¹, 229², 272, 279¹, 282, 332, 333-345 (переговори з козаками під Гадячем), 347-351 (перемир'я з козаками та відправлення), 379, 380
- Кикіни, московська родина (IX-2) 745¹, 1346⁵
їхні акти (VIII-2) 208

- Килян Лаврентій з Коросна, липський студент **(VI)** 337³
- Кильчицякий Криштоф, чернігівський скарбник **(VIII-2)** 115²
- Кимбар Сергій, ігумен **(VI)** 339
- Кинека, див. Єлизавета, донька короля Андрія II
- Кипріян, еромонах, викладач Острозької академії **(VI)** 487, 489
(VII) 585
- Кипріян, митрополит, св., дядько Григорія Цамблака **(III)** 114, 141⁵, 544
(IV) 77, 78
(V) 393 (патріарший відпоручник на Русь), 394 (сполучення митрополій), 394-397 (справа галицької митрополії), 398-400, 402⁴, 409, 418, 432, 448¹, 475, 509-512 (справа унії), 655
(VI) 343, 345, 462¹, 501²
- Кипріян, св. **(VI)** 340⁷, 342⁷
- Кипріянович Г., вч. **(V)** 656
- Кирдеї, див. Кердєєвичі
- Кирдей, пинський староста **(VI)** 77
- Кирик, новгородський клирик **(I)** 329
(III) 242¹, 263¹, 291, 295, 386, 407, 409, 457, 541
- Кирил, александрійський архієпископ **(VI)** 305
- Кирил(-о), див. Всеволод, син Олега Святославича
- Кирил, див. Кирило
- Кирил, його книга **(VI)** 339⁷
- Кирил, київський митрополит X-XI ст. **(I)** 518
(II) 522³
- Кирил, луцький владика **(V)** 414, 459⁷, 488⁷
- Кирил (Кирил-Костянтин, Костянтин-Кирил, Сугyll), св. **(I)** 206³, 229¹, 231², 234⁴, 235¹, 396³, 405², 433², 526¹, 565, 566, 573, 584, 592, 597, 613
(II) 514
(III) 437
(IX-1) 329, 332¹
церква, монастир **(II)** 145, 215⁴, 245², 268, 274
(III) 420, 424
- Кирил (Кирило Туровський, Туровський Кирило), туровський єпископ **(I)** 312³
(II) 305, 554
(III) 392, 394¹, 412¹, 467, 471, 561, 562
його батьки **(II)** 305
- Кирил-Костянтин, див. Кирил, св.
- Кирило, брянський пушкар **(IX-1)** 387
- Кирило, ворохобник **(VIII-1)** 272
- Кирило, див. Кирил
- Кирило (Кирило Єрусалимський), єрусалимський патріарх, св. **(III)** 461
(VI) 338³, 413³, 462, 542, 630
- Кирило, київський митрополит **(III)** 46¹, 67, 68, 189, 190, 267-269³, 277, 289², 297
- Кирило, козацький посол до Польщі **(X)** 73
- Кирило, наказний полковник **(IX-1)** 203
- Кирило, філософ **(III)** 388², 389
- Кирило, чигиринський козак **(IX-2)** 685¹
- Кирило Єрусалимський, див. Кирило, єрусалимський патріарх, св.
- Кирило Туровський, див. Кирил, туровський єпископ
- Кирилович Григорій, брацлавський осавул **(IX-2)** 795 (посольство до Москви)

- Кирилович Йосиф, ігумен Онуфріївського монастиря **(VII)** 411, 585
(VIII-2) 113
- Кирилович Матвій, учень **(VII)** 414
- Кириєвський П., вч. **(VIII-2)** 52⁵
- Кирий, козацький старший **(VIII-2)** 38
- Кирий-ага, татарський посол **(IX-2)** 694¹
- Кириша Волошин, козак **(VII)** 321
- Киселева, див. Богушевич Анастасія-Христина
- Киселі (Святолдичі), волинська шляхетська родина **(I)** 439⁷
(VIII-3) 144
їхній родоначальник, див. Святолд
- Кисіль Адам (ірон., див. Макіавеллі Николо), чернігівський підкоморій, носівський староста, пізн. чернігівський, київський каштелян, брацлавський, київський воєвода **(V)** 266, 339², 340⁷
(VI) 288, 391²
(VIII-1) 88, 89¹, 90-94 (участь у Київському соборі 1629 р.), 95, 97, 161-162 (оборонець православної церкви на елекційному сеймі 1632 р.), 170, 174-177 (участь у коронаційному сеймі), 179, 186, 187, 201, 202¹⁰, 203-204 (переговори з козаками 1633 р.), 210, 222, 223 (підкуп козаків), 224, 232-235 (заходи щодо козаків 1636 р.), 238, 241, 244, 251, 269 (відгук про козаків під Кумейками), 271-274, 279, 280-281 (ревізія реєстру 1638 р.), 284, 286, 287¹, 290, 291, 321
- (VIII-2)** 26², 4, 81², 91², 111, 114, 115² (єдиний православний сенатор), 116, 129 (закиди козаків у відступництві від Русі), 130 (підозріння з польського боку у співчутті повстанцям), 133 (лист до Потоцького про козацькі кривди), 139, 143⁵, 149-150 (місія канцлера Оссолінського в релігійному питанні), 178, 186¹, 192 (відгук про могутність козацького війська), 193², 194 (свідчення про втечу шляхти)
(VIII-3) 7, 8, 9¹, 11 (лист до примаса про формування Української держави), 16 (нав'язання відносин з Хмельницьким), 16-18 (порозуміння з Хмельницьким), 20, 21, 24-25 (захист козаків перед сеймом), 26-28, 30, 35, 44 (застереження Вишневецькому щодо зачіпок з козаками), 48, 50², 51, 52¹, 60, 61-63 (спроби під Острогом пробитись до Хмельницького на переговори), 64 (звинувачення поляками у зраді), 65 (звіт після Пилявецької битви), 66, 73, 74, 75 (втеча з-під Пилявець), 102-104 (участь в елекційній боротьбі), 106 (пропаганда ідеї короля), 108 (підтримка Яна Казимира), 119⁴, 121 (комісарство до козаків), 127, 128, 139 (план посольства до Хмельницького), 140, 141¹, 142-145 (переговори в Переяславі), 148-149 (намагання стримати польські напади на Поділля), 151-153 (умови перемир'я), 155-156 (повер-

нення з переговорів), 157-158 (інструкції від короля на нові переговори), 158-159 (лист до Хмельницького), 160, 161 (ірон. порівн. з Макиавеллі), 161-162 (поради гетьманові), 164-165 (втрата надій на перемир'я з козаками), 166 (пошук союзників серед козацьких полковників), 167 (втеча з Гощі), 176 (відомості про секретну раду козаків), 178, 181², 199, 209 (переговори з Хмельницьким під Зборовом), 218, 227-231 (спроби домогтися повернення до Києва), 232-234 (лист до Хмельницького), 235 (в'їзд до Києва), 236 (лист до короля із застереженням проти війни), 237, 238, 244, 257, 258, 261 (намова митрополита відмовитися від участі в сеймі), 264 (призначення військовим комісаром у Києві), 266, 268, 269 (вимога до гетьмана покарати Нечая), 270 (зневіра в дієвість зборівських угод), 271, 275, 281 (український сейм у Києві), 282 (стриманий прийом у Хмельницького), 283-285, 286-288 (листи до короля та Потоцького про утримання від війни)
(IX-1) 9² (реляція королю), 13, 15²-16¹ (київський з'їзд з гетьманом), 17, 18, 21 (лист Хмельницького), 22, 23-24 (лист королю про втечу селян за Дніпро), 25-31 (релігійна справа), 37-40 (заходи щодо московського ультиматуму), 43², 46, 47,

51, 56, 63, 64, 66-69, 71, 73-76, 78-79 (задніпровські розрухи), 104³, 105 (листи до Потоцького), 107, 108, 110, 111, 112-113 (прийом Акундинова), 127, 132, 139, 145-153 (заходи для заспокоєння козаків), 155, 158-164 (спроба зупинити війну з козаками), 169-172, 176, 184, 188, 190-192 (спроби переговорів), 195³ (смерть брата), 202, 203, 213, 231, 276¹, 293, 307¹, 334, 340, 345 (поява в польському таборі), 347, 349, 350², 351¹, 352 (комісар у Білій Церкві), 354-355 (небезпека від козаків), 358, 360 (відновлення переговорів), 363, 364, 366, 375 (згода з Потоцьким), 376, 378, 381 (вбивство слуги), 382-384 (приборкання непослушних), 385, 387, 389, 395-397 (відносини козаків з поляками), 400-402, 405, 413, 415, 418, 419, 430, 431, 472, 473, 482-484 (волоська справа), 509 (його смерть і підозріння поляків), 561
(IX-2) 871, 885, 1012-1013 (опис двору в Мені), 1093, 1166, 1240, 1509-1519 (переговори з Косовим у 1650 р.), 1522

(X) 309

його жінка, див. Богушевич Анастасія-Христина

Кисіль Микола (помилк., Кисіль Юрій), новгород-сіверський хорунжий, пізн. черкаський староста, брат Адама Киселя **(VIII-1)** 70, 71

- (VIII-3) 121 (комісар до козаків), 140 (участь у нараді з київськими ченцями), 141 (парламентар до Хмельницького), 143 (вручення Хмельницькому королівської хоругви), 144 (невдалі переговори з козаками), 156 (повідомлення королеві про переяславське посольство), 157, 158¹, 182 (у поході під Меджибожем)
(IX-1) 63³, 64 (королівський посол), 66-67 (з'їзд в Ірклієві), 71, 79, 146, 151, 178⁷, 195 (загибель під Вінницею), 203 (відгук про нього Хмельницького)
- Кисіль Олександр, чернігівський підстолий (VIII-2) 115²
- Кисіль Остафій (Діпліц Гелясій), православний полеміст (VI) 489⁴, 550¹
(VIII-1) 84², 98
- Кисіль Юрій, помилк., див. Кисіль Микола
- Кисляк Роман, селянин (VI) 292
- Кислякович Семен, селянин (VI) 292
- Кистяковський О., вч. (V) 356¹, 624, 650
- Китоврас, міф. (III) 464, 560
- Кичкирева Олена, київська зем'янка (VI) 308, 309
її чоловік (VI) 308
- Кишевич Федір, козацький отаман (VII) 163
- Кишка (V) 264¹
- Кишка, литовський гетьман початку XVI ст. (IV) 284
- Кишка Лев, його рукопис (VI) 590¹
(VIII) 457¹
(VIII-1) 91⁷, 95¹
- Кишка Петро, полоцький воєвода, дорогичинський староста (V) 31, 34, 35
- Кишка Ян, жмудський староста (VI) 423, 480
його жінка, див. Острозька Гальшка
- Кишка Януш, полоцький воєвода, гетьман Великого князівства Литовського (IX-1) 219
(IX-2) 872
- Кишки, шляхтичі (V) 30, 31¹, 33
(VI) 598
- Киян Степан, селянин (VI) 266
- Кібак, див. Копек-хан
- Кізеветер О., вч. (III) 529
- Кіліян Грек з Білгорода (можл., Вальєта Кіліян), купець (VI) 63
- Кіляун, султан (IV) 298⁴
- Кінга, див. Єлизавета, донька короля Андрія II
- Кінга, угорська королівна, жінка Болеслава краківського, донька короля Бели, св. (II) 483, 485
(III) 75
її сестра, див. Констанція, жінка Льва Даниловича
- Кіндратенко, див. Кондратенко
- Кіндратенко Богдан, козак (IX-2) 870, 958-959 (посольство до царя), 1020⁴
- Кіннам (Cinnamus), грецький історик (II) 153, 189⁴, 190⁷, 441³, 442¹
- Кінталь (Кандавл), руський король (I) 443
- Кіперт Г. (Kierpert H.), вч. (I) 137³, 163¹
- Кір, цар (I) 92
- Кірим-ага, татарський посол (IX-2) 694
- Кіркор А.-Г., вч. (I) 44¹, 130¹

- (II) 579
 Кірпічников О., вч. (I) 315³, 436¹
 Кітан, половецький старшина (II) 86
 Кішка, див. Кишка
 Кішка Самійло (Кошка, Kostka, Koszko), козацький гетьман (VII) 159, 246-247 (загальна характеристика діяльності), 248-249 (вимоги козацтва до польського уряду), 249 (скинення з гетьманства), 250⁵, 251 (лист до коронного гетьмана), 252 (заслуги перед козацтвом), 281¹¹, 284-285 (титул гетьмана), 287 (родовитий шляхтич), 315-316 (лівонська кампанія), 369, 389², 574-577 (герой народної думи), 580, 583
 (VIII-1) 221
 Клавдій, римський імператор (I) 145¹, 147
 Клавдіус з Лотарингії, литовський полковник (IX-2) 841
 Клаїч В. (Klajić V.), вч. (I) 212¹
 Кланевський, козацький посол (IX-1) 227
 Клапрот (Klaproth J.), вч. (I) 126⁴
 Кленард, автор граматики (VI) 520⁴
 Кленафоські, див. Кальнофойські
 Клеопатра, єгипетська принцеса, жінка Антонія (VIII-3) 76
 Клепатський П., вч. (VIII-2) 197
 Клещівські, шляхтичі (VI) 282, 283
 Клещовський, зем'янин (VI) 282
 Клим, див. Клим Смолятич
 Клим, козацький хорунжий (IX-2) 1205
 Клим Смолятич (Клим, Климент, Смолятич Клим), митрополит (II) 155, 156, 183, 281 (III) 222², 263-265 (поставлення митрополитом), 282, 319, 458, 460, 461, 467, 470-471 (літератор), 474-475 (полеміка), 477², 499¹, 500⁷, 546, 557
 (V) 401, 402
 Климашко, селянин (VI) 267⁵
 Клименко Василь, див. Климятенко Василь
 Климент, античний письменник (I) 120¹
 Климент, див. Клим Смолятич
 Климент, новгородський боярин (III) 372
 Климент, св., див. Климент I
 Климент I (Климент, св.), папа, св. (I) 565 (III) 263, 467, 469, 472, 473, 564, 565
 Климент III, антипапа (III) 480, 481
 Климент V, папа (III) 113, 114⁷
 Климент VI, папа (IV) 30, 34, 35, 36, 41²
 (V) 422, 423, 427
 Климент VII, папа (IV) 346, 347
 Климент VIII, папа (I) 226 (V) 544, 582¹, 585, 589, 597-600, 605, 606, 612-614, 617 (VII) 181, 198, 202, 580
 Климентьев Василь, див. Климятенко Василь
 Климів Григорій, стародубець, московський вістун (VIII-3) 30, 34
 Климів Яків, білоцерківський військовий суддя (IX-2) 1011
 Климко, селянин (VI) 268
 Климко з Гадяча, козак (VIII-2) 34
 Климко з Єсмани, козак (IX-1) 471³
 Климкович Василь, селянин (VI) 269
 Климов, московський вістун, стародубець (VIII-2) 116, 145³, 173
 Климович Василь, учень (VII) 421

- Климович Лукаш (Лукаш), козацький полковник-пушкарівець **(X)** 240¹, 258, 273, 333, 336
- Климовський Лука (Лукаш-лікар), лікар у козацькому війську **(VIII-3)** 187³ (свідчення про облогу Збаража), 220 (легенда про Зборівську угоду), 222 (легенда про ясир та Зборівську угоду), 223^{1, 2}, 224², 257 (відомості від гетьмана про збір ради на Росаві), 273², 274 (характеристика чигиринського полковника Вешняка) **(IX-1)** 172
- Клим'ята, галицький боярин **(III)** 308
- Клим'ятенко Василь (Клименко Василь, Климентьев Василь), чигиринський сотник **(IX-2)** 966, 1054², 1064³, 1066¹, 1074 (посольство до царя), 1078, 1079¹, 1192 (вісті сівському воєводі про польських послів до гетьмана) **(X)** 84, 99³
- Клинець, учень **(VI)** 335⁶
- Клирик, див. Острозький Клирик
- Клих, кметь **(V)** 154
- Клиша Яцко, див. Клиша Яцко
- Клиша Яцко, наказний білоцерківський полковник **(IX-2)** 870, 921¹ (посольство до Москви), 955-956 (посольство з "язиками" до царя), 1028
- Клишенко Якуш, запорожець **(X)** 84
- Клишка, боярин **(V)** 170
його батько (V) 170
- Клишкова, жінка боярина Клишки **(V)** 170
- Клію, міф. **(VIII-2)** 219
- Кліша Тишко, білоцерківський сотник **(VIII-1)** 316
- Кліша Яцко (Клиша Яцко), козацький сотник, пізн. полковник, посол **(VIII-1)** 39, 137, 174, 262, 316
- Клодзінський, полковник, товариш Кондрацького **(IX-1)** 578²
(IX-2) 706, 707
- Клодзінський, шляхтич **(VI)** 277
- Клонович С., див. Кльонович С.
- Клочков, московський посол **(IX-1)** 558¹
(IX-2) 661 (місія в Криму)
- Клюге Ф. (Kluge F.), вч. **(I)** 249³
- Клюка Гаврило, селянин **(VI)** 292
- Клюс Яшко, шляхтич **(VI)** 236, 367¹
- Ключевський В., вч. **(I)** 76^{3, 4}, 282¹, 361³, 374², 378², 381¹, 396², 555, 609
(II) 253², 555
(III) 151¹, 228¹, 231³, 248¹, 249⁷, 285¹, 288¹, 302², 306², 336², 343¹, 346², 347¹, 353¹, 355^{1, 5}, 394², 538, 542, 546, 547, 551-553
(VI) 15³
(IX-2) 760
- Ключовський, шляхтич **(VI)** 175
- Кльонович С. (Клонович С.), поет **(VI)** 390², 453²
- Кмита Олександрович, черкаський староста **(VII)** 98
- Кмита Филон (Филон Кмита), козацький отаман **(VII)** 163
- Кмити (Кміти), шляхтичі **(V)** 33
(VI) 158⁴, 236, 280, 282
- Кмитич, польський полковник **(X)** 293
- Кмитич Криштоф, староста **(VII)** 87, 91, 103, 104
- Кміт, сендомирський воєвода **(VI)** 236
- Кміта, краківський воєвода **(V)** 376¹
- Кміти, див. Кмити

- Кнапський, польський лексикограф XVII ст. **(V)** 124³
- Кнауер Ф. (Knauer F.), вч. **(I)** 41², 42^{2,4}, 43¹, 193¹
- Кнегиницький Йов, див. Княгиницький Йов
- Книш Федір, полковник **(VII)** 339
- Книша, запорожець, посол до хана разом з Тимофієм Хмельниченком **(VIII-2)** 167
- Кнут, датський принц, готландський герцог **(II)** 116, 117
його жінка, див. Інгеборга, донька Мстислава Володимировича Мономаховича
- Кнут Великий **(II)** 33¹
його сестра **(II)** 33¹
- Княгиницький Васько, шляхтич **(VI)** 242
- Княгиницький Йов (Кнегиницький Йов), ігумен Скита Манявського **(V)** 267
(VI) 334, 487⁵, 552¹, 589
(IX-1) 119
- Княгиницький Марко, шляхтич **(VI)** 242
- Княгиницькі, шляхтичі **(VI)** 240, 245
- Княгиницькі-Проскурчата (Проскурчата-Княгиницькі), шляхтичі **(VI)** 240
- Кобилецький Григорій (Кобилецький Григорій), сотник Ніжинського полку, пізн. наказний ніжинський полковник **(VIII-3)** 280
(IX-1) 73
(IX-2) 936³, 1222 (слідство у справі Івана Дорошенка)
- Кобилинські, шляхтичі **(VI)** 281
- Кобилецький Григорій, див. Кобилецький Григорій
- Коблянський Грицько, шляхтич **(VI)** 244
- Коблянський Федір, шляхтич **(VI)** 244
- Коблянські, шляхтичі **(VI)** 240
- Кобринська Федора, княгиня **(V)** 277²
- Кобринський, князь **(V)** 209¹, 292⁵, 300²
- Кобринський Іван, див. Іван, кобринський князь
- Кобринський Федір, див. Федір, кобринський князь
- Кобринські, князі **(V)** 33, 294
- Кобяк, воловецький хан **(II)** 210, 212, 537
(III) 377, 378
- Ковалевич Ждан, селянин **(VI)** 292
- Ковалевич Ігнат, селянин **(VI)** 292
- Ковалевський Григорій, осавул **(IX-2)** 1200
- Ковалевський Іван (Ковалівський Іван), писар, пізн. генеральний осавул **(IX-2)** 1021 (посол до волоського господаря), 1117 (переговори з обложеними львів'янами), 1123, 1210, 1300-1302¹-1304 (міся до Семигороду), 1309 (повернення з семигородськими послами до Чигирина), 1310-1311 (обмова Груші перед гетьманом), 1321² (посольство до семигородців), 1324 (зустріч з Лопухиним), 1412-1413 (зустріч з Федором Бутурліним), 1419, 1420 (зустріч з Лілієнкроною і Шебеші), 1421, 1423-1425 (дискусія з московськими послами щодо питання про київські ґрунти), 1426, 1428-1429 (участь у розмовах з Лілієнкроною), 1434 (намір гетьмана послати до шведів), 1437, 1439, 1467-1469

- (переговори з Желябужським)
(X) 64-65 (участь в укладенні українсько-шведського союзу), 74, 83, 138, 246 (розмова з Матвєєвим про гетьмана), 334, 341 (секретна розмова з Матвєєвим; колишній осавул), 379 (посольство до короля)
- Ковалевський М., вч. **(I)** 341², 562 **(IV)** 487
- Ковалевський Т. (Kowalewski T.), вч. **(VI)** 604
- Коваленко, герой народної пісні **(VII)** 56, 577
- Коваленко, козацький сотник **(IX-2)** 1037, 1038^{*}
- Ковалівський Іван, див. Ковалевський Іван
- Ковалько, козацький отаман у Сучаві **(IX-1)** 591, 592
- Ковальницький М., вч. **(IV)** 154⁴
- Ковач (Kovács), вч. **(III)** 232¹
- Ковбаска Танько, селянин **(VI)** 266
- Ковнацький І., вч. **(II)** 578
- Ковшевич Р., вч. **(II)** 612
- Коген Хаїм, царгородський жид **(VI)** 71
- Когновицький К., вч. **(VII)** 453²
- Коголі, великий спатар Османської імперії **(IX-1)** 251^{*}
- Когальничану М. (Kogalniceanu M.), вч. **(IX-1)** 83⁴, 480⁵, 513¹, 571¹, 590¹, 597², 600¹
- Коден, львівський купець **(VI)** 607
- Кожемяка Микита, герой билин **(II)** 351, 357
- Коженювський Ф., бернардинець **(VIII-1)** 84², 97²
- Козак, легендарний козацький отаман **(VII)** 67³
- Козаки-Звенигородці (Звенигородці-Козаки), шляхтичі **(VI)** 282
- Козаков, красноставський міщанин **(VI)** 256
- Козаковський, польський шляхтич **(VIII-3)** 38
- Козари, зем'яни **(VI)** 282
- Козарин, київський дружинник **(III)** 305
- Козарин, шляхтич **(VII)** 415
- Козарин Іван, учень **(VII)** 414
- Козаровські, шляхетська родина **(VII)** 171
- Козаченко Матвій, канівський сотник **(VIII-1)** 316
- Козачинський Микита, козак Павлоцького полку **(IX-2)** 947
- Козек(-а), князь **(VI)** 150, 317
- Козеки, див. Козики
- Козел Ісайя, див. Козловський Ісайя Трофимович
- Козел Олекса, наказний миргородський полковник **(X)** 153, 187², 229
- Козика Андрій, шляхтич **(VI)** 592
- Козики (Козеки), князі **(V)** 32
- Козинський Єфим, капітан солдатського строю **(IX-2)** 1214-1215 (посланець Репніна на переговори з Нечаєм)
- Козинський Кіндрат, лавник **(VI)** 261
- Козинський Михайло, волинський каштелян **(V)** 339²
- Козинські, шляхтичі **(V)** 32
- Козицький Д. (Kozicki D.), вч. **(IV)** 169⁴, 514³, 516
- Козич, полковник **(VII)** 339
- Козка Гарасим, козацький посол на сейм **(VIII-1)** 143
- Козлов, московський піддядчий, посол до козаків **(IX-1)** 114, 115, 118

- Козловський, ротмістр (VII) 147
 Козловський Бенька, шляхтич (VI) 251
 Козловський І., вч. (I) 266⁴
 Козловський Іван, шляхтич (VI) 251
 Козловський Ісайя Трофимович (Козел Ісайя, Трофимович Ісайя Козловський), ігумен Михайлівського монастиря (VII) 420
 (VIII-1) 182³, 185, 186³, 319¹
 (VIII-2) 89, 97
 (VIII-3) 282
 Козловський К., вч. (V) 8¹
 Козловський Миколай, писар у полку Нечая (IX-2) 1259
 Козловський Олесько, шляхтич (VI) 251
 Козловський Ф., вч. (III) 529
 Козловський Хведор, шляхтич (VI) 251
 Козловські, українська родина з Поділля (IV) 289
 (VII) 14, 148⁷
 Козяровські, селяни (V) 95
 Козьма (Косьма, Кузьма, Κόσμας), галицький єпископ (II) 469, 470
 Козьма Индикоплов (Индикоплов, Кузьма Индикоплов), автор (III) 460, 558
 (VI) 339¹, 343
 Козьма Празький (Празький Козьма, Cosmas), чеський хроніст (I) 488, 490¹
 Койтас-ага, кримський достойник (IX-1) 245
 Кокорев, московський воевода (VIII-2) 76
 Кокорудз І., вч. (III) 551
 Кокошка Тома, городецький міщанин (VI) 257²
 Коксусь, воловецький князь (II) 349
його син (II) 349
 Кокча, сучавський вірменин (VI) 72
 Кола Ян, суддя (V) 313
 Коланченко, див. Яненко-Хмельницький Павло
 Колачковський (Kołaczkowski J.), вч. (VI) 604, 622
 Колдечі, воловецькі князі (II) 531
 Колесса О., вч. (I) 554
 (II) 463³
 Количов, московський капітан, посол до поляків (IX-2) 952
 Колінка (Калінік), козацький полковник, кошовий (VIII-1) 137, 145, 155
 Коллар (Kollár J.), вч. (I) 79¹
 Колобичі, воловці (II) 530
 Коловрат, граф, австрійський посол до Польщі (X) 316
 Колодинський Андрій, унітарій з Вітебська (VI) 434
 Колодій Іван, селянин (VI) 269
 Колодницькі, шляхтичі (VI) 611
 Колодруби, шляхтичі (VI) 242
 Колокір, див. Калокір
 Коломан (Colomanus, Kálmánt), угорський королевич, син Андрія II (II) 237-239, 282, 502, 575
 (III) 22, 31 (вінчання з Саломеєю у 1214 р.), 32, 33 (проголошення галицьким королем), 34 (повстання у Галичі 1215 р.), 35, 38-39 (боротьба за Галич 1220-1221 рр.), 40-42, 53, 113, 505, 510, 512, 513 (коронація), 514, 515, 517
його жінка, див. Лешківна Соломія
 Коломан, угорський король початку XII ст. (I) 223¹
 (II) 113, 117, 412-414, 449, 487

- його перша жінка*, див. Предслава
його друга жінка, див. Евфемія, донька Володимира Всеволодовича Мономаха
його старший син (II) 117
- Колонтаєв, боярин (V) 290
- Колонтай, служебник краківського воєводи (IX-1) 561¹, 563, 575
- Колонтай, шляхтич (IV) 286, 486
- Колоша, отаман (VIII-2) 54
- Колудзький, ксьондз (VIII-1) 205
- Колчицький Стефан, учень (VII) 421
- Коляксай, син Таргітая, скіф. міф. (I) 110
- Кольчанин Малко, князь міста Кольця (I) 469¹
- Комари, зем'яни (VI) 282, 283
- Комари-Стаховські (Стаховські-Комари), шляхетський рід (IX-2) 1152
- Комарницький Григорій, депутат (VIII-1) 170¹
- Комарницькі, шляхтичі (VI) 240, 611
- Комаровський, депутат (VIII-1) 170¹
- Комаромі А. (Komáromy A.), вч. (II) 582
- Комашко В., вч. (II) 564
- Комендоне, нунцій (VI) 199, 432²
- Комиш Андрій, козацький депутат, осавул (VII) 251
- Комнен, див. Анна Комнен
- Комнен Андронік, герой романів (II) 441, 442
- Комнен Іоан, див. Іоан Комнен
- Комнен Мануїл, див. Мануїл Комнен, візантійський посол
- Комнен Мануїл, див. Мануїл I Комнен
- Комнен Олексій, див. Олексій Комнен
- Комнени, візантійська імператорська родина (II) 189, 442 (IV) 297 (VII) 518
- Комоевські, шляхтичі (V) 32¹
- Коморовська, шляхтянка з Бережан (IX-1) 106³
- Коморовський (Komorowski), шляхтич (IX-1) 102⁶, 106³, 348 (IX-2) 1014
- Коморовський Петро, комісар над козаками (VIII-1) 315 (VIII-2) 164
- Комулей, див. Комулович
- Комулович (Комулей, Komulovic L.), нунцій (I) 226 (VII) 198-200, 202
- Кон А. (Kohn A.), вч. (I) 541
- Конажевський, кам'янецький підсудок (IX-1) 474, 475², 493, 524⁴
- Конашевич, див. Сагайдачний Петро Конашевич
- Конашевич Антін Бут, див. Бут Антін Конашевич
- Кондаков М., вч. (I) 55¹, 57², 114³, 115², 123², 266¹, 272¹, 280¹, 283³, 300¹, 307⁴, 507², 509⁴, 539, 542, 543, 567 (II) 563 (III) 398^{1, 3, 5}, 399^{3, 4}, 400⁴, 430², 431², 434^{1, 4}, 444^{1, 2}, 445¹, 446², 447^{1, 5}, 449², 450^{1, 3, 4}, 451², 452^{1, 3}, 554, 555
- Кондирьов, московський воєвода (VIII-2) 40
- Кондратенко, див. Кіндратенко
- Кондратенко Іван, канівський сотник (X) 191
- Кондратович Герасим, отаман (IX-2) 1049 (заснування Сум)

Кондратович Григорій, учень **(VII)** 414

Кондратович Л. (Kondratowicz L.), вч. **(VII)** 589

Кондрацький Ян, ротмістр **(IX-1)** 75 (погром левенців у Медоборських лісах), 90 (розвідка в Молдавії), 198² (утеча з-під Вінниці), 262³, 445, 493-494 (боротьба з повстанцями на Подніпров'ї у березні 1653 р.), 513, 548 (карні експедиції проти повстанців літом 1653 р.), 551, 577-578 (висилка “добровольців” під його проводом у Молдавію), 580, 581-585 (облога Сучави), 591, 592, 596, 598 (гнів короля за звільнення козаків з-під Сучави)

(IX-2) 615-616 (експедиція у Молдавію), 651 (лист до короля з-під Сучави), 653, 654, 670, 671, 706, 878

Коневський, вч. **(VI)** 622

Конельський Федір, посольський писар **(IX-1)** 401, 409³

Конецпольський, провідник походу на Молдавію 1450 р. **(V)** 88

Конецпольський Криштоф, белзький воєвода **(VIII-3)** 209

Конецпольський Олександр, коронний хорунжий, чигиринський староста **(VI)** 177

(VIII-2) 25 (самовільний напад на татар восени 1647 р.), 26, 50 (суперечка з Вишневецьким за маєтності в Україні), 136 (скарга Хмельницького на нього), 139, 159, 160 (звинувачення Хмельницького в інтригах проти нього), 161 (арешт і

звільнення Хмельницького), 167, 171¹, 176, 181²

(VIII-3) 7 (призначення військовим провідником), 23, 37 (оборона Тульчина від повстанців), 39, 52 (мобілізація польських сил), 66-67 (переговори з Вишневецьким), 70 (похід на Костянтинів), 74-75 (паніка під Пилявцями), 81, 82¹, 84 (утеча до Львова), 89, 90, 100, 108 (підтримка Карла Фердинанда), 111, 113, 114, 130, 142, 143, 168 (репресії проти українців у Язлівцю), 180 (організація сил на Волині), 186 (оборона Збаружа), 209¹

(IX-1) 13, 18, 20 (посланці до Хмельницького), 59², 63, 64, 66, 67, 72, 76, 107, 116, 154, 167 (повернення з іноземним військом), 200, 202, 244, 259, 262, 277, 278, 279, 285, 288, 301, 446, 595

(IX-2) 637, 638, 702, 808, 811, 814, 815, 914, 915 (конкурент на польну булаву), 1014 (наступ на Поділля), 1024 (універсал до підданих), 1036, 1052 (сутичка з козаками під Животовом), 1160, 1166, 1181, 1183, 1547

Конецпольський Станіслав, сендомирський воєвода, польний, пізн. великий коронний гетьман **(VI)** 191, 281

(VII) 363, 380, 385, 442 (турецька неволя після цеорської поразки 1620 р.), 517, 527, 536¹, 539-540 (роз'єднання козацько-татарського союзу), 540 (листування з

- Мегмед Дяком), 541-543, 544-545 (початок польсько-козацької війни 1625 р.), 546², 551-556 (кампанія 1625 р.), 560, 589
(VIII-1) 20-21 (козацький реєстр 1625 р.), 22, 24-29, 30 (посольство козаків 1626 р.), 31¹, 50, 57, 61, 65³-67, 69, 70, 72¹, 73¹, 99-101, 102-103 (початки кампанії 1630 р.), 104-105, 106-113 (перейславська кампанія), 113-116 (переговори з козаками), 117-119 (перейславська угода 1630 р.), 119-120 (наслідки кампанії), 121-128^{2, 3}, 130, 131², 132, 147, 152 (агітація між козаками за Казимира), 153, 154, 186, 203, 204 (вимоги до козаків), 207-208 (загроза турецької війни), 209, 210-212 (козацька справа у 1634-1635 рр.), 213 (побудова Кодака), 218, 219, 223, 224, 226-230, 235, 236, 239-240 (спроба втрутитися у кримські міжусобиці), 243¹, 245, 246², 247-249, 251 (заклик козаків для допомоги), 252-258 (початок козацького повстання 1637 р.), 260, 262-263, 265, 269¹, 272 (пропозиція реформи козацького устрою), 274-278, 282, 285-287¹, 288, 304, 309², 315, 320
(VIII-2) 7, 10-13 (перспективи війни з Туреччиною і Кримом), 16 (скарги на татарські напади), 17 (погром татар під Охматовом 1644 р.), 19, 20 (смерть у 1646 р.), 22, 27 (інструкція канівському полковникові), 28 (відновлення Кодака у 1639 р.), 31-33, 44, 121, 132², 134, 139, 140-141, 142-144 (поголовки після смерті), 159¹, 182, 196, 200
(VIII-3) 81, 146
(IX-1) 11, 64³, 71, 109⁴
(IX-2) 915
- Конецпольські (Koniecpolscy), шляхетська родина **(VI)** 250, 279, 280, 282
(VIII-1) 208¹, 320
(VIII-2) 20⁴, 25
(VIII-3) 209¹
(IX-1) 18, 64³, 292
- Конечний Ф. (Konieczny F.), вч. **(IV)** 128¹, 129³, 161¹, 464, 469, 470, 472, 473, 503, 512
- Конєв Б., вч. **(I)** 225¹
- Кониський Г., псевдоавтор "Історії Русів"**(VII)** 564
(VIII-2) 214, 215
(VIII-3) 262³
- Конкуров, вч. **(IX-2)** 867
- Конон, син баварського герцога Отона **(II)** 30
- Кононів Петро, кухмістр, митрополічий слуга **(IX-2)** 747¹
- Кононович Сава, перейславський полковник, козацький старший **(VIII-1)** 250-253, 255, 256, 264, 272, 284, 285
- Кононович-Горбацький Йосиф (Горбацький-Кононович Йосиф), київський ректор **(VIII-2)** 90², 96¹, 97
(VIII-3) 262³
(IX-2) 860
- Конопка, шляхтич **(IV)** 177
- Коноплев, вч. **(V)** 655
- Конрад, коморник **(V)** 314
- Конрад (Conradus), мазовецький князь **(II)** 21¹, 369⁶, 371, 372², 381³, 388, 404²

- (**III**) 46-47 (союз із Данилом Галицьким), 54-55 (розрив із Данилом), 59, 68, 77, 78, 80, 95, 96, 108 (стосунки з волинськими князями), 111, 381, 507, 510, 570
(**IV**) 6
його жінка (**III**) 510
його сини (Болеслав, Земовит) (**III**) 80
його внук, див. Земовит, добринський князь
- Конрад, саксонський герцог (**IV**) 120⁷
- Конрад II, німецький імператор (**II**) 21¹
- Конрад III, німецький імператор (**II**) 153
(**VI**) 23
- Константинов Юрій, грек, молдавський посол (**IX-2**) 894³, 921¹-922⁷ (відомості для Москви про події в Порті), 928, 956 (посольство до царя)
- Константинович I., вч. (**VI**) 619
- Константинович M., вч. (**II**) 356⁵
- Константинович Федір, підполковник (**IX-2**) 1201-1202¹-1204 (московські звинувачення перед гетьманом), 1210 (рішення гетьмана про смертну кару), 1222-1223 (слідство Ждановича)
- Констанція (Constancia), жінка Льва Даниловича (**II**) 485³
(**III**) 68
її сестра, див. Кінга, св.
- Контаріні A., автор записок XV ст. (**II**) 279⁵
(**VI**) 17, 402
- Кончак, воловецький хан (**II**) 106, 210-213, 226, 347, 531, 534, 537
(**III**) 336
- Конюховський Костя (Костька), товариш Акундинова (**IX-1**) 45, 57, 126
- Конюшенський Іван, козак (**IX-2**) 1201
- Копань Василь, козацький отаман (**VIII-2**) 36
- Копачик Хведор, селянин (**VI**) 266
- Копевський Юха, зем'янин (**VI**) 282
- Копек-хан (Кепек-хан, Кібак, Куйдадат), татарський хан, брат Джеббар-бірди (**IV**) 490
- Копера Ф. (Корєга F.), вч. (**II**) 15³
(**VI**) 385¹, 617¹
- Коперницький (Корієрніцкі J.), вч. (**I**) 43¹
- Копецькі, шляхтичі (**VI**) 240
- Копинський Ісайя (Купинський), лубенський владика, київський митрополит (**VII**) 412, 423, 424, 436, 447⁷, 520¹-522, 525¹, 588
(**VIII-1**) 18, 98, 134, 152-155, 160, 169, 171², 183-187, 194, 195⁷, 200, 202, 319²
(**VIII-2**) 98, 100, 109, 110, 112, 114
- Копинча Лучка, селянка (**VI**) 265
- Копистенський Захарія, печерський архімандрит (**V**) 410², 411, 496, 532¹, 536¹
(**VI**) 425³, 435, 477, 488, 492, 498, 547¹, 570, 577, 589, 628
(**VII**) 405, 408-413, 418, 430, 529, 531, 532, 584-586
(**VIII-1**) 7, 8², 133
- Копистенський Михайло, перемиський владика (**V**) 571-572 (висвячення), 575, 585, 592 (відступлення від унії), 609², 612, 617
(**VI**) 244, 464³, 533, 591, 593, 630
(**VII**) 408⁵

- Копистенський Федір, шляхтич (VI) 585
- Копистеринський Данько, зем'янин (VI) 282
- Копистинські, шляхтичі (VI) 240, 246, 611
- Копистянський А., вч. (IV) 202³, 208³, 228², 235², 236², 237¹, 245¹, 246^{2,4}, 477, 481
- Копистянський Андрій, шляхтич (VI) 244
- Копистянський Гаврило, шляхтич (VI) 244
- Копистянський Олександр, шляхтич (VI) 244
- Копистянський Федір, шляхтич (VI) 244
- Копистянський Яцентій, шляхтич (VI) 244
- Копицький Семен, шляхтич (VII) 155⁴
- Копицький Станіслав, ротмістр (VII) 147, 148
- Копицькі, шляхтичі (VII) 148⁷
- Копітар В., вч. (VI) 495⁵
- Копманн К., вч. (VI) 605
- Копоть, білоцерківський шляхтич (IX-2) 1011
- Копоть, козак (VII) 85²
- Копоть, шляхтич (VII) 15
- Копоть Михайло, писар (V) 488
- Коппі К., вч. (VIII-2) 204
- Копрлі Мегмед-паша (Köprülü Mehmed), турецький візир (IX-2) 1354, 1446
- Копронім Костянтин, див. Костянтин V Копронім
- Коптевич Ян, турівський урядник (IX-2) 1150
- Копті, шляхтичі (V) 32¹
- Корвин Матвій, угорський король (IV) 327
- Кордиш, брацлавський чашник (IX-2) 1093
- Кордиші, магнати (VI) 283
- Кордт В., вч. (IV) 503
- Кордуба М., вч. (II) 473¹
(III) 519, 545
(IV) 500
(VIII-2) 153³, 211, 222
(VIII-3) 101², 103^{2,3}, 104^{1,4}, 110¹, 112²
(IX-1) 5¹, 46^{3,4}, 47¹, 48¹, 529¹
(IX-2) 1338², 1345⁴, 1361, 1454³, 1466³
(X) 340¹
- Корето Грана Фердинанд де, австрійський посол на елекційний сейм 1648 р. (VIII-3) 109
- Корецька, княгиня, черниця (V) 266
- Корецька, княгиня, мати Самуеля Лещинського (X) 292²
- Корецька Анна з Ходкевичів (Ходкевичева Анна), княгиня (VII) 586
- Корецький, князь (VI) 219
- Корецький, князь (IX-2) 1056 (посланець до татар), 1318
- Корецький Богдан, луцький староста (IV) 404
(V) 265
- Корецький Богуш, житомирський староста, волинський, брацлавський воєвода (V) 339²
(VI) 280, 306, 310-313, 318, 320, 322, 326, 327
(VII) 64, 96, 98
його мати (VI) 311
його жінка (VI) 318
- Корецький Кароль, волинський каштелян (V) 339²
- Корецький Самуель (Корецький Самійло; Korecki Samuel), ропчицький староста (VII) 303², 304¹, 354, 356, 443, 546¹, 589

- (VIII-3) 168-169 (кара для учасників повстання), 252, 265-267 (репресії у волинських володіннях)
(IX-1) 428
- Корецькі, князі (V) 14, 29, 32
(VI) 277, 280-282, 285
(VII) 99, 259¹
(VIII-1) 104
(IX-2) 1318
(X) 292²
- Корженко, див. Коцовський В.
- Корзон Т., вч. (VII) 479¹
(VIII-2) 222
- Корибут (Дмитро-Корибут, Корибут-Дмитро; можл., Koddege), син Ольгерда Гедиміновича (IV) 65¹, 67², 68, 129, 134²⁻³, 135, 141, 162 (війна з Кейстутом 1382 р.), 166, 167, 168 (поразка в боротьбі з Витовтом), 170, 175¹, 178, 450(?), 451-454, 456, 466, 514-516
(V) 8, 289
його донька, див. Анастасія *його сини, донька* (IV) 516
- Корибут-Дмитро, див. Корибут, син Ольгерда Гедиміновича
- Корибутович, див. Федір, син Корибути Ольгердовича
- Коригайло (можл., Koddere), син Ольгерда Гедиміновича, мстиславський князь (IV) 450 (?), 514, 515
- Коринфський А., вч. (I) 339²
- Коритинський Гаврило, луцький бурграбій (VIII-2) 115²
- Корицінський Стефан, підканцлер, пізн. коронний канцлер (IX-1) 453, 459 (повідомлення Щитніцького з Яс), 461, 463, 504, 506 (лист до калмиків), 531 (питання союзу з Ракоцієм), 579, 581, 583, 589, 598²
(IX-2) 625 (переговори з посольством Репніна), 626, 631, 632¹, 653, 656-657 (лист від гетьмана), 667, 685 (занепокоєння з приводу облоги короля під Жванцем), 693, 695-698 (замирення з татарами), 701, 703-706¹, 708, 731, 760, 761, 773 (донесення Тишкевича про Переяславську угоду), 780, 781 (антикозацькі директиви посла до Порти), 887 (реляція від посла з Криму), 900³ (лист від Георгіци), 1043¹, 1052¹, 1059¹ (лист від Потоцького), 1093 (сеймова комісія у козацькій справі), 1096, 1197, 1211, 1234², 1340 (підготовка австрійського посередництва у переговорах з козаками), 1360 (лист від Виговського), 1363 (деталі листа Виговського), 1415, 1509
(X) 40, 293¹, 294, 305, 307², 346
його син, ротмістр (IX-2) 698, 706
- Корицький, козацький отаман (VIII-3) 184⁴
- Корицький, ротмістр у польському війську (VIII-3) 46, 53, 55¹
(IX-1) 178¹, 182, 448, 470
(IX-2) 653 (вісті з-під Сучави), 706 (переговори з татарами під Кам'янцем), 1019, 1069 (відбуття з України на сейм), 1090 (посольство до хана про допомогу)
- Корицькі, князі (V) 32¹

- Коріат (Коріат-Михайло, Михайло-Коріат), син Гедиміна **(IV)** 79, 95, 513
- Коріат-Михайло, див. Коріат, син Гедиміна
- Коріатович(-і) (можл., Koddere), князі **(III)** 102³, 182 **(IV)** 65, 79, 83, 85, 87, 89, 90¹, 91, 92, 94, 450(?), 456, 512 **(V)** 22, 80, 229, 246, 308 **(VI)** 27, 45, 249, 607
- Коріяно Акурсії де, генуезький купець **(VI)** 62
- Коркошок, овруцькі шляхтичі **(V)** 99²
- Кормилець, пістун у Ярослава Мудрого **(II)** 12²
- Кормильчич, див. Володислав Кормильчич
- Кормильчичі, боярська родина **(III)** 12, 13, 19, 21⁷ **(IV)** 431
- Корн Г. (Corn G.), вч. **(IV)** 43¹, 438
- Корн С. (Corn S.), вч. **(VI)** 30¹, 31¹, 606
- Корнеєв А., див. Карнеєв А.
- Корнилій **(VI)** 462⁵
- Корній, полковник **(IX-2)** 1202-1204, 1210
- Корняк Костянтин, львівський міщанин **(V)** 557 **(VI)** 68, 209 **(VIII-1)** 87
- Коробка, полковник **(VII)** 352
- Коробка Єфим, див. Коробка Юхим
- Коробка М., вч. **(I)** 449² **(II)** 405²
- Коробка Федір, обозний Війська Запорізького **(VIII-3)** 245 **(IX-1)** 114, 435, 566 **(IX-2)** 724 (подарунки від царя), 735 (участь у Переяславській раді), 740 (присяга цареві), 760, 762 (переговори з Бутурліним), 838, 912, 924, 1170, 1365, 1368-1369² (посольство до царя з приводу обрання Юрія Хмельниченка гетьманом), 1374, 1375 (лист цареві від гетьмана), 1376 (інструкція гетьмана на посольство), 1377-1378 (переговори в Москві), 1381 (рішення царя до рішучих кроків проти козаків), 1412, 1421 (передача цареві польських листів до султана) **(IX-1)** 114 (протокольна зустріч Унковського), 435 (наказ від Виговського забезпечити московське посольство), 566 *його син*, посол до хана **(IX-2)** 1377
- Коробка Юрій, військовий осавул у штабі Золотаренка **(IX-2)** 929²
- Коробка Юхим (Коробка Єфим), козацький полковник **(IX-2)** 1154 **(X)** 70
- Коробченко Мойсей, білоцерківський осавул **(VIII-1)** 315, 316
- Коробчиць Андрій, боярин **(V)** 101
- Коробчиць Юхно, боярин **(V)** 101
- Короваї, магнати **(VI)** 282
- Король, моравський маркграф **(IV)** 438
- Корольков І., вч. **(V)** 655
- Коростіль, отаман у Карпа Скидана **(VIII-1)** 267
- Корсак Рафаїл, київський уніатський митрополит **(VIII-2)** 109
- Корсак Рафаїл, московський полковник **(IX-2)** 1025, 1026 **(X)** 243, 263, 265-267, 269, 283, 340

Корсаки, шляхтичі (VI) 598
 Корсаков Д., вч. (I) 185², 550
 (II) 555
 (IX-1) 7¹, 219²
 Корсунець (Korsuniec), козацький сотник (IX-2) 1037, 1038
 Корсунець Марко, київський військовий суддя (X) 105, 284
 Корський, помилк., див. Карський Є.
 Кртошович Хведько, селянин (VI) 268
 Корф, литовський полковник (IX-1) 330
 (IX-2) 874
 Корф С., вч. (I) 448², 613
 Корчовські, шляхтичі (VI) 281
 Корш Ф. (Korsch F.), вч. (I) 255², 316¹, 317²
 Кос Ф., вч. (I) 212¹
 Косагов Григорій (Касагов Григорій), стряпчий, московський посол (X) 259, 263, 267, 269
 Косак М., вч. (V) 262^{1,2}, 263^{1,2}, 266^{4,8}, 267^{1,2,6}, 268¹, 654
 Косаковський, брацлавський підсудок (IX-1) 164, 352, 366
 Косаковський, польський шляхтич, прихильник Ракоція (IX-2) 1322
 Косачович Григорій, боярин (III) 136²
 Косий Іван, козацький гетьман (VII) 319
 Косинський Іван, веркіївський сотник (IX-2) 932
 Косинський Криштоф (Kosinski), козацький гетьман (VI) 480¹
 (VII) 176 (грамота на Рокитну), 179, 180, 181 (літературні легенди), 181-182 (походження і козацька кар'єра), 182-183 (суперечка з князем Острозьким за Ро-

китну), 183-185 (початок військових дій у 1592 р.), 188-189 (битва під П'яткою та капітуляція), 190-191 (похід на Черкаси і смерть), 192, 196, 212, 215, 281¹¹, 282¹, 283, 305, 307, 308, 580
 (VIII-2) 51, 52, 130
 Косів Сильвестр (Kossow Syluestr), мстиславський єпископ, пізн. київський митрополит (VI) 476, 520²
 (VII) 411, 414², 420, 422
 (VIII-1) 184 (участь у відбиранні церков від уніатів), 190 (полемічний трактат про нові школи), 199 (об'їзд мстиславської єпархії), 319¹
 (VIII-2) 90^{1, 2}, 94 (видання київського Патерика), 95 (відгук про Петра Могили), 97, 98 (агітація за навчання латинської мови), 113¹, 114¹ (протиставлення Могили в працях Костомарова), 115 (наступник Могили на київській митрополії), 149-150 (місія канцлера Оссолінського в релігійному питанні)
 (VIII-3) 61 (звернення Киселя з пропозицією щодо посередництва у переговорах з козаками під Костянтиновом), 65 (перебування в таборі козаків), 124 (зустріч козацьких військ у Києві), 127 (непевність у ставленні до козацтва), 134 (участь у переговорах козаків з приднаунськими воєводами), 140 (розмови з Киселем), 141, 155, 156, 160, 165, 178⁴, 211¹, 213 (вимоги в пунктах Зборівської угоди), 216 (на-

дання королем місця в Сенаті), 234-236, 259 (відбуття на сейм), 260, 261 (відмова від участі в роботі сейму), 263, 281-282 (Київський з'їзд), 284

(IX-1) 15², 16², 25-26 (справа православної церкви), 27 (погроза Хмельницького), 28, 29-30 (делегатія на сейм), 31, 32¹, 41¹, 42¹, 43¹, 47, 51, 64, 66 (з'їзд із гетьманом і київським воєводою), 67, 71, 78⁵, 110, 111, 113, 137, 139, 169, 170³ (посланець до Москви), 172-173 (лист від короля), 192, 202, 311 (догана від гетьмана), 314, 325², 327 (прохання до Ждановича залишити Київ), 328 (лист до литовського війська), 329, 330, 331⁵, 332¹, 333², 346 (посли до Потоцького), 389, 458⁴, 472, 493, 561

(IX-2) 614 (лист від Радзивіла), 626, 627, 728, 745-747 (опір Бутурлінові і приведення до присяги цареві), 750, 751, 759, 767-771, 776, 777, 788 (пункт у петиції до царя), 791, 796, 797, 798 (зустріч царських воєвод), 799-800 (конфлікт з воєводами), 805, 811, 816, 820 (вимога царя їхати до Москви на чолобитну), 824, 828-830, 852-853 (посольство до короля), 853-854 (нарада в Чигирині), 855-856 (донос ченця Рафаїла царським воєводам), 857 (супліка цареві), 858-860 (постулат церковної автономії), 861-865 (депутатія духовенства до царя), 866,

870, 876, 886², 901, 934, 938-939 (викриття Тафларієм), 949⁴ (лист від Радзивіла), 966, 974¹, 991, 994 (зустріч з патріархом Макарієм), 996, 998, 1000, 1001, 1034, 1035, 1081, 1083-1085, 1086 (конференції з Хмельницьким), 1088 (зустріч з Василем Бутурліним), 1095, 1112, 1163-1164 (розповіді київським воєводам про посольства в Чигирині), 1166, 1172 (звістки про наїзди польських комісарів до гетьмана), 1179 (згадка про шведське посольство до козаків), 1211, 1220 (благословенна грамота Никона), 1346-1347 (побоювання щодо польського проекту об'єднання церков), 1350 (зустріч з Кикінім), 1365, 1368 (вістка про смерть), 1373-1375², 1411 (московські спекуляції), 1476, 1493, 1504, 1509-1523 (дискусія з уніатами у 1650 р.), 1525

(X) 88 (похорон), 94, 99⁶, 100

Косінна Г. (Kossinna G.), вч. **(I)** 65², 107²

Косінський Р., торговець **(VI)** 177

Косіодор, див. Касіодор

Коскінен (Koskinen Y.), вч. **(I)** 544

Коснячка, київський тисяцький **(II)** 56

(III) 225, 353, 362

Кособуцький, козак **(VII)** 237²

Косой Феодосій (Кривий Феодосій), московський емігрант **(VI)** 423-425, 435

Костевичі, шляхтичі **(V)** 32¹

- Костенко Дацько, чигиринський полковий хорунжий **(VIII-3)** 274
- Костенко Нестор, сотенний отаман **(VIII-1)** 316⁶
- Костенко Яцко, канівський сотник **(VIII-1)** 316
- Костеш, власник двору **(V)** 110¹
- Костжевський Станіслав, козацький старшина **(VII)** 365
- Костжевський Ян, козацький старшина **(VII)** 381, 385
- Костин, польський жовнір **(IX-1)** 107
- Костин Мирон, молдавський хроніст **(IX-1)** 83, 86⁴, 89, 480, 512, 513, 514, 524⁷, 532, 541, 570, 571¹, 581, 582, 587, 589, 597, 600
(IX-2) 976, 1498
його батьки **(IX-1)** 512¹
- Костир Грицько, див. Лісницький Григорій
- Костирський, наказний гетьман **(IX-1)** 468
(IX-2) 735 (участь у Переяславській раді), 742 (присяга цареві), 1372²
- Костичковичі, шляхтичі **(VI)** 281
- Костка, перемиський суддя **(VI)** 155, 236
- Костка-Наперський Олександр-Лев з Шемберга (Наперський-Костка, Kostka-Napierski), польський повстанець **(IX-1)** 257, 264-270
- Костки, шляхетська родина **(IX-1)** 267
- Костко, другий чоловік Софії Тарнавської **(VI)** 447
- Косткова, див. Тарнавська Софія з Одровонжів
- Костомаров М., вч. **(I)** 184⁴, 373², 436¹, 442³, 582, 600, 606, 608
- (II)** 9², 405², 553, 554, 562
(III) 26¹, 308³, 404⁴, 453, 514, 537, 565, 566
(V) 554⁴, 555³, 557¹, 658
(VI) 15², 400¹, 401¹, 424¹, 431¹, 623, 631
(VII) 71², 72³, 82¹, 148², 181⁴, 212⁶, 225³, 308³, 389², 419², 500¹, 566, 567, 573, 578, 580, 582
(VIII-1) 117¹, 171², 237², 243¹, 259¹, 272¹, 273⁴, 274¹, 301³, 309², 319², 320, 321
(VIII-2) 114¹, 126³, 134², 166¹, 186¹, 189², 201¹, 205-208, 213-221, 223
(VIII-3) 15⁵, 29¹, 60¹, 73⁴, 75³, 81², 88², 104⁴, 109⁶, 125¹, 216³, 219², 224², 265³, 281^{1, 2, 3}, 285²
(IX-1) 63³, 74, 75, 87¹, 136², 165, 177¹, 210¹, 281¹, 282¹, 283¹, 284¹, 288, 299, 300¹, 303, 305, 333², 367², 394¹, 414, 419¹, 420¹, 431⁵, 436⁵, 438¹, 439, 440, 461¹, 463, 473¹, 495¹, 510², 578², 586, 587, 588²
(IX-2) 665³, 716, 752-755, 764, 767⁵, 781-783¹, 784¹, 877³, 920², 1015, 1098, 1099, 1124³, 1126², 1132, 1133¹, 1135², 1141^{2, 3}, 1199, 1474³, 1476, 1481, 1549
(X) 280¹, 328, 344², 351², 352¹, 376, 378
- Коструб, міф. **(I)** 321², 339
- Костюкович Онопрей, господар **(V)** 159
- Костюшко-Валюжинич К. (Валюжинич-Костюшко К.), вч. **(I)** 540
- Костюшковичі, овруцькі шляхтичі **(V)** 99²

- Костя, селянин **(VI)** 292
- Костянтин, болгарський цар **(II)** 522
- Костянтин, див. Костянтин VII Порфирородний
- Костянтин, його “Временник” **(VI)** 339¹
- Костянтин, київський митрополит **(II)** 464
(III) 222², 265, 277, 282
- Костянтин, князь **(II)** 560³
- Костянтин, муромський князь **(III)** 469
- Костянтин, рязанський князь **(III)** 57
- Костянтин, св., монастир **(VI)** 501²
- Костянтин, син Всеволода Юрійовича, ростовський князь **(II)** 233, 342
- Костянтин, син Добрині, новгородський посадник **(II)** 27
- Костянтин, син Коріата Гедиміновича, подільський князь **(IV)** 79, 87, 93
(VI) 42, 249⁵
- Костянтин, син Ольгерда Гедиміновича **(IV)** 174, 455, 514, 515
(V) 29
- Костянтин, спатар **(IX-1)** 517
- Костянтин, холмський посадник **(III)** 89
- Костянтин I Великий, римський імператор, св. **(I)** 507, 533, 534
(V) 598
(VI) 456
(VIII-3) 126, 127, 251
(IX-2) 1493
- Костянтин V Копронім (Копронім Костянтин), візантійський імператор **(I)** 564, 622
(III) 289, 552
- Костянтин VII Порфирородний (Костянтин, Порфирородний Костянтин, Constantin Porphyrogénite, Porphyrogénite Constantin, Κωνσταντίνου), візантійський імператор, історик **(I)** 95, 96, 157², 169, 170, 180³, 201-206², 3, 210-213, 223, 230⁴, 231-234, 236, 237, 241, 243, 253, 257⁵, 258, 264, 282, 283, 285-287, 289, 290, 304, 325, 386, 388, 398, 414, 415, 417²-419, 422, 423, 425, 433², 446, 447, 450, 451, 453, 461², 464, 496, 497³, 506, 507, 564, 568, 596, 603, 619-621
(II) 275, 314, 361, 373, 384, 526, 527, 529
(IV) 298³
(VI) 7
(VII) 67
його син **(I)** 96, 506
його жінка **(I)** 450
- Костянтин VIII, візантійський імператор, внук Костянтина Порфирородного, співправитель Василя II Болгаробойці **(I)** 496, 526, 527¹
(II) 509²
- Костянтин IX Мономах (Мономах Костянтин), візантійський імператор **(I)** 508, 509²
(II) 35-37
його донька, див. жінка Всеволода, сина Ярослава Володимировича Мудрого
- Костянтин XI Палеолог (Палеолог Костянтин), візантійський імператор **(V)** 405
- Костянтин Безрукий, полоцький князь **(III)** 391
- Костянтин Давидович, новгород-сіверський князь **(III)** 178³
- Костянтин Ляскаріс (Ляскаріс Костянтин), автор грецької граматики **(VI)** 520

- Костянтин Манасія (Манасія), хроніст **(I)** 567, 570¹
(III) 459, 464, 495¹
(VI) 343
- Костянтин Сірославич (Сірославич), боярин **(II)** 443
- Костянтин Юрієвич, оболенський князь **(III)** 180¹
- Костянтин-Кирил, див. Кирил, св.
- Кость, козацький бранець **(IX-2)** 1076
- Кость, мазур **(VI)** 267
- Кость, чигиринський товмач **(IX-2)** 722
- Костька, див. Конюховський Костя
- Косцеляцька Беата, див. Острозька Беата з Косцельця
- Косьма, див. Козьма, галицький єпископ
- Кот Демко, селянин **(VI)** 292
- Котел Іван, сотник полку Нечая **(IX-2)** 1276, 1277
- Котельников, путивець **(IX-2)** 688
- Котіари, скіфський рід **(I)** 110
- Котіс, боспорський цар **(I)** 95
- Котковський, викладач курсу поезики у Києво-Могилянській академії **(VIII-2)** 96¹
- Котлан-мурза **(IX-2)** 1058
- Котлубай Е. (Kotlubaj E.), вч. **(III)** 570
(VIII-1) 206¹
(VIII-3) 181¹, 184¹, 185¹, 193³
(IX-1) 222⁴, 321¹
- Котлубах (Кутлубуга, Kutlubachus), татарський хан **(IV)** 74, 79, 82
- Котлубей, кам'янецький вірменин **(VI)** 58
- Котлуш-мурза **(IX-2)** 1058
- Котляр, лубенський бурмістр **(X)** 86
- Котляревський Іван, український письменник **(III)** 502¹
- Котляревський О., вч. **(I)** 311³, 331¹, 333³, 336³, 337¹, 552, 607
(III) 561
- Котляревський-Белогріц Л., див. Белогріц-Котляревський Л.
- Котляров С., вч. **(II)** 564
- Котнаровський Юрій, див. Кутнаровський Юрій
- Котошихін, піддячий Посольського приказу **(IX-2)** 751
- Котян, половецький хан **(II)** 238, 240, 243, 246, 538, 540, 542¹, 546, 547⁴
(III) 42, 48
його донька, жінка Мстислава Удатного **(II)** 238
- Коханка Лазур, селянин **(VI)** 266
- Коханка Пашко, селянин **(VI)** 266
- Кохановський (Kochanowski J.), вч. **(IV)** 176⁵, 464, 480
(VI) 448³
- Кохановський Ян (Kochanowski Jan), польський поет XVII ст. **(VI)** 177
- Коховський Веспасіан (помилк., Ваповський, Kochowski Wespazyan), польський історик XVII ст. **(VII)** 67³, 578
(VIII-2) 82, 117¹, 120, 124, 125⁴, 5, 127, 147¹, 148, 152-156, 160, 161, 162, 204, 205, 211, 217
(VIII-3) 13¹, 46, 68³, 70², 73, 75³, 76, 77¹, 79, 80, 86¹, 96³, 98¹, 99, 110³, 124¹, 127¹, 129², 142¹, 143¹, 152¹, 2, 185², 189, 197, 219², 260¹, 261², 4, 267, 268, 273¹
(IX-1) 74, 75, 77, 86⁴, 88, 154⁴, 161, 164³, 165, 169, 170⁵, 172, 173, 176, 181, 194, 195, 197, 198¹, 222², 234⁴, 239, 240, 244¹, 259², 284¹, 296, 332¹, 333, 340, 341², 346,

- 363², 365², 373, 377⁴, 392, 413¹, 419, 420¹, 436⁵, 438¹, 439, 440¹, 442, 447, 449¹, 455², 457², 490, 494, 495¹, 503, 509, 548¹, 551, 578², 583¹, 586¹, 587, 589, 590, 593, 594², 596
(IX-2) 664, 666², 667¹, 705³, 706², 707¹, 713, 873³, 876³, 884¹, 915⁴, 920², 1013, 1015-1017¹, 1020⁴, 1036, 1039, 1043, 1046-1048, 1051², 1060, 1061, 1086³, 1115, 1141, 1478
(X) 142², 344, 345¹, 351, 352²
- Коцебу А. (Kotzebue A., Kutzebue A.), вч. **(III)** 524
(IV) 168², 198², 203³, 204¹, 215², 225², 477
(V) 519¹
- Коцик Іван, кметь **(V)** 154
- Коцовський В. (Корженко, псевд.), вч. **(III)** 567
(IV) 477
- Коцюби, зем'яни **(VI)** 608
- Кочаєвичі, воловецькі князі **(II)** 531¹
- Кочкар, слуга Святослава Всеволодовича **(II)** 206
(III) 229, 381
- Кочубей В., його музей **(I)** 539
(IV) 487
- Кочубинський О., вч. **(I)** 74², 163¹, 221^{3,4}, 222¹, 540, 557-559
- Кощанський Іван, сотник **(IX-2)** 1262
- Кошерський Андрій Михайлович, див. Сангушко Кошерський Андрій Михайлович
- Кошерський Андрій Олександрович, див. Сангушко Кошерський Андрій Олександрович
- Кошин, львівський жид **(VI)** 175
- Кошичі, див. Кошки
- Кошка, боярин **(VI)** 284
- Кошка, див. Кішка Самійло
- Кошка Андрій, зем'янин **(VI)** 282
- Кошка Герасим, шляхтич **(VI)** 592
- Кошка Іван, зем'янин **(VI)** 282
- Кошка Матвій, шляхтич **(VI)** 592
- Кошка-Жоравицький Матвій (Жоравицький-Кошка Матвій), шляхтич **(VI)** 592
- Кошка-Жоравицький Януш (Жоравицький-Кошка Януш), шляхтич **(VI)** 592
- Кошки (Кошичі), українська шляхетська родина **(VI)** 282
(VII) 247
- Кошовий В. (К-й В.), вч. **(I)** 6¹
- Коялович Альберт Вінок (Kościelnicz Albertus Winiuk), хроніст **(IV)** 254¹, 354¹, 382, 383¹, 426, 488
(VIII-2) 202, 211
(VIII-3) 29¹, 30¹, 33, 148³, 163³, 181¹
- Коялович М., вч. **(I)** 603
(IV) 137¹, 386^{2,3}, 387^{2,3}, 388¹⁻³, 389¹, 390^{1,3,5}, 391^{1,2}, 392^{1,2,4}, 393³, 394², 395¹, 396^{1,2}, 398⁵, 399^{1,2}, 400^{1,3}, 401^{1,2,5}, 403^{1,3,4}, 404^{1,2}, 405^{1,2}, 406^{1,4}, 407^{2,4}, 408³, 409¹, 410³, 411³, 412³, 413¹, 414¹, 426, 491, 495, 496
(V) 71¹, 453³, 532¹, 536¹, 565², 567¹, 572², 603⁴, 658
(VI) 628, 632
(VII) 73², 449², 566, 587
(VIII-1) 17², 18², 19¹
- Кравець Івашко, чигиринський козак **(X)** 85
- Кравсар О., див. Краусгар О.
- Кравцов Д., вч. **(IX-1)** 5¹
(IX-2) 1509¹

- Кравченко Василь, козацький посол (IX-1) 75
- Кравченко Іван, козацький сотник (IX-1) 91, 92, 99², 100, 101, 102, 107⁷
- Кравченко Іван, осавул Білоцерківського полку, пізн. полковник (VIII-3) 276 (X) 277, 281, 284
- Крагштайн, див. Фрагштайн
- Краєвський Криштоф, берестейський міщанин (VI) 274
- Краковецький Феофан, див. Креховецький Феофан
- Кракула Борис, боярин Юрія-Болеслава (III) 136²
- Крамаренко, козацький сотник (IX-2) 1037²
- Крамарець Мисько, бориспільський бурмістр (VI) 290
- Крамер, автор XVIII ст. записок про Галичину (VIII-2) 126²
- Кранц Альберт (Krantz Albert), хроніст (IV) 269², 271
- Красенський-Борзобогатий Іван-Іона, див. Борзобогатий-Красенський Іван-Іона
- Красінський, канонік (I) 218
- Красінський Г. (Kraśiński H.), вч. (VII) 566
- Красінські, бібліот. Ординації, рукоп. (III) 72² (IV) 360¹, 377³, 424, 425, 457, 474, 476 (VI) 89², 346⁵, 356¹, 359¹, 360⁴, 575⁷ (VII) 150², 337¹ (VIII-1) 119¹, 203⁷, 205⁴ (VIII-3) 116¹ (IX-1) 319³ (IX-2) 767¹, 768⁵, 890², 1192¹ (X) 233², 314¹
- Красновойський, польський шляхтич (VIII-1) 113
- Красносельський, польський шляхтич (VIII-1) 113
- Красносельський Мелетій, печерський проповідник (X) 138
- Красносельський Роман, зем'янин (VI) 282
- Красносельський Юхно, зем'янин (VI) 282
- Красносельські, магнати (VI) 282
- Красноставський, польський шляхтич (VIII-1) 113
- Красовський Іван, львівський братчик (V) 556 (VI) 536²
- Красовський Іван, сотник (IX-1) 387
- Красовський Ол., вч. (III) 564
- Краус Георг (Krauss Georg), семигородський хроніст, шесбурзький нотарій (VIII-3) 103 (IX-1) 510, 521, 523, 541², 544⁴, 571¹, 577, 583¹, 586, 587², 593, 594², 597⁴ (IX-2) 1319-1320, 1322, 1323, 1390
- Краус Ф. (Krauss F.), вч. (I) 316⁷, 329², 357², 562, 563 (VI) 500³
- Краусгар О. (Krawsgar O., Kraushar A.), вч. (V) 651, 652 (VIII-2) 197 (VIII-3) 116¹
- Крачковський Ю., вч. (V) 658
- Крачон, гінець Ракоція до хана (IX-2) 1433
- Кревза Лев (Kreuzza Leon; помилк., Кевза Лев), уніатський єпископ, полеміст (V) 408⁴, 414³, 535⁴ (VII) 409, 431 (VIII-1) 135
- Крек Г. (Krek G.), вч. (I) 72³, 77³, 78⁴, 79¹, 142³, 163¹, 166², 173⁶, 175³, 211¹, 244¹, 252¹, 265¹, 267¹, 269³, 275⁵, 276¹,

- 311³, 315³, 318¹, 320^{4, 6}, 321¹, 322^{2, 3}, 323², 324¹, 329², 336³, 547, 548, 562
- Крекшин Яків, посол Василя Шереметьєва (X) 243, 261
- Кременевський, смоленський урядник (IX-1) 459⁷
- Кремер Г., вч. (I) 39¹
- Кремський, козацький отаман (VII) 214, 224, 229, 230¹-232
- Крепі де-, граф (II) 33
- Кресловський Максим, учень (VII) 421
- Креховецький Іван Демкович, галицький шляхтич, корсунський полковий писар, пізн. полковник (VIII-3) 275 (IX-1) 28 (IX-2) 1021 (посол до Ракоція), 1062, 1086, 1517 (участь у релігійній дискусії 1650 р.) (X) 335, 339, 350, 367
- Креховецький Феофан (Краковецький Феофан), овруцький архімандрит (X) 98, 138
- Креховецькі, шляхтичі (VI) 240, 611
- Крехович, намісник (V) 397²
- Кречкович Іван, козацький писар (VII) 189, 283
- Кречмер П. (Kretschmer P.), вч. (I) 128⁷, 265²
- Кречовський Станіслав-Михайло, див. Кричевський Станіслав-Михайло
- Кржицький, королівський секретар (IX-1) 275⁷, 277⁷
- Криванович Кузьма, шляхтич (VII) 101
- Кривда Іван, білоцерківський сотник (VIII-1) 317⁷
- Кривенко, брацлавський наказний полковник (IX-1) 153, 180, 182
- Кривий Феодосій, див. Косой Феодосій
- Кривкович Дмитр, учень (VII) 414
- Кривоблоцький Андрій (Krzywobłocki Andrzej), писар Війська Запорізького (VII) 529¹
- Кривонос Максим (можл., Кривошанка; Перебийніс, Krzywanos, Krzywonos), полковник (VIII-2) 121, 202 (VIII-3) 5, 28, 30, 39 (повстання на Брацлавщині), 42 (бій під Махнівкою), 45-46 (роль у повстанні, біографія), 47 (ідейні засади), 48 (відносини з Хмельницьким), 49-52, 53-55 (бої під Костянтиновом), 56-57 (бої під Меджибожем і Баром), 60-63, 69⁸, 72 (битва під Пилявцями), 78, 79, 80³, 81⁷, 88 (здобуття Високого замку у Львові), 92 (капітуляція Львова), 95, 100 (під Замостям), 116, 143² (IX-1) 14, 184 (IX-2) 1479¹, 1486
- Кривоносенко, син Максима Кривоноса (VIII-3) 42, 181 (IX-1) 13, 14, 42⁷, 236
- Кривопляс Яцко, селянин (VI) 292
- Криворотий, див. Болеслав III Кривоустий
- Кривоустий, див. Болеслав III Кривоустий
- Кривошанка (можл., Кривонос Максим) (VIII-3) 30¹
- Кривуля, осавул (VIII-2) 184
- Кривулька Панько, селянин (VI) 267⁵
- Крижановський Афіноген, монах (IX-1) 219, 220
- Крижановський Є., вч. (I) 212¹, 557 (II) 564

- (V) 653
 Крижановський С., вч. (III) 554
 Крижановський Степан, покойовий митрополита (IX-2) 747¹
 Криловський А., вч. (V) 432¹, 433¹
 (VI) 536¹, 589¹, 632
 Кримко Манько, городецький міщанин (VI) 257²
 Кримський А., вч. (I) 554
 (II) 403³
 (VI) 551¹, 555³, 629
 (IX-2) 967¹, 968¹, 975¹
 Криницький, шляхтич (VI) 277
 Криницький Іван, шляхтич (VI) 244
 Криницький Макарій, еромонах, митрополичий посол (IX-2) 759 (чутка про присягу Бутурліна козакам), 767-768 (розповідь про Переяславську раду), 832³ (доручення поляків), 855 (висланець до Литви), 856 (арешт киявськими воєводами), 865 (заступництво митрополита і Павла Яненка-Хмельницького), 871¹, 1086
 Криницькі, шляхтичі (VI) 240
 Крип'якевич І., вч. (V) 636
 (VI) 66², 255^{1, 2}, 499⁴, 500¹, 610, 623
 (VII) 133¹, 569, 579
 (VIII-1) 36^{1, 2}, 85¹, 87², 91¹, 94², 121¹, 132^{1, 2}, 319
 (IX-1) 7, 56², 439²
 (IX-2) 1192¹, 1275, 1452⁴, 1477, 1544, 1549
 Криса Михайло, козацький полковник (VIII-3) 274
 (IX-1) 16¹, 41, 42¹, 88³, 115, 200, 235⁶, 236, 242, 280³, 294, 295, 299², 312⁴(?), 352
 Кристин, перший львівський біскуп (IV) 74
 Кристин з Марцинкович, шляхтич (VI) 236
 Критський Андрій, отаман (VII) 135²
 Крицький, військовий скарбник у війську Ждановича (IX-2) 1393
 Кричевський Іван, писар Війська Запорізького (VIII-3) 245
 Кричевський Станіслав-Михайло (Кречовський Станіслав-Михайло), чигиринський, пізн. кийвський полковник (VIII-2) 118¹, 139, 161, 162, 167, 168, 175, 180¹, 183, 184, 223
 (VIII-3) 182¹, 184
 (IX-1) 14, 213, 215, 322
 (IX-2) 1485^{1, 2}, 1486
 Кричинський Шимон, шляхтич з Отинії (VIII-3) 94²
 Кришковський, протестантський пастор (VI) 431, 432
 Криштафович М., вч. (I) 30¹
 Криштоф, львівський вірменин (VI) 71
 Криштоф de Sancto Romulo, див. Христофор де Санто Ромульо
 Криштофович Лукаш, канівський сотник (VIII-1) 316
 Криштофський, польський ротмістр (IX-1) 445
 Крокушенко Терешко, бориспільський бурмістр (VI) 290
 Кроль Йоско, городецький міщанин (VI) 257²
 Кромвель Олівер, англійський протектор (IX-1) 252, 429
 (IX-2) 1107, 1130, 1487
 (X) 67³
 Кромер Мартин, хроніст (II) 52³, 454¹, 576
 (III) 5¹, 532

- (IV) 25², 74, 90¹, 171², 174², 281⁴, 356, 359, 398, 407, 438, 446, 456, 457, 467, 504
(V) 316, 317³, 321², 405¹
(VI) 271
- Кромчанин Гришко, запорожець (VIII-1) 153
- Кропивницький Михайло, брацлавський підсудок, депутат (VII) 430²
(VIII-1) 85, 86, 89, 90, 92, 93, 142, 147, 168, 170, 171, 174, 176-179
- Кропивницькі, шляхтичі (VI) 611
- Кропотки, шляхтичі (V) 32
- Крошинські, шляхтичі (V) 30, 32¹
(VI) 598
- Круг Ф. (Krug Ph.), вч. (I) 603, 607, 613, 615, 617, 618, 622
(III) 547
- Кругля Гриць, селянин (VI) 266
- Крузій, автор граматика (VI) 520⁴
- Крукеницькі, шляхтичі (VI) 611
- Круковський Самійло, козацький посол з полку Нечая (IX-2) 1273
- Крумбахер К. (Krumbacher K.), вч. (I) 175³, 441¹, 564, 568
(II) 559
(V) 530²
- Крупа Григорій, міщанин (VII) 211
- Крупецький Атаназій, королівський канцелярист, перемиський уніатський владика (VI) 244, 245, 590
(VII) 429, 457², 500, 501
(VIII-1) 165, 182, 183, 194, 198, 199
(VIII-2) 85, 87, 91²
(VIII-3) 263
(IX-1) 31
(IX-2) 1518, 1520
його брат (VIII-1) 199
- Крупович М., вч. (IV) 168², 175¹, 466, 479
- Круповичі, бояри (V) 172¹
- Крутневич Гаврило, козацький гетьман (VII) 249, 250, 283, 317, 319
- Крушельницькі, шляхтичі (VI) 240, 611
(VIII-1) 182³
- Крушинський Л., вч. (II) 564
- Круші, шляхтичі (VI) 277
- Крюковський, кобзар (VII) 576
- Крюковський Михайло, сотник у полку Нечая (IX-2) 1168(?), 1382¹
- Ксеркс, перський цар (VII) 480¹
(IX-1) 264, 357
- Ксілюрги, родина (III) 421
- Кубаля Л. (Kubala L.), вч. (VI) 288²
(VIII-1) 190⁴
(VIII-2) 7², 13³, 23³, 146¹, 147¹, 148⁴, 180¹, 193³, 196, 202, 222
(VIII-3) 6², 9², 18², 68³, 85^{3,4}, 86¹, 87⁴, 88², 101², 106¹, 110^{3,4}, 112^{1,2}, 114⁵, 119⁴, 124², 130¹, 135¹, 140^{1,2}, 180³, 185², 188, 197³, 198¹, 204¹, 209¹, 215¹, 218^{1,3}, 221³, 244¹, 260¹, 270³
(IX-1) 33², 37¹, 87, 266², 267², 280³, 281¹, 401², 402³, 406¹, 407¹, 411¹, 432⁵, 438¹, 440, 473¹, 484¹, 507, 510², 521, 530, 531¹, 552, 574¹, 587²
(IX-2) 624¹, 663¹, 667², 677^{2,4}, 678², 714, 716, 779², 780², 807³, 871², 873, 875², 877³, 884^{3,5}, 889, 893¹, 894⁴, 900³, 901^{1,2}, 915², 918¹, 920², 956⁴, 957¹, 1014, 1043², 1054, 1056³, 1060, 1079⁴, 1096², 1100⁴, 1104³,

- 1110¹, 1115³, 1124^{1,4}, 1130^{1,2}, 1131⁵, 1137⁷, 1142, 1147, 1148^{2,3}, 1149, 1169¹, 1170^{3,4}, 1171², 1172⁴, 1179, 1191, 1196^{1,2}, 1199, 1233², 1240¹, 1243⁶, 1245³, 1248², 1296⁵, 1320², 1327², 1333², 1335, 1338², 1345¹, 1363, 1379¹, 1385¹, 1386^{3,4}, 1387¹, 1391¹, 1399¹, 1407², 1445¹, 1456², 1467², 1474, 1478², 1487, 1488^{2,3}, 1489, 1490, 1491, 1507
(X) 55¹, 305, 306², 307⁴, 317, 318¹, 319³, 328, 330¹, 332^{2,3}, 340¹, 344², 351^{1,2}, 352², 367¹
- Кубарев О., вч. (I) 599
(III) 565
- Кублицький Кость, посол Пушкаря до царя (X) 140
- Кугіт Курило, селянин (VI) 266⁴
- Куденевич Дем'ян, герой повісті (III) 495
- Кудиновський Андрій (Kudinowski Andrzej), козацький посол (VII) 556
- Кудренки, зем'яни (VI) 282
- Кудринович Грицько, боярин (III) 136²
- Кудринський Ф., вч. (V) 603⁴, 660
(VI) 567¹
- Кудря Корній, козацький посол, сотник у Острияниці (VIII-1) 249, 302
(VIII-2) 75¹
- Кудряно, зем'янин (VII) 48
- Кузя, козацький отаман (VIII-1) 272, 279
- Кузьма, безмездник (II) 383
- Кузьма, див. Козьма, галицький єпископ
- Кузьма, красноставський міщанин (VI) 256
- Кузьма Індикоплов, див. Козьма Індикоплов
- Кузьма-Андрій (Андрій-Кузьма), проповідник (VI) 424³, 434²
- Кузьменко Кіндрат, посол Пушкаря (X) 165
- Кузьмин Марк, городецький міщанин (VI) 257²
- Кузьминський Федір, козацький посол (VIII-1) 162
- Кузьмич Васько, шляхтич (VI) 236²
- Кузьмич Волчко, шляхтич (VI) 236
- Кузьмичович Іван, маляр (VI) 376¹
- Кузьмін, московський посол у Крим (IX-1) 175²
- Кузьмін Є., вч. (VI) 384³, 385¹, 620, 621
- Кузьмін Тимофій, дяк (IX-2) 1200 (посольство до Хмельницького), 1203¹, 1205 (інструкції щодо загибелі сотника Петровича), 1211 (прощальна аудієнція у гетьмана), 1214-1216 (додаткові накази у справі Нечая)
- Куйбідинський Стецько, красноставський міщанин (VI) 256
- Куйдадат, див. Копек-хан
- Кукла, козацький отаман (VIII-1) 277
- Куколь, див. Зизаній Лаврентій, Зизаній Стефан
- Куколь Василь, осавул Брацлавського полку (IX-2) 1089
- Кукольник П., вч. (V) 624
- Кукша, християнський проповідник, св. (I) 516
(II) 334
- Кулага Захар, козацький отаман (VII) 169, 170
- Кулага Іван (Петржицький Кулага), козацький гетьман (VII) 369

- (VIII-1) 28, 56, 118, 130, 131, 132, 136, 137, 145, 146, 152-156
(X) 296
- Кулаковський Ю., вч. (I) 42⁴, 43⁷, 58¹, 70¹, 122¹, 124⁵, 125², 126³, 127¹, 143², 462³, 539, 541, 546, 557, 564, 611¹
(II) 73¹, 507³, 511¹, 515⁵, 516², 522⁴, 523¹, 524³
(III) 249¹
- Кулащенко Гаврило з Переяслава (Кулешенко Гаврило, Kaluszenko), сотенний отаман, козацький посол (VIII-1) 118, 252, 316⁶
- Кулешенко Гаврило, див. Кулащенко Гаврило з Переяслава
- Куликов, піддячий (IX-1) 220⁴
- Кулина, героїня народної пісні (VII) 575
- Кулій Максим, сотник Корсунського полку (VIII-3) 275
- Куліш П., вч. (III) 146¹
(VI) 465¹, 609, 624, 630, 631
(VII) 69³, 71², 95¹, 117², 181⁴, 203⁴, 204³, 209⁵, 212³, 213³, 215¹, 238⁷, 256⁷, 271¹, 273¹, 281¹¹, 284⁴, 306⁶, 307¹, 316¹, 318⁶, 322⁴, 377¹, 386², 387¹, 389², 391¹, 392¹, 458¹, 465², 512², 516¹, 517², 518¹, 519², 520¹, 522^{1, 3}, 525², 526¹, 527⁴, 528^{1, 2, 4}, 530³, 532¹, 533³, 544², 545³, 546², 549², 565-569, 573, 578, 581-584, 586, 588, 590
(VIII-1) 21¹, 27⁵, 99¹, 104³, 108⁵, 113¹, 118^{2, 3}, 119¹, 123⁴, 124^{2, 3}, 171², 214¹, 274⁷, 280², 320, 321
(VIII-2) 46⁴, 52⁶, 75², 98³, 114¹, 123³, 196, 205, 208, 213, 217-219, 222
(VIII-3) 29¹, 224²
(IX-1) 95, 189, 422¹
(IX-2) 753, 754, 782, 783⁷, 1481, 1484, 1487
- Куляниця Яцко (Kuianica), сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Кульбака, козацький отаман (VII) 334
- Кульбака, переяславський полковник (X) 138
- Кульбака Гаврило, козацький комісар (VIII-3) 274
- Кульдеюр, чорноклобуцький хан (II) 286³, 549
- Кулька Андрій (Культа, Кутта, Kulta, Kutta), козацький посол (IX-1) 249, 251⁷, 349, 350
- Культа, див. Кулька Андрій
- Кульчинський І., вч. (V) 398¹
- Кульчицький Григорій, шляхтич (VI) 244
- Кульчицький Іван, шляхтич (VI) 244
- Кульчицький Іванко, шляхтич (VI) 244
- Кульчицький Тимко, шляхтич (VI) 244
- Кульчицькі, шляхтичі (VI) 240, 241, 611
(VIII-1) 182³
- Кун, граф, тесть Рудольфа Вельфа (II) 30⁵
його донька, жінка руського короля (II) 30⁵
- Кун Г. (Cuun G., Kuun G.), вч. (I) 232³, 282¹
(II) 526¹
(VII) 76¹
- Кун Е. (Kuhn E.), вч. (I) 267³
- Кунаков Григорій, московський посол, дяк (VIII-2) 118¹, 121, 124, 132, 143⁵, 145¹, 158, 170, 175

- (VIII-3) 109 (звістка про посольство від Яна Казимира до Хмельницького), 110¹, 111, 119⁴, 143², 158¹, 163^{2, 3}, 182¹, 184⁴, 198¹, 202, 203, 208², 209^{1, 2}, 210, 218, 244 (посольство до Варшави для розшуку Зборівських актів), 251, 252 (ворожі наміри Польщі проти Москви), 260¹ (IX-2) 1492⁴
- Кунан, вїйт (VI) 268
- Кунатовські, шляхтичі (VI) 251, 253
- Кунатовські-Гальчинські (Гальчинські-Кунатовські), шляхтичі (V) 95
- Кунаш, селянин (VI) 267⁵
- Кунашевич, див. Сагайдачний Петро Конашевич
- Кунегунда (Kunhuta), донька Ростислава Михайловича (III) 67¹, 505
- Кунець, красноставський міщанин (VI) 256
- Кунець, швець (VII) 446
- Куник А. (Kunik A., Kunik E.), вч. (I) 144¹, 155³, 227¹, 284³, 403¹, 442³, 463⁷, 464⁷, 526⁴, 546, 547, 558, 559, 563-567, 574, 578, 581, 594, 605, 606, 608-610, 612-623 (II) 44¹, 115², 234⁴, 442¹, 514⁵, 560, 584 (III) 522¹, 524, 526³, 531¹, 543, 544 (IV) 28¹, 296², 430¹, 431-433, 436, 437¹, 444 (V) 392¹
- Куницький, зем'янин (VI) 282
- Куницький Григорій, депутат (VIII-1) 170¹
- Куниченко Сахно, білоцерківський сотник (VIII-1) 316
- Куничковський Федір, шляхтич (VI) 244
- Куніцький, стародубський підчашій (IX-2) 949-952 (посол від Радзивіла до Хмельницького)
- Кунтувдей, див. Кунтувдій
- Кунтувдій (Кунтувдей, Кунтугдий), чорноклобуцький старшина, торчеський князь (II) 213, 214, 535
- Кунтугдий, див. Кунтувдій
- Кунце К. (Kunze K.), вч. (VI) 193⁷
- Кунцевич Йосафат (Йосафат; Josaphat, Kunczewicz Josaphat), полоцький архієпископ (V) 658 (VII) 431, 445⁴, 446, 452, 464², 465⁷, 501, 511, 521, 587, 588 (VIII-1) 6, 148 (IX-1) 29 (IX-2) 1521
- Кунцевич Якуб, случький підкоморій (IX-2) 1271
- Купало, міф. (I) 321², 338
- Купинський, див. Копинський Ісайя
- Куракін Б.С., московський князь (IX-2) 1072
- Куракін Федір, боярин, київський воєвода (IX-2) 650 (призначення воєводою у Києві), 733, 748, 750, 761, 798 (прибуття до Києва)
- Куракіни, князі (IV) 513
- Курбацький Самійло, борзенський полковник (IX-2) 1153
- Курбський Андрій, московський емігрант, князь (V) 264⁷ (VI) 118¹, 127³, 137⁵, 196, 197¹, 311³, 322, 421¹, 422 (правовірний москвитин), 423⁷, 425, 426¹, 440², 441-442 (речник відродження право-

- слав'я і руської культури), 442-443 (плани перекладу на слов'янську мову творів грецьких отців церкви), 444, 455-456 (думки про освіту дітей у єзуїтських школах), 460 (безпорадність проти єзуїтської проповіді), 461, 470 (прихильник консервативного напрямку), 473, 475, 482, 490
(VII) 121³, 123, 124²
- Курган, козацький ватажок (IX-2) 1405
- Курдюмов, стародубець (X) 274, 332⁴
- Куремса (Cogenza), хан (II) 383
(III) 69¹, 83-87, 158¹, 160, 161¹, 163, 166
(IV) 88
- Курил, печатник Данила (II) 476, 477¹
(III) 63¹, 232, 267³
- Куриленко Грицько, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Курило, селянин (VI)
- Курило, селянин (VI) 267⁵, 292, 293
- Куриловські, шляхтичі (VI) 253
- Курі, вч. (III) 255¹
- Куріанович Івасько, селянин (VI) 268
- Куровський Ян, шляхтич Київського полку (X) 276
- Куроша Богдан, полковник (VII) 473
- Куртейль П. де (Courteille P. de), вч. (I) 435¹
- Куртене Бодуен-де-І., див. Бодуен-де-Куртене І.
- Курце Ф. (Kurze F.), вч. (II) 558
- Курцевич, остерський боярин (VI) 283, 284
- Курцевич Єзикііль (Курцевич Йосиф), володимирський вла-
дика (VII) 403, 437, 444, 452¹, 459, 464, 465, 498, 525¹, 587
(VIII-1) 9
- Курцевич Йосиф, див. Курцевич Єзикііль
- Курцевич-Булига (Булига, Булига-Курцевич), князь, підстароста (VII) 183, 197
- Курцевичі, князі (V) 32
(VII) 403
- Куря, половецький старшина (II) 88
- Кутлубуга, див. Котлубах
- Кутлук-тімур, кримський намісник (IV) 305⁴
- Кутнарський Станіслав (IX-2) 768⁵
- Кутнарський Юрій (Котнарівський Юрій), секретар молдавського господаря (VIII-3) 172³, 179⁴
(IX-1) 109⁴, 165, 251¹, 345, 460, 468¹, 479, 499, 504, 506, 507⁴, 527, 529, 532, 571¹
- Кутешник Федір, шляхтич (VI) 281
- Кутругур, болгарин (I) 180
- Кутта, див. Кулька Андрій
- Кутшеба С. (Kutrzeba S.), вч. (IV) 434
(V) 307¹, 315^{1, 2}, 317¹, 640-642, 649, 651
(VI) 22³, 29⁴, 31¹, 33^{1, 2}, 35⁵, 36^{1, 4}, 38^{3, 4}, 40¹, 41³, 43⁴, 44⁴, 62¹, 63^{1, 3, 4}, 64^{2, 3}, 66², 67^{2, 4-6}, 68¹, 72³, 213¹, 602, 605-607
- Кухмистровичі, шляхтичі (VI) 280
- Кухта Мартин, львівський міщанин (VI) 63
- Куцевич Іван, див. Міньковський Іван Куцевич
- Куцка, див. Куцкович Іван
- Куцко, козацький отаман (VII) 323¹
- Куцкович, козацький гетьман (VIII-1) 144

- Куцкович Дорош, чигиринський сотник, посол на сейм (VIII-1) 143, 316
- Куцкович Іван (Куцка), козацький гетьман (VII) 317, 319, 323¹
- Куцкович Марк, городецький міщанин (VI) 257²
- Куцкович Мисько, городецький міщанин (VI) 257²
- Куць, городецький міщанин (VI) 257²
- Куча Ілля, митрополит (V) 416, 417
- Кучарський Михайло, шляхтич, слуга печерського архімандрита (IX-2) 747¹
- Кучук-Ахмед, хан Золотої Орди (IV) 310
- Кучук-султан (IX-1) 556
- Куш Станіслав, селянин (VI) 267
- Кушевич Самуїл (помилк., Гросваєр), мемуарист, львівський міщанин (VIII-2) 82, 121, 183², 185³, 186¹, 189², 193³, 201, 203, 210 (VIII-3) 22, 37², 39, 43³, 49², 56-58¹, 60¹, 70⁴, 75³, 77²-80³, 81¹, 82, 84¹, 85, 86¹, 87, 88², 89², 90, 94, 96, 100, 104 (IX-1) 52
- (IX-2) 1115³, 1116¹, 3-1120 (переговори з козаками під Львовом), 1121, 1123-1126 (деталі переговорів з Хмельницьким і Виговським), 1128, 1129, 1132, 1384²-1385⁴ (переговори Ракоція з львів'янами), 1386-1387¹ (лист від Виговського)
- Кушка, козацький гетьман (VII) 427²
- Кушка, отаман у Кривоноса, козак, брацлавський шляхтич (VIII-3) 56
- Кушнір Олекса, український бранець у татар (IX-2) 1358
- Кушнір Сенько, городецький міщанин (VI) 257
- Кущенко Савка, козак Прилуцького полку (IX-1) 433
- Куяк, хан (III) 63, 164
- Кшеслав з Курозвонк, шляхтич (IV) 164, 472
- Кшивоблоцький Криштоф, козацький посол на сейм (VIII-1) 138
- Кшижановський С. (Krzyżanowski S.), вч. (VIII-1) 321
- Кшиський, автор реляції (VII) 25³
- Кштгян, козак (VII) 340⁵
- Кюмон Ф. (Cumont F.), вч. (I) 565, 566

Л

- Лавіссе Е. (Лявіссе Е., Lavisse E.), вч. **(I)** 151¹, 547
(II) 584
- Лавник (можл., Лавринко), козацький полковник **(VIII-1)** 204
- Лавор, половець **(II)** 537, 538
- Лаврентій, автор літописного списку **(I)** 579
- Лаврентій, його будник **(VI)** 186
- Лаврентій, магістр **(III)** 61¹
- Лаврентій, торговець **(VI)** 175
- Лаврецький, священник **(III)** 427³
- Лаврин, лубенський полковник **(VIII-1)** 154
- Лавринко (можл., Лавник), козацький отаман **(VIII-1)** 202, 204¹
- Лаврисевич (Лавришович), львівський міщанин, делегований до Хмельницького **(IX-2)** 1117, 1118
- Лавриш Іван (Lawrisz Ioannes), руський маляр **(VI)** 375, 376¹
- Лавриш Іванко, син Івана Лавриша маляра **(VI)** 376¹
- Лавриш Олександр, син Івана Лавриша маляра **(VI)** 376¹
- Лавришович, див. Лаврисевич
- Лаврів Єрошка, козак з Малих Гірок **(IX-2)** 1203¹
- Лаврін, німець **(VI)** 267
- Лавровський М., вч. **(I)** 433¹, 552
(III) 457², 556
(V) 655
- Лавровський П., вч. **(I)** 552, 601
(III) 470², 557
- Лагайденко, козак **(VIII-2)** 68
- Лагевницький (Лагевський, Lagiewski, Lagiewnicki), шляхтич **(IX-1)** 16¹, 68
- Лагевський, див. Лагевницький
- Лагода Андрій, канівський сотник, пізн. полковник, делегат на Київський собор **(VIII-1)** 90, 91, 274, 316
- Лагодовський Дмитро, шляхтич **(VI)** 237
- Лагодовський Іван, волинський каштелян **(V)** 339²
- Лагодовські, шляхтичі **(VI)** 239⁵, 611
- Лада, слов'ян. міф. **(I)** 323²
- Ладенков Яків (можл., Лученко Яцко), козацький отаман **(VIII-3)** 258³
- Ладигенський М. (Лодигенський М.), білгородський воєвода **(VIII-2)** 74, 75
- Ладигенський Максим, московський посол до козаків **(IX-2)** 910 (відправлення для списання доходів в Україні), 912⁵
- Ладигенський Федір Абросимович (Лодигенський Федір Абросимович), стольник, московський посол **(IX-1)** 568-570
(IX-2) 611 (відправлення із заявою царя про підданство козаків і про допомогу), 613, 614, 616, 642, 643, 888 (відомості, зібрані в Бахчисараї), 920² (повідомлення про смерть хана Іслам Гірея)
- Ладимир, осадник **(VI)** 367¹
- Лазар, біблійн. **(III)** 396, 397¹, 497
(VI) 363¹, 364
(IX-2) 991
- Лазар, боярин, осліпитель Василька Теробвлянського **(II)** 395
- Лазар, вірменин **(VI)** 58
- Лазар, київський тисяцький **(III)** 220, 235
- Лазар, отаман **(VIII-2)** 54

- Лазар, син Любарта Гедиміновича (IV) 513
- Лазар, смоленський єпископ (III) 295, 380
- Лазар, тисяцький (II) 155, 156
- Лазар, туробинський жид (VI) 175
- Лазаревська К., укладач покажчика осіб до вид. 1931 р. (IX-2) 1551¹
- Лазаревський, його орієнталістичний інститут (IX-2) 968^{*}
- Лазаревський І., вч. (III) 549 (VIII-3) 29¹, 273²
- Лазаревський О., вч. (V) 220⁴ (VI) 116³, 286², 287^{2,3}, 288^{1,3} (VII) 568, 569, 582, 589 (VIII-2) 46⁴, 47^{*}, 198, 205¹, 206, 212 (IX-2) 1483
- Лазаренко Антон, див. Лазоренко Антон
- Лазовський Теодозій (Лозовський Теодозій, Теодозій), холмський, володимирський єпископ (V) 416, 490-493, 501, 504 (VI) 487
- Лазор Домажирич, боярин (III) 57
- Лазорев Павлик, донський козак (VIII-3) 271², 281²
- Лазоренко Антон (Лазаренко Антон), полковник (VII) 530
- Лазур Стецько, торговець (VI) 175
- Лайн, слуга (V) 154
- Лакріт (I) 102¹, 103²
- Лакуста Костянтин, “молдавський воєводич” (VII) 161
- Ламанський В., вч. (I) 221¹, 231², 342³, 396³, 401², 404³, 405², 432¹, 433², 490³, 511⁴, 512^{1,2}, 526¹, 559, 563, 565-567, 573, 574, 593, 606, 613, 616¹ (II) 506¹, 507³
- Ламберг, хроніст (I) 455¹ (II) 30, 64, 65
- Ламбін М., вч. (I) 174^{*}, 201³, 202^{*}, 203^{*}, 204¹, 408¹, 416³, 417¹, 431¹, 463^{*}, 464^{*}, 567, 593, 600 (II) 20^{*}
- Ланге М., вч. (I) 607 (III) 549, 553
- Ланг К. (Lang K.), вч. (VIII-3) 86¹
- Ланта (?), козацький отаман (IX-2) 1440
його молодший брат, козацький отаман (IX-2) 1440
- Ланцелот (Анцалот), рицар (VI) 347
- Лаонік Халькондил, хроніст (IV) 309¹
- Лаппо І., вч. (IV) 387^{*}, 418¹, 419³, 421¹, 491 (V) 100², 627, 629
- Лаппо-Данилевський О. (Данилевський-Лаппо О.), вч. (I) 55¹, 115², 542 (III) 545, 547
- Ларивон, перемиський єпископ (V) 436
- Ларич Іван (ймов., Ярич Ян), козацький посол (VII) 556
- Ларіон Іванович, піддячий Посольського приказу (X) 164
- Ласицький, історик XVI ст. (VII) 147²
- Ласки (Ласкі), шляхтичі (VI) 277, 280, 283
- Лаский, полонський магнат (VI) 55²
- Лаский, польський посол (IV) 263¹
- Лаский Ольбрахт, шляхтич (VI) 277 (VII) 125
його жінка, див. Острозька Беата
- Ласкі, див. Ласки
- Ласкін Г., вч. (I) 231⁴ (IV) 298³
- Ласко, слуга краківського каштеляна (IX-1) 78

- Ласко Петроній, ігумен монастиря у Гощі (**VIII-3**) 16-21 (посольство від Киселя до козаків), 27, 31 (свідчення про повстання на Лівобережжі), 32, 35, 50³, 61, 177 (свідчення про підтримку гетьмана народом), 178 (втеча до Києва)
- Ласкович, зем'янин (**V**) 102²
- Ласкович Іван, селянин (**VI**) 267⁵
- Ласковський Ф., вч. (**VIII-2**) 64¹, 198
- Ластовецький Костюк (Ластовський Костюк), шляхтич (**VI**) 251
- Ластовецький Михаляс (Ластовський Михаляс), шляхтич (**VI**) 251
- Ластовецький Радул, православний шляхтич, перебіжчик до козаків (**IX-2**) 959, 960¹, 1020⁴
- Ластовецький Федорко (Ластовський Федорко), шляхтич (**VI**) 251
- Ластовський Костюк, див. Ластовецький Костюк
- Ластовський Михаляс, див. Ластовецький Михаляс
- Ластовський Федорко, див. Ластовецький Федорко
- Латиш Юрко, чигиринський полковник (**VIII-1**) 202
- Латишев В. (Латишов В.), вч. (**I**) 90¹, 97³, 120⁴, 539-541, 543
- Латишов В., див. Латишев В.
- Латкін В., вч. (**IX-1**) 210¹
(**IX-2**) 610¹, 611
- Лашкар'юв П., вч. (**II**) 268³, 271⁵, 285², 354³, 563, 564
(**III**) 424¹⁻³, 425², 426¹, 427², 541, 554
(**VI**) 381⁴
- Лаш Самуель, коронний стражник (**VIII-1**) 103-105, 109, 112, 128⁴, 267-269, 299, 308, 314, 315, 317, 321
(**VIII-2**) 25, 136, 167
(**VIII-3**) 51, 54¹
- Лашевський Варлаам, автор грецької граматики (**VIII-2**) 96²
- Лашенко Р., вч. (**IX-2**) 866²
- Лаші, шляхтичі (**VI**) 277, 420, 626
- Лебеда Федір, див. Лобода Федір
- Лебедев А., вч. (**III**) 542
- Лебединцев П., вч. (**I**) 309³, 409⁴, 518², 519^{1,4}, 521¹, 573
(**II**) 145³, 263⁵, 267⁴, 282¹, 563
(**III**) 262², 425¹, 554, 555
(**V**) 415², 481³, 654
(**VI**) 404³, 532¹
- Лебединцев Т., вч. (**V**) 553³
(**VI**) 630, 631
- Лебедія, угорський воєвода (**I**) 233
- Лев, див. Лев VI Граматик
- Лев, луцький князь (**III**) 117, 525, 526
- Лев (Leon), син Данила Романовича Галицького, король (**II**) 379, 384, 400, 404¹, 455³, 463, 471-472² (проблема заснування Львова), 485, 488, 578
(**III**) 54, 56, 60, 61, 66-68 (одруження з угорською королівною), 85 (похід на Бакоту), 86-88, 92-93 (поділ батькової спадщини), 94 (вбивство Войшелка), 95, 96 (кандидатура на краківський престол), 97 (окупація Любліна), 98-99 (русько-угорські відносини), 100-103¹, 104 (літописна характеристика), 105-108, 109 (смерть наприкінці XIII ст.), 110-112, 114, 115, 118, 124⁴, 128, 136, 144, 158¹, 168, 170, 179, 270, 294,

- 431, 519, 520-521 (література про дату смерті), 570
(IV) 61, 431
(V) 76, 93-94 (сфальшована грамота), 99¹, 145, 150² (дискусія про грамоти), 225, 226, 460
(VI) 303, 333, 356, 423³, 434, 610
(IX-1) 155
його жінка, див. Констанція
його донька або сестра, див. Святослава
його донька, ймов., див. Анастасія, жінка Земовита Добринського
його династія **(III)** 115
- Лев, син Юрія Львовича, руський король **(III)** 113-116, 121¹, 124, 125, 523, 526², 528-531, 570
(IV) 14
його донька, ймов., жінка Любарта **(III)** 116³
його донька, невістка литовського князя Ліздейка **(III)** 570
- Лев (Lue), слуга **(II)** 501
- Лев I Великий, папа **(II)** 333
(III) 480³
- Лев III Ісаврянин (Ісаврійський Лев; ймов., Лев Граматик), візантійський імператор **(I)** 564
(III) 289, 552
- Лев VI Граматик (Граматик Лев, Лев; ймов., Лев III Ісаврянин; Лев Мудрий, Leo Grammaticus), візантійський імператор, автор "Тактики" **(I)** 96⁴, 252, 253, 276, 311², 348², 349, 393, 431, 439¹, 441¹, 564, 566, 615, 622
(III) 260², 280³, 376¹
- Лев Диякон (Диякон Лев, Diakon Leo, Leo Diakon), візантійський історик **(I)** 182, 257⁵, 307, 327, 330, 417, 438, 440¹, 458, 462⁴, 467, 468, 471¹-475, 496³, 499¹, 500³, 567, 568, 570, 574
- Лев Діоген (Діоген Лев), візантійський претендент **(II)** 115, 135, 522, 533
його жінка, див. Мариця, донька Володимира Всеволодовича Мономаха
його син, див. Василько
- Лев Калойський (Калойський Лев) **(I)** 568
- Лев Мудрий, див. Лев VI Граматик
- Леве Р. (Loewe R.), вч. **(I)** 145³, 155³, 156¹, 245³
(II) 516²
- Левента, королевич, син угорського короля Андрія I **(II)** 34
- Левицький А. (Lewicki A.), вч. **(II)** 21^{1,2}, 63⁴, 75¹, 569, 572
(III) 92¹, 168², 504, 520, 528, 533
(IV) 33¹, 101¹, 142¹, 147¹, 153¹, 164¹, 183¹, 185⁴, 192², 194¹, 200¹, 201¹, 202³, 203⁴, 208², 210³, 211^{1,2}, 212¹, 215³, 218¹, 227¹, 228^{1,2}, 231¹, 239¹, 331², 433, 434, 439, 442, 443, 465, 468, 469, 470, 475-481
(V) 83¹, 84³, 397^{2,4}, 398³, 403³, 448¹, 453², 511¹, 518¹, 519¹, 520¹, 521¹, 522¹, 524⁴, 525², 526², 527¹, 528⁴, 533⁴, 643, 655, 660
- Левицький I., вч. **(VIII-2)** 199
- Левицький К., вч. **(III)** 549
- Левицький О. (псевдон., Маячанець Л., Маячанець Л.) вч. **(I)** 553
(II) 285², 565
(III) 403², 424³

- (V) 461², 570²⁻³, 628, 653, 657, 659
 (VI) 314¹, 315¹, 316¹, 421¹, 422¹, 433²⁻⁴, 618, 623, 631
 (VIII-2) 5¹, 88¹, 193³, 200, 205, 220
 (IX-1) 410³, 414¹
 (IX-2) 753⁵, 1482
 (X) 377
- Левицький С. (Lewicki S.), вч. (VI) 604
- Левко, київський кравецький цех-містр (IX-2) 770
- Левко, киянин (IX-1) 113
- Левко, лубенський осавул (IX-2) 1149³
- Левко, селянин (VI) 267⁵
- Левко, чигиринський підписок (IX-2) 683
- Левко Матвій, селянин (VI) 265
- Левкова, красноставська міщанка (VI) 256
- Левкович Лучка, городецький міщанин (VI) 257²
- Левкович-Гудим Г., див. Гудим-Левкович Г.
- Левковський Купріян, київський шляхтич (VII) 423
- Левковські-Велавські, див. Велавські-Левковські
- Левкон (Спартокід), боспорський архонт (I) 97, 98, 99
- Левон, див. Іванович Левко
- Левонів Пронька, козак (IX-2) 929
- Левонович Марко, гетьманський посол до Москви (IX-2) 927, 949
- Левонович Семен (?) (можл., Семенець), канівський полковник (X) 335(?), 366
- Левченко, козак (VIII-2) 68
- Левшин Я., московський посол (X) 282³, 283, 339
- Легоцький Т. (Lehoczky T., Lehoczky T.), вч. (II) 488⁵, 503¹, 581
 (IV) 172²
- Легран Е. (Legrand E.), вч. (V) 616⁶
 (VI) 486⁴, 558³
 (VIII-1) 319
- Ледвицькі, шляхтичі (VI) 277
- Ледуховські, українська шляхетська родина (VIII-2) 115²
- Ледюк-Віоле Е., див. Віоле-Ледюк Е.
- Леже Л. (Léger L.), вч. (I) 316⁶, 318¹⁻², 320¹, 600
- Лейбович Л., вч. (I) 598
- Леклерк, історик XVIII ст. (VII) 565
- Лелевель Й. (Lelewel J.), вч. (II) 513⁷, 578
 (IV) 307⁴, 315¹, 503
- Лемякович Савка, селянин (VI) 292
- Ленан, див. Мак-Ленан
- Ленарт, пушкар (VII) 101
- Ленкевичі (Ленькевичі), шляхтичі (VI) 284
- Лентовський, ксьондз, посол до Хмельницького (VIII-3) 144
- Лентовський-Чепець Станіслав, див. Чепець-Лентовський Станіслав
- Ленчевський М., помилк., див. Линчевський М.
- Лень, дяк (V) 309²
- Ленькевичі, див. Ленкевичі
- Ленько з Дрогошова, шляхтич (VI) 237
- Леобенський, автор компіляції (IV) 436
- Леон (Леонтій, Λεωντος), київський митрополит (I) 518-520⁵⁻⁶, 522
- Леон, переяславський митрополит (III) 479

- Леон, суздальський (ростовський) єпископ **(III)** 275-277, 282, 295, 331, 408
- Леон Іванович, див. Іванович Левко
- Леонард (Leonhard), св. **(III)** 301¹
- Леонід (Кавелін Л.), архім., вч. **(I)** 288⁴
(II) 563
(III) 478², 559, 563, 564
(V) 393¹, 402⁴, 655
(VI) 432⁴
(VII) 409²
- Леонід, спартанський цар **(IX-2)** 1477
- Леонович Теофан, автор листа поч. XVII ст. **(VII)** 486¹, 487¹
- Леонтій (Василь у постригу), великий князь чернігівський **(III)** 178
- Леонтій, див. Леон, київський митрополит
- Леонтій, печерський єродиякон **(VI)** 562
- Леонтій, св. **(I)** 516
(III) 407¹
- Леонтович Ф., вч. **(I)** 353², 354⁴, 563
(II) 303⁴, 605
(III) 103¹, 525, 528, 531, 539, 542, 549, 550, 553
(IV) 12¹, 64¹, 95¹, 427, 428, 434, 447, 448, 451, 452, 454-456, 466, 467, 471, 473, 475, 512
(V) 4¹, 10¹, 13², 17¹, 28¹, 31¹, 40⁵, 108¹, 110^{1, 2}, 111¹, 116², 119¹, 120³, 121³, 131², 139¹, 153², 158¹, 159¹, 160⁵, 169^{1, 2}, 170^{1, 2}, 171³, 173¹⁻³, 175², 176¹, 263³, 620, 622, 624-628, 630, 632, 633, 647, 651
(VI) 145⁵, 147³, 603
(VII) 84³
- Леонт'єв, московський стольник **(IX-2)** 1258-1260 (відправлення до Нечая з метою слідства), 1262 (порозуміння з Нечаєм)
- Леонт'єв Замятня Федорович, сівський воєвода **(VIII-3)** 150
- Леонт'єв П., вч. **(I)** 540
- Леонт'єв Павло Федорович, валуйський воєвода **(VIII-2)** 37, 38
- Леопардов М. (Н.Л.), вч. **(I)** 526⁴
(III) 555
- Леопольд, австрійський герцог **(IV)** 126, 131
- Леопольд, штадський граф **(II)** 30
його донька, див. Ода
- Леопольд I, австрійський імператор **(VIII-2)** 203
(IX-2) 1254³ (запрошення на польський трон), 1446 (чутка про надання полякам військової допомоги)
(X) 6, 39, 40, 248
- Лепесовецькі, шляхтичі **(VI)** 592
- Лепешчина, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Лепешчич Валентин, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Лепкий О., вч. **(VI)** 520⁴
- Лептін **(I)** 97³, 99^{1, 2}
- Лерберг А. (Lehrberg A.), вч. **(I)** 603, 619, 620
- Леркарі Анджель, купець **(VI)** 64
- Лескін А., вч. **(I)** 80², 116⁶, 119²
- Лесньовський Матвій, белзький каштелян **(VII)** 546
- Лесота, кременецький воєвода **(V)** 308¹
- Лесун, отаман **(VIII)** 111, 133²
- Лесур К.Л. (Lesur K.L.), вч. **(VII)** 565
- Лесько (можл., Зошенко), жовнинський козак **(IX-2)** 659

- Лесько, уманський полковник **(IX-2)** 928
- Леськович Федір, козацький посол **(VIII-1)** 247
- Леткович Митко, зем'янин **(VI)** 282
- Летяженко Роман, козак **(IX-1)** 575²
- Лефевр (Léfièvre A.), вч. **(I)** 316⁷
- Лехнівські, шляхтичі **(VI)** 240
- Лехно, жид з Меджибожа **(VI)** 176
- Лець, красноставський міщанин **(VI)** 256
- Лешківна Саломея (Саломея), жінка угорського королевича Коломана **(II)** 575
(III) 31, 32, 41
- Лешко, мазовецький князь **(II)** 566
- Лешко V Білий (Leszek V Biały, Listec), великий князь польський **(II)** 237, 238, 367¹, 370, 398, 401, 455³, 565, 566
(III) 4-6 (допомога Романові Мстиславичу), 8, 10, 11 (конфлікт з Романом), 13, 15, 19-20 (порозуміння з угорським королем), 21-22 (прийняття Романовичів), 23, 24 (розпорядження волинськими землями), 26, 28, 29, 30-31 (Спішська умова 1214 р.), 32, 34-35 (кінець польсько-угорської угоди), 36, 37-38 (похід Данила 1219 р.), 38 (боротьба за Галич 1220-1221 рр.), 39-44, 46 (смерть 1227 р.), 59, 131, 505-507, 508-509 (генеалогічні питання), 510-512, 570
його жінка, донька Інгвара Ярославича луцького, див. Гремислава
його донька, див. Лешківна Саломея
його діти **(II)** 566
його брат, див. Казимир
- Лешко VI Чорний, краківський князь **(II)** 457
(III) 67¹, 96, 97, 194³
(V) 224²
- Лешков В., вч. **(I)** 352¹
- Лешковський, московський співак **(IX-2)** 1191
- Лещинський, воєвода **(VIII-1)** 111, 178
- Лещинський Андрій, хелмінський біскуп, коронний підканцлер, канцлер, пізн. примас **(VIII-3)** 11, 59¹, 157 (заклик до війни з козаками), 218 (зустріч гетьмана з королем під Зборовом), 260 (ставлення до релігійних поступок)
(IX-1) 33, 82¹, 107, 108¹, 111¹, 135², 148 (листи від хана), 160, 162², 166, 167 (інформація Бечинського), 170-171 (листи до Киселя), 176, 179 (реляція примасові), 191, 193 (лист Потоцького), 195, 199², 294, 349, 352 (реляція Потоцького), 359, 362², 367, 372, 375, 384, 385, 387, 396, 408, 419 (відповідь на лукавство Хмельницького), 430 (суперечливі повідомлення про Хмельницького), 448, 449, 453 (примас), 482, 530⁴
(IX-2) 748, 1171², 1518, 1519
(X) 289-290 (листування з Виговським), 292², 326, 364
- Лещинський Богуслав (Leszczyński Bogusław), коронний підскарбій, маршалок конвокаційного сейму **(VIII-3)** 12, 14(?), 15
(IX-2) 1096
- Лещинський Самуель, дерптський воєводич, внук примаса Ан-

- дрія Лещинського **(IX-2)**
1318
(X) 292, 294, 307
його мати, див. Корецька,
княгиня
- Лещинський Ян, познанський вое-
вода **(IX-2)** 871², 884-885
(плани мирного поборення
козаків), 1147, 1240 (спроби
поліпшення відносин з коза-
ками), 1254 (посольство до
Відня), 1333 (послання Ви-
говському з пропозицією
послуг)
(X) 317 (апологет шляхетсь-
кої вільності), 317-324 (його
погляди на козацьке пита-
ння), 330 (лист до короля що-
до козацького питання), 331
(листи до Виговського і Не-
мирича), 363¹
- Лещинські, родина польських маг-
натів **(VI)** 626, 628
(IX-1) 282
- Ленгніх, автор підручника з права
(V) 640
- Лепший Л. (Lepszy L.), вч. **(VI)**
374³, 390^{1,2}, 616, 620
- Лешин (Löschin), німецький еконо-
міст XVIII ст. **(VI)** 192¹, 605
- Лешков В., вч. **(III)** 539
- Лжедмитрій I, див. Дмитро I
- Лжедмитрій II, див. Дмитро II
- Либідь, сестра Кия **(I)** 379
- Ликвеній, див. Лугвен, син Ольгер-
да Гедиміновича
- Линниченко І., вч. **(I)** 486¹, 494⁴, 573
(II) 21², 60⁷, 63⁴, 99⁵, 114¹,
144², 473¹, 553, 555, 559, 562,
565, 573
(III) 102⁵, 103¹, 109¹, 110¹,
117⁷, 121⁷, 122¹, 123¹⁻³, 125³,
127³, 132², 134¹, 135¹, 136²,
137¹, 141¹, 142², 210², 232³,
233⁵, 236^{1, 4}, 309¹, 507, 508,
524, 525, 528, 529, 532¹, 536
(IV) 24², 44², 49³, 109³, 111²,
118^{7, 1}, 431, 432, 434, 437,
439, 442, 444, 446, 447, 462,
463
(V) 42¹, 79^{2, 3}, 80², 92¹, 108¹,
114⁷, 116¹, 139¹, 143¹, 145²,
147⁷, 148³, 149⁷, 150², 151¹,
153², 154⁷, 163¹, 165⁷, 167²,
168², 227⁴, 243¹, 246³, 251^{1, 2},
252³, 308¹, 309², 310², 317⁷,
356³, 360¹, 366², 369³, 373⁵,
375¹, 376⁴, 378⁴, 379¹, 633,
638, 639, 650
(VI) 158⁴, 297³
- Линчай **(VIII-2)** 213
- Линчай Федір, ватажок антистар-
шинської групи **(IX-1)** 7¹
- Линчевський М. (помилк., Ленчев-
ський М.), вч. **(VI)** 612
- Липинський В. (Lipiński W.), вч.
(VIII-2) 118¹, 131², 152², 223
(VIII-3) 38², 46⁵, 48⁷, 60¹,
71³, 94², 103³, 109⁶, 124^{1, 2},
129³, 130^{1, 5}, 135², 148^{1, 3},
149², 163³, 169⁵, 170³, 175¹,
176¹, 182¹, 183³, 184⁴, 185¹,
190¹, 273²
(IX-1) 213³, 590¹
(IX-2) 735¹, 867, 868², 1149⁵,
1199², 1274¹, 1290², 1317^{1, 2},
1369², 1392¹, 1401⁴, 1402²,
1403^{3, 4}, 1404¹, 1405³, 1477¹,
1485^{1, 2}, 1491, 1492⁴, 1493-
1495, 1502, 1503, 1505, 1506,
1548
(X) 292², 301¹, 368¹, 378
- Липлянські, українська шляхетська
родина **(VIII-2)** 115²
- Липовський А., вч. **(I)** 104⁴
- Липські, шляхтичі **(VI)** 239⁵, 611
- Лиса Катерина, львівська міщанка
(VI) 68

- Лисий, козацький полковник **(IX-1)** 77
- Лисий Якуш, запорожець **(VIII-2)** 53, 54
- Лисинський Левко, селянин **(VI)** 292
- Лисичанський Андрій, див. Лисовець Андрій
- Лискевич Гнат, віленський купець **(IX-1)** 218, 219
- Лисковський, шляхтич на службі у Миколая Потоцького **(VIII-3)** 288¹
- Лисковський Вавринець, ніжинський підстароста **(IX-1)** 17, 78
- Лисовець Андрій (Лисичанський Андрій), богуславець **(IX-1)** 401
- Лисовець Демко Михайлович (Демко), генеральний осавул **(VIII-3)** 25, 274, 281 **(IX-1)** 9, 57 (похід на Дон), 114-115 (протокольна зустріч Унковського), 238-239 (очолення передового загону козаків), 242-243 (переслідування війська Калиновського), 255, 468 **(IX-2)** 612 (вивідування про наміри поляків щодо Білої Церкви), 616, 652, 661 ("наказний гетьман" під Білою Церквою), 922-923 (резидент гетьмана при воєводі Стефанові), 943 (молдавські відомості Ржевському), 945, 1021, 1023
- Лисовець Остап, переяславський сотник **(VIII-1)** 316
- Лисовські, шляхтичі **(VIII-1)** 182³
- Лисогорські, шляхтичі **(VI)** 253
- Литаври-Хребтовичі (Хребтовичі-Литаври), їхні збірники **(VIII-2)** 209
- Литвин Михалон, литовський хроніст **(IV)** 307¹, 315², 316⁶ **(VI)** 3 (опис Києва середини XVI ст.), 9, 13-14 (подніпрянська торгівля середини XVI ст.), 18-19 (торгівля сіллю і господарськими продуктами), 22-23 (опис торгівлі невільниками), 315-316 (критика статутних постанов про право доньок на спадщину), 402 (критика суспільних порядків середини XVI ст.) **(VII)** 4, 54
- Литвиненко Василь, гетьманський гінець **(IX-2)** 728, 795, 800, 829, 830
- Литвиненко Васько, чигиринський полковий осавул **(VIII-3)** 274
- Литвинко, козацький полковник **(IX-1)** 225, 226
- Литвинов, стрілецький голова **(X)** 153
- Литвинов Петро, посол до Хмельницького від путивльського воєводи **(VIII-3)** 187³ (свідчення про кількість козацького війська під Збаражем), 188, 219² (свідчення про перебування Хмельницького під Збаражем після Зборова), 223³, 224 (скарги Хмельницького на відсутність допомоги від царя), 225 (інформація Хмельницького про територіальні наслідки Зборівського трактату) **(IX-1)** 285¹
- Литвинова П., вч. **(I)** 324³
- Литинський, див. Літинський
- Литинський Андрій, київський шляхтич **(VII)** 422

- Литка Федір, чичельницький полковник **(IX-1)** 88³, 102⁶
- Лиханський Андрій, козацький посол **(VII)** 154
- Лихаров Яків, московський стольник **(IX-1)** 500, 501, 504, 546, 564, 565
(IX-2) 621 (посланець до гетьмана), 638, 1242 (дискредитація поляками козаків), 1528
- Лихач, брат Пахнутаго **(V)** 450
(VI) 352
- Лихачевич Андрій, власник волості **(V)** 290
- Лихачов М., вч. **(I)** 601
(V) 549¹
- Лихобритов Сергій, вороніжець **(X)** 256³
- Лиховицький А., вч. **(V)** 657
- Лихопол Грицько, козацький посол **(VIII-1)** 29
- Лихтинський Василь (Літинський Василь), депутат **(VIII-1)** 170¹, 182³
- Лихтинський Ксенофонт, депутат **(VIII-1)** 170¹
- Личич Іван, селянин **(VI)** 292
- Лібуцій, висвячений єпископ для Русі **(I)** 456
- Лівинський Яхно Старий (Старий Яхно Лівинський, Liszanski), сотенний отаман **(VIII-1)** 316⁶
- Лівій Тит, римський історик **(I)** 129³, 137, 139³
(VI) 362
(VII) 569
- Лігенза, кременецький райця **(VI)** 274
- Ліздейк, син Витеня, литовський князь **(III)** 570
його син **(III)** 570
- невістка*, див. донька Льва Юрієвича
- Лізімах, античний правитель чорноморських міст **(I)** 120, 128
- Лізоля Франц, австрійський посол **(IX-2)** 1278², 1281-1282 (свідчення про переговори Калугера зі шведським королем), 1288 (деталі інструкції шведським послам до козаків), 1338-1339 (поради цісареві пошуку зв'язків з козаками), 1364 (враження Бенювського від посольства до козаків), 1366 (вісті про загравання Виговського з польським королем), 1379¹, 1431 (посередництво між Фрідріхом Вільгельмом і Яном Казимиром)
(X) 316, 328¹
- Ліковський Е. (Likowski E.), вч. **(V)** 511³, 542¹, 545¹, 555³, 565², 569², 570², 573³, 578², 582¹, 595², 596², 598², 615², 616⁶, 659
(VI) 486⁶, 487¹, 630, 631
(VII) 445¹, 448³, 465⁵, 501¹
(VIII-1) 320
- Лілієнкрона Густав Гальштадський (Гальштадський Лілієнкрона Густав), шведський посол **(IX-2)** 1330-1331 (переговори в Чигирині), 1333 (нове посольство до козаків), 1365, 1369 (інформація про обрання Юрія Хмельницького гетьманом), 1377³, 1389, 1394 (місія до гетьмана), 1395-1397 (інструкції на посольство), 1411 (спроби досягнення тіснішого союзу з козаками), 1420-1421 (переговори в Чигирині), 1425,

- 1426 (звіт про посольство), 1428-1431 (деталі розмов з гетьманом і Виговським), 1432, 1435-1437, 1439 (московські домагання), 1440, 1441, 1467 (чутки про погром запорожцями татар), 1470-1473 (реляція королеві про останні розпорядження гетьмана перед смертю), 1474, 1549 (неприхильний відгук про Калугера) (X) 4, 9 (розмова з Виговським), 10-11 (лист до Шебеші 17 (27) серпня 1657 р.), 40 (розпитування про нього московським послом), 63-68 (укладання українсько-шведського союзу), 240
- Лілов О., вч. (VI) 630
- Лімберт Ол., вч. (III) 210^{1,2}
- Лінаж Восьєн де (Восьєн де Лінаж, Linage Vauciennes de), історик XVII ст. (VIII-2) 146¹, 204, 211
- Лінде С.Б. (Linde S.B.), вч. (V) 124³, 623 (VI) 364², 390¹⁻³, 616
- Ліндфорс-Русова С.Ф. (Русова-Ліндфорс С.Ф.), фольклорист (IX-1) 95
- Лінецький, єзуїт (VIII-3) 188²
- Ліпінський Т. (Lipiński T.), вч. (II) 456¹, 570 (IV) 450, 497, 501, 503 (V) 651 (VI) 55¹, 333³
- Ліпоксай, син Таргітая, скіф. міф. (I) 110
- Ліппомано (Lippomano), нунцій (V) 252
- Ліпський Раквиренц, поручик (VII) 340⁵
- Ліпський Януш, козак (VII) 340⁵
- Лісевич З. (Lisiewicz Z.), вч. (IV) 23^{1,2}, 24², 27¹, 434, 437, 439 (V) 311², 312⁷
- Ліске Кс. (Liske X.), вч. (IV) 31³, 118¹, 119¹ (V) 253¹, 310², 316¹, 317¹, 448¹, 636, 638 (VII) 440², 588 (VIII-1) 205³, 206¹
- Лісков (III) 398³, 399⁴
- Лісницький Григорій (Костир Грицько, Сахненко Григорій, Сахнович Григорій, Sielnicki Zachnowicz), миргородський полковник, наказний гетьман (VIII-3) 31 (IX-1) 567⁷ (IX-2) 685 (повідомлення гетьманові про підхід царського війська), 688, 691, 693, 695, 731, 734 (участь у Переяславській раді), 740 (жандання від Бутурліна присяги від імені царя), 743-744 (вимога гарантійної хартії від Бутурліна), 796, 873⁵ (повідомлення про польські напади на Подністров'ї), 919 (клопотання перед царем за маєтності), 924-925 (відмова брати царське золото), 952 (відправлення гетьманом до поляків), 1114 (виступ на Городок), 1117 (переговори з обложеними львів'янами), 1122 (зустріч з львівським духовенством), 1124 (переговори з Гродзіцьким), 1372 (претендент на гетьманство), 1412 (зустріч з Федором Бутурліним), 1455 (виступ проти татар на Ташликах), 1468-1469 (розмови з Желя-

- бужським), 1472 (конфлікт з Хмельницьким)
(X) 4, 35, 48-49 (нові “московські” статті), 49-52 (найбільший противник посилення московських впливів в Україні), 53³, 56, 61 (претендент на гетьманство), 77, 81-82 (антимосковська агітація після Корсунської ради), 86, 87 (рада в Миргороді), 88-90, 101, 106, 109-111, 112-113 (вдаваний противник Виговського), 114, 115, 119², 124, 128², 131, 132, 137-138, 140, 148, 149, 153-154 (втрата влади над миргородським полком), 157², 159, 160-164 (інструкція на посольство до Москви), 165-168, 171, 172, 174, 178, 183, 184, 187, 190-194 (посол у Москві), 196-197¹ (лист Виговського), 199-205¹, 223, 234, 235, 239, 240, 252, 260, 268
- Лісовський, польський полковник **(IX-2)** 1261, 1263
- Лісовський, шляхтич **(VII)** 324, 337
- Лісовський Л., вч. **(VII)** 574
- Ліствичник, див. Іоан Ліствичник
- Літинський, див. Литинський
- Літинський Адам, шляхтич **(VI)** 244
- Літинський Василь, див. Лихтинський Василь, депутат
- Літинський Василь, шляхтич **(VI)** 244
- Літинський Іван, шляхтич **(VI)** 244
- Літинський Лука, шляхтич **(VI)** 244
- Літинський М., вч. **(V)** 652
- Літинський Миколай, шляхтич **(VI)** 244
- Літинський Михайло, шляхтич **(VI)** 244
- Літинський Павло, шляхтич **(VI)** 244
- Літинський Самійло, шляхтич **(VI)** 244
- Літинський Стефан, шляхтич **(VIII-1)** 81
- Літинські, шляхтичі **(V)** 266
(VI) 240, 611
- Літіх Р. (Lüttich R.), вч. **(I)** 232³, 235¹
- Літкевич, шляхтич **(IX-1)** 196¹
- Ліудпранд (Liutprant), хроніст **(I)** 386, 439, 440, 441, 616-618
- Лобанов-Ростовський О. (Ростовський-Лобанов О.), вч. **(II)** 33¹
- Лобачевський Герасим, посол Хмельницького на Дон **(IX-2)** 919
- Лобаченко Іван, сотенний отаман **(VIII-1)** 316⁶
- Лобеський Ф. (Łobeski F.), вч. **(VI)** 619
- Лобзинський (Łobzyński Іоан) **(VIII-2)** 202, 211
- Лобода А., вч. **(I)** 481^{1, 2}, 504², 554, 573
(III) 496¹, 557
- Лобода Григорій (Loboda Archorij, Łoboda Hrehory), козацький гетьман **(VII)** 199 (похід 1593 р.), 203-204 (походи 1594-1595 рр. на Волощину), 207-209, 210-211 (лист до Жолкевського), 213 (скинення з гетьманства), 214, 215 (репрезентант статочної частини козаків), 216-217 (складні стосунки з Наливайком), 219, 220, 221 (переговори з Жолкевським), 222, 224 (нові вибори на гетьманство), 226 (переговори зі Струсем), 228 (обвинува-

- чення у зраді і смерть), 229, 230¹, 245², 266, 274, 282¹, 284⁴, 285, 290 (участь у козацькому колі), 307, 580, 581
(VIII-2) 44
(VIII-3) 48
- Лобода Мартин, городецький міщанин (VI) 257²
- Лобода Федір, військовий суддя (X) 232, 335, 350
- Лобода Федір (Лебеда Федір), переяславський полковник (VIII-3) 235¹ (участь у переговорах з Киселем у Києві), 244 (зустріч з московськими послами), 258³ (відомості Неронову про укладання козацького реестру), 278
(IX-1) 76
(IX-2) 735 (участь у Переяславській раді(?)), 1523
- Лобода Федько, козак (VIII-2) 69, 70
- Л-ов С. (VI) 629
- Ловицький Самійло, полтавець (X) 211
- Ловіч Станіслав, торговець (VI) 175
- Ловчицький (Łowczyński), польський посол (IX-1) 99², 100², 103², 105¹
- Логвин, десятник (VI) 292
- Логотат, див. Симеон Логотет
- Логотет псевдо-, див. Симеон Логотет
- Логотет Симеон, див. Симеон Логотет
- Лодигенський М., див. Ладигенський М.
- Лодигенський Федір Абросимович, див. Ладигенський Федір Абросимович
- Лоевич Ходко, господар (V) 77³, 79¹
- Лозинський В. (Łoziński W., Sigma), вч. (V) 199^{1, 3}, 201³, 202⁴, 234³, 242², 250², 251¹, 258², 335¹, 338¹, 347², 369⁴, 640, 651
(VI) 22³, 65¹, 66², 67⁵, 68^{2, 3}, 70⁶, 71^{3, 5}, 72⁵, 78^{1, 2}, 98², 101³, 102⁸, 107⁵, 118¹, 125², 131³, 133^{2, 6}, 140¹, 163¹, 170², 171³, 172⁵, 177³, 178³, 179^{2, 3}, 181², 196⁴, 219⁴, 240³, 241^{1, 3}, 242¹, 244¹, 263³, 270^{3, 4}, 376¹, 380⁵, 384⁴, 387^{1, 2}, 388¹, 393², 395¹, 397¹, 409¹, 590², 602, 603, 617¹, 619, 620, 623, 624
(VIII-1) 183¹
(VIII-2) 86²
(VIII-3) 88², 94²
- Лозинські, шляхтичі (VI) 240
- Лозич, пинський боярин (V) 45
- Лозка Михайло, вінницький підстароста (VIII-1) 170
його мати, фундаторка Київського братства (VIII-1) 170
- Лозка Стефан, мозирський маршалок (VII) 412
його жінка, див. Гулевичівна Гальшка
- Лозки, шляхетська родина (VI) 280, 284
(VII) 563¹
- Лозовицький, жидичинський ігумен (IX-2) 1510, 1523
- Лозовицький Микола, митрополичий слуга (IX-2) 747¹
- Лозовський Теодозій, див. Лазовський Теодозій
- Лойко Ф. (Lojko F.), вч. (VI) 198⁴, 604
- Лойовський Грицько, шляхтич (VI) 251
- Лойовський Лесько, шляхтич (VI) 251
- Лойовський Семен, шляхтич (VI) 251

- Лойовський Федько, шляхтич **(VI)** 251
- Локеток Володислав, польський король **(III)** 98, 101, 102, 111-112 (взаємини з руськими князями на поч. XIV ст.), 114-115 (союз із Юрієвичами), 116, 118, 120-121 (лист 1323 р. про смерть Юрієвичів), 122², 123¹, 126, 128, 129, 133, 134, 522, 523, 527-530
(IV) 427
(VI) 28
його син **(III)** 123¹
- Ломелін Король, генуезький полководець **(IV)** 309
- Ломоносов М., вч. **(I)** 604
- Ломський Данило, волоський посол до гетьмана **(IX-2)** 923
- Ломський Микола, депутат **(VIII-1)** 170¹
- Лонгінов А., вч. **(I)** 433¹, 557
(II) 375⁷, 564, 608, 609
(III) 110¹, 124¹, 125³, 507, 523-525, 529, 531, 547, 570
(IV) 431, 446, 515, 516
- Лопарьов Х., вч. **(I)** 508³, 566
(II) 73¹, 115², 556
(III) 9², 263², 319⁵, 407¹, 421⁵, 470², 477², 486², 562, 563
- Лопатич Сенько, шляхтич **(V)** 483
- Лопатка Іван, шляхтич **(VI)** 239
- Лопатка-Осталовський Іван (Осталовський-Лопатка Іван), кандидат на владництво **(V)** 441
(VI) 509²
- Лопаткін Юшка, донський отаман **(VIII-2)** 54
- Лопацинський Г. (Łopaciński G.), вч. **(IX-2)** 1126²
- Лопухін Абрам, московський посол до Хмельницького **(IX-2)** 1232, 1249 (одержання в Чигирині тексту московсько-польського договору), 1255-1256 (відправлення до гетьмана і царська інструкція), 1266 (царський наказ заспокоїти гетьмана щодо Нечая), 1318, 1323-1326 (переговори з гетьманом і Виговським), 1329, 1346-1347 (гетьманський лист цареві), 1353 (зміст гетьманського листа)
- Лопухін Ларіон Дмитрович, думний дяк **(IX-1)** 139, 210-212 (інструкція на посольство до козаків), 215, 231, 256
(IX-2) 614 (лист від Виговського про військову допомогу), 649 (посольство до козаків), 679, 728 (приїзд до Переяслава), 747 (інцидент з Косовим), 769, 792, 861 (зустріч з депутацією київського духовенства під Смоленськом), 865 (оголошення резолюції царя щодо відібраних церковних маєтків), 935 (скарги Поклонського на Золотаренка), 959³, 963 (прийом Золотаренка), 1080 (клопотання козаків про посольство до шведів), 1091, 1154, 1155¹, 1159 (посольство до гетьмана), 1166, 1167, 1192, 1200 (посольство до Чигирини), 1203¹, 1204 (вимога забрати козаків з Могилева), 1205 (царська інструкція щодо сотника Петровича), 1205-1206 (інструкція щодо заведення московських воєвод у козацьких містах), 1207 (справа сівських купців), 1208 (питання

- української еміграції), 1208-1209 (відносини козаків з угорцями, молдаванами, волохами, поляками і шведами), 1209-1210 (скарги на конкуренцію у торгівлі горілкою в Путивлі), 1211 (зустрічі з Балабаном і молдавськими послами), 1211-1217 (додаткові царські інструкції щодо Нечая), 1235 (лист від Виговського з приводу посольства Скоробогатого), 1248³, 1253 (лист від Виговського), 1259, 1352-1353 (лист від Хмельницького), 1447 (лист від Виговського про військову допомогу) **(X)** 27
- Лопушан Богдан, молдавський господар **(VII)** 147
- Лопушан Олександр, молдавський господар **(VII)** 147
- Лорбах, австрійський посол **(IX-2)** 1232
- Лоренц О. (Льоренц О., Lorenz O., Lorentz O.), вч. **(III)** 528 **(IV)** 436, 443 **(V)** 513²
- Лосковський Васько, шляхтич **(VI)** 251
- Лосковський Єрмак, шляхтич **(VI)** 251
- Лосковський Іван, шляхтич **(VI)** 251
- Лосковський Лазар, шляхтич **(VI)** 251
- Лосковський Олексій, шляхтич **(VI)** 251
- Лосковські, шляхтичі **(VI)** 251, 252
- Лостовський, староста **(IV)** 481
- Лотиш Г., вч. **(IV)** 424
- Лотка (Лочка, Lochka, Lothka), руський князь **(III)** 132, 534
- Лотоцький О., вч. **(III)** 284¹ **(V)** 657
- Лохвицький О., вч. **(III)** 248⁴, 537, 541
- Лочка, див. Лотка
- Лубенецький Ан. (Łubieniecki A.), хроніст **(VI)** 627 **(VII)** 99
- Лубенський Матвій, гнезненський арцибіскуп, польський примас **(VIII-2)** 140, 182¹, 192 **(VIII-3)** 5-6 (претендент на місце померлого короля), 8 (голова тимчасового уряду), 9 (наміри порозумітися з Хмельницьким), 11 (повідомлення від Киселя про наміри Хмельницького), 16-18 (посланці до Хмельницького), 24, 25, 55¹, 170⁴, 262 (релігійне питання Зборівських угод) **(IX-1)** 29, 154, 179, 344
- Луга, служебник київського воєводи **(IX-1)** 381-384
- Лугвен (Ликвеній, Лугвен-Семен, Лугвеній, Семен-Лугвен, Ligen, Lingvenus), син Ольгерда Гедиміновича, мстиславський князь **(IV)** 70, 129, 134², 194², 466, 514-516 **(V)** 29
- Лугвеній, див. Лугвен, син Ольгерда Гедиміновича
- Лугвен-Семен, див. Лугвен, син Ольгерда Гедиміновича
- Лука, білградський митрополит **(V)** 606
- Лука, євангеліст **(IX-1)** 259
- Лука, ігумен св. Спаса **(III)** 281
- Лука, львівський канонік **(V)** 599
- Лука, полоцький єпископ **(V)** 413, 414

- Лука Жидята (Жидята Лука), новгородський єпископ **(III)** 282, 358, 387³, 388², 467, 474, 475, 561
- Лука з Тернополя, копіїст **(VI)** 430
- Лукаріс Кирило (Lukaris Cyrillus), царгородський патріарх **(V)** 604³, 606, 613, 616⁷, 660 **(VI)** 484⁷, 486 **(VIII-1)** 6, 8 (грамота про права братств), 15-18, 23, 36, 82, 88, 95-97, 131, 142², 147, 157, 171, 172, 179, 183, 186 **(VIII-2)** 20³, 26, 89, 90, 95, 105, 107, 108
- Лукаш, див. Климович Лукаш
- Лукаш, козак **(IX-1)** 57
- Лукаш, селянин **(VI)** 292
- Лукаш, торговець **(VI)** 175
- Лукашевич Ю. (Łukaszewicz J.), вч. **(V)** 417², 595¹ **(VI)** 407¹, 568³, 569², 612, 624 **(VII)** 459² **(VIII-2)** 106¹
- Лукашевський, див. Єльський Лукаш
- Лукашка, київський міщанин, купець **(VIII-3)** 242
- Лукаш-лікар, див. Климовський Лука
- Лукашович Іван, руський маляр **(VI)** 377⁷
- Лукіан, античний письменник **(I)** 121, 125
- Лукініх І. (Lukinich I.), вч. **(VIII-3)** 103³
- Лукіянін (ймов., Чорнинський Лукіянін), козак **(VII)** 161
- Лукіянін, козацький посол до Криму **(IX-2)** 887
- Лукіянов Іван, козацький полковник **(IX-1)** 287
- Лукіянов Федір, київський міщанин **(IX-1)** 502, 535⁵
- Лукман-Сеїд, див. Сеїд-Лукман
- Луковський Севастьян, печерський слуга, український шляхтич **(IX-2)** 747¹
- Лукомський, урядник **(VIII-2)** 39
- Лукомський С., вч. **(VII)** 479⁷, 564, 571 **(VIII-1)** 321 **(VIII-2)** 125, 203
- Лукомські, князі **(V)** 30, 32¹ **(VI)** 598
- Лук'янович П. (Лукьянович П.), вч. **(VI)** 484¹, 612
- Лукьянович П., див. Лук'янович П.
- Лунник, теребовельський соцький **(V)** 309¹
- Лунь, вїт **(VI)** 186
- Лупул Василь, молдавський господар **(VIII-2)** 163⁷ **(VIII-3)** 20¹, 140 (перше посольство до Хмельницького), 123², 131 (пропозиції Хмельницькому через Паїсія), 135 (обіцянки Хмельницькому), 174, 240, 241 (невизначність у ставленні до гетьмана), 271² **(IX-1)** 10 (участь у звільненні Потоцького), 42⁷, 45⁷, 46, 49, 53, 62 (скарги Хмельницького), 63¹, 74, 80-87⁷ (причини походу Хмельницького), 88, 89-94 (хід і завдання кампанії), 96-97 (дума про молдавську війну), 98-99 (ліквідація напруження), 100⁷, 103¹, 105, 106² (посольство до Потоцького), 109, 116, 122, 123, 127, 128, 129-130 (інтриги проти козаків), 131-134, 135², 136 (нагана з Царгорода), 137⁷, 139-141,

143, 149, 156, 160, 161, 165, 167, 172, 205(?), 206, 214 (його посол до Хмельницького), 216 (листи до Потоцького), 217, 234, 236¹, 238, 242, 249-250 (листування з козаками), 251, 273, 274, 288, 306¹, 307 (лист до Потоцького), 315, 316 (інтриги проти Хмельницького), 317, 345 (остороги про ворожі замисли Хмельницького), 362-363 (гнів Хмельницького), 372, 375, 378, 379², 386¹, 427-429 (відновлення гетьманом волосського плану), 430, 431, 433, 436, 444, 445, 446, 451, 452, 455-457, 459-466 (посередництво), 467, 470, 472, 473-476 (справа шлюбу доньки з Тимофієм Хмельниченком), 477-483 (весілля Тимоша і політичні наслідки), 484-487 (плани щодо Волощини і Семигороду), 488-492, 494¹, 499 (лист до короля), 502, 504 (посередництво), 506-509 (молдавська справа у польському трактуванні), 510-523 (молдавська міжусобиця, втеча з Молдавії), 524-527 (допомога Хмельницького, похід Тимоша), 529-531 (реакція у Польщі), 532-535, 538-540 (похід на Волощину), 541-543 (битва під Торговищами), 544, 546, 547, 551, 553, 554¹, 558, 568, 570, 571, 572 (зустріч з гетьманом), 573-574 (скорбота в Сучаві), 576, 577, 579-590, 591¹, 592-596, 597 (арешт і видача ханові), 598

(IX-2) 609, 652 (новини для Тимоша Хмельницького про допомогу з України), 653 (попередження полякам про напад козацьких військ), 659², 660, 663-666 (його скарги), 666 (заохочення козаків і татар іти на Молдавію), 668-669 (про допомогу козаків і татар), 671-674, 681, 685 (вимога турків до татар відновити Лупула на господарстві), 687, 781 (протекція Хмельницького перед Портою), 893 (чутки про поновлення на воеводстві), 899, 903 (відправлення з Криму до Царгорода), 904, 905, 914, 917 (лист від Радзейовського), 919, 921, 922, 943, 952 (інтриги Стефана, Щербана і Ракоція), 972, 984⁴ (свідчення Павла Алепського), 987, 1004, 1005, 1010, 1097-1098 (козацькі спроби визволення з полону), 1104, 1146¹, 1157¹, 1272 (протекція Хмельницького перед царем за доньку), 1352¹, 1438 (прагнення дістати семигородське князівство), 1498, 1543, 1546, 1547

його жінка (IX-1) 87, 91, 478¹²-480, 510, 511, 518, 520, 525, 526, 539, 540, 544, 571¹, 572, 581, 583, 585, 586, 590, 592², 594-597

(IX-2) 653, 659², 668, 671, 674, 1010, 1352, 1546, 1547

його жінки батьки (IX-1) 595

його діти (сини) (IX-1) 91, 518, 526, 572

(IX-2) 1010

- його брат (IX-1)* 510, 511, 540
його племінники, див. Гаврилов Іван, Лупул Стефаниця
- Лупул Стефан(-иця), син Василя Лупула **(IX-1)** 478, 511, 540, 585, 595-597, 600 **(IX-2)** 943, 1546
- Лупул Стефаниця (Стефаниця), племінник господаря **(IX-1)** 156, 513-515, 570, 573
- Лупули, молдавська господарська родина **(IX-1)** 511, 515, 571, 573, 592, 597 **(IX-2)** 665, 666, 903, 943
- Лупулівна Гелена, див. Радзивілова Гелена
- Лупулівна Розанда, див. Хмельницька Розанда
- Луренц, золотник у Кременці **(VI)** 274
- Луц Стефан (Луч Стефан, Lucus Stefanus de Kolosvar), угорський посол **(IX-1)** 498, 522
- Луцкевич Василь, полковник **(VII)** 473
- Луць, селянин **(VI)** 292
- Луцький Андрій, шляхтич **(VI)** 243
- Луцький Іван, новоскольський сотник **(IX-2)** 1048
- Луцькі, шляхтичі **(VI)** 240, 611 **(VIII-1)** 182³
- Луцьович Івасько, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Луч Стефан, див. Луц Стефан
- Лученко Михайло, див. Лучченко Михайло
- Лученко Яцко (можл., Ладенков Яків) **(VIII-3)** 255³
- Лучицький І., вч. **(I)** 355¹, 356², 553 **(III)** 545 **(VI)** 21^{2,3}, 22¹, 602
- Лучичі-Виговські (Виговські-Лучичі), шляхтичі **(VI)** 281
- Лучка, селянка **(VI)** 267⁵
- Лучка з Витвиць, шляхтич **(VI)** 237
- Лучкай М., вч. **(II)** 581
- Лучченко Михайло (Лученко Михайло), осавул Війська Запорізького **(VIII-3)** 207 (рятування польського посольства зі Зборова), 245 (на прийомі посла Неронова), 274
- Лушинський, польський посол до козаків **(VIII-1)** 50, 59
- Луцкевич В. (Łuszczkiewicz W.), вч. **(II)** 467¹, 570 **(III)** 424², 554 **(VI)** 619, 620
- Любавський М., вч. **(I)** 356² **(II)** 303^{1,4}, 369⁹, 373¹ **(III)** 236¹, 529, 531, 536 **(IV)** 14¹, 64¹, 70³, 95¹, 174², 237¹, 239¹, 242³, 246², 250¹, 253², 254^{1,3}, 256⁴, 258⁷, 260², 262¹, 263¹, 264², 276¹, 343², 358⁴, 361¹, 364⁴, 365^{1,4}, 368², 375³, 376³, 377², 379⁴, 381¹, 383¹, 384^{2,4}, 385^{1,2}, 386^{1,2}, 387³, 395², 403¹, 427, 466-468, 470, 475, 477, 481, 482, 491-493, 495-497, 500-502, 512 **(V)** 8², 10¹, 11¹, 13¹, 14¹, 15^{2,3}, 16^{1,2}, 17¹, 28^{1,3}, 31¹, 34², 36¹⁻³, 40⁵, 44¹⁻³, 45³, 54¹, 57², 58¹, 59¹, 60¹⁻³, 61^{1,5}, 65^{1,2}, 66¹, 67¹, 68², 69³, 103³, 108¹, 110¹, 111¹, 117¹, 118³, 119¹, 128¹, 130², 137¹, 139^{1,2}, 142¹, 144¹, 158¹, 160^{1,6}, 169¹, 172², 174^{2,5}, 175², 176¹, 182⁷, 210⁴, 289¹, 290², 291^{1,2,4}, 294¹, 296¹, 299¹, 300¹, 302¹, 339¹, 340¹, 363⁵, 453³, 454¹, 456¹, 457¹, 626-628, 632, 647

- (**VI**) 188³, 247¹, 248^{1, 2}, 249¹, 603
 (**VII**) 15¹, 16^{2, 3}, 24⁹, 30¹, 36¹, 52¹, 71³, 82², 85^{1, 2}, 568, 569, 579
- Люба-Радзими́нський З. (Радзими́нський З., L.-Radziwiński Z., Luba-Radziwiński Z.), вч. (**I**) 43¹
 (**IV**) 164¹, 169³⁻⁵, 214², 513, 514^{1, 2}, 516
 (**V**) 628
- Любарський Андрій, старший над арматою Білоцерківського полку (**IX-2**) 1011
- Любарт (Дмитро Гедимінович, Дмитро-Любарт, Любарт-Дмитро, Lubardus), син Гедиміна, волинський князь (**II**) 580
 (**III**) 116¹, 117, 121², 127, 139-142, 273, 530-532, 570
 (**IV**) 3, 15, 19-20 (проголошення галицько-волинським князем), 21, 25, 28-30, 32-37 (боротьба за Галичину 1349-1351 рр.), 39, 40², 41 (розрив угоди з Казимиром), 45-46 (кампанія 1366 р.), 46-48 (трактат 1366 р. з Польщею), 50-51 (повернення захопленої Волині 1370 р.), 52 (заходи в Галичині), 53, 54 (війна 1377 р.), 55-56 (закінчення збройної боротьби), 57, 59-60 (становище Галичини), 61-63, 95, 126, 159, 163, 312, 441, 443, 444, 446-448, 450, 471-473, 513, 516
 (**V**) 8, 289, 422, 449, 459¹
 (**VI**) 32, 41, 42¹, 48, 58, 150, 304, 333¹, 367¹
 його жінка (див. також: Агафія, Буча; ймов., донька
- Льва Юрієвича; ймов., донька Юрія-Болеслава) (**III**) 141, 530, 531, 532
 (**IV**) 471
 його друга жінка, див. Ольга
 його син(-и), родина, див. Любартовичі
 його брати (**IV**) 34, 35, 48
- Любарт-Дмитро, див. Любарт, син Гедиміна
- Любартович, див. Федір, син Любарта Гедиміновича
- Любартовичі (син(-и), родина) (**IV**) 46, 54, 163, 450
- Любарт-Федір, див. Федір, син Ольгерда Гедиміновича
- Любберт Зібранд, див. Люберт Зібранд
- Любенецький Володислав (**IX-1**) 70, 77, 83, 88³, 89³, 98², 102, 141^{2, 4}, 144
- Люберт Зібранд (Люберт Зібранд), протестантський письменник (**VI**) 542⁴, 563
- Любецька, княгиня (**VI**) 279
- Любецькі, князі (**V**) 32
- Любимов Г., вч. (**III**) 541
- Любович М., вч. (**VI**) 416¹, 418¹, 456³
- Любовіцький Станіслав, ціхановський стольник, польський посол до гетьмана, кум Хмельницького (**VIII-2**) 127, 148, 149, 204
 (**IX-2**) 1091, 1125, 1132-1136 (посольство до Хмельницького), 1141, 1166, 1170 (запевнення Хмельницького і Виговського у лояльності до короля), 1171-1172 (посольство до козаків), 1173, 1191, 1192-1193 (невдале комісар-

- ство до Чигирини), 1200, 1286
- Любомірський, воєвода **(VI)** 71
- Любомірський (Lubomirski J.), вч. **(VIII-1)** 321
- Любомірський Л., вч. **(VII)** 95², 187⁴, 581
- Любомірський Станіслав, білоцерківський староста, краківський, руський воєвода **(VII)** 461¹, 469^{1,2}, 475 **(VIII-1)** 64, 65, 71, 146 **(VIII-2)** 178, 185 **(VIII-3)** 10, 23, 218 (закладник у козаків під Зборовом), 285
- Любомірський Т. (Lubomirski T.), вч. **(V)** 123¹, 152^{1, 3-5}, 167², 184¹, 330², 371⁵, 372^{4, 6}, 373^{3,5}, 383¹, 633, 638, 640, 642 **(VI)** 145³, 170¹, 227¹, 264⁴, 603
- Любомірський Юрій (Lubomirski Jerzy), великий маршалок коронний, пізн. гетьман польний коронний **(VI)** 455² **(IX-1)** 258, 301, 302, 592 **(IX-2)** 652, 666-667 (опозиція проти походу на козаків), 696-698 (переговори з татарами під Жванцем), 705 (листи до татар), 706, 1313 (заклик до Ракоція рятувати Польщу від шведів), 1321 (відправлення Станіславського до Ракоція), 1325, 1341 (сприяння посольству Парчевича), 1377¹ (одержання польного гетьманства), 1388, 1389 (втеча з Кракова від Ракоція), 1390, 1391¹, 1398², 1410 (вступ в Угорщину), 1415, 1456-1458 (рейд на Семигород), 1460 (повернення до Галичини), 1462-1463 (переслідування війська Ракоція), 1466 (остерігання Ракоція щодо татарської загрози), 1550 **(X)** 312, 317, 320
його батько **(IX-2)** 705
його син **(IX-2)** 696-698
його родина **(IX-2)** 1390
- Любомірські, їхній музей, архів **(II)** 472¹, 485¹ **(III)** 399¹ **(VIII-2)** 139²
- Любомірські, шляхтичі **(IV)** 357² **(VI)** 625
- Любчанин Малко (Малко), батько Малуші **(I)** 469, 470¹
- Любчич, кишенський отаман **(X)** 124
- Люд (ймов., Liótr) **(I)** 621
- Людвік, баварський князь **(III)** 122²
- Людвік, син ландграфа тірінського **(III)** 27
- Людовік, саксонський герцог **(IV)** 120¹
- Людовік I, угорський король **(II)** 458³ **(III)** 128-130 **(IV)** 20¹, 21, 26, 28, 29 (грамота до Дедька 1344 р.), 35 (угода з Казимиром у 1350 р.), 36-38 (кампанія 1351-1352 рр.), 39, 40, 42-43 (похід на татар 1354 р.), 44², 48, 50, 51, 52 (лист до львів'ян), 53-54 (похід 1377 р.), 55, 56, 58, 62, 63, 101¹, 102-103 (політика в галицькій справі), 104-105 (призначення Володислава Опольського в Галичину), 106-109, 110-111 (відкликання Володислава Ополь-

- ського з Галичини), 112-114 (приєднання Галичини до Угорщини), 115 (смерть у 1382 р.), 122, 123, 125, 433, 436, 439-444 (джерела до кампанії 1351-1352 рр.), 448-449 (грамота про Любартові заходи в Галичині), 450 (джерела про похід 1377 р.), 462, 463, 465
(V) 77, 308, 375, 427-429
(VI) 24, 34, 35, 40, 41
його жінка, див. Єлизавета Молодша
його мати, див. Єлизавета Старша
його доньки, див. Катерина, Марія, Ядвіга
його доньки (IV) 103, 104
його династія (IV) 115
- Людівік I Побожний (Побожний Людівік), імператор франків (I) 394, 614
- Людівік II, імператор франків (I) 615
- Людівік XIV, французький король (I) 505
- Люкас, його нотатки, теки (VIII-2) 10², 20¹, 25¹, 147³
(IX-1) 175⁷
(IX-2) 1231³, 1279⁶
- Люкас С. (Lukas S.), вч. (IV) 426
- Люмбрез де (Льомбр де), французький посол (IX-2) 1241
(X) 67³
- Лют (ймов., див. Добриня Микитич; Лютий Мстислав, Мстиша Деревлянин; ймовірно, Нискина Святолдич; Свенельдич Мстислав, Свенельдич Мстиша, Miskina), дружинник київського князя (I) 190⁷, 438², 439⁷, 470⁷, 478, 479, 585, 587
- Лютай Фесько, переяславський сотник, осавул (VIII-1) 274, 316
- Лютер Мартин, реформатор (VI) 424, 560
- Лютеренко Яцина, див. Лютеренко Яків
- Лютий Мстислав, див. Лют
- Лютеренко Яків (Лютеренко Яцина), білоцерківський полковник (VIII-1) 316
(IX-2) 1018
(X) 139
- Лютувер, див. Путувер
- Люц Стефан, угорський нотарій, посол до Хмельницького (IX-2) 1074-1077 (посольство до козаків), 1091, 1105 (переговори з Виговським), 1184-1185 (посольство до гетьмана)
- Люценко І., вч. (II) 511¹
- Лябута Андрій (Labuta), сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Лявіссе Е., див. Лавіссе Е.
- Лявфер В. (Lauffer V.), вч. (VI) 185¹, 193⁷, 605
- Лягус, вч. (IV) 294²
- Лядинський Самійло, шляхтич (IX-2) 1273
- Ляйст Б. (Leist B.), вч. (I) 367², 390¹
(III) 552
- Ляноа Гільбер де, див. Гільбер де Ляноа
- Лянцкоронський (VIII-1) 105
- Лянцкоронський, коронний мечник (IX-2) 768⁵
- Лянцкоронський Вацлав, ніжинський стольник (IX-2) 1038⁷
- Лянцкоронський Єронім, син Станіслава Лянцкоронського, руський восводич (IX-2) 694 (заручник у татар на переговорах під Кам'янцем), 698,

- 710, 711, 1138 (бій під Озерною)
- Лянцкоронський Предслав (Lanckoroński Przesław z Brezia), пограничний староста **(VII)** 59, 60, 68, 80⁴, 86, 87¹-89, 94, 95¹, 96, 303², 304¹, 568, 570-573, 575
(VIII-2) 214
- Лянцкоронський Станіслав, брацлавський, пізн. руський воєвода, гетьман польний коронний **(VIII-3)** 149, 169, 170 (напади на козаків з-під Бара), 175¹, 180 (розгортання військ на Поділлі), 181 (сподівання удару на Кам'янець), 182¹, 183 (рішення про закладення табору під Збаражем)
(IX-1) 101, 102, 127, 153, 154, 164, 165, 171, 178 (лист до короля), 179, 181, 182, 184, 192, 193, 195-196 (облога Вінниці), 197 (незгода з Калиновським), 198-201, 203, 222², 229, 243, 269, 270, 273¹, 274¹, 275¹, 297, 298, 337 (заходи проти мародерів), 350², 351¹, 366, 419¹, 440, 446, 453 (руський воєвода), 526 (лист від воєводи Стефана), 530, 548², 597³
(IX-2) 667¹, 694, 698, 706 (переговори з татарами під Жванцем), 887 (реляція від посла з Криму), 915 (конкурент на польну коронну булаву), 922² (пояснення воєводою Стефаном своєї політики з козаками), 946, 959³, 1014 (наступ на Поділля), 1018⁴, 1020 (дії на Побужжі), 1021, 1023, 1025, 1031, 1033, 1035-1036¹ (універсали до населення Поділля), 1037-1039 (облога Демківки), 1042¹, 1043 (невдача під Охматовом), 1049, 1050, 1051 (пустошення Брацлавщини), 1053 (лист до Карач-бея), 1054 (реляція Ракоцієві), 1059¹ (лист до короля), 1060-1062, 1068, 1069 (відбуття на сейм), 1070, 1073, 1074, 1077, 1108 (оборона від шведів), 1114 (втрата маєтності в Ягольниці), 1160 (пропозиція Ракоція), 1166 (приїзд до Хмельницького), 1171, 1181, 1191 (чутки про намір служити гетьманові), 1193 (невдалі переговори в Чигирині), 1199-1200 (легенда про зміст переговорів з Хмельницьким), 1211, 1220, 1234¹ (представник на мирні переговори з москалями), 1377¹ (вістка про смерть), 1518
- Лянцкоронський Станіслав, пограничний староста, брат Предслава Лянцкоронського **(VII)** 28, 34¹, 94
- Лянцкоронський Ян, шляхтич **(VI)** 177
- Ляпунов, полковник з корпусу Ромодановського **(X)** 170
- Ляпунов Лев, боярин, московський посол **(X)** 73, 74
- Ляскаріс Костянтин, див. Костянтин Ляскаріс
- Лясковські, шляхтичі **(VI)** 277
- Ляскоронський В., вч. **(I)** 242², 279¹, 281², 550, 555
(II) 284², 342³, 344², 349^{1, 2}, 354³, 553, 563, 603, 606, 607
(III) 175¹, 539

- (IV) 488, 503
 (VII) 69⁴
 (VIII-2) 198
- Лясота Еріх (Lassota Erich von Steblau), посол австрійського цесаря (I) 477¹
 (VII) 55, 57, 137¹, 140¹, 157¹, 160¹, 197⁵-199⁴, ⁵, 200, 201, 215², 216, 280-284², ⁸, 286, 287, 289-292, 302, 580, 581
- Лясота Юрій, київський шляхтич (VII) 422
- Лятковський Ю. (Latkowski J.), вч. (III) 81³, 505
 (IV) 10¹, 12¹, 427
- Лягос Ян, астроном (VI) 463, 488
- Лях Адам, кременецький міщанин (VI) 274
- Лях Андрейко, селянин (VI) 267
- Лях Володислав, див. Володислав Лях
- Лях Мисько, селянин (VI) 267
- Лях Станіслав, шляхтич (VI) 290
- Лях Сташко, селянин (VI) 267
- Лях Степан, писар у Пушкаря (X) 251, 257
- Лях Ян, кременецький міщанин (VI) 274
- Ляхович, шляхтич, посланець князя Четвертинського до львівських єзуїтів (IX-2) 1385³
- Ляхович С. (Lachowicz S.), вч. (IV) 355², 358², 376^{1,2}, 385², 399², 400²
- Ляцький С., вч. (I) 606¹
- Ляцькі, шляхтичі (V) 32¹
- Лячко, вірменин (VI) 64
- Ляшенко Прокіп, черкаський сотник (VIII-1) 316
- Ляшки, шляхтичі (VI) 251
- Ляшко Алаktivон, шляхтич (VI) 251, 252
- Лященко А., вч. (III) 486¹, 567
- Львов М., вч. (I) 194¹, 202¹
- Львов Олександр, московський дворецький (IX-1) 208
- Львовський Володка, кореспондент (IX-2) 1234²
- Льомбр де, див. Люмбрес де
- Льонецький, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Льоренц О., див. Лоренц О.

М

- М.Г., див. Грушевський М.
- Маврикій, візантійський імператор (I) 168³, 169, 180, 369
- Маврикій (Псевдомаврикій, Mauri-
се), візантійський хроніст (I)
175, 182, 252, 253, 276, 311,
312, 348, 349, 366, 369, 371,
372
(III) 337
- Магдаленський, полковник (VII)
339
- Магді, халіф (I) 298
- Магомед, володар Хорезма (II) 540
- Магомед, ймов., див. Улу Мухам-
мед
- Магомед (Бахмет), мусульманський
пророк (V) 495
(VI) 424
(VII) 126, 517, 555
(IX-1) 134, 351
(IX-2) 1539, 1544
- Магомед-хан, див. Улу Мухаммед
- Магомет аль-Ауфі, див. Ауфі Му-
хамед аль-
- Мадаленські, українська шляхетсь-
ка родина (VIII-2) 115²
- Мадалинський, мстиславський вой-
ський (VII) 376
- Маджак (Бабак, Маджаль, Махак;
ймов., Мезамир), король
племені Валінана (I) 377,
378, 549
- Маджаль, див. Маджак
- Маск-султан (IX-1) 556
- Мазаріні, французький кардинал
(VIII-2) 20¹
(IX-2) 1131
- Мазепа, козацький ватажок (VII)
237²
- Мазепа Адам, білоцерківський ота-
ман (IX-2) 883
- Мазепа Іван, український гетьман
(VII) 478³
(VIII-2) 213
(IX-2) 743, 1477¹, 1503, 1507
- Мазепа Степан Михайлович, укра-
їнський шляхтич, батько
Івана Мазепи (IX-2) 743
- Мазовшанин Яшко, шляхтич (VI)
236
- Мазур Войцех, кременецький мі-
щанин (VI) 274
- Мазур Лукія, див. Мозира Лукія
- Мазур Станіслав, селянин (VI) 266
- Мазур Ян, кременецький міщанин
(VI) 274
- Майданко (Мойданок), чигиринсь-
кий товмач (IX-2) 687
- Майер Е. (Meuser E.), вч. (I) 46²,
107², 539
- Майер Йоган (можл., Майор Суй-
ги), шведський посол (IX-1)
137¹, 158, 175¹, 178¹, 180³,
222², 235, 237, 259, 264³,
282¹
- Майков А., вч. (III) 407⁵, 496¹
(V) 658
- Майков Л., вч. (I) 295⁵, 373¹
(VII) 569
- Майметша Сулешов, див. Маметша
Сулешов
- Майметша-мурза, див. Маметша
Сулешов
- Майнгард, місіонер (IV) 5²
- Майор Суйги, можл., див. Майер
Йоган
- Майцен А. (Meitzen A.), вч. (I) 353²
- Макар, селянин (VI) 268, 292
- Макар, торговець (VI) 175
- Макарець, товмач, автор реляції
(VII) 86
- Макарій, див. Гучапський Макарій,
львівський владика
- Макарій, київський митрополит (V)
415, 416, 478

- Макарій (Булгаков М.), митроп., вч.
(I) 507², 516³, 518², 519⁴,
 522², 565, 576
(II) 253², 274¹
(III) 63³, 68², 150², 261¹,
 267², 272², 276¹, 277¹, 279²,
 285¹, 374³, 394¹, 410¹, 440¹,
 472², 475³, 476¹, 479^{1, 4},
 480^{2,3}, 482^{1, 2}, 522, 540, 541,
 543, 544, 556, 560-565
(V) 264², 265¹, 277², 386³,
 404¹, 406^{1, 2}, 407¹, 408⁴, 409⁴,
 411¹, 412², 414⁴, 416¹, 419²,
 435², 436², 437^{2, 3}, 457¹, 470¹,
 510¹, 531², 532¹, 536¹, 554⁴,
 555³, 567¹, 569¹, 570³, 575¹,
 584¹, 653, 655-657, 659
(VI) 333¹, 344³, 422¹, 424¹,
 506¹, 569², 612, 613, 628
(VII) 437², 445¹, 450⁴, 525¹,
 584, 586
(VIII-1) 171², 194⁴
(VIII-2) 90², 93², 96², 173²
(IX-2) 813, 852¹, 853¹, 854¹,
 861⁴, 1220¹, 1375²
(X) 94², 99⁵
- Макарій, патріарх **(I)** 404³
- Макарій III (Masarius), антиохійський патріарх **(VI)** 378¹
(VIII-2) 153⁴
(VIII-3) 126⁵
(IX-1) 515, 516
(IX-2) 966, 967¹-968², 973,
 974, 978, 986, 987-988 (зустріч з Хмельницьким), 989-1001 (перебування у Києві), 1002-1003 (перебування в Умані, Богуславі і Трипіллі), 1005-1007 (перебування у Прилуці і Густинському монастирі), 1009 (перебування в Чигирині), 1010, 1060 (повернення з Москви через Україну), 1355, 1369², 1376 (турецький терор), 1493
- Макарій Римський **(III)** 464
- Макарій Чорт (Чорт Макарій), митрополит **(IV)** 331
(V) 412, 413, 655
- Макарович Іван, козацький депутат **(VII)** 251
- Макарушка О., вч. **(III)** 566
- Македонський Александр, див. Александр Македонський
- Македонський Філіп, див. Філіп II Македонський
- Македонянин, див. Федорович Марко Македонянин
- Македонянин Григорій, див. Цамблак Григорій
- Макеевський, поляк з Корця **(X)** 274
- Макиавеллі Николо **(IX-2)** 885
- Макиавеллі Николо, ірон. про Адама Киселя **(IX-1)** 155
- Макін ель-, арабський хроніст **(I)** 496¹, 500², 573, 574
- Мак-Ленан (Ленан, McLennan J.), вч. **(I)** 343
- Маковей, св. **(VIII-3)** 127
- Макович Василь, господар **(V)** 159
- Макович Миско, господар **(V)** 159
- Макош Мацек, селянин **(VI)** 265
- Макробій, античний письменник **(I)** 89²
- Максим, запорожець, випищик **(VIII-1)** 152
- Максим, митрополит **(III)** 190, 268, 269, 271, 386, 408³, 544
- Максим, патріарх **(VIII-1)** 8
- Максим, чернець **(VI)** 342²
- Максим Грек (Грек Максим), письменник **(VI)** 440², 442, 443, 493
- Максим Ісповідник **(VI)** 345, 346
- Максимейко М., вч. **(III)** 356², 551
(IV) 144², 264³, 333¹, 380¹, 381¹, 384⁴, 385², 386¹

- (V) 4¹, 457¹, 625, 627, 629, 630
- Максименко Іван, селянин (VI) 292
- Максиміліан, австрійський ерцгерцог (VII) 172, 205, 230
- Максиміліан, імператор (IV) 281, 290
(V) 255
(VI) 183¹
- Максимович М., вч. (I) 242², 339², 552, 553, 604
(II) 353², 354⁷, 562, 564
(III) 146¹, 161³, 453², 560
(V) 29²
(VI) 309¹, 609, 631¹
(VII) 72³, 73², 74¹, 104¹, 355², 377¹, 407¹, 489⁴, 566, 570, 572, 573, 582
(VIII-1) 170¹
(VIII-2) 142⁴, 153⁵, 212, 214-217, 219
(VIII-3) 124², 273^{1, 2}, 274¹, 278^{1, 2}, 279²
(IX-1) 95¹, 422¹
(IX-2) 1127⁷, 1369³, 1478³
- Макушев В., вч. (VI) 416¹
(VII) 589
- Мал, деревлянський князь (I) 375-377, 424, 438², 447, 448, 450, 469¹, 470⁷
- Малай з Черкас, козацький отаман (VIII-1) 45
- Маласпін, нунцій (V) 582¹, 595², 598²
- Малаха Федько, маляр (VI) 376¹
- Малашкін Л., вч. (VI) 622
- Малевич К., вч. (VII) 407¹
(VIII-1) 319
- Малейкевич Фурс, козацький посол (VIII-1) 39
- Малеміяна, черниця (VI) 309
- Малецький А. (Małeckі A.), вч. (I) 489¹
(II) 21¹, 63⁴
(V) 48¹, 641
- Малинін В., вч. (V) 520⁷, 522⁷
- Малиновський І., вч. (V) 627, 629
- Малиновський М. (Malinowski M.), вч. (IV) 191¹, 426, 479
(V) 85², 527², 626
- Малиновський Михайло (Malinowski M.), вч. (V) 656, 658
(VI) 619
- Малинський, торговець (VI) 177
- Малинський-Слович Остафій, див. Слович-Малинський Остафій
- Малиха Андрій, покойовий митрополита (IX-2) 747¹
- Малиха Олександр, український шляхтич, писар (IX-2) 747¹
- Малишевський І., вч. (I) 512², 518², 519⁴, 533³, 573
(II) 108², 554, 563
(III) 171³, 299¹, 540, 542
(IV) 491
(V) 254², 413³, 532¹, 603^{1, 4}, 613¹, 615^{1, 2}, 659
(VI) 422¹, 433⁴, 434¹, 439^{2, 5}, 463¹, 464¹, 484⁷, 496^{1, 2, 4}, 552⁷, 560³, 629
(VII) 10³
- Малко, див. Любчанин Малко
- Малов Іван, московський дизертир (IX-2) 1265, 1266
- Малуша (ймов., Малфрідь), мати Володимира Великого, нешлюбна жінка Святослава Ігоревича (I) 469, 470, 480
її *батько*, див. Любчанин Малко
її *брат*, див. Добриня Микитич
- Малфрідь (Мстиславна), донька Мстислава Володимировича Мономаховича, жінка Сігурда норвезького (II) 116, 117
- Малфрідь, ймов., див. Малуша

- Малчинський Войтіх, козак **(VII)** 340⁵
- Маляля, див. Іоан Маляля
- Малькевич Григорій, козацький посол на сейм **(VIII-1)** 59
- Мальмберг В., вч. **(I)** 55¹, 115², 540
- Мама, св., див. Мамант, св.
- Мама Григорій, див. Григорій Мама
- Мамаєвич Іван, осавул **(VII)** 365
- Мамай, татарський хан **(IV)** 71, 81, 83, 281, 295, 302, 305, 312, 453
його син (IV) 281
- Мамант (Мама), св., церква **(I)** 285, 432
пристань **(I)** 285, 286, 432, 510
- Мамбет-мурза **(IX-2)** 694 (закладник у короля за Жванецьким миром), 697, 760
- Мамет Челебій, татарський ротмістр у польському війську **(IX-1)** 175⁷, 492, 494
- Мамет-бей, татарин **(IX-1)** 498
- Мамет-осавул, татарин **(IX-1)** 443
- Маметша Сулешов (Майметша Сулешов, Майметша-мурза, Сулешов), татарський князь **(IX-1)** 557, 558
(IX-2) 1065, 1066²-1068⁷ (переговори з московськими послами), 1099-1101 (відомості московським послам про наміри хана), 1140 (про події в Галичині), 1174 (справа полонених козаків), 1357 (переговори з московськими послами про козацькі справи), 1358 (відомості московським послам про намір хана іти на Московську державу)
(X) 148, 248, 261¹
його діти (IX-2) 1358
- Мамонич Кузьма, купець, друкар **(V)** 620(?)
(VI) 438⁴, 442(?), 444(?)
- Мамонич Лукаш, купець, друкар **(V)** 620(?)
(VI) 438⁴, 442(?), 44(?)
- Мамоничі, меценати **(VI)** 429, 438, 499
- Мамутеля, австрійський урядовець **(VII)** 205
- Мамшій, воєвода **(III)** 101
- Манаріні, маршалок, слуга Радзейовського **(IX-2)** 1078, 1079
- Манас, жид **(VI)** 176
- Манасія, див. Костянтин Манасія
- Манастирський Іван, козацький посол **(VII)** 545
- Манастирський Іван, шляхтич **(VI)** 244
- Манастирські, див. Монастирські
- Мансир-мурза **(X)** 284, 285
- Мансур абу- **(I)** 306
- Мансур Ходжа, боржник **(VI)** 58
- Мануїл, претендент на молдавський престол **(VII)** 165
- Мануїл I Комнен, візантійський імператор **(I)** 101, 508
(II) 116, 117, 153, 189, 190⁷, 428, 441, 442
(IV) 297⁴
його родина (II) 117
- Мануїл II, візантійський імператор **(III)** 276, 408
(IV) 297⁷, 298
його син (IV) 297⁷
- Мануїл Грек, смоленський єпископ **(III)** 263, 264, 453
- Мануїл Комнен (Комнен Мануїл), візантійський посол **(II)** 189
- Мануїл Ягайлович **(II)** 405
- Мануїлов Григорій, посол Тимоша Хмельниченка в Москву **(IX-1)** 470

- Мануїлов Ілля, див., можл., Мануїлович Ілля
- Мануїло, отаман (VII) 133²
- Мануїлович Ілля (Грек Ілля, Греченин Ілля; можл., Мануїлов Ілля), брат коринфського митрополита Йоасафа, інформатор (IX-1) 207², 212, 255, 445, 447, 474
- Мануїлович Михайло (можл., Мануленко Мисько зі Стеблева, Мисько; Manuiłowicz Myszayło), корсунський сотник (VIII-1) 309, 310, 316
- Мануленко Мисько зі Стеблева (можл., Мануїлович Михайло), козацький посол (VIII-1) 118
- Маняк, заволзький хан (VII) 78
- Манько, Носчин зять (можл., Настин), городецький міщанин (VI) 257²
- Манько, селянин (VI) 267⁵
- Марван, арабський вождь (I) 194, 195²
- Маргевич Дмитро, нобілітований козак (IX-1) 157¹, 165
- Марголін П., вч. (I) 286⁴
- Маргаш В. (Margasz W.), вч. (V) 310², 313⁷, 317⁷, 638
- Марена, міф. (I) 338
- Марин Тірський (Тірський Марин), хроніст (I) 70, 71
- Марина, княгиня-черниця (VI) 309
- Мариця, донька Володимира Всеволодовича Момомаха, жінка Льва Діогена (II) 115, 135
- Маричич, див. Василько, син Льва Діогена, внук Володимира Мономаха
- Маріет, див. Маріон
- Марієчка (Марусиня), героїня народної пісні (I) 341
- Маріон (Маріет, Marianus), французький офіцер (VIII-1) 214, 218-220
- Марія, вітебська княжна, перша жінка Ольгерда Гедиміновича (IV) 14, 126, 159, 514
- Марія, див. Офка, жінка Юрія-Болеслава
- Марія, донька Людовіка I, жінка угорського короля Сигізмунда (IV) 107⁷, 110, 112, 114-118, 119², 120⁷, 123
- (V) 429, 430
- Марія, донька Михайла Всеволодовича (II) 588
- Марія, донька Романа Даниловича (III) 76
- Марія, жінка Івана Дмитровича переяславського (III) 175
- Марія, княгиня (III) 172²
- Марія, мати Юрія-Болеслава, донька Юрія Львовича, жінка Тройдена мазовецького (III) 115, 123
- Марія, пинська княгиня (V) 128
- Марія (Богородиця, Покрова, Пречиста Діва, Maria Virgina), св. (I) 403, 470¹, 523-525, 533, 587, 593, 595
- (II) 156², 195, 197, 198², 210, 216, 245², 265², 266, 268, 269, 273, 334, 342, 354, 355⁴, 377, 378, 382¹-384, 386, 388, 468², 470, 496⁸, 515⁵, 563, 565
- (III) 15, 28, 39, 55, 56, 90, 106, 138², 168³, 190³, 222², 283, 288, 294, 299, 398, 404, 407, 420, 421, 424, 430, 435, 438, 439, 441, 444, 464, 465, 488, 535, 555
- (IV) 113², 440¹
- (V) 263-266
- (VI) 98, 148, 306-308, 321, 325, 334, 339⁷, 374, 378, 383,

- 384¹, 501², 502¹, 505, 509, 510, 529
(VII) 97, 304, 500, 502
(VIII-1) 111², 197
(IX-1) 122, 259, 329, 332¹, 333, 359, 469, 505, 593
(IX-2) 639, 645, 650, 699, 700, 740, 741, 750, 770, 907, 973, 978, 986, 989, 992, 997, 1000, 1002-1009, 1032, 1365², 1530
(X) 56, 71, 95, 97, 166, 346, 347, 349
- Марія, угорська королева XIII ст. **(III)** 62¹
- Марія Ілінічна, московська цариця, жінка Олексія Михайловича з родини Милославських **(IX-2)** 748, 768⁵, 1034¹, 1423 її племінник **(IX-2)** 768⁵ (плани одруження з донькою Хмельницького)
- Марія Магдалена, біблійн. **(VI)** 374
- Маріянович Христофор, боснійський прокуратор, секретар Парчевича **(IX-2)** 1333³ (реляція про посольство до козаків), 1340-1341 (опис подорожі по Україні), 1343-1345¹ (переговори в Чигирині), 1346 (подвійна роль у посольстві), 1360-1362 (події при поверненні з посольства), 1367-1369 (інформація про обрання Юрія Хмельницького гетьманом)
- Маріяші Стефан, угорський посол **(IX-1)** 33, 128
- Марк, див. Марко
- Марк Аврелій (Аврелій Марк), римський імператор **(I)** 123, 134
- Марк Аврелій Антоній, див. Каракала
- Марк Аврелій Проб, див. Проб
- Марк Аврелій Север Олександр, див. Олександр Север
- Марк Антоній Август (Август Марк Антоній, Антоній Марк), римський імператор **(I)** 124² **(VIII-3)** 76 **(IX-2)** 1219
- Марк Ульпій Траян, див. Траян
- Марк Юлій Філіп, див. Філіп Араб
- Маркварт (Marquart J.), вч. **(I)** 101¹, 111³, 114⁴, 115³, 125⁴, 144⁷, 158², 165³, 173⁵, 175¹, 192¹, 195¹, 202, 206³, 208⁴, 211¹, 212^{1, 2}, 227¹, 228⁴, 230², 231⁴, 232³, 233³, 234⁴, 236², 285¹, 378², 434¹, 435¹, 543, 544, 548, 549, 565, 611
- Маркевич, козацький полковник **(IX-1)** 280³
- Маркевич Г., вч. **(V)** 657
- Маркевич М. (Маркович М.), вч. **(I)** 339² **(II)** 564 **(VII)** 88³, 560², 565, 566, 571, 572, 578 **(VIII-1)** 321 **(VIII-2)** 193³, 213-215, 217, 221 **(IX-2)** 812, 872¹, 1474
- Маркевич О., вч. **(I)** 542, 600 **(II)** 265¹ **(III)** 565, 566 **(VI)** 608
- Маркіанович, посол Виговського до царя **(X)** 75
- Марків Мартин, запорожець **(VIII-1)** 153
- Марко, ефеський митрополит **(V)** 520, 521
- Марко, київський постриженець **(IX-1)** 14³, 15
- Марко, львівський жид **(VI)** 175

- Марко, переяславський єпископ (III) 281¹
- Марко (Marcus), св. (III) 441
(VII) 76¹
(IX-2) 861
- Марко, селянин (VI) 292
- Марко, хроніст (II) 34¹, 97^{1, 2}, 114¹, 117⁴, 145⁷, 414¹
(III) 53¹
- Марко з Дрогошова, шляхтич (VI) 237
- Марко Поло (Поло Марко), подорожник (IV) 300
- Марков, чоловік з околиці р. Свинь (II) 605
- Марков М., вч. (I) 279¹
(II) 563, 564
(III) 555
- Марковин Н., вч. (VII) 567
- Маркович Дмитро, козацький посол (VIII-1) 247
- Маркович М. (Marković M.), вч. (I) 354⁷
- Маркович М. див. Маркевич М.
- Маркович Микола, сербин на службі в Івана Виговського (IX-2) 900¹ (вісті про намір хана допомогти Лупулові)
- Маркович Петро, канівський сотник (VIII-1) 316
- Маркович Семен, гарматний обозний (X) 83, 84
- Марковські, шляхтичі (VI) 611
- Марколт, німець (III) 94, 136
- Маркушовські, шляхтичі (VI) 253
- Марс, міф. (I) 126, 321
(IX-1) 176⁷
(IX-2) 1297, 1477
- Мартин, боярин (V) 66³, 67⁷
- Мартин, володимирський священник (VI) 571²
- Мартин, козак (IX-1) 276⁷
- Мартин, львівський війт (V) 225
- Мартин, мніх (II) 305
- Мартин, св. (IV) 55¹, 116, 364
(V) 180, 379
(VI) 104
(VIII-2) 25³
(IX-2) 675, 700
- Мартин, селянин (VI) 292
- Мартин, черкаський козак (IX-1) 255
- Мартин, шляхтич (IV) 191
- Мартин V, папа (V) 512, 514-516
- Мартиненко Максим, осавул Уманського полку (IX-2) 1089
- Мартиниха, селянка (VI) 269
- Мартинов І., вч. (VI) 630
(VII) 587
- Мартинович Івашко, козак, посол (VII) 525
- Мартинович П., вч. (VII) 576
- Маргос О., вч. (VIII-2) 212, 213
- Марусиня, див. Марієчка
- Мархевка Николай, шляхтич (V) 104
- Мархоцький М. (Marchocki M.), вч. (VII) 325^{2, 4}
- Марцелін, див. Аміан Марцелін
- Марциш з Моравська, шляхтич (V) 103, 105
- Марченко Семен, білоцерківський сотник (IX-2) 1011
- Маршалок Станіслав, див. Чепець-Лентовський Станіслав
- Мар'ян, св. (VI) 6²
- Масалітінов Іван, московський вістун (IX-1) 235⁶
- Масалітінов Тимофій, московський піддячий (IX-1) 15², 16⁷
- Масальський, князь, лісовчик (VII) 519
- Масальські (Мосальські), князівська родина (IV) 276, 278
(V) 32
(VI) 598
(VIII-2) 115²
- Маслав, див. Мойслав

- Масло Карп (Москвитин Карпо, Masslo Karp), козак **(VII)** 97¹, 106, 111, 112, 133
- Масуді, арабський географ X ст. **(I)** 195, 208, 209, 212², 229⁵, 230, 233³, 284, 294⁴, 296, 297, 299, 301, 306², 332, 335, 349, 377, 378, 408, 409, 416, 434, 435, 437, 440, 549, 613, 616, 617 **(II)** 360, 361, 527
- Матвеев Артамон Сергійович, стрілецький голова, полковник, посол до Хмельницького **(IX-1)** 473, 493⁸, 536-537 (відомості від Виговського про українсько-турецькі відносини), 538², 539, 545-547 (запис оповідання Мужилівського та Бурлія про посольство до Москви), 549, 552-556² (збір інформації про військові та внутрішньополітичні події), 558, 561, 562, 564-568 (переговори в Чигирині у липні 1653 р.), 570, 571 **(IX-2)** 610 (посольство в Україну), 614, 649 (посольство Бутурліна до козаків), 743, 750, 912 (пересилання Виговським султанської грамоти), 966, 1028-1035 (посольство до Хмельницького), 1068, 1161, 1205-1206 (вимога завести московських воєвод у козацьких місцях), 1233, 1240, 1241, 1243 (переговори з Гонсевським), 1272 (інформація Гонсевського про протекторат Хмельницького над Слуцьком), 1318, 1365, 1383-1384 (посольство до Чигирини), 1438-1439 (посольство до козаків з вимогою розриву договору зі шведами та угорцями), 1445, 1447 (лист від Виговського про військову допомогу) **(X)** 3, 28, 29, 42-44 (переговори в Чигирині), 47³, 55, 78, 79, 129², 185, 246 (розмова з Ковалевським про гетьмана)
- Матвієвський Семен Дениско (Дениско Семен), житомирський староста **(VII)** 214
- Матвієнко Дмитро, козак **(IX-2)** 899
- Матвій, віленський біскуп **(IV)** 202³ **(V)** 524, 526, 527², 528, 533⁴
- Матвій (Матій), галицький архиєпискуп **(V)** 427, 428, 431
- Матвій, див. Матей, євангеліст
- Матвій, козацький полковник, посол до Стефана Георгіци **(IX-2)** 1102, 1105
- Матвій, львівський міщанин **(VI)** 176
- Матвій, митрополит **(II)** 232
- Матвій Найбурзький, хроніст **(IV)** 441, 443
- Матвій Паризький (Паризький Матвій, Matheus Parisius, Parisius Matheus), хроніст **(II)** 250³, 584
- Матей, кардинал **(VIII-2)** 20², 21
- Матей (Матвій), євангеліст **(VI)** 338³, 342²
- Матей, св. **(IX-1)** 353
- Матей, селянин **(VI)** 269
- Матейчич Зань, господар **(V)** 75²
- Матильда Госканська, маркграфівна **(II)** 79
- Матис, пушкар у Кременці **(VI)** 274
- Матіів І., вч. **(IV)** 101¹, 102², 116¹, 118¹, 123⁴, 433
- Матій, див. Матвій, галицький архиєпискуп
- Матковські, шляхтичі **(VI)** 240

- Матус, "німець", козацький бранець **(IX-2)** 1102
- Матутейович Ходко, господар **(V)** 76¹
- Матюш, можл., див. Матюшка
- Матюшенко Богдан, сотник у Острянці **(VIII-2)** 75¹
- Матюшка (можл., Матюш), миргородець, козацький отаман **(VIII-2)** 38, 65²
- Махак, див. Маджак
- Махаль (Machal J.), вч. **(I)** 316¹, 318¹, 320⁴, 321², 322², 324¹, 329², 336⁴, 339²
- Махарженський Михайло, див. Махаринський Михайло
- Махаринський Михайло (Махарженський Михайло, Махеринський Михайло), тимонівський, пізн. уманський сотник **(IX-2)** 855¹, 860-861 (супровід духовної депутації до царя), 865, 920, 977, 1016 (здача полякам Тимонівки), 1017, 1018 (оборона Брацлава), 1042¹ (оборона Умані), 1174-1175¹-1177 (посольство до Криму)
його син **(IX-2)** 861¹
- Махвичі, шляхтичі **(VI)** 627
- Махеринський Михайло, див. Махаринський Михайло
- Махновський Степан, покойовий митрополита **(IX-2)** 747¹
- Маховський, поручик люблінського старости **(IX-1)** 273¹, 274¹
- Маховський, ротмістр **(IX-1)** 169, 170³, 176¹, 177¹, 349-352, 355¹, 374-379
- Маховський Себастьян, польський полковник, коронний обозний **(IX-1)** 411, 412 (різня в Липовім), 415 (лист до пувильського воєводи про козаків-емігрантів), 417, 492-493 (наступ на Україну в березні 1653 р.), 501, 504-505 (намір короля вислати його комісаром на переговори до Хмельницького), 560, 592-593 (переговори з козаками під Сучавою), 594, 596, 598 (гнів короля за звільнення козаків з-під Сучави) **(IX-2)** 668 (посольство до Сучави), 674, 700, 927 (невдалий бій з Брацлавським полком), 951 (відправлення королем до Литви проти Москви), 1052 (сучка з козаками під Животовим), 1053²(?), 1069 (настановлення наказним гетьманом), 1547 (про місію під Сучавою) **(X)** 70
- Маховський Ян, польський посол **(IX-1)** 419
- Мацеєвич Л., вч. **(VI)** 441²
- Мацей, перемиський біскуп **(VI)** 236
- Мацейовський, луцький арцибіскуп **(V)** 545 (зацікавлення справою унії), 547, 551², 558³, 569-570^{2,3} (поїздка до Рима), 573, 578-580 (переговори з митрополитом Рогозою), 600, 606, 659
- Мацейовський В. (Maciejowski W.), вч. **(V)** 641, 648 **(VI)** 577³, 591², 604 **(VII)** 565
- Мацейовський Станіслав, любомльський староста **(VI)** 185
- Мацко, селянин **(VI)** 292
- Мацкович Василь, чигиринський сотник **(VIII-1)** 316

- Мацоля, хотинський баркалаб (IX-1) 468^{*}
- Мацько, селянин (VI) 267
- Мацько Матвій, чауський райця (IX-2) 1258
- Машкевич Богуслав, службовець Яреми Вишневецького, пізн. Януша Радзивіла (VIII-2) 25, 50¹, 168, 175, 187², 189², 190, 192, 193, 197 (VIII-3) 29, 32¹, 40², 41, 42, 53¹, 54, 55, 68³, 69, 148³
- Машкевич Самуїл (Maskiewicz Sam.), автор записок (VII) 323¹, 333^{3,4}, 334³ (VIII-1) 170¹
- Машкович Павел, боярин (VI) 281
- Маячанець Л., псевд., див. Левицький О.
- Мегафраст Симеон, автор грецького збірника (VIII-2) 94
- Мегмед, посол турецького султана до Івана Виговського (X) 161
- Мегмед II, турецький султан (IV) 303, 310, 311, 322
- Мегмед III, турецький султан (VII) 518, 541
- Мегмед IV (можл., Ахмед), турецький султан (VIII-3) 59, 91, 103, 135 (посольство до Хмельницького), 145, 149, 166 (наміри Хмельницького піддатися туркам), 172, 180³, 239-240 (обмін посольствами з Хмельницьким), 241, 249 (оцінка Хмельницьким султанського впливу на хана), 250, 253-254 (лист до гетьмана), 270 (IX-1) 9, 34 (претензії хана на султанський престол), 35, 42^{*}, 47, 53, 54 (його названий батько Бектеш-ага), 59-60 (посольство до козаків), 61-62 (лист Хмельницького), 63, 71, 75, 79⁸, 80, 81, 83-84 (справа несподіваного нападу козаків на Молдавію), 85, 87^{*}, 90, 92¹, 111, 115, 117, 123^{*}, 128, 131-138 (відносини з козаками), 141², 143, 156, 159, 160 (наказ васалам допомагати Хмельницькому), 165, 167, 168, 172, 173, 206, 208, 209, 214 (прийом козацьких послів), 217, 229, 232, 245, 248, 253, 262³ (посли до Хмельницького), 288, 316, 317, 361, 377, 378 (зміна прихильного Хмельницькому оточення султана), 386² (лист Хмельницького), 397, 425, 442, 444 (справа здобуття Кам'янця), 449, 451, 456, 461¹, 469, 484, 497-498 (наказ прикордонним башам допомагати козакам), 501-503, 518-521 (молдавська міжусобиця), 528, 531, 534-535 (козацькі посольства до Порти), 536-537 (турецькі послы у Хмельницького), 538 (догана за похід Тимоша Хмельницького на Мунтенію), 540, 549, 551, 555-556 (козацька рада про підданство), 558²-559^{*} (посольство чауша до Хмельницького за присягою), 562, 564, 568 (лист кримському хану), 569, 570, 579, 580, 583 (IX-2) 614, 618, 648, 782¹, 807³, 823, 836, 837, 868, 871, 893 (переговори з Бегановським), 894 (переговори з козацькими послами), 898, 900, 912, 914, 920², 921¹, 922^{*}

, 939 (намови воєводи Стефана), 944, 946 (грамоти, передані Виговським цареві), 950, 951¹, 952, 953⁷, 958, 1029, 1030⁷, 1032, 1063 (вимога до козаків відступити від московського царя), 1064 (посольства до Хмельницького і від нього), 1065-1067, 1068, 1073, 1086, 1097¹, 1098 (прихильність до Хмельницького), 1099 (лист від Хмельницького), 1100, 1107, 1137, 1160, 1164, 1211, 1233-1234 (прохання від поляків про допомогу з обіцянками щорічної данини Порті), 1245, 1253-1255, 1325 (посольство від поляків з приводу допомоги проти козаків), 1326 (приготування до війни), 1330 (застереження Хмельницького), 1336, 1337 (посольство Яскульського), 1345-1346 (посольство Капусти), 1354 (лист від Хмельницького), 1357-1358 (плани турецько-татарського нападу на козаків, молдаван і угорців), 1375 (вбивство патріарха Діонізія), 1376, 1379, 1412, 1414, 1421, 1427, 1449 (наміри поляків стати васалами), 1450, 1467 (наказ ханові вийти з Польщі), 1469, 1490, 1526-1529, 1535, 1539-1543, 1545, 1546, 1549 (X) 17, 32 (посол у справі морських походів козаків), 44 (відправлення Виговським посла в справі кримського хана), 83, 88, 132, 134-135 (українське та польське посольства), 149 (наказ ха-

нові помиритися з Виговським), 161, 204, 249
його мати, див. Турган
його названий батько, див. Бектеш-вга

Мегмед Гірей I (Machmat Gierej), кримський хан (IV) 488 (VII) 26, 27, 28, 29, 59, 92, 563

його брати (VII) 27

його сини (VII) 27

Мегмед Гірей II, кримський хан (VII) 165, 170

Мегмед Гірей III, кримський хан, брат Шагін Гірея (VII) 344, 348, 349, 386, 510, 512, 513-515, 519, 533³, 540 (VIII-1) 24, 25, 37, 38, 42-44, 46, 49, 51, 55, 60, 61, 63, 71, 228

його брат, див. Шагін Гірей

Мегмед Гірей IV, кримський хан (VIII-1) 136

(VIII-2) 16-18, 24

(IX-2) 870, 920², 921¹, 922⁷, 1, 928 (повідомлення про напад запорожців і донців на Крим і Константинополь), 933 (посольство до гетьмана з приводу пограничних нападів), 939, 941, 942 (посольство Богаченка), 943 (ультиматум мурз і козацький фактор), 947, 948 (посольство польського короля), 950, 951-952⁸ (намір походу в Україну), 953⁷, 955 (присяга полякам на братерство), 956-957 (посольство до Хмельницького з вимогою розірвати союз із Москвою), 958 (лист від Хмельницького), 959, 961, 1013, 1017, 1020-1022, 1024, 1026, 1027, 1030-

1033, 1061⁵, 1063-1064, 1065 (султанські вимоги щодо порозуміння з козаками), 1066², 1067-1068 (протириччя з мурзами), 1069, 1073 (вимога до козаків відступити від царя), 1078, 1083, 1084, 1090 (відмова Потоцькому у допомозі), 1091, 1094-1098, 1099-1101 (намір воювати з козаками), 1105, 1115, 1124, 1132, 1136, 1137 (тиск з боку Сіяушпаші), 1138 (бій під Озерною), 1139, 1140 (лист від польського короля про допомогу і відповідь хана), 1141, 1142, 1143-1146 (переговори з козаками), 1147-1149 (умови замирення з козаками), 1159-1163², 1164-1165 (пошуки миру з гетьманом), 1169, 1170 (посольство Шумовського про допомогу), 1171, 1172, 1174 (посольство Махаринського), 1175 (лист від Хмельницького), 1176-1177 (переговори з Шумовським), 1177 (листи до Хмельницького), 1178, 1179, 1183, 1186, 1187, 1189 (умови польському королю щодо військової допомоги), 1192 (похід під Кам'янець), 1193, 1195-1197 (домагання короля тиску на козаків), 1198 (посольства від Хмельницького), 1199, 1207, 1208, 1211, 1213, 1217, 1219, 1233-1235, 1241, 1242, 1245, 1247 (прагнення козаків до союзу), 1253, 1255, 1270 (підтвердження приязні з козаками), 1278, 1279, 1281, 1283², 1288 (прагнення

шведів до переговорів), 1299, 1310 (вимога від козаків війська для походу на Семигород), 1311 (лист від гетьмана), 1320 (напад на козацькі землі), 1321 (посольство до гетьмана), 1324, 1326 (приготування до війни), 1330 (застереження Хмельницького), 1333-1335, 1336 (прохання поляків про тиск на козаків), 1337, 1345 (польське посольство і реакція козаків), 1350 (козацьке трактування польських посольств), 1354, 1355 (запевнення султанові про козацько-татарську приязнь), 1356-1357 (козацьке, московське і польське посольства), 1358-1359 (невдалий виступ проти козаків), 1375, 1376 (посольства до султана щодо допомоги полякам), 1377 (козацьке посольство з вимогою не порушувати союзу), 1388, 1394, 1396, 1397, 1412 (підступ до Чигирини), 1414, 1425, 1427, 1429-1430 (вимоги до гетьмана), 1432 (посольство від гетьмана), 1433, 1434, 1436, 1437 (відмова від прийняття шведського й угорського послів), 1438, 1440, 1441 (намір замирення з гетьманом), 1442 (заклик гетьмана йти на Ракоція), 1444, 1446-1447 (посольство до поляків), 1448 (наступ на Брацлавщину), 1449 (мета посольства Дедеш-аги), 1450, 1451-1452 (лист до гетьмана), 1453, 1454 (лист до польського короля з пропозицією спіль-

- них військових дій), 1455, 1465, 1466 (погром Ракоція), 1467 (спішний відступ до Криму), 1469, 1496, 1549, 1550
(**X**) 3, 10, 17, 30, 32, 37, 41, 42, 44, 49-52, 56-57 (лист Виговського), 59, 70, 73-75, 83-84, 86-88, 104, 107, 109-111, 114, 122, 124, 132, 134, 137, 148-149 (відновлення українсько-кримського союзу), 150, 166, 168, 183, 204, 232¹, 248, 249, 253, 308, 348, 350, 362
- Мегмед Дяк (Дяк Мегмед, Mehmet Diak), сердар чорноморських військ (**VII**) 536¹, 540, 541¹
- Мегмед Казі-аталик, татарський посол (**IX-1**) 75, 212
- Мегмед-ага (**IX-1**) 536, 538
- Мегмед-Джурджі (Джурджі-Мегмед), каймакан (**VII**) 536¹ (**VIII-1**) 25²
- Медведівський Стасько, чигиринський сотник (**VIII-1**) 317¹
- Медвідь Лаврин, селянин (**VI**) 292
- Медельнечер, шляхтич (**IX-1**) 499
- Медзилевський, кам'янецький біскуп (**IV**) 292¹
- Мединські, шляхтичі (**VI**) 240, 245
- Межибожський Борис, галицький боярин (**III**) 308
- Межинський, шляхтич (**VI**) 277
- Межов В., вч. (**II**) 564
- Мезамир (ймов., Маджак; Μεσαμηρον), ант (**I**) 180, 181, 368, 378², 549
- Мезецькі, князівська родина (**IV**) 276, 277
- Мезіер А.В., вч. (**III**) 561
- Мейер Д., вч. (**III**) 255¹, 546
- Мейнар Барб'є де, див. Барб'є де Мейнар
- Мейсарош К. (Mészáros K.), вч. (**II**) 581
- Меланхтон, автор граматики (**VI**) 520⁴
- Меланчинський Бальцер, новгород-сіверський підстароста (**IX-1**) 434²
- Мелаха, вдова (**VI**) 292
- Мелек Ахмед-паша (Ахмед-Мелек), турецький візир (**IX-1**) 84, 132, 134, 136, 253, 316, 317
- Меленевські, шляхтичі (**VI**) 281
- Мелетій, александрійський патріарх (**IX-2**) 1000
- Мелетій, еродиякон (**IX-1**) 600
- Мелетій, управитель царгородського патріархату (**V**) 615, 616¹
- Мелетій Пігас (Пігас Мелетій), александрійський патріарх (**V**) 560, 603, 612, 615¹, 659 (**VI**) 463¹, 464¹, 484⁷, 487², 496, 497¹, 522, 551, 552⁷, 557, 560 (полеміка з Потієм), 586, 629
- Мелецький, подільський воєвода (**VII**) 147 (**VIII-1**) 283, 290, 291
- Мелешів Сидор, селянин (**VI**) 266
- Мелешки, шляхтичі (**VI**) 598
- Мелешко, автор промови (**IV**) 357²
- Мелешко, новгородський стольник (**IX-1**) 195
- Мелешко Іван, смоленський каштелян (**VI**) 400¹, 401¹, 402, 406
- Меліч (Melich J.), вч. (**I**) 234³
- Мелхіседек, вч. (**V**) 403¹, 655
- Мелхіседек, див. Мельхіседек
- Меля, античний письменник (**I**) 117¹, 123⁴
- Мельдей Гірей, шірінський бей (**IX-1**) 498

- Мельник К., див. Мельник-Антонович К.
- Мельник Януш, шляхтич **(VI)** 290
- Мельник-Антонович К. (Антонович-Мельник К., Мельник К.), вч. **(I)** 30¹, 35¹, 42^{1, 2}, 51¹, 52¹, 53¹, 200⁵, 204², 246⁶, 257⁴, 262¹, 263², 264¹, 265⁴, 266², 270^{1, 3}, 278¹, 288¹, 308², 334¹, 362¹, 561
- (VII)** 148², 200¹, 581, 589
- (VIII-1)** 321
- (X)** 377¹
- Мельников-Разведенков С. (Разведенков-Мельников С.), вч. **(I)** 541
- Мельниченко, козак **(VIII-2)** 68
- Мельниченко Іван, прилуцький полковник **(VIII-3)** 31
- Мельхіседек **(III)** 441
- Мельштинські, шляхтичі **(V)** 40
- Мен Гірей, перекопський князь **(VI)** 361²
- Менандр, історик **(I)** 143³, 159⁶, 161^{1, 2}, 169^{3, 4}, 172, 173, 175, 180, 181, 183¹, 252², 368⁴, 549
- (III)** 559
- Менглі Гірей, султан, син Іслам Гірея III **(IX-2)** 1018, 1019 (намір допомогти полякам у виступі на Поділлі), 1040 (прихід до поляків на Брацлавщину), 1041¹, 1043, 1045-1046⁶ (битва на Дрижиполі), 1047, 1050-1051 (пустошення Побужжя), 1055 (відхід з України), 1056, 1060
- Менглі Гірей I (Мендлі Гірей, Mendli Giraj), кримський хан **(II)** 607
- (III)** 145
- (IV)** 85³-87, 283², 285-287¹, 288, 291, 304, 307, 309, 311, 318, 320 (утвердження на троні), 321 (союз із Московою), 322-323 (васал Туреччини), 324-325 (розрив взаємин з Казимиром), 326-330, 332-337 (татарські напади на українські землі), 342, 458-462 (ханський ярлик на руські землі), 483-486, 488
- (V)** 33, 120³
- (VI)** 10, 11, 13, 15
- (VII)** 14, 21-26, 32, 41, 57, 79, 82-84, 86, 90, 102, 563
- його брат(-и), сини* **(IV)** 320³, 322, 330, 332, 333
- його нащадки* **(VII)** 32
- Менгутемир (Менгутимур, Менгутемир), татарський хан **(III)** 185, 186, 297
- Менгутимур, див. Менгутемир
- Менгу-темир, див. Менгутемир
- Мендлі Гірей, див. Менглі Гірей I
- Мендовг (Миндовг, Mendog, Mindowe), великий князь литовський **(III)** 55, 59, 73, 79 (формування литовської держави), 80-81 (взаємини з Данилом Галицьким), 81 (угода з Данилом 1254 р.), 82, 87, 90, 93, 112, 158¹, 170, 505, 569
- (IV)** 7¹, 8-12, 14, 15, 427
- (V)** 632
- його батько* **(IV)** 9
- його донька*, жінка Шварна Даниловича **(III)** 81
- його братаниця*, див. друга жінка Данила Галицького
- його братаничі*, швагри Данила Романовича, див. Вікінг, Товтивил, Тронята

- Менецій І. (Menecius I.), письменник XVI ст. **(I)** 337¹
- Менке, внук Чингіз-хана **(II)** 249, 541, 544
(III) 86
- Менявський Миколай, шляхтич **(VI)** 625
- Меньківський Михайло, сотник **(IX-2)** 1137
- Менько, шляхтич **(VII)** 15
- Мережковський К., вч. **(I)** 30¹
- Мержва, хроніст **(II)** 367¹, 574
- Мерзебурзький Тітмар, див. Тітмар Мерзебурзький
- Меріме П. (Magimée P.), французький письменник **(VII)** 566
- Мерінгер Р. (Meringer R.), вч. **(I)** 249^{4,5}, 272², 273^{1,2}, 274²
- Меркатор, картограф **(VIII-2)** 198
- Меркурій, посол **(IX-2)** 1526, 1527
- Мерцінг Г. (Merczyng H.), вч. **(VI)** 624
- Меся, див. Ісус Христос
- Металлов В., вч. **(III)** 556
- Метлінський А., вч. **(IX-1)** 95, 96³
(IX-2) 1370, 1371², 1372²
- Методій, отець, намісник Спаського монастиря у Могилеві **(IX-2)** 1265
- Методій (Мефодій, Method), св. **(I)** 235¹, 565, 584, 592, 597, 613
- Мефодій, див. Методій, св.
- Меховський, хроніст **(IV)** 229, 230, 261, 264¹, 283¹, 284¹, 285¹, 328⁶, 331², 333², 426, 440, 482
(VI) 364⁵
- Мечислав, див. Мешко
- Мешко І, польський князь **(I)** 489, 490¹, 492, 493¹
його вдова, див. Ода
- Мешко ІІ (Misicus, Miseco), польський князь **(II)** 21-23¹, 29, 34
- Мешко ІІІ Старий, польський князь **(II)** 144, 219, 393⁴, 394, 406, 450
(III) 3, 11
(V) 152⁵, 641
його жінка, див. донька Ізяслава Мстиславича
його син **(III)** 3
- Мешковський, авантюрист **(VII)** 210¹
- Мещерин Іван, див. Мещерський Іван
- Мещеринов, капітан **(IX-2)** 1202, 1203¹, 1216
- Мещеринов Йосиф, чернігівський архімандрит **(X)** 98, 138, 140
- Мещерський Іван (Мещерин Іван), тесть Костянтина Виговського **(IX-2)** 1412, 1450
його донька, див. жінка Костянтина Виговського
- Мжурович Дробиш, пан **(VI)** 367¹
- Мика з Балиць, шляхтич **(VI)** 237
- Микита, посол **(IX-2)** 770
- Микита (Никита), св. **(II)** 68³
(IX-2) 770
церква **(II)** 267⁴
- Микита, слуга **(V)** 154
- Микита, чигиринський протопоп **(X)** 208
- Микита Пафлагонський, див. Никита Пафлагонський
- Микитиничі, шляхтичі **(V)** 32¹
- Микитич, див. Добриня Микитич
- Микитич Гриць, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Микитич Грицько, селянин **(VI)** 267⁵
- Микитич Стефан (Mikytucz), козацький посол **(VII)** 556
(VIII-1) 47
- Микифор, див. Никифор, київський боярин

- Миклаш, кременецький ландвійт (VI) 274
- Миклашевський, холмський шляхтич (VIII-2) 126²
- Миклашевський І., вч. (VIII-2) 65⁴, 66³, 67^{1, 2}, 69², 71¹, 73¹, 77¹, 199
- Миклашевський Фил., учень (VII) 421
- Миклашів Йосиф, торговець (VI) 175
- Микова, зем'янин (V) 176¹
- Микола, див. Миколай, св.
- Микола, ростовський єпископ (III) 281
- Микола І, російський імператор (VIII-2) 212
- Миколаєвич Миколай, крайчий (IV) 255²
- Миколай (Николай), архієп., автор опису єпархії (II) 300²
- Миколай, див. Микола
- Миколай, козацький отаман (VII) 163
- Миколай, перемиський біскуп (V) 423²
- Миколай, польський воєвода (II) 452
- Миколай, поручик волоської хоругви (IX-1) 241
- Миколай (Микола, Николай), св. (I) 288
(II) 357, 460
(III) 45, 462, 483, 484, 564, 565
(VI) 93, 334, 505, 507
(VII) 154, 376³
(VIII-1) 269
(VIII-2) 165
(VIII-3) 178⁴
(IX-1) 223², 224¹, 361, 387
(IX-2) 689, 690, 694, 863, 1006, 1125¹, 1266, 1318, 1325
(X) 86, 98, 220, 221
- монастир, церква (I) 407
(II) 337, 385, 538¹
(III) 420
(V) 252¹, 262-265, 364, 488, 609, 612
(VI) 58, 308
(VIII-1) 184, 194, 196, 197
(VIII-2) 84
(IX-1) 332¹, 333, 470
(IX-2) 863, 990, 1001, 1002, 1004, 1005, 1008, 1009, 1013, 1156
- Миколай, семигородський поручик (IX-2) 1440
- Миколай, угорський барон (III) 517
- Миколай, угорський феодал (III) 66³
- Миколай, шведський гінець (IX-2) 1164
- Миколай I (Николай I), папа (I) 566
- Миколай V, папа (IV) 244
- Миколай II Тромба (Тромба Миколай II), польський примас (V) 514
- Миколай з Водник, коморник (V) 313, 314
- Миколай з Куликова, шляхтич (VI) 236
- Миколай Містик (Містик Миколай), царгородський патріарх (I) 433
- Микола-Святоша, див. Святослав, син Давида Святославича
- Микошинський Богдан (Mikossinsky Bohdan), гетьман (VII) 169, 182, 197⁵, 198⁴, 199, 215, 283, 284, 287, 288, 290, 291
- Микула, боярин (III) 353
- Микула, русин, дідич (II) 502
- Микула, соцький Данила Галицького (II) 476²
(III) 13³
- Микула зі Львова (VI) 64

- Микулин Кузьма, брянський торговий чоловік **(IX-1)** 387
- Микулинський Карпо, шляхтич **(VII)** 11²
- Микулинські, боярська родина **(VI)** 283
(VII) 11²
- Милій, бакотський намісник **(III)** 84, 85
- Милка, зем'янка **(VI)** 282
- Миллер, див. Міллер
- Милович Дорош, селянин **(VI)** 266⁴
- Милоніг Петро, будівничий XII ст. **(III)** 428
- Милорадович В., вч. **(I)** 316¹
(VII) 228¹
- Милорадович Г., вч. **(II)** 336²
- Милосердний, див. Іоан Милосердний
- Милославський Ілля, тесть Олексія Михайловича **(IX-1)** 256, 317, 501, 546
(IX-2) 829 (лист до Богдана Хмельницького), 1074 (лист від Виговського), 1080 (клопотання козаків про посольство до шведів), 1447 (лист від гетьмана і Виговського про допомогу проти Польщі) **(X)** 76²
його донька, жінка Олексія Михайловича, див. Марія Іллінічна
- Милькович В. (Милькович В., Milkowicz W.), вч. **(IV)** 42⁴, 101¹, 102², 117¹, 118¹, 434, 437, 444, 446, 447, 463
(V) 660
- Мимоня, шляхтич **(V)** 81²
- Мина, св. **(III)** 420
- Мина, чернець Онуфріївського монастиря, друкар **(VI)** 444, 536²
- Мингайло (Минигайло), син Гедигольда, ошмянський староста **(IV)** 12¹, 16³, 430, 514
- Мингайло Ольгердович, помилк. **(IV)** 514³
- Миндовг, див. Мендовг
- Миневський Василь, писар **(X)** 70
- Миневський Олекса, син Юрія Миневського **(X)** 70
- Миневський Юрій, корсунський осавул, посол до Москви **(IX-2)** 1089
(X) 3, 59, 60, 70, 88, 90, 93, 120
- Миневські, брати, послы від Івана Виговського до царя **(X)** 3, 61, 70, 80, 81, 85, 88, 90, 91, 93
- Минигайло, див. Мингайло, син Гедигольда
- Минко, селянин **(VI)** 292
- Минковський Михайло, козацький старший **(VIII-1)** 119
- Минько, селянин **(VI)** 267⁵
- Мирка Великий, капітан **(IX-2)** 944
- Мировицький Дмитро, конотопський протопоп **(IX-1)** 458⁴, 493
- Мирон, селянин **(VI)** 292
- Миронівський Артем, глухівський сотник **(X)** 191
- Миропольський С., вч. **(III)** 557
(VI) 612
- Мирослав, боярин Данила Галицького **(II)** 476²
(III) 225
- Мирослав, внук Хилича, дружинник **(III)** 307
- Мирослав, воєвода князя Василька **(III)** 50
- Мирський Севастьян, депутат **(VIII-1)** 170¹
- Мирча, шляхтич **(VII)** 101
- Мисаїл, див. Місаїл

- Мисаїл, смоленський єпископ, київський митрополит (V) 409-410 (обранець на київську митрополію), 411, 531, 532¹, 534 (претендент на київську митрополію), 534-535 (посольство до Рима), 536¹, 537 (VI) 352, 353, 561
- Мисан, санджарівський сотник (X) 165
- Мискевич Павло, колесник (V) 159
- Мискевич Ясюта, брат Павла Мискевича (V) 159
- Мискина, див. Нискина Святодич
- Миско, селянин (VI) 292
- Мисковський В. (Myskowski V.), вч. (VI) 619
- Мислішевський, польський полковник (IX-1) 275⁷
- Мислішевський, польський посол до Криму (IX-2) 1350
- Мисловський, литовський шляхтич (IX-1) 213-215, 217, 563
- Мисовський, вч. (III) 540
- Мистанич, див. Добриня Микитич
- Мисько, городецький міщанин (VI) 257²
- Мисько (можл., Мануйлович Михайло), козацький отаман (VIII-1) 27, 28
- Мисько, львівський пекар (VI) 175
- Мисько, пан (VII) 62
- Мисько, торговий чоловік (IX-1) 157²
- Мисько Михайло (можл., Чигиринець Мисько), осавул (IX-1) 566, 568 (IX-2) 735 (участь у Переяславській раді), 940 (зустріч посла Ржевського), 1200 (зустріч посла Лопухіна), 1426 (проводить Федора Бутурліна і Михайлова) (X) 82, 84, 205, 225
- Миськович Захар, підписок канцелярії Хмельницького (IX-2) 1421 (вивідування московських послів)
- Митень Шарко, селянин (VI) 268
- Митечко, козак (VII) 85
- Митка Влас, городецький міщанин (VI) 257²
- Миткевич Іван, сотник полку Нечая (IX-2) 1273
- Митки, руська родина (V) 97, 98
- Митки з Верещатинець, шляхтичі (VI) 251, 252
- Митко, син Федора Ольгердовича (IV) 513
- Миткович Сима, шляхтичі (VI) 251
- Митура Олександр, автор панегірика Єлисею Плетенецькому (VII) 411
- Митуса, давньоруський співець (II) 462 (III) 453
- Михаїл, візантійський імператор (I) 402, 405, 566, 585, 591
- Михаїл (ймов., див. Олег, син Святослава Ярославича), князь (II) 509⁷
- Михаїл, митрополит (II) 145 (III) 262
- Михаїл, патріарх (III) 262
- Михаїл, св., див. Михайло, св.
- Михаїл, сербський митрополит (IX-2) 645
- Михаїл, старець (V) 475
- Михаїл Аталіот (Аталіот Михаїл, Ataliota, Attaliota Michael), хроніст (II) 35, 55, 522⁴, 529, 533¹, 559
- Михаїл Дука (Дука, Михайль), візантійський імператор (II) 66¹, 80¹, 115³
- Михаїл Пафлагонянин (Пафлагонянин Михаїл), візантійський імператор (II) 35

- Михаїл Сирин (Михаїл Сирієць, Сирієць Михаїл, Сирин Михаїл, Syrien Michel de), антиохійський патріарх **(I)** 169⁴, 173³, 182¹
- Михаїл Сирієць, див. Михаїл Сирин, антиохійський патріарх
- Михаїл Сінкель (Сінкель Михаїл) **(I)** 519¹, 594
(III) 462
- Михайло, бориспільський міщанин **(VI)** 290
- Михайло, глухівський князь **(III)** 178³
- Михайло, коломиєцький війт **(V)** 369
- Михайло, львівський архієпископ **(VI)** 497
- Михайло (Міхал, Michał), молдавський воєвода **(VII)** 246, 247, 249-252, 321, 583
- Михайло, пинський князь **(II)** 310
- Михайло (Михаїл), св. **(I)** 588
(III) 48², 435
(IV) 157
(V) 605
(VI) 104, 334
(VII) 376³, 519
(VIII-2) 25³
(IX-1) 106¹
(IX-2) 654, 1002, 1006, 1125¹
церква, монастир **(II)** 67, 81, 267, 269, 270, 274, 305, 333, 335, 342, 353, 354, 356, 379, 471
(III) 94, 420, 421, 424-428, 434, 435, 440, 442
(V) 263, 264, 267, 478, 481
(VII) 397, 489
(VIII-1) 149, 187
(IX-1) 332¹
(IX-2) 973, 978, 998, 1001, 1002, 1008, 1010, 1011
- Михайло, священик **(VI)** 536²
- Михайло, син Всеволода Святославича Чермного, чернігівський князь **(II)** 240, 243-253, 271³, 309, 310¹, 322, 324, 325¹, 326, 328², 588
(III) 45, 46, 52, 53-55 (боротьба з Данилом Галицьким 1236-1238 рр.), 56 (угода з Данилом), 57, 63, 64 (поїздка до орди), 65², 77, 149, 150², 161, 162, 164, 176, 177, 179, 180, 187, 194¹, 296, 297, 569, 570
його жінка, див. Олена, донька Романа Мстиславича
його сини, див. Михайловичі
його сестра, див. жінка Юрія Всеволодовича, володимиро-суздальського князя
- Михайло, син Дмитра Ольгердовича **(IV)** 454
- Михайло, син Івана Ольгимунтовича, київський князь **(VII)** 11²
- Михайло, син Наримунта Гедиміновича, пинський князь **(IV)** 174, 513
- Михайло (Олелькович Михайло), син Олелька Володимировича, случький князь **(IV)** 267-272, 275
(V) 534(?)
(VI) 352³, 424
його мати **(IV)** 271
його сестра, див. Федора
- Михайло, син Ростислава Михайловича **(III)** 67¹
- Михайло (Михайлушко, Міхал, Michał Zygmuntowicz), син Сигізмунда Кейстуовича **(IV)** 201, 207, 227, 228, 231-234, 235 (претендент на великокнязівський трон), 236, 238, 245-246 (боротьба з Казимиром), 477, 480, 481

- його жінка*, див. Офка
- Михайло, син Юрія Володимировича Мономаховича **(II)** 108¹, 199, 200, 444
(III) 306
- Михайло, стародубський писар **(IX-2)** 1013 (присяга цареві), 1382¹-1383¹ (переговори з Желябужським)
- Михайло, тверський князь **(V)** 392
- Михайло, турово-пинський князь, др. пол. XIII ст. **(II)** 588
- Михайло, угорський граф **(III)** 62¹
- Михайло, хотегівський князь **(IV)** 72
- Михайло Андрійович, трубецький князь **(III)** 178³
- Михайло Вишневецький (Вишневецький Михайло), польський король **(V)** 281
(VIII-3) 190
(IX-1) 20, 168
- Михайло Дмитрович, чернігівський князь **(III)** 178
- Михайло Євнутисвич (Євнутевич), князь **(IV)** 132, 133³, 456
- Михайло Єлизарович, боярин Юрія-Болеслава **(III)** 136²
- Михайло Олександрович, чернігівський князь **(III)** 178
- Михайло Палеолог, візантійський імператор **(IV)** 298
- Михайло Сирин (Сирин Михайло), руський митрополит **(I)** 518, 519
- Михайло Федорович, московський цар **(I)** 533
(VII) 343, 428, 520-526, 528, 549^{1, 2}
(VIII-1) 21, 135, 153, 154, 160
(VIII-2) 62
(IX-2) 636, 648, 768, 817, 907, 1537, 1538
- його батько*, див. Філарет, московський патріарх
- Михайло Черкашенин, запорожець, донський отаман **(VIII-2)** 52
- Михайло Ярославич, великий князь володимирський **(III)** 277, 291
- Михайлов А.В., вч. **(III)** 558, 559
- Михайлов Василь, московський посол до Хмельницького **(VIII-3)** 150 (бажання Москви примирити козаків з поляками)
(IX-2) 1378 (посольство до козаків), 1411 (розмови з Остафієм Виговським), 1412-1413 (переговори в Чигирині), 1419 (переговори з Іваном Виговським), 1421 (вивідування відомостей у гетьманській канцелярії), 1422 (докори гетьманові), 1426
- Михайлов М., вч. **(III)** 545
(V) 624
- Михайлова, княгиня **(V)** 66³
- Михайлович Карп, учень **(VII)** 414
- Михайлович Тимофій, укладач покажчика до Нового Завіту **(VI)** 490
- Михайлович Ярема (Ярема, Ярема Михайлович), козацький отаман **(VII)** 545
- Михайловичі (сини), князівська родина по лінії Михайла Всеволодовича **(III)** 179, 180
- Михайло-Коріат, див. Коріат, син Гедиміна
- Михайло-малоліток, герой билини **(IX-1)** 188¹
- Михайлушко, див. Михайло, син Сигізмунда Кейстутовича
- Михайль, див. Михайл Дука
- Михалець Семко, селянин **(VI)** 269

- Михалкович Олисей, лебединівець (V) 364
- Михаловські-Войтовичі, див. Войтовичі-Михаловські
- Михаляк, торговець (VI) 175
- Михальчук К., вч. (I) 5², 551, 557
- Михневич А., вч. (VI) 622
- Михненко, отаман мазирської козацької сотні (VIII-3) 147
- Михнів Гриць, селянин (VI) 265
- Михно, вістун (II) 201¹
- Михно з Борщева, шляхтич (VI) 237
- Михнович Ірик, слуга князя Острозького (VII) 85²
- Мицкович Луць, лебединівець (V) 364
- Мишецький, автор "Истории о козаках запорожских" (VII) 67³, 564
- Мишик (Mišik J.), вч. (I) 220², 558
- Мишка Абрам, овруцький староста (VI) 592
- Мишка Михайло, волинський каштелян, кременецький староста (V) 339²
(VI) 592
- Мишки, шляхтичі (VI) 598
- Мишків Іван, козацький сотник (IX-2) 1267
- Мишко, кухмістр Свидригайла (V) 65¹
- Мишков Олексій, путивльський вістун (IX-1) 471¹
- Мишкович Івасько, селянин (VI) 268
- Мишкович Павло, селянин (VI) 292
- Мишкович Стець, селянин (VI) 268
- Мишкович Ян, власник маєтностей (V) 65¹
- Мишковський, городецький староста (VI) 258
його батько і брат (VI) 258
- Мишковський, краківський воєвода, підканцлер (IV) 385, 410
- Мишковський Володислав, сендомирський воєвода (IX-1) 282¹, 441², 453
(IX-2) 927
- Мишковський Петро (Myszkowski P.), белзький воєвода (IV) 331², 332¹, 336
(V) 329
- Мишковський Станіслав (Myszkowski Stanisław), воєвода (IV) 494
- Мишук, запорізький отаман (VIII-2) 54
- Мищенко Михайло, осавул (IX-1) 114
- Мищенський Васько, шляхтич (VI) 242
- Мищенський Іванко, шляхтич (VI) 242
- Мищенський Яцко, шляхтич (VI) 242
- Міансаров М., вч. (I) 542
- Мігалі І. (Mihályi I.), вч. (II) 489², 494¹, 582
- Мікеліс Е. де (Michelis E. de), вч. (I) 60¹, 61²
- Мікеш, семигородський канцлер (IX-2) 1183, 1189, 1306-1307 (переговори зі шведами), 1464 (прохання в поляків мирного договору під Чорним Островом), 1466 (нехтування татарської небезпеки і наслідки)
- Міклошич Ф. (Miklosich F.), вч. (I) 136², 206³, 245¹, 249⁴, 320⁴, 324¹, 336³, 558, 565
(II) 512¹, 523¹
(III) 142¹, 191¹, 316², 536, 544
(V) 374¹
- Міколайович Собек, селянин (VI) 267

- Міленгоф К. (Müllenhoff K.), вч. **(I)**
70¹, 72^{2, 3}, 105², 107¹, 110³,
111¹, 114³, 116⁶, 117¹, 121³,
128⁴, 130², 136^{1, 4}, 137^{3, 4},
140^{2, 4}, 142³, 144², 145¹, 159⁴,
163^{1, 2}, 164¹, 167^{2, 3}, 168^{1, 2},
174³, 177¹, 390¹, 543, 544
- Мілетич Л. (Miletich L.), вч. **(I)** 225¹,
559
- Мілковський Є., вч. **(VIII-2)** 221
- Міллер (Müller C.), вч. **(I)** 117²,
119³, 139⁴, 163², 566
- Міллер В.Ф., вч. **(I)** 90⁴, 106⁴, 113³,
114², 118⁵, 124⁴, 127¹, 436¹,
462³, 538², 542, 543, 573, 600,
619
(II) 507²
(III) 496¹, 560, 567
- Міллер Г.Ф. (помилк., Міллер Ф.;
Müller G.F.), вч. **(I)** 543, 580,
599, 603
(VII) 68⁴, 238⁶, 565, 571
(VIII-2) 199, 206, 211
(IX-1) 321¹
- Міллер Е. (Miller E.), вч. **(I)** 355¹
- Міллер Й. (Müller J.), вч. **(II)** 512¹,
523¹
(III) 142¹, 191¹, 544
- Міллер О., вч. **(I)** 58¹
(II) 405²
(III) 561
- Міллер О.Ф., вч. **(I)** 436¹
- Міллер С. (Müller S.), вч. **(I)** 27³, 60²
- Міллер Ф., помилк., див. Міл-
лер Г.Ф.
- Мілюков П., вч. **(I)** 186¹, 464¹, 509³
(II) 555
(III) 558
- Мількович В, див. Милькович В.
- Мінаков П., вч. **(I)** 561
- Мінерва (Minerva), міф. **(III)** 494
(VII) 421, 422
- Мінор, польський полковник
(VIII-3) 74
- (IX-1)** 346⁴
(IX-2) 671
- Мінь Я. (Migne J.), вч. **(I)** 167³, 169⁶,
252², 348², 394², 568, 569
- Міньковський Іван Куцевич (Куце-
вич Іван), паволоцький пол-
ковник **(IX-1)** 366
- Мірейовський Олександр, шляхтич
(VII) 155⁴
- Міржевський, шляхтич **(IX-2)** 1273
- Міровський Ян, козацький старши-
на **(VII)** 365
- Мірош Миколай, суддя полку князя
Заславського, бранець **(IX-2)**
951
- Мірський, стражник литовський,
полковник **(IX-1)** 228, 321,
322
- Мірчі Старий, молдавський воєвода
(VI) 60
- Місаїл, біблійн. **(VIII-1)** 149
- Місаїл, див. Мисаїл
- Містик Миколай, див. Миколай
Містик
- Мітла, козацький полковник **(VII)**
244, 339
- Мітра, перський бог сонця **(I)** 114
- Мітрідат VI Евпатор (Евпатор Міт-
рідат, Eupator Mithridat,
Mithridat Eupator), понтійсь-
кий цар **(I)** 91, 94, 99, 107²,
121, 539, 540
- Міхал, див. Михайло, молдавський
воєвода
- Міхал, див. Михайло, син Сигізму-
нда Кейстутовича
- Міхалецький, молдавський посол
(IX-1) 525
- Міхаловський, опікун владики Іллі
Мороховського **(VII)** 447
- Міхаловський Якуб (Michałowski
Jakób), хорунжий надвірної
королівської хоругви, люб-

лінський військний, пізн. бе-
цький каштелян **(VIII-2)** 210
(VIII-3) 218 (свідчення про
зустріч Б.Хмельницького з
польським королем під Збо-
ровом)
(IX-1) 436, 440
(IX-2) 700
його книга **(I)** 218²
(VIII-2) 23^{1, 4}, 35⁵, 81², 82¹,
116¹, 121^{3, 4}, 130³, 132¹, 133¹,
134², 135^{1, 2}, 136⁴, 137¹, 140¹,
143^{2, 4}, 145¹, 153⁵, 156⁴,
159^{2, 3}, 166², 167⁴, 169^{1, 2},
172^{1, 2}, 177², 178³, 181¹,
184^{4, 6}, 185^{1, 3}, 186¹, 187¹,
189², 191^{1, 4}, 192², 193², 209
(VIII-3) 8³, 9³, 10³, 11^{3, 4}, 12¹,
13¹, 15⁴, 16^{1, 2}, 17^{1, 2}, 18¹, 21³,
23², 25², 27^{1, 3}, 28⁴, 30¹, 43⁵,
44¹, 47⁴, 48^{1, 5}, 49², 50^{1, 2, 3},
51^{1, 2}, 52¹, 54¹, 55¹, 56^{1, 7}, 60¹,
61², 62^{1, 2, 3}, 63¹, 64^{1, 2, 5},
65¹, 66¹, 67^{2, 3}, 69^{1, 5}, 70⁴, 71³,
72¹, 73^{1, 6}, 75³, 76¹, 79⁴, 82²,
83^{1, 3}, 84¹, 85², 102², 107¹,
109^{4, 6}, 114^{2, 3}, 115², 119³,
122¹, 124^{1, 2}, 125^{2, 3}, 126^{1, 2, 4},
128^{2, 3}, 129¹, 130^{2, 4}, 134¹,
135^{1, 3}, 138², 139³, 140², 141¹,
146⁴, 149⁴, 150³, 151²,
153¹, 154⁴, 156¹, 161¹, 164^{1, 2},
165⁴, 167^{1, 3, 4}, 169¹, 171^{2, 3, 5},
175³, 176¹, 177^{3, 7}, 178², 179⁴,
180^{1, 3}, 181^{1, 2}, 183^{1, 2}, 185²,
186⁴, 188², 189², 190^{1, 2, 3},
192¹, 193¹, 194^{1, 2, 3}, 197¹,
198¹, 202^{1, 2}, 204¹, 217², 218³,
219², 220¹, 227¹, 228², 229¹,
232¹, 236², 240¹, 244¹, 269²,
270³, 271¹, 286¹, 287¹
(IX-1) 10¹, 25¹, 31⁴, 37^{1, 2},
40², 43², 56¹, 59², 63³, 65⁴,
74², 78², 82¹, 83¹, 84^{1, 2}, 88³,

89², 95¹, 98¹, 105³, 106²,
107^{1, 1}, 108¹, 129^{2, 4}, 140^{1, 3, 4},
141^{1, 2}, 144⁴, 146², 148^{4, 5},
155², 165⁶, 170¹, 171^{1, 2, 3}, 172¹,
174², 179¹, 180¹, 181^{2, 3},
182², 183¹, 184², 190¹, 191^{1, 2},
192², 193¹, 195^{1, 2}, 199¹,
200^{2, 3}, 201^{1, 2}, 202³, 203¹,
233¹, 234², 257¹, 258¹, 272¹,
282¹, 315¹, 343³, 374¹, 375³,
376^{1, 4}, 377^{2, 4}, 378^{2, 3}, 386¹,
396¹, 438¹, 441^{2, 3, 5}, 442²,
444^{3, 4}, 446³, 447¹, 453^{1, 3},
560², 583¹, 584^{5, 6}, 587³, 589³,
591², 592², 594¹, 598³
(IX-2) 652⁵, 653^{2, 4}, 656⁴,
658^{1, 2}, 660⁵, 665⁴, 666^{2, 4, 5},
667^{1, 3, 4}, 668^{1, 3, 5}, 669¹, 670¹⁻³,
673^{2, 5}, 674^{1, 3, 5}, 675³, 677²,
698^{3, 4}, 699^{1, 2}, 704^{1, 2}, 705^{3, 4},
706^{1, 3}, 707¹, 708¹, 710¹, 711⁴,
712¹, 714¹, 779², 871³, 1015³,
1016⁵, 1017¹, 1018^{2, 3}, 1039⁴,
1040^{2, 3}, 1043¹, 1044², 1046¹,
1048^{1, 2}, 1049¹, 1050^{1, 2}, 1092²,
1097², 1099¹, 1492⁴
Міхей, префект міста **(III)** 174
Міхель, острозький жид **(VI)** 175
Міхель, острозький міщанин **(VI)**
176
Міхель, острозький торговець **(VI)**
175
Міцкевич Адам, польський поет
(VI) 604
Міцлер, видавець **(VIII-2)** 203
Міщенко Ф., вч. **(I)** 106¹, 115¹, 541-
543, 553
Млинський, отаман **(VII)** 118
Мличків Абрам, селянин **(VI)** 266
Млоцький Андрій Казимир, коро-
лівський секретар **(VIII-3)**
184¹
(IX-1) 312⁵, 323¹, 325¹, 326²,
327, 330¹, 338³, 547⁴

- (IX-2) 627¹ (королівський посол до царя), 671, 676 (посол до царя), 726, 1536, 1538, 1539
- Мнішки, їхня бібліот., збірка (VIII-2) 132¹, 180¹ (VIII-3) 10³
- Мнішковські, шляхтичі (VI) 277
- Многogrішний Демко, гетьман (VIII-3) 274¹
- Могила Єремія, молдавський господар (V) 604 (VII) 206, 247, 251, 327, 354, 527 його син(-и), родина (VII) 327, 527
- Могила Костянтин, син Єремії Могили (VII) 327
- Могила Мойсей (IX-1) 44¹, 62
- Могила Олександр, молодший син Єремії Могили (VII) 354
- Могила Петро (Mogila), печерський архимандрит, київський митрополит (I) 533 (V) 268, 283, 465⁴, 603² (VI) 244¹, 314¹, 342¹, 464, 473¹, 474, 478, 485¹, 520³, 526¹, 557¹, 566², 577⁷, 591¹, 593^{1,3}, 596³, 630 (VII) 237³, 397⁶, 398², 405⁴, 407¹, 408⁵, 414¹, 418-424 (культурно-освітня діяльність), 436¹, 437¹, 445¹, 487², 527⁷, 528², 529¹, 530¹, 531², 532^{1,2}, 584, 586, 588 (VIII-1) 7^{1,3}, 8², 10, 11, 14⁵, 16-17 (прихильник порозуміння з унією), 19, 74, 75, 77, 78¹, 82 (критика Смотрицького), 84^{1,2}, 85¹, 86², 87^{1,2}, 88¹, 89², 90-93 (участь у соборі 1629 р.), 95, 97¹, 98 (підозріння з боку православних), 99, 133-134 (заходи щодо митрополії у 1632 р.), 141³, 143^{1,2}, 144¹, 147^{1,2}, 149¹, 151^{1,6}, 155³, 161², 163², 165¹, 166¹, 168¹, 169-172 (вибори київським митрополитом), 173¹, 174², 178¹, 179, 181-182 (справа перемиського владики), 183 (посвячення на митрополита у Львові), 184 (відібрання св. Софії від уніатів), 185 (тріумфальний в'їзд до Києва), 186-187 (конфлікт з Копинським), 189-191, 194, 195², 196¹, 197¹, 198, 199^{1,3}, 200, 201⁴, 233, 234, 279, 318, 319 (VIII-2) 79, 84^{2,3}, 85³, 86, 88, 89-90 (Київський собор 1640 р.), 90-91 (підготовка православного катехизису), 91-92 (полеміка з Саковичем), 93 (видання православного требника), 93-94 (інші плани і видання), 95-96 (організація Київської колегії), 98 (підозріння у прихильності до католицизму), 100 (ослаблення релігійного напруження), 103, 105¹, 106¹, 107-109 (справа українського патріархату), 110-112, 113 (конфлікт із Львівським братством), 114-115 (ставлення до козаччини), 150 (VIII-3) 127 (IX-1) 62 (IX-2) 992, 997, 1249, 1525
- Могила Семен, брат Єремії Могили (VII) 251, 321, 327
- Могила-Бернавський Мирон, молдавський воєвода (VIII-1) 38, 42¹, 48, 183
- Могилянка Раїна, див. Вишневецька Раїна

- Могильницький, ротмістр **(IX-1)** 594
(IX-2) 674 (бранець козаків), 768 (відомості про нього від Криницького), 884 (натяк на умову, укладену з козаками), 950 (секретні переговори з гетьманом)
- Могуті, чернігівські бояри **(II)** 331
- Могучій (ймов., Maoutchu; Маусі; ймов., Мансі, Monti), татарський темник **(III)** 64, 66³, 163
- Модестов В., вч. **(III)** 567
- Модзалевський В., вч. **(VIII-2)** 205
(IX-2) 866³
- Модлібовський Бартоломей, брацлавський каштелян **(V)** 340
- Можайський Семен, князь **(IV)** 278
- Мозира Лукіян (Мазур Лукіян, Mozega Lukan), корсунський полковник **(VIII-2)** 134²
(VIII-3) 14, 275
(IX-1) 314, 318, 392, 398, 401, 419, 420¹, 421, 435, 462, 501³, 560
(IX-2) 1523
- Мозирянин Яцко, козацький посол **(VIII-1)** 34
- Моислав, див. Мойслав
- Мойданок, див. Майданко
- Мойс, угорський магнат **(III)** 119
- Мойсей, біблійн. **(III)** 289, 468
(V) 495
(VI) 336¹, 340¹, 427
(VIII-3) 125-127
(IX-1) 120
(IX-2) 748, 988, 1493
- Мойсей Хоренський (Хоренський Мойсей), вірменський історик VII ст. **(I)** 158, 159, 170
- Мойслав (Маслав, Моислав), мазовецький повстанець **(II)** 23, 24
- Мокай Аврам, селянин **(VI)** 292
- Мокієвський Левко, переяславський осавул **(VIII-1)** 315
- Мокієвський Северин, переяславський сотник **(VIII-1)** 316
- Мокієвські, українська шляхетська родина з Білої Церкви **(IX-2)** 1011
- Мокій(-ка) (можл., Володимирів Мокій), козацький отаман **(VIII-2)** 36-38, 75¹(?)
- Мокловський К. (Mokłowski K.), вч. **(II)** 463³
(III) 431³, 554
(VI) 380², 381², 382¹, 621
- Мокловський Т. (Mokłowski T.), вч. **(VI)** 621
- Моклоков-Губа, див. Губа-Моклоков
- Мокош, міф. **(I)** 319, 322³
(III) 402
- Мокрський Андрій Гунцель (Mokrski A.), ксьондз, учитель Хмельницького **(VIII-2)** 154
(VIII-3) 89-90 (делегат на переговори до козаків під час облоги Львова), 99-100 (посередник у переговорах з козаками і поляками під Замостям), 110-114 (посольство до короля від козаків), 119, 120³
(IX-2) 1484
- Молчановський Н., вч. **(I)** 202¹, 550
(II) 554, 565
(III) 84², 160¹, 168², 536
(IV) 64¹, 79², 91¹, 95¹, 192¹, 211¹, 314¹, 457, 466, 476, 477, 479, 480
(V) 229¹, 308², 632, 638, 640
(VI) 11¹, 82³
(VIII-1) 36², 37¹
(VIII-2) 47¹, 211

- (IX-2) 1110³, 1330, 1331¹, 1394¹
 його збірка (IX-2) 1079³
- Момзен Т. (Mommsen Th.), вч. (I) 87⁵, 95⁶, 128⁷, 130¹, 132³, 140⁴, 143³, 144¹, 148³, 157², 159¹, 166², 167², 177¹, 540
- Монастирський Павло, волинський ловчий (VIII-1) 170¹
- Монастирські (Манастирські), шляхтичі (VI) 240, 611
- Монвид, син Гедиміна (IV) 512
- Монивид, подільський, кременецький староста (IV) 226¹
- Монивидович Івашко, троцький воєвода (IV) 202 (V) 52²
- Монкстрдович Петраш, земський маршалок (V) 52²
- Мономах, див. Володимир, син Всеволода Ярославича
- Мономах Костянтин, див. Костянтин IX Мономах
- Мономаховичі, див. Володимировичі, князівська родина по лінії Володимира Всеволодовича Мономаха
- Монтигирдовичі, пани (V) 32¹
- Монтовт, маршалок Волинської землі (IV) 268
- Монтовт Ганна, шляхтянка (VI) 623
- Монтовти, шляхтичі (V) 14, 32
- Монтовтович, київський воєвода (VI) 306
- Монтовтович Якуб, кременецький староста (V) 15²
- Монфокон Б., вч. (III) 397¹
- Моравський К. (Morawski K.), вч. (VI) 416¹, 624
- Моравський С. (Morawski S.), вч. (IX-2) 1115³
- Моравські, шляхтичі (V) 105²
- Морана, слов'ян. міф. (I) 323²
- Морачевський Я., вч. (VIII-2) 221
- Морган Й. (Morgan J. de), вч. (I) 46¹, 57¹
 (III) 446⁴, 447¹, 451¹
- Морган Л. (Morgan L.), вч. (I) 343
- Моргилевський І.В., вч. (IX-1) 331¹
- Мордовцев Д., вч. (V) 626
- Моримуха Івашко, красноставський міщанин (VI) 256
- Моримушина Стецькова, міщанка, мати Іллі Мороховського (VII) 447
- Моріні Г. де (Marginis H. de) (I) 508⁴
- Морковський Павло, див. Тетеря Павло Морковський
- Мормула Марко, зем'янин (VI) 282
- Мормула Мисько, зем'янин (VI) 282
- Морозенко, див. Мрозовицький Станіслав
- Морозов, московський купець (VII) 59²
- Морозов Андрій, шляхтич (VII) 17
- Морозов Борис, боярин (IX-1) 213, 317, 501
 (IX-2) 829 (лист до Хмельницького), 1237 (рекомендаційний лист від гетьмана), 1447 (лист від гетьмана і Виговського про військову допомогу)
 (X) 75
- Мороховський Ілля (Йоаким), володимирський митрополит, уніатський полеміст (V) 532¹
 (VI) 596
 (VII) 429, 447¹, 501
- Мороховський Микола Петрахович, див. Петрахович Микола Мороховський
- Морошкін Ф., вч. (III) 549
- Мортільє А. (Mortillet A.), вч. (I) 27³, 28¹, 29²
- Мортільє Г. (Mortillet G.), вч. (I) 27³, 28¹

- Морштин Андрій, автор обозової реляції **(IX-2)** 706^{1,3}
- Морштин Єронім, польський видавець XVII ст. **(VI)** 616
- Морштини, графи, їхня бібліот. **(VIII-2)** 210
- Мосальські, див. Масальські
- Мосбах А. (псевд. Podgórski, Подгурський, Mosbach A.), вч. **(II)** 574
(IV) 41^{1,2}, 438, 490
(VI) 30¹, 38¹
(VIII-2) 17⁴, 23⁴, 197
- Мосей, львівський жид **(VI)** 176
- Мосій, львівський міщанин **(VI)** 176
- Москаленко Макар, білоцерківський полковник **(IX-2)** 966, 1018 (вісті про бій під Брацлавом), 1029 (переговори з Матвеевим), 1061² (посольство до царя), 1068, 1069, 1070¹-1073
- Москаленко Сава (Litwienko), білоцерківський сотник, пізн. полковник **(VIII-1)** 316
(IX-1) 355-357
- Москаль Семен, сотенний отаман **(VIII-1)** 316⁶
- Москвитин Карпо, див. Масло Карп
- Московкин Гораїн, шляхтич **(VII)** 44¹
- Москожовський, польський ротмістр **(VIII-1)** 205²
- Москожовський Миколай, віцеканцлер, намісник **(IV)** 136, 469
- Мостовський, видавець **(IV)** 358³, 363¹, 385¹
- Мосхопул, грек в Острозькій академії **(VI)** 486
- Мотафраст Симеон, його книги **(VI)** 338³
- Мотовило, аріанин **(VI)** 461, 482, 490
- Мочарський, польський ротмістр **(VIII-1)** 128⁴
- Мочульський Бартоломей, шляхтич **(VI)** 177
- Мочульський В., вч. **(I)** 315³, 322², 554
(III) 558
- Мочульський М., вч. **(V)** 648
- Мошкевич Лазарко, овруцький слуга **(VI)** 146
його сини, братаничі **(VI)** 146
- Мошкін Іван Семенович, калузький стрілець **(VII)** 576
- Мошко, жид з Острога **(VI)** 176
- Мошко, олеський міщанин **(VI)** 176
- Мошковичі, шляхтичі **(VI)** 281
- Мошончич Васько, шляхтич **(VI)** 236
- Мошончич Юрій, шляхтич **(VI)** 236
- Мощаницький Юрій, київський шляхтич **(VII)** 422
- Мощанські, шляхтичі **(VI)** 280
- Мощенський Андрій, київський ловчий **(IX-2)** 1093
- Мравлин, див. Бравлин
- Мрозовицький Станіслав (Морозенко), корсунський полковник **(VIII-3)** 189
- Мрозовицький Юрій, земський київський писар **(IX-2)** 950(?), 1093
- Мрочек-Дроздовський П. (Дроздовський-Мрочек П.), вч. **(III)** 241³, 242⁴, 316¹, 394⁷, 539, 545, 547, 549, 550
- Мстислав, князь **(II)** 226, 266, 575
- Мстислав, син Андрія Юрієвича, суздальський князь **(II)** 196, 197
- Мстислав (Мстислав Великий, Мстислав Мономахович), син Володимира Всеволодовича Мономаха **(I)** 190, 310¹

(II) 49, 78, 80, 87¹-89, 99, 101, 107, 108², 111-112 (переведення з Новгороду до Білгорода), 113, 114, 116-118¹, 120, 121-123 (київський князь), 124 (полоцька справа), 125 (смерть у 1132 р.), 126 (останній сильний київський князь), 127, 128, 130, 131, 134, 136, 143, 148, 150⁴, 154, 156, 163, 179, 216, 265, 266, 268, 279, 291 (симпатії киян до династії), 318, 320, 339, 418, 533 (боротьба з половцями), 537³, 588

(III) 200 (угода з братом Ярополком), 202, 203, 205³ (титул великого князя), 206, 212, 213, 216, 231², 290, 309, 335, 420, 445-446 (Євангеліє), 474², 487, 495, 500¹, 569
(IV) 5¹, 59(?)

його перша жінка, див. Христина, шведська королева

його друга жінка, див. донька Дмитра Завидича

його доньки, див. жінка Ярослава, сина Святополка Ізяславича; див. Евфрозина, жінка Гейзи, угорського короля; див. Інгеборга, Малфрідь
його доньки **(II)** 588

Мстислав (Носистлав, помилк., Мстислав Ярославич, Νοσιστλαβος), син Володимира Святославича, тмутороканський, чернігівський князь **(I)** 307, 399, 462, 487, 492², 589¹

(II) 17-22, 25¹-27, 29, 43, 44, 67, 315, 317, 331-333, 335, 347, 362, 510

(III) 493, 495

Мстислав, син Всеволода Давидовича (можл.), городенський князь **(III)** 235⁷

Мстислав, син Гліба Святославича **(II)** 247, 249, 252

Мстислав (помилк., Мстислав Давидович, Mitizlaus), син Данила Романовича, волинський князь **(II)** 377, 378, 388, 399, 400, 402, 404, 484

(III) 92, 93, 96, 98, 100, 101⁵, 102, 105-106 (спадкоємець Володимира Васильковича), 107-108 (князювання на Волині), 109, 110, 161, 170, 174, 224², 226, 238, 256², 258, 259², 314², 371, 379, 383, 385, 401, 424, 433, 489, 569

(IV) 13, 16, 59(?), 445

(V) 224

його нащадки, див. Мстиславичі

його жінка **(III)** 259², 383⁴

Мстислав, син Ізяслава Мстиславича, володимирський, київський князь **(II)** 150⁵, 172, 173, 175-177, 178 (відступ до Луцька), 179 (боротьба з Юрієм суздальським), 180 (захоплення Володимира), 181, 182, 183 (вдалий похід на Київ 1158 р.), 184 (угода з Ростиславом), 185-186 (другий похід проти Ізяслава Давидовича), 187 (взаємини з переяславцями), 189 (коротке розмирення з Ростиславом), 190-191 (боротьба з половцями), 193-194 (утвердження у Києві), 195 (охорона торгівлі), 196-197 (конфлікт і погром Києва 1169 р.), 197-198 (невдалий

- похід на Київ 1170 р.), 199, 210, 234, 291, 294, 295¹, 340, 341, 358, 365, 366, 367, 375, 377 (фундатор церкви Богородиці у Володимирі), 378, 380, 386¹, 387, 391, 393, 394, 396, 430, 434, 439, 441, 550, 565, 575, 576
(III) 92, 196, 198, 199⁷, 200, 202, 204, 211, 215 (відступ з Курська), 229, 230 (боярська рада), 231, 232², 265-266 (справа митрополита Клима Смолятича), 306, 308 (воєнна здобич), 508
(VI) 8
його жінка, сестра Болеслава IV Кучерявого **(II)** 393
його брати **(II)** 183
(III) 196
його династія, див. **Мстиславичі**
- Мстислав, син Ізяслава Ярославича **(II)** 58, 59
- Мстислав, син Михайла Всеволодовича, карачевський князь **(III)** 180
- Мстислав (Мстислав Удатний, Удатний Мстислав, Mszczlau), син Мстислава Ростиславича, галицький князь **(II)** 231, 232, 234-245, 282, 301, 475, 538, 554
(III) 18, 35 (запрошення на князювання до Галича), 36 (опанування Галичем у 1219 р.), 37, 38 (боротьба за Галич 1220-1221 рр.), 39 (друге опанування Галичем), 40 (розрив з Данилом Галицьким), 41 (умова з угорцями 1222 р.), 42 (кампанія 1226-1227 рр.), 43 (уступлення з Галича), 44 (прихильність до Данила), 196, 251, 419, 504, 513-515 (література про походи в Галичину)
його жінка, див. донька половецького хана Котяна
його сини **(III)** 44
його донька, жінка Данила Романовича Галицького, див. Анна
його донька, див. жінка угорського королевича Андрія **(III)** 40-43
- Мстислав, син Романа Ростиславича, київський, смоленський князь **(II)** 223, 228²-231, 233-236, 238-240, 242, 243¹, 244, 246, 247, 250, 525
(III) 42
- Мстислав, син Ростислава Мстиславича **(II)** 198-202, 205, 237, 240, 276, 588
(III) 204, 222², 419
- Мстислав, син Святополка Ізяславича **(I)** 348
(II) 82¹, 97
- Мстислав, син Святослава Всеволодовича, чернігівський князь **(II)** 236, 240, 242, 326, 513
його син **(II)** 242
- Мстислав, син Юрія Володимировича Мономаховича **(III)** 385
його жінка, див. донька Петра Михалковича
- Мстислав (Мстислав Німий, Німий Мстислав), син Ярослава Ізяславича, луцький, пересопницький князь **(II)** 226(?), 259², 301, 367, 386
(III) 3, 23, 25, 27, 29, 45, 510
- Мстислав, смоленський князь **(III)** 290, 453
- Мстислав, торуський князь **(IV)** 71

- Мстислав, чернігівський князь **(III)** 196
- Мстислав Великий, див. Мстислав, син Володимира Всеволодовича Мономаха
- Мстислав Давидович, помилк., див. Мстислав, син Данила Романовича
- Мстислав Давидович, смоленський князь **(II)** 243, 250, 389
- Мстислав Мономахович, див. Мстислав, син Володимира Всеволодовича Мономаха
- Мстислав Німий, див. Мстислав, син Ярослава Ізяславича
- Мстислав Удатний, див. Мстислав, син Мстислава Ростиславича
- Мстислав Ярославич, помилк., див. Мстислав, син Володимира Святославича
- Мстиславець Петро, друкар **(VI)** 437, 438
- Мстиславичі (династія, родина, сини), князівська родина по лінії Мстислава Володимировича Мономаховича **(I)** 190
(II) 117, 121, 127, 128, 131, 134-136, 139, 141-144, 151, 154, 170, 178, 179, 181, 182, 188, 234¹, 259², 308, 321-323, 325, 336, 340, 343, 393, 394, 396, 588
(III) 201, 213
- Мстиславичі (родина, нащадки), князівська родина по лінії Мстислава Даниловича **(III)** 110, 111
- Мстиславичі (родина, сини, династія), князівська родина по лінії Мстислава Ізяславича волинського **(II)** 178, 198, 475, 575, 576
(III) 92
- Мстиславна, див. Інгеборга, донька Мстислава Володимировича Мономаховича
- Мстиславна, див. Малфрід, донька Мстислава Володимировича Мономаховича, жінка Сігурда норвезького
- Мстиславський, князь **(V)** 31
- Мстиславський В., вч. **(III)** 545, 550
- Мстиславські-Жеславські (Жеславські-Мстиславські), князі **(V)** 29, 170
- Мстиша, ймов., див. Нискина Святотолдич
- Мстиша Деревлянин, див. Лют
- Мудренко, козацький ватажок **(IX-1)** 75
- Мужилівський Андрій, див. Мужилівський Андрій
- Мужилівський Силуян, див. Мужилівський Силуян
- Мужилівський Андрій (Мужилівський Андрій), случкий протопоп, православний полеміст, батько Силуяна Мужилівського **(VI)** 550¹
(VIII-1) 77, 78, 80, 81, 83, 84², 132, 184
(VIII-3) 123
його жінка (VIII-1) 132
- Мужилівський Самуїл, учень **(VII)** 421
- Мужилівський Силуян (Мужилівський Силуян), військовий суддя **(VIII-2)** 150³, 204
(VIII-3) 29¹, 31, 58⁴, 60, 68³, 80 (свідчення про відправку більшості татар з-під Пилявець додому), 123 (супровід Паїсія), 131 (посольство до Москви), 133, 136-137 (доручення від Хмельницького), 150, 172 (переговори про допомогу від донських

- козаків), 182¹, 184¹, 187 (оцінка армії України), 278⁴ (IX-1) 14³, 473, 493, 499, 500-502 (посольство до Москви у березні 1653 р.), 534, 545-547 (докори московській стороні за неувагу до послів), 548, 552-555 (розповідь московським послам про події в козацькому війську), 561, 565-568 (участь у переговорах з Матвєєвим та Фоміним), 569 (IX-2) 610 (посол до Москви), 614, 731, 743 (присяга цареві), 929² (військовий суддя у Золотаренка; його смерть з руки Золотаренка), 963 (царські дари)
- Музок, слов'янин (I) 369
- Мукадесі, арабський письменник (I) 297
- Мулан-ага (IX-2) 711
- Муллов П., вч. (III) 553
- Мунеджім-баша (Мунеджім-баша), турецький хроніст (IV) 306²
- Мункачі Б. (Munkácsi B.), вч. (I) 157², 159¹, 232³, 234³
- Мунтаза-бей (IX-2) 1143 (переговори з козаками під Озерною)
- Муняк-султан (-мурза) (IX-2) 673, 1068
- Муравйов-Вешатель, російський урядовець XIX ст. (V) 658
- Мурад III, турецький султан (VII) 150, 151, 166, 170, 176, 197, 518
- Мурад IV (Амурат), турецький султан (VII) 512, 526, 528, 533, 538, 540¹ (VIII-1) 24, 60, 115, 207, 208, 212, 250 (VIII-2) 12², 13, 14, 27⁴, 30 (IX-2) 1527
- Мурад-паша (IX-1) 54², 60
- Мурад-паша, очаківський бей (IX-2) 1527, 1540, 1541
- Муральт Е. (Muralt E.), вч. (I) 96⁴, 439¹, 539, 566
- Муральт М. (Muralt M.), вч. (II) 66¹, 556, 561
- Мураторі Л. (Muratori L.), вч. (III) 527 (IV) 27², 122², 123², 299¹
- Мурат-Султан, див. Султан-Мурат
- Мурашко, шляхтич, сотник у полку Нечая (IX-2) 1264, 1273, 1274
- Мурзакевич М., вч. (IV) 487
- Мурка (Мурка Путивлець, Путивлець), донський отаман (VIII-1) 296, 297, 300
- Мурка Путивлець, див. Мурка, донський отаман
- Мурко М. (Murko M.), вч. (I) 272², 273¹
- Мурковський К., вч. (III) 505
- Муркос Г., вч. (IX-1) 515¹, 516², 541¹, 580¹ (IX-2) 967², 968¹, 971³, 975¹, 976³, 983¹, 986¹⁻², 993¹, 1442²
- Муромець Ілля, див. Муромлянин Ілля
- Муромлянин Ілля (Муромець Ілля, Муромський Ілля, Муромес Цја; ймов., Олег, київський князь), герой билин (I) 402¹, 430¹, 436¹, 537
- Муромський Ілля, див. Муромлянин Ілля
- Муромцев, перший голова Державної Думи (IX-2) 1495¹
- Муртаза-баша, сілістрійський намісник, пізн. візир (VIII-1) 121, 122, 209, 244³
- Муртаза-бей (Муртуза-бей), очаківський бей (VIII-2) 33

- (IX-2) 681 (похід під Кам'янець), 693
- Мургоза, син хана Ахмата (IV) 325
- Мургуза-бей, див. Муртаза-бей
- Мурцов Федір, московський офіцер (IX-2) 1102²
- Муса, татарин (IX-1) 498
- Муса-паша, див. Мусса-паша
- Мусій (можл., Moizemisa), кандидат у гетьмани після Михайла Дорошенка (VIII-1) 43, 44¹, 46
- Мусін-Пушкін О., вч. (II) 509⁷ (III) 468¹, 563
- Мусса-паша (Муса-паша), турецький візир (VIII-3) 7, 20¹
- Мустафа, ногайський мурза (IX-2) 708
- Мустафа, турецький посол (IX-2) 895
- Мустафа I, турецький султан (VII) 495, 510
- Мустафа-ага (Мустафа-бек), татарський посол (IX-1) 19⁷, 147, 158, 166, 167, 315 (IX-2) 694¹ (переговори з козаками під Гусятином), 1357 (переговори з козацькими послами в Криму) (X) 248
- Мустафа-бек, див. Мустафа-ага
- Мустафін В., вч. (I) 58¹
- Мутянко Яцко, козак з Тішанова (IX-1) 266
- Мух М. (Much M.), вч. (I) 39¹, 45¹, 48^{1,2}, 65²
- Мух Р. (Much R.), вч. (I) 128⁷, 136⁴, 137⁴, 141³
- Муха, повстанець (IV) 329 (VI) 243, 270, 271 (VII) 83⁷
- Муха Андрій, чигиринський сотник (VIII-1) 312, 316
- Мухамед, див. Улу Мухаммед
- Мухамед аль-Ауфі, див. Ауфі Мухамед аль-
- Муханов П., вч. (V) 260⁶, 445⁷ (VI) 357³ (VII) 583
- Мухін Н., вч. (VIII-1) 319 (IX-1) 329²
- Мухлінський А., вч. (IV) 307²
- Муховецький Криштоф, київський шляхтич (VII) 422
- Муцалони, родина (II) 73¹
- Мучковський Ю. (Muczkowski J.), вч. (IV) 149², 341¹ (V) 643
- Мшанський Стефан, київський шляхтич (VII) 423
- Мюнеджім-баша, див. Мунеджім-баша
- Мякотін В., вч. (IX-2) 755², 868²
- Мянинка Калинник, український шляхтич, слуга печерського архімандрита (IX-2) 747¹
- Мясковський (VIII-3) 56⁷, 57, 60¹, 68²
- Мясковський, батько Андрія та Войцеха Мясковських (VIII-3) 198¹
- Мясковський, подільський підстолій (IX-2) 1039 (донесення про втечі селян з Подністров'я до Молдавії), 1040¹, 1062-1063 (донесення про посольство козаків до Ракоція)
- Мясковський, посол до Османської імперії (VIII-2) 14, 15, 29
- Мясковський, шляхтич (VII) 554²
- Мясковський Андрій, галицький стольник (VIII-2) 202 (VIII-3) 198¹, 204³ (IX-1) 39⁷, 264, 273⁷, 276⁷, 277⁷, 282¹, 289, 291³, 292³, 295, 296², 299, 300¹, 308,

320⁸, 323¹, 336¹, 338¹, 341²,
346⁴, 578¹

(IX-2) 1096, 1544, 1545

Мясковський Войцех, львівський підкоморій, секретар Яна Казимира **(VIII-2)** 153⁵, 197 **(VIII-3)** 71³, 75³, 76¹, 77³, 84¹, 109⁶, 121 (комісар до козаків), 124-126 (свідчення про переговори Хмельницького з Паїсієм), 128, 129 (свідчення про зміни в поглядах Хмельницького), 134 (посередництво київських ченців у переговорах з Молдавією), 138², 140 (нарада Киселя з київським духовенством), 141³, 144 (переговори в Переяславі), 145⁴, 146, 149¹, 150 (спроби вивідати інформацію про козацько-московські переговори), 151, 152, 155, 156, 169, 188², 194⁵, 198¹, 204³, 206, 209, 218, 221³

(IX-1) 88³ (оцінка козацького війська в молдавському поході), 99², 100¹, 101 (лист з обозу 22 вересня 1652 р. про козацьке посольство), 183, 199 (розповідь про липовецьку втечу польського війська), 206, 272¹

(IX-2) 1501

Мясковський Лукаш, подільський суддя **(VIII-2)** 136, 139, 167, 168, 181^{2,3}, 186¹

(VIII-3) 39

(IX-1) 103¹, 106, 107¹, 108, 147²

Мясковські, польська шляхетська родина **(VIII-3)** 198¹, 204, 218³, 219

Н

- Н.Г., криптоніми (V) 655
 Н.Д., криптоніми (III) 542
 Н.З., криптоніми (V) 655
     (VII) 566
 Н.И., криптоніми (V) 655
 Н.Л., див. Леопардов М.
 Н.П., криптоніми (V) 474²
 Навин Ісус, див. Ісус Навин
 Навроцький В., вч. (I) 341¹
 Нагірний Тишко, сотник Київського полку (VIII-3) 278
 Нагорецький, лубенський староста (IX-1) 18, 347-349, 351¹, 353, 364, 377
 Нагорний Гриць, селянин (VI) 267
 Нагпат-мурза ногайський (IX-1) 556
 Надеждін М., вч. (I) 73³, 74², 76³, 201⁷, 202², 558
 Нажир, боярин (III) 225
 Назар, селянин (VI) 292
 Наїма, османський хроніст (VII) 302, 346, 347¹, 359², 463, 469¹, 515¹
     (VIII-1) 27, 38¹, 45¹, 63, 121, 122⁴
     (VIII-2) 155, 176
     (IX-1) 521
     (IX-2) 928, 944⁴, 1545-1546
 Найман К., див. Нейман К.
 Найман Ч., див. Нейман Ч.
 Накер, секретар прусського магістра (VI) 271
 Накко А., вч. (IX-1) 87
 Наливайко, батько Северина Наливайка, кушнір (VII) 207, 217, 581
 Наливайко, посол від Левка Івановича (VIII-1) 67, 68
 Наливайко Дем'ян, викладач Острозької академії, старший брат Северина Наливайка (VI) 489, 496³
     (VII) 211, 212, 217, 581
 Наливайко Северин (Семерій, Nalevay, Nalewajko Simon, Nalevajko, Nalevayko Semery (помилк., Semexy)), повстанський ватажок, козацький гетьман (VI) 489
     (VII) 146, 171², 180³, 195, 198, 199³, 200-201 (походи на татар і турків 1594 р.), 201 (служба у війську Острозького 1593 р.), 202-204 (походи у Волощину), 205 (похід на Угорщину 1595 р.), 207-209 (господарювання на Брацлавщині), 209-210 (напади на Волині і на Білій Русі), 211-212 (участь у релігійній боротьбі), 213, 214¹, 215 (провідник селян-утікачів), 216-217 (відносини з Лободою), 217-218 (біографія до початку повстання), 219-220 (початки кампанії 1596 р.), 221 (з'єднання із запорожцями), 222 (битва під Білою Церквою), 224 (вибори гетьманом), 225, 226, 228, 230-231 (капітуляція і видача полякам), 237-238 (смерть мученика), 238-239 (легендарні оповідання), 266, 268 (лист до короля), 274 (козацькі стації), 282¹, 284 (титул гетьмана), 308, 399, 580, 581
     (VIII-1) 286
     (VIII-2) 44, 130
     (VIII-3) 48
     (IX-1) 425, 588
     (IX-2) 971
     (X) 20, 82¹
 його молодший брат (VII) 581

- Наперський-Костка, див. Костка-Наперський Олександр-Лев з Шемберга
- Нарбеков В., вч. **(VI)** 378⁴, 621
- Нарбут, підстароста **(IX-2)** 671
- Нарбут Т. (Narbutt T.), вч. **(III)** 127¹, 139¹, 523-526
(IV) 96¹, 198², 269, 315², 316¹, 424, 426, 479, 483, 484, 504, 512
(VI) 356¹, 357³
- Нарбутович Войтех, посол **(IV)** 253¹
- Нарбутовичі, шляхтичі **(V)** 32¹
- Нарецький, польський шляхтич **(IX-1)** 157
- Нарзес, слуга візантійського імператора **(I)** 180
- Наримунт (Гліб-Наримунт, Narimunteus), син Гедиміна, турово-пинський князь **(IV)** 14, 95, 446, 454, 513
(V) 29
- Наримунтовичі, стародубські князі **(IV)** 73
- Наропінський Северин, комендант Ягельницького замку **(IX-2)** 1114
- Нарушевич, див. Нарушович, автор листів
- Нарушевич, підканцлер **(IX-2)** 832³, 1014³ (лист від Потоцького), 1018⁴ (реляція Лянцкоронського), 1036¹, 1041¹ (реляція Потоцького), 1124 (реляція Гродзіцького), 1380 (переговори з Ієвлевим)
- Нарушевич А.-С., вч. **(III)** 528, 529
(IV) 433, 446, 447, 466-468
(V) 300²
його теки **(IV)** 102³, 106¹, 254⁴, 257¹, 261¹, 263²
(VII) 469², 473²
(VIII-1) 187¹, 205¹, 272²
- (VIII-2)** 22³, 24², 25², 26¹, 50¹, 81², 130², 131², 134², 136², 139², 142¹, 154¹, 182^{1,3}, 187¹, 189², 191^{1,3}, 192¹, 195³, 209
- (VIII-3)** 10³, 11², 12⁵, 13¹, 22¹, 40², 83³, 95¹, 96¹, 97², 98¹, 121¹, 124¹, 130⁵, 148², 149¹, 165², 170², 181², 182¹, 191¹, 194^{2,5}, 198¹, 217¹, 269³, 270¹
- (IX-1)** 16¹, 34¹, 68³, 72, 73⁷, 79^{6,7}, 135², 147⁴, 162², 164¹, 181², 191^{1,2}, 221², 234^{2,3,6}, 235³, 236², 238¹, 246¹, 251¹, 254⁴, 264⁴, 282¹, 315¹, 322^{1,2}, 323¹, 324¹, 326², 331⁵, 334¹, 336¹, 341², 342¹, 343³, 344⁴, 346⁴, 374¹, 376^{1,4}, 377^{1,2}, 378³, 382¹, 383², 384¹, 385², 392², 412^{6,7}, 415⁶, 418^{1,3,5}, 440^{4,6}, 441¹, 444², 446¹⁻³, 447^{2,3}, 448, 449³, 450¹, 460², 483³, 491², 494¹, 523⁶, 524^{1,4}, 550³, 560¹, 561², 574¹, 576, 578¹, 598²
- (IX-2)** 651¹, 707, 769⁶, 770¹, 774¹, 779², 877^{1,3}, 901¹, 1016³, 1019⁴, 1020², 1037², 1041¹, 1043¹, 1051¹, 1053⁶, 1056³, 1059¹, 1063², 1070³, 1077^{1,4}, 1096², 1097¹, 1104¹, 1124², 1130², 1147, 1148⁴, 1166², 1172⁴, 1173², 1242³, 1243⁵, 1477⁴
(X) 379⁴
- Нарушович (Нарушевич), автор листів **(IV)** 405³, 406¹, 412⁴, 417, 496
- Насам, жид **(VI)** 176
- Насір-і-Хосро Енсарі, див. Енсарі Насір-і-Хосро
- Наслав, майстер емалі XII ст. **(III)** 446

- Насталевський Валентин, перекладач Євангелія (VI) 433
- Настасія, княгиня-черниця (VI) 309
- Настасія (Настька), нешлюбна жінка Ярослава Осмомисла з родини Чарговичів (II) 442-446, 448, 479, 612 (III) 381, 386
- Настька, див. Настасія
- Насути, шляхтичі (V) 31¹
- Насух-баша, великий візир (VII) 347
- Наталія, черниця (VI) 309
- Натальчич, див. Натульчич
- Натопор, койстобок, родич Пієпора (I) 132
- Натульчич (Натальчич), козацький отаман (IX-1) 323²
- Наудзилов, див. Юндзило
- Науменко В., вч. (I) 553 (VII) 574, 576, 583
- Наумов, дяк (X) 4
- Небаба Мартин (Niebaba), борзенський, чернігівський (батуринський) полковник (VIII-3) 31 (похід із Задніпров'я), 95-96 (похід під Замостя), 223 (супровід татар при захопленні ясиру після Зборівської угоди), 242 (ймовірний похід на Москву), 280 (IX-1) 14² (лист Хмельницького), 15², 21 (суворий наказ гетьмана), 22, 76, 79, 204² (збір полку), 215, 224¹, 225-228 (виправа на Гомель), 236, 247², 257, 262³, 309, 321-322 (погром під Лоевом), 323, 324¹, 326, 381 (IX-2) 1486, 1523, 1544 *його племінник* (IX-1) 322
- Неблядін Григорій, отаман слобожанських повстанців (IX-2) 1228-1230, 1233, 1235
- Невгад з Бережан, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Неверський, шляхтич (IX-1) 241
- Невжано Лясота, селянин (VI) 266
- Невмержицький Іван (Несторицький), київський шляхтич (VII) 423
- Невирицькі, українська шляхетська родина (VIII-2) 115²
- Неволін К., вч. (III) 285¹, 288¹, 541, 546, 549
- Невоструєв К., вч. (VI) 345¹, 351²
- Негвар (Несвар), посол Романа Мстиславича до Царгорода (III) 9²
- Негребецький, посол віленського біскупа (IX-2) 1510
- Негребецький Георгій, учень (VII) 421
- Недан, посол Романа Мстиславича до Царгорода (III) 9²
- Недашковські, шляхтичі (VI) 281
- Недостежа, козак (IX-1) 320
- Незабитовський В., вч. (V) 629, 632
- Нездо (Ніздило), боярин (III) 50, 382 *його вдова*, теща Давида Вишатича (III) 50, 382
- Нейман Й. (Neumann J.), вч. (I) 604 (III) 362⁴, 556
- Нейман К. (Найман К., Neumann K.), вч. (I) 110³, 114³, 151¹, 542
- Нейман Ч. (Найман Ч., Neumann C.; помилк., Neumann), вч. (VI) 615 (VII) 574
- Некрасов М., вч. (I) 433¹
- Некрасевич Сам., шляхтич (VII) 422

- Нелєповичі, овруцькі шляхтичі (V) 99²
- Неліпа Костянтин, писар (IX-2) 1080¹
- Нельша, жінка хотинського сотника (VI) 308
- Неман, жупан (III) 470
- Немезіда, міф. (VIII-2) 196
- Немерцькі, шляхтичі (VI) 281
- Неметь Мартин, капітан (IX-1) 583
- Немильський Іван, священник (VII) 501
- Немира, луцький староста (IV) 242³
- Немира Филон, кальницький полковий суддя (VIII-3) 277
- Немири-Грималичі (Грималичі-Немири), шляхтичі (V) 33
- Немирич Івашко, шляхтич (IV) 486
- Немирич Стефан, київський підкоморій (VII) 339, 340, 546, 547
- Немирич Юрій (Nemirycz), київський підкоморій (VIII-3) 103 (зв'язки з Юрієм I Ракоцієм), 104 (відносини з козаками), 109⁶
- (IX-1) 164 (комісар до козаків)
- (IX-2) 1093 (сеймова комісія в козацькій справі), 1096, 1180 (перехід на бік шведів), 1276 (плани торгівлі з турками і шведами), 1286 (турботи шведського короля перед козаками), 1397 (невдала облога Замостя), 1398-1399 (здобуття Берестя), 1408-1409 (заспокоєння козаків з приводу їхнього відриву від Ракоція), 1457-1459 (турботи Ждановича перед Замойським), 1463-1464 (відвід козацького війська від Ракоція; плани одруження з Розан-дою Лупулівною-Хмельницькою), 1474
- (X) 9, 63 (радник Виговського), 64, 65, 128 (лист до козацьких підданих), 165, 166, 168, 171, 183, 186, 189 (розповідь Филімоновича про нього), 193, 201, 204 (неприхильність Москви), 270, 283², 286 (один з творців Гадяцького трактату), 314, 327, 330, 331 (лист Лецинського), 334, 335, 340, 342, 343, 347, 348, 350, 371, 375, 377 (оцінка діяльності в історіографії), 380
- Немиричі, шляхтичі (V) 31¹, 32¹
- (VI) 280, 286, 423, 628
- Немиров Андрій, дяк (IX-2) 733 (призначення київським воеводою), 855-856 (донос на київське духовенство від ченця Рафаїла), 1221 (звільнення з посади київського воеводи)
- Немирова Милохна, сестра Остафія Дашковича, шляхтянка (VII) 570
- Немирович Андрій, гетьман дворний (V) 34
- Немирович Андрій, київський воевода (VI) 306
- (VII) 24, 26, 29, 33, 98, 104, 570, 571
- Немировичі, шляхтичі (V) 31, 32¹
- Немцевич Ю. (Niemcewicz J.), вч. (IV) 350², 360²
- (VI) 232¹, 400¹
- (VII) 192¹, 233³, 493⁵, 504¹, 580, 582, 590
- (VIII-2) 14⁴, 18², 19²
- Немцова, селянка (VI) 267
- Ненанський Мартин, писар (VIII-1) 310¹

- Ненон, молдавський логофет **(IX-2)**
1211 (посольство до Чигирини)
- Неофіт, софійський митрополит **(VI)** 591, 599
(VII) 397, 437
- Непартович Семен (Несартович Семен), чигиринський сотник **(IX-1)** 401
- Нераденко Харько, сотенний отаман **(VIII-1)** 316⁶
- Нерінг В. (Nehring W.), вч. **(I)** 317¹, 322²
(III) 112¹
- Нерон, римський імператор **(I)** 91, 99
- Неронов Григорій, московський посол **(VIII-3)** 220 (розповідь гетьмана про Зборівський трактат), 235¹, 239, 244-251 (переговори з Хмельницьким), 253, 258 (новини про укладання реестру) **(IX-1)** 114⁴
- Нерядець, вбивця Ярополка, сина Ізяслава Ярославича **(II)** 77, 409, 410
- Несартович Семен, див. Непартович Семен
- Несвар, див. Негвар
- Несвизький Федір, див. Федір, несвизький князь
- Несвизькі (Несвицькі), князі **(V)** 30, 40
- Несвицькі, див. Несвизькі
- Несецький К. (Niesiecki K.), вч. **(I)** 439⁷
(IV) 25²
(V) 86², 314¹, 324³, 340⁷, 430⁴, 431³, 437¹
(VI) 185², 309³, 468², 483⁴, 610, 612, 625
(VII) 126³
- Неслуховський Ф., вч. **(IX-1)** 473¹
- Нестак, воєвода **(IV)** 171
- Нестеренко Іван, див. Бут Іван Нестеренко
- Нестеренко Іван, козацький резидент в Очакові **(IX-1)** 216
- Нестеренко Іван, ніжинський суддя **(IX-2)** 932, 1154 (поїздка із Золотаренком до царя)
- Нестеренко Максим, козацький посол до Володислава IV, корсунський сотник, пізн. полковник **(VIII-1)** 274, 316
(VIII-2) 142, 184
(VIII-3) 259
(IX-1) 403¹, 566³
(IX-2) 1059¹
- Нестеров, московський стольник, посол **(IX-2)** 1283², 1419 (вісті від Сапіги про шведських послів до козаків)
- Нестор, єпископ **(III)** 276¹
- Нестор (Nestor), літописець **(I)** 253, 490⁷, 502, 514, 515, 520⁵, 580, 581, 588, 589, 599, 600, 604, 605, 608
(II) 3-5³, 6^{1, 2}, 7³, 40, 44, 62, 66, 67, 337, 563
(III) 146, 268³, 290, 293, 304, 378, 384, 395, 412, 415, 456, 467, 483-484 (агіографічні твори), 485, 496¹, 563
(VI) 348
(IX-2) 1477²
- Нестор (Nestor), св. **(VIII-2)** 94¹
- Несторицький, див. Невмержицький Іван
- Несторів Панько, селянин **(VI)** 265
- Неук Кіндрат, козацький посол **(VIII-1)** 29
- Нефедьєв Самійло, лавник київського магістрату **(IX-2)** 746 (приведення до присяги цареві)
- Нечаєнко, див. Нечай Данило

Нечаїв, стрілець (VIII-2) 70
 Нечай, герой Берестецької битви (IX-1) 299-300
 Нечай Данило (Нечаєнко, Neczaius, Neczau), брацлавський полковник (VIII-3) 82¹ (облога Бродів), 150, 170-171 (попередження полякам за їхні напади з-під Бара), 176 (вихід на передові позиції), 182 (під Меджибожем), 183 (марш до польського табору під Збаражем), 223 (супровід татар при взятті ясиру після Зборівської угоди), 226¹ (проводир селян після Зборівської битви), 267-269 (виступ проти поляків), 276, 281 (запис королівських привілеїв до київських гродських книг), 282², 283², 284¹, 286
 (IX-1) 13-14 (чутки про самопроголошеного гетьмана), 16¹, 20, 42¹, 45¹, 57, 68, 70, 71, 72, 76, 77 (поголовки про напружені відносини з гетьманом), 88³, 90, 91, 103¹, 105³, 107¹, 127 (неспокій на кордоні), 139, 153, 158, 176²-177¹-178¹ (польські новини), 179-181 (суперечка за прикордонну лінію), 182-183 (погром у Красному і смерть), 184, 185-189 (пісні про нього), 190-192, 195, 196¹, 197, 202-204 (пасивність гетьмана), 212, 213, 215, 228, 229, 274¹, 303-305 (пісні про Берестечко)
 (IX-2) 942, 1486, 1523
 його мати (IX-1) 187
 його жінка (IX-1) 187, 305
 його діти (IX-1) 305

його кума, див. Хмельницька
 Нечай Іван, брат Данила Нечая, козацький резидент у Криму, білоруський, чауський полковник (IX-1) 189
 (IX-2) 942 (відомості з Криму про набіги донців), 1091, 1156, 1158-1159¹ (наступництво після Золотаренка і конфлікт з Репніним), 1167-1169 (надання Білоруського полку), 1200-1204 (московські звинувачення перед гетьманом), 1210 (рішення гетьмана про проведення слідства), 1211-1212 (розгін царських військ з Могилівського повіту), 1213 (скарги гетьманові на могилівських воєвод), 1214-1215 (переговори з капітаном Козинським), 1216, 1217, 1222-1225 (слідство Ждановича і реабілітація), 1255 (заступництво гетьмана перед царем), 1257-1258 (слідство Леонтєва і Богданова), 1259-1261 (розмова з Богдановим), 1262-1263 (донесення цареві), 1264 (звинувачення Репніна), 1264-1266 (визнання царем білоруської козаччини), 1266-1267 (конфлікт з Хованським та Іваном Бутурліним), 1268, 1269¹ (царська грамота з приводу скарг на Богданова), 1272-1274 (протекція над Новгородським воєводством), 1276-1277 (дві справи з приводу планів Хмельницького), 1381-1382¹ (домогання Желябужського),

- 1408, 1422-1423 (звинувачення московськими послами в кривдах), 1437, 1442, 1486
(X) 41 (московські скарги на нього), 44-45 (лист-скарга до царя), 45-46 (домовленість з моголівським воєводою Змеєвим), 51, 122, 205¹ (лист до Юрія Хмельницького), 266, 335 (царський лист про наступ на литовські землі)
його жінка, див. Хмельницька Степанида
- Нечай Матвій, брат Данила Нечая, наказний уманський полковник **(IX-1)** 183
(IX-2) 688
- Нечай Юрко, брат Івана і Данила Нечаїв, сотник Білоруського полку **(IX-2)** 1261-1262 (відправлення до царя Іваном Нечаєм)
- Нечипоренко Іван, див. Золотаренко Іван
- Нечипоренко Яцко, чигиринський отаман **(IX-1)** 566
- Нечковський Криштоф, козацький старший **(VII)** 239
- Нешевичі, українська родина **(VII)** 14
- Никита, митрополит **(II)** 357
- Никита, печерський монах **(III)** 332¹, 462
- Никита, св., див. Микита, св.
- Никита Іраклійський **(III)** 462
- Никита Пафлагонський (Микита Пафлагонський, Пафлагонський Никита), автор біографії патріарха Ігнатія **(I)** 566
- Никита Стифат (Стифат Никита), автор повчань **(VI)** 346
- Никита Хоніат (Хоніат Никита, Choniata Niceta), грецький історик **(II)** 153, 226, 442¹, 524, 525, 536, 560, 561
(III) 9, 10, 14⁴
- Никитинич, див. Добриня Микитич
- Никифор, див. Тур Никифор
- Никифор, екзарх царгородського патріарха **(V)** 549, 603-604 (протосінкел патріаршого трону), 604-605 (арешт і втеча з ув'язнення), 606 (репрезентант патріарха в Бересті), 607, 609-611 (участь у православному соборі в Бересті), 613, 615-616 (звинувачення з польського боку), 658, 660
(VII) 206, 433
- Никифор, його повчання **(VI)** 349
- Никифор (Микифор), кийвський боярин **(I)** 587
(III) 225, 353, 362
- Никифор, митрополит **(II)** 110, 274¹
(III) 227, 281, 290, 394, 412, 479-482
- Никифор, патріарх **(I)** 592
(III) 459
- Никифор, посол від воєводи Стефана Георгіци **(IX-2)** 945, 1023
- Никифор Грігора (Грігора Никифор, Nicephorus Gregoras), візантійський хроніст **(I)** 96², 100⁴, 160^{1, 3, 4}, 183², 229¹
(II) 546¹
(III) 271⁴, 273², 490
(IV) 298⁴
(V) 387, 388¹
- Никифор Фока (Фока Никифор), візантійський імператор **(I)** 466, 467, 470-473, 496, 500², 569, 570
- Никифоров В., вч. **(VI)** 358³
(VII) 588

Никифоров М., його рукопис **(I)** 592³
 Никодим **(III)** 464
 Никодим, біблійн. **(IX-2)** 999
 Никола, печерський архимандрит **(V)** 450
(VI) 352³
 Николай, див. Миколай, архієп.
 Николай, єпископ **(III)** 279
 Николай, св., див. Миколай, св.
 Николай I, див. Миколай I, папа
 Николайчик Ф., вч. **(VI)** 286²
(VII) 183¹, 580, 588
(VIII-2) 198
 Никольський М., див. Нікольський М.
 Никон, його книга **(VI)** 339¹
 Никон, московський патріарх **(III)** 288
(VIII-3) 136
(IX-2) 611 (участь у Земському соборі), 614 (лист від гетьмана про військову допомогу), 627, 634, 636, 638, 645, 650, 726 (лист від Хмельницького), 728, 774 (чутки про приїзд до Києва для відібрання присяги), 796 (грамота до гетьмана), 809, 811 (переговори з козацькими послами), 829, 833, 834, 847 (лист від київської громади), 848, 849, 853-855¹, 856, 857 (виправдання гетьманом київського митрополита), 861, 865, 972, 997, 1034, 1035, 1069 (лист від гетьмана з проханням військової допомоги), 1075, 1085³ (відмова в анафемі для Василевича і Поклонського), 1111, 1162, 1220 (благословенна грамота Косову), 1239, 1368-1369² (бажання гетьмана щодо

благословення для нового митрополита і Юрка Хмельниченка), 1374-1375 (питання обрання київського митрополита), 1378 (послання гетьмана), 1413, 1498, 1506, 1538

(X) 30, 48, 70 (лист Виговського), 88, 94 (запрошення від Хмельницького відвідати Київ для посвячення київського митрополита та благословення для Юрка), 94-97 (справа виборів київського митрополита і його церковної юрисдикції), 99-100 (обрання київського митрополита без порозуміння з ним), 133, 145, 167, 244, 248 (скарга Виговського про відсутність благословенної грамоти), 271, 272

Никон, печерський літописець XI ст., кол. тмутороканський ігумен **(I)** 586, 589
(II) 509

Никон, проповідник, учень св. Кукуші **(I)** 516

Никон Черногорець (Черногорець Никон) **(III)** 320², 462

Никонов С., вч. **(III)** 550

Нискина Святодич (ймов., Лют; Мискина; ймов., Мстиша; Святодич Нискина, Miskina) **(I)** 439⁷

Нифонт, див. Ніфонт

Ничаговські, українська шляхетська родина з Білої Церкви **(IX-2)** 1011

Ничипор, козацький сотник **(VII)** 282¹, 291

Ничипоренко Іван, див. Золотаренко Іван

Нібур Б. (Niebuhr B.), вч. **(I)** 542

- Нідерле Л. (Niderle L., Niederle L.), вч. **(I)** 37¹, 43¹, 50¹, 65¹, 70¹, 73³, 75¹, 76², 78^{1, 4}, 79², 119¹, 128¹, 162¹, 163¹, 173⁴, 175⁴, 196¹, 211^{1, 3}, 213³, 306², 542, 546, 548, 558, 561, 562
- Ніжницький, стольник **(IX-2)** 1038
- Нізамі, перський поет XII ст. **(I)** 443, 444¹
- Ніздило, див. Нездило
- Нізе Б. (Niese B.), вч. **(I)** 137³, 539
- Нікейський Ісігон, див. Ісігон Нікейський
- Нікітін С., вч. **(I)** 23²
- Нікітський О., вч. **(I)** 303¹, 352¹
(II) 554
(III) 248⁴, 263¹
(IV) 13⁴, 427
(VI) 14³, 170³
- Ніколаєв, інженер **(II)** 270⁴
- Ніколаєвський П., вч. **(III)** 275⁴
- Нікольський М. (Никольський М.), вч. **(I)** 572, 573, 575, 576, 594
(II) 277³
(III) 319⁵, 370³, 458¹, 470², 471¹, 474¹, 477², 499¹, 541, 549, 557, 565
(VI) 343⁴, 353¹
(IX-1) 137¹
- Нікопольський, опікун Іллі Морозовського **(VII)** 447
- Німець Данило (можл., див. Калугер Даніель) **(X)** 350
- Німець Климко, кременецький міщанин **(VI)** 274
- Німіий Мстислав, див. Мстислав, син Ярослава Ізяславича луцького
- Ніпотко, господар **(V)** 79¹
- Ніс Олександр (помилк., Ніс Андрій, Нос Олександр), луцький намісник, князь **(IV)** 186, 212, 214, 215¹-218¹, 234³, 479, 480
- Ніфонт (Νιφων), галицький митрополит **(III)** 270-272, 543, 544
(V) 391
- Ніфонт, константинопольський патріарх **(V)** 413, 535
- Ніфонт, новгородський єпископ **(III)** 263, 264, 282, 291, 347, 349, 374³, 376², 386, 407, 412¹, 457, 464
- Новак (Novak), учасник угорської кампанії **(IV)** 441, 442
- Новаківський, козацький посол **(X)** 298
- Новакович С., вч. **(I)** 354¹
- Новиков М., вч. **(V)** 519²
- Новицький А., вч. **(V)** 108¹, 110², 158¹, 266⁶, 361¹, 620, 626, 627, 629, 632, 633
(VI) 94³, 603
(VII) 580
(VIII-1) 321
- Новицький І., вч. **(I)** 439¹
(III) 425^{1, 2}, 426¹, 553
- Новицький Стенька, козак **(VIII-2)** 68
- Новокрещенов Філька, козацький татарин **(IX-2)** 1164, 1165²
- Новомбергський Н., вч. **(VIII-2)** 70²
- Новомійські-Бибельські, див. Бибельські-Новомійські
- Новосиловські, шляхтичі **(V)** 32¹
- Новосильський Іван, див. Іван, новосильський князь
- Новосильський Роман, див. Роман, новосильський князь
- Новосильський Степан, див. Степан, новосильський князь
- Новосильські, князі **(III)** 180
(IV) 274, 277
- Новосинцев Володимир Михайлович, вольнівський воєвода **(IX-1)** 497
- Ногай, хан **(II)** 595

- (III) 95-97, 100, 101, 103, 144, 183-185
(IV) 295, 305
- Нодь Г. (Nagy G.), вч. (I) 542
(II) 582
- Нодь І. (Nagy I.), вч. (II) 582
Нодь Л. (Nagy L.), вч. (VI) 98⁶
- Ной, біблійн. (VII) 68
- Нольд, майор (IX-1) 326²
- Нольде Б., вч. (IX-2) 755², 813, 866
- Норманський, його літопис (VII) 118⁷
- Норов А., вч. (III) 73¹, 332⁶
(III) 407¹, 486¹
- Нос Лесько (Нус Лесько), опішнянський отаман (X) 221, 222¹
- Нос Олександр, див. Ніс Олександр
- Носан, львівський жид (VI) 176
- Носаревський Олексій, конюший, слуга печерського архімандрита (IX-2) 747¹
- Носач Тимофій, брацлавський, пізн. прилуцький полковник, генеральний обозний (VIII-3) 280
(IX-1) 20-21 (обіжник проти свавільних), 280³, 527², 533 (участь у поході в Молдавію), 544 (втеча до Яс), 563 (повернення в Україну), 567¹, 571¹ (підмога війську Тимофія Хмельницького), 578, 590¹
(IX-2) 616 (повідомлення гетьманові про польський наступ на Поділлі), 734-735 (відсутність на Переяславській раді), 882 (бої під Брацлавом), 1117 (переговори з львів'янами), 1123 (вимога штурму Львова), 1523, 1546
(X) 34, 35, 69, 74, 91, 138, 141, 142, 150, 236, 328, 366
- Носенко Іван, наказний ніжинський полковник (IX-2) 875
- Носистлав, див. Мстислав, син Володимира Святославича
- Носкович, зем'янин (VI) 282
- Нуайє П'єр де (Noyers Pierre des), секретар польської королеви (IX-2) 1131-1132⁷ (свідчення про зневіру Хмельницького до шведського короля), 1136 (свідчення про посольство Любовицького до козаків), 1140¹, 2, 1163², 1171², 1172 (свідчення про лояльність Хмельницького до Яна Казимира), 1192 (відомості зі львівської королівської квартири), 1197², 1319 (відомості про обставини походу козаків під Бар), 1365² (чутки про смерть гетьмана), 1456 (свідчення про пошуки Ракоцієм замирення з польським королем), 1458 (опис деморалізованого війська Ракоція)
(X) 381¹
- Нужний Григорій, козацький посол, чигиринський сотник (VIII-1) 237, 316
- Нур Девлет-хан (Нурдовлат), син Хаджи Гірея, татарський хан (IV) 86⁷, 319, 320, 322-324, 326, 458, 460, 461
його брати (IV) 320
- Нурдовлат, див. Нур Девлет-хан
- Нус Лесько, див. Нос Лесько
- Нушабе, цариця Бердаї (I) 443

О

- Обалковський Бартоломей, дворянин (VI) 219
(VII) 443, 444, 449, 453, 454, 462, 488, 490-493
- Оберік (Аберік, Albericus), французький хроніст (III) 507
- Обермайер Г. (Obermaier H.), вч. (I) 27², 29⁷
- Обляк В. (Oblak V.), вч. (I) 211¹
- Ободенський Микола, депутат (VIII-1) 170¹
- Ободенські, українська шляхетська родина (VI) 282, 283
(VII) 12²
(VIII-2) 115²
- Оболенський М., вч. (I) 507², 599
(III) 455⁴, 472², 558
(IV) 84¹, 268², 313¹
(VI) 9², 350⁴
(IX-2) 890³, 968⁸, 1127⁷
- Оболенський Михайло, брат Курбського (VI) 442, 443
- Оболенський-Овчина, див. Овчина-Оболенський
- Оболенський-Репнін Борис Олександрович, див. Репнін-Оболенський Борис Олександрович
- Оборницький, ксьондз, королівський агент (VII) 458-460, 462¹
- Оборська, шляхтянка (VII) 215, 221
- Обрагим, син Темеріза (IV) 82⁷
- Обринський, польський посол (IX-1) 313
- Обухович Филип-Казимир, мозирський підкоморій, польський посол, писар Великого князівства Литовського (VIII-1) 218, 224, 320
(VIII-3) 61³, 161, 163¹, 164, 167¹
- (IX-1) 134², 139, 174 (мета посольства до Москви), 215, 219, 231-232 (переговори в Москві), 270, 313, 578¹
- (IX-2) 637 (переговори з московськими послами), 655 (відомості з-під Сучави про його переговори з татарами), 1518 (переговори з Косовим)
- Овідій (I) 120, 121², 122, 131
- Овлочимський Юрій, володимирський земський писар (VI) 592
- Овраменко, козак (VII) 577
- Овчина-Оболенський (Оболенський-Овчина), князь (IV) 290
- Овчини, половецький рід (II) 349, 531
- Огас, львівський вірменин (VI) 175
- Огафія, донька Володимира Всеволодовича Мономаха, жінка Всеволодка городенського (II) 111
- Огієнко І., митроп., вч. (VII) 410¹
- Огінський Богдан, троцький підкоморій (VII) 214, 227
- Огінський Іван, депутат (VIII-1) 170¹
- Огінський Олександр, депутат (VIII-1) 170¹
- Огінський Самійло, депутат (VIII-1) 170¹
- Оглоблін М., вч. (VI) 516³
(VII) 584
(VIII-2) 67², 71², 199
- Огоновський О., вч. (I) 253⁶, 254¹, 320⁵
(III) 561, 567
(VI) 613
- Огрофіна (в чернецтві Олена), княгиня (VI) 309
- Огодай, син Чінгіз-хана (II) 541, 543, 544
його син, див. Гуюк

- Ода, донька Леопольда, штадського графа **(II)** 30
- Ода, польська княгиня, вдова Мешка I **(I)** 218, 492
- Одаренко Тиміш, козацький гетьман **(VIII-1)** 202
- Одерборн, пастор **(VI)** 333, 334
- Одеріко, його папери **(II)** 66¹
- Одеяненко Семен (Оргіяненко Семен, Ур'яненко Семен; можл., Dziagunko, Orchan-ko), уманський наказний полковник **(IX-2)** 925 (охорона молдавського кордону), 928 (участь у розгромі Маховського), 1002 (зустріч з патріархом Макарієм), 1003, 1019 (оборона Брацлава), 1022 (повідомлення про польсько-татарські наміри), 1041¹(?)
- Одживольський, вінницький староста **(IX-1)** 127, 438
- Одживольський, хорунжий **(VII)** 544
- Один, скандинавський бог **(I)** 613
- Одинець Петро, козацький посол **(VII)** 250, 381, 556
- Одинець Яків, черкаський суддя **(IX-1)** 350, 358, 367
- Одинцевичі, князі **(IV)** 289 **(V)** 32¹
- Одісей, грецький герой **(I)** 275
- Одоевський, князь **(IX-2)** 1078 (вд-правлення до Криму), 1089, 1243¹⁻³, 1248², 1271³, 1324 (поступки полякам у козацькій справі)
- Одоевський В., вч. **(III)** 556 **(VI)** 622
- Одоевські, князі **(III)** 180 **(IV)** 274, 276, 277 **(V)** 66³, 67⁷
- Одrexовські, шляхтичі **(VI)** 264⁴
- Одриховський Федір, шляхтич, друкар Печерського монастиря **(IX-2)** 747¹
- Одровонж, краківський каштелян, батько Софії Гарнавської **(VI)** 480
- Одровонж Андрій, львівський староста, руський воєвода **(V)** 313², 318, 319 **(VI)** 101, 130
- Одровонж Ян, подільський, руський воєвода **(V)** 318
- Одровонж Яцко, місіонер XIII ст. **(II)** 273², 277 **(III)** 171³, 299¹ **(VII)** 10³
- Одровонжі, шляхтичі **(V)** 40, 318, 319 **(VI)** 175, 236, 250, 447
- Ожга, львівський підкоморій, депутат до Ракоція **(IX-2)** 1122-1123 (переговори з Хмельницьким під Львовом), 1171 (лист до Радзейовського), 1385^{1, 3} (переговори з Ракоцієм)
- Ожга Петро, теребовельський староста **(VII)** 359²
- Ожельський, ротмістр **(VII)** 167, 237²
- Ожельський С. (Orzelski S.), історик XVI ст. **(IV)** 419², 420^{3, 4} **(V)** 36² **(VI)** 481
- Ожеховський, перемиський суддя **(IV)** 390³
- Ожеховські, шляхтичі **(VI)** 626
- Озезенко Андрій, козацький посол **(VIII-1)** 290
- Озепко Харитон, селянин **(VI)** 267
- Оказ-мурза (можл., Указ-мурза) ногайський **(IX-1)** 556
- Оклінський, шляхтич, митрополичий агент **(VII)** 399

- Окольський Симон (Okolski Simon), автор щоденника (III) 300³
(V) 431³
(VI) 300¹, 626
(VIII-1) 223³, 224², 250², 251⁵, 252, 253^{1, 2}, 254², 260-262², 264¹, 267, 268¹, 270-274¹, 277-280, 289, 290, 293-297, 300, 301¹, 302, 304, 305², 307-309¹, 310¹, 311¹, 312¹, 315^{2, 4}, 320, 321
(VIII-2) 125, 156
(IX-1) 143⁶
- Оксакал, ногайський мурза (IX-1) 526
- Оксенович-Старушич Ігнатій, див. Старушич Ігнатій Оксенович
- Оксенштерна, шведський канцлер (IX-2) 1131, 1178, 1211, 1281, 1282, 1494
- Оксюха Василівна, господиня (V) 159
- Окунь Андрій, ротмістр (IX-2) 750 (листи до Богуна), 808 (військові напади з Шаргорода), 873 (напад на Бушу), 878 (другий напад на Бушу), 879, 883 (полон і загибель), 908
- Окша, козацький полковник (IX-1) 204¹, 220
- Окша, шляхтич (VI) 277
- Олаф, св., норвезький король (II) 31
- Олаф, шведський король, батько Інгігерди, тесть Ярослава Володимировича Мудрого (II) 31
- Олбир Шерошевич, київський дружинник (III) 305
- Олбири, бояри (III) 305
- Олдаковський Станіслав, польський ротмістр, переяславський полковник, посол до Хмельницького (VIII-1) 315
(VIII-3) 115, 118-121 (посольство до козаків у поході з-під Замостя), 128, 140
- Олдрих, див. Андрих, чеський король
- Олевченко, козак (VII) 333
- Олег, воєвода у Володимира Великого (I) 504, 505
- Олег, ймов., київський князь пер. пол. IX ст. (I) 409, 410
- Олег (Віщий Олег; ймов., Вольга Святославич; Муромлянин Ілля, Олег Віщий), київський князь (I) 192, 193⁶, 202, 235¹, 285, 287 (предмети торгівлі), 318², 328-329 (“віщий” Олег), 381, 383 (літописні версії), 386, 393, 395, 396, 399, 401², 402 (ототожнення з Іллею Муромлянином), 403², 405-406 (династичні відносини), 407, 408, 409-410 (хронологія правління), 409 (могили), 410-411 (формування Київської держави), 412-415, 417¹, 418 (приєднання деревлян), 419 (залежність від Києва дулібів і тиверців), 421 (данина Новгородів), 422, 429-430 (народна традиція), 430, 431¹, 432 (угода з Візантією 911 р.), 433¹, 435 (східні походи), 435-436 (ототожнення з билинним Вольгою Святославичем), 437, 441, 442, 445, 446, 447 (уподібнення до Ольги в народній традиції), 450, 458, 460, 463¹, 486, 496, 546, 582-586, 591, 592, 594-597, 605, 613, 617, 621

- (II) 265, 313, 314, 335, 360⁵, 563
 (III) 348, 352, 370, 496¹
 (VII) V, 391, 400
- Олег, переяславський князь (III) 175²
- Олег, рильський князь (III) 153, 179¹, 183, 184, 188, 189
його сини (III) 184
- Олег, рязанський князь (II) 49¹
 (IV) 69, 70, 168
- Олег, син Болеславни (II) 576, 577
- Олег, син Ігоря Святославича, курський князь (II) 244, 325¹, 326
- Олег, син Романа Михайловича брянського (III) 170, 178, 179
- Олег, син Святослава Ігоревича, деревлянський князь (I) 438², 469, 478, 479, 482, 586, 587
 (II) 7
- Олег, син Святослава Ольговича (II) 152, 190, 191, 325¹, 327², 329, 330, 333¹, 336
 (III) 214, 381
його син (II) 329
його жінка, див. донька Юрія Мономаховича
- Олег (ймов., Вольга Святославич; Гореславич, Олег Гореславич; ймов., Михайл), син Святослава Ярославича, новгород-сіверський, чернігівський князь (I) 436
 (II) 62², 63, 67, 68, 69-70 (боротьба за чернігівський стіл у 1078 р.), 72-73 (ув'язнення на о. Родос), 78, 79, 85-86 (облога Чернігова 1094 р.), 87-90 (боротьба за чернігівський стіл 1096-1097 рр.), 90-91 (Любецький з'їзд 1097 р.), 98, 100, 103, 104, 111, 118, 122, 123, 136, 139, 143, 145, 172, 180, 317 (симпатії місцевого населення), 318, 319²-321, 330-332¹, 336, 357, 363, 408, 509¹, 511, 521⁴, 588
 (III) 230, 290, 306, 316, 476, 487
його жінка, див. Теофанія
- Олег, син Ярослава Осмомисла від Настасії, галицький князь (I) 348
 (II) 209, 443, 445, 446, 474, 480, 568, 575, 576
 (III) 386
- Олег, чернігівський князь (III) 162
- Олег Віщий, див. Олег, київський князь
- Олег Гореславич, див. Олег, син Святослава Ярославича
- Олекса (Алекса), городник (III) 257
- Олекса, дворський (III) 232^{2,3}
- Олекса, осавул Бучанської сотні Уманського полку (VIII-3) 276
- Олекса з Витвиць, шляхтич (VI) 237
- Олекса з Саврани, козацький бранець (IX-1) 444², 446
- Олександр, внук Всеволода Мстиславича (III) 507
- Олександр, дидаскал (VI) 533
- Олександр, дубровський князь (II) 309
- Олександр, звенигородський князь (IV) 72, 455
- Олександр, новосильський князь (III) 180¹, 187
- Олександр (Alexandr), польський король, великий князь литовський (I) 217
 (IV) 179¹, 180, 240³, 252-254 (вибір на литовський великокняжий трон), 255-262

- (справа унії з Польщею), 263-264 (смерть у 1506 р.), 272, 276, 277 (одруження з донькою московського князя), 279-280 (боротьба з Москвою за руські землі), 282-285¹, 309, 310, 330, 332-334², 335-337 (безпорадність перед татарськими нападами), 340, 341, 344, 356, 364, 370, 371, 373, 382, 388-390, 398, 402, 412, 422, 469, 481, 482
(**V**) 12, 30, 44, 53, 61, 64¹, 65¹, 66³-68, 120³, 121¹, 171 (надання князеві Глинському), 230, 255 (проблема жидів), 260, 290 (розподіл волостей у Брянському повіті), 413 (надання київської митрополії Йосифу), 414¹, 444, 445¹, 447¹, 458, 459¹, 463¹, 468, 535-538 (підтримка унії)
(**VI**) 17¹, 48, 51, 171, 248, 359
(**VII**) 11², 16, 21, 22¹⁻², 23, 79, 82, 84, 91, 92
(**VIII-1**) 227
його жінка, див. Олена, донька великого князя московського Івана III
його брат (**VII**) 22¹
- Олександр, претендент на молдавське господарство, "брат" Івана Підкови (**VII**) 150
- Олександр, син Всеволода Мстиславича, белзький князь (**II**) 246, 247, 367, 371, 397, 401, 402, 462, 463¹, 476
(**III**) 23-24 (боротьба за Володимир), 27, 29, 31, 36, 37, 40, 41, 44, 45, 49 (виступ проти Данила Романовича 1232 р.), 50, 51, 52 (втрата волості і свободи), 78, 507-508 (генеалогія), 512
його донька (**III**) 78
- Олександр, син Кориата Гедиміновича, подільський князь (**IV**) 45, 46, 49, 50, 79, 87, 92, 93, 445, 447
(**V**) 229, 309¹
(**VI**) 40, 42, 249(?)
- Олександр, син Олександра звенигородського, стародубський князь (**IV**) 72
- Олександр, син Патрикія Наримунтовича, стародубський князь (**IV**) 70, 72, 179¹, 454, 455, 468
(**V**) 29
його донька (**IV**) 70
- Олександр, син Ярослава Всеволодовича, володимирський князь (**II**) 253
(**III**) 166, 167, 170, 171, 287
його син (**III**) 287
- Олександр, толковник (**I**) 410¹
- Олександр I, молдавський воєвода (**IV**) 198
(**VI**) 45, 59-61,
- Олександр II, молдавський воєвода (**VI**) 509, 510¹, 511
- Олександр II, помилк., див. Олександр IV, папа
- Олександр IV (помилк., Олександр II), папа (**III**) 73
(**IV**) 279
- Олександр VII, папа (**IX-2**) 1187, 1188, 1233, 1234, 1349, 1366
(**X**) 41, 72
- Олександр I, російський імператор (**VIII-2**) 212
- Олександр III, російський імператор, його музей (**I**) 249⁴
- Олександр Македонський, див. Александр Македонський

- Олександр Молдаович, боярин **(III)** 136²
- Олександр Отоманус, див. Яхія Олександр
- Олександр Север (Марк Аврелій Север Олександр, Север Олександр), римський імператор **(I)** 87
- Олександра, донька Семена Олельковича, жінка Івана Ярославіча, пинська княгиня **(VI)** 305
- Олександра, ігуменя Михайлівського дівочого монастиря, тітка Івана Виговського **(IX-2)** 1367
- Олександр-Вігунт, див. Вігунт-Олександр
- Олександренко (Александренко), козацький отаман **(IX-1)** 338, 346⁴
- Олександрів Гриць, селянин **(VI)** 267⁵
- Олександрів Іван, стародубець **(IX-1)** 562
- Олександро, острозький жид **(VI)** 176
- Олександрович Тимофій, друкар **(VII)** 585
- Олександр-Свидригайло, див. Свидригайло, син Ольгерда Гедиміновича
- Олексич Ольстин, див. Ольстин Олексич
- Олексичі (Олекшичі), українська шляхетська родина **(VIII-2)** 115²
- Олексій, батько Оринки Лободи **(VIII-2)** 70
- Олексій, білоцерківський сотник **(IX-2)** 1039²
- Олексій, візантійський царевич, син Ісаака Ангела **(II)** 215
- Олексій, красноставський міщанин **(VI)** 256
- Олексій, св., див. Алексій, св.
- Олексій, толковник **(I)** 410¹
- Олексій, юрївський єпископ **(III)** 380
- Олексій Ангел (Ангел Олексій), візантійський імператор **(III)** 12²
- Олексій Комнен (Комнен Олексій), візантійський імператор **(I)** 508
(II) 115, 116, 414, 532
його невістка, донька Володаря Ростиславича, див. Володарівна
- Олексій Михайлович, московський цар **(III)** 248⁴
(VII) 566
(VIII-2) 24, 35, 67, 68, 70, 74-76, 110, 156, 198
(VIII-3) 8, 126³, 127, 131, 136, 137, 150, 172-173 (відмова козакам у військовій допомозі), 177, 227, 242, 243, 245-250, 255³
(IX-1) 17, 21, 32, 37 (помилки в титулах), 40, 41, 43, 44, 55, 57 (лист Хмельницького), 58, 62, 63, 67, 70, 85, 86, 100⁷, 111, 112, 113-115 (посольство Унковського), 117, 118, 120, 121-125 (посольство о. Арсенія Суханова), 132, 133¹, 137¹, 138, 159, 165, 173-174 (польські посольства), 175⁷, 207, 208-209 (собор про "литовську справу"), 211, 212, 214, 216-220, 231-233¹ (посольство Вітовського та Обуховича), 236⁷, 247⁷, 255, 256, 282¹, 284², 287, 290, 311, 313, 314, 317, 318, 329, 351⁷, 364, 372, 392,

398-400 (посольство Іскри), 404, 407, 415-417 (еміграція за московський кордон), 432, 436, 439, 445, 450 (польське посольство), 451, 452, 463⁵, 467, 469, 470 (посольство Богдановича), 471, 476, 486³, 487, 488, 490, 493, 497, 499-501, 503-505, 534, 535, 545-546 (посольство Бурляя і Мужилівського), 549, 553-555, 558, 559, 562, 564-568 (посольство Матвєєва і Фоміна до гетьмана), 569 (грамота про прийняття України під свою протекцію), 570, 600-601 (лист Розанди)
(IX-2) 610-611 (підготовка до війни з Польщею), 611, 613-619 (переговори з козаками про надання їм допомоги у війні проти поляків), 619-638 (посольство Репніна до Польщі), 638-642 (письмова відповідь польських комісарів на посольство Репніна), 642-644 (посольство до козаків з наміром зволікати з виконанням козацьких вимог), 645-649 (Земський собор 1 жовтня 1653 р.), 650 (оголошення війни з Польщею), 662¹, 664, 670-671 (посольство до поляків під Жванець), 676 (король про події у Молдавії), 679-680 (посольство до козаків), 682, 683-685 (вісті посольству з табору козаків), 686-690, 692, 693, 697-699, 719, 720, 722-725, 726-727 (формальний привід для оголошення війни проти Польщі), 728-732, 733 (останні інструкції Бутурлінові), 734,

736-742 (приведення до присяги козаків), 743-749, 750 (нагороди Бутурлінові), 751-754², 755¹-759, 761-778, 780-782², 784-792 (петиція від козаків), 792-794 (листи від гетьмана), 795, 796 (відправлення війська до Києва), 798 (інструкція воєводам у Києві), 799-801 (вирішення конфлікту з Косовим), 802-808 (переговори з козацькими послами), 809-810 (резолюції на козацькі пункти), 812-819 ("Статті Богдана Хмельницького"), 820-824 (привілей Війську Запорізькому), 824-825 (привілей шляхті), 826-827 (надання для гетьмана, Тетері і Богдановича-Зарудного), 828-829 (грамоти Хмельницькому), 830-834 (листи від гетьмана), 835, 836, 837-842 (грамоти гетьману і старшині), 842-844 (політика щодо українських міст), 844-846 (прийняття депутації Переяслава), 847 (супліка київської громади), 848-852 (привілей Києву), 853-855¹, 856-857 (універсали гетьмана щодо київського духовенства), 858-860 (супліки ігуменів), 861-863 (депутація київського духовенства), 864-865 (грамоти духовенству), 866-868, 870, 872-874², 875 (військові приготування на Сіверщині), 883 (наказ південній армії), 887, 888, 891, 892, 896-898, 899-902 (відправлення Самаріна в Молдавію), 904, 905, 906 (попередження польських

сенаторів через бояр), 907 (грамота до короля з оголошенням війни), 908, 909, 910 (відмова від наміру списання доходів в Україні), 911-912 (золото для козацького війська), 914-915 (місія Старкова), 917, 918-919 (листи від гетьмана з Києва), 921¹, 922, 923, 924-926 (відправлення Протасєва з золотом до козаків), 927-928 (реляція від гетьмана), 929 (відмова від вільних козацьких ватаг), 930-936 (спроба вплинути на дії Золотаренка в Білорусі), 937 (наказ гетьманові йти під Луцьк), 938 (вісті від Тафларія з Варшави), 939², 940-945 (посольство Ржевського до козаків), 946-947 (жалувані грамоти родині Виговських), 948 (реляція від гетьмана з-під Бердичева), 949 (підтвердження наказу про похід під Луцьк), 950, 951-953 (посольство Ждановича від гетьмана), 954-955 (реляція від Хмельницького), 957, 958-959 (посольство Кіндратенка з новинами про ханські пропозиції гетьманові), 960 (прохання Хмельницького про військову допомогу), 961 (наказ гетьманові припинити осінню кампанію), 962-963 (скарги і прохання Золотаренка), 964 (грамота до Хмельницького щодо Золотаренка), 965, 966, 972, 973, 988, 991, 998, 1005, 1010, 1013, 1014³, 1016, 1020 (прохання Хмельницького про допомогу), 1021-1022

(посольство Тургенєва до Хмельницького), 1023 (лист від Хмельницького), 1024 (посольство Андрієнка), 1025, 1026, 1027 (обіцянки допомоги Хмельницькому), 1028, 1029 (посольство Матвєєва до Хмельницького), 1030⁴, 1031 (план походу на Крим), 1032 (план перенести столицю Московщини до Києва), 1033 (солдатське військо в Україні), 1034, 1035, 1046⁵, 1049, 1053, 1061, 1063, 1064-1065 (повідомлення гетьмана про стосунки з турками і татарами), 1067, 1068-1071 (посольства від гетьмана), 1072 (обіцянка козакам допомоги), 1073-1074 (повідомлення гетьмана про турецько-татарські пропозиції), 1075-1077, 1078-1080 (перешкоди шведському послові до Хмельницького), 1081-1083 (втрата Поклонського), 1084, 1085-1086 (вимога до Хмельницького про відіслання митрополита), 1087, 1088-1089 (прибуття Василя Бутурліна під Білу Церкву), 1091, 1097, 1098¹, 1101 (посольство до хана), 1102, 1103, 1104 (лист від Хмельницького з-під Кам'янця), 1107, 1108, 1110¹, 1111-1113 (нові титули), 1115, 1118, 1119-1120 (відмова львів'ян дати присягу), 1121, 1123, 1125-1128 (присяга люблінського магістрату), 1129, 1130, 1136³, 1138 (реляція Василя Бутурліна з-під Озе-

рної), 1139-1145, 1149-1151, 1153, 1154-1155 (виклик Золотаренка у ставку), 1156, 1158, 1159, 1160-1161 (реляція Василя Бутурліна про кампанію), 1162-1163 (опала Василя Бутурліна), 1164, 1165, 1168-1170, 1174 (намір викупити полонених козаків у хана), 1182, 1185, 1186, 1187 (тиск на австрійського імператора), 1190, 1192 (намір польського короля скласти присягу), 1199, 1200 (посольство Лопухіна до гетьмана), 1201-1205 (скарги на козаків у Білорусі), 1206 (інструкція Лопухіну про царських воєвод по козацьких містах), 1207 (питання окупації Кам'янця і Львова), 1208 (справа прикордонної міграції), 1208 (відносини козаків з угорцями, молдаванами і волохами), 1208-1209 (взаємини гетьмана з Яном Казимиром і Карлом Густавом), 1209-1210 (справа українських шинкарів під Путивлем), 1211-1213 (додаткові інструкції Лопухіну у справі Нечая), 1214, 1215, 1217 (ще одна інструкція Лопухіну), 1218, 1220, 1221-1222 (інструкція новим київським воєводам), 1223, 1225 (вимоги ліквідації білоруської козащини), 1226-1229 (дворушність у ставленні до козацької еміграції), 1230 (посольство Скоробогатого з виправданням мотивів карної експедиції гетьмана), 1231, 1232 (прийняття посередництва австрійського ім-

ператора у переговорах з поляками), 1233 (офіційне повідомлення гетьманові про мирні переговори з Польщею), 1234, 1235 (інформація Кикіна для гетьмана), 1236-1237 (застереження гетьмана щодо переговорів з поляками), 1238 (ігнорування протесту українського уряду), 1239-1240 (декларація 1658 р. козацької старшини про розрив з Москвою), 1241-1243 (дискредитація поляками козаків), 1243 (посольство Матвеева до поляків), 1244-1246 (віленські переговори з поляками), 1247 (донесення Андрія Бутурліна про козацькі наради), 1248 (польські умови щодо обрання царя на королівський трон), 1249-1250 (акти віленської комісії), 1251, 1252, 1253 (посольство Кикіна до гетьмана), 1254 (посольство Фоміна до козаків), 1254-1255 (лист від Хмельницького), 1256 (інструкція Лопухіну на посольство до козаків), 1257-1259 (відправлення Леонтьєва і Богданова до Нечая), 1260-1261 (докори Нечаєві), 1262-1266 (виправдання Нечаєві), 1267, 1268 (повідомлення гетьмана про козацьку облогу Старого Бихова), 1268-1269 (листи до Тетері і Гуляницького з приводу походу в Білорусь), 1270 (донесення київських воєвод про козацький протекторат над Слуцьком), 1272 (донесення Матвеева), 1274, 1276

(донесення воєводи Яковлева про плани Хмельницького), 1277, 1278¹-1281, 1285-1287 (прагнення шведів до перемир'я), 1298, 1299, 1302, 1303, 1309², 1314-1315 (незадоволення походом козаків на Польщу), 1318, 1319 (військові погрози гетьманові), 1320-1321 (посольство Волкова до Ракоція), 1324-1326 (посольство Лопухіна до козаків), 1329, 1330, 1332, 1334³, 1335, 1336, 1337-1338 (посольство Бонковського), 1346-1350 (інструкції Кикіну на переговори в Україні), 1351-1352 (листи від гетьмана), 1353 (посольство Ієвлева до Польщі), 1353-1354 (дискредитація гетьмана Бонковським), 1355-1358 (посольство до Криму), 1364, 1365, 1366 (донесення Андрія Бутурліна про підготовку козацької ради), 1368 (лист Хмельницького про наступництво Юрія на гетьманство), 1369², 1374-1375 (питання про київського митрополита), 1376-1378 (посольство Коробки), 1379 (стриманість у турецькому питанні), 1380-1381 (посольство Ієвлева до поляків), 1381 (відправлення Желябужського до Ракоція), 1382, 1383 (посольство Матвєєва до козаків), 1384 (вимоги до гетьмана розірвати союз із Карлом Густавом та Ракоцієм), 1396, 1398 (претензії до козаків за здобуття Любліна), 1401 (підданство пин-

ської шляхти), 1404 (тактична сутність присяжної записки), 1411-1426 (посольство Федора Бутурліна і Михайлова до козаків), 1427, 1429, 1430, 1434, 1437, 1438, 1439 (вимога до гетьмана розірвати союз зі шведами і семигородцями), 1440 (відомості про непевність союзу з поляками), 1442, 1445-1447 (посольство Тетері), 1449-1450 (запитання гетьмана з приводу місії Бенювського), 1452, 1453, 1454 (шантаж гетьманського уряду), 1464, 1467-1470 (відправлення Желябужського в козацьке військо), 1472, 1476¹, 1489, 1490, 1498, 1499, 1502¹, 1503, 1505, 1506, 1527-1538, 1544, 1545, 1547, 1548

(X) 6, 8-9, 12-18 (посольство Тетері), 21-23 (посольство Кикіна в Україну), 25-29 (план відправлення Трубецького), 30-33, 37-47, 48 ("царські статті"), 50-56 (реакція в Україні на московську політику), 58-65, 68, 69-70 (грамота Виговського після Корсунської ради), 70-72, 74, 75, 76-77 (посольство Почановського), 77-81 (відмова від планів щодо обмеження автономії України), 82-86, 89-93 (посольство братів Миневських), 94, 96, 97³, 98-101, 106-118 (запорізьке посольство), 119 (грамота запорожцям), 120-123 (місія Хитрово), 124, 127, 130, 131, 133, 134, 135 (відставка путивльського воєводи

Зюзіна), 138, 139, 140 (посольство Пушкаря), 141, 142, 143-145 (Переяславський договір 1658 р.), 146-147 (лист до Пушкаря), 148, 157-160 (посольство Филімоновича), 160-164 (посольство Лісницького), 164-168 (посольство Іскри та Тиші), 169, 171, 172-175 (проект інструкцій провінційним воєводам в Україні), 178, 181 (плани обмеження козацьких прав), 182-184, 187, 190-194 (друге посольство Лісницького), 194-198 (посольство Бережецького), 210, 202-203 (виправа Скуратова), 204-205 (місія Шереметьєва), 206-211, 215-219, 220-221 (грамота Пушкаря), 222-224, 226-233, 235, 236, 238, 240¹, 242, 246-248, 251-255 ("статті" Ромодановського), 257, 259, 262, 264, 266-268, 270, 272, 273, 276-279, 282, 289, 291, 308, 314, 321-323, 333-338, 340-346, 348-352², 353³, 361-363, 365, 379
його жінка, див. Марія Ілінічна
його донька, див. Софія
його донька (IX-2) 1034¹
його діти (IX-2) 748, 1127¹
(X) 63
його родина (IX-1) 115
(IX-2) 730, 732, 741, 746, 1034, 1413
(X) 79, 85, 167
його нащадки (IX-2) 867
його тесть, див. Милославський Ілля

Олексій Олексійович, царевич **(IX-2)** 796, 823, 825, 924, 1034¹, 1112, 1159, 1243 (пошуки можливостей одержати польський престол), 1265, 1423
(X) 69, 343
Олекшич Олександр, учень **(VII)** 421
Олекшич Павло, український шляхтич **(IX-2)** 832 (доручення Потоцького), 833-834 (лист до Богуна про навернення до короля), 839, 841¹, 854² (застереження щодо підпорядкування київської митрополії московському патріархові)
Олекшичі, див. Олексичі
Олексій Олександр, шляхтич **(VII)** 423
Оленько (у чернецтві Алексій), син Володимира Ольгердовича, київський князь **(IV)** 194², 199, 204, 216, 234, 235, 246², 247, 271, 480
(V) 9 (наказ Казимира щодо повернення маєтностей), 44, 120³, 406, 449, 524 (грамота митрополитові Ісидору), 525¹, 528
(VI) 308
(VII) 10, 12, 16, 72¹, 563¹
його жінка, див. мати Михайла Оленьковича
його родина, див. Оленьковичі
його швагро, див. Василь II Васильович, великий князь московський
Оленькович Михайло, див. Михайло, син Оленька Володимировича

- Олелькович Семен, див. Семен, син Олелька Володимировича
- Олельковичі, князівська родина по лінії Олелька Володимировича (IV) 234², 254¹, 266-271, 287, 484 (V) 9, 449, 450 (VI) 305, 309 (VII) 13, 16
- Олена (в чернецтві), див. Огрофина
- Олена, див. Ольга, жінка Ігоря Рюриковича
- Олена (Дубравка), донька Юрія Всеволодовича, жінка Василька Романовича (III) 569, 570
- Олена (Романівна Олена), жінка Михайла Всеволодовича, ймов., донька Романа Мстиславича (II) 588 (III) 569
- Олена, жінка польського короля, великого князя литовського Олександра, донька великого князя московського Івана III (IV) 264, 277-280, 283², 285, 290 (V) 414, 444, 536
- Олена, мати Лешка V Білого (III) 508
- Олена, руська княжна (III) 116¹
- Оленін О., вч. (II) 509⁷
- Олеско, смотрицький воєвода (V) 309⁷
- Олесницький, сендомирський підкоморій (IX-2) 711, 920²
- Олесницький Збігнев, краківський біскуп (IV) 182, 186, 187, 191, 201, 209, 243 (V) 523, 524^{1,3}, 526², 527
- Олесницький Яшко, віленський намісник (IV) 136, 139, 469
- Олесько, козацький старшина (VIII-2) 184
- Олехна Судимонтович, віленський воєвода (IV) 483
- Олехно з Дрогошова, шляхтич (VI) 237
- Олехновичі, українська родина (VII) 563
- Олешко, остерський боярин (VI) 284
- Олизар, див. Волчкович Олизар
- Олизари-Волчковичі (Волчковичі-Олизари), шляхтичі (VI) 280
- Олизарович Сенько, див. Сенько Олизарович
- Олиферко, суддя (V) 309¹
- Олиша, полковник (IX-1) 226
- Олівеберг, див. Калугер Даніель
- Олма, господар двору в Угорському урочищі (IX ст.) (I) 407
- Оловенецький Яків, смоленський шляхтич (IX-2) 1277
- Олфер'єв Іван, див. Алфер'єв Іван
- Олфімов Іван Миколайович, див. Алфімов Іван Миколайович
- Оляччин Д., вч. (IX-2) 1431¹
- Ольбег, див. Ельбех Ратиборович
- Ольбери, чернігівські бояри (II) 331
- Ольбрахт-Ян, див. Ян-Ольбрахт
- Ольга (Васильківна), донька Василька Романовича, жінка Андрія Всеволодовича чернігівського (III) 88, 177
- Ольга, донька Романа Михайловича брянського, жінка Володимира Васильковича (II) 389, 403² (III) 105, 178, 258, 259, 379, 381, 382, 383
- Ольга, донька Юрія Володимировича Мономаховича, жінка Ярослава Осмомисла, сестра Всеволода Юрієвича суздальського (II) 152, 299, 428, 442-444 (III) 20¹, 381

- Ольга, друга жінка Любарта Геди-
міновича **(IV)** 513
- Ольга (Аллогія), жінка Володимира
Святославича **(I)** 513^{*}
- Ольга (Олена, Ольга з Плескова,
Helena, Helga), жінка Ігоря
Рюриковича, київська кня-
гиня, св. **(I)** 253, 259⁵, 262,
287, 292², 313, 335 (тризна
над могилою чоловіка), 375,
376, 399, 410, 424, 430, 438²,
439^{*}, 445 (вишгородський
уділ), 446 (одруження з Іго-
рем), 447 (уподібнення до
Олега в народній традиції),
447-449 (війна з деревляна-
ми), 449-454 (подорож до
Царгорода, хрещення), 454-
456 (посольство до німець-
кого імператора), 456 (ре-
генство), 457-458 (внутріш-
ня діяльність), 465¹ (похід на
печенігів), 467, 468 (смерть),
469-470¹ (ставлення до Ма-
луші), 485, 503, 512, 513,
524, 567, 569 (хронологія ді-
яльності), 572, 575, 576, 583,
586, 587, 590, 593, 595, 596,
601
(II) 263^{3,4}, 275², 287
(III) 314, 381-383
(V) 508
(IX-2) 1127^{*}
її племінник (I) 452, 454
- Ольга, жінка Федора Ольгердовича
(IV) 516
- Ольгерд, воєвода Витовта (помилк.)
(IV) 456, 457
- Ольгерд (можл., Algarden, Olger-
dus), син Гедиміна, великий
князь литовський **(III)** 169,
174^{*}, 522
(IV) 14, 19, 33³, 41, 45-47,
50¹, 54, 55, 57, 65-69 (оку-
пація Брянська і Чернігівсь-
кої волості), 71, 72, 73-77
(окупація Київщини), 78, 79-
80 (окупація Поділля), 81-83
(ставлення до татар), 87-89,
91, 92, 95-97, 98 (спадко-
ємець Руської держави), 126,
139, 159-161, 184, 185¹, 269,
427, 428, 447, 450(?), 451,
456, 457, 464, 512-516
(V) 8, 386³, 387 (справа київ-
ської митрополії), 389-390
(підтримка митрополита Ро-
мана), 392-394, 449
(VI) 304
(VII) 69, 70
його перша жінка, див. Ма-
рія
його друга жінка, див. Юлі-
анна
його син (V) 389, 390
його сини, див. Ольгердовичі
його донька, див. Федора
його донька(-и) (IV) 69, 513,
515
його родина, брати (IV) 14,
159
- Ольгердовичі (сини), князівська
родина по лінії Ольгерда Ге-
диміновича **(IV)** 48, 96, 126,
159, 161, 184, 447, 452, 512-
515
(VI) 468
- Ольгимунт (у чернецтві Євтимій),
князь **(IV)** 430
(VI) 304², 308
- Ольгимунтович Іван, див. Іван, син
Ольгимунта
- Ольговичі (Волговичі, сини), кня-
зівська родина по лінії Олега
Святославича **(II)** 100², 123,
127, 130, 134-137, 139, 141-
144¹, 146, 148, 149, 154-160,
164, 170-172, 176, 178, 182,

- 186, 188, 189, 191, 196, 200-204, 206, 207, 209, 211, 215, 217-222, 224-233, 235, 236, 240, 291, 292, 320, 321, 324, 325, 327², 335, 336, 343, 344, 369, 393, 428, 438, 561
(III) 2, 8, 19-21, 28, 170, 173², 181, 196, 200, 201, 212-215, 218-220, 307, 335, 340, 536
(IV) 8³
- Ольденбурги, династія гольтштинських герцогів (IX-1) 126
- Ольденбурзький Фрідріх, див. Фрідріх, гольтштинський герцог
- Олько, князь (помилк. Вольфа) (IV) 234³
- Олькусський, депутат Львова (IX-2) 1124
- Ольстин Олексич (Олексич Ольстин), Прохорів внук, дружинник (III) 307
- Ольшамовський, вч. (V) 625
- Ольшанський Петро, сотник Миргородського полку (X) 167, 168
- Ольшевський, тайкурський козачок (VIII-3) 164¹, 177
- Омар, король (I) 563
- Омея, осавул Дівичької сотні Ніжинського полку (VIII-3) 280
- Омелян, селянин (VI) 267⁵, 292
- Омелянчик Ничипір, басанський сотник (X) 124
- Омелянчик Павло, лубенський отаман, посол від Виговського до Хитрово (X) 129
- Омирський Григорій, див. Григорій Амирський
- Онацевич, його теки (IV) 194⁴, 252²
(VIII-3) 204¹
(IX-2) 1180¹
- Ондрешкова, селянка (VI) 268
- Оникієнко, корсунський полковник (X) 229, 239, 240, 268, 269
- Оникієнко Тиміш, стародубський полковник (IX-2) 930 (відправлення Золотаренком до царя), 1153-1154 (нове посольство до царя від Золотаренка)
- Онисим, чернець (VI) 309
- Онисифор, митрополит (VI) 423³, 526, 527
- Онисько з Черкас, шляхтич (VI) 237
- Ониськович Федосій, селянин (VI) 265
- Онишкевич (Онушкевич), військовий писар (VIII-1) 234, 249, 253, 285
- Онишкевич Василь, козацький посол (VIII-1) 162
- Онїас, сотник (VIII-2) 160
- Онопрій, козацький депутат до короля (VII) 249
- Онощенко Борис, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Онуфрієв Іван, білгородець (IX-1) 158¹
- Онуфрієвич Тарас, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Онуфрій, св. (VI) 93, 506, 536²
монастир (V) 170, 262, 263, 267, 563, 566
(VI) 376
(VIII-1) 165, 182
(IX-2) 1520
- Онуфрій, чернігівський єпископ (III) 263
- Онушкевич, див. Онишкевич
- Онушкевич Трофим, учень (VII) 421
- Онькович Богдан, віленський райця (VI) 429
- Опалінський, познанський воєвода (VII) 475

- Опалінський Криштоф, грубешівський староста (VIII-2) 43, 130
- Опалінський Л., польський магнат (IX-2) 1140²
- Опанас, козацький полковник (IX-1) 387
- Опанас, козацький посол до Криму (IX-2) 887
- Опара Мойсей, черкаський сотник (VIII-1) 316
- Опацко Мисько, селянин (VI) 268
- Опізо, папський посол у Пруссії (III) 70¹, 72, 73
- Опоков З. (Опоков З.), вч. (VI) 441²
- Опольський Болько, див. Болько, опольський князь
- Опольський Володислав, див. Володислав, опольський князь
- Опоровський, шляхтич (VI) 275
- Опоков З., див. Опоков З.
- Опухтін Іван, див. Апухтін Іван
- Орак-мурза, див. Урак-мурза
- Оранський, зем'янин (V) 102
- Оранський Вільгельм (Вільгельм Оранський) (VIII-2) 218
- Оранський-Война Пахомія, див. Война-Оранський Пахомія
- Оранські-Войни, див. Войни-Оранські
- Оратовський Сергій, зем'янин (VI) 282
- Оратовські, магнати (VI) 283
- Орґіянєнко Семен, див. Одеянєнко Семен
- Орда, хорунжий (X) 299, 300, 302
- Орендаренко Тиміш Михайлович, гетьман, козацький старший (VIII-1) 118-119¹ (вибір гетьманом), 122, 123 (прийняття клейнодів від війська), 125²-127, 130 (скинення з гетьманства у 1631 р.), 131, 202, 205-206 (козаки під Смоленськом), 213
- Орешніков О., вч. (I) 540 (II) 511¹
- Оринка, жінка козака Федьки Лободи (VIII-2) 70
її батько, див. Олексій
її син, див. Роман
- Оришовський Ян (Ryszowski), козацький старший (VII) 155, 156, 163, 167, 169, 172, 177, 178, 248, 249, 267, 284, 365¹, 384, 402, 558, 579
- Оркуша, див. Горкуша Филон
- Орлик Пилип, генеральний писар, пізн. гетьман (IX-2) 782¹
- Орловський П., вч. (VI) 622 (VII) 587 (VIII-1) 319
- Ортинські, шляхтичі (VIII-1) 182³
- Ортлиб (Звіфальтенський Ортлиб, Ортлиб Звіфальтенський, Цвіфальтенський Ортлиб), абат Цвіфальтенського монастиря (II) 144², 573, 574
- Ортлиб Звіфальтенський, див. Ортлиб, абат Цвіфальтенського монастиря
- Ортолог, див. Смотрицький Мелетій
- Орфиник Павло, нецеховий маляр (VI) 376¹
- Оря, половець (III) 495
- Орь, музикант, "гудець" (II) 105
- Осан Івашко, селянин (VI) 267
- Освенцім Станіслав (Oświęcim Stanisław), польський мемуарист (VI) 288² (VIII-2) 16^{4, 6}, 17², 18³, 20⁴, 22², 139-144, 149-151, 176², 196, 197, 200 (VIII-3) 82¹ (IX-1) 154², 168², 178¹, 180, 182, 183¹, 190, 191¹, 192²-

- 195¹, 196¹-200^{1,3}, 204, 235⁶, 238, 243, 244¹, 246¹, 254, 255⁴, 259^{1,3}-264¹, 265⁴, 266¹, 267², 268, 271¹⁻³, 272², 282¹, 289, 291, 292³, 293-296, 298^{1,3}, 299, 300¹, 306¹, 308, 311, 319, 322^{1,2}, 334², 335, 336^{1,3}, 350, 353, 354², 356, 365², 368, 369², 374¹, 376³, 377, 380, 392, 394^{1,3}, 395¹
- Осей, львівський жид **(VI)** 175
- Осинський А., вч. **(VIII-1)** 319
- Осинський Адам, шляхтич, слуга печерського архімандрита **(IX-2)** 747¹
- Осипенко Михайло (Осипович Михайло), козацький сотник, посол до царя **(IX-2)** 955
- Осипович Михайло, див. Осипенко Михайло
- Осінський Самуель, обозний Великого князівства Литовського **(VIII-3)** 6¹, 28, 52-53 (мобілізація королівських військ), 54, 55¹, 66 (керівництво королівською гвардією), 68³, 69⁹, 76 (битва під Пилявцями), 77, 79, 82¹
(IX-1) 78
(IX-2) 671
- Осман II, турецький султан **(VII)** 426, 443, 451, 467, 469, 477, 478, 495, 502
(IX-2) 654
- Осман-ага (Асман-ага, Осман-чауш, Отман-чіяг), старший покойовий султана, турецький посол **(IX-1)** 59-63 (переговори в Чигирині), 65, 71 (польська характеристика посольства), 131, 132⁷, 133, 134, 136², 137¹
- (IX-2)** 749, 1143 (переговори з козаками під Озерною), 1540-1543
- Осман-чауш, див. Осман-ага
- Осмольський, ротмістр **(VII)** 147
- Осмольські, українська родина **(VII)** 148¹
- Осовський Г. (Ossowski G.), вч. **(I)** 275⁴
- Осовський Якуб, отаман **(VII)** 171, 250
- Оссолінський (Ossoliński J.), вч. **(I)** 119²
- Оссолінський, племінник Юрія Оссолінського, люблінський староста **(IX-1)** 40³, 274¹, 284, 302^{3,5}
- Оссолінський Єронім, краківський сеймовий посол **(IV)** 355-357
- Оссолінський Францішек, бидгоський староста, син Юрія Оссолінського **(VIII-3)** 102
(IX-2) 696, 697
- Оссолінський Юрій (Ossoliński Jerzy), надворний підскарбій, підканцлер, пізн. канцлер коронний **(VI)** 288
(VII) 377¹ (автобіографія)
(VIII-1) 167, 178, 180², 190-192 (місія до Ватикана)
(VIII-2) 6, 7², 12, 13³, 23, 24, 25², 139, 143, 146¹, 148-151 (таємна подорож в Україну 1647 р.), 180¹, 186, 187, 193³, 196
(VIII-3) 6-7 (розпорядження про підготовку війська), 7-9 (дипломатичні заходи після смерті короля), 15, 20¹, 23-26 (політика щодо козаків), 54¹, 62, 66, 96, 101², 102 (підтримка Яна Казимира у боротьбі за престол), 108 (боротьба з кандидатурою Кар-

ла-Фердинанда), 119⁴, 122, 130⁷, 133, 139, 140, 153, 157, 159, 160, 161², 164, 165, 167, 170, 180 (опір загальній мобілізації шляхти), 192, 193, 196 (похід під Зборів), 198 (ідея розпочати переговори з ханом), 201 (позитивна відповідь хана), 203, 204, 205 (переговори з татарами), 206 (переговори з козаками), 209, 218-219 (зустріч короля з Хмельницьким), 228, 231 (скарги Киселя на Хмельницького), 260 (боротьба і поразка на сеймі)
(IX-1) 29, 33, 34, 39, 42, 43¹, 47, 51-53, 59², 63, 69, 140, 145, 164
(IX-2) 696-697 (переговори під Жванцем), 1132, 1509, 1510, 1518-1522 (переговори з Косовим у 1650 р.)
(X) 324

Оссолінські, бібліот., рукоп., архів
(II) 472¹
(III) 399⁷
(IV) 107, 136¹, 194⁴, 252², 428, 462
(V) 635, 638, 655
(VII) 207³, 215², 238⁴
(VIII-1) 150², 203⁷, 206¹, 222¹, 232¹, 287⁷, 290²
(VIII-2) 14³, 15¹, 16¹, 17^{1, 3, 5}, 25⁴, 26², 28⁵, 30¹, 31⁵, 50¹, 132⁷, 134², 139², 148⁴, 180¹, 184⁴, 185³, 200, 201, 209
(VIII-3) 6¹, 10³, 12³, 13¹, 16², 20¹, 21⁴, 24¹, 25^{2, 3}, 32⁴, 36¹, 39³, 46⁴, 47⁴, 51¹, 56⁴, 57^{4, 6}, 59¹, 60⁷, 61^{2, 4}, 63¹, 64¹, 67², 68³, 70⁴, 95¹, 98¹, 114², 119³, 124¹, 128⁴, 134^{1, 2}, 136^{1, 2}, 138⁴, 141^{1, 4, 5}, 146⁵, 149^{1, 5},

168², 169⁵, 170^{1, 2}, 171⁵, 172³, 177^{4, 8}, 179^{4, 5}, 181², 184^{1, 2, 3}, 209¹, 215¹, 217¹, 220¹, 229¹, 230¹, 232¹, 234¹, 236², 237¹, 273¹
(IX-1) 12², 23², 32¹, 37², 39⁵, 44¹, 46², 56², 59², 63¹, 64², 65^{1, 6}, 67², 69², 78⁵, 82², 88^{3, 4}, 92¹, 93⁷, 99², 101¹, 102⁶, 103^{1, 2}, 104^{2, 3}, 105¹⁻³, 106^{1, 3, 4}, 107⁷, 108^{1, 2}, 111¹, 127², 132⁵, 140⁴, 147³, 148^{3, 4}, 150^{1, 2}, 155^{2, 4}, 157¹, 158³, 159², 162¹, 171⁴, 172¹, 174⁴, 175⁷, 179³, 180⁴, 182³, 183³, 191^{1, 2}, 192¹, 194^{2, 4}, 197¹, 201⁴, 206⁴, 224⁴, 225³, 227^{2, 3}, 228¹, 231¹, 233¹, 234⁴, 235², 236¹, 238⁷, 240^{2, 3}, 243³, 246¹, 251⁷, 254⁵, 258⁷, 264^{2, 3}, 266⁷, 267², 268¹, 269², 272³, 273⁷, 274⁷, 275⁷, 276⁷, 277⁷, 278⁷, 279⁷, 282¹, 283⁴, 284², 289⁴, 291^{1, 3}, 292^{1, 2}, 293^{7, 2}, 294³, 296², 299¹, 300^{1, 2}, 306¹, 307⁷, 308⁷, 310⁷, 312⁵, 316⁴, 317¹, 319², 320^{2, 4, 8}, 321^{1, 2}, 323¹, 325⁷, 326³, 327⁷, 328², 329¹, 336¹, 341², 342², 343³, 349¹, 353¹, 360¹, 367^{3, 5}, 374¹, 376^{1, 2}, 384², 385², 386², 395², 396², 432⁵, 443¹, 473¹, 476, 477, 488¹, 496², 561¹, 563³, 575¹, 593²
(IX-2) 667², 677^{2, 4}, 712², 774^{1, 2}, 779², 891¹, 915³, 1014³, 1039⁷, 1041¹, 1051³, 1057², 1070³, 1092², 1170⁴, 1175¹, 1178², 1197¹, 1231^{3, 4}, 1279⁶, 1384^{1, 2}, 1386⁴, 1388³, 1393², 1445¹, 1458⁴, 1459², 1460¹, 1544, 1545
(X) 370¹

- Оссон д' К. (Ohsson d' K.), вч. (II) 542¹, 584
- Осталовський-Лопатка Іван, див. Лопатка-Осталовський Іван
- Остаманенко Остафій, козацький розвідник (IX-2) 952
- Остап, бориспільський вїйт (VI) 290
- Остап, див. Гоголь Остап
- Остап, див. Евстафій, син Мстислава Володимировича
- Остапенки, українська родина (X) 113
- Остапенко Семен, див. Галузовський Семен Остапенко
- Остапенко Яків (можл., Галузовський Яків Остапенко), запорізький посол до Москви (X) 107
- Остапкович Хведор, селянин (VI) 269
- Остаф'єв Іван, сотник (IX-1) 414
- Остафієвич, львівський міщанин (VI) 139
- Остафій, кам'янецький воєвода (V) 309⁷
- Осташ (VI) 257²
його вдова, городецька міщанка (VI) 257²
- Осташевич Сенько, селянин (VI) 268
- Остелецький Захарій, козацький посол на сейм (VIII-1) 59
- Остикович Г., маршалок (IV) 282, 285
- Остиковичі, шляхтичі (V) 30, 31
- Островський Т., вч. (V) 586¹
- Острогот, король (I) 145
- Острожанин Яцко, див. Острянин Яцко
- Острозька, княжна (VII) 113
- Острозька Анна Алоїза, див. Ходкевичева Анна Алоїза
- Острозька Беата з Косцельця (Косцельська Беата, Koscielecka Beata), жінка Іллі Острозького, мати Гальшки Острозької, пізн. жінка Ольбрахта Лаского (VI) 227, 393, 479, 481, 631
- Острозька Гальшка (Гальшка), донька Василя Костянтина Острозького (VI) 480
її чоловіки, див. Кишка Ян, Радзивіл Криштоф
- Острозька Гальшка (Гальшка), донька Іллі Острозького, жінка Лукаша Гурки (VI) 275, 479-481, 631
- Острозька Єлизавета, княгиня (VI) 631
- Острозька Катерина, донька Василя Костянтина Острозького, жінка Криштофа Радзивіла (VI) 480
її син, див. Радзивіл Януш
- Острозький Василь-Костянтин (Ostrogski Bazyli), київський воєвода (IV) 404, 406, 407, 420⁴
(V) 339², 501, 505, 543 (присята книги Скаргою), 544-545 (унійні наміри), 547, 548 (власний проект злуки церков), 573, 579, 581-583 (опозиція планам переведення унії), 590-591 (лист короля), 591 (примирення львівського єпископа з братством), 592-593 (окружник проти унії), 593-594 (лист на торунський з'їзд протестантів), 594-596 (занепокоєння польського уряду), 601-605, 607-609 (участь у православному соборі в Бересті), 613, 660
(VI) 49, 197, 210, 280, 292, 312, 333, 385, 395, 396, 439,

- 440 (план видання Біблії), 442, 444, 457 (навернення на католицизм його синів), 458 (присвята книги Петром Скаргою), 461 (обов'язок дати відповідь на книгу Скарги), 463, 464¹, 465, 468, 470, 479-481 (характеристика суспільно-політичної ролі), 481-483 (зацікавлення у культурно-релігійній сфері), 483-488 (фундатор Острозької школи), 488-490 (організація острозького гуртка), 491², 494³, 496-498, 511, 520, 537, 539-540 (окружна грамота проти унії), 543 (протест проти унії), 547, 552, 555, 558, 560, 565, 566-567 (парламентарна боротьба проти унії), 568 (з'їзд православних і протестантів у Вільно 1599 р.), 570¹, 571, 576, 577, 587, 593, 627, 630-631 (література про нього та його родину)
(VII) 148, 151 (угода з татарами), 153-154 (плановані репресії проти козаків), 161, 180, 181, 185-186 (ворожнеча з Косинським), 186-189 (боротьба з повстанням Косинського), 192, 193 (арешт козацьких послів), 196, 200, 211-212 (зв'язок з козацькими ватажками), 215, 217, 218¹, 219⁴, 243², 284⁴, 330²
(VIII-1) 148
(VIII-2) 219
його сини **(V)** 544, 545
(VI) 457, 468, 497
(VII) 189
його син, Костянтинович **(VI)** 457
- його доньки*, див. Острозька Катерина, Острозька Гальшка
Острозький Віталій, братчик **(VI)** 551²
Острозький Володислав Домінік, див. Заславський Володислав Домінік
Острозький Данило (Данило de Ostrow, Daniele Ostrogio, Ostrogio Daniele), князь **(IV)** 24, 25², 60
(V) 289
Острозький Дашко, князь, прибічник Свидригайла **(IV)** 185, 186
Острозький Ілля, брацлавський, вінницький староста **(V)** 35
(VI) 72, 275, 277, 393, 479, 480
(VII) 33, 99, 115, 122
його жінка, див. Острозька Беата
його донька, див. Острозька Гальшка, жінка Лукаша Гурки
Острозький Клирик (Клирик), полеміст **(VI)** 484, 489, 494, 495, 497, 547⁴, 558, 560, 630
(VIII-1) 75
Острозький Костянтин, володимирський староста, син Василя-Костянтина Острозького **(V)** 490, 542¹, 545
Острозький Костянтин Іванович (Авій, Антіох, Пор, Тигран, Constantinus dux Ostrogius), князь, литовський гетьман **(IV)** 279, 289 (боротьба з Глинським), 290, 291¹, 292², 331, 346
(V) 31, 34, 35, 102 (правові взаємини з панськими боярами), 265 (фундація монас-

- тиря в Острозі), 447, 453-454 (прецедент з іменуванням троцьким воеводою), 458, 487, 656
(VI) 94 (надання Чуднова і Звягеля), 104, 116, 149, 306, 311, 342², 362 (похвальне слово герою литовсько-руської кампанії 1515 р.), 385 (монумент у Печерській лаврі), 479, 484¹, 617¹, 620
(VII) 24, 27-29 (боротьба з татарами 1518-1520 рр.), 31, 32 (погром татар під Ольшаницею 1528 р.), 33 (смерть у 1530 р.), 60, 85², 94 (керівник української оборонної організації), 95, 99, 570, 572
його син(-и) **(VI)** 385, 479
- Острозький Михайло, князь **(IV)** 331
- Острозький Олександр, волинський воевода, молодший син Василя-Костянтина Острозького **(V)** 339², 607
(VI) 448, 480, 484, 491, 497, 498, 592-594
(VIII-2) 88
його жінка, див. Анна, донька Софії Тарнавської
його донька, див. Ходкевичева (Острозька) Анна Алоїза
його діти **(VI)** 448, 498
- Острозький Олексій, князь **(VI)** 309
- Острозький Федір Данилович, князь, луцький староста **(IV)** 136, 163, 164, 168², 174, 472, 473
(VI) 308
його жінка, див. Агрипина
- Острозький Януш, волинський воевода, старший син Василя-Костянтина Острозького **(V)** 339², 544, 548
(VI) 286, 394, 395-396 (інвентар дубенських скарбів), 458, 480 (перший світський сенатор Речі Посполитої), 481, 498 (лояльність до православної віри), 585², 593, 594¹
(VII) 168³, 180-183 (зачіпка з Косинським), 184¹, 188 (битва під П'яткою), 197 (вербування козаків для австрійського цісаря), 198, 213, 275, 308¹, 324, 327⁴, 331 (різкий лист королю про вербування козаків), 332, 345, 350-351 (комісія на козаків 1614 р.), 353, 362, 425 (смерть 1620 р.), 462¹
- Острозькі, князівська родина **(IV)** 25², 346
(V) 14, 29, 32, 33, 40, 102, 294, 542¹, 545, 609
(VI) 51, 52², 102, 277, 280, 282, 393¹, 397³, 457, 479, 480¹, 485, 489¹, 492, 497², 498, 598, 630, 631
(VII) 51¹, 156, 169¹, 180, 185-188, 191, 192, 194, 201, 217, 259¹, 308, 398², 570
(VIII-1) 12, 15, 87, 189
(VIII-2) 88
(IX-1) 94
- Остромир, новгородський посадник **(II)** 53¹
- Остромирич Твердята, див. Твердята Остромирич
- Остромисленський Є., вч. **(II)** 562
- Остророг, князь (XVI ст.) **(VI)** 187
- Остророг Миколай, коронний підчашій **(VI)** 191, 626
(VII) 472¹
(VIII-1) 192

- (VIII-2) 121, 185³, 186^{1,2}
 (VIII-3) 7 (призначення військовим керівником), 23, 52 (мобілізація польських сил), 66, 67², 70 (переговори з Вишневецьким), 74, 75³, 84 (втеча з-під Пилявець до Львова), 85 (втеча до Замостя), 120 (відправлення королем у Руське воєводство з амністією), 136¹, 169-170 (звіт королю про польські напади з-під Бара), 183 (рішення закласти табір під Збаржем)
 (IX-1) 52
 (IX-2) 620 (прийом посольства Репніна у Львові), 1323 (спроби зупинити наступ Ракоція під Самбором)
- Остророги, шляхтичі (III) 521
 (VI) 626
- Остроумов І., вч. (III) 541
 (V) 521¹
- Острянин Яків, козацький полковник, пізн. гетьман (VIII-1) 202, 203, 258, 263, 265, 270², 280², 282, 289 (старший на Запоріжжі), 293-294 (укріплення в Голтві), 295 (невдала битва під Лубнами), 296, 297 (позиція під Лукомлем), 298, 299 (нова атака на Потоцького), 300, 301 (втеча на Слобожанщину), 302
 (VIII-2) 27, 31 (вимога польського уряду про видачу), 46, 56, 69¹, 73-75 (оселення Чугуєва), 76-77 (конфлікт з козаками), 77 (смерть у 1641 р.), 78, 114, 115, 125, 156, 157, 199
 (IX-1) 11, 416, 417
 (IX-2) 971³, 1230, 1505
- його жінка* (VIII-1) 300
 (VIII-2) 77¹
його син (VIII-2) 74
його батько (VIII-2) 75¹
- Острянин Яцко (Острожанин Яцко, Ostrzanin), козацький посол (VII) 528
- Острянинів Семен, десятник у Якова Острянина (VIII-2) 75¹
- Остряниця Стефан, гетьман з "Історії Русів" (VIII-2) 75²
- Осьмак Степан, селянин (VI) 266
- Отгановський, польський посол до Царгорода (IX-2) 921¹
- Отек Ходор, боярин (III) 136²
- Отенський Зеновій, див. Зеновій Отенський
- Отерплюєви, половці (II) 530
- Отко Нестор, селянин (VI) 266
- Отман-чіяг, див. Осман-ага
- Отокар, хроніст (III) 118², 519
- Отокар Пржемислав II, див. Пржемислав II Отокар
- Отон (VI) 23³
- Отон, баварський герцог (II) 30
 (III) 118, 507¹, 570
- Отон, бамберський князь (II) 573
- Отон, оломуцький князь (II) 152³
його сестра, див. Евфемія
- Отон, саксонський маркграф (II) 30
його донька, жінка руського князя (II) 30
- Отон I (Отон Великий), німецький імператор (I) 454, 456, 488, 490, 500², 507
його жінка (I) 507
- Отон Болеславич (Otton), князь (II) 21
- Отон Великий, див. Отон I, німецький імператор
- Отон з Біберштайна, граф (II) 458²
- Отрешкович Микола, учень (VII) 414

304

Отрок (Атрак, ймов., Шараганідзе Атрак), половецький хан **(II)** 105, 106¹, 211, 531, 533-536 **(III)** 495
Отяєв Афанасій Семенів, олексіївський воевода **(IX-1)** 17, 18
Офимья, див. Евфемія, донька Володимира Мономаха
Офимья, див. Евфемія, донька Гліба Святославича
Офімія, див. Евфемія, донька Гліба Святославича
Офка, внучка Януша Мазовецького, жінка Михайла Сигізмундовича **(IV)** 236
Офка, див. Евфемія

Офка (Гедимінівна, Евфемія, Марія), жінка Юрія-Болеслава, донька Гедиміна **(III)** 117², 127, 134, 139¹, 531, 532
Офка, донька Гедиміна, жінка Юрія-Болеслава **(IV)** 19
Охановський Доброгост, шляхтич **(VI)** 277
Охмистровичі, шляхтичі **(V)** 32¹
Охоцький, краківський райця **(IX-1)** 85³
Охримович В., вч. **(I)** 7¹, 344³, 351¹, 562
(III) 369², 403²
Охрім, селянин **(VI)** 292
Оценко Семен, селянин **(VI)** 292

П

- Павел, надворний суддя **(III)** 517
- Павзаній, античний письменник **(I)**
123, 128³, 131³
- Павінський С. (Pawński S.), вч. **(IV)**
502
(V) 84¹, 86², 166³, 181¹, 251¹,
323¹, 329², 330², 333^{2,5}, 334⁴,
642, 650
- Павлик, селянин **(VI)** 267
- Павлик, сівський вістун **(IX-1)** 434
- Павликовські, власники колекції
(IV) 106²
- Павлінов А., вч. **(II)** 564
(III) 424³, 554
- Павліщев Н., вч. **(VIII-2)** 219
- Павло, грек, старець **(IX-1)** 224¹,
238, 255, 256
- Павло, кам'янецький біскуп **(IV)**
191
- Павло, козацький товмач **(IX-1)** 137
- Павло, лубенський полковник **(X)**
229
- Павло (можл., Яненко-Хмельниць-
кий Павло), осавул **(IX-2)**
735
- Павло, отрок, дидакал **(VI)** 533
- Павло (Савл, Paulus, Saulus), св.,
апостол **(I)** 453
(III) 132, 440, 444, 464
(IV) 442
(V) 605
(VI) 93, 98, 104, 105, 317,
336¹, 470, 485³, 493¹, 496,
525¹, 555
(VII) 585
(VIII-1) 75, 80, 87, 90
(VIII-3) 18
(IX-2) 861, 918, 978, 994,
999, 1000, 1003, 1371
- Павло, угорський пан **(V)** 75¹
- Павло, хорунжий Ніжинської сотні
Ніжинського полку **(VIII-3)**
280
- Павло, червенський єпископ **(V)**
402¹
- Павло, щирецький міщанин **(VI)**
176
- Павло V Боргезе (Боргезе), папа
(VII) 448
(VIII-1) 221, 225
- Павло Алепський (Алепський Пав-
ло), архидиякон, син антио-
хійського патріарха Макарія
III, автор подорожніх запи-
сок **(III)** 440¹
(VI) 377, 383-385¹
(VIII-2) 152⁴, 153, 163⁷, 173²
(VIII-3) 126
(IX-1) 93⁷, 515-517 (розпо-
відь про воєнну кампанію
Тимофія Хмельницького в
Молдавії), 523, 539 (роз-
повідь про похід на Воло-
щину), 570, 580, 582 (геро-
їчні риси Тимофія Хмельни-
цького), 587, 589 (свідчення
про намір Тимофія Хмель-
ницького визволити від тур-
ків Православний Схід),
594³, 599
(IX-2) 916 (відомості про
Даніїла Грека), 966, 967-969
(враження від України), 970
(свідчення про Хмельниць-
кого), 971 (про утиски від
поляків), 972 (про повстання
Хмельницького і союз із ца-
рем), 973 (про жертви Укра-
їни), 974 (про людяність
України), 976 (про козацт-
во), 977-978 (про церковне
будівництво), 979, 980 (про
заможність в Україні), 981
(про сільське господарство),

- 983-984 (про використання дерева), 985 (про церковні обряди), 986 (зустріч з Хмельницьким), 989 (васильківські враження), 992 (про Печерську лавру), 994 (про лаврську друкарню), 995^{· 1} (зустріч з Калугером), 998-999 (опис тодішнього Києва), 1001¹, 1002 (опис Умані), 1003 (опис Богуслава і Трипілля), 1004 (опис Прилук), 1005-1007 (опис Густинського монастиря), 1008 (опис Переяслава), 1010, 1011, 1013, 1046[·], 1060 (згадка про спустошення Брацлавщини), 1061, 1162 (розповідь про Василя Бутурліна), 1441 (переказ чуток про Ракоція та його ставлення до козаків), 1488^{2, 3}, 1500¹
- Павло Диякон (Диякон Павло), історик **(I)** 174³
- Павло Римлянин, італійський майстер **(VI)** 380
- Павлов М., вч. **(I)** 518², 519¹, 523³
(II) 553
(III) 272^{1, 2}, 274⁴, 276¹, 277², 279², 281⁴, 282[·], 285¹, 287², 288^{1, 2}, 296³, 437¹, 479^{3, 5}, 480¹, 481³, 541-544, 553, 561
(V) 386¹, 390³, 524⁵
(VI) 349¹, 352^{· 1}
- Павлович, чигиринський вїйт **(VIII-3)** 245
- Павловичі, шляхтичі **(VI)** 598
- Павлов-Сильванський Н. (Сильванський-Павлов Н.), вч. **(III)** 369², 551
- Павловський, козак **(VII)** 237²
- Павловський, служебник Конецьпольського **(VIII-1)** 203, 256
- Павловський Ф. (Pawłowski F.), вч. **(VIII-2)** 87²
- Павлуцький Г., вч. **(III)** 433⁴
(VI) 380², 381⁴, 382¹, 621
- Павлюк (Бут Павло Михайлович, But Pawlik), козацький гетьман **(VIII-1)** 200, 223³, 224², 225, 234-235 (агітація на Запоріжжі), 236, 246-247 (захоплення військових клейнодів), 250-251, 252-254 (початок виступу), 255-257 (запевнення лояльності уряду), 258-259, 261 (марш польського війська), 262 (заходи щодо татарської допомоги), 263, 265-266, 267 (виступ на волость), 268 (наступ на польське військо), 269-270 (битва під Кумейками), 271 (видача полякам), 272 (капітуляція під Боровицею), 274, 275, 277, 284, 285, 286 (стракта у Варшаві), 300
(VIII-2) 130, 156, 172
(IX-1) 11
(IX-2) 971³
- Павша Семен, київський шляхтич **(VII)** 422
- Павша Шимон, литовський полковник **(IX-1)** 224, 225², 227, 323
(IX-2) 770-771 (свідчення про Переяславську умову), 927 (поразка від Київського полку), 1090 (поразка під Слуцьком)
- Павші, шляхтичі **(VI)** 280
(VIII-2) 115²
- Падалка Л., вч. **(I)** 197[·]
(II) 564, 606
(III) 153¹
(VII) 568
(VIII-2) 198

- Падневський, краківський біскуп (IV) 128¹, 371², 388, 389, 391, 392, 394, 409
- Падурра Т., вч. (VIII-2) 221
- Паздро З. (Pazdro Z.), вч. (VI) 126³, 605
- Паїсій, див. Іполитович Паїсій
- Паїсій, єрусалимський патріарх (VIII-2) 96, 158 (VIII-3) 122, 123 (приїзд до Вінниці та Києва), 124-127 (переговори з Хмельницьким і благословення на війну з поляками), 128, 129, 131 (доручення від козаків до московського уряду), 133 (наміри замінити татарських союзників на московських), 134, 136 (місія до московського царя від Хмельницького), 140, 147, 150, 182¹ (донос цареві про бої під Меджибожем), 235¹, 249¹, 253, 258² (IX-1) 14³, 119, 120, 123-125, 132, 293, 299¹ (IX-2) 1004, 1035, 1097, 1369², 1375-1376 (турецький замах)
- Паїсій, його "Житіє" (VI) 339¹, 341
- Паїсій, константинопольський патріарх (IX-2) 995
- Паїсій Іполитович, холмський єпископ (VII) 437, 450¹
- Пайсаків Мошко, олеський міщанин (VI) 176
- Пайскер (Peisker J.), вч. (I) 245¹, 250¹, 255¹, 256¹, 266⁴, 273¹, 315², 354¹, 367¹
- Паковський, польський шляхтич (VIII-1) 113
- Пакослав, господар (V) 75²
- Пакослав, краківський каштелян (III) 30, 31
- Пакослав, польський шляхтич (IV) 40², 43¹
- Пакослав Ян, шляхтич (VI) 236
- Пакоста Анастасій (Пакость), холмський владика (VII) 447, 498, 501
- Пакость, див. Пакоста Анастасій
- Пакушелев А., московський посол з Карпового городища (X) 258
- Паладій, архієп., вч. (III) 186³
- Палам Григорій, див. Григорій Палам
- Палаузов В. (помилк., Палаузон), вч. (III) 64², 67¹, 505
- Палаузон, помилк., див. Палаузов В.
- Палацький Ф. (Palacký F.), вч. (I) 490² (III) 67¹, 505
- Палеолог Діонізій, грек (VI) 486, 490
- Палеолог Костянтин, див. Костянтин XI Палеолог
- Палеологи, візантійська династія (IV) 296³ (VIII-2) 20
- Палеон (Palemon), князь (IV) 429
- Палисвіт, уніатський владика (VII) 498
- Палій Семен, фастівський полковник (IX-1) 188¹
- Паліцкий, польський шляхтич (IX-2) 609, 654, 656, 660, 666
- Палуцькі, шляхтичі (VI) 277
- Паляк, скіфський цар (I) 94
- Пальман Р. (Pallmann R.), вч. (I) 142³, 144², 543
- Пальфі, угорський палатин (IX-1) 143, 475
- Памфіл, персонаж з вірша Теренція (VII) 465¹
- Памфілі, кардинал (IX-1) 142²
- Панагіот, полеміст (VI) 346, 349

- Панас, чигиринський отаман **(IX-2)** 1066
- Панасович Ігнат, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Паначовний, вч. **(I)** 540
- Панашовський Григорій, фундатор монастиря **(V)** 267
- Панко зі Стоян, любошанин **(V)** 358¹
- Пантелеймон, св. **(III)** 12¹, 505, 542 **(IX-2)** 982
монастир, церква **(II)** 462¹, 468, 484, 485¹, 570
(III) 421, 424, 429-431
- Пантюх, селянин **(VI)** 268
- Панчоха, козацький ватажок **(VII)** 237²
- Паньків Сай, селянин **(VI)** 267⁵
- Панько, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Пападимітріу С., вч. **(I)** 88²
(III) 480¹
- Папай, скіф. міф. **(I)** 114
- Папе Ф. (Parée F.), вч. **(IV)** 251¹, 270⁴, 275¹, 276¹, 320⁴, 322², 324¹, 325^{1,2}, 326², 327^{2,3}, 329¹, 481-484, 488
(V) 651
(VI) 271¹
- Папков А., вч. **(VI)** 633
- Папроцький Бартош (Paprocki Bartosz), автор XVI ст. **(VII)** 57², 137, 138, 146, 147¹, 150¹, 166^{2,4}, 167¹, 281⁸, 292, 293¹, 302, 304, 564, 576
- Парава Миколай, державець Рогатина **(IV)** 197¹
- Паралати, скіфський рід **(I)** 110, 115, 119
- Параскевія, св., церква **(IX-2)** 986
- Паризький Матвій, див. Матвій Паризький
- Партеній (Pertemio), константинопольський патріарх **(VIII-2)** 108, 109
(VIII-3) 115, 284
(IX-1) 31, 123, 137, 217, 233¹, 293, 298, 299¹, 486
(IX-2) 627, 770, 773¹, 774, 779, 833, 834, 854, 860, 862, 863, 865, 870, 893, 997, 1004, 1034, 1035, 1074, 1075, 1220, 1355
- Партицький О., вч. **(I)** 77³, 128², 202², 203², 213¹, 542, 619
(III) 567
(V) 360¹
- Пархвеновичі, пинські зем'яни **(V)** 44
- Пархоменко (Parchymenko, Przekumenko), козак **(IX-1)** 106⁴
- Пархоменко В., вч. **(I)** 455¹
- Пархоменко Григорій, черкаський полковник **(IX-1)** 566
- Пархоменко Яків, черкаський полковник **(IX-1)** 566³
(IX-2) 734 (участь у Переяславській раді)
- Парчевич Петро (Parchevich Peter Freiherr von), маріанопольський архієпископ, австрійський посол до козаків **(VIII-2)** 26
(VIII-3) 271
(IX-1) 12³, 33, 52, 53
(IX-2) 1232, 1333 (згадка про посла польської королеви до козаків), 1338² (посольство від імператора до Чигиринна), 1340-1343 (опис подорожі до Чигиринна), 1344-1345 (аудієнції у гетьмана), 1346 (подвійна роль у посольстві), 1351, 1360-1362 (події при поверненні з посольства), 1365², 1366, 1367³ (ві-

- сті про козацьку раду), 1376 (згадки гетьмана про посольство), 1396 (протидії Лілієкрони), 1425
- Паславські, шляхтичі **(VIII-1)** 182³
- Пассек В., вч. **(I)** 361³, 373²
(III) 309¹, 537
- Пасторій Йоаким (Pastorius), польський історик XVII ст. **(VIII-2)** 81², 152, 154³, 155, 156³, 158, 159, 183², 185³, 186¹, 189², 202, 211, 212
(VIII-3) 71³, 82¹, 86¹, 98¹, 109, 140², 199¹
(IX-1) 299, 300¹, 321¹, 343³, 363²
- Патканов К., вч. **(I)** 158³, 159², 170², 444¹
(II) 583
- Патока, козак **(VII)** 171
- Патрикеев Іван, думний дяк **(IX-2)** 1539
- Патрикій, син Наримунта Гединоновича, стародубський, чернігівський князь **(IV)** 65², 68, 70, 72, 174, 179², 454, 513
- Патрикій Давидович, стародубський князь **(IV)** 454, 455
його жінка, див. Єлена
- Патрицій Петро, античний хроніст **(I)** 131
- Паулі Ж. (Pauli Ž.), вч. **(VII)** 100¹, 137², 167¹, 326³, 461¹, 473², 589
- Пафлагонський Никита, див. Никита Пафлагонський
- Пафлагонянин Михаїл, див. Михаїл Пафлагонянин
- Пафногей, єпископ **(V)** 488²
- Пафнутий, лубенський ігумен **(VIII-2)** 109
- Пахман С.В., вч. **(V)** 625
- Пахнутий, старець **(V)** 450
(VI) 307, 352
- Пац, київський біскуп **(IV)** 420⁴
- Пац, маршалок Великого князівства Литовського **(IX-2)** 1088 (затримка у Золотаренка), 1234¹ (представник на мирні переговори з москалями), 1243 (королівське застереження щодо приязні до козаків на Віленському з'їзді), 1518
- Пац, польський шляхтич **(IX-1)** 387
- Пац Юрій, київський воєвода **(IV)** 268
(VII) 57, 83², 89, 90
- Паци, шляхтичі **(V)** 32¹
(VI) 598
- Пацкевич Матвій, ірклівський полковник **(X)** 139, 147
- Пацлавські, шляхтичі **(VI)** 240, 241
- Пачановський, королівський агент **(VII)** 433, 436, 533, 538
- Пашин, московський посол до Криму **(IX-2)** 1356
- Пашина Богдан (Passyna), козацький посол **(VII)** 556
- Пашиничі, овруцькі шляхтичі **(V)** 99²
(VI) 281
- Пашинський Данило, шляхтич **(VII)** 422, 423
- Пашкевич Григорій (Пашкович Григорій), полковник **(VII)** 339, 340
його жінка **(VII)** 340
- Пашкевич Йосиф, козацький посол **(VIII-1)** 284
- Пашкевич Мисько, переяславський сотник **(VIII-1)** 316
- Пашкевич Федір **(IX-1)** 566, 568
(IX-2) 723 (зустріч з московськими послами)
- Пашкевич Филип, козацький посол **(VIII-1)** 23
- Пашко, кошовий отаман **(IX-2)** 899

- (X) 38, 125-127, 195, 197, 201
 Пашко, піп (V) 282²
 Пашко з Борщева, шляхтич (VI) 237
 Пашкович Григорій, див. Пашкевич Григорій
 Пашковський, селянин (VI) 266
 Пашковський, урядник з Давидгородка (IX-2) 1150
 Пашковський Лаврентій (Paskowski Laurenty), писар Війська Запорізького (VII) 365, 385, 548¹
 (VIII-1) 118, 143
 Пашло, старший над Стародубським полком (IX-2) 936³
 Пашенко Роман, козацький посол (VIII-1) 68
 Певтінгер, картограф IV ст. (I) 163, 165
 Педерсен Г. (Pedersen H.), вч. (I) 249^{3,4}, 266⁴
 Педяк Іван, балаклійський сотник (X) 165
 Пекарський П., вч. (VIII-1) 185², 319¹
 Пекарський Станіслав, берестейський міщанин (VI) 274
 Пекачевський Іван (Pekaczewski), козацький посол (VII) 556
 Пекосінський Ф. (Piekosiński F.), вч. (III) 113¹
 (IV) 49⁵, 106², 132¹, 133^{1,5}, 170³, 465
 (V) 48¹, 64¹, 73², 74³, 77¹, 152⁵, 168³, 307¹, 513², 619, 623, 625, 641-643, 648
 Пекулицький, сестриниця Івана Виговського (X) 309
 Пелеш Ю. (Pelesz J.), вч. (III) 68², 542, 543
 (V) 406³, 510¹, 653, 657, 659
 (VI) 630
 (VII) 584
 (VIII-1) 320
 Пелка, можл., козацький старший (VII) 215²
 Пелчицький Іван, учень (VII) 414
 Пелчицький Леонтій, пинський, туровський єпископ (V) 499¹, 555⁴, 567, 584, 585, 589¹, 591, 611
 Пенкальський, автор XVII ст. (VI) 484²
 Пентковський, єзуїт (VI) 561¹
 Пенцлавський Альберт, королівський секретар (IX-1) 372, 450
 (IX-2) 645, 1537
 Пеньковські, українська шляхетська родина (VIII-2) 115²
 Первольф І., вч. (I) 142³, 173⁶, 174⁷, 189³, 207², 210⁴
 Пергамент О., вч. (III) 553
 Пергат, козак (VII) 171
 Перебийніс, див. Кривонос Максим
 Перевальський Корнило, козацький отаман (VII) 163
 Перевошиков В., вч. (I) 599
 Передільницький Іван, див. Іван, передільницький князь
 Передільницький Ярохна, див. Ярохна, передільницький князь
 Передмирський, козацький посол (IX-1) 227, 228
 Передмирський Федір, шляхтич, печерський слуга (IX-2) 747¹
 Передримирський, сотник Київського (?) полку (сотник печерський) (VIII-3) 278
 Передримирські, шляхтичі (VI) 240
 Перемишльські, князі (IV) 277
 Переніг, дружинник (III) 225, 353, 362
 Перепелицин П., вч. (VI) 622
 Перетц В., вч. (III) 557
 (V) 412^{1,2}
 (VI) 363¹, 616
 (VII) 374¹, 405²

- (VIII-2) 115¹
 (IX-1) 301¹
 (IX-2) 849², 850⁴, 1477
- Перетяткович Криштоф (Peretiakowicz Krzysztoph), секретар Беньовського (X) 289², 307², 331, 332², 345, 346², 354, 367, 371
- Перехриста Дмитро, переяславський сотник (VIII-1) 316
- Перехристя Ясько, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Перець Ларко, трубчевський посадський чоловік (IX-1) 472
- Переяслава, жінка Земовита, донька Данила Романовича (ймов.) (III) 78, 570
- Переяславець, див. Яцко з Переяслава
- Переяславець Іван, військовий писар (IX-1) 15², 294
- Періегет Діонізій, див. Діонізій Періегет
- Перізад (Спартокід), боспорський володар (I) 99
- Перікл, афінський правитель (I) 86
- Перкунас, литов. міф. (I) 317, 319
- Перлштейн А., вч. (II) 564
- Перро Г. (Perrot G.), вч. (I) 99², 541
- Перун (Peroun, Perun), слов'ян. міф. (I) 316²-323, 325, 326, 328, 511, 512, 514, 515, 524, 612, 613
 (II) 265
 (III) 402, 403
- Перфир'єв Томила, див. Порфир'єв Томила
- Першко, десятник (VI) 292
- Песах, жид (VIII-2) 126²
- Петер Г. (Peter H.), вч. (I) 140⁴
- Петкі Стефан, угорський міністр і генерал (IX-1) 572², 582, 591²
 (IX-2) 903
- Петне, батько Петра, угорського магната (III) 119
- Петр В. (Petr V.), вч. (I) 316²
- Петр Власт (Власт Петр, Петрко, Петро), поляк на службі у Володаря Ростиславича (II) 415, 573, 574
- Петрановські, шляхтичі (V) 95
- Петрарка, поет (VI) 495
- Петрахович Микола Мороховський (Мороховський Микола Петрахович), руський маляр (VI) 377
- Петрашенко, козацький полковник (IX-1) 280³
- Петрашкевич Михайло, племінник Костянтина Щербана, претендент на молдавське або волоське господарство (IX-2) 900¹, 923, 1106
- Петрашкович Станіслав, литовський посол (IV) 253¹, 257¹
- Петрей Петро (I) 508⁴
- Петренко Олекса (Петров Олекса), козацький посол (X) 140
- Петренко-Ткаченко Е., див. Ткаченко-Петренко Е.
- Петржицький Кулага, див. Кулага Іван
- Петрик Степан, городецький міщанин (VI) 257²
- Петрикевич В., вч. (VIII-2) 203
- Петрило, молдавський господар (VII) 149
- Петрило, осмник (III) 237
- Петрицій (Petricius), хроніст (VII) 372², 467^{1,2}, 471¹, 589
- Петрко, див. Петр Власт
- Петро, батько Новака, шляхтич (IV) 441
- Петро, болгарський цар (I) 466, 468
- Петро, галицький митрополит (V) 391
- Петро, див. Петр Власт

- Петро, єпископ **(III)** 66
- Петро (Петрос), ймовірний напис на монеті **(II)** 43
- Петро, йобадьон **(II)** 498
- Петро, козак **(VII)** 396
- Петро, козак, посол до царя **(IX-2)** 1255
- Петро, козак, претендент на молдавське господарство **(VII)** 150
- Петро (Петрос), митрополит **(III)** 114, 141⁵, 181, 247, 271 (митрополит "всєя Руси"), 272, 277 (патріарший суд), 296, 421, 489¹, 544, 545 **(VI)** 343
- Петро, молдавський воєвода **(VI)** 59⁵, 61
- Петро, наджупан, угорський магнат **(III)** 100, 119, 120¹
- Петро, отаман Козельської сотні Переяславського полку **(VIII-3)** 278
- Петро, попович **(V)** 287
- Петро, самозванець-царевич, "внук" Івана IV Грозного **(VII)** 324
- Петро, св апостол. **(II)** 65 **(III)** 11, 70-72, 122², 132, 435, 444 **(V)** 379, 566, 599 **(VI)** 93, 94, 98, 104, 105, 317, 407¹, 462⁵, 501², 502¹, 555 **(VIII-1)** 87, 90 **(VIII-2)** 34 **(VIII-3)** 18, 31, 90 **(IX-1)** 228¹ **(IX-2)** 918, 978, 994, 999, 1000, 1003, 1277, 1371, 1512, 1513 церква, монастир **(II)** 267, 485
- Петро (Прибиславовий Петро), син Прибислава, слуга **(II)** 501, 502
- Петро (Petrus), син Ladislai, шляхтич **(IV)** 435
- Петро, син Zoboslou (Сбислава) **(II)** 497¹, 501
- Петро, схимник **(VI)** 309
- Петро, тивун Василька Романовича **(VI)** 303
- Петро, тивун Володимира Васильковича **(II)** 404
- Петро, угорський король **(II)** 34¹
- Петро, угорський пан **(V)** 75¹
- Петро I, російський цар **(III)** 248⁴, 541 **(V)** 657 **(IX-2)** 784²
- Петро Бориславич, боярин **(II)** 432-434
- Петро Дамаскін (Дамаскін Петро) **(VI)** 346
- Петро з Борбони, італійський майстер **(VI)** 380
- Петро Михалкович, новгородський боярин **(III)** 385 *його донька*, жінка Мстислава Юрієвича **(III)** 385
- Петро Монтгирдович, луцький староста **(IV)** 268
- Петров Іван, можл., див. Тафларі Іван
- Петров М., вч. **(II)** 43¹, 264², 267⁴, 268^{1, 3, 4}, 274³, 386⁴, 554, 562-565 **(III)** 404³, 433², 475³, 496¹ **(IV)** 426 **(V)** 654, 660 **(VI)** 350^{1, 2}, 385¹, 435³, 461⁵, 462^{3, 4}, 612, 620, 629 **(VII)** 404³, 445¹ **(VIII-1)** 194² **(VIII-2)** 96¹, 199 **(IX-1)** 301¹
- Петров О., вч. **(I)** 557 **(IV)** 172²

- Петров Олекса, див. Петренко Олекса
- Петрович Іван, козацький сотник (IX-2) 1110 (посольство до шведів від Золотаренка), 1178, 1205 (загадкова загибель при поверненні з посольства), 1549
- Петрович Тимофій, друкар (VII) 585
- Петрович Яцко, суддя (IX-2) 1154 (поїздка із Золотаренком до царя)
- Петровський М., вч. (IX-1) 5¹, 7 (IX-2) 735¹, 814¹, 1112¹, 1477¹, 1495 (X) 36¹
- Петровський Мисько (Petrovic), сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Петроній, чернець, посол від Івана Виговського в Москву (X) 142²
- Петрошенко, козацький отаман (VIII-2) 39
- Петрушевич А., вч. (II) 462¹, 467¹, 485¹, 570-572, 585¹, 610, 612 (III) 12¹, 136², 281⁴, 505, 520, 521, 529, 536, 542, 543, 566 (V) 48¹, 262^{1-3, 5, 7}, 264¹, 266^{3, 9}, 267^{3, 6}, 269^{1, 2}, 272¹, 275⁴, 283², 374¹, 397², 461¹, 474⁴, 475², 477¹, 531³, 532¹, 586¹, 656 (VI) 263¹, 350¹, 512³, 589⁴, 590¹ (VII) 457¹ (VIII-1) 91¹, 320
- Петрушина Іван (Petruszyna Iwan), військовий писар, козацький посол (VIII-2) 134² (VIII-3) 14
- Пецяк Григорій, селянин (VI) 265
- Печановський Самійло, див. Почановський Самійло
- Печеніжин, літописний персонаж (III) 305
- Печонка, селянка (VI) 268
- Пешта Богдан, козацький посол (IX-1) 43
- Пешта Роман, осавул Чигиринського полку (VIII-1) 302, 309, 310, 316 (VIII-2) 160, 161
- Пеясевиц Ю., див. Пеячевич Ю.
- Пеячевич Ю. (Пеясевиц Ю., Pejasce-vich J.), вч. (VIII-2) 26⁵ (VIII-3) 271¹ (IX-1) 33² (IX-2) 1338², 1345¹
- Петухов Є., вч. (III) 392², 394¹, 478¹, 479¹, 559, 562
- Пивоваренко Мисько, корсунський полковник (VIII-1) 154
- Пилат, див. Понтій Пилат
- Пилип, персонаж української приказки (IX-2) 807
- Пилипович Андрій, чигиринський полковий осавул (VIII-3) 274
- Пиляй Степан, селянин (VI) 292
- Пиляй Федір, селянин (VI) 292
- Пимен, конкурент на митрополю (V) 418
- Пинчуків Михайло, вїйт Кажангорода (IX-2) 1151
- Пипін О., вч. (I) 5², 507² (III) 407³, 557-559, 561 (VI) 615 (VII) 573 (VIII-2) 219
- Піпінг Г. (Pipping G.), вч. (I) 448², 613, 619
- Пиріг, козацький старшина (VIII-1) 278
- Пирог Абрам, острозький жид (VI) 175

- Пирський, лубенський полковник (VII) 527, 546
(VIII-1) 118, 202
- Пирхайло, боярин (V) 290, 291
- Писар Іван, козацький полковник (IX-2) 1076
- Писаренко Данило, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Писарко Мойсих, козацький полковник (VII) 473
- Пискливий Яков, городецький міщанин (VI) 257²
- Пихно Д., вч. (III) 550
(V) 629
- Пишинський Івасько, шляхтич (VI) 243
- Півочський М., вч. (II) 83⁷
- Пігас Мелетій, див. Мелетій Пігас
- Підвисоцький Каспер, козацький отаман (VII) 225, 229, 232, 240, 284
- Підвисоцькі, шляхтичі (VI) 240, 611
- Підгаєцька Єлизавета (Elisabeth de Podhaycze) (V) 164³
- Підгороденські (Підгородецькі), шляхтичі (VI) 240, 611
- Підгородецький, шляхтич (VI) 219
- Підгородецькі, див. Підгороденські
- Піддубський, козак бобруйської залози (VIII-3) 148
- Підкова Іван (Подкова Іван, Podkowa Ivan), козацький гетьман (VII) 148-150, 161
- Підлісецькі, шляхтичі (VI) 240
- Підліський Олексій, український шляхтич з Києва (IX-2) 746
- Піду, меморіал (V) 253¹
- Пієпор, король койстобоків (I) 131, 132
- Пізістрат, див. Пісістрат
- Пій IX, папа (VII) 587
- Пікарський, мемуарист (IX-2) 1460-1462 (опис переслідування Ракоцієвого війська), 1465-1466 (опис погрому Ракоція і його капітуляції)
- Піковський, начальник оборони Львова від Хмельницького (VIII-3) 85
- Пікте А. (Pictet A.), вч. (I) 61
- Пілецька Єлизавета, шляхтянка (VI) 236
- Пілецький, магнат, ротмістр (VII) 60
- Пілецький, пасерб Ягайла (V) 39
- Пілецький, шляхтич (VI) 625
- Пілецький Отгон, руський староста (IV) 49³
(V) 307²
- Пілоті, хроніст (VI) 22⁴
- Пільгрім, вч. (I) 24¹
- Пімен, див. Пимен
- Піноччі Єронім, королівський секретар (VIII-2) 121, 152², 156
- Піноччі Бартоломей, королівський секретар (IX-1) 234⁴, 288, 316^{1,4}, 321², 343³, 344¹, 444³, 524⁶, 530^{3,4}, 548²
(IX-2) 772¹, 877³, 891¹, 897
- Піноччі Джіролямо (Pipocci), краківський купець (VIII-3) 124¹, 135², 159, 178³
- Піотровський, польський шляхтич (IX-2) 1122
- Пірагаст (Πετραγαστος), воєначальник (I) 369
- Піріс-ара (VIII-3) 91, 92, 171⁵
(IX-2) 709 (переговори з поляками під Кам'янцем), 1176-1177 (посольство до козаків), 1193-1194 (заборона козаками зустрічі з польськими комісарами)
- Пірлінг П. (Pierling P.), вч. (V) 521¹, 659
(VII) 198³, 323³
- Пірмон Штрубе Ф. де, див. Штрубе де Пірмон Ф.

- Пісід Георгій, див. Георгій Пісід
 Пісістрат (Пізістрат) **(I)** 86
 Пісоніські, див. Пясецький, шляхтич
 Пісочинська, див. Пясочинська
 Пісочинський, див. Пясочинський
 Пісочинські, див. Пясочинські
 Пісторій, історик XVI ст. **(III)** 141⁶
(IV) 254³, 426
 Питеас, античний автор **(I)** 72²
 Піч (Pič J.), вч. **(I)** 76², 210⁴, 221^{3, 5},
 224¹, 247¹, 279¹, 282¹, 284¹,
 355¹, 361³, 464¹, 557, 559
 Пішко Явтух, київський полковник
(IX-2) 691, 734 (участь у Переяславській раді), 761, 770
 (прийняття присяги цареві), 772 (чутка про страту Яненком), 798 (зустріч царського війська)
 Пйотрковський, автор реляції
(VIII-1) 65¹
 Пйотрковський, сучасник московської війни XVI ст. **(IV)** 415¹
 Плавцій Сильван Марк (Сильван Плавцій Марк), римський імператор **(I)** 95, 99
 Плакидін, піддячий **(IX-2)** 746, 747
 Плакса Грицько, козак Прилуцького полку **(IX-1)** 433
 Плаксич Русан, див. Русан Плаксич
 Платано-Карпіні (Карпіні-Платано), подорожник **(II)** 251², 273, 286⁵, 545, 547, 551, 583
(III) 63, 65, 68-71, 79, 87, 144, 148-150², 162, 163, 165, 166, 174, 176, 182, 186³, 187
(IV) 8, 294
(VI) 6, 7, 24
 Платенберг, державець чорштинського замку **(IX-1)** 267
 Платіна (Platina), філософ **(VI)** 462¹
 Платон, грецький філософ **(I)** 443
(III) 460, 471
(VI) 472, 477
 Платонов С., вч. **(II)** 555, 564
(III) 302², 308³, 539
(VII) 583
(VIII-2) 52²
 Плахта, козак **(VII)** 574, 575
 Плескач, острозький міщанин **(VI)** 55², 70
 Плетенецька Євфимія, шляхтянка
(VII) 405⁵, 406¹
 Плетенецький Андрій, шляхтич
(VII) 405⁵
 Плетенецький Василь, шляхтич
(VII) 405⁵
 Плетенецький Євфимій, див. Плетенецький Єлисей
 Плетенецький Єлисей Михайлович (Плетенецький Євфимій), печерський архимандрит
(VI) 565, 574, 577
(VII) 388, 398, 404-407¹-409, 411, 412, 531, 584, 585
 Плетенецький Іван, шляхтич (XV ст.) **(VII)** 405⁵
 Плетенецький Іван, шляхтич (XVI ст.) **(VII)** 406¹
 Плетенецький Івашко, шляхтич
(VII) 405⁵
 Плетенецький Каспар, шляхтич
(VII) 406¹
 Плетенецький Стахно, шляхтич
(VII) 405⁵
 Плетенецький Федько, шляхтич
(VII) 405⁵
 Плетенецький Филипко, шляхтич
(VII) 405⁵
 Плетенецькі, українська шляхетська родина **(VI)** 240, 246
(VII) 406¹
 Плешивий Максим, путивлець
(IX-1) 435
 Плещеев Никифор, путивльський воевода **(VIII-3)** 150

- Плещинський (Pleszczyński A.; помилк., Pleszyński A.), вч. **(I)** 557
- Плигін, його бібліот. **(I)** 575, 576
- Пліній, античний письменник **(I)** 70-72², 87³, 95², 110³, 111, 117¹, 121, 122, 128, 137, 140, 141¹, 142³, 250⁷, 280⁷
- Плоский, ротмістр **(VII)** 219
- Плоскиня, воєвода бродників **(II)** 242, 524, 525
- Плоскировські, шляхтичі **(VI)** 251
- Плошинський Л.О., вч. **(III)** 545
- Площанський В., вч. **(I)** 557
(II) 463³, 608
(III) 521
(V) 282², 637, 640, 656
(VI) 197², 246¹
(VIII-1) 198^{1,2}, 319
- Плутарх, античний письменник **(I)** 106, 137
(IX-2) 1477
- Плюта Ілько, селянин **(VI)** 267⁵
- Плюшки, шляхтичі **(VI)** 254
- Плятер С. (Plater S.), вч. **(IV)** 503
- Пневський Мартин, козацький старшина **(VII)** 385
- Пободайло Степан (Побудайло Степан, Подобайло Степан), чернігівський полковник **(VIII-3)** 184 (затримка литовської диверсії), 280
(IX-1) 215, 226-228¹ (посольство до Радзивіла), 323, 326, 334 (облога литовського війська), 381-383 (заспокоєння непослушних), 384, 387, 389, 391, 401, 410 (осторога Хмельницького), 426, 433 (наказний гетьман), 434, 496, 502, 562, 567
(IX-2) 734 (участь у Переяславській раді), 749, 908 (виступ проти поляків), 936³ (табір під Старим Биховим), 1486
- Побожний Людовік, див. Людовік I Побожний
- Побудайло Степан, див. Пободайло Степан
- Повідай Л. (Powiadaj L.), вч. **(IV)** 154⁴
(VII) 427²
- Повр А. (Póg A.), вч. **(III)** 120², 132², 525, 530, 532
(IV) 434
- Погодін М., вч. **(I)** 551-553, 555, 581, 599, 600, 604-606, 608, 614, 619, 622, 623
(II) 17², 62², 83³, 115², 132¹, 272¹, 296¹, 309³, 365⁵, 550⁵, 553, 555-557, 562, 563, 569, 605, 611
(III) 147⁷, 210², 234³, 248⁴, 308³, 476³, 538, 539, 547, 563, 565, 566
(VII) 69³
(VIII-2) 216
- Погодін О., вч. **(I)** 73³, 74^{1, 2}, 128⁷, 137⁴, 174¹, 210⁴, 316⁷, 320⁴, 321⁷, 548
- Погорецький Федір, козацький писар **(IX-2)** 1021
(X) 206, 208
- Погорецькі, шляхтичі **(VI)** 240
(VIII-1) 182³
- Подгорський Адам (Подгурський Адам), полковник **(VII)** 473, 488
- Подгурський Адам, див. Подгорський Адам
- Подгурський, псевд., див. Мосбах А.
- Подкова Іван, див. Підкова Іван
- Подлисенко Савостьян, рашівський сотник **(X)** 165
- Подльодовський, ротмістр **(IX-2)** 1461 (оборона Тернопільсь-

- кого замку), 1550 (допомога Ракоцієві)
- Подобайло Степан, див. Пободайло Степан
- Подчаський, служебник Олександра Конецпольського **(IX-2)** 1014
- Подшивалов А., вч. **(I)** 541
- Пожаренко, козак **(VIII-2)** 68
- Позоржицький Микола, депутат **(VIII-1)** 170¹
- Поклонський Костянтин, могилівський шляхтич, полковник **(IX-2)** 763, 870, 909¹ (дії проти поляків), 932-936 (невдале суперництво із Золотаренком), 962 (скарги Золотаренка цареві), 966, 1081-1083 (листи до Золотаренка і Филімоновича), 1085³, 1092, 1153, 1169 (ліквідація Могилівського полку), 1203, 1204, 1262
його родичі **(IX-2)** 933
- Покрова, див. Марія, св.
- Покровський К., вч. **(II)** 556
- Покровський М.В., вч. **(III)** 546 **(VI)** 386²
- Покровський М.М., вч. **(III)** 554 **(VIII-2)** 223 **(IX-2)** 868²
- Покровський О., вч. **(I)** 42², 59², 561
- Покровський Ф., вч. **(III)** 567
- Полбич Івашко, красноставський міщанин **(VI)** 256
- Полежаї Іван, обозний Білоцерківського полку **(IX-2)** 1011
- Полемон, легендарний предок литовського народу **(VI)** 358
- Полемон I, боспорський цар **(I)** 98
- Полевой М., вч. **(II)** 552 **(VIII-2)** 53¹
- Поленов Д., вч. **(I)** 599, 601
- Поленов Никифор, московський воєвода, призначений у Миргород **(X)** 173
- Поливанов Матвій, московський посол до Золотаренка **(IX-2)** 1154 (виклик Золотаренка до царя)
- Полинський, видавець **(VI)** 148⁴
- Полискарп, помилк., див. Полікарп
- Полібій (Polybius), античний письменник **(I)** 93³, 101, 102, 137, 139³
- Полієн, античний письменник **(I)** 120
- Полікарп (помилк. Полискарп), печерський монах **(III)** 295, 380, 408, 412, 419, 483-485, 564, 565 **(VI)** 348
- Поліон Требілій (Требілій), античний письменник **(I)** 145¹
- Політ Н. (Polítos N., Πολίτου Ν.), вч. **(I)** 320¹
- Поліфем, циклоп із грецького епосу **(I)** 275
- Поліцький Григорій, козак **(VII)** 340⁵
- Полкович Юшко, власник волості **(V)** 290
- Поло Марко, див. Марко Поло
- Половець Володислав, див. Володислав Половець
- Половець Роман, козацький посол **(VIII-1)** 284, 313
- Половець Семен, білоцерківський полковник **(IX-1)** 567 **(IX-2)** 734 (участь у Переяславській раді), 761, 875 (тривога з волинського пограниччя), 883 (відомості про польський наступ на Поділля), 1091, 1159 (посольство до царя), 1200, 1206, 1208, 1361 (затримка австрійських і польських послів)

- (X) 284
- Половка, чорнобильський сотник (IX-1) 215, 223, 224
- Половський Маташ, білоцерківський сотник (VIII-1) 316
- Половці-Рожиновські (Рожиновські-Половці), князівська родина (II) 547³
(VI) 284
(VII) 17
- Половчин Василь, див. Василь Половчин
- Положний, суддя, наказний білоцерківський полковник (IX-2) 870, 925-927 (посольство до царя), 1011
- Полоз Русак, див. Полозович Семен
- Полоз Сенька, див. Полозович Семен
- Полози, див. Полозовичі
- Полозович Іван, воєвода (VI) 306
- Полозович Семен (Полоз Русак, Полоз Сенька, Русак Полуш, Palosz, Polusz Rusak), овруцький намісник, пізн. київський воєвода (VII) 25, 84, 85-87, 90, 91, 98, 99, 103, 104
- Полозовичі (Полози), шляхтичі (V) 33
(VI) 279, 280
- Полоус Федір (Polous, Polous Phiedor), осавул, козацький отаман (VII) 171, 209, 215, 243-245, 284, 287
- Полтавченко, козак (VIII-2) 68
- Полтев, стольник (IX-2) 779¹, 792¹, 796
- Полторакожух, козацький полковник (IX-1) 393
- Полубенський, новгородський каштелян (V) 607
- Полубенський, ротмістр (IX-2) 1458 (переслідування Ракоція), 1462 (бій під Магеровим)
- Полубенський Михайло, учень (VII) 421
- Полубенські, шляхтичі (V) 30, 32¹
- Полуян, козацький сотник (VIII-3) 54
- Поль О., вч. (I) 30¹, 35¹, 36², 52^{1,2}
- Польчакевич Петро, печерський слуга (IX-2) 747¹
- Помпей, римський полководець (VII) 536
- Пономарьов О., вч. (III) 384³, 388^{1,2}, 390³, 392³, 394¹, 395², 402³, 404¹, 407⁵, 410³, 411³, 412¹, 420¹, 562
- Понорівські, українська шляхетська родина (VIII-2) 115²
- Понтій Пилат (Пилат), римський намісник (III) 392, 465
(VI) 554
(IX-2) 999
- Понявин, козак (IX-1) 56²
- Понятовський, шляхтич (VI) 277
- Попелі, шляхтичі (VI) 240, 245
(VIII-1) 182³
- Попель, русин (VIII-1) 111
- Попель Григорій, шляхтич (VI) 244
- Попель Іван Романович, перемиський шляхтич, кандидат на перемиське владцтво (VI) 244
(VIII-1) 170¹, 181-183
(VIII-2) 108
- Попель Павло, шляхтич (VI) 244
- Попель Сава, люблінський ігумен (IX-1) 558²
(IX-2) 620²
- Попель Сава, чигиринський архімаандрит (X) 138
- Попель Федір, шляхтич (VI) 244
- Попівна Анастасія, жінка Федора Сеньковича (VI) 377

- Попівський Михайло, озаринецький сотник **(IX-2)** 616 (донесення гетьманові про польський наступ)
- Попівські, українська шляхетська родина з Бара **(IX-2)** 616²
- Попкович, владика **(V)** 290
- Попов А.М., вч. **(III)** 558, 480², 490¹, 561, 563
(V) 406², 517¹, 528¹
(VI) 346², 349^{1, 3}, 350¹, 358³, 435^{2, 3}, 461²
- Попов Афонька, білгородець **(IX-1)** 203²
- Попов Костянтин, писар у Калугера **(IX-2)** 1080¹
- Попов М., вч. **(I)** 231⁴, 309², 561
- Попов О., вч. **(IX-2)** 868
- Попов О.В., вч. **(III)** 405¹
- Попов О.М., вч. **(III)** 370³, 552, 553
(IV) 167², 168¹, 171¹, 425
- Попович Іван, наказний чернігівський полковник **(IX-1)** 225, 226
(IX-2) 936³ (облога Старого Бихова), 1154 (поїздка із Золотаренком до царя), 1482
- Попович Олексій, герой билин **(VII)** 346², 574-576
- Попович Роман, полковий писар **(VIII-1)** 260
- Поповський, серадзький воєвода, посол до Великого князівства Литовського **(IV)** 255², 257, 259¹
- Поповський Васько, шляхтич **(VII)** 101
- Поповський Кирик, сотник Миргородського полку **(VIII-3)** 279
- Поповський Федір, шляхтич **(VII)** 101
- Поповські, шляхтичі **(VI)** 251
- Поповята, шляхтичі **(VI)** 242
- Пор, індійський цар, див. Острозький Костянтин Іванович
- Поривай Прокіп, козак **(X)** 163, 194, 195, 203
- Порицькі, князі **(V)** 30, 32
- Порохницький Олехно alias Alexander, шляхтич **(VI)** 237
- Порохницький Ян, біскуп **(VI)** 238, 239, 449, 450
- Порохницькі, шляхтичі **(VI)** 237, 611
- Порохняк Гринець, бурмістр **(V)** 364
- Порохняк Жадан, писар **(V)** 364
- Порошин, піддячий **(IX-2)** 1028
- Портомоїн Яків, піддячий **(IX-2)** 691 (вісті Бутурлінові про козацьке військо), 931 (гінець до Золотаренка під Гомель), 1020 (посольство до Хмельницького), 1022, 1208 (розмови з Виговським у посольстві Лопухіна), 1210, 1213 (додаткові переговори в Чигирині), 1217, 1229-1230 (план Виговського про каральну експедицію в Слобідщину)
(X) 243, 260, 272-274 (переговори з Виговським)
- Порфир'єв І., вч. **(III)** 468¹, 556, 557, 559-562
- Порфир'єв С., вч. **(IX-1)** 5¹
- Порфир'єв Томила (Перфир'єв Томила), дяк, московський посол **(IX-2)** 840 (посольство до молдавського господаря), 853, 899², 902 (вияснення намірів Георгіци), 909-910 (тривожні вісті від гетьмана), 914
- Порфирородний Костянтин, див. Костянтин VII Порфирородний

- Посевін Антоній, нунцій **(V)** 544, 545
(VI) 441, 443, 463, 464¹
- Посейдон, рим. міф. **(I)** 114
- Посільге, див. Йоган фон Посільге
- Пот (Poch, Poth), дворський угорського короля, посол **(III)** 27, 232¹
- Потанін Г., вч. **(III)** 560
- Потапов В., вч. **(III)** 437², 554
- Потебня О., вч. **(I)** 329², 554
(II) 405²
(III) 567
(VI) 365^{1,2}
(IX-1) 301^{1,2}
- Потемкин, див. Потьомкін
- Потерацький Михайло, чигиринський сотник **(VIII-1)** 317^{*}
- Потик Михайло Іванович, герой билин **(I)** 537, 538
- Потії, шляхтичі **(VI)** 598
- Потій Адам-Іпатій, володимирський владика, пізн. уніатський митрополит **(V)** 474², 475, 498, 531-532 (видання “Послання Мисаїла”), 533¹, 534⁵, 536^{*}, 547 (план релігійної конференції патріарха з католицькими теологами), 548, 550, 560, 562-564, 567¹, 569 (участь у нарадах собору 1590 р.), 571, 573 (висвячення на володимирського єпископа), 574, 575 (з’їзд у Сокалі), 577-579 (переговори з Рогозою), 580, 582-583 (заходи щодо князя Острозького), 584-586², 589-590 (апробація “артикулів унії” королем), 595-596 (конференція у Кракові), 597, 598², 599 (перебування в Римі, аудієнція у папи), 600, 607, 611, 617, 658-660
(VI) 354¹, 425, 482, 484, 489, 495-497^{*}, 531, 532³, 534 (благословенна грамота Більському братству), 535, 537 (розгром Берестейської братської школи), 541-542 (полеміка зі Стефаном Зизанієм), 548, 557-561 (лист та інші полемічні твори), 565, 567 (виклик на сеймовий суд), 569-571 (діяльність в інтересах унії), 573, 574 (привілеї Сигізмунда III), 575 (процес із Віленським братством), 583-584 (справа підсудності процесів православних з уніатами), 585 (замах на життя), 586, 589-591, 593¹, 595¹, 596, 599, 629, 630
(VII) 396-398, 429, 447¹
(VIII-1) 148
(IX-2) 1521
- Потканський К. (Potkański K.), вч. **(I)** 133¹, 136², 172¹, 212¹, 238¹, 489³, 490^{*}, 491¹, 547, 556, 557
(II) 457²
(IV) 110^{*}, 112²
- Поторжинський М., вч. **(III)** 561
- Потоцький, брат Миколая Потоцького, литовський підстолий **(IX-1)** 361
- Потоцький, маршалок, королівський секретар **(VIII-3)** 149, 170(?) (напад на козаків з-під Бара)
- Потоцький, пограничний шляхтич на козакуванні **(VII)** 99
- Потоцький Андрій, вінницький староста **(IX-1)** 376³, 378 (реакція на план походу Хмельницького на Молдавію), 380¹, 419 (висилка з пі-

дкріпленням задніпрянському корпусу)

(IX-2) 625 (вістки про посольство казанських і астраханських татар до Криму), 1014 (наступ на Поділля), 1019 (бій під Брацлавом), 1025

Потоцький В., автор кінця XVII ст. (VI) 364²

Потоцький Іван (IX-1) 96⁶

Потоцький Кароль, подільський ловчий (IX-2) 670, 1036¹, 1038⁷ (облога Демківки), 1042⁷ (облога Умані), 1044² (облога Охматова)

Потоцький Миколай (можл., Борейко, Зборовський), брацлавський воєвода, пізн. гетьман великий коронний, краківський каштелян (V) 340⁷ (VI) 286, 626

(VIII-1) 112, 215, 241, 251, 258, 259³, 260-261 (марш польського війська на козаків), 262-264, 265 (замішання у війську), 266-267 (універсали до козаків), 268-270 (битва під Кумейками), 271, 272 (капітуляція під Боровицею), 273-275, 276-278 (приборкання козацької сваволі), 279 (терор у Києві), 285, 287, 291, 294, 298-299 (боротьба з козаками під Києвом), 303-310 (боротьба з повстанням Гуні), 311-313, 314-315 (комісія на Масловому Ставі)

(VIII-2) 6, 12³, 22, 23, 25²-28, 35, 44, 46, 56, 57, 81 (лист Хмельницького зі скаргами), 114, 115, 121, 133, 137, 139 (лист до канцлера про небез-

пеку козацького повстання), 142, 143⁵, 144, 148, 150, 151, 156, 157, 159, 161, 162, 164, 166, 168, 170-174, 176, 177 (марш в Україну з військом), 178-179 (непримиренність щодо козаків), 180 (план повного придушення козащини), 181 (листування з Хмельницьким), 182 (похід польських гетьманів), 183, 186-190 (погром під Корсунем), 192

(VIII-3) 6, 7, 10, 11 (розмова з ханом про замирення поляків з козаками), 14, 20¹, 23, 24, 29¹, 30, 111, 113, 143, 149, 153(?), 251 (визволення з татарського полону), 271, 282, 287-288 (лист від Киселя)

(IX-1) 9-10 (повернення з татарського полону), 10, 12 (непримиренність супроти козаків), 14, 18, 19⁷, 20, 21, 33, 35, 38, 43, 52 (збір війська на Поділлі), 63², 66, 67, 68-69 (лист Хмельницького), 70-71 (тривога від польської мобілізації), 72-74 (листи до Хмельницького), 75 (погром розбійників у Медоборських лісах), 76-78, 80, 81-82 (причина молдавського походу козаків), 83, 85, 87, 89-92, 93⁷, 94¹ (лист до короля), 96-98, 99-104 (пересилки посольств з Хмельницьким), 105, 106-107 (жовтневі переговори), 108 (розпуск польського війська), 108-109 (його звідомлення), 111¹, 116, 127, 129, 140, 141, 144 (хитрощі проти Хмельницького), 145-147, 148¹, 150, 151, 154,

156, 162-163 (провокації), 164-165, 169, 170 (лист Хмельницького), 177-180 (початок кампанії у лютому 1651 р.), 187, 191, 193, 195 (погром Ямполя), 200², 205, 216 (листи Лупула), 222, 235⁶, 237³, 238-240, 242, 257 (збір війська під Володимиром), 258 (суперечки з Калиновським), 261, 263, 272, 274⁴, 275⁵, 277⁷, 284, 294-296 (переговори з козаками про капітуляцію), 299, 302, 304-305 (пісні про Берестечко), 306¹ (лист Лупула), 307⁸, 309, 310⁹, 316 (лист Лупула), 318¹, 327¹⁰, 331⁵, 334, 335-337 (похід коронного війська на Київщину), 338 (повстання на Поділлі), 339, 340-341 (погром Трилісів), 342-343 (відновлення переговорів), 344 (два листи Хмельницького), 345, 346 (прихильні листи православним), 347 (перша козацька депутація), 348, 349 (друга депутація), 350², 351, 352 (комісари у Білій Церкві), 354, 356-357 (наступ на Білу Церкву 22 вересня 1651 р.), 358-359 (битви під Білою Церквою), 360-361 (відновлення переговорів), 362-363 (Хмельницький у польському обозі), 364-367 (текст Білоцерківської угоди), 367-370 (мотиви замирення), 372, 374 (відступ війська на Волинь), 375, 376-380 (листування з Хмельницьким), 381, 382-383 (листи Киселя), 384-385 (лояльність Хмель-

ницького), 387-389, 391-392 (новини про смерть), 394, 397, 407, 410, 428

(IX-2) 653, 872, 1199, 1486
його син, староста краківський **(IX-1)** 106¹
його жінка **(IX-1)** 106¹

Потоцький Павло, брацлавський воеводич **(VIII-1)** 101
(IX-2) 1102 (полон у Чорткові), 1115, 1161 (згадка Павла Алепського про полон), 1192 (перебування у Москві), 1210 (заходи його брата Яна Потоцького перед царськими послами в Чигирині)
його син **(IX-2)** 1210

Потоцький Петро, кам'янецький староста, пізн. брацлавський воевода **(VIII-3)** 149, 170(?)
(IX-1) 67 (листи Хмельницького), 74¹, 87 (залицання до доньки Лупула), 101, 129 (претендент на руку Лупулівни), 240-242 (облога Кам'янця-Подільського), 320, 337-338 (повстання на Поділлі), 359, 384 (приборкання повстання), 453 (брацлавський воевода), 472, 493, 513 (допомога Лупулові), 523, 527, 529, 530, 543, 548
(IX-2) 654, 877-878 (наступ на Поділля), 879-881 (поразка під Уманню), 1014 (новий наступ на Поділля), 1019 (військові дії під Брацлавом), 1115¹(?), 1138 (битва під Озерною), 1145, 1147, 1192 (повідомлення королю про похід Виговського), 1461, 1519
його жінка **(IX-2)** 1115¹

- його діти (IX-2)* 1115¹
- Потоцький Петро, снятинський староста (VI) 177
- Потоцький Станіслав, брацлавський воєвода (V) 340^{*}
- Потоцький Станіслав, подільський воєвода, польний гетьман коронний, пізн. київський воєвода, великий гетьман коронний (VII) 546, 553 (VIII-1) 103, 251, 273, 274, 277, 279, 280, 291, 292 (слідство за своєвільниками у Ніжині), 293-294 (невдалий наступ під Голтвою), 295 (битва під Лубнами), 296-297 (погром козацького війська Мурка Путивльця), 299, 314-315 (участь у комісії на Масловому Ставі) (VIII-2) 121, 132² (VIII-3) 149, 153(?) (IX-1) 359, 453 (новопризначений польний гетьман), 455 (перехоплення листів Радзейовського), 458^{*}, 461-463 (реляція про польське посольство до козаків), 488-489 (лист до Хмельницького), 490, 491-492 (польський наступ у березні 1653 р.), 498, 523, 524, 529², 530, 531, 532¹, 533, 559-560 (лист Хмельницького про замирення), 561 (надання київського воєводства), 570, 571¹, 573², 574-575 (відповідь Хмельницькому), 576² (лист Радзивіла), 577, 580, 584 (IX-2) 615, 657 (лист від Хмельницького), 698, 702, 774, 832-833 (лист до Олексича), 834, 873 (королівський наказ наступати на Поділля), 876-878 (наступ на Поділля), 879-882 (поразка під Уманню), 884-885 (прихильник жорсткої політики щодо козаків), 887 (реляція від посла з Криму), 889, 890, 891², 892 (лист від хана про ставлення до козаків), 894 (застереження Георгіци щодо обіцянок Порти й Криму), 898, 913, 914, 915 (обіцянка королем коронної великої булави), 946, 949¹, 959³, 972³, 1014 (наступ на Поділля), 1015³, 1016, 1018 (пропозиція короля припинити похід), 1019-1020 (реляція королеві з-над Бугу), 1025, 1031, 1033, 1036^{*} (універсали до населення Поділля), 1039 (різня в Демківці), 1040 (переговори з ханом), 1041-1043^{*} (облога Умані), 1044², 1045^{*} (битва на Дрижиполі), 1047, 1049, 1052, 1054-1056, 1057 (реляція Тишкевича), 1059¹ (лист до Корицінського), 1063 (лист від Георгіци про турецько-козацькі відносини), 1069, 1070, 1090 (безрезультатне прохання до хана про допомогу), 1093 (сеймова комісія у козацькій справі), 1104, 1108 (оборона від шведів), 1109, 1114 (втрата замку в Підгайцях), 1115 (поразка під Городком), 1140 (лист від хана), 1160 (пропозиції Ракоція), 1161, 1163-1164 (прохання до Хмельницького про допомогу проти шведів), 1172, 1181, 1191, 1199, 1209, 1359⁵ (розгром Ждановичем під

- Замостям), 1378, 1387 (повідомлення від львівського магістрату про приїзд Томковича), 1388-1389 (приготування до оборони проти Ракоція), 1392 (погром під Замостям), 1398 (тактика маневрів), 1407, 1447, 1458 (переслідування Ракоцієвого війська), 1462-1463 (посилення війська Чарнецького), 1465, 1546, 1550 (X) 288, 305 (лист від Виговського), 308, 311, 312, 315 (лист до Виговського), 380 (листування з Євлашевським після підписання Гадяцької угоди) його син (IX-2) 698
- Потоцький Станіслав, помилк., див. Потоцький Стефан, син Миколая Потоцького
- Потоцький Станіслав, польський діяч кінця XVIII - початку XIX ст. (V) 623
- Потоцький Стефан, брацлавський воєвода (V) 340⁷
- Потоцький Стефан, польський магнат, зять Єремії Могили (VII) 327, 343, 344
- Потоцький Стефан (помилк., Станіслав), син Миколая Потоцького, деражинський староста (VI) 286 (VIII-2) 166, 179, 183, 186, 187 (IX-1) 116
- Потоцький Якуб, брацлавський воєвода (V) 340⁷
- Потоцький Ян (IX-2) 1115 (козацький полон під Городком), 1118, 1138 (звільнення татарами під Озерною), 1143, 1145, 1149⁵, 1192, 1210 (переговори з Лопухіним про долю брата Павла)
- Потоцький Ян (VI) 450, 625
- Потоцький Ян, брацлавський воєвода (V) 340⁷
- Потоцький Ян, кам'янецький староста (VII) 224, 226
- Потоцькі, польська шляхетська родина (V) 266 (VI) 250, 265, 279, 280, 283, 420, 626 (VIII-3) 128 (IX-1) 18, 140, 378, 386, 483, 550 (IX-2) 877⁴ їхній архів, бібліот. (VIII-2) 200 (IX-1) 384²
- Потьомкін (Потемкин), стольник (IX-2) 1126 (спустошення Польщі), 1129 (облога Любліна), 1161 (повідомлення цареві про здобуття Любліна і підданство Тишкевича), 1206
- Похилевич Л., вч. (II) 271⁵, 557, 562 (VIII-2) 189¹
- Почановський Самійло (Печановський Самійло), київський посол (X) 3, 75, 76, 90, 93, 106, 120
- Почапівський, луцький уніатський владика (VII) 447, 498, 501 (VIII-1) 173, 178, 181, 194, 199
- Почаський Софроній, ректор Києво-Могилянської академії (VII) 420, 421 (VIII-1) 184 (VIII-2) 97
- Почаський Стефан, учень (VII) 414
- Пражмовський Альбрехт, королівський секретар (IX-1) 10⁷, 13¹, 32² (чутки про дип-

- ломатичну активність Хмельницького), 34¹, 173-174 (посольство до Москви), 210, 231
(IX-2) 638 (посол до московського царя), 1189-1190 (просьби до Ракоція про польсько-козацьке посередництво), 1254 (пропозиція польської корони Ракоцію), 1304 (безуспішні переговори в Семигороді), 1529
- Празький Козьма, див. Козьма Празький
- Празький Франтішек, див. Франтішек, празький канонік
- Праї Г. (Pray G.), вч. **(II)** 34¹, 494⁻
(III) 132², 533, 534
- Пралич Федір (Прало Федір), козацький посол **(VIII-1)** 118, 162
- Прало Федір, див. Пралич Федір
- Прандоти, шляхтичі **(VI)** 242
- Прахов А., вч. **(III)** 554
- Предилович Прокіп, печерський слуга **(IX-2)** 747¹
- Предслав, дружинник в умові 944 р. **(I)** 424, 445
- Предслава, донька Володимира Святославича **(II)** 9¹
- Предслава, донька Святополка Ізяславича, жінка угорського королевича **(II)** 117
- Предслава, донька Святослава Ярославича **(II)** 333, 334
- Предслава, жінка Коломана **(I)** 223¹
- Предтеча, див. Іван Хреститель
- Прежескул, боярський син **(IX-1)** 480
- Преображенський А., вч. **(VI)** 622¹
- Преслужич Волчко, шляхтич **(VI)** 236
- Пресняков А., вч. **(I)** 392¹, 397¹
- Претвич Берnard (Pretwic Bernardus), барський староста **(V)** 187¹, 188¹, 203
(VI) 207
(VII) 14², 20, 51¹, 54, 55¹, 56, 61, 62-65 (погранична війна з татарами і турками), 80 (козакування), 95 (похід під Очаків 1541 р.), 96-99 (зв'язки з козацтвом), 100, 110-113, 115, 134¹, 177
- Претвич Якуб, син Бернарда, тербовельський староста **(VII)** 177, 178, 183, 184, 188, 189, 207, 233¹, 239, 240, 284³
- Претич, воєвода Святослава Ігоревича **(I)** 276
(II) 314
- Прецлавець Дмитро, козацький старшина **(VII)** 385
- Прецлави, шляхтичі **(VI)** 242
- Пречиста Діва, див. Марія, св.
- Пржемислав II Отокар (Отокар Пржемислав II), король **(III)** 67¹, 75, 76, 98
- Прибислав, слуга **(II)** 501
- Прибиславовий Петро, див. Петро, син Прибислава
- Пригода Грицько, селянин **(VI)** 268
- Прислопський Р., вч. **(I)** 216¹
- Присляк Яцко, селянин **(VI)** 267
- Приступа Іван, селянин **(VI)** 268
- Пріап, міф. **(I)** 321²
- Прібрам (Pribram A.F.), вч. **(X)** 317¹, 328²
- Пріск (Priscus), історик **(I)** 154³, 156³, 157^{1,2}, 166², 228^{2,3}
- Проб Марк Аврелій (Марк Аврелій Проб, Probus), римський імператор **(I)** 139
- Пробитий, козацький отаман **(VII)** 247
- Проженський Іван Лупашка **(IX-1)** 445

- Прозоровський, путивльський воєвода **(IX-1)** 207², 545
- Прозоровський Д., вч. **(I)** 469¹, 507²
(II) 554
(III) 349², 350¹, 547
- Прокіп, осавул Чернігівської сотні Чернігівського полку **(VIII-3)** 280
- Прокопій, білгородський тисяцький **(III)** 225
- Прокопій Кессарійський (Кессарійський Прокопій, Procorius), візантійський історик **(I)** 78, 100³, 137², 142³, 154³-156¹, 159, 164, 166-168, 170, 172, 173¹, ⁵, 175, 176, 178-180, 194, 195², 252, 272, 276, 306, 308², 310, 312, 316-319, 323, 325, 329, 359, 371, 372, 400, 468³, 547, 548
(II) 507
(III) 209
- Прокопович Зосима, чернігівський владика **(IX-2)** 745-746 (присяга цареві), 855¹, ², 858 (похвальне слово цареві), 1164, 1373, 1374²
- Прокопович Каленик, реєстровий козак, посол **(VIII-1)** 47, 309, 310, 315
- Прокопович Степан, козацький сотник **(X)** 52
- Прокопович Тимофій, староста Гадяцької волості **(X)** 114, 128, 136, 156, 163, 167, 194, 195, 203
- Прокопович Федір, писар **(X)** 75
- Пронська, див. Федора, сестра Михайла Омельковича
- Пронський, князь **(IV)** 271
(VI) 626
- Пронський, князь, управитель Москви під час відсутності царя на війні під Смоленськом **(IX-2)** 847 (прийом київської депутації)
- Пронський, луцький староста **(V)** 491, 492, 500
- Пронський Андрій, черкаський староста **(VII)** 97, 112
- Пронський О., князь, власник Берестечка **(IX-1)** 283¹
- Пронський Семен-Фрідрих (Prunski), київський воєвода **(VII)** 46, 50, 51¹, 63, 64, 95-97, 110¹, 563²
- Пронські, князі **(V)** 30, 32¹
(VI) 598
(VII) 99
(IX-1) 283
- Прончищев Афанасій Осипович, московський посол **(IX-1)** 393², 401, 405, 407
(IX-2) 645, 1537
- Проскура Федір Сущанський (Сущанський Федір Проскура), київський земський писар, депутат на сейм **(VII)** 403, 422
(VIII-1) 85, 89, 90, 93
(VIII-2) 115²
- Проскуренко Андрій, козак, племінник Хмельницького або Томиленка **(IX-2)** 680
- Проскури, шляхтичі **(VI)** 280
- Проскурчата-Княгиницькі, див. Княгиницькі-Проскурчата
- Протас, селянин **(VI)** 269
- Протасевич Валеріан, віленський біскуп **(IV)** 262², 377¹, 382, 493
(VI) 446
- Протасій, св. **(III)** 15
- Протасій, фундатор вівтаря **(III)** 506
- Протасович С., шляхтич **(X)** 302
- Протасович Іона, туровський єпископ **(V)** 416

- Протасєв Петро, московський посол **(IX-1)** 19¹, 76¹, 80, 85⁴, 86², 88³ (реляція про число козаків у молдавській кампанії 1650 р.), 89², 90, 91, 99, 100 (свідчення про дипломатичне листування Хмельницького з Потоцьким), 110-112 (переговори з гетьманом), 111-112 (справа Акундинова), 113, 115, 117, 126³, 128¹, 207
(IX-2) 870, 911-912 (вдправлення козаків на роздачу жалування), 913 (інструкції щодо переговорів з Виговським), 922³, 924-927 (спроби роздачі царського золота й одержання реєстру козацьких полків)
- Протоген, його декрет **(I)** 104, 110, 120, 123⁵, 137, 138¹-140
- Протоконеський Арістей, див. Арістей Протоконеський
- Протопопов С., вч. **(III)** 477
- Прохаска А. (Prochaska A.), вч. **(III)** 114², 122¹, 123¹, 125⁵, 130², 134¹, 137¹, 139², 525, 527-529, 532, 533
(IV) 27^{1, 2}, 29¹, 35², 43¹, 90¹, 96¹, 101¹, 102^{1, 4}, 103¹, 122², 144², 148¹, 149², 153¹, 154²⁻⁴, 155¹, 171¹, 172¹, 174², 191¹, 197¹, 203⁴, 228¹, 237¹, 239², 241¹, 307¹, 329², 425, 427, 434, 435, 437, 438, 440², 444, 448, 449, 457, 463-465, 468-470, 473-477, 481, 490
(V) 39¹, 40¹, 79², 82¹, 83¹, 84², 85¹, 104^{1, 4, 8}, 105³, 163¹, 319^{1, 2}, 320², 403², 438², 444¹, 447¹, 510¹, 511^{2, 3}, 513², 516¹, 555³, 562², 565³, 570², 571¹, 572¹, 592⁵, 626, 632, 635-637, 639, 642, 656, 660
(VI) 42², 611
(VII) 583
- Прохнач Опанас, шляхтич **(VI)** 281
- Прохор, дружинник **(III)** 307
- Прохор, казанський архімандрит **(IX-2)** 739 (участь у Переяславській раді), 741 (приведення до присяги гетьмана і старшини), 767, 770, 784
- Прохор, козак **(IX-2)** 687
- Прохор, печерський монах, св. **(II)** 108
- Прохоров В., вч. **(I)** 310¹
- Прохоров Іван, путивльський піп **(IX-1)** 76
- Прохоров Петро, білгородець **(IX-1)** 204²
- Процевята, селянин **(VI)** 267
- Процик, селянин **(VI)** 267⁵
- Процик Ілько, отаман **(VI)** 261
- Процович Михайло, шляхтич **(VI)** 236
- Процовкин Опанас, хорунжий Війська Запорізького **(VIII-3)** 274
- Процуня Опанас, козацький посол до хана **(X)** 84
- Пруденцій Галіндо, див. Галіндо Пруденцій
- Прусиновські, шляхтичі **(VI)** 277
- Прусиновський, ротмістр **(IX-2)** 1038²
- Псевдокалістен, див. Калістен псевдо-
- Псевдомаврикій, див. Маврикій, візантійський хроніст
- Псевдохилвудій, див. Хилвудій, ант-самозванець
- Псель, візантійський історик XI ст. **(I)** 496¹, 500³, 574
(II) 34², 35, 66¹, 559

- Петроський Миколай (Пшерозький Миколай), шляхтич **(VI)** 236
- Пстручі, боярська родина **(V)** 409, 410⁷
(VII) 570
- Пташицький С. (Ptaszycski S.), вч. **(IV)** 425, 444, 459, 479
(V) 342³, 625, 628
(VI) 220⁶, 356¹, 357¹, 439², 511¹, 512³
- Птолемей (Ptolemaeus, Ptolamaius, Ptolemäus, Ptolemy), античний географ **(I)** 70-75¹, 78, 117-119, 124, 125¹, 129-133⁴, 138², 139², 141¹, 142³, 154, 158³, 163¹, 443, 544
- Пугачі, шляхтичі **(VI)** 242
- Пуд, комес **(II)** 494
- Пузилевич Станіслав, королівський дворянин **(IX-2)** 906, 907
- Пузина Атаназій, луцький владика **(VIII-3)** 83
- Пузина Олександр, волинський шляхтич, луцький владика **(VIII-1)** 96, 170¹, 172, 178-181, 189, 199
(VIII-2) 85, 90², 112, 130
- Пузина Юрій, волинський шляхтич **(VIII-1)** 170¹
- Пузини, князі **(VI)** 598
- Пуласький К. (Pułaski K.), вч. **(I)** 43¹, 47¹, 50²
(IV) 202³, 264^{1, 3}, 287², 307¹, 319², 320⁴, 321³, 322², 323¹, 325², 326², 327³, 330^{1, 2}, 333^{1, 5}, 334², 336¹, 337³, 458, 459, 461¹, 484-486, 488
(VI) 242², 603
(VII) 11⁷, 21³, 22², 23¹, 24^{2, 3, 7}, 25⁵, 26¹, 28³, 58¹, 59⁴, 79¹, 83¹, 84², 86², 107², 563, 570
(VIII-1) 88², 202^{4, 10}, 203⁵, 210⁴, 321
- Пуле де- **(VIII-2)** 199
- Пульський Ф. (Pulszky F.), вч. **(I)** 48^{1, 2}
- Пункович Данило, козацький посол **(VIII-1)** 284
- Путивлець, див. Мурка, донський отаман
- Путивлець, козак **(VIII-2)** 54²
- Путивлець Василько, білоцерківський сотник **(VIII-1)** 316⁶
- Путивлець Йосиф, козацький полковник **(VII)** 339, 377, 488
- Путник Михайло, співак у козацькому списку **(VIII-2)** 75¹
- Путувер (Бутумер, Лютувер, Lutuverus, Pucuwerus, Putuwerus, Utinuerus), литовський князь, батько Гедиміна **(IV)** 13, 16¹
- Путята, тисяцький Володимира Святославича **(I)** 516
(II) 108
(III) 307
- Путятин Дмитро, київський воєвода **(I)** 217
(IV) 268, 336
(VI) 307, 308
(VII) 85, 90, 98
його батьки **(VI)** 307
- Пуфендорф Самуель (Pufendorf Samuel), історик XVII ст. **(VIII-2)** 206
(IX-2) 1131, 1330, 1331, 1392, 1393, 1398^{3, 5}, 1399^{1, 2}, 1408, 1409³, 1456
- Пух Федір (можл., Пухович Федір), козацький посол на сейм **(VIII-1)** 34, 143
- Пухальський Станіслав, берестейський міщанин **(VI)** 274
- Пухович Федір, можл., див. Пух Федір
- Пушка, шляхтич **(VII)** 16¹

- Пушкар Кирило (Пушкаренко Кирило; див. також Пушкар Мартин - його син), син Мартина Пушкаря **(X)** 211
- Пушкар Мартин (Пушкаренко Мартин), полтавський полковник **(VIII-3)** 255 (свідчення про посольство донців до гетьмана), 256 (приготування до походу на московські пограничні городи), 257, 279
(IX-1) 198 (наступ під Вінницею), 203², 204⁴, 217, 236, 242 (переслідування війська Калиновського), 309 (повернення з-під Берестечка з десятима хоругвами), 418, 421, 426, 497 (лист до вольнівського воєводи), 501, 505, 567
(IX-2) 695, 734 (участь у Переяславській раді), 1017 (оборона Брацлава), 1019, 1043-1044² (оборона Охматова), 1166, 1213 (наказ гетьмана охороняти край від татар), 1372 (претендент на гетьманство), 1482, 1523
(X) 52, 59, 62-63 (свідчення вірності царю), 82, 101, 105, 110, 124, 127, 128^{1, 2}, 129 (союзник запорожців), 130-131 (лист до Стринжі), 134, 136-137 (відбиття першого наступу на Полтаву), 138-139 (неприбуття на Переяславську раду), 140 (посольство до царя), 141-143⁷, 146-147 (лист царя від 6 березня 1658 р.), 148-159, 162, 163, 164-165 (посольство Іскри до царя), 167, 169-172 (місія Байбакова), 174-176, 185-189 (друге посольство Іскри до Москви), 190-194, 196, 197, 200-203, 206-209, 210-212 (прохання про допомогу з Москви), 213, 214-217 (розмови з Алфімовим), 218-219 (лист Виговського), 220³-221 (лист до царя), 223, 225-228, 229-234 (бої під Полтавою), 235-238 (поразка), 239, 241, 244-247, 251, 253, 256-258, 262, 265, 270, 272-274, 279, 308, 311, 316, 328
його син (X) 202, 212, 236
- Пушкаренко Кирило, див. Пушкар Кирило
- Пушкаренко Мартин, див. Пушкар Мартин
- Пушкін Григорій Гаврилович, московський посол **(IX-1)** 13, 37¹, 45, 52, 121, 501, 545
(IX-2) 909, 1161, 1537
- Пушкін Юрій Гаврилович, московський посол до Варшави **(VIII-3)** 244¹
- Пушкіни, московські послы **(IX-1)** 16⁷, 17¹, 34, 40, 43, 207, 209, 212, 218, 219¹
(IX-2) 636, 645
- Пуца, селянка **(VI)** 268
- Пфенінг, марієнбурзький староста **(VIII-1)** 203¹
- Пчілка Олена, українська письменниця **(VIII-2)** 126³
- Пшездзецький О. (Przedziecki A.), вч. **(I)** 208^{2, 6}, 225³
(II) 375⁷
(III) 521
(IV) 214², 327¹, 426, 476
(V) 247¹⁻³, 248², 249², 251¹, 252¹, 260², 637
(VI) 45², 136¹, 631
(VII) 36⁷, 150¹, 547¹
(VIII-2) 46⁴

- Пшездзєцькі, їхня бібліот. **(IV)** 83², 188², 476
(V) 248³, 637, 648
(VI) 131¹
- Пшерозький Миколай, див. Пстро-ський Миколай
- Пшесмицькі, шляхтичі **(VI)** 277
- Пшиленцький С., вч. **(VIII-1)** 320
(VIII-2) 20⁴
(IX-1) 384²
 його збірка **(VIII-2)** 139²
- Пшіємський, начальник артилерії **(IX-1)** 260, 358, 359, 437, 438
- Пшіємський, польний писар, брат начальника артилерії **(IX-1)** 259, 260, 327², 340, 341
- Пшонка Якуб (Pszonka J.), мемуарист **(VII)** 207³, 238
- Пясецький, біскуп **(VI)** 97
- Пясецький, козацький писар **(IX-1)** 156
- Пясецький (Пісоніські), польський магнат, турецький полоняник **(VII)** 126
- Пясецький Павло (Piasecius, Piasecki), королівський повірник, єпископ, історик XVII ст. **(VII)** 157, 224¹, 308, 354², 356², 357^{1, 3}, 359², 376¹, 472⁴, 564, 577¹, 578, 583
(VIII-1) 32², 100^{1, 2}, 105, 112¹, 151, 168², 179¹, 207^{1, 3}, 208¹, 209², 272, 276, 286², 289, 320
(VIII-2) 7, 87, 101
(IX-2) 1545
- Пясецький Ремігій, регент коронної канцелярії **(IX-2)** 1544
- Пясецькі, шляхтичі **(VI)** 250
- Пясочинська (Пісочинська), шляхтянка **(IX-1)** 387
- Пясочинський (Пясочинський), автор посольських реляцій **(VII)** 181⁴, 321, 322¹
- Пясочинський (Пісочинський), шляхтич **(V)** 264²
- Пясочинський Казимир, уланівський староста **(IX-1)** 19², 178², 182, 459², 551
- Пясочинський Олександр, уланівський, новгород-сіверський староста, кам'янецький, пізн. київський каштелян **(V)** 339²
(VI) 288
(VIII-1) 70¹, 100, 117¹, 121⁴, 201, 203
- Пясочинський Ян (Пясочинський Ян), шляхтич, новгород-сіверський хорунжий, ротмістр коронного війська **(IX-2)** 1046² (відомості про битву на Дрижиполі), 1070-1071 (вигнання козаками до Москви), 1075 (заступництво Тишкевича), 1191 (гетьманський універсал на звільнення)
- Пясочинські (Пісочинські), шляхтичі **(VI)** 283
- Пясти (Piasty), польська правляча династія **(I)** 212¹, 489³, 557
(II) 23¹, 367¹, 555, 575
(III) 128, 505, 520, 522
(IV) 104, 107², 444, 472, 512
(V) 651
- Пятюкрут С., майор московської служби **(IX-2)** 1201
- Пьотровська, шляхтянка **(IX-1)** 306¹, 307²

Р

- Раав, біблійн. **(IX-1)** 123
- Раверій (Reverius Iacobus), торговець **(II)** 273⁴
- Раверс, картограф **(VI)** 33¹
- Равіта-Гавронський Ф. (Гавронський Ф., Гавронський Ф., Гавронський-Равіта Ф., Gawroński F., Rawita-Gawroński F.), вч. **(VI)** 604
- (VIII-2)** 134¹, 166¹, 178², 197, 222, 223
- (VIII-3)** 20¹, 67⁴, 75³, 79², 273¹
- (IX-1)** 375¹, 438¹, 441², 495¹, 496³
- (IX-2)** 667², 715³, 871¹, 877⁴, 910⁴, 1147, 1487
- Равшицькі, шляхтичі **(VI)** 277
- Рагозін Дмитро, стряпчий **(X)** 3, 79-87, 99³, 104, 289²
- Радакова О. (Родакова О.), вч. **(VI)** 386²
- Радамант, міф., підземний суддя **(IX-2)** 1478
- Радзейовська-Казановська, див. Казановська-Радзейовська
- Радзейовський, мазовецький шляхтич, батько Єроніма Радзейовського **(IX-1)** 403
- Радзейовський Єронім, коронний підканцлер, емігрант до Швеції **(VIII-2)** 146, 204
- (IX-1)** 154, 155-156 (посланці до Хмельницького), 159², 172, 179¹-180 (реляція Калиновського), 191, 193¹ (ворожнеча між польськими гетьманами), 194 (реляції Калиновського), 202-203 (лист київського митрополита), 258, 372, 394, 403-404 (боротьба з королем), 406 (виїзд за кордон), 407, 440, 449²-450 (перехоплення листів до козаків), 454-455 (лист до Хмельницького та Виговського), 567
- (IX-2)** 915-917 (послання від гетьмана), 1078-1080 (відправлення до Хмельницького Калугера), 1098, 1109, 1110 (лист від Золотаренка), 1111 (відмова від козацької допомоги), 1122, 1125, 1130-1132 (посередництво у козацько-шведських відносинах), 1163 (посольство до гетьмана), 1170, 1171 (лист від Ожги), 1178-1179 (переписка з гетьманом і Виговським), 1180, 1181 (донесення Карлу Густаву про посольство Калугера), 1194, 1195⁴, 1200, 1231 (чутки про ворожнечу між гетьманом і Богуном), 1278 (звинувачення Карлом у погіршенні відносин між шведами і козаками), 1279¹ (лист від гетьмана), 1281 (намова гетьмана триматися шведського короля), 1281-1282 (переговори Калугера зі шведами), 1283-1284 (інтриги й арешт), 1288, 1338-1339 (розмови з Лізолею), 1396 (причини арешту)
- його жінка*, див. Казановська-Радзейовська
- його донька* **(IX-2)** 915
- Радзивіл, жмудський староста **(IX-1)** 346⁴, 360
- Радзивіл, князь **(V)** 213, 500
- Радзивіл, князь **(VII)** 116, 122, 209, 237², 284, 336¹
- Радзивіл, маршалок **(VIII-1)** 147

Радзивіл, маршалок, князь (IV) 243, 247, 309

Радзивіл Альбрехт (Radziwiłł Albrecht), литовський канцлер (VIII-1) 127, 149¹, 150, 151, 161², 162, 167³, 172, 178, 180, 190², 191⁵, 192 (посередник між уніатами і православними на сеймі 1635 р.), 205², 208⁴, 209², 213³-222, 224, 225, 229³, 232¹, 289¹, 320

(VIII-2) 12³, 13², 14, 15¹, 16¹, 17², 3³, 5, 25⁴, 31, 50¹, 143², 183³, 184, 195, 200

(VIII-3) 15, 23², 25³, 68³, 69 (непідготовленість поляків до битви під Пилявцями), 107 (паніка у Варшаві), 114⁴, 209, 259², 260¹, 262², 281², 282-283 (український сейм у Києві)

(IX-1) 37², 46, 132⁶, 146, 183, 184, 195¹, 254, 259¹, 262¹, 264¹, 278¹, 282¹, 406 (справа двох Радзивілів на сеймі), 432⁵, 442, 461, 463, 477, 480⁴, 489-490 (сенаторська нарада в Гродно), 491¹, 495, 496, 503-505 (сейм у Бересті навесні 1653 р.), 507, 509

(IX-2) 674², 675⁵, 712 (обурення умовами замирення з татарами під Жванцем), 714, 715, 773 (чутки про Переяславську умову), 872 (свідчення про секретну нараду у короля), 885, 915³, 1093, 1519, 1521

Радзивіл Богуслав, конюший Великого князівства Литовського (VIII-3) 238 (надання королем Барського староства) (IX-1) 283, 598²

(IX-2) 672², 949-950 (листи до гетьмана і Виговського), 1108 (визнання влади шведів), 1160, 1169 (бажання перейти під протекцію гетьмана), 1269 (посольство Стефановича до гетьмана), 1271-1272 (прохання про козацький протекторат над Слуцьком), 1286 (турботи шведського короля перед козаками), 1313, 1321 (пропозиції Ракоція щодо удільного князівства на Підляшші), 1359⁵ (військові дії проти Польщі), 1381, 1426

Радзивіл Криштоф (Radziwiłł Kr.), віленський воєвода, литовський канцлер (VI) 290, 446, 480, 594

(VII) 488, 512¹, 522, 526

(VIII-1) 23, 57, 89², 90¹, 126, 147, 152-154, 161, 163, 164, 205², 215

його жінки, див. Острозька Катерина, пізн. Острозька Гальшка

його брати (VI) 446

Радзивіл Миколай (Радзивіл Чорний, Чорний Радзивіл, Radziwiłł Czarny), віленський воєвода (IV) 355, 358, 363², 368, 370-373, 376, 386 (VI) 423, 446, 627

його сини (VI) 446

Радзивіл Миколай (Радзивіл Рудий), віленський воєвода (VI) 423

Радзивіл Миколай, віленський воєвода (V) 31, 352

його жінка (вдова), діти (V) 31

Радзивіл Миколай (Радзивіл Сирітка, Сирітка), литовський князь (IV) 415²

- (V) 606
 його кузен (IV) 415²
 Радзивіл Миколай, князь (VII) 325⁵
 Радзивіл Миколай, князь (VIII-2) 198
 Радзивіл Миколай Юрієвич, литовський князь (IV) 386, 390, 391, 403³, 405
 Радзивіл Миколай-Криштоф, надворний маршалок (IV) 418²
 Радзивіл Михайло (X) 332
 Радзивіл Михайло, князь (IV) 346¹
 Радзивіл Остикович, троцький воєвода (V) 169²
 Радзивіл Рудий, див. Радзивіл Миколай
 Радзивіл Сирітка, див. Радзивіл Миколай
 Радзивіл Чорний, див. Радзивіл Миколай
 Радзивіл Юрій, віленський каштелян (V) 31, 34
 Радзивіл Януш (Radziwiłł Janusz), литовський гетьман, віленський воєвода, син Криштофа Радзивіла і Катерини Острозької (VI) 480, 576, 594, 627
 (VII) 380², 386
 (VIII-2) 21, 162¹, 202
 (VIII-3) 103-104 (зв'язки з Юрієм I Ракоцієм), 109 (вимушена підтримка Яна Казимира на елекції), 130, 138, 139, 144, 147-148 (репресії проти козацьких залог), 163 (замирення з козаками), 174 (обмін посольствами з козаками), 180 (розгортання військ), 184-185 (наказ короля про наступ на Київ і неможливість його виконати), 193, 209, 217¹, 241 (прихильність молдавського гос-подаря), 252, 259-260 (боротьба на сеймі)
 (IX-1) 13, 37¹, 77, 87, 94 (плани Хмельницького щодо Литви), 129, 145³, 148, 154, 156 (образа Хмельницького), 159, 166 (відносини з Ракоцієм), 169⁴, 177, 178, 203², 205, 213-214 (посол до Хмельницького), 218, 219, 221 (політика нейтралітету козаків), 222-223 (позиція Литви щодо козаків), 224-225 (прип'ятський фронт), 227-228 (козацьке посольство), 235⁶, 244, 252, 257, 262³, 271, 309, 312, 314, 318¹, 321-322 (погром козацького війська Небаби), 323¹, ² (литовське військо під Черніговом), 324², 325, 326 (плани Радзивіла), 327-331 (захоплення Києва), 332, 333 (знищення міста), 334 (блокада литовського війська), 336, 338-340 (плани об'єднання з коронним військом), 347-348 (об'єднання з польським військом), 349, 351, 354, 356, 357-359 (бої під Білою Церквою), 362, 363 (сварка з Хмельницьким), 364, 366, 368-369 (безвихідне становище польсько-литовського війська), 372, 392, 404, 405 (лист Хмельницького), 406, 413, 428-429 (передбачувані наслідки волоського плану Хмельницького), 433⁴, 434, 441², 464-465 (посередництво між козаками і поляками), 466 (претензії до Хмельницького), 469, 472, 473, 474, 482, 483-484 (по-

літичні комбінації після одруження Хмельниченка з Лупулівною), 488², 489-490 (прихильник порозуміння з козаками), 491, 499, 502 (поголоски про стосунки з Хмельницьким), 503-504 (сейм у Бересті навесні 1653 р.), 507, 508, 522, 523, 531, 547, 549 (посольство до Хмельницького), 562, 563, 565 (переговори з козаками), 568, 570, 576 (опозиція до короля в козацькій справі), 597, 598 (роздатування з приводу фіналу сучавської кампанії)

(IX-2) 614 (поради гетьманові замиритися з поляками), 628 (військова допомога полякам), 638, 644, 672, 688, 690, 692, 770-771 (листи від Павші про Переяславську умову), 781 (вісті канцлеру про присягу Хмельницького цареві), 829-832 (агітаційні листи по Україні), 835-837, 839, 841, 850, 855 (посланець від київського митрополита), 856, 870, 872, 873-875 (спроба наступу на Сіверщині), 885-887 (спроби порозуміння з Хмельницьким), 890, 904-905 (антикоролівські плани у спілці з Ракоцієм), 913, 915 (обіцянка королем литовської великої булави), 921, 927, 931, 937 (поразки в боях на Дніпрі), 940, 943, 945¹, 946 ("прелестна" грамота, передана Виговським цареві), 949 (погром під Шепеловичами), 949-952 (посольство до Хмельницького з Ждано-

вичем), 961, 972², 1026 (намір іти з королем під Смоленськ), 1051³, 1056-1057 (лист від Тишкевича), 1081 (приступ під Могилів), 1083-1084 (листи до Золотаренка і Филімоновича), 1085-1087, 1093 (сеймова комісія у козацькій справі), 1096, 1108 (визнання влади шведів), 1153, 1155, 1184 (самогубство), 1205, 1242 (переговори з Лихарьовим), 1262 (лист до Нечая), 1269, 1272, 1352, 1494, 1518, 1520

його жінка, див. Радзивілова Гелена

Радзивіли, литовська князівська родина **(IV)** 346

(V) 30, 31, 33, 35, 492

(VI) 277, 423, 448, 450

(VIII-3) 147

(IX-1) 221², 406, 429, 473, 474, 483, 503-505, 507, 508, 530

(IX-2) 769¹, 1054⁵, 1269, 1271, 1272

їхній архів **(IV)** 479

(VII) 170^{1, 3}, 205^{1, 3}, 212⁴, 213^{1, 4, 5, 7}, 216², 219¹, 233³, 237⁴, 243², 323¹, 374²

Радзивілів Степан, див. Радзивілів Степан

Радзивілівна Барбара, польська королева, жінка Сигізмунда II Августа **(IV)** 352, 353

(VI) 357

Радзивілова Гелена (Лупулівна Гелена), жінка Януша Радзивіла, донька Василя Лупула **(IX-1)** 94, 322

(IX-2) 1269, 1272, 1352

Радзімінський-Люба З., див. Люба-Радзімінський З.

- Радзімінський, історик початку XIX ст. (VIII-2) 221
- Радзімінські, шляхтичі (VI) 279
- Радивилів Степан (Радзивілів Степан), гадацький козак (IX-1) 587, 591¹, 596, 597¹ (IX-2) 664-665 (повідомлення про загибель Хмельничка), 680, 681¹
- Радиевські, шляхтичі (V) 97
- Радилівські, див. Радилівські
- Радило, вишгородський тисяцький (III) 234¹
- Радилівський Богдан, шляхтич (VI) 244
- Радилівський Степан, шляхтич (VI) 244
- Радилівські (Радилівські), шляхтичі (VI) 240, 246 (VIII-1) 182³
- Радим, брат Вятки, родоначальник радимичів (I) 171, 172
- Радієвські, шляхтичі (VI) 253
- Радкевич Іван (Родкевич Іван), козацький депутат до короля (VII) 249, 251
- Радкевич Федір, священник, посол Хмельницького до Львова (VIII-3) 89, 92
- Радлінський, служебник Конецьпольського, державець Крилова (VIII-2) 161
- Радлінський Адам, посол (IX-2) 1335¹
- Радлов В. (Radloff W.), вч. (I) 58¹, 160⁶ (VII) 76²
- Радомський, шляхтич (IV) 405²
- Радоцький Мартин, пцімський ректор, сільський учитель, полковник Наперського (IX-1) 268, 269
- Радощовський, київський біскуп (VII) 404
- Радченко З., вч. (V) 393¹ (VI) 343¹
- Раецький Кр., польський жовнір (VIII-2) 189²
- Разведенков-Мельников С., див. Мельников-Разведенков С.
- Разумовський Д. (Розумовський Д.), вч. (III) 556 (VI) 622
- Райнальд (Raynaldus), хроніст (III) 122², 527, 533, 534 (V) 527²
- Райнберн, єпископ, духовник доньки Болеслава I Хороброго (I) 494
- Райске І. (Reiske I.), вч. (I) 454¹
- Райський, міщанин (V) 607
- Райтаровський, польський жовнір (IX-1) 360
- Райтко з Покутинця (V) 95
- Райфенкугель К. (Reifenkugel K.), вч. (III) 299⁵, 529, 542 (V) 430⁴, 431³ (IV) 433, 436
- Раковецький І.-Б., вч. (III) 548
- Ракоці, семигородська князівська родина (VIII-3) 102, 139, 147 (IX-1) 70, 77, 83, 217, 252, 484, 506, 510, 527³
- Ракоцій Сигізмунд, семигородський князь, брат Юрія II Ракоція (VIII-3) 102-104 (участь в елекційній боротьбі), 105 (підтримка від Хмельницького), 108-109 (втрата шансів на корону), 112¹ (IX-1) 32², 44, 206, 217, 250, 252, 263¹, 510 (IX-2) 1314
- Ракоцій Юрій I (Rákóczy György), семигородський князь (VIII-2) 10, 12, 20, 146 (VIII-3) 102-105 (участь в елекційній боротьбі), 136

- (IX-1) 483, 506, 510, 522
його жінка, див. мати Юрія
II Ракоція
- Ракоцій Юрій II, семигородський
князь (VIII-2) 211
- (VIII-3) 103, 105, 113, 135-
136 (посольство до Хмель-
ницького), 138 (наміри під-
тримати Хмельницького),
139, 140, 147, 157, 160, 163,
165, 174-176, 177¹, 181, 184,
240 (посольство від гетьма-
на), 241
- (IX-1) 32, 33¹ (посол у Хме-
льницького), 38, 42¹, 44 (по-
сольство Хмельницького),
45¹, 49, 53, 63 (обіцянка до-
помоги Хмельницькому), 83
(інформація про молдавську
кампанію), 84, 89², 94, 95¹,
98 (лист Хмельницького від
16 вересня 1650 р.), 99, 105,
109, 126, 128 (посольство
Уйлакі), 129, 130, 132, 138,
140¹, 141^{1, 2}, 142-144, 165,
166 (відносини з Радзиві-
лом), 168 (відносини з Виш-
невцьким), 171, 204-206,
217, 223, 234, 235, 237, 249,
250-251 (чутки про допомо-
гу козакам), 252 (посольство
Ґеча), 252-254 (претензії на
польську корону), 255, 259,
263, 267, 269, 278¹, 285¹ (фа-
льшиві посланці до Хмель-
ницького), 307¹, 316 (реляція
до Порти про Берестецьку
битву), 320, 364, 398, 404,
405, 429, 430, 451, 455, 459¹,
468, 476 (відновлення сто-
сунків з козаками), 483, 484,
485, 487, 498-499 (його по-
сольство до Хмельницького
у лютому-березні 1653 р.),
503, 506-507 (розрив з Лу-
пулом), 508, 510-512, 514,
515, 517-523 (молдавська
міжусобиця), 526², 527⁵, 528-
530, 531 (надія Польщі на
союз із придунайською кон-
федерацією), 533 (подвійна
дипломатія з Польщею і Ту-
реччиною), 534, 535, 539,
541, 543, 546, 558, 568, 570,
571¹, 572¹, 573, 574, 576, 577-
578 (союз із Польщею), 579
(розрив з козаками), 580,
582, 584, 590 (посли до
польського обозу), 591, 593,
594
- (IX-2) 628 (союзник короля),
632¹ (реляція про козацьке
посольство у Стамбулі), 639,
650, 651, 654 (лист до коро-
ля), 666, 670, 675 (військова
допомога королю), 677, 735,
778 (листи до гетьмана про
відновлення відносин), 779
(тиск короля), 780¹, 808, 892,
894 (донесення королю про
наслідки посольства до Пор-
ти), 896 (підкуп хана), 900-
902, 903 (підтримка політи-
ки Стефана), 904-905 (анти-
королівські плани з Радзиві-
лом), 915, 928 (донесення з
Царгорода), 943-945, 950,
952 (інтриги проти Лупула в
Царгороді), 956 (посольство
від Хмельницького), 959,
966, 1014, 1021, 1023, 1029,
1030¹, 1054 (реляція Лянцко-
ронського), 1062 (пропози-
ція Хмельницького про со-
юз), 1063, 1074-1076 (посо-
льство Луца до козаків),
1077, 1083, 1084, 1086, 1095,
1098, 1104 (вісті від Стефана

про наступ козаків), 1105 (лист від Виговського з-під Кам'яця), 1106-1107 (донесення Бороша з переговорів у Торговищах), 1114², 1145-1147 (лист від Георгіци про події під Озерною), 1160 (претендент на польську корону), 1163², 1166, 1169, 1180-1182, 1183 (пошуки шляхів зближення з козаками), 1184-1185 (посольство Луца до козаків), 1186-1187 (переговори з Калугером), 1188, 1189 (подвійна політика), 1190 (відмова Празмовському в посередництві між поляками і козаками), 1191 (лист від Вельопольського), 1208, 1211, 1213, 1217, 1218, 1220 (політика українського уряду), 1232, 1233-1234 (прохання поляків військової допомоги з обіцянками престолу), 1237 (відомості гетьманові про польські пропозиції), 1241-1243 (антикозацькі інтриги поляків), 1247 (посольство від гетьмана), 1252 (порозуміння з козаками у протипольській політиці), 1253, 1254 (посольство Празмовського), 1255 (укладання союзу зі шведами), 1257, 1269³, 1270 (заприсяження союзу з козаками), 1274, 1277, 1278, 1281 (новини шведам про козацьку допомогу), 1282-1283 (козацькі домагання), 1288 (територіальні обіцянки шведів), 1289 (питання Західної України), 1295, 1296, 1297-1300 (інструкції послов до козаків Шебеші), 1301-

1302 (переговори з гетьманом), 1303 (неузгодженість у пунктах присяги), 1303-1304 (поради Стефана підтримувати мир з козаками), 1304-1305 (пропозиції Карла Густава щодо взаємин з козаками), 1305-1306 (проекти розділу Польщі), 1306-1307 (переговори з козацькими послами), 1308 (договір з козаками), 1309 (зверхнє ставлення до козаків), 1311 (звіт Уйлакі про посольство), 1312 (посольство Хорвата до козаків з вимогою виступу на Польщу), 1313 (підписання договору зі шведами), 1313-1314 (рішення про виступ проти Польщі), 1314-1315 (похід зі шведами і козаками на Польщу), 1316, 1318 (виступ Ждановича), 1319 (відмова Георгіци і Щербана в допомозі), 1320-1321 (переговори з козацькими послами і Волковим), 1322 (асекрація Хмельницькому), 1323 (листи до матері з відомостями про військові дії в Галичині), 1324-1326, 1328, 1330, 1331 (лист від гетьмана), 1332-1337, 1339-1342, 1345, 1346, 1348-1351, 1353, 1354-1355 (посольство до султана), 1356, 1357, 1359, 1360 (невдача у боротьбі за корону), 1361 (намір гетьмана відкликати військо), 1364, 1365 (вісті про хворобу гетьмана), 1366, 1367, 1377-1380, 1381 (ультимативне послання царя), 1382, 1383, 1384-1385 (переговори з

львівськими міщанами), 1386, 1387-1388 (операції під Самбором і Перемишлем), 1389 (безплановість кампанії), 1390-1391 (мародерства в Польщі), 1392-1393 (невдоволення Карла Густава), 1394-1396, 1397 (посольство Шебеші до козаків і татар), 1398-1399 (здобуття Любліна і Берестя), 1406 (вихід шведів з кампанії), 1407 (лист до Карла Густава щодо завербованих молдаван і волохів), 1408 (спроби заспокоєння козаків), 1409 (здобуття Варшави і втрата шведського союзника), 1410 (розпачливе становище і відступ до Угорщини), 1411, 1413-1418, 1420-1421 (посольство Шебеші до гетьмана), 1422, 1424-1427, 1429-1431, 1432 (звідомлення Шебеші), 1433¹ (інструкція Шебеші на посольство), 1434-1435 (скарги Ждановича гетьманові), 1436 (умови Велінга у переговорах з козаками), 1437-1439, 1440-1441 (невдоволення гетьмана ходом кампанії), 1442 (доручення для Шебеші пом'якшувати гетьманське невдоволення), 1443, 1444, 1446 (ханські спроби помирити з поляками), 1448 (відхід з Польщі), 1453, 1454, 1455-1456 (прохання до польського короля про мирні переговори), 1457-1458 (марш на Замостя), 1459, 1460 (план обміну війська, розпад союзних формувань), 1461-1462 (пер-

реслідування Чарнецьким), 1463-1464 (відхід козаків з війська), 1465 (капітуляція під Чорним Островом), 1466 (втеча без війська додому), 1467 (запізніла реакція султана), 1468-1470, 1471-1472 (прагнення гетьмана утримати лігу), 1488, 1494, 1496, 1498, 1530, 1546, 1549, 1550 **(X)** 4, 5-7 (розмови в козацьких колах про його договір з поляками і про погром від татар), 8-10 (переговори його посла Шебеші з Виговським), 9-10 (декларація гетьмана і всього війська в справі Семигороду) 11 (ставлення Виговського до князя), 16, 17, 19, 20 (посольство Желябужського), 24, 32, 58, 59, 68³, 108-109 (поновлення присяги з козаками), 114, 134, 159 (погрози турків), 172, 187, 227

його жінка, див. Баторіївна Софія

його мати **(IX-1)** 44, 252, 485², 523, 577, 579, 590⁴

(IX-2) 1185, 1313, 1322, 1398⁵, 1465, 1467

його син **(IX-2)** 1183 (плани щодо польського трону), 1190¹ (релігійні проблеми з наступництвом на трон), 1237 (обіцянки поляків про трон), 1309 (дарунок Юрію Хмельницькому)

(X) 10¹

його племінник **(IX-2)** 903³

Ракушка, див. Самовидець

Ракушка Роман, див. Ракушка-Романовський Роман

- Ракушка-Романовський Роман (ймов., Самовидець), ніжинський сотник, пізн. полковник **(IX-2)** 1264-1265 (переговори з дяками під Ригою у справі білоруської козащини) **(X)** 150
- Рамбо А.-Н. (Рембо А.-Н., Rambaud A.-N.), вч. **(I)** 151¹, 446⁴, 454¹, 455¹, 540, 547 **(II)** 584
- Рамм К. (Rhamm K.), вч. **(I)** 272², 354¹, 563
- Ранаховський А., ротмістр, посол до козаків **(VIII-1)** 70, 71
- Рапппорт Б. (Rappaport B.), вч. **(I)** 141³, 144¹, 145³, 146^{2,4}, 147²
- Рапсак, біблійн. **(III)** 48² **(VI)** 555
- Раставецький Е. (Rastawiecki E., Rostawiecki E.), вч. **(IV)** 503 **(VI)** 118¹, 374³, 375¹, 622
- Рася, жидівка **(VIII-2)** 124
- Ратибор, київський або переяславський тисяцький **(III)** 225, 304, 305
- Ратибор, тмутороканський намісник **(II)** 509¹, 511
- Ратомський, остерський староста **(VII)** 323
- Ратша, слуга Володимира Васильковича **(III)** 106
- Ратша, тивун **(II)** 145, 147, 148 **(III)** 216
- Ратшин А., вч. **(V)** 654
- Рафаїл, михайлівський чернець **(IX-2)** 853, 855-856 (донос київським воєводам на духовенство), 886², 938
- Рафаїл, патріарх **(VIII-1)** 8
- Рафал, подільський староста **(IV)** 178¹
- Рах Михалевич, боярський син **(II)** 402⁴
- Рахнівські, магнати **(VI)** 282
- Рахновський, зем'янин **(VI)** 282
- Рац Ференц (Сербин Ференц, Трас Ференц), сотник у полку Ждановича **(IX-2)** 1042¹ (участь в обороні Умані), 1311 (одержання наказу про допомогу Ракоцієві), 1319 (виступ на чолі добровольців у похід на Польщу), 1393, 1407 (рішення служити шведському королю), 1410 (обов'язки у війську Ждановича), 1460 (загибель під Равою)
- Рац Юрій (Racz de Teovis Georgius), угорський посол **(IX-1)** 498, 522 **(IX-2)** 1190 (посольство до Москви), 1309² (доручення Ракоція вивідувати ставлення Москви до козаків), 1381, 1440
- Рачинський Е. (Raczyński E.), вч. **(IV)** 124², 162³, 174¹, 197¹, 200², 201¹, 202³, 217³, 424, 455, 457, 474, 515 **(V)** 623 **(VIII-2)** 204
- Рачинські, їхня бібліот. **(IV)** 229⁵ **(VI)** 347¹ **(VII)** 588
- Рачкі Ф. (Rački F.), вч. **(I)** 211^{1,3} **(VII)** 198³
- Рашид-ед-Дін (Rachid-ed-Din), хроніст **(II)** 251², 583
- Ребдорфський Генріх, див. Генріх Ребдорфський
- Ребеніц, прусський агент **(IV)** 204¹
- Ребичкович Аврам Езофович (Аврам Езофович), земський підскарбій **(V)** 302¹, 628, 652

- Ревуги, чернігівські бояри **(II)** 331
- Регель В. (Regel W.), вч. **(I)** 404³, 490³, 507², 509³, 573
(III) 180⁷, 272^{3,4}, 279², 281³
- Регінон, його хроніка **(I)** 455¹
- Регенвольський Адріан, див. Адріан Регенвольський
- Регінальд, господар **(V)** 79¹
- Редедя, касозький князь **(II)** 18, 510
(III) 495
- Редей Ф., міністр Ракоція **(IX-2)** 903
- Режеб-баша, турецький адмірал **(VII)** 513, 515
- Редін Є., вч. **(II)** 563
(III) 554
(VI) 621
- Редичі, овруцькі шляхтичі **(V)** 99²
(VI) 281
- Рей, князь, посол на сейм **(VIII-1)** 164
- Рей, фундатор протестантської громади в Рейовці **(VI)** 626
- Рей з Негловіц, польський письменник **(VI)** 399, 400, 402, 410, 414, 416
- Рейц О.-М. (Reutz A.-M.), вч. **(III)** 546, 549
- Рекет Оршул, козак **(VII)** 340⁵
- Рекет Петрашко, козак **(VII)** 340⁵
- Рембо А.-Н., див. Рамбо А.-Н.
- Ренігер Семен, австрійський резидент у Стамбулі **(IX-1)** 36, 81, 84, 89², 130, 131, 475², 485, 486, 498, 518, 533, 534, 535^{1,3}, 537, 538, 543, 573⁴, 577², 578¹, 598
(IX-2) 781, 894, 1062², 1097, 1346, 1354-1355
- Рено Й.-Т. (Reinaud J.-T.), вч. **(IV)** 300²
- Рено Ф. (Raynaud F.), вч. **(I)** 282¹
- Репель Р., див. Репль Р.
- Репін Ілля, російський художник **(I)** 272
- Репль Р. (Репель Р., Roepell R., Roeffelle R.), вч. **(I)** 488⁵
(II) 578
(III) 120⁴, 524
(V) 226², 648
- Репнін, князь **(X)** 89
- Репнін Борис, князь, смоленський воєвода **(IX-2)** 1203¹ (відписка про козаків на Білорусі), 1214-1215 (донесення про переговори Козинського з Нечаєм), 1217, 1277
- Репнін Іван, моголівський воєвода, стольник **(IX-2)** 1155 (наказ про набір війська Золотаренку), 1158 (конфлікт з Нечаєм), 1167, 1168, 1200, 1201, 1211 (скарга цареві на дії Нечая), 1212², 1214-1216, 1223, 1224-1225 (слідство над Нечаєм), 1258 (усунення з посади моголівського воєводи), 1263, 1264 (звинувачення Нечая перед царем)
- Репнін Микола, князь, генерал-губернатор **(VIII-2)** 212
- Репнін Ю., воєвода **(IX-2)** 1215³
- Репнін-Оболенський Борис Олександрович (Оболенський-Репнін Борис Олександрович), московський боярин, білгородський воєвода **(IX-1)** 17, 157³, 210¹, 558², 559, 567
(IX-2) 609, 610 (відправлення до Польщі), 611 (лист від царя з рішенням про козацьке підданство), 616 (посольство до короля), 624¹, 643, 645, 647, 682, 726, 817, 870, 1537
- Рескупоріди, варварська династія **(I)** 99

- Реслер Р. (Roesler R., Rösler R.), вч. **(I)** 127³, 128⁴, 163², 168³, 169⁵, 170¹, 173², 222³, 224¹, 547, 557, 559
- Реснівський Грицько, білоцерківський козак, бранець **(IX-1)** 245, 261
- Ретор Захарія, див. Захарія Ретор
- Ржевський, дяк (XVI ст.) **(VII)** 117, 118, 124 **(VIII-2)** 59
- Ржевський Іван Іванович, царський дворянин, окольничий **(IX-2)** 870, 937-938¹ (посольство до гетьмана з аргументами щодо походу на Луцьк), 940-945 (збір відомостей), 947, 948 **(X)** 144
- Ржевуський, брацлавський підстолій **(IX-1)** 196
- Ржежабек Я. (Režabek J.), вч. **(II)** 473¹ **(III)** 103¹, 110¹, 121¹, 132², 134⁴, 135¹, 137¹, 523-529, 531 **(IV)** 445, 446
- Ржечицький, староста **(VIII-3)** 68³, 69⁷, 73⁴
- Ржищевський Л., див. Жищевський Л.
- Рибинський Гаврило, козак-пушкаривець **(X)** 240¹
- Рибинський М., вч. **(III)** 542 **(V)** 655
- Рибніков П., вч. **(II)** 405²
- Рига Григорій, грек, шляхтич, митрополичий слуга **(IX-2)** 747¹
- Рижков Іван, білгородський вістун **(X)** 229², 232
- Рикалов Ілля, див. Роколов Ілля
- Рикачевський Е., вч. **(IV)** 122², 192³ **(V)** 85^{2,5}, 88¹
- Римша Андрій, поет **(VI)** 485, 493
- Рипка Я., вч. **(IX-2)** 1539-1541, 1543, 1544², 1549
- Ристенко, вч. **(III)** 560
- Ритаровський Мартин, шляхтич **(VI)** 244
- Ритаровські, шляхтичі **(VI)** 240 **(VIII-1)** 182³
- Риттіх А., вч. **(I)** 219²
- Ришевський Петроній, посол Київського собору до Сигізмунда III **(VIII-1)** 94
- Ришков, станичний голова **(X)** 268
- Рігельман Олександр, літописець **(VII)** 66, 88³, 565, 571 **(VIII-2)** 206, 211, 213
- Ріпка, донський отаман **(VIII-1)** 296
- Ріхентальський Ульріх, див. Ульріх Ріхентальський
- Рклицький М., вч. **(II)** 337²
- Роберт, ломбардський князь **(II)** 66¹
- Ровинський Д., вч. **(III)** 555 **(VI)** 622 **(VII)** 586 **(VIII-1)** 93²
- Ровоом, ізраїльський воєначальник **(VI)** 362
- Рогальський, польський хорунжий **(IX-1)** 197
- Рогатинець Юрій (див. також Рогатинці, брати), братчик **(VI)** 475, 522, 551², 562
- Рогатинський Богдан, державець Олеська **(IV)** 197, 210
- Рогатинці (див. також Рогатинець Юрій), брати **(V)** 556 **(VI)** 529
- Рогач Миколай, львівський міщанин **(VI)** 176
- Рогачовський Андрій, отаман **(VII)** 171
- Рогволд, полоцький князь, батько Рогніди **(I)** 407, 427, 480-482, 485, 504
його два сини (I) 480

- його внуки (I) 481
його родина (I) 480
- Роговд, син Всеслава Брячислави-
ча, полоцький князь (II) 124
його сини (II) 124
- Рогніда (Горислава), наречена Яро-
полка, жінка Володимира
Святославича (I) 347, 470,
480-482, 504
(II) 45¹
її батько, див. Роговд
її батьки (I) 504
- Рогович Василій, селянин (VI) 292
- Рогович Гюрята, див. Гюрята Рого-
вич
- Рогоза, власник отчини (XV ст.)
(VII) 11², 15
- Рогоза Михайло, київський митро-
полит (V) 417, 498, 554-555
(вибір і посвячення на мит-
рополита), 558-559 (фаль-
шиві грамоти патріарха
Єремії), 562, 570, 572-573
(причина переходу на унію),
574, 577, 578-579 (пе-
реговори про унію), 580 (пе-
редача Печерського мона-
стиря в тимчасову оренду),
581, 582, 584, 585 (сумніви
щодо унії), 591, 593, 600
(лист папи), 601 (скликання
собору в Новгородку), 605-
611 (собор у Бересті), 612
(проголошення унії), 613
(VI) 497, 521-522 (вітальні
вірші львівських школярів у
1591 р.), 526, 530 (благос-
ловенна грамота Богояв-
ленському братству у Льво-
ві), 531, 539-540 (перед-
унійна боротьба у Вільно),
543 (собор у Новгородку у
січні 1596 р.), 548 (видання
листів у “Апокризисі”), 565,
570
(VII) 398
- Рогозинський, дворянин (V) 437
- Рогозинський Василь, депутат
(VIII-1) 170¹
- Рогозинський Петро, шляхтич (VI)
244
- Родакова О., див. Радакова О., вч.
- Родіон Нестерович, боярин (III)
151², 304⁴
- Родкевич, див. Радкевич Іван
- Родослав, син Олега рязанського
(IV) 70
- Рожа Гаврило, козак (VII) 240, 284
- Рожер (Rogerius), папський посол
XIII ст. (II) 153, 460⁴, 542¹,
543³, 546
- Рожиновські-Половці, див. Полов-
ці-Рожиновські
- Рожинський, вїт (IX-1) 199²
- Рожинський, князь (VIII-2) 51
- Рожинські, див. Ружинські
- Рожков Л., стряпчий (IX-2) 1161
- Рожков М., вч. (I) 196², 397¹
(II) 555
(III) 302², 303¹, 320², 341⁵,
343¹, 364⁵, 370³, 538, 539,
542, 546, 550, 553
(IV) 466
- Рожнецький С. (Roźniecki S.), вч. (I)
316¹, 318², 319¹, 326¹, 328¹,
546, 612, 613
- Рожнитовський Васько, шляхтич
(VI) 240
- Рожнитовський Іван, шляхтич (VI)
240
- Рожнитовські, див. Рожнятівські
- Рожнітівські, див. Рожнятівські
- Рожнятівські (Рожнітівські, Рожни-
товські), шляхтичі (VI) 240,
611
- Розанда, див. Хмельницька Розанда
- Розанов М., вч. (III) 558, 559

- Розван, господар (V) 604
- Розгін (Rozhun), сотник (IX-2) 1076
- Розеллій Яків, див. Руссель Яків
- Розен В. (Rosen V., Rozen V.), вч. (I) 208⁴, 253¹, 290³, 292⁴, 296², 312¹, 341³, 348², 404³, 495⁵, 497¹, 499¹, 521², 573, 574, 605
- Розенкамф Г., вч. (III) 390¹, 391³, 541
- Розенфельд І., вч. (VIII-2) 224 (IX-2) 755², 812¹-814⁷, 866
- Розмазня Івашко, отаман (VIII-2) 54
- Рознер І., вч. (II) 578
- Розов В., вч. (VI) 368¹
- Розсоха, козацький сотник (VIII-2) 76
- Разумовський Д., див. Разумовський Д.
- Разумовський Кирило, український гетьман (IX-2) 812
- Ройко Федько, городецький міщанин (VI) 257²
- Роколов Ілля (Рикалов Ілля), піддячий, посол путивльського воєводи (X) 29, 30, 32, 33, 37, 96
- Ролле А.-Й. (Антоні, Antoni J.), вч. (II) 471³ (V) 98⁴, 251¹, 253¹, 431², 651, 652 (VI) 250¹, 251², 311³ (VII) 217², 580 (VIII-1) 104², 321 (VIII-2) 118¹, 166¹, 222 (IX-1) 255⁴ (IX-2) 1489¹
- Ромадан-бей (Громадан-бей) очаківський (IX-1) 133, 134⁷, 136²
- Роман, князь (XV ст.), власник маєтностей над Россю (VII) 17
- Роман, литовський кандидат на митрополію (IV) 76-78
- Роман, маляр (VI) 376¹
- Роман (Новосильський Роман), новосильський князь (IV) 71, 450
- Роман, посол Хмельницького до султана (IX-2) 1097, 1098
- Роман, селянин (VI) 292
- Роман (Роман Мономахович), син Володимира Всеволодовича Мономаха, волинський князь (II) 111, 112, 118¹, 365 *його жінка*, див. донька Володаря Ростиславича
- Роман, син Данила Романовича (III) 75, 76, 81, 82, 87, 92, 158¹, 518, 519 (IV) 10², 11, 59(?) *його перша жінка*, племінниця Фрідріха II Войовничого, див. Гертруда *його друга жінка*, див. донька волковийського князя Гліба *його донька*, див. Марія
- Роман, син Ігоря Святославича, звенигородський князь (II) 230, 233, 464 (III) 21, 23-25, 28, 509
- Роман (Роман Старий), син Михайла Всеволодовича, брянський князь (II) 588 (III) 170, 177-180⁷, 526 (IV) 8³, 66, 67, 71, 450, 451, 452 *його донька*, жінка Володимира Васильковича, див. Ольга *його зять*, див. Володимир
- Роман (Romanus), син Мстислава Ізяславича, галицько-волинський князь (II) 196 (княжіння у Новгороді), 198, 199, 207, 209 (боротьба за галицький стіл 1187 р.), 217-219 (інтрига Всеволода з ки-

ївськими волостями), 221 (конфлікт з Рюриком київським), 222 (захоплення галицького столу 1198 р.), 224-225 (похід на Київ), 226, 227 (угода з Рюриком київським), 228 (розпорядження київським столом), 229 (смерть під Завихвостом 1205 р.), 234, 244, 291, 292, 310, 324, 366, 367¹, 368, 378, 380, 389-391, 393-394 (зв'язки з польськими князями), 398, 400, 401, 405-406 (поетична традиція про нього), 442, 444, 446, 447, 448-450 (справа галицького столу 1187 р.), 453, 454¹, 475 (симпатії громади), 481, 482, 485, 536, 538 (походи проти половців), 560-562 (хронологія походу на Київщину і київського погрому), 567, 568, 574-576, 588, 609 (III) 2-3 (утворення Галицько-Волинської держави), 4-5 (оповідання Кадлубка), 6-7 (обставини переходу Галичини під його владу), 8 (політика в руських землях), 9-10 (союз із Візантією), 10-11 (відносини із західними сусідами), 12-13 (боротьба з боярством), 14 (популярність у народі), 15 (смерть у 1205 р.), 16 (традиція в епосі), 17-19, 21, 22, 27, 31, 32, 36, 37, 46, 56, 62, 78, 90, 92-94, 110, 126, 130, 131, 168³, 200, 205³, 211, 226, 375, 381, 430, 488, 495, 496, 506-507 (література про обставини смерті), 510, 512, 569 (IV) 7, 59(?), 106

його перша жінка, див. донька Рюрика, сина Ростислава Мстиславича
його друга жінка (пізн. вдова), див., ймов., Анна
його донька, див. Федора, невістка Володимира Ярославича, жінка Василька Володимировича
його донька, ймов., див. Олена, жінка Михайла Всеволодовича
його династія, родина, сини, див. Романовичі
 Роман, син Оринки Лободи (VIII-2) 70
 Роман, син Ростислава Мстиславича, смоленський, київський князь (II) 196, 199-201, 203-206, 246¹, 250¹, 588 (III) 16⁵, 202
його син (II) 199
 Роман, син Святослава Ярославича, тмутороканський князь (I) 597 (II) 18², 31¹, 69, 72, 78, 331, 332 (III) 494, 495
 Роман, тверський князь, митрополит (V) 387-391, 409, 418
його жінка (V) 387
 Роман I (Ρωμανου), візантійський імператор (I) 453, 497³, 507
його внучка, жінка болгарського царя Бориса (I) 507
 Роман III, візантійський імператор (I) 565
 Роман Діоген (Діоген Роман), візантійський імператор (II) 115³, 533
його жінка (II) 115³
 Роман Дмитрієвич, билин. князь (II) 405, 406
його жінка і дитина (II) 405

- Роман Мономахович, див. Роман, син Володимира Всеволодовича Мономаха
- Роман Старий, див. Роман, син Михайла Всеволодовича
- Романівна Олена, див. Олена, жінка Михайла Всеволодовича, ймов., донька Романа Мстиславича
- Романко Дмитро, селянин (VI) 266
- Романов Никита, боярин (VI) 397³
(студентська робота М.Грушевського про боярський побут)
- Романовичі (династія, сини, родина, діти), князівська родина по лінії Романа Мстиславича (II) 230, 234¹, 236, 238-240, 243¹, 380, 382, 383, 387, 397, 398, 400-402, 405, 482, 588
(III) 16-24, 26, 27, 29-31, 36, 37, 40, 43-47¹, 55, 59, 62-64, 68-70, 77-79, 81, 87-90, 92-95, 110, 130, 156, 496, 508, 511, 512, 527
(IV) 7, 9³, 11, 41, 62, 63
- Романовський, ротмістр (VIII-1) 210
- Романовський-Ракушка Роман, ймов., див. Самовидець
- Романченко М., вч. (I) 91³
- Ромашкевич, вірменин, польський агент (IX-1) 175, 475, 485
(IX-2) 1233-1234 (посольство до хана про військову допомогу), 1336 (посольство до хана з пропозицією татарсько-козацького миру), 1350 (трактування козаками мети його посольства)
- Ромодановський Г.Г., білгородський воєвода (IX-2) 1072-1073¹ (відправлення на місце Шереметьєва), 1088 (прибуття до Кисва), 1090 (виступ на Брацлав), 1102², 1114 (марш на Львів), 1118, 1138 (напад татар під Озерною), 1161, 1163¹ (царські нагороди), 1365, 1446 (вісті від козаків про намір хана), 1451-1453 (листи гетьмана про допомогу), 1454 (ігнорування прохань гетьмана), 1455
(X) 3, 15, 19-21, 24, 27, 28, 30-32, 38, 42, 43, 48, 51, 56, 57, 71, 72-73 (справа висилки війська в Україну), 74-75 (розмови з Виговським в Переяславі), 76, 81, 86, 90, 104, 131, 139, 146, 155, 169, 170, 237, 240¹⁻⁵, 241, 243, 247, 249 (неприхильність Виговського), 250 (відправлення з військом в Україну), 249-255 ("статті" про діяльність в Україні), 256-257 (приїзд Барабаша), 258, 259-260 (наказ повертатися з України), 261-265, 266-267 (ультиматум Виговського), 268, 269, 272, 273, 275, 279, 282, 288, 333, 336, 337 (лист про прилуцьке полковництво), 338, 339, 342, 343, 347-349
- Ромодановський Іван Іванович, окольничий, князь (IX-2) 634, 909
- Ромул, рим. міф. (I) 380
- Рончіното А., венеціанський подорожник (VI) 29
- Росків Демко, селянин (VI) 266
- Рославченко Петро, козак (IX-1) 387

Росохацький Степан, шляхтич, слуга печерського архімандрита (IX-2) 747¹

Ростафінський (Rostafiński J.), вч. (I) 188¹

Ростворов, московський посол (VIII-3) 220

Росте ібн-Даст (Даст ібн-, Русте ібн-Даст), арабський географ (I) 212², 231³, 233³, 234⁴, 252³, 257⁶, 271³, 276³, 277^{4, 6}, 282¹, 287², 294⁵, 300², 304, 306², 311⁴, 313, 315¹, 325, 327, 333, 335, 347², 349, 396, 417¹, 423, 578, 607
(III) 247, 360, 366

Ростислав, князь (III) 509

Ростислав, печерський ігумен (III) 419

Ростислав, пинський князь (III) 46¹

Ростислав, син Володаря Ростиславича (II) 122, 123, 417-419, 427, 474

Ростислав, син Володимира Святополковича, пинський князь (II) 309, 310

Ростислав (помилк., Роман), син Володимира Ярославича (II) 28, 31¹, 46, 47, 53, 69, 74, 363, 408, 510, 511
(III) 213

Ростислав, син Всеволода Ярославича (II) 81, 84, 85

Ростислав, син Всеслава Брячиславича (II) 124

Ростислав (Берладничич Ростислав, Ростислав Берладничич), син Івана Ростиславича Берладника (II) 351¹, 422, 450, 451, 454, 462, 474, 475, 477¹, 480, 481¹, 520

Ростислав (Ratislaus), син Михайла Всеволодовича, галицький князь (II) 245², 246, 249, 250

(угода з Данилом Галицьким), 251 (втеча у Польщу перед монголами), 252 (недовге володіння Галичем; одруження з угорською королівною), 324, 501, 588
(III) 53 (титул "галицького князя" від угорського короля), 54-56 (війна за Галич 1236-1238 рр.), 56-57 (нові заходи щодо Галича), 58 (зять угорського короля), 59-61 (битва під Ярославом), 62, 64², 65, 66, 67 (бан Славоній, пізніше Мочви), 68¹, 86, 149, 157, 194¹, 254, 267, 505, 519
його жінка, див. Анна
його доньки, див. Грифіна, Кунегунда

Ростислав, син Мстислава Володимировича Мономаховича, смоленський, київський князь (I) 190
(II) 121, 135, 139, 140, 155, 157-161, 169, 172, 173, 175-177 (недовге князювання у Києві 1154 р.), 177 (невдала боротьба з Ізяславом Давидовичем), 178 (угода з Юрієм суздальським), 179, 181 (союз проти Юрія суздальського), 182, 183-184 (друге вокняжіння у Києві 1159 р.), 185-186 (боротьба з Ізяславом Давидовичем 1161 р.), 188, 189 (сильна позиція після 1161 р.), 190-191 (боротьба з половцями), 193 (смерть 1167 р.), 194, 196, 208-210, 216, 234, 240, 291, 295, 308, 330, 338, 341, 353, 438, 439, 441, 518, 549

- (III) 195, 198, 202, 203, 205³, 211, 224, 225³, 231, 233⁴, 264-266, 285, 286-287 (фундаційна грамота смоленської катедри), 288, 293³, 294, 306, 339, 406, 408, 412, 419, 488, 491, 499¹, 500¹, 508, 515
(VI) 8
його сини, династія, див. Ростиславичі
- Ростислав, син Мстислава Романовича (II) 239, 250
- Ростислав, син Рюрика Ростиславича, галицький князь (II) 211, 213, 214, 217, 218, 228, 233, 279, 537
(III) 5¹, 8, 24, 295, 380, 385
його жінка, див. Верхуслава, донька Всеволода Юрієвича
- Ростислав, син Юрія Володимировича Мономаховича (II) 138, 142, 158-161, 166³, 203
- Ростислав, син Ярослава Святославича, рязанський князь (II) 152, 154
- Ростислав Берладничч, див. Ростислав, син Івана Ростиславича Берладника
- Ростислав Борисович (II) 245²
- Ростислав Давидович, князь (II) 239 (III) 515
- Ростислав Юрієвич (помилк.) (II) 309³
- Ростиславичі (сини), князівська родина по лінії Ростислава Володимировича (II) 46, 72-77, 92, 94, 96, 98-101, 107, 112, 113, 122, 130, 363-365, 394, 395, 408-414, 416, 417, 423, 427, 449, 454, 462, 465, 478, 487
(III) 2, 216, 218
- Ростиславичі (династія, сини), князівська родина по лінії Ростислава Мстиславича (II) 181, 191, 193-196, 198-207, 216, 219-221, 223, 233-236, 240, 250, 291, 294, 309, 322-324, 393, 521
(III) 194, 196, 202, 203, 229-231, 381, 488, 491, 509
- Ростиславичі, князівська родина по лінії Ростислава Юрієвича (III) 241⁴
- Ростовський-Лобанов О., див. Лобанов-Ростовський О.
- Ростовцев М., вч. (I) 95², 539, 540
- Ростокора, інформатор з Клевані (IX-2) 1096
- Росцішевський, копайгородський кореспондент (VIII-3) 39³
- Рош, біблійн. (I) 604
- Ргіщев Ф.М., окольничий (X) 14, 19, 52, 53, 80, 271
- Руар (Hróar), скандинавський воїн (I) 621
- Рубан В., вч. (VII) 564
(VIII-2) 211
- Рубаник, остерський боярин (VI) 283
- Рубин, жид (VI) 196
- Рубиновичі, жиди (VI) 189
- Рубінштейн С.Ф., вч. (V) 625
- Рубрук (Рюйсбрук), подорожник XIII ст. (I) 58¹, 195, 286³, 289, 290¹
(II) 508, 509, 515, 516, 583
(III) 351
(IV) 296¹
(VI) 5², 8
- Рудавський Вавжинець, польський історик (VIII-2) 130, 203, 211, 217
(VIII-3) 44, 45, 68³, 69⁴, 88³, 110², 196, 202², 218³, 260¹, 281¹

- (IX-1) 88, 93¹, 164, 177, 217, 218, 312⁵, 334, 343, 349², 350¹, 355, 363², 373, 378, 394, 419, 436⁵, 438¹, 441², 442¹, 449^{1, 2, 4}, 455², 457², 507¹⁻³, 522, 529¹, 544⁵, 578², 586¹, 588, 589, 593², 599
- (IX-2) 712, 1042, 1043¹, 1046¹, 1047, 1124, 1136, 1142, 1147, 1149, 1199, 1200, 1308^{1, 2, 6}, 1398², 1455⁵, 1478
- (X) 328, 371
- Руданський Степан, український письменник (III) 533
- Рудберт, св., хроніст (III) 30¹, 68¹
- Руджіері, хроніст (VI) 403, 404
- Рудкевич, польський шляхтич (IX-1) 17¹
- Руднев М., вч. (III) 541
- Руднев П., вч. (III) 550
- Рудницький Григорій, шляхтич (VI) 241
- Рудницький С., вч. (I) 6¹, 23³
- (IV) 331², 336²
- (V) 329²
- (VII) 515², 534², 543³, 545¹, 588
- (VIII-1) 24⁵, 26⁵, 43¹, 44¹, 45¹, 47², 52², 90¹, 117¹, 321
- Рудович І., вч. (V) 656
- Рудольф II, австрійський імператор (VII) 197-200, 203, 205, 216, 230, 280¹, 288-290, 292, 302, 518, 580
- (VIII-1) 205, 279
- Ружинський, див. Рожинський
- Ружинський, князь (VI) 540
- Ружинський Богдан, гетьман (VII) 144, 146, 147, 575
- Ружинський Кирик, князь (VI) 280
- (VII) 169, 194, 214, 222, 223¹, 224, 243⁴-246, 580
- Ружинський Михайло, князь, козацький гетьман (VII) 167⁶-169, 194, 284⁴
- Ружинський Остафій, князь (VII) 88, 89, 571, 572
- Ружинський Роман, князь (VII) 323, 324
- Ружинські (Рожинські), українська князівська родина (V) 32
- (VI) 281, 598
- (VII) 99, 140, 243, 257¹, 259¹, 284, 580
- Рузький Н.В., вч. (III) 486¹
- Рузький, челядник (X) 198
- Руліковський Е. (Rulikowski E.), вч. (IV) 164¹
- (V) 29²
- (VI) 9², 284¹, 601
- (VII) 46⁵, 182², 184¹
- (VIII-2) 222
- Румянцев, граф (III) 278¹
- (V) 621
- (VIII-2) 208
- Рупневський Криштоф, краківський військовий (IX-2) 1545
- Русак Полуш, див. Полозович Семен
- Русан Плаксих (Плаксич Русан), князь (V) 289
- Русановські, шляхтичі (VI) 253
- Русецькі, їхня збірка (VIII-2) 209
- (VIII-3) 170³, 176¹
- (IX-1) 10¹, 39⁷, 40³, 67, 167², 168³, 180³, 181^{1, 2}, 182², 196¹, 206², 213^{2, 7}, 214², 222^{2, 3}, 328², 460³, 463⁴, 467³, 468⁴, 472³, 474¹
- (IX-2) 677^{2, 4}, 769^{1, 7}
- Русин Афанасій, чернець на Атосі (VI) 345¹
- Русин Берестецький (Берестецький Русин), луцький підстароста (V) 488, 489

- Русин Бертрам, володимирський міщанин **(VI)** 29
- Русин Йов, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Русин Климко, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Русин Марко, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Русин Миколай, володимирський міщанин **(VI)** 29
- Русин Осташ, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Русин Ян (Ruthenus Joannes), пробошч **(V)** 244^{*}
- Русинович Стефан, шляхтич **(VI)** 592
- Русинович Филон, шляхтич **(VI)** 592
- Русинович-Берестецький Сасин (Берестецький-Русинович Сасин), луцький градський суддя **(VI)** 592
- Русов О., вч. **(I)** 7¹
- Русова-Ліндфорс С.Ф., див. Ліндфорс-Русова С.Ф.
- Руссель Яків (Розеллій Яків), французький посол, гугенот **(VIII-1)** 131, 132^{*}
- Руссо Жан-Жак, французький просвітителю **(V)** 326
- Руссов С., вч. **(II)** 564
- Русте ібн-Даст, див. Росте ібн-Даст
- Рутенберг, лівонський магістр **(IV)** 186
- Рутка, єзуїт **(VIII-2)** 98
- Рутський Йосиф Велямін (Rutski), київський уніатський митрополит **(V)** 264¹, 283 **(VI)** 449, 485¹, 589, 600 **(VII)** 398, 399, 413³, 415, 429, 448³, 449, 451, 498, 499, 501-506², 507, 511, 532 **(VIII-1)** 14-19, 85¹-87, 95, 96, 133², 138, 148, 149, 165, 181
- Руф, біблійн. **(VI)** 427
- Руф, св. **(III)** 523
- Рушці, польський ротмістр **(IX-2)** 879
- Рушковичі, князі **(IV)** 7
- Рюйсброк, див. Рубрук
- Рюмін-Бестужев К., див. Бестужев-Рюмін К.
- Рюрик, варязький князь, засновник династії **(I)** 352¹, 382, 384, 405-407, 409¹, 411, 416, 427, 585, 587¹, 591, 597, 605, 606, 624 **(II)** 588 *його брати*, див. Синеус, Трувор *його брати (I)* 585, 606, 624
- Рюрик, син Ростислава Володимировича **(II)** 72, 74, 75, 77, 100, 408-410, 412¹, 417, 560, 561
- Рюрик (Рюрик-Василь), син Ростислава Мстиславича **(I)** 191 **(II)** 190, 193, 194, 199, 200 (київський князь 1172 р.), 200-202 (боротьба з Андрієм суздальським), 206-207 (компроміс зі Святославом Всеволодичем), 209 (політична система 1180-х рр.), 211-215 (боротьба з половцями), 215-216 (князювання у Києві 1194 р.), 217-219 (інтрига Всеволода суздальського), 220-222 (конфлікт з Ольговичами і Романом), 223-228 (боротьба з Романом Мстиславичем), 229, 230-231 (боротьба за Київ з Ольговичами), 232 (компроміс 1210 р.), 233 (смерть у Чернігові у 1212 р.), 234, 235^{*}, 244, 257, 265, 271, 279 (князювання у Білгороді),

288, 297, 298, 309, 310 (походи на Литву), 324, 342³, 343, 350¹, 393, 446, 449, 450, 453, 454¹, 521, 531, 549
(III) 2, 3, 5¹ (зв'язки з галицькими боярами), 8, 9, 19 (похід на Галич 1205 р.), 200, 202, 204, 205^{3, 4}, 207, 211, 281¹, 290, 307, 382-383 (невістка Верхуслава), 428 (двірський архітектор), 467, 472-473 (похвальне слово), 488, 499
(IV) 5¹, 7
його жінка, половчанка **(II)** 190, 228
його донька, перша жінка Романа, сина Мстислава Ізяславича **(II)** 218, 228, 406
його родина, див. Рюриковичі

Рюрик-Василь, див. Рюрик, син Ростислава Мстиславича
 Рюриковичі, князівська родина від засновника династії **(I)** 352¹
(II) 553
(III) 530
(V) 633
 Рюриковичі, князівська родина по лінії Рюрика Ростиславича
(II) 310
(III) 8
 Рябинін І., вч. **(IX-2)** 1126², 1127
 Рябинін М., вч. **(VIII-2)** 199
 Рябинін Матвій, посол київського воєводи **(X)** 37
 Рябуха Васько, козацький отаман **(VIII-2)** 36, 37
 Рябуха Іван, військовий обозний у штабі Золотаренка **(IX-2)** 929²

С

- С.Л., криптоніми **(III)** 284¹
(V) 657
- Сабатай Коген бен Меїр **(VIII-3)** 32,
37¹, 38, 39
- Саббатовський П., вч. **(V)** 655
- Саблинський, див. Шаблинський
- Саблуков Г., вч. **(III)** 185³
- Сава, луцький єпископ **(V)** 395⁴
- Сава (Савва, Sava), св. **(I)** 554
(IX-1) 516
(IX-2) 1007
монастир **(II)** 356⁷
- Сава, селянин **(VI)** 292
- Сава Освящений (Савва), його
“Житіє” **(III)** 462, 484, 563
- Саваїтов Антоній, подорожник **(III)**
263²
- Саваїтов П., див. Савваїтов П.
- Саватій, ігумен Медведівського
Миколаївського монастиря
(IX-1) 470
- Савва, див. Сава, св.
- Савва, див. Сава Освящений
- Савва Спиридон, див. Спиридон
Савва
- Савваїтов П. (Саваїтов П.), вч. **(I)**
454²
(VI) 15²
- Савельєв П., вч. **(I)** 282¹, 568
(IV) 306¹
- Савин Пашко, див. Савич Пашко
- Савинков, фундатор видання Остромирового євангелія **(III)**
439²
- Савицький Матишко, литовський
писар **(IV)** 399
- Савицький Стефан, лубенський
полковий писар **(VIII-2)** 203
- Савицькі, українська шляхетська
родина **(VIII-2)** 115²
- Савич, див. Чорний Грицько Савич
- Савич Курян, селянин **(VI)** 292
- Савич Пашко (Савин Пашко), військовий суддя **(X)** 105
- Савич Семен, канівський полковник
(VIII-3) 64, 275
(IX-1) 245, 276, 286, 287,
291, 318, 421, 435, 501³
(IX-2) 870, 887-892 (місія до
хана), 895-896 (відомості,
одержані в Криму), 897, 903,
1523
- Савич Степан, боярин **(V)** 290
- Савич Яцко, див. Савич Яцук
- Савич Яцук (Савич Яцко, Савич
Ячук), черкаський сотник,
козацький посол **(VIII-1)** 47,
237, 316
- Савич Ячук, див. Савич Яцук
- Савка, вїт **(VI)** 261
- Савка, селянин **(VI)** 292
- Савказі-ага, перекопський бей
(IX-1) 242, 243
- Савл, див. Павло, св., апостол
- Савлога Войтек, селянин **(VI)** 267
- Савмак, боспорський повстанець **(I)**
99
- Савосткевич Митко, селянин **(VI)**
292
- Савромат, боспорський цар **(I)** 100
- Сагайдачний, козацький отаман
(IX-1) 323²
- Сагайдачний, кошовий отаман **(VII)**
373¹
- Сагайдачний Петро Конашевич
(Конашевич, Кунашевич),
український гетьман **(IV)**
270⁵
(VI) 487⁵, 498⁴
(VII) 252, 272¹, 311¹, 312,
325⁷, 326¹, 341¹ (похід на
Кафу 1616 р.), 355, 360, 362
(боротьба з партією Барабаша), 363 (нове обрання гетьманом), 365, 369-373 (характеристика діяльності),

- 374, 376-377 (похід під Москву 1618 р.), 379-380 (королівська грамота 1619 р.), 382 (козацька рада 1619 р.), 385, 386, 390 (вихованець Острозької школи), 391, 399², 400, 411, 413 (вписання у реєстр Київського братства), 414, 426 (скинення з гетьманства 1620 р.), 427 (повновладдя над городовою козащиною), 428 (плани відновлення ієрархії), 432 (зустріч патріарха Теофана), 434-435, 437 (охорона патріарха), 440-441 (відносини з польським урядом), 450, 459-460 (рада в Сухій Діброві), 461, 464-465⁷ (посольство до Варшави у релігійній справі), 466 (результати посольства), 467, 468, 470-471 (приїзд до козацького табору), 471-472 (обрання гетьманом під Хотиним), 473-476 (хотинська кампанія), 478 (кінець хотинської кампанії), 480, 485, 486-487 (відмова короля у релігійній справі), 489-491 (реакція на смерть 1622 р.), 492, 497, 567, 575, 582-585, 587, 588
(IX-2) 857, 971, 999
(X) 268
його родина (VII) 380
його нащадки (VII) 380
- Сагайдачник, міщанин із Львівського братства (VI) 525¹
- Сагіб Гірей I, татарський хан (VII) 32, 106, 108, 110-112
його родина (VII) 32
- Сагредо Ніколо, венеційський посол у Відні (VIII-2) 153
(IX-1) 46-53, 84, 141
(IX-2) 701, 711, 1346 (переговори з Парчевичем)
- Садко, герой билини (VI) 503¹
- Садковський Миколай, шляхтич (VII) 155⁴
- Садовський (Sadowski J.), вч. (I) 541
(II) 15³
- Саїд, батько Ях'ї (I) 574
- Сайс (Sauss A.), вч. (I) 542
- Сакал-мурза (Сокаль-мурза) (IX-2) 612, 617
- Саккеті Л., вч. (III) 556
(VI) 622
- Сакович, батько Касіяна Саковича, протопоп з Потилича (VII) 414
- Сакович Адам, ошмянський староста (IX-2) 1318
- Сакович Богдан, див. Богдан Андрушкович
- Сакович Іван, учень (VII) 414
- Сакович Касіян (Sakowicz K.), церковно-освітній діяч, автор панегірика Петрові Сагайдачному (V) 270, 283
(VI) 498⁴
(VII) 355², 369, 370, 372, 373, 390, 411, 413, 414, 435, 437¹, 486², 489, 490
(VIII-1) 5, 10, 12, 77, 81-83
(VIII-2) 89², 91, 92, 94, 103, 104
- Саковичі, українська родина (VII) 415
- Саковський, митрополичий агент (VII) 503
- Сакран, письменник XVI ст. (V) 532, 535
- Сакун Василь, козацький посол (VIII-1) 309¹, 310
- Салай Л. (Szalay L.), вч. (III) 30⁷, 120²
(IV) 44²

- Салганаш, кримський посол до Хмельницького **(IX-2)** 1429, 1433, 1436, 1438, 1451
- Салдан, див. Джелаль-ед-дін
- Сали, шляхтичі **(VI)** 253
- Саліковський О., вч. **(VIII-2)** 127
- Саломея див., Лешківна Саломея
- Салтан Малий, див. Джелаль-ед-дін
- Салтан-Мурат, див. Султан-Мурат
- Салтан-мурза ногайський **(IX-1)** 556
- Салтанов Борис, путивльський посол **(IX-1)** 57
- Салтик, смоленський шляхтич **(IX-2)** 1521, 1522
- Салтиков-Щедрін, російський письменник **(V)** 238¹
- Самак (Σαμακ), міщанин із Судака **(VII)** 77¹
- Саманіди, династія IX-X ст. **(I)** 301, 302, 434, 435
- Самара, козацький посол **(IX-1)** 346, 347
- Самарін Гаврило Федорович, московський посол до Молдавії **(IX-2)** 835, 900-903
- Самарін Ю., вч. **(VI)** 453⁷
- Самарін-Квашнін М., див. Квашнін-Самарін М.
- Самбор Іван, шляхтич **(VI)** 240
- Самбор Павло, шляхтич **(VI)** 240
- Самійло, козацький полковник **(IX-1)** 229
- Самковський Богдан, див. Сомкович Богдан
- Само, слов'янський воєначальник **(I)** 165, 212¹
- Самоватий Матвій, отаман **(VII)** 163
- Самовидець (ймов., Ракушка-Романовський Роман, Романовський-Ракушка Роман), козацький літописець **(V)** 221
- (VII)** 181¹, 212⁵, 263, 564, 572
- (VIII-2)** 79-81 88, 89, 119, 124, 125, 129, 132, 133, 136, 143⁵, 186¹, 205, 206, 217
- (VIII-3)** 31, 77, 182¹, 223, 273²
- (IX-1)** 97, 285¹, 308, 322, 323¹, 332¹, 334¹, 373, 390, 410, 411, 414, 420, 434, 435, 471, 481
- (IX-2)** 701, 753, 884, 969, 1046, 1141, 1156, 1222, 1359³
- (X)** 34, 36, 128, 135, 139, 147¹, 150, 233³
- Самозванець, див. Дмитро I
- Самойлович Йов, див. Сомкович Йов
- Самойлович Тиша, козак **(X)** 203
- Самоквасов Д., вч. **(I)** 30¹, 35¹, 36², 56², 76², 77³, 199¹, 246², 253³, 257⁴, 260⁷, 262¹, 263², 264¹, 265⁴, 267⁴, 270¹, 275², 276⁴, 278¹, 279¹, 281², 288¹, 331¹, 354², 355¹, 361³, 432¹, 563
- (II)** 300², 557, 562, 563, 565, 603-605, 608¹
- (III)** 210^{1,2}, 539, 545
- Самошка, черкаський полковник **(VIII-1)** 203
- Самсон, біблійн. **(I)** 449
- (III)** 434
- Самуїлович Євтихій, учень **(VII)** 414
- Самчевський, працівник Археографічної комісії **(VIII-2)** 205
- Самчевський І., вч. **(II)** 526¹, 550⁵, 555
- Сангушки (Сангушковичі, Sanguszki), князі **(IV)** 169^{3, 4}, 214², 236¹, 514¹, 515, 516
- (V)** 14, 29, 31-33, 35, 294, 483, 501

- (VI) 151, 277, 309², 368², 393¹, 598
 (VII) 13², 99
 їхній архів (IV) 25², 90², 91¹, 108³, 117¹, 136¹, 162⁴, 163^{1, 2}, 164^{1, 3}, 168¹, 169¹, 175¹, 188², 189³, 207¹, 226¹, 234^{1, 3}, 235², 236¹, 242³, 243², 289¹, 349¹, 351², 426, 446, 447, 453, 466, 467, 472, 473, 480, 513
 (V) 15^{1, 2}, 16¹, 28³, 32², 36², 101⁴, 102², 103^{1, 2}, 110², 111², 120^{1, 2}, 131¹, 230², 263³, 264², 265^{2, 3}, 289^{2, 3}, 291³, 292⁵, 454¹, 483^{2, 5}, 484^{1, 2}, 622, 637
 (VI) 32⁴, 49¹, 75³, 94², 102⁴, 104¹, 147⁴, 148², 174¹, 367¹, 393¹, 394¹
 (VII) 12², 51¹, 52²
- Сангушко, брацлавський намісник XV ст. (VII) 13²
- Сангушко, брацлавський староста XVI ст. (VII) 98, 112
- Сангушко, волинський воєвода (VIII-2) 109
- Сангушко, володимирський староста сер. XVI ст. (VI) 310
- Сангушко, князь (IV) 235, 236 (V) 485
- Сангушко Адам, київський каштелян (V) 339², 340²
- Сангушко Андрій, луцький староста (V) 35, 36², 483
- Сангушко Василь, князь (V) 102, 484
- Сангушко Григорій, брацлавський каштелян (V) 340²
- Сангушко Дмитро (Дмитро, князь), черкаський староста (VII) 96⁴, 97², 113, 115³
- Сангушко Кошерський Андрій Михайлович (Кошерський Андрій Михайлович), князь (VI) 368²
- Сангушко Кошерський Андрій Олександрович (Кошерський Андрій Олександрович), князь (VI) 368²
- Сангушко Михайло, князь (V) 102
- Сангушко Олександр, володимирський староста (кін. XV ст.) (V) 35²
- Сангушко Олександр (у чернецтві Алексій; можл., Елевтерій), кременецький староста (кін. XVI ст.) (VI) 309
- Сангушко Роман, брацлавський, вінницький староста, брацлавський воєвода (IV) 351², 406-408 (V) 36², 340²
- Сангушко Федір, волинський маршалок, володимирський староста (V) 35, 36², 265 (VI) 187⁵, 306, 394, 481 (VII) 51¹, 64, 96, 97
- Сангушковичі, див. Сангушки
- Сапіга (VIII-1) 108², 109¹, 128³
- Сапіга, литовський канцлер (V) 593²-596¹, 606
- Сапіга, магнат (VII) 208
- Сапіга, маршалок (IV) 286, 346²
- Сапіга, писар великого князя Олександра (V) 66³
- Сапіга Андрій, київський воєвода (V) 339² (VII) 330²
- Сапіга Григорій, студент Липського університету (VI) 337³
- Сапіга Дмитро, королівський ревізор (V) 209¹
- Сапіга Іван, підляський воєвода (V) 34, 209¹, 413, 414¹, 535-538
- Сапіга Лев, литовський канцлер, гетьман (VI) 450 (VII) 334, 335, 374, 431², 451, 453², 464², 465², 501, 511, 521, 532⁵

- (VIII-1) 147, 162
- Сапіга Лев, шляхтич (кін. XVI ст.) (VI) 560⁵
- Сапіга Лев-Казимир, литовський підканцлер (IX-1) 10¹, 29 (виступ проти домагань православного духовенства), 221 (лист до Хмельницького з приводу своїх маєтків), 302, 307¹, 312⁵, 321², 323¹, 323² (знищення Чорнобильської волості), 324, 330¹, 352, 354, 404, 547⁴
- (IX-2) 629 (переговори з московськими послами), 1093 (сеймова комісія в козацькій справі), 1096, 1518 (переговори з Косовим), 1521, 1522
- Сапіга Павло, київський каштелян (XVI ст.) (IV) 420⁴
- (V) 339²
- (VI) 11⁴
- Сапіга Павло Ян, польний писар, пізн. литовський гетьман (VIII-3) 252
- (IX-1) 594, 595
- (IX-2) 706, 750 (полон у татар), 780, 1093, 1165², 1171 (прошведська позиція), 1327¹ (перехоплення шведського посла до Хмельницького), 1353 (дискредитація Хмельницького перед Ієвлевим), 1376 (вивідання позиції Хмельницького), 1380, 1381 (оборона Берестя і шведський ультиматум), 1398 (тактика маневрів), 1419-1420 (повідомлення Нестерову про шведське посольство до козаків), 1439 (посольство до козаків з наміром підданства гетьманові), 1458⁴ (переслідування Ракоцієвого війська), 1463, 1467 (розгром семигородського війська під Вишнівцем), 1519, 1547, 1550
- (X) 40 (його віроломство перед царем в характеристиці Виговського), 83 (збір війська), 292-293 (проблема збереження перемир'я), 300, 302-303 (боротьба з козацькими впливами у Пинському повіті), 311
- Сапіга Ян, шляхтич (VII) 324
- Сапіги (Сопіги, Sopiczy), шляхтичі (V) 30, 31, 33, 37, 410¹, 413
- (VI) 280, 598
- (VII) 453²
- (VIII-1) 109, 123, 127, 128²
- (IX-1) 312⁵, 326²
- (IX-2) 715, 1173
- їхній архів (V) 594³
- (VI) 560⁵, 565⁶, 571²
- (VII) 199³, 216², 237³, 241²
- Сапунов О.П., вч. (V) 622, 651
- Сара, біблійн. (IX-2) 1006
- Саразін П. (Sarasin P.), вч. (I) 27²
- Сарацен, татарський вельможа (III) 164
- Сарбевський, грабовецький староста (IX-1) 299¹
- Саригозін Марко, учень (VI) 442, 443
- Саричора, татарин (VII) 58
- Сарія, варварський цар (I) 90³
- Сарклан-мурза (Серклан-мурза; можл., Сартлан-мурза) ногайський (IX-2) 899
- Сарнес А. (Sarnes A.), вч. (IV) 154⁴, 465
- Сарницький С. (Sarnicki S.), історик XVI ст. (IV) 82³
- (VI) 142⁴, 143¹, 363, 615
- (VII) 389, 563

- Сарновський (V) 272¹
 Сартлан-мурза (можл., Сарклан-мурза) (IX-1) 556
 Сасаніди, царська династія VI ст. (I) 293
 Сасі С. де (Sasy S. de), вч. (I) 294⁴
 (IV) 302³
 (IX-2) 967¹
 Сасько, див. Федорович Сасько, козацький полковник
 Сата К. (Sathas K., Σαθαας), вч. (I) 574
 (II) 66¹, 559
 (V) 551¹, 552¹
 Сатана Спиридон, див. Спиридон Сатана
 Сатановський Арсеній (VIII-2) 97
 Саул, біблійн. (IX-2) 1501
 (X) 12
 Сафонов Григорій, московський воєвода, призначений до Білої Церкви (X) 173, 246
 Сахаров І., вч. (III) 486¹
 (V) 520¹
 Сахецький Григорій, український шляхтич, урядник у Боярці (IX-2) 1011
 Сахненко Григорій, див. Лісницький Григорій
 Сахненко Лаврин, полтавський козак, посол до Пушкаря (X) 211
 Сахно, глухівський сотник (IX-1) 415
 Сахно, осавул Михайлівської сотні Канівського полку (VIII-3) 276
 Сахнович, вірменин, депутат від Львова до Хмельницького (IX-2) 1117, 1118
 Сахнович Григорій, див. Лісницький Григорій
 Сахнович Олехно, власник каранських ґрунтів (VII) 563¹
 Сахновський, пинський уніатський владика (VII) 501
 Саченко Конон, козак Прилуцького полку (IX-1) 433
 Сашко, див. Федорович Сасько, козацький сотник
 Саютка, селянин (VI) 292
 Сбислав, див. Zobuslou, русин, слуга
 Сбислава, донька Святополка Ізяславича (II) 99⁵
 Сваричівські (Сваричовські), шляхтичі (VI) 240, 611
 Сваричовський, шляхтич (VI) 611
 Сваричовський Рашко, шляхтич (VI) 240
 Сваричовський Стефан, шляхтич (VI) 240
 Сваричовські, див. Сваричівські
 Сварог, міф. (I) 317, 318, 323
 Сварожич, міф. (I) 317, 318, 321, 322
 Свежавський С. (Świeżawski S.), вч. (VI) 624
 Свежовський (IX-1) 292¹
 Свенельд (ймов., Сфенкел), воєвода князя Ігоря (I) 204, 205, 413, 424, 426, 427, 438, 439¹, 459³, 470¹, 474, 477, 478, 479, 587
 (III) 304
 його рід (I) 470¹
 Свенельдич Мстислав, див. Лют
 Свенельдич Мстиша, див. Лют
 Свеницький, шляхтич (VI) 275
 Свенціцький, ратенський староста (VI) 186
 Свенціцький І., вч. (VI) 438²
 Сверчі, шляхтичі (VI) 204
 Сверчовський Ян, див. Свирчовський Ян
 Сверщенко Яцко, білоцерківський сотник (VIII-1) 316
 Свидригайло (Болеслав-Свидригайло, Олександр-Свидригайло,

- Свидригайло-Болеслав-Олександр, Швитригайл(-о), Witrigaldus), син Ольгерда Гедиміновича, великий князь литовський **(IV)** 70, 72, 73, 83, 86⁶, 144², 152¹, 166 (перший виступ проти Ягайла 1393 р.), 169, 177 (надання Поділля), 178 (надання Сіверщини), 179 (втеча й повернення з Москви), 180-183, 184 (обрання великим князем литовським), 185-186 (попереднє життя), 186-187 (провідник Русі), 188, 189, 190, 192-193 (розрив з Ягайлом), 194-199 (війна з Польщею 1431 р.), 199 (переговори), 200-204 (польсько-литовська конспірація), 205-209, 210-215 (кампанія 1432-1433 рр.), 216-417 (воєнні дії 1434 р.), 218-219 (невдала битва під Вилькомиром 1435 р.), 220, 222-223 (умова з галицькими панами), 224-225 (вагання польського уряду), 226 (політичний занепад), 227-229, 230 (кандидатура на великокнязівський трон), 231, 232, 234, 242-243 (смерть у 1451 р.), 265, 266, 268, 274, 291, 309, 318, 398, 455, 475, 476-477 (джерела і література про надання Поділля), 478, 480, 481, 490, 514-516 **(V)** 9, 12², 39, 65¹, 230 (надання магдебурзького права містам), 262, 277², 289 (князівська рада), 311², 314³, 403, 404 (спалення митрополита Герасима), 431, 449, 450, 452, 453², 459, 518-519 (прихильність до унії), 528 **(VI)** 147, 149, 150, 249, 358, 359, 392, 608 **(VII)** 11², 12²
його жінка (IV) 204
його мати, див. Юліанна
- Свидригайло - Болеслав - Олександр, див. Свидригайло, син Ольгерда Гедиміновича
- Свинчич Артих, селянин **(VI)** 268
- Свинчич Федько, селянин **(VI)** 268
- Свирговський Ян, див. Свирчовський Ян
- Свиридов, черкаський намісник **(VII)** 13
- Свиридов Єфимка, козак **(VIII-2)** 68
- Свиридович Харлик, козацький старшина **(VII)** 365
- Свірські, шляхтичі **(VI)** 240
- Свирчовський Ян (Сверчовський Ян, Свирговський Ян), ротмістр найманого війська, гетьман **(VII)** 94, 147-149, 575
- Свистельницький Андрій (можл., див. Andreas, крилоський митрополит), адміністратор у Крилосі **(V)** 398
- Свистельницький Никандро, шляхтич **(VI)** 239
- Свистельницький Яцко (Jacoon de Sphistelnyky) **(V)** 164³
- Свистельницькі, шляхтичі **(VI)** 240, 611
- Свідзінський К., польський колекціонер **(IV)** 316²
(VII) 150²
(VIII-2) 209, 214
(VIII-3) 116¹, 117¹
(IX-2) 778²
- Свірський, уманський підстароста **(VIII-1)** 45
- Свірські, шляхтичі **(V)** 29, 32¹
- Святловський В., вч. **(III)** 547
- Святовид, слов'ян. міф. **(I)** 321

- Святогорець Йосиф, ермонах **(VII)** 585
- Святолд, родоначальник Киселів **(I)** 439⁷
- Святолдич Нискина, див. Нискина Святолдич
- Святолдичі, див. Киселі
- Святополк, ймовірний напис на монеті **(II)** 43
- Святополк (Святополк Окаянний, Святополк Старий; можл., Σφεγγος), син Володимира Святославича, туровський князь **(I)** 309, 310, 419, 487, 494, 532, 590¹
(II) 2-15¹-17², 18³, 24, 25, 29, 35, 44, 49, 58¹, 275², 304-307, 315, 362, 363, 557, 568
(IV) 407
його жінка, див. донька Болеслава I Хороброго
його брати **(II)** 4, 49
- Святополк (Святополк-Михайло), син Ізяслава Ярославича, київський князь **(I)** 348, 588
(II) 54¹, 67, 68³, 71, 77, 78, 81, 82 (початок князювання у Києві), 83-85 (невдалий похід проти половців 1093 р.), 86-89 (справа Святославичів), 90-91 (Любецький з'їзд), 92-93 (осліплення Василька), 94-95 (волинська справа), 96 (галицька війна), 97-98 (Ветицький з'їзд), 99-101 (політична ситуація на початку XII ст.), 102, 103, 105², 106, 107-108 (смерть у 1113 р.), 109, 110, 113, 117, 118, 130, 186, 187, 243, 260¹, 267, 281, 283, 290, 292, 302, 307, 321, 336, 364, 365, 387, 390, 392, 395, 396, 410, 411, 412 (війна 1098-1099 рр.), 413, 415, 465⁴, 487
(III) 198³, 200, 214 (скликання віча), 216, 218, 223, 225, 229-231 (боярська рада), 250 (дружина), 283 (участь у канонізації св. Теодосія), 290, 291, 302, 305-307, 336¹ (голод у перші роки князювання), 354, 386, 420
(V) 29
його жінка, див. донька Тугорхана
його доньки, див. Предслава, Сбислава
- Святополк, син Мстислава Володимировича Мономаховича **(II)** 133, 137, 141, 150⁵, 152, 167, 365, 431, 437¹
його жінка, моравська княжна **(II)** 152
- Святополк, син Юрія Ярославича, туровський князь **(II)** 197, 305³, 308, 309, 444
- Святополк, службний князь **(II)** 443
- Святополк Окаянний, див. Святополк, син Володимира Святославича
- Святополк Старий, див. Святополк, син Володимира Святославича
- Святополк-Михайло, див. Святополк, син Ізяслава Ярославича
- Святополкович **(I)** 382
- Святополковичі (Святополчичі, сини), князівська родина по лінії Святополка Ізяславича **(II)** 96, 130, 305
- Святополковичі, князівська родина по лінії Святополка Юрієвича **(II)** 309

- Святополчичі, див. Святополковичі, князівська родина по лінії Святополка Ізяславича
- Святослав, болгарський цар (I) 568
- Святослав, карачевський князь (IV) 69
- Святослав, князь (III) 250¹
- Святослав, липовецький князь (III) 154, 179¹, 183, 184, 188, 189
його брат (III) 184
- Святослав (Святослав Мономахович), син Володимира Всеволодовича Мономаха, смоленський князь (II) 118¹
- Святослав, син Володимира Давидовича (II) 184, 325
- Святослав, син Володимира Святославича, деревлянський князь (II) 6-8, 257, 362, 363
- Святослав, син Всеволода Ольговича, волинський, чернігівський, київський князь (I) 191 (II) 135³, 143, 149-151, 155, 173, 176, 177, 182, 189, 201, 202-203 (конфлікт з Ярославом Ізяславичем), 204-205 (початок князювання у Києві), 206-207 (боротьба і компроміс з Ростиславичами), 208-209 (політична система 1180-х рр.), 210, 211, 212-215 (боротьба з половцями), 215 (смерть у 1194 р.), 216, 219², 220, 224, 231, 245, 265, 273, 279, 288, 297, 298, 322-324, 326, 327^{2,3}, 328, 329, 330 (конфлікт з Олегом Святославичем), 331, 333¹, 335, 336, 350¹, 365, 380³, 393, 427, 439, 447, 450, 531, 537 (III) 205³, 214, 224, 225, 229 (план війни з Ростиславичами), 251, 281, 377, 380, 381, 419, 433, 491, 569
- його жінка* (II) 206, 215⁴, 216¹
- (III) 229
його донька, жінка Володимира Ярославича, див. Болеслава
- Святослав, син Всеволода Юрійовича, переяславський князь (II) 246, 343 (III) 167¹
- Святослав, син Всеслава Брючиславича (II) 124 (III) 380¹
- Святослав (Микола-Святоша, Святоша-Микола), син Давида Святославича (II) 96, 299, 333, 334 (III) 418, 480³
- Святослав (Святослав Хоробрий, Svjatoslav, Swjatoslaw), син Ігоря Рюрикovichа, київський князь (I) 188⁴, 232, 237, 239, 287 (предмети торгівлі), 289, 294, 301, 307 (опис зовнішності), 313, 315 (склад війська), 318², 319, 321, 381¹, 382, 399, 405, 411, 415 (новгородський князь), 416, 418, 421, 422, 424, 427, 429, 439¹, 441, 442, 444, 445, 446 (дата народження), 448, 452¹, 455-456 (спроба княгині Ольги повернути його на християнство), 458-459 (літописна характеристика), 459-465 (східні війни), 466-468 (перша болгарська кампанія), 469-470 (поділ волостей між синами), 470-472 (друга болгарська кампанія), 472-475 (війна з Візантією), 475 (угода з Візантією 971 р.), 476 (посередництво греків), 477 (смерть від печенігів),

- 478, 484-487, 495, 496, 498, 512, 526⁵, 532¹, 535, 536, 567-569 (література і джерела балканських війн Святослава), 569-572 (хронологія 960-970-х рр.), 582, 583, 585, 586, 593, 595, 596, 613, 616
(II) 18, 48, 49, 314, 316, 484, 507, 510, 527
(III) 383, 399
його нешлюбна жінка, див. Малуша
його сини, див. Святославичі
- Святослав (Swyatoslaus), син Ігоря Святославича **(II)** 230, 397, 401
(III) 21, 23, 24⁴, 25, 27, 28, 252⁵, 509, 510
- Святослав, син Мстислава Ізяславича **(II)** 366
- Святослав, син Мстислава Романовича **(II)** 228²
- Святослав, син Олега Святославича, чернігівський, новгородський князь **(I)** 190
(II) 104, 137-138 (недовге князювання у Новгороді), 140, 141, 145, 146, 147-148 (присяга киян 1146 р.), 149, 151, 154-155 (боротьба з Ізяславом київським), 157, 166³, 171, 173, 175, 176, 178, 179, 182-185, 188², 189, 196, 300³, 316, 325, 327²⁻³, 328, 329, 334, 336, 422, 425, 426, 428, 438, 439, 525, 534, 538
(III) 204, 207 (з'їзд чернігівських князів), 215, 221 (віче), 225, 230, 231, 249, 259 (масток), 264, 293 (грамота про церковну десятину 1137 р.), 305(?), 335, 339, 348, 381, 408
його жінка **(III)** 381
- його брат* **(I)** 190
його братаничі **(II)** 184
- Святослав, син Ярослава Володимировича Мудрого, київський князь **(I)** 271, 272, 310, 426, 594, 597
(II) 28, 30, 45-47 (успадковані землі), 52-54 (спільна діяльність старших Ярославичів), 57, 58, 61 (розрив з Ізяславом), 62 (київський князь 1073 р.), 63, 64 (посольство німецького імператора 1075 р.), 65, 66-67 (взаємини з духівництвом), 68-70, 72², 78, 90, 151, 152², 268, 317 (закорінення у Чернігівщині), 321, 331, 332¹, 333, 339, 588
(III) 217 (стосунки з киянами у 1069 р.), 225, 306, 353, 362, 396 (музики), 412, 416, 420, 439 ("Ізборник" 1073 р.), 457, 462, 464
(VI) 24, 25³
його жінка, сестра трірського єпископа Бургарта **(II)** 30
його донька, див. Предслава
його родина, див. Святославичі
- Святослав, шумський князь **(II)** 387
- Святослав Глібович, брянський князь **(III)** 181, 187, 188¹
- Святослав Мономахович, див. Святослав, син Володимира Всеволодовича Мономаха
- Святослав Мстиславич, карачевський князь **(III)** 180¹, 181
- Святослав Хоробрий, див. Святослав, син Ігоря Рюриковича
- Святослав Яков, див. Яков Святослав

- Святослава (Swantoszka, Swetosława), донька або сестра Льва Даниловича **(II)** 485
- Святославичі (син(-и)), князівська родина по лінії Святослава Всеволодовича **(II)** 202³, 205, 206, 214, 324, 350¹, 450
- Святославичі, князівська родина по лінії Святослава Ігоровича **(I)** 382, 427, 438², 478, 587, 596
- Святославичі (сини), князівська родина по лінії Святослава Ольговича **(II)** 184, 196, 329, 336, 513, 537³
- Святославичі (діти, родина, династія), князівська родина по лінії Святослава Ярославича **(I)** 310
(II) 68-70, 72, 76, 78, 81, 82, 87¹, 88, 90, 91, 94-100, 102, 106, 111, 118, 122, 123, 127, 128, 130, 158, 159, 169, 179, 276, 315, 317, 318, 321, 325, 339
(III) 19, 202, 439
- Святоша-Микола, див. Святослав, син Давида Святославича
- Свяцький Зигмунд, королівський коморник, пристав при козацьких послах **(VIII-3)** 119⁴
- Сеадат Гірей I (Sahath Kirej I), хан **(VII)** 60, 87³, 93, 348
його сини, див. Мегмед Гірей III, Шагін Гірей
- Себастянович, військовий писар **(VIII-1)** 299
- Себастянович Григорій, черкаський сотник **(VIII-1)** 316
- Себастянович Миколай (Севостьянович Миколай), товариш з хоругви Андрія Потоцького, гінець з Варшави **(IX-2)** 1025, 1026, 1163-1164 (посо-
- льство від Радзейовського), 1170, 1179-1180 (посольство від шведського короля до козаків)
- Севенельдич, див. Нискина Святлодич
- Севенч, син Боняка, половець **(II)** 180
- Север Олександр, див. Олександр Север
- Север Септимій, див. Септимій Север Луцій
- Северин, калінський ротмістр, кореспондент з Бара **(VIII-3)** 36, 37, 39
- Северський, вч. **(III)** 549
- Севостьянович Миколай, див. Себастянович Миколай
- Севрюк Єрмак, шляхтич **(VII)** 44¹
- Сегеневич Тиміш, більський мішанин **(VI)** 70
- Сегининовські, шляхтичі **(VI)** 240
- Седехій, юдейський цар **(VI)** 429
- Сезі де (Cesi de), французький посол **(VII)** 438¹, 439², 463, 464¹, 495
(VIII-2) 19
- Сеїд-Ахмед (Ахмед-Сеїд, Sydachmed), хан Золотої Орди **(IV)** 310, 318, 319
його родина **(IV)** 319
- Сеїд-Лукман (Лукман-Сеїд), хроніст **(IV)** 294²
- Секежинський Амброжій, польський ротмістр, канівський полковник **(VIII-1)** 315
(VIII-2) 27, 28
- Секирявий, полковник у війську Острияниці **(VIII-1)** 299-301
- Секлюціан, діяч реформаційного руху, видавець **(VI)** 416
- Селамет Гірей I, кримський хан **(VII)** 348
(VIII-1) 245

- Селепчені Юрій, угорський канцлер, єпископ **(IX-2)** 1339 (плани щодо посольства до козаків), 1340 (посольство до Ракоція)
- Селецькі, шляхтичі **(VI)** 240 **(VIII-1)** 182³
- Селивестров Микита, див. Сивцов Микита
- Селивон Іван, сотенний отаман **(VIII-1)** 316⁶
- Селіванов С., вч. **(I)** 540
- Селім II, турецький султан **(VII)** 141
- Селім-ага, татарський князь **(X)** 149
- Селіпський Степан, козацький посол на сейм **(VIII-1)** 126
- Селява Антоній, полоцький уніатський архієпископ, київський митрополит **(VII)** 453¹ **(VIII-2)** 101 **(IX-1)** 26, 32¹ **(IX-2)** 626, 1517, 1521
- Сельвійський Ісидор, див. Ісидор Сельвійський
- Сельський Олександр, познанський підстолій **(VIII-3)** 61³
- Семакович Сидор, полковник **(VII)** 473
- Семаргл, міф. **(I)** 319, 322³
- Семашки, шляхтичі **(V)** 32 **(VI)** 277, 598
- Семашківна Федора, зем'янка **(VI)** 282
- Семашко, луцький староста **(V)** 500, 570, 571⁷ **(VII)** 211, 212, 214¹
- Семашко (Szymaszko), польський шляхтич **(IX-1)** 78, 412, 413¹
- Семашко Миколай, брацлавський каштелян **(V)** 340⁷
- Семашко Олекса, шляхтич, слуга печерського архімандрита **(IX-2)** 747¹
- Семашко Олександр, брацлавський каштелян **(V)** 340⁷
- Семен, богоявленський піп **(VI)** 536²
- Семен, див. Сенько
- Семен, дружський князь **(IV)** 468
- Семен, князь **(VI)** 361²
- Семен, маляр **(VI)** 375, 376¹
- Семен, оболенський князь **(IV)** 71
- Семен, перемиський князь **(IV)** 72
- Семен, прилуцький полковник **(IX-1)** 419, 420
- Семен, св., церква **(VIII-1)** 184
- Семен, селянин **(VI)** 292
- Семен, син Любарта Гедиміновича **(IV)** 513
- Семен, син Михайла Всеволодовича, новосильський князь **(III)** 180
- Семен, син Михайла Олельковича, слуцький князь **(IV)** 254, 287
- Семен (Олелькович Семен), син Олелька Володимировича, київський князь **(II)** 261² **(IV)** 173, 235¹, 247, 249, 250, 254, 266-268, 270, 275 **(V)** 11, 67, 120³, 122, 141, 643, 647 **(VI)** 304, 305, 327 **(VII)** 10², 12-14, 17-19, 72¹ *його родина і жінка з родини Гаштовтів (IV)* 267, 268 *його донька*, див. Олександра, жінка Івана Ярославича пинського
- Семен, служебник Хмельницьких **(X)** 169
- Семен, стефанський князь **(IV)** 122
- Семен, стрілець **(VII)** 67³
- Семен, суздальський князь **(V)** 524
- Семен, тверський єпископ **(III)** 391
- Семен, чигиринський козак **(IX-1)** 114

- Семен Гордий, див. Симеон Іванович Гордий
- Семен Дядькович, боярин (IV) 431
- Семен Коднинський, галицький боярин (III) 308
- Семен Олександрович, київський князь (VI) 352³
- Семен Ясманович, трубецький воевода (V) 289
- Семенець (можл., Лєвонович Семен), канівський полковник (X) 335, 366(?)
- Семенів Іван, київський бурмістр (IX-2) 746 (приведення до присяги цареві)
- Семенів Тимофій, бабанський сотник Уманського полку (IX-2) 721¹, 1069-1070 (посольство до царя)
- Семенко Чермний (Чермний Семенко), галицький боярин (III) 42
- Семен-Лугвен, див. Лугвен, син Ольгерда Гедиміновича
- Семенов А.В., вч. (V) 621, 624
- Семенов Д., вч. (II) 279⁵ (III) 559
- Семенов П., вч. (II) 557 (VI) 402²
- Семенов Тимошка, запорожець (VIII-2) 173
- Семенович, шляхтич (V) 351
- Семенович Кондрат, бориспільський війт (VI) 290
- Семерій, див. Наливайко Северин
- Семигиновські, шляхтичі (VIII-1) 182³
- Семичов Михайло, дворянин (IX-2) 634⁷
- Семко, див. Zemko
- Семко, сотник Прилуцького полку (IX-1) 433
- Семкович О. (Semkowicz A.), вч. (II) 60⁷, 63⁴, 114¹, 559, 574 (III) 46¹, 89¹, 97³, 299¹, 486³, 506, 509, 510, 521 (IV) 45¹
- Семсдорф Е. (Sehmsdorf E., Semsdorf E.), вч. (I) 136⁴, 137³
- Семьонко, боярин (III) 47
- Сендульський А., вч. (II) 287³, 288⁵, 386⁴
- Сендюшкович Александро, шляхтич (VI) 309²
- Сененський Ян, олеський, луцький староста (IV) 224, 225
- Сененські, шляхтичі (VI) 420, 625
- Сеницький Миколай, посол (IV) 355, 356¹, 357
- Сеницькі, шляхтичі (VI) 626
- Сенігов І., вч. (I) 484¹, 601 (II) 114¹
- Сенкевич Г., польський письменник (VIII-3) 194⁴
- Сенкевич Я., вч. (VIII-2) 197
- Сенко, селянин (VI) 292
- Сенковський С. (Sękowski S.), вч. (IV) 331² (VII) 71², 150², 151⁷, 325⁶, 346⁴, 347¹, 359², 463², 469¹, 515^{1,2}, 584 (VIII-2) 155¹
- Сенковята-Жураківські (Жураківські-Сенковята), шляхтичі (VI) 240
- Сенхариб, цар з арабської казки (III) 463
- Сенча, писар (X) 217
- Сенюта Ад., шляхтич (VI) 627
- Сенюти, шляхтичі (VI) 627
- Сенявська, власниця маєності у Шкло (IX-1) 220⁴
- Сенявський, меджибзький володар (VI) 81, 191
- Сенявський, польський ротмістр (VIII-2) 87, 185, 190
- Сенявський А., львівський староста (VIII-3) 56, 58, 118, 182¹

- Сенявський Микола, польний гетьман коронний, белзький воєвода (VI) 625
(VII) 62-65, 94, 95, 97, 99, 110, 116
його сину (VII) 97
- Сенявський Микола, син белзького воєводи (VII) 99
- Сенявський Ярош (Szyenyawsky Hueronum), син белзького воєводи (VII) 96⁴, 99
- Сенявські, шляхтичі (VI) 225¹, 250, 279, 283
(VII) 99
(VIII-1) 146
(VIII-3) 56
- Сенька, український бранець у татар, білорусець (IX-2) 1358
- Сенько, городецький міщанин (VI) 257²
- Сенько, див. Семен
- Сенько, селянин (VI) 292
- Сенько, швець (VI) 176
- Сенько з Балиць, шляхтич (VI) 237
- Сенько з Нагорець, шляхтич (VI) 237
- Сенько Олизарович (Олизарович Сенько), берестейський староста (IV) 259
(VI) 306
- Сенько Романович, боярин (V) 290
- Сенькович Михайло, шляхтич (VI) 236
- Сенькович Ярош, селянин (VI) 266
- Септимій Север Луцій (Север Септимій), римський імператор (I) 91
- Сераковський (Sierakowski J.), граф, власник рукопису (VI) 400¹
- Сераковський, ленчицький воєвода (IV) 395
- Сераковський, львівський архиєпискуп (V) 424³
- Сераковський Станіслав, польський шляхтич (VII) 248
- Серапіон, проповідник, єпископ (III) 247, 392, 394¹, 467, 474, 477, 478^{1,2}
- Серафимович Войцех, глухівський староста (IX-1) 415
- Серафимович Ждан, козацький посол (VII) 250
- Серафим Лавр, лавник (VI) 261
- Сербин Іван, брацлавський полковник (X) 136³, 137, 142, 238, 243, 268-271, 277, 279-281, 283-285, 288, 379
- Сербин Марко, козак (VII) 340⁵
- Сербин Мігаль, козак (VII) 340⁵
- Сербин Петро, шляхтич (VI) 240
- Сербин Ференц, див. Рац Ференц
- Сербновські, селяни (V) 95
- Сербул Статраш, див. Статраш Сербул
- Сергеєвич В., вч. (I) 354, 374¹, 431²
(II) 72¹, 476², 553, 562
(III) 210², 213², 228¹, 232^{3,5}, 238⁴, 248^{1,4}, 255¹⁻³, 308³, 316¹, 318⁵, 323³, 324⁴, 327^{2,3}, 335¹, 342¹, 353¹, 356², 360¹, 362⁴, 370³, 373¹, 383², 538, 539, 545-547, 549, 551, 552
(V) 101², 634
(IX-2) 867
- Сергієвський П., див. Амфілохій, архиєп., вч.
- Сергієнко, бориспільський вїйт (VI) 290
- Сергій, книжник (VI) 339¹, 340
- Сергій, св., див. Сергій Радонезький
- Сергій Олександрович, князь (III) 187
- Сергій Радонезький (Сергій, св.), монах (VI) 339, 443
- Середа, остерський боярин (VI) 284
- Сержпутовський А., вч. (I) 249⁴
- Серклан-мурза, див. Сарклан-мурза

- Серкович Роман, селянин **(VI)** 292
 Серкович Тишко, селянин **(VI)** 292
 Сестренцевич, див. Сестренцевич-Богуш
 Сестренцевич-Богуш С. (Богуш-Сестренцевич С., Sestrencewicz de Bohusz), могилівський архиєпископ, вч. **(IV)** 309², 458, 461, 486, 488
 Сефер, львівський золотар **(VI)** 71
 Сефер, товмач **(IX-2)** 693, 706¹, 708
 Сефер Казі-ага (Сефер-ага), кримський візир **(VIII-3)** 201, 204³, 205-206 (переговори з поляками під Зборовом) **(IX-1)** 52 (лист до поляків з приводу походу на Москву), 65 (лист до Хмельницького), 148, 166 (лист до короля та канцлера про дотримання Зборівських статей), 167, 174, 216, 288, 315¹, 429²-430¹ (лист до Лупула про татарських полонених), 557, 592² **(IX-2)** 631, 666 (поради ханові не йти під Сучаву), 670, 676, 677², ³, 678, 681, 688 (переговори з королем), 693-698 (замирення з поляками), 700, 701, 703-710 (деталі переговорів), 714, 718, 731, 760, 780, 887 (переговори з Яскульським), 888, 891 (лист від гетьмана), 892-893 (згода на допомогу королеві), 894, 895-896 (деталі переговорів з Яскульським), 956 (вплив на політичний курс Мегмед Гірея), 957 (вимога до гетьмана розірвати союз із царем), 959, 1051⁴, 1057-1058 (переговори в Ольшанці з Тишкевичем), 1066-1068¹ (переговори з московськими послами), 1099 (польські задобрювання), 1101 (тиск московських послів), 1141, 1143-1144 (переговори з Богдановичем під Озерною), 1146, 1175-1176 (лист від Виговського), 1176-1177 (переговори з Шумовським), 1177 (лист до козаків про підтримку Яна Казимира), 1195-1197 (домогання короля перед татарами щодо впливу на гетьмана), 1336, 1356 (переговори з козацькими послами), 1466³ (звідомлення польському королеві про остаточний розгром Ракоцієвого війська) **(X)** 56, 107
його рід **(IX-2)** 631
 Сефер-ага **(IX-2)** 695-697
 Сефер-ага, див. Сефер Казі-ага
 Сефер-аталік, татарин **(IX-1)** 558
 Сецегіньовський Якуб, пограничний ротмістр **(VII)** 30, 94
 Сецинський Є., див. Сіцинський Ю.
 Сивий Харко, чигиринський козак **(IX-1)** 591¹ **(IX-2)** 661, 664
 Сивцов Микита (Селивестров Микита), стрілецький сотник **(IX-2)** 1203, 1210, 1213, 1222-1224 (слідство над Неччаєм), 1255, 1260
 Сигізмунд, св. **(V)** 643
 Сигізмунд, син Кейстута Гедиміновича, великий князь литовський **(IV)** 134², 145, 183, 194², 199, 201, 202², ³, 203-204 (проголошення великим князем литовським), 205-206 (противник аристократії), 207 (акт унії з Польщею)

- 1432 р.), 208-209 (привілеї для русинів), 210, 211, 212-213 (війна у Литві 1432-1433 рр.), 214-217 (боротьба в Україні), 218-219 (битва під Вилькомиром 1435 р.), 220 (утвердження на Білій Русі), 221, 223-226 (дипломатична боротьба зі Свидригайлом), 227-228 (політика щодо Польщі), 229 (смерть у 1440 р.), 230-232, 234-236, 242, 265, 266, 274, 309, 310, 318, 397, 398, 458, 461, 477, 480
(V) 49-50 (привілеї шляхті 1434 р.), 57³, 59, 60, 63, 64, 85³, 404, 452, 518, 520¹ (відносини з митрополитом Ісидором), 523
(VI) 358, 359, 364⁵, 365⁵
його родина, син(-и) **(IV)** 207, 208³, 225
- Сигізмунд, син Корибута Ольгердовича, намісник Чехії **(IV)** 153, 154-157 (коронація Витовта)
- Сигізмунд, угорський король **(IV)** 108, 115-117 (кандидат на польський трон), 123-124 (дипломатичні суперечки за Галичину), 149, 153, 171, 185, 193-194 (союзник Свидригайла)
(V) 511, 514
його жінка, див. Марія, донька угорського короля Людовіка I
- Сигізмунд I Старий (Sigismundus I), польський король **(IV)** 252, 254³, 263, 264 (обрання великим князем литовським у 1501 р.), 280, 283-287^{1, 2}, 288-290, 326², 338, 339, 340 (неприхильність до унії з Литвою), 341-343, 345-348, 349-350 (справа унії в 1539-1544 рр.), 351, 352, 356, 357¹, 397, 482, 484-486, 490
(V) 5¹, 12¹, 35, 45, 53¹, 59, 68, 69 (спроба нормування військової служби в Польщі), 101, 137, 206, 210¹, 242³, 243, 299, 300, 327², 415, 416, 434 (грамота Гдашицькому), 435², 436-439 (спір за галицьке намісництво), 440-441 (відновлення галицького владцтва), 447¹, 448, 459, 463¹, 476¹, 481, 488, 617, 642, 652
(VI) 45, 46-47 (непорушність львівського складу 1526 р.), 49, 51, 88, 93-94 (ярмаркові привілеї), 104, 125-127 (проблема релігійно-національної виключності в цехах), 129 (скасування цехів у 1538 р.), 160, 175, 188³, 242², 247, 256-257 (нерівноправність українців у містах на заході України), 275, 276, 341², 362, 398, 402, 403, 574
(VII) 11², 13³, 22² (данина татарам), 23 (охорона південних кордонів), 24², 28-29 (план оборони від татар), 30, 32, 34¹ (нарікання на Станіслава Лянцкоронського), 51¹, 61, 62¹, 88³, 92 (подарунки Дашковичу), 94 (відзначення заслуг князя Острозького), 96⁴, 103 (справа вербування козаків), 106 (угода з кримським ханом 1540 р.), 107-108 (циркуляр 1541 р.), 572
(VIII-1) 227
його жінка, див. Бона

Сигізмунд II Август (Август, Zygmunt August), польський король (**IV**) 269, 338, 340, 345-346 (проголошення наслідником престолу), 347-348 (проект коронації), 349, 350, 351 (великий князь литовський), 353, 355-359 (справа унії з Литвою 1553-1558 рр.), 360, 362, 363, 364-365 (Литовський сейм 1563 р.), 368, 371-383 (справа унії з Литвою 1564-1566 рр.), 384³, 388-390, 392-393 (Люблінський сейм 1569 р.), 395, 396-398 (приєднання Волині і Підляшшя до Польщі), 399-404, 406-410 (приєднання Брацлавщини і Київщини), 412, 413 (акт унії), 414, 415, 417, 418³, 493-496 (**V**) 36, 51 (знесення городельських обмежень), 53, 68, 92, 93, 97, 105, 243 (привілей львівським русинам), 256, 324, 326-327 (реформи судівництва), 333, 346, 416, 443¹, 448, 454-455 (формальне зрівняння у правах православних у 1563 р.), 463 (лист до митрополита 1546 р.), 490 (**VI**) 50, 74, 89, 129, 163, 269, 314, 360, 395¹, 398, 403, 416-417 (політичний і релігійний рух), 418, 440, 446 (дозвіл на фундацію езуїтів у Вільно), 624, 625 (**VII**) 99, 114, 115, 116 (ставлення до Дмитра Вишневецького), 118, 119 (лист до кримського хана у 1556 р.), 120, 122, 123 (справа союзу з Москвою), 125², 128, 141 (лист до козаків), 141-144

(реформа козацтва 1570 р.), 153, 154, 157, 159, 160, 258, 266²

(**IX-2**) 1520

його жінка, див. Радзивілівна Барбара

Сигізмунд III Ваза (Sigismundus III, Zygmunt III), польський король (**II**) 610

(**V**) 152, 187³, 198, 199, 333, 417, 489, 540, 543, 547, 548, 567-568 (відповідь на декларацію унії в 1590 р.), 569-572, 575, 576-577 (артикули владик 1594 р. про унію), 578, 580, 586², 589 (апробація артикулів унії), 590-591 (лист до князя Острозького про унію), 594-595 (опозиція Острозького до унії), 595-596 (конференції у Кракові про унію), 596-597 (універсал про унію), 600, 601, 605 (визначення собору в Бересті), 606, 607, 611, 613-614 (проблема правосильності берестейських соборів), 616-617 (захист владик-уніатів), 659

(**VI**) 219, 244-245 (перемиське владитство після 1610 р.), 252, 270, 282, 393-395¹, 417, 418¹, 520 (грамота для Львівського братства 1592 р.), 527, 530, 531, 537, 543-545, 565 (підтримка уніатських владик), 566-567 (справа унії після Берестейського собору), 568²-573, 574 (підтвердження привілею православної церкві від 1511 р.), 575-577 ("рокош Зебжидовського"), 579 (поступки уряду православним), 580 (конституція 1607 р.),

581 (нещирість уряду), 582 (конституція 1609 р.), 584-586 (безсилля православних), 588, 589 (надання перемиського владитства уніатові у 1610 р.), 592, 593, 596 (розпорядження про конфіскацію "Треноса")
(VII) 130, 172, 176³ (надання маєтностей козакам), 177, 182, 184 (комісія на козаків 1592 р.), 185-187, 189, 191, 192, 201, 202 (лист Наливайка), 204-205 (те саме), 207, 209, 210¹ (те саме), 213-214 (заходи проти козаків 1596 р.), 217, 220, 221, 224, 226, 229, 233, 234, 236 (універсал проти козаків 1596 р.), 238, 240, 245-247, 248 (заклик до козаків про службу), 249 (козацьке посольство 1600 р.), 250, 251 (скинення зі шведського престолу), 268, 278 (інструкція на сеймики 1626 р.), 279, 284, 285, 305-306 (реляція Жолкевського з кампанії 1596 р.), 316-317 (Лівонська кампанія 1602 р.), 318, 320, 321, 322, 327, 328 (репресії щодо брацлавських і корсунських міщан), 330-331 (вербування козаків на московську війну), 331-332 (плани на московський трон), 332-333 (смоленська кампанія 1609-1610 рр.), 334, 335-336 (сейм 1611 р.), 337 (невдалий похід на Москву 1612 р.), 338, 340, 341-343 (козацька справа на сеймах 1611, 1613 рр.), 345, 347-348 (лист султана 1614 р.), 349, 351, 353 (лист

до Януша Острозького про козаків), 353-354 (татарське спустошення у 1615 р.), 357 (доручення Жолкевському приборкати козацьку сваволю), 361, 364, 366, 374, 375, 377, 378, 379-380 (грамота Сагайдачному), 381, 382, 397 (бенефіції Іпатію Потію), 398, 405, 417 (підтверджувальна грамота Київському братству 1628 р.), 426, 429 (підтримка уніатської церкви), 434, 436, 440, 443-444 (лист до патріарха Теофана 1620 р.), 448-449 (непоступливість у релігійному питанні), 451, 452 (репресії щодо віленських міщан), 453²-455, 457, 459, 461, 462, 464, 465 (прийняття козацької делегації 1621 р.), 466, 470-472, 478³, 479, 481-482 (козацька петиція з-під Хотина), 483-485 (неприхильне ставлення до козацьких бажань), 486-487 (невиконання обіцянок козакам), 488 (план походу в Лівонію), 489-493, 494 (непоступливість у переговорах з козаками), 496-501, 502-505 (релігійна справа на сеймі 1623 р.), 506-508, 510⁴, 511 (репресії після смерті Кунцевича), 516, 529, 531-534, 538, 540¹, 541 (лист до комісарів у козацькій справі 1625 р.), 542-544, 554¹, 560, 580-583

(VIII-1) 9¹, 13-14 (проект соборного порозуміння), 20, 22-25, 29, 30, 32-35 (невдоволення козаків урядом), 36-37, 39, 40, 42, 45¹, 47-48, 49-51 (становище у справі Ша-

- гін Гірея), 57, 59, 60, 65, 66², 67, 68, 71-73, 76, 83-90, 94, 100, 102, 106, 108, 109¹-111², 112, 114, 117¹, 119-124, 125 (прийом козацької делегації 1631 р.), 127^{1, 5}, 128^{3, 5}, 129⁻, 131, 132-133 (справа православної митрополії), 136⁻, 137, 138-139 (відповідь козакам), 140 (його смерть), 141, 143, 145, 157-159, 173, 188, 201, 207¹, 211², 214, 224, 229, 272³, 276², 318, 320 (VIII-2) 200, 204 (VIII-3) 199, 201, 202 (IX-2) 654, 1522 його діти (VIII-1) 141¹
- Сидір, селянин (VI) 292
- Сидіс Якоб Раббі, левантинський купець (VI) 70
- Сидор, київський митрополит (V) 524
- Сидор, селянин (VI) 269, 292
- Сидоренко Кіндрат (Сидорович Кіндрат), козацький посол до Криму (IX-2) 889
- Сидорович Кіндрат, див. Сидоренко Кіндрат
- Сидорський Дмитро, шляхтич (VI) 244
- Сизов В., вч. (I) 49¹, 231⁴, 300¹, 567 (III) 439², 450¹, 451²
- Сикора Яцко, намісник (V) 436, 437, 439
- Сикст IV, папа (IV) 326², 327 (V) 409, 410, 531-535, 537-539, 548 (VII) 21
- Сикст V, папа (VI) 561
- Силич, посол до козаків (VIII-2) 143⁵
- Силич, чернігівський полковник (X) 139, 335
- Силич Криштоф, новгород-сіверський шляхтич (VIII-3) 30, 33
- Сильван, інок (VI) 440
- Сильван Плавцій Марк, див. Плавцій Сильван Марк
- Сильванський-Павлов, див. Павлов-Сильванський
- Сильвестр, видубецький ігумен, літописець (I) 580, 588, 589 (II) 270 (III) 487
- Сильвестр, ігумен Спаського монастиря в Новгород-Сіверському (IX-2) 795 (посольство до Москви)
- Сильвестр, крупецький митрополит (IX-2) 645
- Сильвестр, митрополит (VI) 332, 353
- Сильвестр, чернець (VI) 309
- Симашкевич В., пилявецький священник (VIII-3) 72^{3, 4}
- Симашкевич М., вч. (III) 536
- Симеон, болгарський цар IX ст. (I) 433, 466, 467, 568
- Симеон, болгарський цар X ст. (I) 499
- Симеон, болгарський цар XI ст. (II) 67 (III) 461
- Симеон, єпископ поч. XII ст. (II) 305¹
- Симеон, єпископ у Переяславі (II) 249
- Симеон, київський митрополит (V) 411, 412
- Симеон, комес (II) 494
- Симеон, молдавський екзарх (V) 395
- Симеон (Симон), патріарх (V) 408⁴, 530
- Симеон, св. (VI) 94 монастир (II) 67, 268, 317 (III) 420

- Симеон Богослов (Богослов Симеон), його повчання **(VI)** 346
- Симеон Іванович Гордий (Семен Гордий), великий князь московський **(III)** 273, 274
- Симеон Логотет (Логотат, Логотет псевдо-, Логотет Симеон, Logotheten), хроніст **(I)** 431¹, 439-441, 564, 566, 618
- Симон, володимирський єпископ **(III)** 295, 380, 417, 418, 483-485, 564, 565
- Симон, див. Симеон, патріарх
- Симон, єпископ поч. XIII ст. **(II)** 299
- Симон, монах **(VI)** 348
- Симон, див. Симеон, св.
- Симон, син Івана, слуга **(II)** 500, 502
- Симон Юда, див. Юда Симон, св.
- Симон-Деревоїд Іван (Деревоїд-Симон Іван), депутат **(VIII-1)** 170¹
- Симонов М., вч. **(V)** 122⁷
- Симоновський П., вч. **(VII)** 564, 578 **(VIII-2)** 206, 211 **(IX-2)** 807³
- Синаїт Григорій, див. Григорій Синаїт
- Синеус (див також: Рюрик, варязький князь - його брати), варязький князь, брат Рюрика **(I)** 382
- Синицький Д., вч. **(V)** 657
- Синоданович Петро, сотник Черкаського полку **(VIII-3)** 275
- Сипковський Степан, шляхтич, печерський староста **(IX-2)** 747¹
- Сипягін Костянтин, капітан, московський вивідувач **(X)** 46
- Сирах, його "Слово" **(III)** 390, 393⁴
- Сирах Ісус, див. Ісус Сирах
- Сирин Єфрем, див. Єфрем Сирин
- Сирин Михаїл, див. Михаїл Сирин, антиохійський патріарх
- Сирин Михайло, див. Михайло Сирин, руський митрополит
- Сирієць Михаїл, див. Михаїл Сирин, антиохійський патріарх
- Сирітка, див. Радзивіл Миколай
- Сирку П. (Sircu P., Syrcu P.), вч. **(I)** 315³ **(V)** 393¹, 655 **(VI)** 343¹
- Сиромятніков С., вч. **(II)** 33¹
- Сирутявичі, шляхтичі **(V)** 32¹
- Сирчан, служник у Володимира Святославича **(II)** 105
- Сисой, прихожий чоловік **(V)** 170¹
- Ситкевич А., вч. **(V)** 656
- Ситьков Іван, київський бурмістр **(IX-2)** 847, 850
- Сігберт з Жамяля, хроніст **(II)** 64³
- Сігурд (Зігурд), норвезький король **(II)** 116
його жінка, див. Малфрідь
- Сідлович, слуга королевича Кароля **(IX-1)** 387
- Сідляр Семен, міщанин **(VI)** 442, 444, 460
- Сідоній Аполінарій (Аполінарій), античний письменник **(I)** 153
- Сікорський І., вч. **(VII)** 587
- Сіляді О. (Szilágy S.), вч. **(I)** 234¹ **(VIII-2)** 211 **(IX-1)** 217, 252³, 510², 522, 523² **(IX-2)** 779¹, 1105⁴, 1304³, 4, 1432², 1433¹
- Сільницький, польський ротмістр, посол до Ракоція **(IX-2)** 1018⁵, 1019⁴, 1189
- Сімович В., вч. **(IX-2)** 1549
- Сімоні П., вч. **(III)** 446²
- Сімонс Б. (Simons B.), вч. **(I)** 143³

- Сінан, фундатор вірменської церкви у Кам'янці (V) 252
(VI) 58
- Сінди, грецькі імена (I) 104³
- Сінкель Георгій, див. Георгій Сінкель
- Сінкель Михаїл, див. Михаїл Сінкель
- Сіннівський Гліб-Миколай, підсудок (VI) 237, 239
- Сіннівські, шляхтичі (VI) 611
- Сінновський Сенько, шляхтич (VI) 237
- Сірбу І. (Sirbu I.), вч. (IX-1) 33², 484¹, 486², 510²
- Сірий Семен, козак (IX-1) 316
- Сірко Іван, кошовий отаман (VII) 576
(IX-2) 873³ (противник московського протекторату)
- Сірмай А. (Шірмай А., Szigmay A.), вч. (II) 489^{1,3}, 581, 582
(III) 119^{1,4}
- Сірославич, див. Костянтин Сірославич
- Сіцинський, уніатський посол (IX-1) 407
- Сіцинський Ю. (Сецинський Є.), вч. (I) 48², 130¹, 279¹
(II) 471³, 557
(V) 247², 251¹, 260³, 651, 656
(VI) 58⁴, 118¹, 123¹, 125⁴, 126², 251^{4,7}, 603, 606, 621
(IX-1) 240⁴
- Січена-Щока Дмитрашко, запорожець (X) 84
- Сіяш-паша (Шіявш-паша), сілістрійський намісник султана (VIII-3) 166
(IX-1) 160 (наказ султана допомагати Хмельницькому), 317, 320, 498 (повідомлення про козацького посла), 513, 518, 519 (вороже ставлення до Лупула), 523, 534-536, 537 (дозвіл добровольцям виступити на допомогу козакам), 570 (лист до Хмельницького), 590
(IX-2) 617, 672-673 (султанський наказ ханові не допомагати козакам під Сучавою), 701 (вимога припинити татарські кампанії проти Польщі), 893 (прихильність до короля), 913, 921¹ (відбиття нападу донців на Варну), 928, 944⁴, 948 (приготування до нападу на Україну), 951-952⁸ (переправа війська через Дунай), 956 (вплив на політичний курс Мегмед Гірея), 957 (посольство до козаків), 958, 1021, 1023, 1063-1064 (посольство до Георгіци і до козаків), 1071, 1073, 1074, 1077, 1078, 1104 (чутки про виступ проти козаків під Сучавою), 1105 (спроби відвернути хана від війни з козаками), 1107, 1137 (посольство Шагін-аги до козаків), 1527
- Скабаланович М., вч. (I) 526³
(VI) 494³, 550¹, 629, 632, 633
- Скалозуб Семен, осавул (VII) 244, 245¹, 287, 575, 577
- Скальковський А., вч. (VII) 566, 578
- Скарга Петро, католицький полеміст (V) 542-544 (пропаганда ідей унії), 546, 547, 549, 559 (оборона Берестейського собору), 606 (участь у соборі), 608^{1,2}, 609², 610, 612
(VI) 331-332 (критика руської культури та шкільної освіти), 336, 425 (згадка про

- успіхи арианства на Білій Русі), 446, 447, 457-458 (проповідь про безвихідність православної церкви і громади), 461-462 (відповіді православних на полеміку), 482, 487, 490, 492, 545-546 (полемічна оборона Берестейського собору), 547, 549, 553, 556-557 (полеміка Вишенського), 561, 564, 596, 629
- Скаревський Федір, учень (VII) 414
- Скаржевський, шляхтич (VII) 415
- Скаршевський Сигізмунд, польський посол (IX-1) 490, 492
- Скачок Івашко, провідник Лупула (IX-1) 597¹
- Скиба Михайло, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Скибич Василь, господар (V) 153
- Скибич Гінк, господар (V) 153
- Скибич Оленко, господар (V) 153
- Скидан Карпо (можл., Скидан Павло; Hudzan, Skidan), козацький полковник (VIII-1) 252, 259-260 (універсали до народу у 1637 р.), 261, 262-263 (невдала Корсунська рада), 263-264 (універсали козакам з Мошен), 265-267, 270 (втеча після битви під Кумейками), 272, 275, 277, 280, 283, 285, 289, 291, 292 (похід із Запоріжжя на волость), 295, 298, 299, 301, 302, 303 (польський полон), 304
- Скидан Павло, можл., див. Скидан Карпо
- Скиндери, магнати (VI) 282
- Скиндириха Уляна, зем'янка (VI) 282
- Скипорович Петро, власник волості (V) 290
- Скипори, українська шляхетська родина (VIII-2) 115²
- Скиргайло, син Ольгерда Гедиміновича, київський князь (IV) 75², 128, 129, 132, 134², 135, 139⁵, 140-141 (уступлення з Литви), 161, 162, 165, 166, 170, 172-174, 176, 454, 456, 466, 469, 473-474 (джерела і література про останні роки), 514-516
- (V) 11², 449, 475
- (VI) 304, 357²
- (VII) 10
- Скирмунд (Шварно), син Мингайла (IV) 16³, 430
- Скит, міф., син Геракла (I) 129¹
- Скит, міщанин Херсонеса (I) 93
- Скит Херсонесець (Херсонесець Скит), міщанин (I) 93
- Скити, грецькі імена (I) 104³
- Скіліца Іоан (Скліца Іоан), візантійський хроніст XI ст. (I) 313, 451, 454, 467^{1, 3}, 472³, 473, 474, 476, 496¹, 500³, 533¹, 567-570, 574
- (II) 25¹, 34-37, 528, 529², 559, 560
- Скілюр, варварський цар (I) 90³
- Скіляк, т.зв. античний письменник (I) 87⁴, 92, 119, 122
- Скіль, скіфський цар (I) 89
- Скімн, т.зв. письменник (I) 87-89¹, 92, 103, 110¹, 139⁴
- Склір Варда, див. Варда Склір
- Скліца Іоан, див. Скіліца Іоан
- Скобейко, киянин (IV) 229
- Скобельський П., вч. (I) 455¹
- (II) 556
- (VI) 619
- Скобієнко Савко, козак (IX-1) 575²
- Сковорода Григорій, український філософ (IX-2) 1479
- Сковородки, шляхтичі (VI) 253

- Сковронек Станіслав, кременецький міщанин (VI) 274
- Сколков Семен, шляхтич (VI) 308
його батько (VI) 308
- Сколот, скіфський цар (I) 110
- Скольницький, комендант гусятинського замку (IX-2) 703
- Скольські, шляхтичі (VI) 245
- Скорина Абрам, киянин (IX-1) 471²
- Скорина Аврам, бужинський міщанин (X) 82
- Скорина Франциск, білоруський друкар (VI) 335, 336 (падуанський доктор), 339, 341², 366 (вірші у виданнях), 376-377¹ (західний вплив на гравюри у празькій Біблії), 391 (ідея загального добра), 426², 427-430 (переклад на народну мову і видання Біблії у 1517-1519 рр.), 431, 473, 499, 613, 614
- Скоробогатий Іван (можл., Скоробогатько, осавул; Скоробогатько Іван), козацький посол (IX-2) 1186³, 1219⁵, 1229-1230¹ (посольство до царя з приводу козацької еміграції), 1232-1234²-1235 (інструкція гетьмана на переговори), 1237, 1238, 1258 (розвідування мети посольства Богданова у Білорусь), 1377 (посольство до хана)
його син, посол до хана (IX-2) 1377
- Скоробогатка Федір, селянин (VI) 292
- Скоробогатько (можл., Скоробогатий Іван, осавул (X) 335, 342
- Скоробогатько Іван, див. Скоробогатий Іван
- Скороход (Skorochot), білоцерківський сотник (VIII-3) 10³
- Скороход Семен, козацький посол (VIII-1) 238
- Скороходенко Пилип, писар Київського полку (VIII-3) 278
- Скорута, шляхтич (VI) 275
- Скочко Іван, див. Скочок Іван
- Скочок Іван (Скочко Іван), чигиринський козак, пізн. старшина Київського полку (IX-2) 683, 1367 (X) 102
- Скребець, козацький отаман (VIII-1) 277
- Скрибка Мартин, селянин (VI) 269
- Скрицький Андрій, підписок (IX-2) 659²
- Скробішевський Я., історик XVII ст. (V) 426²
- Скромненко С., див. Строев С.
- Скулі-ага, начальник стрільців (IX-1) 517
- Скумин, див. Скумин-Тишкевич
- Скумин, шляхтич (VII) 237³, 238²
- Скумин Фрідріх, студент Липського університету (VI) 337³
- Скумини, шляхтичі (VI) 598
- Скуминович Федір, див. Скумин-Тишкевич Федір
- Скумин-Тишкевич (Скумин, Тишкевич-Скумин), новгородський воєвода (V) 563, 564, 579, 581 (VI) 520, 521⁴, 525², 566, 569
- Скумин-Тишкевич Федір (Скуминович Федір), шляхтич, новонавернений католик (VIII-2) 90³
- Скура, польський хорунжий (X) 295
- Скуратов Петро, стольник (X) 101, 202, 203, 224-227, 229-232, 243, 246, 247, 258, 259, 338
- Скшетуський В., вч. (V) 641
- Скшетуський Ян, жовнір (VIII-3) 194

- Слаби Мацек, селянин **(VI)** 267
 Слабченко М., вч. **(IX-2)** 868²
 Славинецький Епіфаній, український культурний діяч **(VIII-2)** 97
 Славковський, служебник краківського каштеляна **(IX-1)** 379
 Славно Борисович, воєвода **(III)** 307
 Слаковський Іван, конюший Війська Запорізького **(IX-2)** 615 (приюм Фоміна), 616, 617
 Сливка Я., торговець **(VI)** 175
 Слизький Гнат, козак **(IX-2)** 1201
 Сливинський Матій з Канева, студент Липського університету **(VI)** 337³
 Сліпий Івашко, козак **(VIII-2)** 38
 Словиковський, краківський канонік **(IX-2)** 1513, 1514
 Словита Василь, лавник **(VI)** 261
 Слоневський, посол польської королеви до Чигирини **(IX-2)** 1333, 1345
 Служка, підскарбій **(IX-1)** 406
 Служки, шляхтичі **(VI)** 280
 Слупиці, магнати **(VI)** 282, 283
 Слупиця Богдан, зем'янин **(VI)** 282
 Слупиця Богуш, зем'янин **(VII)** 15, 50
 Слуцький, князь (поч. XVI ст.) **(V)** 31
 Слуцький Юрій, князь **(V)** 545 **(VI)** 443
 Слуцькі, князі **(IV)** 254¹ **(V)** 29, 36 **(VI)** 309, 360, 435, 448, 468, 598
 Слюсарев Д., вч. **(II)** 562
 Слядковський, ротмістр **(VIII-1)** 105
 Сльозка Михайло, львівський друкар **(VIII-1)** 183 **(VIII-2)** 93, 108
 Смера Іван, псевдополовець з твору XVI ст. **(VI)** 422¹, 423¹, 433
 Смеречанські, шляхтичі **(VI)** 240
 Сметанка Єронім, краківський підстароста **(IX-1)** 267², 270
 Сметанка Ян, торговець **(VI)** 175
 Смех Луренц, селянин **(VI)** 267
 Смирнов В., вч. **(IV)** 294², 295¹, 297¹, 302³, 304¹, 305²⁻⁴, 306^{1,2}, 307^{1, 2}, 309², 311¹, 320³, 323^{1, 2}, 325³, 326¹, 457, 486, 488-489 **(VII)** 59⁶, 77², 348³, 513¹, 515³, 582 **(VIII-1)** 42³, 45¹, 63¹, 228¹, 240¹, 244⁴, 245¹ **(VIII-2)** 18⁴, 155¹, 162¹, 176^{1,2} **(VIII-3)** 59², 103³, 163³, 174³, 185¹ **(IX-1)** 521¹ **(IX-2)** 920², 956³, 1539¹, 1543², 1546
 Смирнов І., вч. **(I)** 128¹, 185², 247¹, 354¹ **(II)** 585
 Смирнов І.Я., помилк., див. Смирнов Я.І.
 Смирнов М., вч. **(II)** 554, 569 **(III)** 110¹, 560 **(IV)** 433, 465
 Смирнов О., вч. **(I)** 562
 Смирнов Я., вч. **(I)** 272¹
 Смирнов Я.І. (помилк., Смирнов І.Я.), вч. **(IX-1)** 222^{2, 4}, 223^{2, 3}, 224¹, 228¹, 321¹, 326¹, 329², 331^{1, 2, 4}, 332¹, 348², 363⁴
 Смитка Павло, чигиринський сотник **(VIII-1)** 316
 Смоленський С., вч. **(III)** 453³, 556
 Смоляга, посол Павлюка **(VIII-1)** 253, 256

- Смолятич Клим, див. Клим Смолятич
- Смолька С. (Smolka S.), вч. (IV) 109⁴, 131¹, 132¹, 148², 153¹, 162², 312³, 425, 455, 464, 465, 474, 475
(V) 152⁵, 519¹, 641
- Смольнянин Ігнатій, подорожник (VI) 344⁴
- Смольський, польський ротмістр (IX-1) 324¹
- Смотрицький Герасим (VI) 456, 460 (безпорадність православних), 462⁵, 466-467 (боротьба за календар), 468, 477, 484-486 (“ректор” Острозької школи), 489, 490-492 (письменник-полеміст), 493-496⁵, 594
- Смотрицький Мелетій (Ортолог, Ortholog Theophil, Smotricius, Smotrzycki), полоцький архієпископ, полеміст (V) 532¹
(VI) 334, 368, 485, 491¹, 494, 495, 560, 594-597 (Тренос і його жалі), 598⁴, 599, 630
(VII) 392, 414 (ректор Київської братської школи), 416, 418, 425, 434, 436 (посвячення на полоцького архієпископа), 448², 450-451 (приїзд до Вільна у 1620 р.), 452, 455, 457, 498, 504, 506¹, 511, 587
(VIII-1) 6-8 (справа братських прав), 10-14⁶-19 (заходи щодо порозуміння з уніатами), 56, 74-75 (компромісні публікації), 76-79 (суд над його “Апологією” на Київському соборі 1628 р.), 81-82 (анафема на його писання), 83-84 (нові книжки), 93, 96, 97 (ідея окремого патріархату для православних та уніатів), 318, 319
(VIII-2) 91²
- Смотрицький Олександр з Черкас, козацький делегат на комісії 1630 р. (VIII-1) 118
- Смяровський Якуб (Smiarowski Jakób), польський посол до козаків (VIII-3) 112, 115-118 (переговори з козаками під Замостям), 119, 121, 122, 128, 140, 141 (посольство до козаків), 156, 157, 158-161 (посольство від короля до Хмельницького), 163, 164, 166, 167 (відомості про невідворотність війни між козаками і поляками), 171 (незадоволення гетьмана за подільські події), 176, 177 (повідомлення про мобілізацію в Україні), 178 (викриття козаками його таємних інтриг і страта), 179, 195, 205, 206¹, 216¹
(IX-1) 11⁴
(IX-2) 640, 1531
його син (VIII-3) 117
- Снельман (Snellman A.), вч. (I) 544
- Снегірьов І., вч. (I) 339²
- Снежка Іван, селянин (VI) 292
- Снитко К., вч. (V) 117^{1,3}
- Снятовський, козак (VII) 193
- Собєстіанський І., вч. (I) 315², 354¹
(III) 238⁴
- Собєський В. (Sobieski W.), вч. (VI) 418¹, 454¹
- Собєський Марек, красноставський староста, польський полковник (VIII-2) 137, 143⁵, 145¹
(IX-1) 101, 201, 349, 350, 438
- Собєський Яков, польський князь XVIII ст. (V) 282

- Собеський Якуб, красноставський староста, автор мемуарів (VII) 157, 286, 293, 294², 370-372², 466¹, 467¹, 468¹, 469¹, 470¹, 471¹, 472⁴, 474^{1, 2}, 475, 476³, 478, 502, 509, 546, 560, 564, 589 (VIII-1) 176, 178, 188
- Собеський Ян, див. Ян III Собеський
- Собіщевський, остерський боярин (VI) 283
- Собни, зем'яни (V) 43
- Соболевський О., вч. (I) 104⁴, 192³, 202², 203², 204¹, 210⁴, 219², 316², 509⁴, 543, 550, 552-555, 557, 558, 572, 573, 575, 576 (II) 421⁶ (III) 147², 161³, 173², 191², 476¹, 498¹, 499¹, 550, 560, 563-565 (IV) 444 (V) 404² (VI) 345², 346³, 363¹, 364², 427¹, 441², 613, 614
- Соболевські, зем'яни (V) 101
- Соболь, покойовий Хмельницького (IX-2) 1117
- Соболь Євтихій, учень (VII) 421
- Соболь Спиридон, друкар (VII) 419
- Совинин Гридь, конюший (V) 290
- Совинин Матвій, конюший (V) 290
- Содома, львівський міщанин (V) 266
- Созанський Андрій, шляхтич (VI) 244
- Созанський І. (Sozański I.), вч. (V) 641 (VIII-3) 82¹
- Созанський Іван, шляхтич (VI) 244
- Созанські, шляхтичі (VI) 240
- Созон, київський міщанин (VII) 530
- Созрико, богатир в осетинських переказах (I) 113³
- Сокаль-мурза, див. Сакал-мурза
- Сокальський П. (помилк., Сокольський), вч. (VI) 622
- Сокол, польський ротмістр (VIII-1) 255 (IX-1) 278²
- Соколецький Гринько, шляхтич (VI) 236, 237
- Соколинські, князі (V) 30, 32¹, 410² (VI) 598
- Соколінський, польський ротмістр (IX-2) 1041, 1042²
- Соколка Василь з Черкас, козацький посол на комісію 1630 р. (VIII-1) 118
- Соколов І., вч. (I) 526³
- Соколов М.К. (S.), вч. (V) 655
- Соколов М., вч. (III) 540
- Соколов М.Є., вч. (I) 207²
- Соколов М.І., вч. (I) 168²
- Соколовський, польський урядник (IX-1) 434³
- Соколовський, ротмістр (VII) 147
- Соколовський А. (Sokolowski A.), вч. (VII) 583, 589
- Соколовський М. (Sokolowski M.), вч. (II) 571 (III) 424¹, 431^{3, 6}, 553, 554 (V) 618¹ (VI) 378⁴, 379¹, 380², 385¹, 573⁴, 574¹, 619-621
- Соколовські, українська шляхетська родина (VIII-2) 115²
- Сокольський, королівський посол (IX-2) 1194
- Сокольський, помилк., див. Сокальський П.
- Сокольський Богдан, посол Хмельницького на елекційний сейм (VIII-3) 119⁴
- Сокольський В., вч. (I) 433¹ (IX-2) 868²
- Сокольські, князі (V) 32

- Сокор Самійло, київський шляхтич (VII) 423
- Соленик, козацький отаман з Києва (VIII-1) 79, 80, 121
- Соліковський, львівський арцибіскуп (V) 562², 606
(VI) 374, 463-465, 467¹, 588
(VII) 198
його брат (VI) 464
- Солнечкович Костьо, шляхтич (VI) 236
- Соловійов С., вч. (I) 184⁴, 352¹, 361³, 374¹, 385¹, 419¹, 454¹, 455¹, 483², 599, 605, 623
(II) 9², 34¹, 62², 72¹, 74², 75^{1,3}, 77¹, 199³, 216¹, 248⁴, 426¹, 552, 554, 557
(III) 6¹, 16⁶, 153¹, 167¹, 174¹, 213², 261¹, 514, 537-539, 541, 542, 556, 565, 566
(IV) 276¹, 290³, 451
(VI) 632
(VII) 59⁶, 69³, 125¹, 146³, 169¹, 170¹, 191¹, 197², 325³, 566, 582
(VIII-1) 26¹, 36², 207¹, 209¹, 240⁶, 321
(VIII-2) 31², 52², 57¹, 61³, 75², 166¹, 217, 218, 219
(VIII-3) 244¹
(IX-1) 45^{1, 2}, 91¹, 112², 126², 210¹, 233¹, 332¹, 415¹, 451²
(IX-2) 611^{4, 5}, 623¹, 861⁴, 908², 1073¹, 1085³, 1233¹, 1243⁴, 1290²
- Сологуби, шляхтичі (V) 32¹
- Солома, козацький отаман (VIII-1) 295, 298
- Соломирецька Раїна (Гойська Раїна), княгиня, фундатор монастиря у Гощі (V) 266
(VIII-2) 95
- Соломирецький, князь (V) 174¹
- Соломирецькі, князі (VI) 598
- Соломія, див. Лешківна Саломея
- Соломка Василь, городецький міщанин (VI) 257²
- Соломки, шляхтичі (VI) 254
- Соломон, біблійн. (III) 90, 464, 495¹, 560
(VI) 336¹, 414, 427, 429, 473
(IX-1) 29
- Соломон, львівський торговець (VI) 176
- Солонинка, лукомський козак (X) 194, 198, 203, 213, 216
- Солонинки, шляхтичі (VI) 241
- Солоха, чарівниця (VIII-3) 181²
- Солтан Богдан, київський шляхтич (VII) 422
- Солтан Іван, брат Йосифа Солтана, дворний підскарбій (V) 469, 532
- Солтан Йосиф (Йосиф), київський митрополит (V) 265, 413³, 414 (висвячення на митрополита), 469-470 (обсада монастиря), 479, 532, 655
(VI) 305, 314, 338, 342¹
- Солтан Олександрович, посол (IV) 252²
- Солтанець, козак (VII) 106, 133
- Солтани, українська шляхетська родина (V) 35
(VI) 280
(VIII-2) 115²
- Солтанович Стрет, шляхтич (VII) 108
- Солтик Юрко Харабура (Харабура Юрко Солтик), повстанець, вибраний до комісії 1630 р. (VIII-1) 118
- Сольдаї, венеціанський консул (IV) 300
- Сольнани, шляхтичі (V) 32¹
- Сомківна Ганна, перша жінка Богдана Хмельницького, сестра Якимирецького (VIII-2) 155

- Сомко Яким (Сомченко), сотник, пізн. полковник Переяславського полку, швагро Хмельницького **(VIII-2)** 155 **(IX-2)** 870, 948 (зв'язковий між Хмельницьким і Бутурліним), 961 (царська грамота гетьманові про припинення зимової кампанії) **(X)** 342(?)
його сестра, див. Сомківна Ганна
- Сомкович Богдан (Самковський Богдан), київський війт **(IX-2)** 847⁴-850 (депутація до Москви), 1269 (повідомлення Андрієві Бутурліну про звернення Радзивілів до гетьмана), 1270-1271 (вісті київським воєводам про поставки збіжжя до Слущька), 1423 (відмова московським стрільцям в обласштуванні у Києві)
- Сомкович Йов (Самойлович Йов, Сумкович Йов), київський війт **(IX-2)** 746 (приведення до присяги цареві), 770 (прийом царських воєвод), 799 (умовляння митрополита), 847⁴
- Сомченко, див. Сомко Яким
- Сонні (Sonni A., Sonny A.), вч. **(I)** 43, 329²
- Сонцев Іван, московський урядник **(IX-2)** 1223²
- Сонька, четверта жінка Ягайла **(IV)** 202 **(VI)** 372
- Сопіги, див. Сапіги
- Сопіков В., вч. **(VIII-2)** 93²
- Сопрон, слуга **(V)** 170¹
- Сорока, черкаський полковник **(VIII-1)** 203
- Сорока Іван з Жовнина, повстанець, вибраний на комісію 1630 р. **(VIII-1)** 118
- Сорочич Вакула, селянин **(VI)** 292
- Сорочич Кость з Болестрашичів (Болестрашицький Кость), дяк **(V)** 309^{1,2}
- Сосимович Сопрон (Супрун), делегат запорізького нересетрового війська на Київський собор **(VIII-1)** 90, 91
- Соскович Івашко, див. Івашенцо Івашкович
- Сосницький, товмач Карач-бея **(X)** 346
- Сосницький, урядник Киселя **(VIII-3)** 227-229¹
- Сосновський, урядник конотопського замку **(IX-1)** 79⁷, 434
- Сосновський А., вч. **(V)** 623
- Сосновський Іван, печерський слуга **(IX-2)** 747¹
- Сосновські, шляхтичі **(VI)** 598
- Софія (Зофія), донька Витовта, жінка великого князя московського Василя I Дмитровича **(IV)** 143, 471
- Софія, донька Олексія Михайловича, царівна **(X)** 79, 83
- Софія, св., катедра, церква **(I)** 408, 453, 454, 506, 520, 525 **(II)** 11, 25, 32, 40, 42, 46, 57, 155, 163, 168, 197, 216, 237, 245², 265, 267, 274, 378², 562, 563 **(III)** 219, 220, 221, 222², 261, 262, 283⁴, 424-428, 435-438, 440-442, 469, 554, 564 **(V)** 524 **(VI)** 383, 384 **(VII)** 395, 396, 398, 501, 502 **(VIII-1)** 27⁵, 148, 179, 184 **(VIII-3)** 125¹, 155 **(IX-1)** 15², 328-332¹

- (IX-2) 690, 746, 747, 768, 771, 774, 796, 798-800, 837, 854², 861¹, 885, 978, 979², 990, 996-998, 1000, 1005, 1088, 1127
(X) 72, 98-100
- Софонович Феодосій, ігумен Михайлівського монастиря, хроніст (VIII-2) 97
(IX-1) 331⁴
(IX-2) 798 (зустріч царських воєвод), 855¹ (супліка цареві), 864
- Софроній, чернець (IX-2) 856
- Спартіан, античний письменник (I) 144¹
- Спартокід, див. Левкон
- Спартокід, див. Перізад
- Спартокіди, династія правителів Пантікапея (I) 97, 99, 540, 541
- Спас, див. Ісус Христос
- Спасителев Тимофій, московський агент (IX-2) 870, 908, 909¹, 931, 932
- Спаситель, див. Ісус Христос
- Спасович, перекладач (VIII-2) 203
- Спасович В., вч. (IV) 419²
(VI) 615
- Спаський Г., вч. (I) 197⁷
(II) 320⁵, 346¹, 509⁷, 603
(IV) 82¹
- Сперанський М. (Speranskij M.), вч. (I) 199¹, 331¹
(III) 559, 567
- Спиридон, путивлець (X) 169
- Спиридон Савва (Савва Спиридон) (I) 508²
- Спиридон Сатана (Сатана Спиридон), київський митрополит (V) 410, 411
(VI) 344
- Спитек-Бжеський Адам (Бжеський-Спитек Адам), стольник Пинського повіту (IX-2) 1400-1401 (субмісія, зложена гетьманові), 1402 (посольство до Чигирини)
- Спитки, шляхтичі (VI) 236
- Спитко, львівський староста (V) 145²
- Спитко (Spithco з Мельштина), подільський урядник (IV) 49¹, 89, 90, 166, 167, 174-178, 475 (V) 39
його жінка (IV) 177, 178, 476
- Спитко з Ярослава (V) 103, 105, 143¹
його син (V) 105
- Спитовський Гира, шляхтич (VII) 101
- Спіцин О., вч. (I) 37¹, 42^{2, 4}, 43⁷, 47¹, 49¹, 54⁴, 58³, 127², 185², 186¹, 187^{7, 3}, 277⁵, 279¹, 299¹, 331^{1, 2}, 462³, 551, 555
(II) 264²
- Сподарюка Васько, козак (X) 275
- Сподин Василь, городецький мішанин (VI) 257²
- Спрогіс І.Я., вч. (V) 629
- Сребницький І., вч. (VI) 633
- Срезневський І., вч. (I) 254⁷, 263³, 264⁵, 312³, 320⁴, 329², 433¹, 469¹, 514², 525², 552, 557, 565, 567, 581, 582, 592, 595, 600, 619, 621
(II) 4¹, 6³, 28¹, 110¹, 306¹, 331⁵, 363¹, 403², 404¹, 506¹, 520³, 523¹, 584
(III) 226³, 237¹, 250⁴, 284³, 287¹, 289¹, 291⁴, 293⁵, 320², 347², 349⁵, 350¹, 388^{1, 2}, 394¹, 397^{1, 2}, 404³, 407⁵, 412¹, 439², 446², 457², 471¹, 475³, 477⁴, 558, 559, 561-563
(IV) 162¹, 448, 453, 466
(VI) 303⁵, 304¹, 335⁵, 613

- (**VI**) 135², 565, 573
 (**VIII-2**) 114¹, 198, 207, 213, 214, 215
 (**IX-2**) 807³
- Срібний Ф., вч. (**VI**) 536¹
- Сркуль С. (Srkulj S.), вч. (**I**) 483², 502², 568, 571, 574, 577, 578, 600
- Сроковські, шляхтичі (**VI**) 240
 (**VIII-1**) 182³
- Стабровський, перновський каштелян (**VI**) 576, 579
- Стабровський Павло, шляхтич (**VII**) 101
- Ставецькі, українська шляхетська родина (**VIII-2**) 115²
- Ставіський Е. (Stawiski E.), вч. (**VI**) 68⁵, 83², 173⁴, 194², 604, 605
- Ставр, соцький (**II**) 118
- Ставровецький Єремія, учень (**VII**) 414
- Ставровецький-Транквіліон Кирил, див. Транквіліон-Ставровецький Кирил
- Ставровецькі, родина священників (**VII**) 415
- Ставські, шляхтичі (**VI**) 611
- Стадник М., вч. (**X**) 354¹, 378
- Стадницький, перемиський староста (**VI**) 590
- Стадницький К. (Stadnicki K.), вч. (**III**) 110⁷, 115⁴, 526, 543
 (**IV**) 35², 50¹, 65⁵, 90¹, 101¹, 102³, 109⁴, 114³, 117¹, 118¹, 123⁴, 153¹, 161¹, 168², 170³, 171², 226³, 234³, 242³, 427, 428, 433, 438, 444, 445, 452, 453, 462, 465, 467, 469, 473, 477, 479, 482-484, 512, 514
- Стадницький Миколай, шляхтич (**VI**) 625
 його сини (**VI**) 625
- Стадницький О. (Stadnicki A.), вч. (**V**) 335¹, 373⁵, 376¹, 378², 384¹, 635, 638, 648
 (**VI**) 158⁴
- Стадницький Станіслав, шляхтич (**VI**) 625
- Стадницькі, шляхтичі (**VI**) 420
- Стажеховський, староста (**V**) 379
- Стажеховський Станіслав, базельський студент (**VI**) 337
- Стальська, шляхтянка з Мартинова (**IX-1**) 222²
- Стаматія, євнух (**IX-1**) 513
- Стаміровський, польський жовнір (**IX-1**) 13
- Стан Жигмунтович, краківський купець (**VI**) 68
- Станимирський Іван, шляхтич (**VI**) 239
- Станіслав, берестейський аптекар (**VI**) 274
- Станіслав, берестейський конвісар (**VI**) 274
- Станіслав, війт (**VII**) 15
- Станіслав, воєвода (**VI**) 174
- Станіслав, київський князь (**III**) 171³, 173², 175², 526
 (**IV**) 18, 429
- Станіслав, кременецький шинкар (**VI**) 274
- Станіслав, переяславський тисяцький (**III**) 225
- Станіслав, св. (**IV**) 26²
 костел (**II**) 467¹, 468, 570, 571
- Станіслав, син Володимира Святославича, смоленський князь (**I**) 487
 (**II**) 26²
- Станіслав, син Станіслава з Ходча (**V**) 433
- Станіслав, торговець (**VI**) 175
- Станіслав з Ходча, староста (**V**) 98, 432, 433

- Станіслав-Август, польський король (VIII-3) 121¹
(IX-1) 331¹
(IX-2) 1147, 1172⁴
- Станіславович Андрій, берестейський міщанин (VI) 274
- Станіславський, галицький хорунжий (IX-2) 1313 (поїздка до Ракоція від Любомірського), 1321, 1384 (агітація львів'ян за Ракоцію), 1457 (зрада Ракоцію), 1464 (деталі переходу від Ракоція до короля), 1472
(X) 10
- Станіславський А., вч. (III) 550
- Станішевський, покозачений шляхтич (IX-2) 1273
- Станкар, проповідник (VI) 625
- Станкевич Андрій, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Станкевич Ларивон, київський слуга (V) 44
його батько і брати (V) 44
- Станко Давидович, шляхтич (V) 87¹, 98³
(VI) 237
- Станко Йосько, селянин (VI) 266
- Станоєвич С., вч. (I) 245¹
- Станцлевич Еразм, львівський торговець (VI) 175
- Станчулович Андрушко, шляхтич (VII) 101
- Станьович Івашко, селянин (VI) 267
- Стапка, див. Гоголь Остап
- Стараї (Sztaray), родинний архів (II) 582
- Старжинський, полковник (VII) 339
- Старий Василь, московський посол (IX-1) 220, 284¹, 312⁴, 321¹, 327¹, 329³, 407
(IX-2) 626
- Старий Глібко, городецький міщанин (VI) 257²
- Старий Гриць, городецький міщанин (VI) 257²
- Старий Іванищовський (Іванищовський Старий), чигиринський сотник (VIII-1) 317
- Старий Ісайко, городецький міщанин (VI) 257²
- Старий Нестор, городецький міщанин (VI) 257²
- Старий Самуель, краківський єврей, орендар (IX-1) 267
- Старий Сидор, городецький міщанин (VI) 257²
- Старий Яхно Лівинський, див. Лівинський Яхно Старий
- Старицький Михайло, український письменник (IX-2) 1015
- Старков Григорій, піддячий (IX-2) 685 (посланець до Бутурліна), 688, 689 (вісті з Чигиріна), 692, 730, 870, 909-911 (місія до гетьмана з наміром вияснити його позицію до Москви), 913, 914 (переговори з Виговським), 915
- Старов Олексій, козацький отаман (VIII-2) 34
- Старовольський (Starowolski), хроніст (VI) 54, 91², 97, 98^{4,6}, 232³, 233, 266
(VII) 89¹, 94³, 139, 147³, 149⁷, 294, 302, 564, 570-573
- Стародуб Іван, канівський сотник, пізн. полковник (VIII-3) 275
(X) 139
- Стародуб Федір, канівський полковник (IX-1) 566³
(IX-2) 734 (участь у Переяславській раді), 883 (відбиття польського наступу)
- Старушич Ігнатій Оксенович (Оксенович-Старушич Ігнатій),

- гойський, пізн. київський ректор (VIII-2) 97, 114
- Старушич Климент (Staruszewicz Klemens), ігумен Видубецького монастиря, посол київського митрополита (IX-1) 31, 32¹, 139², 496 (IX-2) 861¹ (депутація до царя), 864, 919 (клопотання гетьмана перед царем), 1001 (зустріч з патріархом Макарієм) (X) 138
- Старчевський А.-В., вч. (III) 351² (IV) 282¹ (V) 544², 551¹
- Старчевський В. (Starczewski W.), вч. (VI) 333², 441¹
- Стасенко, козацький полковник (IX-1) 265, 266, 280³
- Стасов В., вч. (III) 555 (VI) 622
- Стась, кременецький прихожий (VI) 274
- Статраш Сербул (Сербул Статраш), молдавський посол (IX-1) 250⁷
- Стаховські-Комари, див. Комари-Стаховські
- Сташек, селянин (VI) 268
- Шашко, берестейський тесля (VI) 274
- Шашко, берестейський швець (VI) 274
- Шашко, різник у Бересті (VI) 274
- Шашович Васько, шляхтич (VII) 101
- Штебельський Гнат, уніатський письменник (VI) 494³, 559¹
- Штебельський П., вч. (III) 521 (V) 657
- Штейнкельс Інга, див. Інга Штейнкельс
- Стелла (Stella), італійський хроніст (IV) 299⁷, 309¹
- Стельмашенко М., вч. (VI) 457²
- Стемпковський Габріель, брацлавський каштелян (V) 340⁷
- Стемпковський Стефан, брацлавський каштелян (V) 340⁷
- Стенбок, див. Штейнбок
- Степан, городецький міщанин (VI) 257²
- Степан (Новосильський Степан), новосильський князь (IV) 71
- Степан, селянин (VI) 268, 292
- Степан Богдан, див. Богдан Степан
- Степан з Бобрика, козак (VIII-2) 34
- Степаненко Іван (Степанов), запорізький посол до Москви (X) 107
- Степаненко Михайло, козак Полтавського полку (X) 165
- Степанов, див. Степаненко Іван
- Степанов Василь, московський піддядчий (IX-1) 139, 212, 215, 216, 231
- Степанович Данило, див. Данило Степанович
- Степанович Іван, козацький посол (VIII-1) 249
- Степич (Stepicz), козацький отаман після смерті Тимоша Хмельниченка (IX-2) 1547
- Степка, можл., див. Гоголь Остап
- Степко, сотник (IX-1) 183
- Стеткевич Богдан, новгородський каштелян, тесть Івана Виговського (VIII-1) 170¹ (IX-2) 1412, 1420, 1450 (X) 25 його донька, див. Виговська Олена
- Стеткевич Володислав, жовнір з хоругви Маховського (IX-2) 927

- Стеткевич Іван, український шляхтич, депутат (VIII-1) 81, 170¹
- Стеткевичева Олена, див. Виговська Олена
- Стеткевичі, українська шляхетська родина (IX-2) 1412, 1450
- Стефан, архидиякон (III) 442
- Стефан, брат угорського короля Людовіка I (IV) 35
- Стефан, див. Брилинський Арсеній
- Стефан, любуський єпископ (III) 300
- Стефан, молдавський воєвода (IV) 200, 215, 271, 327, 329, 331, 333, 480, 500 (VI) 61, 64, 271, 365, 413 його донька (IV) 271
- Стефан, паркалаб (IX-1) 513
- Стефан, печерський ігумен (II) 269 (III) 292⁵, 417, 420, 452
- Стефан (див. Стефан Суразький, св.), св. (IX-2) 1006
- Стефан, священник (VI) 58
- Стефан, син боярина Чепана (II) 498
- Стефан I (Stephan), угорський король, св. (I) 488, 495 (II) 34, 431-433, 458², 487, 488, 492, 577
- Стефан II, угорський король (II) 113, 414, 418, 419, 424, 427, 431, 449¹
- Стефан III, угорський король (II) 441
- Стефан V, угорський король (III) 77, 98
- Стефан IV, загребський бан (III) 76
- Стефан Візантійський (Візантійський Стефан), хроніст (I) 118², 129
- Стефан Суразький (див. Стефан, св; Суразький Стефан), св. (I) 393, 401, 511
- Стефаниця, див. Лупул Стефаниця
- Стефаніт, міф. (III) 464, 560
- Стефанович, службник Радзивіла (IX-2) 1269
- Стечки, львівські вірмени (VI) 176
- Стецький, фольклорист (IX-1) 303, 304³
- Стецький Іван, учень (VII) 414
- Стецький Т.-Є. (Stecki T.-J.), вч. (II) 557, 565, 608¹
- Стецько, львівський міщанин (VII) 447
- Стецько, можл., уніатський владика (VII) 498
- Стецько з Млинищ, шляхтич (VI) 237
- Стецько з Черкас, шляхтич (VI) 237
- Стецько-Ілько з Черкас, шляхтич (VI) 237
- Стжалковський, посол Беншовського до Виговського (X) 315
- Стифат Никита, див. Никита Стифат
- Столипін П., російський державний діяч (IX-2) 1508¹
- Стомковський, ротмістр у війську Вишневецького (VIII-3) 196
- Стороженко А. (помилк., Стороженко Н.), вч. (II) 348⁷, 353², 354², 355^{1,2}, 564 (VI) 290¹ (VII) 77², 137^{1,2}, 150⁴, 151², 153², 159², 163¹⁻³, 166⁴, 176³, 178³, 193¹, 250⁵, 251², 281⁴, 304⁷, 314¹, 316⁴, 334⁶, 404^{2,3}, 563, 568, 569, 575¹, 577¹, 579-581 (VIII-3) 271³
- Стороженко Андрій, козацький полковник (VII) 334
- Стороженко Н., помилк., див. Стороженко А.
- Стороженко О., письменник (VIII-2) 207

- Сторожинський Степан, селянин (VI) 292
- Страбон (Strabon Valafridus), античний письменник (I) 85, 92³, 94, 95², 97-99, 102, 104, 105, 120-124, 128, 129⁵, 6, 137, 139, 156¹, 206³ (II) 508
- Страдомський А., вч. (IX-2) 1373³
- Страсбург, шведський агент (VIII-1) 36¹
- Страш, турецький посол (IV) 401
- Страшкевич В., вч. (VIII-1) 319
- Стрельчевський, див. Стрільчевський
- Стрет Солтанович, див. Солтанович Стрет
- Стретович Іван, дворський підскарбій (V) 34, 35
- Стреченович, шляхтич (IV) 226¹, 481
- Стрешнев, стольник, московський посол (IX-2) 609, 642-644 (посольство до козаків), 659 (записи про наради у Хмельницького в Борку), 661¹ (відомості про козацьке військо під Білою Церквою), 664¹, 665³, 678-682 (посольство до козаків і зібрані відомості), 685, 686 (намагання зустрітися з гетьманом), 689, 692 (листи від гетьмана і Виговського), 694, 714², 715³-717, 718-719 (з'ясування козацько-татарських відносин), 720, 721, 723-724 (зустріч з Хмельницьким і Виговським), 726, 730, 731, 733, 734 (вісті Бутурлінові), 763
- Стрибилі, шляхтичі (VI) 281, 314¹
- Стрибилівна, шляхтянка (VI) 314¹
- Стрибиль (можл., див. Стрибиль Филон), шляхтич (VII) 546, 547
- Стрибиль Стефан, учень (VII) 421
- Стрибиль Филон (можл., див. Стрибиль, шляхтич), київський чашник (VII) 422
- Стрибог, міф. (I) 316¹, 319, 322, 323, 326 (III) 494
- Стрибор з Васичина, підсудок (V) 313
- Стривязькі, українська шляхетська родина (VIII-2) 115²
- Стрижевський (Стрижовський), начальник відділу польського війська (VIII-3) 149, 169 (напад на Бар) (IX-1) 309
- Стрижовський, див. Стрижевський
- Стрийковський, ротмістр (IX-1) 183
- Стрийковський Матвій (Strykowski М.), хроніст (I) 477², 508⁴ (II) 82³, 114¹, 574 (III) 16, 17¹, 168, 171³, 525, 530 (IV) 12¹, 13³, 15, 18¹, 74², 80², 82, 91, 168, 171³, 175¹, 229³, 234², 246², 254, 264², 281⁴, 282², 285¹, 287-289⁷, 307¹-309², 333⁵, 348¹, 351¹, 354¹, 2, 426, 429, 432, 469, 482, 485, 488, 489, 504 (VII) 23³, 24⁷, 67³, 82³, 88², 562
- Стринжа Андрій, син Івана Стринжі (X) 147
- Стринжа Михайло Іванович (Іваненко Михайло, Іванович Михайло), козак, прихильник Барабаша (IX-2) 1472³ (X) 76 (участь у Чугуївському повстанні), 101, 107-108 (посольство до царя), 113,

- 119, 126-127 (агітація проти Виговського), 129, 130-131 (листування з Пушкарем), 132, 135, 140, 146 (обмова Хитрово), 147, 153, 166, 168, 185, 194, 195, 197, 201, 217, 219, 225, 227, 228, 245, 251, 343
- Стрілка, полковник **(IX-2)** 1150
- Стрільницькі, українська шляхетська родина **(VIII-2)** 115²
- Стрільчевський (Стрельчевський), перекладач **(X)** 332², 347^{1,3}
- Строганов С., вч. **(III)** 431²
- Строєв П., вч. **(II)** 139¹, 557 **(III)** 542, 560 **(V)** 654 **(VII)** 407¹
- Строєв С. (Скромненко С.), вч. **(I)** 580, 599
- Строєскул, сороцький паркалаб, молдавський посол **(IX-2)** 940, 941¹, 943 (переговори з Виговським і Ржевським), 945
- Строжевський Станіслав, шляхтич **(VII)** 155⁴
- Стройнат, див. Тренята
- Стрончинський К. (Stronczyński K.), вч. **(IV)** 107, 445
- Строці, флорентійська патриціанка **(VI)** 21
її син (VI) 21
- Строці Аннібал, шляхтич **(V)** 438
- Струбе де Пірмон Ф., див. Штрубе де Пірмон Ф.
- Струков, московський посол, стрілецький голова **(IX-1)** 66, 67
- Струсевич Іван, київський коморник **(VII)** 422
- Струсі, шляхтичі **(VI)** 239⁵, 250, 279-282, 363, 615 **(VII)** 99
- Струсь Якуб, брацлавський, вінницький, хмельницький староста (кін. XVI - поч. XVII ст.) **(VI)** 177 **(VII)** 165, 184, 195, 208, 209, 212-214, 220, 226-228, 233, 319, 320, 323, 343
- Струсь Якуб, начальник сторожової служби (поч. XVI ст.) **(VII)** 28, 29, 94
- Струтинські, шляхтичі **(VI)** 240, 245, 611
- Студенецький, білоцерківський шляхтич **(IX-2)** 1011
- Студинський К., вч. **(V)** 461², 462², 557¹, 570², 592⁵, 659 **(VI)** 476¹, 495^{3, 5}, 520⁴, 542^{1,4}, 559¹, 560⁴, 594¹, 595¹, 629-631 **(VIII-1)** 185³ **(IX-2)** 1102¹
- Студит, див. Теодор Студит
- Стужинський, ротмістр **(VII)** 147
- Ступа (Stempa), козацький отаман у Хмельницького **(VIII-3)** 82¹
- Ступницький Я. (Stupnicki J.), вч. **(II)** 461³ **(IV)** 107, 462
- Ступницькі, шляхтичі **(VI)** 240, 611 **(VIII-1)** 182³
- Субан Казі-ага (Субган Казі-ага), скарбник Кримського ханства **(IX-1)** 315¹, 377 **(IX-2)** 666 (поради ханові не йти під Сучаву), 681 (похід на Кам'янець), 693, 1099, 1139, 1140, 1143-1144 (переговори з козаками під Озерною), 1197 (посольство до Чигирини), 1254 (ясир у ногайську неволю)

- Субган Казі-ага, див. Субан Казі-ага
 Субота (Sobota Thoma de), московський посол (VII) 59², 83, 90, 97
- Субутай, татарський воєначальник (II) 540, 541
- Суворов М., вч. (I) 518¹, 523³
 (III) 261¹, 275^{1, 4}, 280¹, 284², 285¹, 375¹, 376¹, 540, 542, 543
- Судислав, галицький боярин, дорадник Мстислава Удатного (II) 240, 475, 476, 482
 (III) 29, 33 (провідник угорської партії), 36, 38, 39, 40 (намова на Данила), 43 (впливовий дорадник Мстислава), 45, 47, 48, 50, 51 (облога Галича 1233 р.), 52 (виїзд в Угорщину 1233 р.), 304, 382
- Судислав, син Володимира Святославича, псковський князь (I) 487
 (II) 26, 52
 (III) 195
- Судислав Бернатович, див. Суліслав, сендомірський каштелян
- Судіч Доброслав (Доброслав Судіч), боярин (II) 478, 479, 482
 (III) 51, 57, 58, 63¹, 241, 305
- Сулейман, турок, козацький ватажок у полку Ждановича (IX-2) 1393
- Сулейман I, турецький султан (VII) 31, 113, 126
 (VIII-1) 37
- Сулейман-ага (IX-2) 1176 (переговори з Шумовським)
- Сулейман-паша, турецький візир (IX-2) 1145
- Сулешов, див. Маметша Сулешов
- Сулима Іван Михайлович (Sulima), козацький гетьман (VIII-1) 57, 60, 119¹, 218-225, 246, 255²
 (VIII-2) 34
 (IX-2) 929
- Сулима Самійло, козацький полковник з Черкас (VIII-1) 220
- Сулименко Василь, син Івана Сулими, переяславський полковник (IX-2) 929, 1088¹
 (X) 89, 240
- Сулименко Степан, білоцерківський полковник (IX-2) 1410
- Сулимерський Ф., вч. (II) 557
- Сулитич Михайло, див. Суличич Михайло
- Суличич Михайло (Сулитич Михайло), паволоцький полковник (IX-1) 207² (посольство до Москви), 212, 567, 568 (посольство Волощини та Семигороду)
 (IX-2) 735 (відсутність при Переяславській раді), 779 (посол до Ракоція), 875, 883 (відбиття польського наступу), 904, 925
 (X) 139, 239, 245, 269
- Суліслав (Бернатович Судислав, Судислав Бернатович, Sulislaus), сендомірський каштелян (III) 510
- Суловський, колишн. уманський підстароста (IX-1) 597
- Суловський, ротмістр (IX-2) 702
- Султан-Мурат (Мурат-Султан, Салтан-Мурат), ногайський мурза (IX-1) 556
 (IX-2) 1175

- Сулятицький, шляхтич (VI) 177
 Сулятицькі, шляхтичі (VI) 240, 611
 (VIII-1) 182³
 Сумкович Йов, див. Сомкович Йов
 Сумцов М., вч. (I) 316¹, 344²
 (VI) 401¹, 463¹, 464², 615, 629
 (VII) 574, 576
 Супрун, див. Сосимович Сопрон
 Сурин, житомирський військний
 (IX-2) 1405
 Сурин Мартин, учень (VII) 421
 Сурина, українська шляхетська
 родина (VI) 280
 (VIII-2) 115²
 Суровецький В. (Surowiecki W.), вч.
 (V) 648
 (VI) 604
 Суровецький М., вч. (I) 75¹
 Сурозький Стефан, див. Стефан
 Сурозький
 Сусло Миколай (Susło, Susta), шлях-
 тич (VII) 423
 Сусло Федір, учень (VII) 421
 Суський, покозачений шляхтич
 (IX-1) 273¹
 Сутковський Дахно, шляхтич (VI)
 251
 Сутковський Іван Дахнович, шлях-
 тич (VI) 251
 Сутковські, шляхтичі (VI) 271
 Сутоевичі, половецькі князі (II) 531
 Суханов Арсеній, московський ста-
 рець, посол (IX-1) 86, 91, 99,
 119-128, 131, 207, 313
 Сухиня Іван, дівицький сотник
 (IX-2) 932
 Сухиня Лукія, бужинський сотник,
 посол Хмельницького на
 Дон (IX-2) 870, 919 (по-
 відомлення гетьмана донцям
 про запряження цареві),
 960 (друге посольство на
 Дон), 961², 1031
- Суходольський Андрій, польський
 полковник (VIII-3) 53
 (IX-2) 951 (розгром козака-
 ми між Острогом і Межири-
 чем), 1069
 Сухол Грицько, городецький міща-
 нин (VI) 257²
 Сухолзина Сенькова, городецька
 міщанка (VI) 257²
 Сухолзич Василь, городецький мі-
 щанин (VI) 257²
 Сухолзич Іванко, городецький мі-
 щанин (VI) 257²
 Сухомлинов М., вч. (I) 312³, 582,
 592, 594, 600
 (III) 412¹, 557, 558, 562
 Сучка Гаврило, селянин (VI) 266
 Суша Яків-Іван (Susza Iacobus),
 холмсько-белзький єпископ,
 полеміст (V) 272¹
 (VI) 485, 493, 590³, 630
 (VII) 587
 (VIII-1) 12², 15², 16²
 (VIII-2) 98
 (IX-2) 671, 1510
 Сушко О., вч. (V) 496¹, 542¹, 660
 (VI) 457^{2,3}
 (VII) 409¹
 Суш, новгородський воєвода (V)
 289
 Сущанський Федір Проскура, див.
 Проскура Федір Су-
 щанський
 Сущанський-Проскура Василь, див.
 Проскура Василь Сущансь-
 кий
 Сфандрь, жінка Уліба (I) 424
 Сфенкел, ймов., див. Свенельд
 Сфирк, дружинник в умові 944 р.
 (I) 424
 Схарія, жид (VI) 424
 Схоларій Геннадій, див. Геннадій
 Схоларій

388

Сцеволя, римський герой (IV) 373

Сціпіон, римський полководець
(VIII-3) 44

Сярчинський Ф. (Siarczyński F.), вч.

(VII) 580, 582

Т

- Табарі аль-, арабський історик X ст. (I) 194, 563
- Табіті, бог-опікун домашнього вогнища у скіфів (I) 114
- Таборенко, козацький полковник (VIII-3) 181 (розгром полку під Шульжинцями від Фірлея)
- Таборенко Тишко, козацький посол (IX-1) 402
- Табуренко Михайло, козацький посол (IX-1) 401, 402
- Тагімасад, скіфський бог (I) 114
- Тайдула, жінка Чанибека (III) 297¹
- Тайман-мурза (IX-1) 556
- Тайнер А. (Тейнер А., Theiner A.), вч. (I) 97¹
(II) 454², 457², 514¹, 580
(III) 33¹, 41¹, 71⁴, 72¹, 73¹, 86², 98², 121³, 124¹, 134¹, 298⁵, 299^{2, 4}, 300⁴, 512, 513, 530, 534
(IV) 23¹, 24¹, 27¹, 30², 34², 36¹, 39², 42^{2, 3}, 44^{1, 3}, 49², 444
(V) 413⁴, 423¹, 424^{1, 5}, 427², 428^{1, 2}, 429², 430², 431³, 473³, 485², 499⁴, 533⁴, 537¹, 545^{1, 2, 6}, 547², 551², 586², 597³, 598³, 600^{5, 6, 7}, 608¹, 612², 613⁴, 617²
(VI) 32², 314⁴, 457³, 459², 460¹, 464¹, 484^{3, 8}, 570³, 585⁷
(VII) 198³, 502¹
(VIII-1) 152¹, 161¹, 166², 167^{2, 3}, 190⁴, 191¹
(VIII-2) 18¹, 20³, 111^{2, 4}
(VIII-3) 160²
(IX-1) 142², 230², 581⁷
(IX-2) 624¹, 1092^{1, 2}
- Тайчадін, львівський вірменин (V) 252
(VI) 57
- Таланний Петро, п'ятдесятник у Острияниці (VIII-2) 75¹
- Тальберг Д., вч. (III) 550
- Талько-Гринцевич Ю. (Гринцевич-Талько Ю., Hryniewicz-Talko J., Talko-Hryniewicz J.), вч. (I) 47¹, 59¹, 65¹, 309¹, 560, 561
- Тамара, грузинська цариця, жінка Юрія Андрійовича (II) 513
- Тамерлан (Тімур-ленк), хан (IV) 305¹, 307, 313
(IX-2) 1477
- Таран Мисько, козак (VIII-2) 32, 33
- Тарановський Ф., вч. (V) 356¹, 650
- Тарапатичі, шляхтичі (VI) 242
- Тарас, слуга Дем'яна Куденевича (II) 358
- Тарас (Taras), чигиринський полковник (VIII-1) 153, 202, 206, 213, 229
- Тарасенко, козацький отаман (IX-1) 228, 271
- Тарасій, див. Земка Тарасій Левкович
- Тарасов І., вч. (III) 550
- Тарголови, половці (II) 530
- Таргітай, античн. міф. (I) 110
- Таргоні, польський шляхтич (IX-2) 1455¹
- Тарло, люблінський воєвода (VI) 187
(VII) 154, 156³
- Тарнавська Софія з Одровонжів (Косткова), ярославська дідичка (VI) 447, 457, 480
її другий чоловік, див. Костко
її батько, див. Одровонж, краківський каштелян
її донька, див. Анна, жінка Олександра Острозького
її брат (VI) 480
- Тарнавський, див. Тарнавський

- Тарнавський (Тарновський), краківський каштелян **(V)** 438
- Тарнавський Іван, київський протопопович **(VII)** 414
- Тарнавський Миколай, шляхтич **(V)** 312¹
- Тарнавські, див. Тарновські
- Тарновський, волинський полковник **(IX-2)** 1318
- Тарновський, див. Тарнавський, краківський каштелян
- Тарновський, козацький комендант Корця **(X)** 292-294, 297, 298, 308
- Тарновський, кореспондент **(IX-2)** 1096²
- Тарновський В., вч. **(II)** 285¹
(III) 398⁵, 399³, 400^{2, 3}, 444⁴, 448¹, 452¹, 556
- Тарновський С. (Tarnowski S.), вч. **(VI)** 416¹, 624
- Тарновський Ян, коронний гетьман (XVI ст.) **(VII)** 33⁵, 572
- Тарновський Ян, руський староста (поч. XV ст.) **(VI)** 236
- Тарновські (Тарнавські), пани **(VI)** 236, 239³, 611
- Тарской Гришка, див. Торський Гришко
- Тархунджи Ахмед, турецький візир **(IX-1)** 485, 518 (підтримка Лупула)
(IX-2) 1543
- Татарин Мисько, шляхтич **(V)** 116¹
- Татарин Митька **(IX-1)** 76
- Татішев В., вч. **(I)** 197, 483², 484¹, 493¹, 516¹, 572, 580, 599, 601
(II) 10², 55³, 62², 65, 66¹, 77^{3, 4}, 79³, 107^{5, 6}, 108², 114¹, 119³, 147¹, 159¹, 199³, 228², 342³, 350¹, 367¹, 565-568, 574
(III) 5¹, 6¹, 167¹, 265⁵, 266³, 267¹, 302¹, 351², 454, 537, 548, 556, 557
- (IV)** 71²
(V) 508¹
- Татомир Федір, шляхтич **(VI)** 244
- Татомири, шляхтичі **(VI)** 240, 245, 611
- Татрани, чернігівські бояри **(II)** 331
- Татур Г., вч. **(II)** 300²
- Таубе М., вч. **(IV)** 155¹
- Таудаль, див. Тундаль
- Тафель Г., вч. **(IV)** 295⁴, 298²
- Тафларі Яні (Taflari Jani), полковник, ймов., помилк. при перекладі **(IX-2)** 1081²
- Тафларій Іван (можл., Гречин Іван, Петров Іван; Тафралій), грек, козацький посол до Москви **(IX-1)** 57 (посольство до царя), 100¹, 114, 115 (відповідь царя на лист гетьмана), 206 (посольство до Туреччини), 249, 250¹ (лист до Хмельницького), 251¹, 256
(IX-2) 735¹, 852 (відомості для Москви про посольство до короля від київського духовенства), 853¹, 870, 893 (розповідь про турецькі і татарські настрої), 896, 937-939 (вісті з Варшави для гетьмана і Москви), 1081 (супровід Калугера від Хмельницького), 1105, 1549
- Тафралій, див. Тафларій Іван
- Тацит, римський історик **(I)** 70-72, 74, 78, 123, 124², 136, 137, 141¹, 145, 167
- Таш-тімур (можл., Тімур), кримський хан **(IV)** 305-307
- Твардовський Самуїл (ірон., Гомер; Twardowski S.), польський поет XVII ст. **(VII)** 159, 577¹, 578
(VIII-2) 203, 206, 217

- (VIII-3) 29^{1, 2}, 37, 38, 39², 40², 41, 42³, 44, 55¹, 57, 68³, 69⁴, 73^{3, 4, 5}, 74¹, 75³, 76², 77, 81, 82¹, 88, 104⁴, 107³, 181², 185²
- (IX-1) 177, 202², 271⁴, 282, 296, 333, 341³, 373, 388, 390, 436, 437¹, 438¹, 441, 461, 463, 477, 479³, 490², 494, 495¹, 503, 505, 588, 596
- (IX-2) 712, 713, 873³, 876³, 884¹, 1015³, 1043¹, 1046¹, 1047¹, 1059, 1141, 1478
- Твердохліб, козацький посол (X) 219
- Твердята Остромирич (Остромирич Твердята), посол Романа Мстиславича в Царгород (III) 9
- Творовський Ян, кам'янецький каштелян (VII) 28
- Творовський-Бучацький (Бучацький-Творовський), барський староста (VII) 148
- Тевіш Данило, посол Ракоція до царя (IX-2) 1190
- Тедальді Айнульф, торговець (VI) 62, 63
- Тейблер Е. (Täubler E.), вч. (I) 125^{1, 4}
- Тейбнер, видавець (I) 566
- Тейлор І. (Taylor I.), вч. (I) 60¹, 64³
- Тейнер А., див. Тайнер А.
- Телебуга (Тула-Буга), татарський хан (III) 97, 100, 102, 104, 105, 144, 161², 170, 183, 184
- Тележинський, польський хорунжий (IX-2) 674 (погром татарами його хоругов на Дністрі)
- Телепень Михайло, козак (IX-1) 545
- Тельберг Г., вч. (III) 538
- Темберський Станіслав, хроніст (VIII-2) 137¹, 143^{3, 5}, 145¹, 201
- (VIII-3) 68³, 69⁶, 70³, 76³, 77, 80¹
- (IX-1) 191¹, 192²
- (IX-2) 710, 713, 715², 1141, 1171², 1194^{1, 3}
- Темербій (Темирбій), посол Сефер Казі-аги (IX-2) 676 (відомості про похід татар на королівське військо під Жванець), 677³, 678
- Темирбій, див. Темербій
- Темірез, татарський емір (IV) 82, 83, 85
- Темір-кутлук, див. Тімур-кутлук
- Темуджін (Темучін, Чінгіз-хан, Temudzhin), монголо-татарський хан (II) 240, 539-541, 544, 583, 584
- (III) 162, 163, 297
- Темучін, див. Темуджін
- Тенетилович Стась, селянин (VI) 292, 293
- Тенчинський, белзький воєвода, посол до Великого князівства Литовського (IV) 255², 257, 259¹
- Тенчинський Андрій, шляхтич (VI) 275, 276
- його жінка*, див. донька Богуша Боговитина
- його дід*, краківський каштелян (VI) 275
- Тенчинський Венцислав, ксьондз (IV) 50
- Тенчинський Миколай, шляхтич (VI) 275, 276
- його жінка* з Гольшанських (VI) 276
- Тенчинський Ян, сендомірський воєвода, любомльський староста (VI) 185
- Тенчинські, шляхтичі (VI) 187, 275

- Теогност (Феогност), митрополит
(III) 134⁴, 180⁷, 188, 271-274,
277, 281, 284²
(IV) 76
(V) 385-387, 461
(VI) 343
- Теогност, сарайський єпископ (III)
278, 279², 408³
- Теодозій, автор "Слова" про хре-
щення Володимира (I) 575
- Теодозій, архімандрит (V) 475, 493
його зять (V) 493
- Теодозій, візантійський імператор
(I) 96
- Теодозій, див. Лазовський Теодозій
- Теодозій, див. Теодосій
- Теодозій, див. Феодосій
- Теодозій, киянин, старець (IX-2)
738²
- Теодозій, луцький єпископ
(XIV ст.) (III) 271
- Теодозій, луцький єпископ (XV ст.)
(IV) 226¹
- Теодозій, львівський міщанин
(IX-2) 1172
- Теодозій, полоцький єпископ (V)
398
- Теодор, галицький митрополит (III)
271-274, 277
(V) 391
- Теодор, київський митрополит (III)
266
- Теодор Студит (Студит, Федір Сту-
дит) (III) 292, 413, 416, 462,
475
(VI) 340⁷, 341², 342⁷
- Теодора, св. (III) 464
- Теодорит, київський митрополит
(IV) 76
(V) 386, 387, 389
- Теодорит Кірський, письменник
(III) 462
- Теодоріх, візантійський воєначаль-
ник (I) 159, 175²
- Теодорович М., вч. (II) 300², 386⁴,
557, 562, 565
(V) 264⁷, 265^{4,5}, 267⁵, 656
- Теодосій, архімандрит Унівського
монастиря (IX-1) 561
- Теодосій, див. Теодозій
- Теодосій, див. Феодосій
- Теодосій (Феодосій, Феодосій Пе-
черський), засновник Печер-
ського монастиря, св. (I)
253, 254, 258^{2,8}, 260⁶, 262⁴,
263³, 266, 268^{1,5}, 269, 271⁴,
274^{5,9}, 294⁶, 312, 572, 580,
588², 589, 600
(II) 40, 62, 66, 67, 271, 274¹,
280, 337, 353¹, 379¹, 470, 507⁷,
509¹
(III) 229, 268³, 283 (кано-
нізація), 290 (участь у полі-
тичному житті), 291, 292⁵,
294², 304¹, 378, 379¹, 384
(образок матері), 388^{1,2}, 396,
397⁵, 403², 404, 406, 407, 409,
411-413⁴, 414, 415-417 (ігу-
мен Печерського монасти-
ря), 418, 420², 453¹, 454, 458,
467, 474, 475-476 (писання),
478, 480, 481, 482¹-485, 561,
563
(V) 225⁷, 251²
(VI) 294¹, 344², 348, 349
(IX-2) 741, 745, 750, 989,
993, 999, 1006, 1032
церква (VIII-1) 111
(IX-2) 989, 990
його батько (II) 337
- Теодосій, полеміст (VI) 424³
- Теодосій Грек, письменник (II) 333
(III) 409, 410, 475³, 480, 481
- Теопемпт, митрополит (I) 518, 519
- Теофан, візантійський патрицій (I)
441
- Теофан (Theophan), візантійський
письменник (I) 96^{2,4}, 100^{3,4},

- 158, 160¹⁻³, 168², 169⁷, 181⁴, 227², 228⁵, 229¹, 439¹, 564, 618
- Теофан, еромонах, товариш Криницького **(IX-2)** 856, 859
- Теофан, ерусалимський патріарх **(VI)** 378
(VII) 415 (ставропігійська грамота Київському братству), 416, 428 (перебування у Московській державі у 1618-1619 рр.), 432-433 (переїзд до України), 434-435 (наради в Києві), 436-437 (посвячення митрополита і владик), 441, 443-444 (переговори з польською владою), 444 (грамота до козаків), 450 (виїзд з України), 451 (звинувачення з польського боку), 452, 453, 455, 459, 461, 464, 497, 500, 520¹, 582, 587 **(VIII-1)** 8, 183, 184, 200 **(VIII-3)** 123 **(IX-2)** 971, 990, 998, 1000
- Теофан, жидичинський архімандрит **(V)** 566
- Теофан, меглинський єпископ **(V)** 491, 549, 552
- Теофан з родини Муцалонів (Θεοφάνου) **(II)** 73¹, 511¹
- Теофанія, жінка Олега Святославича Гореславича **(II)** 73¹, 511¹
- Теофіл (Theophil), візантійський імператор **(I)** 96⁴, 231, 396, 404, 564, 614
- Теофіл, чернець Унівського монастиря **(IX-1)** 561, 570
- Теофілакт (Theophylactus), болгарський архієпископ, хроніст **(I)** 169⁴, 173, 175, 182, 369 **(VI)** 342⁷, 346
- Теофіль, литовський митрополит **(III)** 274
- Тепен, хроніст **(IV)** 16¹
- Тептюкович Васько, шляхтич **(VI)** 236
- Терененко Максим, козак **(IX-1)** 15²
- Терентіїв Тараско, козак з Малих Гірок **(IX-2)** 1203¹
- Терентій, київський князь **(III)** 172²
- Теренцій, античний автор **(VII)** 465⁷
- Терлецький, володимирський підсудок **(VIII-1)** 170¹
- Терлецький, володимирський хорунжий **(VIII-1)** 170¹
- Терлецький Василь, шляхтич **(VI)** 244
- Терлецький Кирило, луцький владика **(V)** 461¹, 492, 498, 500 (наїзди на церковні маєтності), 501 (звинувачення у насильствах), 502, 504, 555 (екзарх київської митрополії), 556 (справа Жидичинського монастиря), 557¹, 564, 567, 569-570 (мотиви переходу на унію), 571¹, 574 (застава церковних маєтностей), 575-580 (справа унії у 1594-1595 рр.), 582, 584-586⁷, 589-592, 595-596 (конференція у Кракові), 597-598²-600 (перебування у Римі), 611, 659, 660 **(VI)** 496⁵, 565, 567, 571, 581 **(VII)** 211, 212, 214¹, 244 *його брат (V)* 492
- Терлецький Методій, холмський уніатський владика **(VIII-1)** 196¹, 197, 198 **(VIII-2)** 84, 85, 101, 111
- Терлецький О., вч. **(III)** 142² **(IV)** 23², 29¹, 60¹, 434, 435, 437 **(IX-2)** 930¹
- Терлецький Семен, руський маляр **(VI)** 376¹

Терлецький Ярош, магнат **(VII)** 211
 Терлецькі, шляхтичі **(VI)** 240, 592, 611
(VII) 212
 Терлон, французький агент **(IX-2)** 1456³
 Тернавський, див. Терновський
 Тернавський (Гарнавський), шляхтич **(VI)** 155
 Тернавський, шляхтич **(IX-1)** 393
 Тернешільд Якуб (Горншільд Якуб), державний секретар, шведський посол **(IX-2)** 1284 (призначення в посольство до козаків), 1290² (інструкція на посольство до козаків), 1294-1295 (труднощі з відправленням посольства), 1328
 Терновський С., вч. **(III)** 542
 Терновський Ф., вч. **(I)** 507²
(VIII-1) 319
 Тертробичі, половці **(II)** 530
 Тершаковець М., вч. **(VII)** 574
 Тетеренко Павло, див. Тетеря Павло
 Тетеруха Павло, див. Тетеря Павло
 Тетеря, козацький ватажок **(IX-2)** 1037
 Тетеря Павло Морковський (Морковський Павло, Тетеренко Павло, Тетеруха Павло), переяславський полковник, пізніше гетьман **(VIII-3)** 240 (посол до Ракоція)
(IX-1) 251¹ (лист до Ракоція), 476, 478 (весільний гість Тимофія Хмельницького), 480, 502, 521, 554 (сварка з Данилом Виговським), 567, 570
(IX-2) 697 (розповідь московським послам про польсько-татарське замирення),

731 (вісті Бутурлінові про Жванецьку угоду), 732², 733, 734 (участь у Переяславській раді), 736, 737, 739-740 (жадання присяги від Бутурліна за царя), 743 (вимога гарантії від Бутурліна), 753, 761, 766, 767, 770, 783², 784², 793, 795 (посольство до Москви), 801, 810 (царські дари), 811 (обстоювання власних інтересів), 812, 818, 821, 823, 824, 826, 827-828 (царська грамота на маєтності), 829 (царський наказ про виступ проти короля), 830, 835 (лист від гетьмана), 836 (лист від Виговського), 839, 908, 912 (прохання до царя про жалування запорожцям), 913, 924, 938 (прийом ногайських послів у Києві), 942 (переговори з кримськими послами в Кам'янці), 945, 1008-1009 (зустріч з патріархом Макарієм), 1029 (переговори з Матвеевим), 1117 (переговори з львів'янами), 1119, 1122 (зустріч з львівським духовенством), 1124 (переговори з Гродзіцьким), 1268-1269¹ (похід на Білорусь), 1309 (переговори з Уйлакієм), 1315 (змова з Яненком і Ждановичем), 1333, 1365, 1372 (претендент на гетьманство), 1415, 1417, 1445 (відправлення до царя з проханням допомоги проти Польщі), 1447-1449 (переговори в Москві), 1450 (особисті справи), 1451, 1455, 1473 (новини від Остафія Виговського про смерть гетьмана), 1505

- (X) 3, 4, 5-6 (лист Остафія Виговського), 11-19 (переговори в Москві), 12-13 (аудієнція у царя), 20, 21, 23-29, 33, 39, 42, 47, 51¹, 55, 59, 71 (смерть жінки), 73-75, 80, 82, 97 (похорон жінки), 100, 159, 168, 178, 184, 188, 191, 192, 209-210 (розмова з Апухтіним), 233², 243, 246, 269, 274, 307-309 (місія до Польщі в лютому-березні 1658 р.), 310-312, 313-315 (місія до Польщі у травні 1658 р.), 316, 324-328 (пункти угоди з поляками), 329, 330, 346, 350, 358¹, 365, 374, 375, 379, 380, 381 (аудієнція в польського короля після Гадяцької унії)
його жінки, див. сестра Івана Виговського, Катерина Хмельницька
- Тиба (Туба), батько Томи, шляхтич (IV) 435
- Тигран, вірменський цар, див. Острозький Костянтин Іванович
- Тимірязєв В., вч. (II) 33¹
- Тимко, селянин (VI) 267⁵
- Тимкович Йоско, красноставський міщанин (VI) 256
- Тимковський Р., вч. (I) 598
- Тимотей, архімандрит (V) 475
- Тимотей, галицький книжник (III) 25
- Тимотей, духовник Мстислава Удадного (III) 42
- Тимофєєв Артюшка, калмицький татарин (IX-1) 426
- Тимофєєвич Миколай, руський маляр (VI) 377
- Тимофій, камінський товмач (IX-2) 722
- Тимошевич Антон, селянин (VI) 292
- Тимошиха Хмельницька Розанда, див. Хмельницька Розанда
- Тимошка, міщанин (IX-1) 469
- Тимошка, отаман (VI) 292
- Тимошко, див. Акундинов Тимофій
- Тимошко, див. Тишко
- Тироненко Яцко, чигиринський сотник (VIII-1) 317
- Тисаровський Єремія, львівський владика (V) 475
 (VII) 430, 525¹
 (VIII-1) 183
- Тисаровський Остафій, галицький шляхтич (VI) 588, 589
- Тисаровські, шляхтичі (VI) 611
- Тискиневич Григорій, козацький гетьман (VI) 599
 (VII) 334⁶, 395
- Титов, московський посол (IX-2) 1063
- Титов Ф., вч. (VIII) 407¹
 (VIII-1) 319
- Тихий Іван, красноставський міщанин (VI) 256
- Тиховський Ю., вч. (VI) 348¹, 361¹, 362²
- Тихомиров І., вч. (I) 303¹, 601
 (III) 543
 (IV) 425
 (V) 386¹, 388¹
- Тихоновецький Самійло, козацький полковник (IX-2) 1276, 1277
- Тихонович Юрій, шляхтич (IX-2) 1264
- Тихонравов М., вч. (I) 312³, 317³, 322³, 324², 329¹
 (III) 402³, 560, 567
- Тичина Ігнат, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Тиша (можл., див. Тишкевич Криштоф), польський посол (IX-2) 1163-1164 (посоль-

- ство від Потоцького до Хмельницького)
- Тиша Михайло, звягельський, волинський полковник (VIII-3) 168, 169³
(X) 101, 168, 186
- Тиша Ян, польський шляхтич (IX-1) 16
- Тиші, брати (IX-1) 320
- Тиші Биковські (Биковські Тиші), українська шляхетська родина (VIII-2) 115²
- Тишкевич, канівський і черкаський староста (VII) 45⁴, 50
- Тишкевич, троцький воєвода (VIII-1) 162
- Тишкевич, чичерський державець (IX-2) 932
- Тишкевич, шляхтич (VI) 292
- Тишкевич Герман, кандидат на печерську архімандрію (VIII-1) 133
- Тишкевич Іван, печерський архімандрит (VI) 309
- Тишкевич Криштоф, брацлавський підсудок (VIII-3) 54¹
- Тишкевич Криштоф (можл., див. Тиша), житомирський староста, пізн. чернігівський воєвода (IX-1) 79 (лист про загибель шляхти від повстанців), 164 (комісар у козацькій справі), 172, 196¹, 364, 411-413, 441 (паніка в польському війську), 453 (IX-2) 773 (донесення канцлерові про Переяславську угоду), 966, 1014 (наступ на Поділля), 1020 (дії на Побужжі), 1043-1044² (реляція про невдалу облогу Охматова), 1048, 1049 (призначення командувачем), 1051, 1054 (реляція берестейському воєводі), 1056 (лист Радзивілові), 1057 (реляція Потоцькому), 1059¹, 1060³, 1070³, 1073, 1074-1076 (пропозиції Хмельницькому), 1093 (комісар на переговори з козаками), 1126 (присяга цареві), 1159-1161, 1163³, 1166 (приїзд до Хмельницького), 1171, 1183, 1191-1193 (невдалі переговори в Чигирині), 1200, 1206 (царські нагадування про присягу), 1219 (лист до Хмельницького), 1234, 1240 (скарги Хмельницькому на невдалу комісію), 1334, 1437
його син (IX-2) 1126
- Тишкевич М., вч. (VIII-2) 198
- Тишкевич Остафій, берестейський воєвода (VII) 311, 324(?), 453⁴
- Тишкевич Роман, брацлавський війт (VII) 208
- Тишкевич Януш (Tyszkiewicz), київський воєвода (V) 339²
(VII) 404, 441², 553
(VIII-1) 104, 132, 133, 154
(VIII-2) 80, 88, 191¹
(VIII-3) 12, 18², 23, 40², 42-44 (військові дії на Київщині), 53, 54¹, 55, 61⁴, 66-67 (у таборі Вишневецького), 154, 158¹
- Тишкевичі (Тишковичі), шляхтичі (V) 32¹, 216, 218
(VI) 281, 598
(VII) 171, 260
- Тишкевич-Скумин, див. Скумин-Тишкевич
- Тишко (Тимошко), козацький отаман (VIII-2) 36, 38
- Тишко, райця з Глинян (IX-1) 248
- Тишко, селянин (VI) 292

- Тишковичі, див. Тишкевичі
 Тишковський К., охоронець бібліот. (IX-2) 1545
 Тишовський, польський шляхтич (IX-1) 17
 Тіандер К., вч. (I) 318², 398¹
 Тігак, воловецький старшина (II) 547
 Тізенгаузен В., вч. (I) 286³, 290¹
 (II) 514⁵, 515², 583
 (IV) 81³, 294³, 295^{1, 2}, 296¹, 305^{2, 3, 4}, 306¹, 314¹, 489, 490
 Тікер Ян, селянин (VI) 267
 Тільбурзький Гервазій, див. Гервазій Тільбурзький
 Тімберей-ага, брат Кантемира (VIII-3) 171³, 172 (згода допомагати козакам)
 Тімур, можл., див. Таш-тімур
 Тімур-кутлук (Темір-кутлук), хан (IV) 85, 306, 307³, 314, 315
 Тімур-ленк, див. Тамерлан
 Тімур-хан, кримський, пізн. золотоординський хан (IV) 306
 Тірах, печенізький старшина (II) 528
 Тірський Марин, див. Марин Тірський
 Тітмар (Детмар, Дитмар, Мерзебурзький Тітмар, Thietmar), мерзебурзький єпископ, хроніст (I) 317⁴, 348, 349, 455¹, 488, 492, 494, 520, 532, 533¹, 536
 (II) 11^{1, 3}, 12, 13¹, 35, 265⁷, 272, 557-559
 (IV) 269², 313
 Ткаченко-Петренко Е. (Петренко-Ткаченко Е.), вч. (VI) 614 (VII) 574
 Тобін Е. (Tobien E.), вч. (I) 431² (III) 548, 549
 Тоболін, московський гінець (IX-2) 733, 734
 Товстоліс Н., вч. (III) 551
 Товтивил, братанич Мендовга, швагро Данила Романовича (III) 80, 93 (IV) 12, 13, 203⁴
 Токарев Андрій, господар (V) 154
 Токаревський, депутат (VIII-1) 170¹
 Токсобичі, половці (II) 530
 Токта, хан (III) 100
 Толкач, див. Жукинський
 Толкачі, шляхтичі (VI) 281
 Толочинов, кописький воєвода (IX-2) 1201 (конфлікт з козаками), 1222-1223 (деталі конфлікту з Константиновичем)
 Толстой І., вч. (I) 55¹, 57², 114³, 115², 123², 266¹, 300¹, 310¹, 507², 526⁴, 527¹, 539, 542, 543
 (II) 43¹, 563
 (III) 255¹, 398^{3, 5}, 399^{3, 4}, 400⁴, 432², 434^{1, 4}, 547, 554, 555
 (IV) 84²
 Тома, біблійн. (III) 464
 Тома, великий дворник у молдавського воєводи (IX-1) 477, 532
 Тома, монах (V) 475
 Тома (Thoma), син Тиби, шляхтич (IV) 435
 Тома Аквінат (Аквінат Тома), схоластик (VI) 452
 Томас А. (Thomas A.), вч. (II) 34⁷
 Томас, вч. (IV) 298²
 Томаш з Гинковець (Гинковецький Томаш), державець (V) 87¹
 Томашевич, див. Гуня Дмитро Томашевич
 Томашевський, слуга руського воєводи (IX-1) 78⁵
 Томашек В. (Tomaschek W.), вч. (I) 105³, 106⁴, 107², 111¹, 116⁶, 118³, 120³, 124⁴, 125⁷, 128⁷,

- 132^{3, 5}, 135¹, 137^{3, 4}, 151¹, 155^{1, 3}, 227¹, 324¹, 338², 542, 543
(II) 516²
- Томашівський С., вч. **(I)** 7¹, 557
(II) 582
(V) 330², 642
(VI) 245^{1, 2}, 260², 261¹, 262^{1, 3}, 263³
(VII) 574
(VIII-2) 193³, 201, 210, 220, 224
(VIII-3) 83², 86¹, 89¹, 94², 199¹
(IX-2) 1120¹
- Томзакович Ярополк, див. Ярополк Томзакович
- Томиленко, гарматний хорунжий Війська Запорізького **(VIII-3)** 274
- Томиленко, козацький старший, гетьман **(VIII-1)** 234 (характеристика комісаром Киселем), 235, 236, 241, 243 (рада над Росавою у квітні 1637 р.), 244, 246-247 (лояльність до руху Павлюка), 250-251 (непевне становище), 252 (скинення з гетьманства), 255, 271-272 (видача полякам), 275, 277, 284
- Томиленко Василь, військовий осавул, чигиринський наказний полковник, пізн. наказний гетьман **(IX-1)** 499 (посольство до Великого князівства Литовського), 565, 588¹, 599 **(IX-2)** 659 (свідчення про нараду під Борком), 679-683 (переговори з московськими послами), 685 (заборона московському військові йти на Чигирин), 686 (заборона московським послам їхати до гетьмана), 688, 723 (зустріч зі Стрешневим), 725, 726, 1018-1019 (загибель під Брацлавом), 1025, 1026, 1032, 1064¹ (посольство до царя)
його племінник, можл., див. Проскуренко Андрій
- Томиленко Осип, сотник **(IX-2)** 1070-1072 (посольство до Москви), 1077⁴, 1078
- Томиленко Федір, писар **(IX-2)** 1070
- Томило, селянин **(VI)** 292
- Томишевич, див. Гуня Дмитро Томашевич
- Томіцький, біскуп **(IV)** 346²
(VII) 28¹, 105¹
- Томкович Теодосій, козацький посол до короля **(IX-2)** 1172 (листи королю від гетьмана), 1192 (повідомлення про готовність гетьмана до походу на Львів), 1359 (відправлення гетьманом до Львова), 1386-1387 (посольство до львівського магістрату)
(X) 243, 305-307 (переговори у Варшаві), 310, 311 (місія до Швеції), 314, 320, 323
- Томсен В. (Thomsen V.), вч. **(I)** 62¹, 73¹, 160⁶, 380¹, 609, 612, 614-623
- Томсон М. (Thompson M.), вч. **(I)** 46¹
- Томша, претендент на молдавське господарство **(VII)** 125, 126, 147, 327
- Томша Стефан, син молдавського претендента **(VII)** 327, 354, 356
- Тонкого Іван, путивлець **(IX-2)** 1201

- Топаля, див. Топига
- Топига (Топаля, Topika), козак (VIII-3) 11, 48³
- Топига Богдан, черкаський сотник (VIII-1) 316
- Топіга, полковник (VII) 339
- Топорський (Toporski), польський шляхтич, райця (IX-1) 179³
- Топош, угорський шляхтич (IX-2) 1321² (посольство до Хмельницького)
- Топчаки, чернігівські бояри (II) 331
- Тор (ймов., див. Тур, слов'янський бог; Thor), міф. (I) 316², 318², 319², 612, 613
- Торговиський Ян, перемиський біскуп (VI) 270, 271
- Торкват Олександр Юлій, шведський посол до Хмельницького (IX-2) 1091, 1105, 1108 (заклик до Хмельницького наступати на поляків)
- Торнберг (Tornberg C.), вч. (I) 574
- Торншільд Якуб, див. Тернешільд Якуб
- Торопчанин, вістун (IX-1) 488²
- Торосевич Миколай, вірменський біскуп (V) 253 (VIII-1) 163
- Торрес Джованні де (Torges Joannes de), папський нунцій, андріанопольський архиєпископ (VI) 588 (VIII-2) 112, 150, 211 (VIII-3) 119², 138², 141¹, 168, 170⁴, 181^{2,3}, 198¹, 204³, 221³, 226¹, 259², 260, 268, 269, 271² (IX-1) 35-37¹, 39, 46, 47, 52, 53², 59², 69, 70, 77, 83, 94¹, 139-142², 143⁴, 144, 145, 148, 149, 159, 160, 164-166, 168-170, 175-177, 178², 190, 201¹, 216¹, 217⁴, 222¹, 228, 230, 234, 259³, 265, 282¹, 299¹, 311¹, 343³, 391, 396², 412, 421, 430-432, 438¹, 449^{1,3,5}, 450³, 452^{1,2}, 455, 456, 457, 463², 475⁴, 476¹
- Торський Гришко (Тарской Гришка; можл., Трошевський), козацький полковник (VIII-2) 36, 37, 39, 40
- Торчин (Туряк), пастух, осліпитель Василька Теребовлянського (II) 93, 395
- Тоск, герцог (I) 223¹
- Тохтамиш, татарський хан (IV) 82⁵, 84 (грамота Ягайлови 1392 р.), 85 (допомога Витовта), 86², 87, 98, 143, 305, 307, 312-313 (політика Ягайла щодо татар), 313-315 (татарська політика Витовта), 316², 317 (смерть у 1406 р.), 318, 458, 460, 489 *його родина* (IV) 314
- Тохтамиш-ага (Боктамиш-ага, Boktamisz-aga, Tochtamisz-aga, Wechtamisz-aga), татарський посол (IX-1) 82, 108¹, 148 (IX-2) 665 (польський бранець), 677-678 (свідчення про взаємини хана з Хмельницьким), 956-959 (посольство до Хмельницького), 1022, 1175 (відомості Шумовському про посольство до козаків)
- Транквіліон Кирило, архімандрит (сер. XVII ст.) (VIII-2) 89
- Транквіліон-Ставровецький Кирил (Ставровецький-Транквіліон Кирил), професор грецької мови, письменник (VI) 521, 522, 536
- Трас Ференц, див. Рац Ференц

- Траска (Thraska), хроніст **(II)** 367¹, 576
(III) 133, 138², 535
(IV) 25-27, 437
- Траслії, скіфський рід **(I)** 110
- Трачевський О., вч. **(IV)** 418², 420²
- Траян (Марк Ульпій Траян, Троян), римський імператор **(I)** 129, 130, 134, 179
- Требілій, див. Поліон Требілій
- Трембіцький, шляхтич **(VII)** 182²
- Трембіцький А., вч. **(V)** 641
- Тренята (Стройнат), братанич Мендовга, швагро Данила Романовича **(III)** 93
- Третьак, козак **(VIII-1)** 60
- Третьак Станіслав, київський шляхтич **(VII)** 422
- Третьак Ю. (Tretiak J.), вч. **(VII)** 438², 441², 445¹, 454⁴, 464¹, 471^{1,3}, 472⁴, 473³, 474², 478^{1,3}, 482¹, 589
- Третьяки, українська шляхетська родина **(VIII-2)** 115²
- Тржилятковський, слуга кам'янецького старости **(IX-1)** 242
- Тризна Йосиф, архімандрит Києво-Печерської лаври **(VIII-2)** 115²
(VIII-3) 125 (почесті Хмельницькому), 127 (невизначеність щодо козаччини), 134 (переговори з приднаїнськими князівствами), 140 (розмови з Киселем), 235
(IX-1) 26, 172, 327 (прохання до Ждановича покинути Київ), 328 (лист до литовських реґіментарів від 24 липня 1651 р.), 330 (урочиста зустріч Радзивіла в Києві), 561
(IX-2) 745-747 (опір Бутурлінові та подальша присяга цареві), 750, 767, 769-771, 796, 798 (зустріч царських воевод), 853 (нарада в Чигирині), 854, 855 (донос ченця Рафаїла), 859-860 (постулат церковної автономії), 861, 864, 865, 876, 993-996, 1005, 1034 (розмови з Матвєєвим), 1086 (конференція у Києві), 1509, 1515, 1519
- Тризна, уніат, кухмістр Великого князівства Литовського **(VIII-1)** 162
- Тризни, шляхтичі **(VI)** 598
- Трипольський Григорій, учень **(VII)** 421
- Трипольський М., вч. **(V)** 660
- Трипольський Марко, шляхтич **(VII)** 423
- Трипольський Парфен, шляхтич **(VII)** 422
- Трипольський Стефан, учень **(VII)** 421
- Трипольський Федір, шляхтич **(VII)** 422
- Трипольські, українська шляхетська родина **(VIII-2)** 115²
- Трисчан, рицар **(VI)** 347
- Трифільєв С., вч. **(I)** 58¹
- Трифон, козак з Бершади **(VIII-3)** 39
- Трица (Тгуса), польський посол **(IX-1)** 99², 103²
- Трігвасон Олаф, варяг, герой саги **(I)** 512², 513²
(II) 117¹
- Троїцький М., вч. **(II)** 605
- Тройден, великий князь литовський **(III)** 94
(IV) 13, 15^{1,2}, 16, 205
його брати **(III)** 94

- Тройден (Troydinus), мазовецький князь **(III)** 123, 124¹, 530, 534, 535
його жінка, див. Марія, донька Юрія Львовича, мати Юрія-Болеслава
його сини **(III)** 123
- Тромба Миколай II, див. Миколай II Тромба
- Трофимович Ісайя Козловський, див. Козловський Ісайя Трофимович
- Трохимович Дмитро, сотенний отаман **(VIII-1)** 316⁶
- Троцький П., вч. **(VII)** 407¹
- Трошевський (можл., Торський Гришко), козацький отаман з Литви **(VIII-2)** 37
- Трошка, органіст у Бересті **(VI)** 274
- Трошан Григорій, козацький посол **(VII)** 545
- Троян, див. Траян
- Трубецькі, князі **(IV)** 276, 278, 454
- Трубецької (Toubetzkoї A.), вч. **(II)** 569
- Трубецької Олександр, московський князь, воєвода **(IX-2)** 801 (переговори з козацькими послами), 808, 812, 813, 823, 905 (командування армією на південному напрямку), 909, 910, 913, 914, 919 (лист від гетьмана у справі військових операцій), 930 (прохання Золотаренка про допомогу), 937 (наказ іти на Радзивіла), 940, 943, 947, 948, 949 (погром Радзивіла під Шепелевичами), 952, 954, 955 (втрата зв'язку з гетьманськими військами), 961, 1020, 1022, 1028, 1031, 1154, 1155-1156 (облога із Золотаренком Старого Бихова), 1205, 1415
(X) 3, 19 (план відправлення в Україну з особливими дорученнями), 20, 21, 23, 24, 26-29, 31, 38-40, 43, 48, 50-52, 56, 77-79 (відмова уряду від посольства в Україну), 80, 87, 97-98 (ймовірна присутність при виборах київського митрополита), 111, 181, 183-185²
- Трубецької Олексій Микитич (Trubeski), московський князь, боярин **(VIII-3)** 210¹
- Трубіцин Н., вч. **(III)** 496¹
- Трувор (див. також: Рюрик, варязький князь - його брати), варязький князь, брат Рюрика **(I)** 382
- Трунковичі, шляхтичі **(VI)** 241
- Трутин Дмитро, корсунський наказний полковник **(IX-2)** 1467
- Труш, селянин **(VI)** 292
- Труш Черкашенин, отаман **(VIII-2)** 54
- Трушенко Карпо, чигиринський, пізн. київський полковник **(IX-1)** 566³
(IX-2) 665¹, 734 (участь у Переяславській раді), 840 (царська грамота)
(X) 205
- Трясило, див. Федорович Тарас
- Туад, див. Тульб
- Тугай-бей (Tohay-beu, Tokajbei), перекопський мурза **(VIII-2)** 17 (погром під Охматовим у 1644 р.), 165 (допоміжне військо Хмельницькому у 1648 р.), 170, 185 (перемога під Жовтими Водами), 192¹ (суперечки з ханом щодо здобичі)

- (VIII-3) 11-12 (пропозиції полякам надати козакам “удільну державу”), 21, 47, 50², 79 (пропозиції козакам наступати з-під Пилявців на Львів), 82, 86 (облога Львова), 90, 91 (контрибуція з львів’ян), 92 (похід на Замося), 96, 113, 118, 134², 146, 171 (смерть та її наслідки для козаків), 176
 (IX-1) 77, 87, 128, 317 (його наступник - новий перекопський бей), 435
 (IX-2) 958, 1123, 1144, 1491 *його брати* (IX-1) 435
- Тугорхан, половецький князь (II) 85, 88, 89, 115, 346, 532
його донька, жінка Святополка Ізяславича (II) 85, 107, 110
його внучка, жінка Андрія Володимировича Мономаховича (II) 115
- Тудельський Веніамін, див. Веніамін Тудельський
- Тудко (ймов., зменш. від Тудор), дружинник в умові 944 р. (I) 424
- Тудор (ймов., Тудко), дружинник в умові 944 р. (I) 424
- Тудор, тивун (II) 145, 147 (III) 217
- Тудор Сатмазович, чорний клубук (II) 549³
- Тука, київський дружинник (III) 305
- Тукальський Йосиф, пинський архіандрит (IX-2) 1380 (X) 98, 138
його брат (IX-2) 1380
вдова його брата, пізн. жінка Юдицького (IX-2) 1380
- Тула-Буга, див. Телебуга
- Тулд, див. Тульб
- Тулоб, див. Тульб
- Тулуй, син Темуджіна (II) 544
- Тулунбек, хан (III) 297¹
- Тульб (Туад, Тулд, Тулоб), дружинник в умові 944 р. (I) 424
- Туманський А., вч. (I) 233³, 257⁶, 276³, 296²
- Туманський Ф., вч. (VII) 501¹ (VIII-2) 205
- Тумасов Н., вч. (V) 108¹, 626
- Тундаль (Таудаль, Tundalus), ірландський рицар (VI) 346
- Тунерт Ф. (Thunert F.), вч. (IV) 148²-149²
- Тунман Г. (Thunmann H.), вч. (I) 603, 619, 623 (IV) 456
- Туптало Димитрій (VIII-2) 94
- Тур, князь (I) 321², 381² (II) 304, 307
- Тур, скандинавський бог (II) 269⁵
- Тур (ймов., див. Тор), слов’янський бог (I) 319², 321² (II) 304¹
- Тур, фундатор божниці на Подолі (II) 269
- Тур Никифор (Никифор), печерський архіандрит (V) 580, 610 (VI) 481, 486, 546, 553³, 563, 565, 567, 573 (VII) 404
- Тур Олексій, никольський архіандрит (X) 138
- Турбівські, шляхтичі (VI) 282
- Турган, мати султана Мегмеда IV, регентша (IX-2) 921¹, 1527
- Тургеньєв Денис, московський посол (IX-2) 957¹, 961³, 966, 1020-1023¹ (переговори з Хмельницьким)

- Турген'єв О. (Turgenevius A.), вч.
(III) 68³, 69^{·3}, 70¹, 299²
(IV) 419⁴
(VI) 438¹
- Турд (Dódr), дружинник в умові
944 р. **(I)** 424, 621
- Турецькі, шляхтичі **(VI)** 240
- Турма Абрам, жид **(VI)** 176
- Турне Е. (Tourmier E.), вч. **(I)** 105³
- Туровець Данило, козак з Ржищева
(IX-2) 884
- Туровець Іван з Корсуня, козацький
посол **(VIII-1)** 39, 118
- Туровський К. (Turowski K.), вч. **(I)**
75¹
(II) 576
(III) 112¹, 506, 528, 529, 532
(IV) 25², 174², 250², 281⁴,
316¹, 348¹, 351⁴, 426, 438,
446, 456, 504
(V) 438[·], 623
(VI) 59², 271^{2,3}, 300¹
(VII) 68², 95³, 137^{· 2}, 150¹,
192¹, 563, 564, 580
(VIII-1) 293²
- Туровський Кирило, див. Кирил,
туровський єпископ
- Туровські (помилк., Гуровські),
шляхтичі **(V)** 29
- Туровц, див. Туроц
- Туроц (Туровц, Turocz), хроніст
(II) 34¹, 97², 114¹, 117⁴, 145[·]
(III) 53¹, 129¹, 132¹
(IV) 439
- Турський Петраш, шляхтич **(IV)** 50
- Турчанський Андрій, депутат
(VIII-1) 170¹
- Турчинович О., вч. **(IV)** 426
- Туряк, див. Горчин
- Турянський, шляхтич **(V)** 266
- Турянський Федір, шляхтич **(VI)**
244
- Турянські, шляхтичі **(VI)** 240
(VIII-1) 182³
- Тустановський Іван, шляхтич **(VI)**
244
- Тустановський Лаврентій, див. Зи-
заній Лаврентій
- Тустановський Стефан, див. Зизаній
Стефан
- Тустановські, шляхтичі **(VI)** 240,
611
- Тутковський П., вч. **(I)** 280[·]
- Туша Полікарп, козацький отаман
(IX-2) 807³, 808[·]
- Тучапський Макарій (Макарій),
львівський владика **(V)** 437-
441
- Тушинський вор, див. Дмитро II
- Тхоревський Януш, козак **(VII)** 340⁵
- Тхоржевські, іронічна інтерпретація
польського прізвиська **(VIII-3)**
146
- Тшебіцький, коронний підканцлер
(IX-1) 457, 506, 508, 522,
528, 529¹, 544, 545
- Тшебуховський, пан **(VI)** 187
- Тшецецький, теребовельський під-
староста **(VIII-1)** 116
(VIII-3) 57, 182¹, 183
- Тюрін А.Ф., вч. **(II)** 77¹
(III) 539, 563
- Тяпинський Василь, перекладач
“Євангелія“ **(VI)** 331, 336,
401[·], 432, 433, 436, 437, 499
- Тьєполо Джованні, венеційський
посол **(VIII-2)** 18, 19, 20²,
21, 22, 24, 35, 142, 147, 197
- Тьєрі А. (Thierry A.), вч. **(I)** 154⁴
(VIII-2) 214

У

- Уваров О., граф **(I)** 30¹, 34², 202³, 539
(II) 565
(III) 387³, 392⁴, 394¹, 431², 561, 562
(V) 650
(VIII-1) 171²
(VIII-2) 212
- Уварова П. (помилк., Уворова), вч. **(II)** 378¹
- Уварови, їхня бібліот. **(VI)** 356¹, 358³, 360⁴
- Уводський М., вч. **(V)** 656
- Уворова (помилк.), див. Уварова П.
- Угерницький Олександр, шляхтич **(VI)** 244
- Угерницький Петро, можл., див. Угорницький Петро
- Угерницькі, шляхтичі **(VI)** 240, 251
- Угерчанський Артим, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Углицький Іван, покойовий митрополита **(IX-2)** 747¹
- Угорницький Петро (можл., Угерницький Петро), шляхтич **(VI)** 239
- Угрин Ісачко, жид **(VI)** 176
- Угрин Стефан, господар **(V)** 75¹
- Угровецькі, шляхтичі **(VI)** 626
- Удатний Мстислав, див. Мстислав, син Мстислава Ростиславича
- Удріште, посол від волоського воеводи до козаків **(IX-2)** 1185, 1310 (участь у семигородсько-українських переговорах)
- Уейський, стражник **(IX-1)** 412
- Уейський Рафаїл, стародубський підстароста **(VIII-3)** 34
(IX-1) 77
- Узбек, золотоординський хан **(I)** 510³
(III) 185, 297, 528
(IV) 21, 22, 24, 27¹, 28
- Уздемир, царевич **(VII)** 90
- Уйлакі Ласлав, посол Ракоція до козаків **(IX-1)** 128
(IX-2) 1309 (посольство для остаточного оформлення договору з козаками), 1312, 1313, 1319 (відомості про склад війська в поході Ждановича)
- Указ-мурза, можл., див. Оказ-мурза
- Укерт Ф. (Ukert F.), вч. **(I)** 123⁴, 542
- Улашевичі, половці **(II)** 530
- Улеб, воевода Ярослава Мудрого **(II)** 24
- Уленбек (Uhlenbeck C.), вч. **(I)** 244¹, 249⁵, 281¹
- Уліб, ймов., руський князь **(I)** 424
його жінка, див. Сфандрь
- Уліб, тисяцький князя Ігоря **(II)** 149
(III) 225
- Улу Мухаммед (ймов., Магомед, Магомед-хан, Мухамед), претендент на татарський трон **(IV)** 308, 318, 490
- Уляницький Б., вч. **(IV)** 107³, 215¹
- Улянівський, білоруський сотник **(IX-2)** 1223²
- Уляновський Б. (Ульяновський Б., Ulanowski B.), вч. **(III)** 89¹
(V) 642
- Ульбадіні, львівський торговець **(VI)** 190
- Ульріх Ріхентальський (Ріхентальський Ульріх, Richenthal Ulrich von, Ulrich von Richenthal), хроніст **(V)** 513², 514³, 517¹
- Ульфіль, засновник аріанської церкви у вестготів **(I)** 147, 148
- Ульяновський Б., див. Уляновський Б.

- Уманець Пилип, глухівський сотник **(IX-1)** 472
(IX-2) 691, 765, 1508
- Уманець Ф., вч. **(V)** 122⁷, 660
(VI) 630, 631
- Уманець Федір, глухівський сотник **(X)** 212
- Умерлі-ага **(VIII-2)** 16
- Ундольський В., вч. **(III)** 556
- Униченко Процик, сотенний отаман **(VIII-1)** 316⁶
- Уніховський Казимир, польський посол **(IX-1)** 450
- Уніховський Криштоф, польський посол **(IX-2)** 645, 1537
- Унковський Василь, московський посол **(IX-1)** 18, 57, 60¹, 61, 65³, 80, 81, 88³, 107⁷, 112-119, 126-128, 145³, 146, 154, 207, 211, 372, 451
(IX-2) 912⁵, 1540
його син **(IX-1)** 118
- Унковський Григорій, московський посол до Хмельницького **(VIII-2)** 166
(VIII-3) 59², 145³, 161¹, 166¹, 172-173 (царські претензії на польський трон), 174-176, 177 (вивідування промосковських настроїв в Україні), 244, 245, 246^{1, 3}, 250³, 251, 274¹
(IX-2) 910
- Унятицькі, шляхтичі **(VI)** 240, 611
- Упир Лихий, священник **(III)** 462
- Урак-мурза (Орак-мурза) ногайський **(VIII-1)** 262
(IX-1) 556
- Урбан II, папа **(II)** 79
- Урбан V, папа **(IV)** 41², 44, 48, 49
- Урбан VI, папа **(IV)** 123, 131
- Урбан VIII, папа **(VIII-1)** 15, 16, 18, 94, 95, 97, 149, 166, 167, 172-177, 179, 180, 189, 191-193
(VIII-2) 5, 6, 109-112
- Уривков Асан, брянський вістун **(IX-1)** 570, 572, 575²
- Уриїн, біблійн. **(III)** 410
- Урош, угорський бан, дядько короля Гейзи **(II)** 152, 166
його донька, див. жінка Володимира Мстиславича
- Уруба, половецький старшина **(II)** 104
- Урусовичі, половецькі князі **(II)** 531
- Урустай, мінський князь **(IV)** 72
- Уруські, шляхтичі **(VI)** 240
- Ур'яненко Семен, див. Одеяненко Семен
- Ус Семен, селянин **(VI)** 292
- Усов С., вч. **(III)** 352¹, 547
- Успенський А., вч. **(I)** 96⁴, 166¹, 231², 236³, 432¹, 433³, 452¹, 464⁷, 467², 486¹, 496¹, 497⁷, 557, 559, 564, 573, 610, 615, 618
- Успенський Порфирій, чигиринський єпископ, візантолог **(IX-2)** 967¹
- Успенський Ф., вч. **(II)** 524³, 526¹, 530³, 536⁴, 560, 561
(III) 421³, 558
(VI) 371¹, 553²
- Устиянович Корнило, український художник **(II)** 7¹
- Устокасимов Кутлумаєт, товмач у московському посольстві **(IX-2)** 1020-1023 (відправлення до Криму на царське прохання)
(X) 148
- Устрицький Василь, учень **(VII)** 421
- Устрицькі, шляхтичі **(VIII-1)** 182³
- Устрялов М., вч. **(III)** 248⁴
(VI) 441²
(VII) 583
(VIII-2) 212

406

Ут, руський князь або намісник у
944 р. **(I)** 174, 424

Утін Я., вч. **(III)** 549

Уханський, холмський біскуп **(V)**
494

(VI) 413³

Уханський Якуб, див. Якуб IV
Уханський

Ущани, овруцькі шляхтичі **(V)** 99²
(VI) 281

Ущановський Ян, ротмістр **(IX-2)**
1405

Ф

- Фабіан, кременецький золотник (VI) 274
- Фадлан ібн-, арабський подорожник (I) 257, 271, 277, 288, 293, 295³, 296, 297, 299, 300, 306², 310, 312, 313, 323, 325-328, 330-333, 336, 347², 348, 349 (III) 386
- Факіх ібн-аль-, арабський письменник I-II ст. н.е. (I) 194, 292¹
- Фаларід (Фаляріс), легендарний тиран (VII) 238, 239¹ (IX-1) 588
- Фалібовський, його текст (VI) 390²
- Фаляріс, див. Фаларід
- Фальмераєр Я., вч. (IV) 296²
- Фальчевський Станіслав, див. Хвальчевський Станіслав
- Фамінцин О., вч. (I) 315³, 318^{1,2} (VI) 615, 622
- Фарафунта-Блажовський Мартин-Олександр (Блажовський-Фарафунта Мартин-Олександр), шляхтич (VI) 244
- Фарзой, варварський цар (I) 90³
- Фаркаш, син челядника (II) 500
- Фармаковський Б., вч. (I) 88³, 540
- Фастовець Гришко, сотник (VII) 311
- Фастовець Мисько, полковник (VII) 311
- Феденко П., вч. (IX-2) 1548, 1549
- Федина з Рашкова, посол до Буджацької орди (VIII-3) 175
- Федір, білгородський єпископ (III) 263³, 264¹
- Федір, боярин Михайла Всеволодовича (II) 253 (III) 569
- Федір, володимирський єпископ (III) 264¹
- Федір, грек, посол єрусалимського патріарха (IX-2) 1097-1098 (відомості про ставлення султана до козаків і до поляків)
- Федір, див. Хведор
- Федір, елецький князь (IV) 71
- Федір, катедральний проповідник (VIII-1) 91
- Федір, київський князь (III) 172-174¹, 182 (IV) 17, 73-75, 78, 81 (V) 389
- Федір (Кобринський Федір, Федір Кобринський), кобринський князь (VI) 151
- Федір, козельський князь (IV) 71³
- Федір, луцький єпископ (V) 396
- Федір, львівський дяк (VI) 530
- Федір, митрополит (III) 266²
- Федір (Несвизький Федір), несвизький князь (IV) 168, 175, 210, 211, 215, 217, 218¹, 408, 475, 479, 480 (V) 30
його батько, сини, родина (IV) 168², 175, 217
- Федір, ніжинський міщанин (IX-1) 17
- Федір, пинський князь XIII ст. (II) 310
- Федір, пинський князь XV ст., брат Івана Ярославича (V) 158, 286, 488 (VI) 305
- Федір, ростовський єпископ (III) 269¹, 276¹, 282, 283, 358
- Федір, св. (I) 475 (II) 44¹ (IX-1) 204¹
монастир (II) 154, 156, 265, 298, 353, 383 (III) 168³, 220, 420

- Федір (Корибутович), син Корибута Ольгердовича, князь **(IV)** 168, 194², 204, 480
- Федір (Theodor Koriatovicz), син Кориата Гедиміновича, подільський князь **(I)** 223 **(II)** 581 **(IV)** 79 (осадження на Поділлі), 90¹, 141, 166, 167, 170-171 (відібрання Поділля Витовтом у 1393 р.), 172 (перебування в Угорській Русі), 173, 216³, 457, 467 **(VII)** 82³
- Федір (Любартович), син Любарта Гедиміновича, волинський князь **(IV)** 122, 132, 134², 135, 162-164 (відібрання Луцька Ягайлом), 166-170, 173, 174, 176, 196, 467, 471, 472, 513 **(V)** 9, 40, 252³, 311², 314³, 449, 637
- Федір, син Олександра Патрикеевича, ймов., див. Федір Олександрович
- Федір (Любарт-Федір), син Ольгерда Гедиміновича, ратенський князь **(IV)** 122, 169, 170², 174, 196¹, 513-516 **(V)** 29, 33 *його жінка*, див. Ольга
- Федір, син Патрикія Наримунтовича, путивльський, рильський князь **(IV)** 455, 513
- Федір (Федюшко), син Федора Ольгердовича (ймов.) **(IV)** 169³, 170², 196¹, 197¹, 516
- Федір, слуга **(VI)** 292
- Федір, спудей **(VI)** 487
- Федір, товариш Савича, посол до Криму **(IX-2)** 889
- Федір, торуський князь **(III)** 180¹ **(IV)** 71
- Федір, турово-пинський князь, др. пол. XIII ст. **(II)** 588
- Федір, церковне ім'я, див. Хмельницький Богдан
- Федір Авукар **(VI)** 484⁵, 489¹, 498
- Федір Дмитрович, князь **(V)** 252³
- Федір з Царгорода, домініканський вікарій **(V)** 512
- Федір Іванкович (Іванкович Федір), сестринець Острозьких **(V)** 102
- Федір Іванович, московський цар, син Івана IV Грозного **(VIII-2)** 61
- Федір Кобринський, див. Федір, кобринський князь
- Федір Михайлович (можл., Волошин Федір), подільський полковник **(X)** 295
- Федір Мстиславич, новгород-сіверський князь **(III)** 178³
- Федір Никитич, див. Філарет, московський патріарх
- Федір Олександрович (ймов., Федір, син Олександра Патрикеевича), путивльський князь **(IV)** 72, 455
- Федір Святославич, князь, посол Гедиміна **(III)** 174²
- Федір Сенькович, маляр **(VI)** 376¹, 377 *його жінка*, див. Попівна Анастасія
- Федір Студит, див. Теодор Студит
- Федко Панасович, лебединівець **(V)** 364
- Федор, див. Федір
- Федора, донька Ольгерда Гедиміновича **(IV)** 69
- Федора, донька Романа Мстиславича, жінка Василька Володимировича, невістка Володимира Ярославича **(II)** 448

- Федора (Пронська), сестра Михайла Олельковича **(IV)** 271, 272²
- Федора, холмська черниця **(III)** 168³
- Федоренко Іван (можл., див. Богун Іван; Гавритенко, Федоров Іван), кальницький полковник **(VIII-3)** 176, 190, 277 **(IX-2)** 689-690 (посол від гетьмана до Бутурліна), 722, 723, 729, 735¹, 1523, 1548 *його син (IX-2)* 690
- Федорець, єпископ **(III)** 488
- Федоров Іван, див. Федоренко Іван
- Федоров Іван, див. Федорович Іван
- Федоров Матвій, запорізький отаман **(VIII-2)** 53
- Федоров Остап, див. Федькович Остап
- Федорович Богдан, див. Богдан Андрушкович
- Федорович Богдан, селянин **(VI)** 292
- Федорович Гаврило, московський посол **(IX-2)** 900³, 901¹, 904
- Федорович Іван (Друкар, Федоров Іван, Fedorowicz Iwan), московський емігрант **(VI)** 220⁶, 376¹, 437, 439, 473, 490, 511, 512³, 536²
- Федорович Іван, син друкаря **(VI)** 536²
- Федорович Ілляш **(VII)** 528
- Федорович Марко Македонянин (Македонянин), посол **(VII)** 525
- Федорович Мартин, случький купець **(IX-2)** 1271
- Федорович Микола (Хведорович Микола, Ходорович Микола), козацький отаман під Сучавою **(IX-1)** 589-591, 593, 595, 596, 598, 599 **(IX-2)** 686, 774³
- Федорович Петро, ректор Віленської колегії **(VI)** 560
- Федорович Сасько (Сашко), козак **(VII)** 216
- Федорович Сасько (Сасько), козацький сотник, пізн. полковник **(VII)** 204, 205, 214, 216, 221-223, 274³, 281¹¹, 282¹, 291
- Федорович Семен, міщанин **(IX-1)** 18
- Федорович Тарас (Трясило), козацький гетьман **(VIII-1)** 56, 62, 63, 71, 72, 101, 113-115, 117, 120, 136⁴
- Федорович Тимош, полковник **(VII)** 473
- Федорович Филон, міщанин **(IX-1)** 18
- Федотов О., див. Федотов-Чеховський О.
- Федотов-Чеховський О. (Федотов О., Чеховський-Федотов О.), вч. **(VI)** 311³
- Федюшко, див. Федір, ймов., син Федора Ольгердовича
- Федя, господар **(V)** 67¹
- Федька, кам'ячанин **(X)** 275
- Федька, новохрещений жид у Ромно **(IX-1)** 420
- Федько, маляр **(VI)** 376¹
- Федько з Млиниц, шляхтич **(VI)** 237
- Федько з Чолганець, шляхтич **(VI)** 237
- Федько Ігнатів, козак **(IX-1)** 80, 81
- Федькович Остап (Федоров Остап), підписок гетьманської канцелярії **(IX-2)** 1233 (посольство зі Скоробогатим до Москви), 1421 (вивідування московських послів), 1426
- Федьковичі, шляхтичі **(V)** 33
- Феєр Г., див. Фейєр Г.

- Фейер Г. (Феєр Г., F., Fejér G.), вч.
(I) 154⁴
(II) 145⁷, 250³, 449¹, 458²,
 459^{1, 2}, 460⁵, 486², 487⁷, 488⁶,
 489^{3, 5}, 490⁶, 492¹⁻³, 493¹⁻³,
 494^{7, 1}, 496^{2, 8}, 497⁷, 498^{1, 5},
 500², 501², 502^{1, 2, 3, 5}, 503^{2, 4},
 504¹⁻⁴, 546⁴, 582, 611
(III) 18², 29⁷, 50¹, 51², 61¹,
 62¹, 67¹, 72⁷, 98³, 99⁴, 100¹,
 119³, 120^{7, 1}, 516-518
(IV) 29^{2, 3}, 42⁴, 102^{2, 4}, 114¹,
 121¹, 440-442, 444, 504
(VI) 24^{5, 7}, 25¹
- Феогност, див. Теогност
 Феодосій, див. Теодозій
 Феодосій, див. Теодосій, засновник
 Печерського монастиря, св.
 Феодосій, луцький владика
 (XVI ст.) **(V)** 486
 Феодосій Киновіарх, його книга
(VI) 339⁷
 Феодосій Печерський, див. Теодо-
 сій, засновник Печерського
 монастиря, св.
 Феодул, псевд., див. Вишенський
 Іван
 Феопемпт, митрополит **(I)** 518
 Феофілакт Іванович (Іванович Фе-
 офілакт), учень **(VII)** 414
 Феофілактов К., вч. **(I)** 31³
 Фердинанд II, австрійський імпера-
 тор **(VII)** 438, 442, 519
(VIII-1) 129¹, 135¹, 141¹, 168,
 279
(VIII-2) 9
його донька **(VIII-2)** 9
 Фердинанд III, австрійський імпе-
 ратор **(VIII-1)** 205
(VIII-2) 9
(VIII-3) 109, 157, 241
(IX-1) 53, 83, 84, 89², 109,
 130⁴, 134 (посол до султана),
 142-143 (Польща шукає до-
 помогу), 160, 165, 230, 385,
 405, 454, 464, 484, 498, 506,
 510, 522, 531, 533, 577, 584
(IX-2) 900¹, 904, 1074, 1095,
 1097, 1164, 1176, 1183 (про-
 позиції польської корони),
 1187, 1219 (посередництво
 між поляками і Москвою),
 1232, 1234^{1, 4}, 1241, 1245,
 1276, 1282-1284, 1325, 1338-
 1339 (плани посередництва
 між поляками і козаками),
 1340-1341 (посольство Пар-
 чевича і Маріановича до
 Хмельницького), 1344 (по-
 слання гетьманові), 1345-
 1346 (донесення Ренігера з
 Царгорода), 1351, 1355,
 1360-1362 (послання від
 Хмельницького), 1364 (згода
 козаків на посередництво та
 умови для цього), 1366, 1367
 (звідомлення Маріановича
 про козацьку раду), 1375
 (змова із султаном), 1376,
 1396, 1409, 1414, 1415, 1418,
 1425, 1427, 1434, 1441
 Ференц, кременецький прихожий
(VI) 274
 Ферідун-бей **(IV)** 311¹
 Феско, селянин **(VI)** 292
 Феслер І.-А. (Fessler-Klein I.), вч.
(III) 30⁷, 120²
(IV) 44²
 Фетак, татарин на службі у Любо-
 мірського **(IX-2)** 705³
 Филемон **(I)** 280⁷
 Филимонов Ю., вч. **(I)** 509⁴
 Филимонович Максим, ніжинський
 протопоп **(IX-2)** 748 (прися-
 га цареві), 929² (вплив на
 Золотаренка), 934 (остері-
 гання могилівців від Моск-
 ви), 963, 1082-1083 (лист від

- Поклонського), 1084 (лист від Радзивіла), 1112, 1153, 1154-1155 (приїзд у царську ставку та одержання привілею), 1156
(X) 52-53¹ (лист окольничому Ртішеву про українські справи), 101, 138, 139 (посланець від митрополита до Пушкаря), 142, 157-158 (посольство до Москви), 160, 172, 182, 186, 189-190 (роз'яснення в Москві щодо українських справ), 193, 207
 Филип, галицький боярин **(III)** 29
 Филип, див. Філіп
 Филип, козак із сотні Котла **(IX-2)** 1276, 1277
 Филип, львівський русин **(VI)** 175
 Филип, митрополит **(IX-2)** 1538
 Филип, митрополічий повірник **(VIII-1)** 21
 Филип, священик **(VII)** 519, 533, 536, 540¹, 544²-546^{2,5}, 549
 Филипець (можл., див. Филип; Philipiec), козацький полковник **(IX-1)** 236, 247, 312
 Филипиха, див. Хмельницька-Золотаренко Ганна, третя жінка Хмельницького
 Филипко Санько, городецький міщанин **(VI)** 257²
 Филип (можл., див. Филипець), козацький полковник, перший чоловік Ганни Золотаренко **(IX-1)** 312 **(IX-2)** 1477
 Филипівич Лаврин, львівський маляр **(VI)** 376¹
 Филипівські, українська шляхетська родина **(VIII-2)** 115²
 Філіппов Ол., вч. **(III)** 539
 Филон, Федорів син, ніжинський міщанин **(IX-1)** 17
 Филон з Переяслава, козацький делегат на комісію 1630 р. **(VIII-1)** 118
 Филон Кмита, див. Кмита Филон
 Филоненко, городовий отаман з Красного **(IX-2)** 730
 Филоненко, козацький отаман, пізн. корсунський полковник **(VIII-1)** 45, 202, 307, 308, 309²
 Филоненко, писар у митрополита **(IX-2)** 747
 Филотей, патріарх **(V)** 393, 395
 Филотей, старець **(V)** 520, 522¹
 Филя, див. Філя
 Филь, сяноцький міщанин **(V)** 148²
 Фицек, львівський міщанин **(VI)** 175
 Філалет, див. Бронський Христофор
 Філалет, православний полеміст **(VIII-1)** 75
 Філарет (Гумілевський Д.), архієп., вч. **(I)** 522² **(II)** 76², 348⁹, 557, 563, 564, 603 **(III)** 169¹, 172², 175², 177², 178², 267³, 471¹, 478¹, 540, 561 **(V)** 387, 655 **(VIII-1)** 194⁴ **(VIII-2)** 75², 76¹, 77¹, 198, 199
 Філарет (Федір Никитич), московський патріарх, батько московського царя Михайла Федоровича **(VII)** 391¹, 428, 450, 522-524 **(IX-2)** 817, 907
 Філевич І., вч. **(I)** 74², 76³, 77³, 163¹, 189^{2,8}, 202¹, 203¹, 204³, 206³, 221⁵, 222¹, 373¹, 374¹, 550, 557-559 **(II)** 570, 579

- (III) 12¹, 121¹, 134⁴, 141^{2, 6}, 142², 171³, 525, 528, 543
 (IV) 23², 24², 25², 32³, 33², 34¹, 40², 43¹, 44⁶, 52¹, 434, 436-439, 441, 444, 446, 447, 488
- Філіп, див. Филип
- Філіп, маляр (V) 501
- Філіп, монах, автор “Діонтра” (“Зерцала”) (VI) 345¹, 346
- Філіп, німець, лікар Олесницького (IX-2) 920²
- Філіп, римський король (III) 27
- Філіп I, французький король, син Анни Ярославни (II) 33
- Філіп II, іспанський король (VI) 193
- Філіп II Македонський (Македонський Філіп) (I) 120, 139
- Філіп Араб (Араб Філіп, Марк Юлій Філіп), римський імператор (I) 131
- Філіпецький, жовнір (IX-2) 1069
- Філонард, нунцій (VIII-2) 111, 112
- Філотей, автор (VI) 558³
- Філя (Филя, Фільній Атилій), угорський воєвода (II) 498
 (III) 38, 39, 60-62¹, 515
 його син (III) 62¹
- Фільній Атилій, див. Філя
- Фінке Г. (Finke H.), вч. (V) 512¹, 514²
- Фінкель Л., вч. (II) 558
 (V) 648
- Фіоль, див. Швайполт Фіоль
- Фіркович З., вч. (I) 577, 578
- Фірлей, шляхтичі (VI) 280, 420
- Фірлей, люблінський воєвода (IV) 289
- Фірлей Андрій, белзький каштелян (VIII-3) 67 (посередництво в переговорах між Вишневецьким і Заславським), 106 (польний гетьман коронний), 180 (розгортання військ на Горині), 181 (намір опанувати Волинь), 182¹, 183 (рішення про закладання табору під Збаражем), 184² (заклик до походу на Київ), 186 (оборона Збаража), 222
- Фірлей Р. (Firlej R.), вч. (V) 307¹, 642
- Фірлей Ян, шляхтич (VII) 546¹
- Фірнгабер Ф. (Firnhaber F.), вч. (II) 494¹
 (V) 512¹, 514^{1, 2}, 517¹
- Фірсов М., вч. (III) 566
- Фішер В. (Fischer W.), вч. (I) 454¹
- Фішер Е. (Fischer E.), вч. (I) 135^{1, 2}
- Фішер М. (Fischer M.), вч. (III) 518
- Фіялек Я., вч. (III) 274⁴, 543, 544
 (V) 386¹, 387¹, 395⁴, 397², 460⁴
- Флавій, див. Йосиф Флавій
- Флеров І., вч. (V) 658
 (VI) 506¹, 632
- Флор, св., монастир (V) 264
- Флоринський В., вч. (I) 262⁷
- Фогт Ф. (Vogt F., Vogt F.), вч. (I) 148¹
- Фойгт Й. (Войгт Й., Voigt I.), вч. (II) 369⁶, 371⁴
 (III) 77⁴, 102¹, 139¹, 523
 (IV) 16¹, 28¹, 34¹, 141², 169², 177³, 234¹, 425
 (VI) 184¹
- Фока Варда, див. Варда Фока
- Фока Никифор, див. Никифор Фока
- Фокша, молдавський капітан (IX-1) 543
- Фольтан Якуб, селянин (VI) 267
- Фома, св. (V) 606
- Фома, слуга (V) 170¹
- Фома, смоленський пресвітер (III) 470, 474, 475, 500¹
- Фома, чернець (VI) 309
- Фомин Грицько, чигиринець (X) 240

- Фомін Іван, московський посол (IX-1) 473, 500, 525 (оповідання Хмельницького про похід його сина Тимофія в Молдавію), 536-539, 545-547 (запис оповідання Мужиловського та Бурлія про посольство до Москви), 552-556² (збір інформації про військові та внутрішньополітичні події), 558, 561, 562, 564-569 (переговори в Чигирині у липні 1653 р.), 570, 571, 573, 575², 580-581 (оповідання Хмельницького про другий похід його сина Тимофія в Молдавію) (IX-2) 609, 612, 614-619 (посольство до гетьмана), 620, 621, 723, 724, 1232, 1254-1255 (вісті гетьманові про віленські переговори), 1349, 1415, 1416, 1422, 1528
- Фомін Івашко, син піддячого Івана Фоміна (IX-1) 566, 568 (IX-2) 615
- Фомка, козак (VIII-2) 36
- Фороща, козацький посол з полку Нечая (IX-2) 1273
- Форрер Р. (Forger R.), вч. (I) 28⁷
- Форстен Г., вч. (VII) 583 (VIII-1) 129², 135¹, 215⁵ (IX-1) 126²
- Фортат, львівський вірменин (VI) 63
- Фортинський Ф., вч. (I) 455¹ (II) 558
- Фортуна Яшко, шляхтич (VI) 236
- Фортунатов Ф., вч. (I) 245¹
- Фосберг Ф. (Vossberg F.), вч. (IV) 49⁵, 106²
- Фотинський О., вч. (VI) 310¹, 311^{1, 3}, 321⁴
- Фотій, київський митрополит (III) 248⁷ (V) 398-399 (конфлікт з Витовтом), 399 (невдала поїздка в Литву), 400, 401, 402 (анафема на Цамблака), 403 (примирення з Витовтом), 409, 518, 655 (VI) 344, 352⁷
- Фотій, редактор т.зв. Новоканона (III) 289
- Фотій (Photius), царгородський патріарх (I) 315¹, 393, 402-405, 410, 511, 518, 519, 566, 617 (III) 279³, 285
- Фрагштайн (Крагштайн), австрійський резидент при польському дворі (IX-2) 1231 (чутки про козацькі бунти проти гетьмана), 1243 (чутки про "лукавство" Хмельницького), 1333, 1339 (повідомлення про союз Ракоція з козаками), 1365² (чутки про смерть гетьмана)
- Франківський, вч. (IX-1) 24²
- Франко І., вч. (I) 565, 600 (III) 473⁷, 498¹, 499¹, 560, 562, 564 (V) 147⁷, 555³, 557¹, 592^{2, 5}, 659 (VI) 346⁴, 348¹, 363¹, 364⁴, 365², 471¹, 475², 476¹, 551¹, 552^{3, 7}, 555³, 629, 630 (VII) 238⁷, 326^{2, 3}, 409¹, 574, 575 (VIII-2) 134², 207, 221, 223 (IX-2) 1132
- Франко І., помилк., див. Франко О.
- Франко О. (помилк., Франко І.), вч. (I) 355¹
- Франтішек (Празький Франтішек), празький канонік, хроніст (III) 132, 138, 534

- (IV) 22, 27², 436
- Францев В., вч. (I) 557, 558
- Франциск de Cantello з Кафи, купець (VI) 58
- Фредегар (Fredegar), хроніст (I) 165¹
- Фредри, шляхтичі (VI) 250
- Фредро, шляхтич (V) 105
- Фредро з Плішович, шляхтич (VI) 238, 239
його донька, див. Ядвіґа
- Фредро Ян, шляхтич (V) 282
- Френ (Frähn Ch.), вч. (I) 227¹, 297⁴, 603, 616
- Фріанд, син Африкана (I) 612
- Фрідберг Я., вч. (IV) 481
- Фрідерік III, датський король (IX-2) 1314
- Фрідерічі, львівський міщанин (V) 366
- Фрідріх (Ольденбурзький Фрідріх), гольштинський герцог (IX-1) 126
- Фрідріх, граф, посол на Русь (II) 65³
- Фрідріх, імператор (II) 442¹
- Фрідріх, кардинал (IV) 261¹
- Фрідріх II Войовничий Бабенберг (Бабенберг Фрідріх II, Friedrich II), австрійський герцог (III) 51, 53, 68¹, 74
його племінниця, перша жінка Романа Даниловича, див. Гертруда
- Фрідріх Великий, імператор (III) 208
- Фрідріх Вільгельм (Friedrich Wilhelm), бранденбурзький курфюрст (VIII-3) 103²
(IX-1) 83², 94, 429, 477
- (IX-2) 1014 (наступ на Поділля), 1079 (повідомлення шведського короля про намір воювати з Польщею), 1163 (наступ шведів), 1248 (плани формування ліги України і Семигороду), 1255, 1279 (укладання договору зі шведським королем), 1280 (бої під Варшавою), 1305 (позиція шведського короля у переговорах з Ракоцієм), 1306, 1313, 1319, 1380 (спільні військові дії зі шведами), 1399, 1406 (мирний союз із Польщею), 1408 (донесення резидента при Карлі), 1426, 1431 (лист з Калугером до Хмельницького), 1432 (відновлення переговорів з польським королем)
(X) 66, 67, 321
- Фрізендорф, колишній шведський посол до Португалії (IX-2) 1279 (доручення посольства до козаків), 1283 (інтриги Радзейовського), 1284
- Фрол, св., монастир (IX-1) 333
- Фролос, філософ (VI) 362
- Фронтин, античний письменник (I) 120¹
- Фруді (Fródi), варязький воїн (I) 621
- Фундуклей I., вч. (II) 562
- Фурнаграфіот Діонізій, див. Діонізій з Фурни Аграфійської

X

- Хавський П., вч. (III) 457²
 Хаджибей, див. Качбей
 Хаджи Алі з Алеппо, турецький купець (VI) 71
 Хаджи Гасан, турецький купець (VI) 71
 Хаджи Гірей (Ач Гірей, Ачжи Гірей, Давлат-бердий, Девлад-бердий, Девлет-бирди, Хаджи-Девлет Гірей, Edigei, Hadgi-Dewlet Chérai), кримський хан (IV) 85-87, 200, 244, 249, 303, 306-308 (рід і особа), 309 (побут у Литві), 310-311 (сформування Кримської орди), 318-319 (політика щодо Литви і Польщі), 320^{1, 4}, 321, 335, 458-461, 488-489 (гіпотези про тотожність з Девлет-бірди), 490
його батько (IV) 306, 459
його родина, сини (IV) 311, 319, 320¹, 321
 Хаджи-Девлет Гірей, див. Хаджи Гірей
 Хаджи-Мустафа (Аджи-Мустафа), татарський посол до Швеції (IX-1) 175
 Хайдер, брат Нур Девлета, кримський претендент (IV) 323, 324
 Халанський М., вч. (I) 383¹, 401², 402², 430¹, 436¹, 446², 447¹, 538², 546, 573, 575, 613
 (III) 496¹
 (VI) 615
 Халецький, берестейський староста (V) 606, 612
 Халецький Михайло, овруцький староста (V) 35
 Халецькі, шляхтичі (V) 35
 (VI) 280, 598
- Халіль-баша, турецький урядовець (VII) 514
 (VIII-1) 25⁴
 Хальдун ібн-, арабський письменник (IV) 81³, 295
 Ханенко Б., вч. (I) 48², 52², 54¹, 56¹, 57², 58³, 246²
 (II) 286⁴
 (III) 398^{1, 3, 5}, 399^{3, 4}, 400¹⁻³, 444³, 447^{2, 5}, 448¹, 452¹, 556
 Ханенко Михайло, уманський полковник (IX-2) 1300 (зустріч із семигородським послом Шебеші і Брюховецьким в Умані), 1311 (одержання наказу про виступ на допомогу Ракоцієві)
 (X) 38, 124, 139, 141 (місія до Пушкаря), 146 (два листи до Виговського), 159, 160, 163, 229 (бої під Полтавою), 239, 268, 288 (лист до Виговського про ситуацію під Меджибожем), 350 (чутка про похід в Угорщину)
 Харабура Юрко Солтик, див. Солтик Юрко Харабура
 Харевський, слуга Пясочинської (IX-1) 387
 Харевський Петро, див. Харжевський Петро
 Харжевський Петро (Харевський Петро, Харжовський Петро), новгород-сіверський підсудок (IX-1) 78⁵, 79⁷, 402
 Харжовський Петро, див. Харжевський Петро
 Харитонов Федір, п'ятдесятник у Остриниці (VIII-2) 75¹
 Харитонович Ілля, див. Харків Ілля
 Харитонович Якуб, товариш Нечая (IX-2) 1259
 Харків Ілля (Харитонович Ілля), посол до Москви (IX-2) 795

- Харлампович К., вч. **(III)** 557
(VI) 333^{1, 4}, 335⁴, 342⁷, 443¹,
 446¹, 448¹, 449², 450², 453⁷,
 476¹, 484^{1, 2}, 487³, 490¹, 509¹,
 512³, 517², 519¹, 521², 526¹,
 529¹, 543², 594¹, 612, 613,
 630-632
(VII) 414^{2, 3}, 584, 587
(VIII-1) 319
(VIII-2) 91²
(IX-1) 219², 469⁷
(IX-2) 852¹, 865³, 1374, 1375²
(X) 271³
- Харленський Ян., брацлавський
 каштелян **(V)** 340⁷
- Харленські, шляхтичі **(VI)** 277, 279,
 280
- Харлінський, київський шляхтич
(VII) 334
- Хартахай Ф., вч. **(IV)** 486
(VII) 71²
- Хасан ібн-ель-, історик XIII ст. з
 Табарістану **(I)** 403, 433, 434
- Хасан-абу-Зейд (Зейд абун-), володар
 Табарістану др. пол. IX ст.
(I) 403, 416
- Хаукаль ібн-, арабський географ
 X ст. **(I)** 196¹, 229, 293-297⁶,
 298, 300, 301, 307⁷, 444, 460-
 462, 468, 569, 613, 616
- Хачбей, див. Качбей
- Хачерес, вірменин **(VI)** 58
- Хвальчевський Петро, студент Лип-
 ського університету **(VI)**
 337³
- Хвальчевський Станіслав (Фальчев-
 ський Станіслав), пинський
 староста **(V)** 113¹, 114⁵,
 115^{2, 3}, 139^{1, 2}, 140¹, 142¹, 209,
 276², 291^{4, 5}, 362⁶, 365²
- Хвальчевські, шляхтичі **(VI)** 277
- Хвасько, козацький полковник
(IX-1) 280³
- Хведевич Миколай, хорунжий **(V)**
 116¹
- Хведець, тивун **(VI)** 267⁵
- Хведина, селянин **(VI)** 267⁵
- Хведір, козак Кропивенського пол-
 ку **(IX-1)** 248⁷
- Хведор, мазур **(VI)** 267
- Хведорович Микола, див. Федоро-
 вич Микола
- Хведоровський, красноставський
 міщанин **(VI)** 256
- Хведько, німець **(VI)** 267
- Хведько з Жабча **(IX-1)** 266
- Хведькович Стецько, тивун **(V)** 366
його син (V) 366
- Хвесько, хорунжий Жаботинської
 сотні Чигиринського полку
(VIII-3) 274
- Хвилицький, капітан **(IX-1)** 96
- Хвойко В., вч. **(I)** 30², 34², 36^{1, 3}, 37¹,
 39¹, 44⁴, 48², 53², 246¹, 253³,
 257³
(II) 281⁷
- Хвольсон Д., вч. **(I)** 271³, 276³, 282¹,
 294^{4, 5}, 295^{1, 3}, 297^{1-5, 7}, 299²,
 300², 315¹, 325¹, 423¹, 577,
 607
(III) 360²
- Хельмер-бек, ногайський татарин
(IX-2) 1310
- Херсонесець Скит, див. Скит
 Херсонесець
- Хжисковський Матис, кременець-
 кий міщанин **(VI)** 274
- Хиждеу Богдан Петричейку (Häs-
 de4), вч. **(II)** 421⁶
- Хиждеу Ол., вч. **(II)** 521³
- Хилвудій (Псевдохилвудій), ант-
 самозванець **(I)** 180, 371
- Хилвудій, грецький воєвода, наміс-
 ник Юстиніана на Дунаї **(I)**
 178-180, 371
- Хилич, боярин **(III)** 307

- Хилков, білгородський воєвода (**X**) 203, 211, 212², 220³, 221
- Хилков Федір Андрійович, стародубський, пізн. путивльський воєвода (**IX-1**) 58, 59, 66, 67, 427, 435, 436, 438, 466, 467, 481, 482, 493, 547, 548, 569
(**IX-2**) 642¹
- Хиневичі, овруцькі шляхтичі (**V**) 99²
- Хитрово Богдан Матвійович, окольничий (**IX-2**) 637
(**X**) 3, 27, 93-94 (план посольства в Україну), 119, 120-123 (інструкція щодо дій в Україні), 127, 129 (тогочасна характеристика), 131, 134-137, 138-142 (Переяславська рада і перевибори Виговського на гетьманство), 143³, 144-145 (Переяславський договір 1658 р.), 146-147 (спроби переконати козацьку опозицію), 153 (присяги Пушкаря), 154, 155, 157, 160, 164, 166, 167, 170, 172, 175, 178, 185-190, 192, 193, 199, 200, 204, 206, 216, 226, 238, 248, 253, 265, 271, 273, 308, 343, 349
- Хільчевський І., вч. (**VIII-2**) 219
- Хласович Селивон, старець (**V**) 358¹
- Хлебніков М., вч. (**III**) 539, 546
- Хлебовський, ротмістр (**IX-2**) 702
- Хлебовський Б., вч. (**II**) 557
- Хлопецький Андрій, депутат (**VIII-1**) 170¹
- Хлопецький Іван, депутат (**VI**) 244
(**VIII-1**) 170¹
- Хлопецький Микола (**VI**) 244
- Хлопецький-Шишка (Шишка-Хлопецький), православний перемиський владика (**VI**) 590
(**VII**) 446, 447, 498
його батько (**VII**) 447
його брат (**VII**) 447
- Хлопецькі, українська шляхетська родина (**VIII-1**) 182³
(**VIII-2**) 115²
- Хлопський Станіслав, козацький полковник (**VII**) 196-199, 207, 281^{3,11}, 290, 291
- Хлопов, стольник (**IX-2**) 866³
- Хмеленко Ярема (Chmielenko, Hmielonko Hieremi), козацький полковник (**VIII-3**) 12
- Хмелецький, ротмістр у польському війську, брат Адама Хмелецького (**VIII-2**) 168, 169, 181
(**IX-1**) 292, 398
- Хмелецький Адам (Хмельовський Адам), покозачений шляхтич (**IX-1**) 292, 296, 309, 354, 393, 420¹, 490
- Хмелецький Стефан (можл. див. Хмельовський), дядько Адама Хмелецького, брацлавський хорунжий, київський воєвода, агент в українських справах (**V**) 339²
(**VII**) 441^{2(?)}, 543, 553, 555
(**VIII-1**) 24, 30-31 (погром татар під Білою Церквою), 38, 39, 41, 45^{1,2}, 46-48 (справа кримських міжусобиць), 50, 51, 56¹, 59, 60, 64-65 (погром татар під Бурштином), 66 (відносини з козаками), 67, 69, 71, 100, 321
(**IX-1**) 490
(**IX-2**) 654

Хмелецькі, шляхтичі (VI) 279
(VIII-3) 146

Хмель А. (Chmiel A.), вч. (IV) 476
(V) 637, 648
(VI) 94¹

Хмель, див. Хмельницький Богдан
Хмельницька, кума Данила Нечая
(IX-1) 185, 186, 188, 189,
303³

Хмельницька Катерина, донька
Богдана Хмельницького, жі-
нка Данила Виговського,
пізн. Павла Тетері (IX-2)
1163 (заміжжя за Виговсь-
ким), 1413, 1419
(X) 25

Хмельницька Розанда (Лупулівна
Розанда, Розанда, Тимошиха
Хмельницька Розанда,
Rozanda), молодша донька
Василя Лупула, жінка Ти-
моша Хмельниченка
(VIII-3) 104
(IX-1) 83, 86⁴-87⁷ (літератур-
на романтика), 88, 91, 93
(план одруження гетьманича
з господарівною), 94, 97,
109, 128 (посольство Лупула
у справі шлюбу), 129 (план
Потоцького запобігти шлю-
бові), 130, 154, 156 (відкла-
дення весілля до Зелених
Свят), 167, 172⁷, 206, 249,
250⁷, 316, 333⁷, 374, 377,
379², 436, 437, 445, 461, 462,
464, 466, 471, 473-476 (полі-
тичне значення шлюбу),
477-483 (весілля з Тимо-
шем), 484, 486, 491, 508⁷,
510, 512, 516, 519, 520, 521,
532, 584, 586, 590, 591, 594³,
595, 597³, 598 (народження
сина), 599 (похорон Тимо-

ша), 600-601 (подальша до-
ля)

(IX-2) 724, 768, 772, 903³
(сватання за племінника Ра-
коція), 1010, 1157¹, 1269,
1272, 1464 (плани одружен-
ня з Немиричем), 1547
її брати (IX-2) 1010

Хмельницька Степанида, жінка
Івана Нечая (IX-1) 189

Хмельницька-Золотаренко Ганна
(Золотаренко-Хмельницька
Ганна, Филипиха, Filip-
richa), сестра Івана та Васи-
ля Золотаренків, третя жінка
Богдана Хмельницького
(IX-1) 189, 312, 374, 564, 599
(IX-2) 680, 682, 688, 689,
721, 724, 730, 733, 1135,
1136, 1145, 1170, 1333, 1413,
1419, 1477, 1546

її перший чоловік, див. Фи-
лип (можл., Филипець), ко-
зацький полковник

Хмельницький, гадяцький полков-
ник (VIII-3) 12³

Хмельницький Богдан (Хмель,
Хміль,; ірон., Александр Ма-
кедонський; Chmielnicki
Bohdan, Hmielniczki Boh-
dan), козацький гетьман (I)
4, 218 (етнографічна границя
Русі)

(VI) 254, 260 (участь міщан-
ства у війні), 261, 278 (хар-
тія для шляхти Пинського
повіту), 380 (церква у Субо-
тові), 630

(VII) 71², 73¹, 82¹, 182, 256⁷,
308³, 311⁴, 360, 376³, 478³,
500¹, 564-568, 578, 580, 582,
588

(VIII-1) 65, 117¹, 237², 243¹, 272², 274, 275, 279, 313 (посол до короля від козаків у 1638 р.), 316, 321

(VIII-2) 3, 78, 79, 81-82 (мотиви народного повстання), 114¹, 116, 117^{1, 2}, 121, 125, 127, 130-131 (українська державність), 132¹, 133, 134², 136, 137, 140, 142-143 (посольство до Володислава IV), 145-146 (поради Володислава козакам), 147¹, 148-149, 151-153 (походження, його церковне ім'я), 154-157 (біографія перед повстанням), 158 (легенди про нього), 159 (захоплення хутора Чаплінським), 160-161 (звинувачення у бунті та арешт), 162-163 (задум про повстання), 164 (втеча на Запоріжжя), 165 (легенди про початок повстання), 166-174 (агітація та початок повстання на Запоріжжі), 174-175 (успіхи повстання), 176 (союз із Кримом), 177, 179-180 (плани Потоцького придушити повстання), 180-181 (листування з Потоцьким), 182-183, 184 (перехід реєстрових козаків до повстанців), 185 (перемога на Жовтих Водах), 186, 187, 189², 191-192 (перехід під Білу Церкву), 193-194 (великий розмах повстання), 195 (стриманість гетьмана), 196, 197, 202-223

(VIII-3) 3, 5, 7, 8, 9 (становище після Корсунської битви), 10 (перший лист з початку повстання), 11, 12, 13-14 (лист до короля), 15 (козацькі домагання до короля), 16,

17 (порозуміння з Киселем), 18-23 (політика щодо перемир'я з поляками), 24-28, 29¹, 30, 31-34 (спроби стримати повстання на Лівобережжі), 35, 36, 39-41, 44-46, 47-48 (відносини з Кривonosом), 49-50 (другий похід), 51-52 (мотиви походу), 54, 55, 58 (відносини з Литвою), 59 (стосунки з турками), 60 (марш на Костянтинів), 61, 62-63 (скарги на Вишневецького), 64-65 (розрив перемир'я), 66, 67, 69-73 (битва під Пилявцями), 75, 78-79 (плани походу на Львів), 80 (мотиви львівського походу), 81 (похід), 82¹, 83, 86-90 (облога Львова), 91-92 (капітуляція Львова), 93-94 (пасивність щодо повстанського руху в Галичині), 95-96 (похід на Замостя), 97, 98-99 (облога Замостя), 100-101 (капітуляція Замостя), 101-103 (участь в елекційній боротьбі), 104-105 (переговори з семигородськими послами), 106-109, 110-112 (декларація на користь виборів Яна Казимира), 113, 114 (вимоги до поляків для замирення), 115-118 (переговори зі Смяровським), 119-120 (амністія короля й універсали на дотримання його наказів), 121, 122-127 (переговори з Паїсієм), 128 (вплив київських кругів), 129 (духовна криза), 130-131 (непевність миру з Польщею), 132 (ідея зайняти молдавський престол), 133 (антипольська політика), 134-

136 (волооські плани), 138-139 (переговори з Ракоцієм про спільні дії проти Польщі і нейтралізація Литви), 140, 141, 142-145 (переговори з Киселем у Переяславі), 146-147 (рішення вести війну з Польщею), 147-148 (пошуки порозуміння з Радзивілом), 149 (гнів з приводу польських нападів на Поділля), 150 (надії на Москву), 151 (проект перемир'я з Польщею), 152, 153-155 (умови перемир'я), 156-160, 161-162 ("поради" від Киселя), 163 (прийом Смяровського), 164-165 (непримиренність до поляків), 166-170, 171 (смерть Тугай-бея та її наслідки), 172 (прохання про допомогу від донців), 173-174 (спроби нейтралізувати Литву через посередництво Москви), 174-175 (спроби переговорів з Радзивілом), 176 (надія на підтримку хана), 177-178 (початок походу), 179 (затримка з початком кампанії), 180, 181², 182, 183, 184 (тривога з приводу намірів Радзивіла), 185-188 (облога Збаража), 190-195, 196-197 (похід під Зборів), 199 (лист від короля), 201-202 (покірний лист до короля), 203 (відповідь короля), 204¹, 205 (переговори з канцлером), 206-207 (посольство до короля), 208 (початок перемир'я), 209, 210 ("зборівські пункти"), 215-217 (декларація короля Військові Запорізькому), 218 (зустріч з королем), 219 (ві-

дступ з-під Зборова), 220 (легенда про Зборівську угоду), 221-224 (надання права татарам на захоплення ясиру), 225 (приховання змісту угоди), 226-227 (невиконання угоди), 228¹, 229 (відмова пускати шляхту на козацьку територію), 230 (зволікання з дозволом Киселеві на сеймик), 231, 232-234 (лист від Киселя), 235 (приїзд до Києва для відновлення влади магістрату), 236 (відмова в інших домаганнях), 237-238 (пригадки від короля), 239-240 (зусилля на збереження союзу з ордою), 240 (посольство до Ракоція), 241, 242-243 (чутки про похід на Москву), 244-250 (переговори з московськими послами), 246 (незадоволення московською політикою), 247 (докори Москві), 248 (плани дій проти донських козаків), 249 (військові плани проти Туреччини), 250 (військові заходи проти поляків), 251 (прохання від хана допомоги в поході на донців), 252, 253-255 (відносини з донцями), 256-257 (відволікання уваги козаків від реестру), 258, 259 (посольство Нестеренка на сейм), 262 (королівські привілеї), 264-266, 267-268 (виступ Нечая), 269 (повстання Худолія), 270-271 (угодовська тактика перед королем), 272 (опис родинного герба), 273-275, 281 (приїзд до Києва на зустріч з Киселем), 282 (незадоволення народу політи-

кою гетьмана), 283 (київська рада), 284-285 (лист до короля), 286-288

(IX-1) 3, 5-10, 11 (скарги Потоцького на гетьмана), 12-14 (невдоволення козацьких мас), 15-16-20 (справа повернення шляхти і магнатів в Україну), 21-22 (заходи проти бунтів), 23-24, 25-28 (релігійна справа), 30-31 (Ірклівська нарада), 32 (план розділу Польщі), 33-38, 39-40 (переговори з Киселем про похід на Москву), 41-42, 43-44 (козацький проект православної ліги), 45-51 (венеціанське посольство у гетьмана), 52-53, 54 (відносини з Портою), 55-57 (допомога ханові), 58, 59-62 (турецьке посольство, визнання підданства Порті), 63-64 (войовничі антипольські настрої), 65 (заклик хана до походу на Москву), 66-67 (з'їзд в Ірклієві, серпень 1650 р.), 68-69 (листи до Потоцьких), 70 (небезпека від Потоцького), 71, 72-74 (загрозливі листи Потоцького), 75-77, 78-79 (універсали проти бунтівників), 80-95 (похід у Молдавію: причини, хід, наслідки), 96-97 (дума про молдавську війну), 98-99 (лист і посольство до Ракоція), 100-104 (листування з Потоцьким), 105-107, 108-109 (звідомлення Потоцького, 22 жовтня 1650 р.), 110-125 (московські посольства), 126-130 (політична ситуація наприкінці 1650 р.), 131-138 (українсь-

ко-турецькі стосунки), 139-144 (підготовка Польщі до війни), 145, 146-147 (посольство Воронича у гетьмана), 148-149 (домагання козацького війська), 150-152 (апеляція на шляхетські сеймики), 153-163, 166-168, 169-174, 176, 177, 178-181, 183-184, 188-192, 194-195, 198-200², 201¹-204 (пасивність гетьмана), 205-213 (пошук закордонної допомоги), 213-218 (у Білій Церкві), 218-219 (вірші на похвалу), 220, 221-223 (українсько-литовські стосунки), 224, 227, 228¹, 229, 231-233¹, 235, 236-239 (марш козацького війська під Кам'янець), 240-246, 247-253 (закордонні стосунки), 254-255 (родинна трагедія), 255-256 (посольство Іллі Мануйловича), 257-258, 259-260, 262-268, 269 (універсали гетьмана до польського селянства), 270-274, 275 (очікування хана), 276, 277-281 (бої під Берестечком), 285-290 (зрада хана під Берестечком, захоплення гетьмана в полон), 291-305, 306-307 (у полоні у хана), 308-309 (перебування у Любарі та Павлочі), 310-311 (наради в Білій Церкві), 312 (одруження в Корсуні), 313 (московські посольства), 314³, 315-317 (міжнародна ситуація), 318-321, 323, 325, 327, 328, 333, 334, 336, 338-340¹, 341, 342, 343 (враження від смерті Вишневецького), 344 (листи до Потоцько-

го), 345, 346², 347 (перша козацька депутація), 348², 349 (друга депутація, 6 вересня 1651 р.), 350, 351-352 (Маховський у гетьмана), 352-353 (комісари у Білій Церкві), 353-355 (погамування козаків), 356-359, 360-361 (відновлення переговорів), 362-363 (гетьман у Потоцького), 364, 365-367 (Білоцерківська угода), 367-371 (мотиви замирення), 372, 373 (труднощі в реалізації угоди), 374-376, 377-378 (лист хана), 378-380 (листування з Потоцьким), 381-390, 391-392 (чутки про самочинних гетьманів), 392-393 (нарікання на гетьмана), 394, 395-396 (погрозливий лист короля), 397-398 (старшинські наради), 398-400 (посольство Іскри до царя), 401-403¹, 404, 405, 407-409, 410 (насторожене ставлення до Пободайла), 411-418, 419-420 (Корсунська комісія), 421 (рух проти гетьмана), 422 (оголошення війни з поляками), 423-425 (дума), 427, 428-429 (відновлення молдавського плану), 430-434, 435-436 (вихід у похід), 437-440 (погром польського війська під Батогом), 441-443, 444-445 (відновлення договору з Лупулом), 446, 447, 448 (лист до канцлера), 449-453, 454-455 (перехоплені листи Радзейовського), 456-459, 460 (вимоги гетьмана до козаків), 461-463 (польське посольство), 464-466 (посередництво Януша Радзи-

віла), 467 (лист до путивльського воєводи), 468-470 (козацька дипломатія), 471-477, 479-481, 482-485 (політичні наслідки посвоячення з Лупулом), 486, 487 (лист до короля), 488-489 (стримана відповідь Потоцького), 490-496, 497-503 (дипломатичні стосунки, зима-весна 1653 р.), 504-509, 511, 513-517, 519, 520, 521-522 (плани щодо Волощини), 523, 524, 525 (лист до Лупула), 526-530⁴, 533-535 (посольства до Порту), 536-537 (турецькі послы), 538-540, 545-546 (посольство в Москву), 547 (похід на Поділля), 548-549 (розмова з Яциною 3 червня 1653 р.), 550-551 (відступ з-під Городка), 552 (непорозуміння з татарами), 553 (бунт у війську), 554-555 (гнів на Виговського), 556, 557, 558 (погроза хана розривом відносин), 559-560 (пункти Війська Запорізького), 561-566, 567 (розмова з московськими послами), 568-573, 575-578, 579 (розрив відносин Ракоція з козаками), 580, 581, 583, 584, 587, 589, 590, 591 (військо на допомогу синові під Сучаву), 592, 593, 596, 597 (арешт Лупула), 598, 599 (страта Федоровича), 600, 601

(ІХ-2) 609 (крах молдавської політики), 609-610 (послаблення союзу з ханом), 611 (обіцянка допомоги царя), 612-613 (підготовка до молдавського походу), 613-619

(переговори з Фомінім), 620-633, 635-642, 643-644 (посольство Капусти до Москви), 645-648, 649-650 (рішення про приведення гетьмана до присяги цареві), 651-654, 655 (наради з приводу пошуку союзників), 656-657 (листи до короля, коронного гетьмана і канцлера), 658, 659, 660 (план нових дій у Молдавії), 661-664 (взаємини з ханом), 665 (вісті про загибель Тимоша), 666 (відмова від молдавського походу), 668, 669, 671-676, 677-678 (заходи щодо збереження союзу з ханом), 679, 680-682 (похід під Кам'янець), 683-684 (лист до московських послів з-під Шаргорода), 685-691, 692-693 (лист до московських послів з-під Гусятина), 694-696, 697 (опис московським послам закінчення кампанії), 698-702, 704²-706², 710-715, 716 (заходи проти мародерства татар), 717-720 (пояснення московським послам умов замирення), 721, 722-723 (листи до Бутурліна), 724-726 (переговори зі Стрешневим), 728, 729 (відрядження Богуна до Бутурліна), 730, 731, 733, 734 (прибуття до Переяслава), 735, 736 (перша розмова з Бутурлінім), 737 (велика рада), 738 (урочиста аудієнція), 739-740 (умови перед присягою цареві), 741 (присяга цареві), 742 (прийняття царських відзнак), 743-754, 756-759 (деталі Пе-

реяславської умови), 760-766 (переяславські переговори), 767-777, 778 (лист до Бутурліна про військову допомогу), 779, 780, 781 (посольства до Порти і Криму), 782, 783, 784 (дипломатичні маневри), 784-792 (петиція до царя), 792-794 (листи до царя), 795 (депутація до царя), 796-799, 800 (захист митрополита), 801-810 (переговори в Москві), 811 (приватні інтереси), 812-814, 817-825, 826-827 (маєтковий привілей від царя), 828-829 (царські грамоти), 830-834 (листи до царя), 834-835 (наказ Горкуші), 835-836 (остороги царському урядові), 837-842 (царські грамоти), 843-845, 846-847 (рекомендаційний лист цареві за київську громаду), 849-851, 852²-854², 855¹, 856-858 (грамоти до царя і патріарха щодо духовенства), 859, 860-861 (посольство Махаринського з духовенством до царя), 862, 863, 864 (грамота царя щодо духовенства), 865-871, 873, 874 (повідомлення від Януша Радзивіла), 875 (виправдання з приводу своєї відмови їхати до Москви), 876, 877², 878, 882², 883 (незадоволення діями козаків під Уманню), 884, 885-887 (лист від Радзивіла про замирення), 887-889 (посольство до хана з пропозицією поновлення союзу), 891-893, 894 (посольство до султана), 896, 897-899 (ультиматум від ха-

на), 900-904 (відновлення відносин з Ракоцієм), 905 (бойкот московських планів на Балканах), 906, 908 (царський наказ вислати війська в Білорусь), 909, 910-912⁵, 913, 914-915 (грамоти цареві через Старкова), 916-917 (перше шведське посольство), 918-919 (листи до царя з Києва), 920 (вістка про смерть Іслам Гірея), 920-921 (посольства до Криму і Порту), 922 (відновлення дипломатичних відносин з воеводою Стефаном), 923 (посольство від волоського господаря), 924 (царське золото у війську), 925 (побоювання у справі реєстру війська), 926 (відправлення Положного до царя), 927-928 (реляція цареві з додатком у посольстві польських бранців), 929-934, 936, 937 (царський наказ іти під Луцьк), 938-939 (вісті Тафларія і приїзд до Києва), 940 (посольства Ржевського і Строевула), 941 (неясність намірів татар), 943, 944 (грамота від сербів), 945 (лист до царя про згоду на присягу молдаван, волохів і семигородців), 946, 947, 948 (реляція цареві з-під Бердичева і прохання директив), 949-950 (посольство від Януша Радзивіла), 951 (лист до царя у посольстві Ждановича), 952-953 (інструкції Ждановичеві), 954 (припинення походу під Луцьк), 955 (реляція цареві), 956-957 (посольство від хана та ультиматум), 958

(письмова відповідь ханові), 958-959 (посольство Кіндратенка до царя), 960 (посольство Сухині на Дон), 961 (царський наказ про припинення осінньої кампанії), 962, 964 (царська грамота щодо Золотаренка), 966, 970 (свідчення Павла Алепського), 972-977, 979², 984, 986-988 (зустріч з патріархом Макарієм), 991, 1002, 1004², 1005, 1008-1010, 1014¹, 1014³ (повідомлення Шереметьєву про польський наступ на Поділля), 1016, 1017 (воєнна рада з приводу облоги поляками Брацлава), 1018, 1020 (прохання до царя про допомогу), 1021-1022 (переговори з Тургеньєвим), 1022 (лист до царя), 1023 (похід під Корсунь), 1024 (посольство Андрієнка до царя про допомогу), 1025-1026 (листи Шереметьєву), 1027 (царські обіцянки допомоги), 1028-1035 (переговори з Матвеєвим), 1040¹, 1041-1043 (похід з Шереметьєвим під Жашків), 1044-1045^{*} (битва на Дрижиполі), 1046-1047 (оборонний відступ), 1048 (вплив на хана), 1049, 1052, 1053, 1061 (стриманість щодо польсько-татарського спустошення Брацлавщини), 1062 (пропозиція Ракоцієві про союз), 1063-1064 (турецько-козацькі відносини), 1065 (лист Карач-мурзи), 1067 (блокада Криму), 1068-1069 (посольство Москаленка до царя), 1070-1071 (посольства

Яковенка і Томиленка до царя), 1072 (царська обіцянка допомоги), 1073-1074 (посольство Климятенка до царя), 1075 (посольство Ракоція), 1076, 1077-1078 (пропозиції волоських повстанців), 1078-1081 (посольство Калугера від шведів), 1082-1084, 1085-1086 (домогання царя вислати митрополита), 1087-1088 (лист до Золотаренка з вимогою енергійних дій), 1089-1090 (прибуття Василя Бутурліна і виступ на Брацлав), 1091-1096, 1097-1100 (посольство до султана), 1101, 1102 (лист до Щербана), 1103 (політичні дискусії з Федором Бутурліним), 1104 (лист до царя про дії під Кам'янцем), 1105 (лист до шведського короля), 1106-1107 (посольство до Щербана), 1108 (пропозиції шведів щодо спільних дій проти поляків), 1109-1110 (пояснення шведському королю тактики козаків), 1111-1115¹, 1116-1120 (переговори з обложеними львів'янами), 1121 (умови обложеним), 1122-1123 (переговори зі львівським духовенством), 1124 (домовленості з Гродзіцьким), 1125 (рішення не допустити шведів до Львова), 1126, 1127¹, 1128-1129 (непорозуміння з московськими воєводами), 1130 (план спільних дій зі шведами), 1131-1132 (неприхильне ставлення шведів), 1133-1135 (переговори з Любовіцьким), 1136 (полі-

тична програма), 1137 (турецьке посольство і лист до султана), 1138, 1139-1146 (бій з татарами під Озерною), 1147-1148 (умови замирення під Озерною), 1149, 1157 (смерть Золотаренка), 1158¹, 1160-1162, 1163-1164 (наради в Чигирині), 1165, 1166, 1167-1169 (надання Нечаєві Білоруського полку), 1170-1172 (взаємини з польським королем), 1173 (плани щодо Західної України), 1174 (посольство Махаринського до хана), 1175 (лист до хана в справі допомоги татар польському королю), 1176, 1177-1178 (листи від хана і візира), 1179 (лист до Радзейовського), 1180-1181 (листи від шведського короля), 1182, 1183, 1184-1186 (молдавські і волоські посольства), 1187, 1188-1190 (посольство Брюховецького до Ракоція), 1191-1193 (переговори з польськими комісарами в Чигирині), 1194-1195 (лист до польського короля), 1196, 1197, 1198 (посольство до Криму з пропозицією миру), 1199-1200 (легенда про переговори з Лянцкоронським), 1200 (посольство Лопухіна), 1201-1205 (московські скарги на козаків у Білорусі), 1205, 1206-1207 (прохання до царя про військову допомогу), 1207 (справа встановлення своєї влади на Західній Україні), 1207 (справа сівських купців), 1208 (про відносини з

угорцями, молдаванами і волохами), 1208-1209 (про відносини з поляками і шведами), 1209-1210 (справа українських шинкарів під Путивлем), 1211 (посольства Балабана і молдаван), 1212, 1213 (додаткові розмови з Портомоїновим у справі Нечая), 1214-1217, 1218-1219 (прийняття директиви непримиренців до Польщі в козацькому середовищі), 1219-1220 (лист Тишкевича з приводу зриву польсько-козацьких переговорів), 1222 (тактика саботажу в білоруському питанні), 1223, 1225-1228 (проблема козацької еміграції), 1229 (експедиція за московський кордон), 1229-1231 (посольство Скоробогатого до царя з поясненнями мотивів експедиції), 1232, 1233 (офіційне повідомлення царя про мирні переговори з Польщею), 1234 (наказ Скоробогатому), 1235 (інформація Кикіна), 1236-1237 (застереження цареві проти переговорів з поляками), 1238-1239 (віроломство царя), 1240-1241 (королівське послання з пропозицією миру), 1241-1243, 1245, 1246, 1247-1248 (нарада з приводу московсько-польського замирення), 1249-1250 (віленська комісія про Україну), 1251 (намір вийти з-під царської опіки), 1252 (посольства до угорців, молдаван і волохів), 1253 (посольство Кикіна), 1254-1255 (лист до царя), 1256

(посольство Лопухіна), 1257 (втрата надії на царя), 1258 (посольство Скоробогатого до царя), 1260, 1261, 1264, 1265, 1266 (наказ Нечасві “прийняти” Старий Бихів), 1267 (обіцянки царським послам провести слідство щодо Нечая), 1268 (піддання бихівців), 1269, 1270, 1271-1272 (прийняття під протекторат Слуцького князівства), 1274-1275 (розширення гетьманської влади у західному і північному напрямках), 1276-1277 (дві справи з приводу “зрадницьких балачок”), 1278 (лист до шведського короля), 1279-1281 (листи від шведського короля і від Радзейовського), 1282 (доручення Радзейовському), 1283-1284 (інтриги Радзейовського), 1285-1294 (плани Швеції щодо союзу з Україною), 1295-1296 (листи до шведського короля), 1297-1299, 1300-1302 (переговори з семигородським послом Шебеші), 1303 (неузгодженість з пропозиціями Ракоція), 1304 (пересилання листа від шведського короля через Ракоція), 1306 (прагнення Ракоція отримати звернені права над Україною), 1307, 1308, 1309-1311 (переговори з послом Ракоція Уйлакієм), 1312 (укладання конвенції з Ракоцієм), 1312-1313 (рішення про допомогу Ракоцієві), 1314-1315 (похід Ждановича з Ракоцієм і шведами на Польщу), 1316-1318 (плани приєднання За-

хідної України), 1319 (царські погрози відносно виступів проти Польщі), 1320 (посольство Хорвата), 1321, 1322 (асекюрація Ракоція на випадок одержання польського престолу), 1324-1326 (переговори з Лопухінін), 1327 (переговори з Велінгом), 1329, 1330-1331 (переговори з Лілієнкроною), 1332-1335 (посольство Бенювського), 1336-1340, 1341 (чутки про смерть), 1343-1345 (посольство Парчевича), 1345 (відправлення Капусти у Царгород), 1346 (заклики австрійських послів до нападу на Туреччину), 1347-1348 (царські послання через Кикіна), 1349, 1350-1352 (листи до царя; відсторонення від участі в операціях Ракоція; намовляння царя до відновлення війни з Польщею; пропозиції посередництва у московсько-шведських відносинах), 1353-1354 (дискредитація поляками перед Москвою), 1355 (дипломатія у Царгороді), 1356-1357 (посольство до хана), 1358-1359 (перешкоди татарському походу), 1360-1362 (послання цісареві), 1362 (лист до короля), 1363, 1364 (чутки про прохання до короля за наступництво для сина), 1365-1366 (недуга і справа наступництва), 1367 (заходи проти заворушення на Запоріжжі), 1368 (лист до царя про наступництво сина на гетьманство), 1369²-1373 (справа

обрання сина Юрка гетьманом), 1373³ (рекомендації на єпископство для Барановича), 1374 (звернення до Никона), 1375 (лист до царя), 1376-1378 (інструкція посольству Коробки), 1379-1381 (польські оскарження перед царем), 1382 (дискредитація гетьманського правління Желябужським), 1383-1384 (посольство Матвєєва; царські вимоги розірвати союз зі шведами і Ракоцієм), 1386 (посольство Томковича з листами до Львова), 1387, 1388, 1389 (політична помилка щодо участі в кампанії Ракоція), 1391, 1392, 1394-1399, 1400-1401 (субмісія пинської шляхти), 1401-1403 (асекюрація пинській шляхті), 1404-1405 (козацький протекторат на Волині), 1405 (лист від шляхти Південної Волині до гетьмана), 1409, 1410, 1411 (посольство Федора Бутурліна, Лілієнкрони і Шебеші), 1412-1413 (прийом московських послів), 1414 (домагання царськими послами особистих переговорів), 1415 (докори Москви за війну з Польщею), 1416 (обстоювання дипломатичних прав України), 1417-1419 (оборона перед послами самостійності в політиці), 1420 (переговори зі шведськими і семигородськими послами), 1421 (пояснення московським послом причин союзу з противниками Польщі), 1422 (московські скарги на Нечая),

1423 (пояснення послам про вибір Юрія Хмельницького гетьманом), 1423-1425 (дискусія щодо питання про надання київських ґрунтів для московських стрільців), 1426, 1427, 1428-1430 (переговори з Лілієнкроною), 1431-1432 (лист до Фрідріха Вільгельма), 1432 (лист до Щербана), 1432-1433 (переговори з Шебеші), 1434-1435 (скарги Ждановича на Ракоція), 1436 (деталі переговорів з Велінгом), 1436-1437 (питання передачі найманих німців Ракоцієві), 1438 (вимога царя розірвати союз зі шведами та угорцями; придушення бунту запорожців), 1438-1439 (конфлікт з Виговським), 1439 (наказ Ждановичеві йти на Кам'янець), 1440 (намір царя узгодити дії щодо шведів; придушення повстання в Кременчуку), 1440-1441 (невдоволення з Ракоцієвої кампанії), 1442 (наказ Ждановичеві покинути Ракоція), 1443-1444 (місія Беньовського), 1445 (листування з Беньовським), 1447 (посольство Тетері до Москви за військовою допомогою), 1448-1449 (переговори в Москві), 1450 (бажання вести окремі переговори з Беньовським), 1451-1452 (лист від хана з Шаргорода), 1452-1454 (листи до Ромодановського про допомогу), 1455 (охоронні заходи проти орди), 1456, 1458, 1460, 1464, 1465, 1468, 1469-1470 (бунт у війську Юрія

Хмельницького), 1471-1472 (питання наступництва), 1473-1474 (смерть), 1474-1475 (відомості про похорон), 1476-1478 (літературні характеристики), 1479-1508 (загальна характеристика діяльності), 1511-1513, 1515, 1517, 1523-1526, 1528-1535, 1539-1541, 1543-1550
(X) 3-8 (справа наступника), 11-12 (спроба Москви використати його нелояльність), 14 (прохання надіслати московське військо для охорони України), 15-16 (справа податків та платні для війська), 16-17 (претензії Москви щодо самостійних закордонних відносин), 17-18 (повторне прохання до царя про замирення зі шведами), 19-20 (звістка про його смерть у Москві та реакція московського уряду), 21, 22, 24-28, 29-30 (день похорону), 31-38, 40, 41, 42-43 (офіційне повідомлення про його смерть), 44, 46-48, 51, 52, 54-58, 60-64, 66, 68-74, 77-79⁴, 88, 90, 92, 93, 94 (запрошення до московського патріарха благословити київського митрополита та Юрка на гетьманство), 95-97, 101-103, 108, 109, 111, 112-113 (звістка про претензії Виговського на гетьманство), 116-118, 120, 122, 125, 137⁷, 141, 143, 148, 155, 165, 167, 169, 184, 189, 190, 193, 204, 210, 218, 226, 234, 241, 245, 248², 263-265, 269 (плани приборкання повстанського

руху на Слобожанщині у 1654 р.), 271, 296, 297, 299-301, 303, 306, 328, 349, 364, 371, 377, 378

його жінки, див. Сомківна Ганна, Чаплінська Мотрона, Хмельницька-Золотаренко Ганна (Филипиха)

його мати (VIII-2) 153, 155

його сини (IX-1) 171, 374, 468

його доньки (IX-1) 374, 465, 599

його донька (IX-2) 768⁵ (наречена племінника московської цариці), 1475

його діти (VIII-2) 155

(IX-2) 682, 811, 1145

його пасерб, див. Якимович Кіндрат

його племінники, див. Яненко-Хмельницький Павло, можл., Проскурено Андрій

його зять, корсунський сотник (IX-2) 1018

його родина, див. Хмельницькі

Хмельницький Венжик (Chmielnicki Weżyk), козацький гетьман (VII) 88, 571, 572

Хмельницький Захар, козацький старший (VIII-3) 92, 110, 112 (посольство від козаків до Яна Казимира)

Хмельницький Іванець (VIII-3) 274

Хмельницький Михайло, батько Богдана Хмельницького, чигиринський підстароста (VIII-2) 151-154, 157

(VIII-3) 201

(IX-1) 68, 134, 567

(IX-2) 763, 934, 148

Хмельницький Тиміш, син Богдана

Хмельницького (VII) 125

(VIII-2) 159(?), 165, 167, 176, 212

(VIII-3) 100 (його обоз під Жовквою), 135, 218 (з батьком у таборі короля під Зборовом), 224², 245, 250³, 274

(IX-1) 9, 20, 57-58 (похід на Дон), 60, 67, 83, 86⁴-87⁴ (сватання до доньки Лупула), 88, 91, 93 (гарантія нового союзу з Молдавією), 94, 97,

109, 114, 117, 121, 128-130, 137, 154, 156 (стосунки з батьком), 166, 167, 172¹, 178¹,

184, 206, 221, 222 (похід на Литву), 249, 254-255 (родинна трагедія), 294, 295, 308¹, 316, 333¹, 362, 372, 374,

377-379², 420, 425, 435-437, 440, 444⁴, 445 (відновлення договору з Лупулом), 446, 447²-449, 451, 457², 459-462,

464-466, 468 (неприхильність до Виговського), 470, 471, 473-476 (політичне значення одруження з Лупулівною), 477-

481 (весілля), 482-485 (міркування про політичні наслідки), 486 (зимова подорож до тестя), 488², 491, 502,

504, 508, 510-522 (молдавська міжусобиця), 524-525 (лист до Лупула), 526-528 (швидкий похід у Молдавію), 529, 532-533 (оповідання про Тимошеві тиранства), 534, 535, 538 (догана султана за похід), 539-545 (невдалий похід на Волощину), 547, 550, 551, 553-554¹

(нарікання у війську), 555,

(нарікання у війську), 555,

558, 563-564 (повернення з Волощини), 565, 566, 568, 570¹, 571¹, 572-573 (Лупул у Чигирині), 577-579, 580-584 (друга молдавська кампанія), 585-586 (оповідання про нього), 586-588 (його смерть), 588-589 (відгуки про нього), 590-598, 599 (його похорон), 600, 601¹
(IX-2) 609, 612 (похід у Молдавію), 613, 616-618, 624, 650, 651-654 (бої під Сучавою), 656, 659-663¹, 664-666, 668 (відомості про загибель), 670, 671, 673, 676, 679-682 (привезення тіла до Чигирини), 724, 734 (похорон), 748, 768, 807³, 904, 972, 976, 987, 1010, 1107, 1157¹, 1188, 1464, 1498, 1546-1548
його син(-и) **(IX-1)** 590, 594³, 598

Хмельницький Юрій, молодший син Богдана Хмельницького **(VIII-3)** 245
(IX-1) 457, 462 (відмова батька дати його полякам як закладника), 465 (можлива придворна кар'єра у Польщі), 588¹ 599, 601
(IX-2) 617, 664¹ (повідомлення московським послам про похід у Молдавію), 679, 724 (зустріч з московськими послами), 726, 759, 772, 782¹, 813, 924 (царські дари), 1009 (зустріч з патріархом Макарієм), 1176, 1200 (зустріч з Лопухінін), 1309 (зустріч з семигородським послом Уйлакієм), 1321, 1360 (плани на гетьманство),

1361 (переговори з Маріановичем), 1364 (чутки про наступництво на гетьманську булаву), 1365, 1366-1374 (обрання на гетьманство), 1376-1378 (повідомлення про це від батька для царя), 1379 (царські побажання), 1384 (обговорення з царськими послами питання щодо наступництва), 1412 (зустріч з Федором Бутурлінін), 1414 (переговори з московськими послами), 1416 (деталі переговорів), 1418, 1419, 1423 (вимога московських послів скласти присягу цареві), 1428-1429 (зустріч з Лілієнкроною), 1434, 1436, 1448, 1453 (виступ проти хана), 1455 (концентрація війська під Корсунем), 1467-1469 (протистояння з Желябужським), 1469-1470 (козацький бунт у війську), 1471, 1472-1473 (недовіра козацької старшини), 1474 (смерть батька), 1475, 1505, 1506
(X) 3-4 (бунт у війську), 5, 6-7 (непевність на гетьманському уряді), 21, 22, 24-25 (спроба Тетері в Москві зміцнити його становище), 28, 29, 30-38 (Чигиринська рада і вибори гетьманом Виговського), 55, 60, 61, 85 (популярність серед козаків), 94, 112, 125, 138, 140 (ймовірне повідомлення Пушкарю про "зраду" Виговського), 169, 194, 205¹, 263, 305-306 (неприятель до Виговського), 308

- Хмельницький-Яненко Павло, див. Яненко-Хмельницький Павло
- Хмельницькі, козацька шляхетська родина **(VIII-3)** 272 (опис герба)
(IX-1) 188, 219, 312, 374, 375¹, 485², 490, 508, 521, 524, 530, 532
(IX-2) 718, 720, 1340, 1475, 1525, 1526
(X) 155, 169, 305
- Хмельовський (можл., див. Хмелецький Стефан; Chmielewski), ротмістр **(VII)** 441²
- Хмельовський, уніат **(VI)** 245
- Хмельовський Адам, див. Хмелецький Адам
- Хмельовський П. (Chmielowski P.), вч. **(VI)** 416¹
- Хмиров М., вч. **(II)** 556
(IV) 516
- Хмитковський Босько, шляхтич **(VI)** 244
- Хміль, див. Хмельницький Богдан
- Хованський І., могилівський воєвода **(IX-2)** 1258 (одержання посади могилівського воєводи), 1259-1260-1261¹-1262 (взаємини з Нечаєм), 1263 (облога Старого Бихова), 1265-1266 (конфлікт з Нечаєм і відкликання з Могилева), 1276, 1277^{1,2}
(X) 83
- Хованські, князі **(IV)** 513
- Ходаки, шляхтичі **(VI)** 253
- Ходаковський З., див. Доленга-Ходаковський З.
- Ходаковські, шляхтичі **(VI)** 281
- Ходецькі, шляхтичі **(VI)** 44, 250
- Ходжігі, кафинський вірменин **(VI)** 63
- Ходика Федір, київський війт **(VII)** 399, 530, 531, 532
(VIII-1) 93³
- Ходики, родина київських війтів **(V)** 651
(VII) 583
- Ходина, співець XI ст. **(II)** 332¹
(III) 493
- Ходинецький І., вч. **(II)** 572
- Ходкевич Григорій, шляхтич **(VI)** 306
- Ходкевич Іван, київський воєвода **(IV)** 268, 270
- Ходкевич Олександр, берестейський староста, литовський маршалок **(IV)** 290
(V) 31, 35, 101, 102, 265, 480
(VI) 305, 306
- Ходкевич Ян, жмудський староста **(IV)** 386, 388, 391, 401-403⁴, 404², 405, 406¹, 408, 411, 412
(VI) 312, 333, 334, 438, 439, 446
- Ходкевич Ян-Кароль, литовський гетьман **(VI)** 498
(VII) 224, 336, 337, 454¹, 461¹, 468, 474-476, 478
його жінка, див. Острозька Анна-Алоїза
- Ходкевичева Анна, див. Корецька Анна з Ходкевичів
- Ходкевичева Анна-Алоїза (Анна Алоїза, Острозька Анна-Алоїза), княгиня, донька Олександра Острозького, жінка Яна-Кароля Ходкевича **(VI)** 450, 498, 631
(VIII-1) 189
(VIII-2) 88
(VIII-3) 231

- Ходкевичі, литовська шляхетська родина **(IV)** 270⁵
(V) 30
(VI) 437, 598, 627
(VII) 171, 586
(VIII-3) 146
- Ходко Яромирович, боярин **(III)** 136²
- Ходкович Іван, вітебський війт **(VII)** 570
- Ходковичі, шляхетська родина **(VII)** 570
- Ходорець, красноставський міщанин **(VI)** 256
- Ходорко Давидович **(III)** 259, 343
- Ходорович Микола, див. Федорович Микола
- Ходоровський, шляхтич **(VI)** 611
- Ходоровські, шляхтичі **(VI)** 239⁵, 611
- Ходота, вятицький князь **(I)** 375, 416, 487
(II) 316
його син **(I)** 375, 416, 487
(II) 316
- Ходькова, шляхтянка **(VI)** 367¹
- Хоєнський Ян, канцлер **(V)** 438
- Хоєнські, шляхтичі **(VI)** 611
- Хоєцький, торговець **(VI)** 177
- Хойнацький А., вч. **(V)** 656
- Хойновський І., вч. **(III)** 433³
його музей **(II)** 285¹
- Хойробоск, автор статті про риторичні фігури **(III)** 458
- Холмогоров В., вч. **(VIII-2)** 48², 199
- Холод, писар Миргородської сотні Миргородського полку **(VIII-3)** 279
- Холодняк І., вч. **(IV)** 172²
- Холоневський, польський ротмістр **(IX-2)** 1038
- Хома, московський емігрант **(VI)** 423
- Хоменко Василь з Канева **(IX-1)** 401
- Хоминські, їхній кодекс **(VI)** 356¹
- Хомицький Ян, депутат зі Львова **(IX-2)** 1118-1119
- Хомич Пашко, козацький посол на сейм **(VIII-1)** 126
- Хомка, нецеховий майстер **(VI)** 376¹
- Хом'яков, московський посол **(IX-1)** 443⁶, 558¹
(IX-2) 661
- Хоніат Никита, див. Никита Хоніат
- Хонька, бояриня **(VI)** 151
- Хорват Стефан, посол Ракоція до Хмельницького **(IX-2)** 1312-1313 (відправлення до гетьмана з домаганням виступу козаків на Польщу), 1319 (надання гетьманом війська), 1320 (конфлікти з козаками), 1321²
- Хордадбег ібн-, арабський автор IX ст. **(I)** 266, 285-287, 291, 293, 295, 296, 385, 415, 511, 609, 613
- Хоренський Мойсей, див. Мойсей Хоренський
- Хорив (Kogew), київський князь **(I)** 379, 382, 389, 407
- Хорс, міф. **(I)** 319, 320
(III) 402, 494
- Хорс-Даждбог, див. Даждбог
- Хорт Мишко, зем'янин **(VI)** 282
- Хорушко-Шелеховський (Шелеховський-Хорушко), торговець **(VI)** 177
- Хосро Енсарі Насір-і-, див. Енсарі Насір-і-Хосро
- Хосров ібн-, багдадський емір X ст. **(I)** 449¹

- Хотетовські, князі (IV) 278
Хотимирські, шляхтичі (VI) 240
Хотимський, м'ясник з Кам'янця (VI) 176
Хоткевич Г., вч. (VIII-2) 162¹
Хоцкевич, остерський боярин (VI) 284
Хребтович, володимирський староста (IV) 331
Хребтович Герман, полоцький владика (V) 457¹
Хребтович Мартин, конюший (IV) 290
Хребтович Семен, брат Мелетія Хребтовича (V) 493
Хребтович Федько, підскарбій (IV) 290
Хребтович-Богуринський Іван (Богуринський-Хребтович Іван), шляхтич (VI) 313
Хребтович-Богуринський Мелетій (Богуринський-Хребтович Мелетій), печерський архімандрит, володимирський єпископ (V) 489, 492, 493, 555⁴, 564, 565, 660
Хребтович-Богуринський Семен (Богуринський-Хребтович Семен), шляхтич (VI) 313
Хребтовичі, шляхтичі (V) 31, 33 (VI) 598
Хребтовичі-Литаври, див. Литаври-Хребтовичі
Хреститель, див. Іван Хреститель
Хризостом Діон, див. Діон Хризостом
Христина, жінка Мстислава Володимировича, шведська королева (II) 80, 116
Христина, шведська королева, донька Густава Адольфа (VIII-2) 7 (IX-1) 126, 156, 174, 175, 208, 209, 454, 455, 501, 546, 564, 567 (IX-2) 645, 916-918 (посольство до козаків), 997, 1074, 1079, 1080, 1282, 1288, 1295, 1330, 1416, 1420 (X) 63, 64
Христопродром Іоан, див. Іоан Христопродром
Христос, див. Ісус Христос
Христофович Лукаш, козацький посол (VIII-1) 23
Христофор де Санто Ромульо (Криштоф de Sancto Romulo), генуезький купець (VI) 62, 213
Христофоров Леонтій, товмач Калугера (IX-2) 1080¹
Хроленко Гаврило, білоцерківський сотник (VIII-1) 316
Хрусцевич Г., вч. (II) 565
Хруць, зем'янин (VI) 282
Хрущівський, шляхтич (VI) 277
Хрущов І., вч. (II) 157¹, 279⁴
Хубілай, внук Чингіз-хана (II) 544
Худенки, шляхтичі (VI) 253
Худий Баран (Баран Худий), черкаський полковник (IX-1) 367
Худолій, самозваний гетьман на Січі у 1650 р. (VIII-3) 269, 283 (IX-1) 13¹ (X) 101

434

Хурсенко Яків, посол Пушкаря (X)
165

Хшонстовський, кам'янецький під-
староста, ротмістр (VIII-1)
293¹, 294^{1, 2}, 295¹-298, 300²,
301¹, 302¹

(VIII-2) 46

(IX-2) 690, 691

Хшонстовський, шляхтич XVI ст.

(VI) 175

Ц

- Цайс К., див. Цейс К.
- Цайсберг Г. (Zeissberg H.), вч. **(II)** 15³
(III) 513, 570
(IV) 24²
- Цамбель С. (Czambel S.), вч. **(I)** 220², 558
- Цамблак Григорій (Григорій Македонянин, Македонянин Григорій; Tzamblac Grigorie), митрополит **(V)** 393¹ (спорідненість з митрополитом Кипріаном), 399 (вибір на митрополита на соборі єпископів), 400, 401-402 (неприхильність патріархату), 403-404 (вістки про смерть чи про втечу в Молдавію), 409, 413, 418, 512 (унійні наміри), 513-518 (участь у Констанському соборі), 655
(VI) 344, 345, 351, 353
його дядько, див. Кипріян
- Цамблаки, боярська родина **(V)** 393
- Цариковські, шляхтичі **(VIII-1)** 182³
- Цахаріє К.-Е. (Zachariae von Lingen-tal K.-E.), вч. **(I)** 564
(III) 271¹, 273³
- Цвінґлі, реформатор **(VI)** 560
- Цвіфальтенський Ортліб, див. Ортліб, абат Цвіфальтенського монастиря
- Цезар, нюрнберзький купець **(VI)** 70
- Цезар Гай-Юлій, див. Гай-Юлій Цезар
- Цейс К. (Цайс К., Zeus K.), вч. **(I)** 78²⁻⁴, 114³, 126³, 127³, 132³, 136⁴, 137³, 139³, 141³, 142³, 158⁴, 159¹, 160⁵, 167⁴, 173², 174³, 542-544, 547, 548, 619
- Цеклінський, домініканець з обозу Яреми Вишневецького **(VIII-3)** 64
- Целевич О., вч. **(VIII-1)** 203⁷, 206¹, 321
- Целярій (Celarius), автор кінця XVI ст. **(II)** 279⁵
(VI) 98⁶, 99, 100
(VII) 5²
- Целярій, польський ротмістр **(IX-2)** 1015
- Церетелі Е., вч. **(IV)** 277³
- Церкін, сівський пушкар **(IX-1)** 204⁷
- Цертелев М., вч. **(VII)** 573
(IX-1) 95, 96⁶, 97²
(IX-2) 1369³, 1370, 1372², 1373, 1474
- Цетнер, галицький каштелян **(IX-2)** 1014 (наступ на Поділля), 1036¹ (бої біля Бершаді), 1038⁷ (облога Демківки), 1171³ (інструкція комісарам, відправленим до козаків)
- Цеханович, козак у полку Нечая **(IX-2)** 1273
- Цецілія Рената, польська королева, перша жінка Володислава IV **(IX-1)** 266
- Цецора, міф. **(VIII-3)** 69
- Цецора Севрук, полковник **(VII)** 473
- Цибулка Павел, селянин **(VI)** 268
- Цибульки, шляхтичі **(V)** 32¹
- Цибульський Кирило, шляхтич, слуга печерського архімандрита **(IX-2)** 747¹
- Цимісхій Іоан, див. Іоан Цимісхій
- Цирулик Степко, лавник **(VI)** 261
- Цитович П., вч. **(III)** 370³, 550
- Цицора Тимофій, див. Цицоренко Тимофій
- Цицоренко Тимофій (Цицора Тимофій), переяславський козак **(IX-2)** 698 (розповідь

- про польсько-татарський з'їзд під Кам'янцем), 731 (зустріч з Бутурліним)
- Цікалі-баша, адмірал турецького флоту (VI) 356
- Цінкайзен Й.В. (Zinkeisen J.W.), вч. (IV) 486
(VII) 513¹, 515^{1, 2}, 534³, 536², 582
(VIII-1) 37⁵, 45¹, 245¹
(IX-1) 386
- Ціоншковський, польський посол (IX-1) 320
- Ціховський, єзуїт (VIII-2) 97¹
- Цокотун Яцко, селянин (VI) 292
- Цорнберг, львівський купець (VI) 64
- Цтибор, перемиський воєвода (V) 308¹
- Цуцилівський Зань, шляхтич (VI) 242
- Цховреб-Картліс, див. Картліс-Цховреб
- Цьолок Еразм (Вілетій), посол великого князя литовського, польського короля Олександра до папи (V) 537

Ч

- Чаговець Т., вч. **(III)** 476⁷
- Чагри (Чарговичі), боярська родина, з якої походила Настасія, жінка Ярослава Осмомисла **(II)** 442, 443, 479, 480, 612
- Чайка, боярин **(VI)** 284
(VII) 53
- Чайківський О., вч. **(VII)** 582
- Чайківські, див. Чайковські
- Чайковський Іван, шляхтич **(VI)** 244
- Чайковські (Чайківські), шляхтичі **(VI)** 240-241
(VIII-1) 182³
- Чак Матій, палатин **(III)** 50, 119
- Чалий Сава, козацький полковник на службі у поляків **(IX-1)** 184
- Чанибек, хан **(III)** 297¹
його жінка, див. Тайдула
- Чановицький Войтїх, козацький ватажок **(VII)** 171, 176, 177
- Чапа Волошин, козацький ватажок **(VII)** 148, 149
- Чаплин, путивлець **(IX-1)** 415
- Чаплич В., луцький православний владика **(VIII-3)** 262³
(IX-1) 31
- Чаплич Кадьян, волинський пан **(VI)** 425, 442
- Чаплич Олександр **(IX-2)** 1458⁵
його жінка **(IX-2)** 1458
- Чаплич Юрій, шляхтич **(VI)** 627
- Чаплич Яків, київський каштелян **(V)** 339²
- Чаплич Янко, волинський зем'янин **(V)** 102
його донька, див. Білуха
- Чапличі, шляхтичі **(V)** 32
(VI) 423, 626
- Чаплінська Мотрона (Гелена, Сзарліска), друга жінка Богдана Хмельницького **(VIII-2)** 155, 158
(VIII-3) 49, 125, 216², 221³, 246²
(IX-1) 51, 63, 64, 122, 189, 254, 255, 312, 313, 486
(IX-2) 1477
її мати **(IX-1)** 255
- Чаплінський Даніель, чигиринський підстароста **(VIII-2)** 155-159, 161, 164
(VIII-3) 49, 125, 142, 145, 151-153, 155, 160, 165, 207, 217, 221, 285
(IX-1) 20, 41¹, 43¹, 62-64, 71, 112, 116, 146, 156, 255, 346⁴, 486
(IX-2) 1477
- Чапський-Гуттен Е., див. Гуттен-Чапський Е.
- Чарговичі, див. Чагри
- Чарковські, шляхтичі **(VIII-1)** 182³
- Чарнецький Стефан, сендомірський хорунжий, коронний обозний, руський воєвода **(VIII-1)** 116
(VIII-2) 185³
(IX-1) 271, 356, 358-359 (бої під Білою Церквою), 417, 441 (завзятість проти козаків), 492-493 (наступ на Україну в березні 1653 р.), 494-495 (облога Монастирища), 495-496 (наслідки кривавого набігу), 501, 504-505 (намір короля вислати його комісаром на переговори до Хмельницького), 560, 565
(IX-2) 706, 708, 878-881 (військові дії під Уманню), 883, 951 (відправлення королем у Литву проти Москви), 1014 (наступ на Поділля),

- 1015-1016 (повідомлення королю про облогу Буші), 1017 (невдалий приступ Брацлава), 1018-1020 (дії на Побужжі), 1041-1042 (облога Умані), 1043 (невдача під Охматовим), 1044², 1046, 1048-1050, 1052¹, 1056, 1069 (відбуття на сейм), 1166 (прибуття до Хмельницького), 1191 (чутки про намір служити гетьманові), 1209, 1323 (намір дати битву Ракоцієві під Самбором), 1352 (відступ за Краків), 1387 (повідомлення від львівського магістрату про козацького посла), 1389, 1448 (маневрування на Волині), 1457-1458 (переслідування Ракоцієвого війська), 1460-1462 (деталі переслідування), 1465 (прийняття капітуляції Ракоцієвого війська), 1550
(X) 5
- Чарнковський Янко, див. Ян Чарнковський
- Чарнковський, маршалок посольської палати (IV) 395, 410
- Чарновський Я. (Czarnowski J.), вч. (VII) 566, 578
(VIII-1) 321
(VIII-2) 214
- Чарторійська, княгиня (VI) 455
її син (VI) 455
- Чарторійський (Черторійський, Чорторійський), князь (V) 215, 469, 483
(VI) 435, 442
- Чарторійський, познанський біскуп (IX-1) 265, 269
- Чарторійський Іван, князь (IV) 205, 230
- Чарторійський Миколай, волинський каштелян (V) 340
- Чарторійський Михайло, князь (VII) 13
- Чарторійський Олександр, волинський воєвода (IV) 230, 269, 404
(V) 339²
його донька (IV) 269
- Чарторійський Федір, луцький староста (V) 34, 486
його мати, сини (V) 486
- Чарторійський Юрій, князь (VI) 317, 592
(VII) 531
- Чарторійські (Черторійські, Чорторійські), князі (V) 14, 29, 32, 486
(VI) 137, 277, 598
бібліот., музей, архів (IV) 106¹, 198², 446, 466, 467, 478, 479
(V) 643
(VI) 236²
(VIII-1) 131², 151⁴, 155¹, 163¹, 173³, 187¹, 201³, 205¹, 208³, 215¹
(VIII-2) 22³, 23², 26^{1, 2}, 118¹, 134², 182¹, 184⁴, 200, 209
(VIII-3) 11⁵, 12⁵, 13¹, 16², 23¹, 25², 28^{1, 5}, 32², 36², 40², 42^{2, 3}, 43³, 46⁴, 50³, 51^{1, 4}, 52³, 55¹, 56⁷, 58⁴, 60^{2, 7}, 61², 64¹, 67¹, 68^{1, 3}, 70¹, 73⁶, 75^{1, 3}, 78^{2, 3}, 84¹, 90¹, 97², 98^{1, 2}, 99^{1, 4}, 100², 114^{2, 4}, 119³, 124¹, 130¹, 145², 146¹, 149⁵, 163¹, 170^{4, 5}, 171^{1, 4, 5}, 187¹, 198¹, 209¹, 215¹, 217¹, 220¹, 230¹, 234¹
(IX-1) 10¹, 24¹, 37, 38³, 108¹, 136², 148³, 167¹
(IX-2) 638, 871², 884^{3, 5}, 1043¹, 1044², 1051⁴, 1052¹,

- 1059¹, 1096, 1100⁴, 1124⁴, 1137⁷, 1140¹, 1172⁴, 1179², 1195¹, 1233³, 1240², 1242³, 1245², 1249¹, 1274¹, 1281², 1317¹, 1333², 1335¹, 1385^{1, 3}, 1392¹, 1401⁴, 1403³, 1405, 1454³, 1475^{1, 2}, 1541, 1543
(X) 289³, 291³, 296¹, 300^{2, 3}, 302¹, 307⁴, 318¹, 329¹, 353, 365, 367¹
- Чацький Т. (Czacki T.), вч. (IV) 316¹, 446
(V) 125¹, 621, 623, 631
(VI) 59², 85¹, 603, 604, 608
(VII) 565
- Чебишев-Дмитрієв О. (Дмитрієв-Чебишев О.), вч. (III) 550
- Чеголь, див. Чоголь
- Чекре-хан (IV) 490
- Челебі, купець (VI) 71
- Челядка, полковник (VII) 352
- Чемер Ходко, шляхтич (VI) 236
- Чемерис Васько, селянин (VI) 292
- Чевоський, козацький сотник з Чаусів (IX-2) 1216
- Чепан (Cepanus), йобадьон, боярин (II) 495, 498, 502⁴
- Чепець-Лентовський Станіслав (Лентовський-Чепець Станіслав, Маршалок Станіслав), солтис Старого Дунайця, отаман у війську Костки-Наперського (IX-1) 268, 269
- Череваненко Кузьма, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Черепнін О., вч. (III) 351¹, 547
- Черепов, боярський син (IX-2) 683
- Черкас, шляхтич (VI) 611
- Черкас Яцко, голтвянський обиватель, козацький отаман (X) 136³
- Черкаський, князь (VII) 522
(IX-2) 931, 937
- Черкаський Дмитро (Черкеський Дмитро), козацький посол на елекційний сейм (VIII-3) 119⁴
- Черкаський І., вч. (III) 371²
- Черкеський Дмитро, див. Черкаський Дмитро
- Черленевичі (Черленевські), шляхтичі (VI) 251, 253
- Черленевські, див. Черленевичі
- Черленківські, магнати (VI) 283
- Чермак В. (Czermak W.), вч. (IV) 281⁴, 284¹, 479
(V) 49⁴, 452², 453^{2, 3}, 656
(VI) 455²
(VIII-1) 206¹, 321
(VIII-2) 7¹, 13³, 18^{1, 2}, 19^{2, 3}, 20^{2, 4}, 21², 22¹, 24¹, 35², 142², 144², 147², 149¹, 150³, 166¹, 197, 200, 201, 222
- Чермак Войтек, селянин (VI) 267
- Чермний Всеволод, див. Всеволод, син Святослава Всеволодовича
- Чермний Семенко, див. Семенко Чермний
- Чернавський, див. Черновський
- Чернев М., вч. (I) 526⁴, 527¹, 568
(III) 555
- Черник (можл., див. Черник Григорій) (VIII-1) 90, 93
- Черник Григорій (можл., див. Черник), київський депутат (VIII-1) 170¹
- Чернинський, див. Чорнинський Лукіян
- Чернишевський Ян, підприємець (VI) 219
- Чернишов, московський капітан (X) 56¹, 58, 183
- Черніг К. (Czoernig K., Czörnig K.), вч. (I) 223¹, 556
- Чернігівець Яцко, миргородський козак (X) 217, 251

- Черніковський, королівський дворянин (V) 489
- Чернов, путивльський вістун (X) 51
- Чернов І., вч. (I) 562
- Чернов Кузьма, див. Чорний Кузьма
- Черновський (Чернавський), польський шляхтич (IX-1) 13, 16, 76
- Черногорський Олександр, див. Яхія Олександр
- Чернчицький Волинець Іван, див. Волинець Чернчицький Іван
- Чернявські, шляхтичі (VI) 611
- Чернята (можл., Чорний Грицько), козацький гетьман (VIII-1) 62, 63
- Чернята Іван, див. Чорнята Іван
- Чертков О., вч. (I) 567
- Черторийський, див. Чарторийський
- Черторийські, див. Чарторийські
- Черховський Андрій, учень (VII) 421
- Черховський Ян, шляхтич (VII) 423
- Черчицькі, українська шляхетська родина (VIII-2) 115²
- Четвертинська Софія з родини Чурилів, жінка Януша Четвертинського, пізн. шляхтича Козаковського (VIII-3) 38
- Четвертинський, князь (IX-1) 164, 214
- Четвертинський Гедеон, митрополит (VIII-2) 90²
- Четвертинський Григорій, луцький підкоморій (VI) 592 (VIII-1) 170¹ (VIII-2) 115²
- Четвертинський Захар, князь, ротмістр, луцький підсудок (VIII-2) 115² (VIII-3) 121 (комісар до козаків), 140-141 (нарада з київськими ченцями), 144 (зустріч з Хмельницьким)
- Четвертинський Ілля Святополк, князь (VIII-1) 179 (VIII-2) 114, 115¹
- Четвертинський Миколай, мінський каштелян, син Степана-Святополка Четвертинського (IX-2) 1316 (клопотання батька перед Хмельницьким) (X) 296
- Четвертинський Степан-Святополк, князь, брацлавський підкоморій (VII) 437, 543, 585 (IX-2) 1316-1317 (клопотання перед гетьманом і Виговським), 1385¹, 1391-1392 (відмова від польських залог і прохання до Ждановича) (X) 289³, 296, 297, 300
- Четвертинський Януш, князь (VIII-3) 37, 38, 40
- Четвертинські, князі (V) 29, 32, 221 (VI) 77, 277, 282 (IX-2) 1335¹
- Четиркін Ф., вч. (V) 660 (VI) 631
- Чеу, імператорська династія в Китаї (I) 152
- Чех, кременецький міщанин (VI) 274
- Чехович, автор реляції про облогу Львова, львівський міщанин, реснт Ради Сорока (VIII-2) 201 (VIII-3) 85, 86¹, 87¹, 90³, 92
- Чехович, перекладач Євангелія XVI ст. (VI) 433
- Чехович Гаврило, городецький міщанин (VI) 257²
- Чеховський-Федотов О., див. Федотов-Чеховський О.
- Чечель Грицько, зем'янин (VI) 282

- Чечуга, козак з Черкас **(VIII-1)** 118, 282, 283
- Чешибич Кунець, городецький міщанин **(VI)** 257²
- Чигиринець Мисько, можл., див. Мисько Михайло
- Чигринець Яким, полковник **(VII)** 530
- Чиж, бихівський комендант, віленський підкоморій **(VIII-3)** 124², 130¹
- Чиж з Ягодина **(VI)** 185, 186
- Чиж Кирик, корсунський полковник **(VIII-1)** 315
- Чиріков Олексій, стольник, полтавський воєвода **(X)** 173-176, 215, 239
- Чистович, шляхтич **(VI)** 628
- Чистович І., вч. **(V)** 409⁴, 471⁵, 567¹, 653, 657 **(VII)** 584 **(VIII-1)** 194⁴, 320
- Читієвичі, половецька династія **(II)** 535
- Чичерін Б., вч. **(I)** 352¹
- Чібраріо Л. (Cibrario L.), вч. **(VI)** 20⁴, 22¹
- Чінгіз-хан, див. Темуджін
- Чобан Гіреї (Чубан Гіреї, Чюбал Гіреї), кримська ханська родина **(IX-2)** 920²
- Чобан Гірей, кримський царевич **(IX-2)** 1068
- Чоголі, молдавська боярська родина **(IX-1)** 512, 513
- Чоголь (Чеголь), молдавський мечник **(IX-1)** 128, 510, 511, 513 його син **(IX-1)** 511
- Чоголь Мирон, молдавський боярин **(IX-2)** 900² (посольство до гетьмана), 922 (відновлення дипломатичних зв'язків з козаками), 923 (відомості про козацьке військо та його плани), 1184-1185 (посольство до Хмельницького)
- Чолганський, ротмістр **(VII)** 219
- Чолганський Іван, шляхтич **(VI)** 240
- Чолганський Олехно, шляхтич **(VI)** 240
- Чолганські, шляхтичі **(VI)** 240, 598, 611
- Чоловський О. (Czołowski A.), вч. **(II)** 467¹, 473⁷, 572, 579 **(V)** 651 **(VIII-3)** 46⁵, 86¹ **(IX-2)** 1115³
- Чоповські, шляхтичі **(V)** 99¹ **(VI)** 281
- Чорне Лихо, козацький отаман **(IX-1)** 415
- Чорний Грицько Савич (Савич; можл., Чернята, Чорний Тарас; Czajny Hrycko), козацький гетьман **(VIII)** 527 **(VIII-1)** 3, 46 (прихильник лояльної політики до польського уряду), 50 (легалізація гетьманства), 56-57 (невдача кримського походу 1628 р.), 60, 61, 62(?) - 63 (третій кримський похід 1629 р.), 64-65 (погром татар під Бурштином), 66, 67 (загострення відносин з нерєєстровими козаками), 69-72 (козацький конфлікт), 72 (страта запорожцями), 90¹, 100, 101, 105², 114, 115, 119, 136⁴, 246
- Чорний Зигмунд (Czerny), білоцерківський підстароста **(VIII-3)** 10
- Чорний Іван, селянин **(VI)** 292
- Чорний Кузьма (Чернов Кузьма), білгородський станичний голова **(IX-1)** 204⁷, 370²

- Чорний Радзивіл, див. Радзивіл Миколай
- Чорний Сигізмунд, білоцерківський підстароста (**IX-1**) 372, 456, 458, 461, 463, 470, 487, 489, 505
- Чорний Тарас (можл., Чорний Грицько), козацький гетьман (**VIII-1**) 136⁴
- Чорнинський Лукіян (Чернинський, ймов., див. Лукіян, козак), козацький ватажок (**VII**) 161, 171
- Чорногорець Никон, див. Никон Чорногорець
- Чорномаз, козацький сотник (**IX-2**) 1267
- Чорномазий, козак (**VIII-1**) 282
- Чорноризець, див. Яков Чорноризець
- Чорнота Іван, див. Чорнята Іван
- Чорнята Іван (Чернята Іван, Чорнота Іван), генеральний обозний Війська Запорізького (**VIII-3**) 92 (контрибуція з обложеного Львова), 99 (заклик до Хмельницького штурмувати Замостя), 116 (зустріч посла Смяровського), 129², 152, 245⁴, 258 (підготовка реєстру Війська Запорізького), 274
- Чорт Макарій, див. Макарій Чорт
- Чорткович Васько, шляхтич (**VI**) 236
- Чорторийський, див. Чарторийський
- Чорторийські, див. Чарторийські
- Чубан Гіреї, див. Чобан Гіреї
- Чубинський П., вч. (**I**) 551
- Чугай, див. Чуйко
- Чудецький П., вч. (**V**) 654
- Чудин (Чюдин), київський боярин, тисяцький (**I**) 587 (**II**) 79³, 266 (**III**) 305, 353
- Чудний Гань, городецький міщанин (**VI**) 257²
- Чудновець Василь, учень (**VII**) 421
- Чуйко (Чугай), козацький полковник (**IX-1**) 243, 338
- Чукса Олехна, пан (**VI**) 367¹
- Чулай Г., єпископ (**IX-1**) 253
- Чурили, українська шляхетська родина (**VI**) 239⁵, 250, 611 (**VIII-3**) 38
- Чучар С. (Чючар С.), переяславський полковник (**X**) 335, 342, 347
- Чучинський О., вч. (**IV**) 434, 436, 446
- Чюбал Гіреї, див. Чобан Гіреї
- Чюдин, див. Чудин
- Чюрнай, чорноклобуцький хан (**II**) 286³, 549
- Чючар С., див. Чучар С.

Ш

- Ш., див. Шевченко Т.
- Шабей, перекопський князь **(IX-1)** 556
- Шаблинський (Саблинський), козацький отаман **(X)** 277, 284
- Шабо (Chabot J.B.), вч. **(I)** 182¹
- Шавула, див. Шаула Василь
- Шавули, шляхтичі **(VI)** 292
- Шагал-ага, див. Шагін-ага
- Шагін Гірей (Szahin Giraj), брат Мегмед Гірея III, калга-султан **(VII)** 348-349 (президент на кримське ханство), 386 (повернення з Персії), 387¹, 512-513 (кримські міжусобиці 1624 р.), 515, 516 (лист до польського короля), 517 (союз із козаками), 518, 519, 525, 527 (похід на Кантемира 1625 р.), 528, 532-533 (поразка від Кантемира), 540 (зрада козакам), 541, 543, 544, 548, 555, 589 **(VIII-1)** 24 (польський союзник), 25, 39 (побудова замку на лівому березі Дніпра), 41-42 (невдала боротьба з мурзою Кантемиром), 42 (союз із козаками), 43-45 (козацький похід у Крим), 46 (агітація за новий похід козаків у Крим), 47-50 (становище польського уряду), 51 (угода з козаками), 52-55 (другий похід на Крим 1628 р.), 56 (повернення на Запоріжжя), 57, 58, 59-60 (задум нового походу на Крим), 61-63 (третій кримський похід 1629 р.), 63 (втеча до Персії), 70, 71, 122, 228, 229 (турецьке заслання на Родос), 239, 321
його жінка (VIII-1) 45
- Шагін-ага (Шагал-ага), турецький посол **(IX-2)** 1063-1064 (посольство до козаків), 1073, 1074, 1077, 1078, 1091, 1097-1100 (полагодження відносин з козаками та турками), 1137 (пересилання листа Хмельницького до султана)
- Шададін, кафінський купець **(VI)** 58
- Шайдемир, див. Шахдемир
- Шайноха К. (Szajnocha K.), вч. **(IV)** 101¹, 109⁴, 131¹, 144¹, 465 **(VIII-1)** 279¹ **(VIII-2)** 4¹, 15², 157², 166¹, 168³, 178¹, 185⁴, 186^{1, 2, 4}, 191^{1, 2}, 194³, 195², 196, 197, 210, 219, 221 **(VIII-3)** 7², 8^{1, 2}, 9¹, 12⁴, 15³, 16², 18^{2, 3}, 19¹, 20¹, 23¹, 28³, 31¹, 32⁵, 36³, 39¹, 40¹, 48⁶, 57^{1, 5}, 60⁴, 66³, 67^{1, 4}, 68^{2, 3}, 69⁸, 70¹, 71³, 88², 114³, 115², 118², 129³ **(IX-1)** 86⁴, 473¹, 476, 482³ **(IX-2)** 667²
- Шалевський, козак **(VII)** 193
- Шамак, митник **(VI)** 13¹
- Шамикін Ос., путивлець **(IX-1)** 236⁷
- Шамирін, путивлець **(IX-2)** 688
- Шамотульський Вінцентій, руський староста **(IV)** 217, 224, 225
- Шамошенко Іван, козацький посол **(X)** 75
- Шамрай С., вч., укладач покажчика осіб **(IX-2)** 1552¹
- Шангірей, корсунський полковник **(VIII-3)** 50 **(IX-1)** 88³

- Шандеровський Андрій, посол Київського собору до Сигізмунда III (**VIII-1**) 94
- Шандиревський, зем'янин (**VI**) 282
- Шандро, власник дворища (**V**) 104
- Шанявські, українська шляхетська родина (**VIII-2**) 115²
- Шаповал Павло, неприязель Юрія Немирича (**X**) 128²
- Шаравара Омелько, війт у Чаусах (**IX-2**) 1258
- Шараганідзе Атрак (ймов., Отрок), кипчацький хан (**II**) 534
- Шараневич І. (Szaraniewicz I.), вч. (**I**) 54⁷
(II) 454², 467¹, 554, 565, 569-572, 575, 578, 610-612
(III) 6¹, 10⁴, 26⁴, 27, 53², 54⁷, 74³, 98², 99³, 110⁷, 120⁴, 132², 166⁷, 168², 424², 425², 433¹, 505, 512-514, 518-521, 524, 526, 529, 536, 554, 566
(IV) 50¹, 111⁷, 117¹, 118¹, 433, 462
(V) 273^{2, 4}, 274²⁻⁴, 275^{1, 3}, 276¹, 280³, 281⁵, 283^{1, 3}, 284², 286⁴, 287¹, 444¹, 633, 638, 653, 655, 659
(VI) 264³, 631
(IX-2) 1116³
- Шарган (Шарукан; див. також Шарукани), половецький хан, батько Отрока (**II**) 106¹, 531, 534
- Шармуа Ф.-Б. (Char moy F.-B.), вч. (**I**) 444¹
- Шаровольський І., вч. (**I**) 546
- Шарукан, див. Шарган
- Шарукани, брати, половецькі князі (**II**) 349
- Шархавський Михайло, митрополитий слуга (**IX-2**) 747¹
- Шаула Василь (Шавула, Saula, Sawla Mathwiey (sic!)), козацький отаман (**VII**) 210, 213-216, 219, 221-224, 230, 237², 284
- Шаум Костянтин, секретар Юрія II Ракоція (**IX-2**) 1466 (оцінка причини капітуляції Ракоція перед поляками)
- Шафарик П. (Šafařík P.), вч. (**I**) 75¹, 78⁴, 79¹, 116⁶, 117¹, 119², 136¹, 141², 142³, 175³, 201⁷, 206³, 210⁴, 211^{1, 3}, 213¹, 543, 547, 548, 558
- Шафран Олекса, козацький отаман, запорожець (**VIII-1**) 27
(VIII-2) 52
- Шафранець Петро, державець Сатанівської волості (**V**) 80
- Шафранов П., вч. (**IX-2**) 812¹, 813
- Шах Яків, козацький гетьман (**VII**) 149-151
- Шах-Ахмат (Ахмат-Шах, Ших-Ахмат), хан Золотої Орди (**IV**) 286, 287¹, 332, 333, 335, 337
(VII) 22²
- Шахдемир (Шайдемир), ханський слуга (**IX-1**) 429²
- Шахматов О., вч. (**I**) 184⁴, 186¹, 188²⁻⁴, 192³, 196², 197⁷, 200³, 202⁷, 203⁷, 206⁵, 209¹, 235¹, 236², 239¹, 319⁷, 381¹, 385¹, 388², 401², 406³, 420¹, 431², 438², 439⁷, 442^{1, 3}, 450³, 451³, 457², 459³, 460^{1, 2}, 468⁵, 469¹, 477², 479², 481^{1, 3}, 485^{1, 3, 4}, 486¹, 491³, 505⁷, 518^{2, 4}, 519^{1, 4}, 520², 523², 551, 554-556, 568, 570¹, 572, 574-578, 581, 582, 583, 585, 586, 588¹-590, 592-595¹, 600, 601, 612, 624¹
(II) 226³, 247³, 253², 332⁵, 357², 560¹

- (III) 159², 205³, 475³, 480³, 481¹, 487², 489¹, 558, 563-566
(VI) 348⁵
- Шахріар, воевода Омара (I) 563
- Шашкевичі, бояри (VII) 12², 14
- Шашков С., вч. (I) 562
- Шваби, шляхтичі (VI) 281
- Швайпольт Фіоль (Фіоль), краківський видавець (VI) 427
- Швандтнер І., вч. (II) 34¹
- Шварно, див. Скірмунд, син Мингайла
- Шварно, дружинник (III) 306
- Шварно, син Данила Романовича Галицького (II) 384
(III) 81, 82, 86, 87, 90¹, 92-95, 100³, 158
(IV) 13, 15²
його жінка, донька Мендовга (III) 81
- Шварцбург Гунтер, брат Зіггарда Шварцбурга (III) 116¹
- Шварцбург Зіггард, гравденцький граф (III) 116, 125⁵
- Шварцбурги, родина (III) 116¹, 570
- Швитригайл(-о), див. Свидригайло, син Ольгерда Гедиміновича
- Шебеші Миколай де Болгарфалва, семигородський посол до Матвія Басараби (VIII-3) 104
(IX-2) 1471
- Шебеші Франц де Болгарфалва (Sebesi Fr., Szebesz), міністр Ракоція, семигородський посол до Хмельницького (IX-2) 1189-1190 (посольство до гетьмана), 1237 (відомості гетьманові про польські пропозиції Ракоцію), 1269³, 1296 (місія до козаків), 1297-1299 (інструкції на посольство), 1300-1302 (переговори з гетьманом), 1303, 1304 (інструкції для переговорів з козацькими послами), 1306, 1309, 1316 (розмови з Виговським), 1365, 1383, 1384, 1389, 1394, 1397 (посольство з Ліліскроною до гетьмана і хана), 1405, 1411 (спроби отримати допомогу від козаків), 1420 (приїзд до гетьмана), 1425, 1426 (звідомлення про посольство), 1428, 1430, 1431, 1432-1433¹-1434 (записки про чигиринські справи), 1436², 1437, 1439 (московські домагання), 1441-1442 (доручення від Ракоція спростувувати звинувачення гетьмана), 1451, 1467⁴, 1471 (записки про повстання на Запоріжжі), 1472 (декларація гетьмана на підтримку ліги), 1473 (запис про смерть гетьмана), 1474, 1549, 1550
(X) 3, 7, 9, 10
- Шевальє П'єр (Chevalier Pierre), французький історик XVII ст. (VII) 564
(VIII-2) 146¹, 203, 206, 211, 212
- Шевирьов С., вч. (I) 599
(II) 67³
(III) 478¹, 556, 561
- Шевченко Стефан, білоцерківський сотник (VIII-1) 316
- Шевченко Т. (Ш.) (I) 7¹, 30², 34², 50², 77³, 316¹, 432¹, 433¹, 541, 546, 551, 556, 558, 600
(II) 21², 31², 83⁷, 233², 359¹, 404¹, 463^{1.3}, 473¹, 484⁵, 553, 556, 572, 585, 610, 612
(III) 26¹, 74³, 99¹, 109¹, 142², 154¹, 284¹, 399¹, 439², 450⁴, 458², 470², 473¹, 498¹, 499¹,

- 502², 505, 519, 525, 535, 545, 551, 554, 561, 567
(IV) 10⁴, 90¹, 96⁴, 118², 192³, 198², 331², 425, 434, 441, 477, 489, 490, 500, 502
(V) 44¹, 49⁴, 94², 104⁴, 123², 145¹, 150², 177¹, 210², 246¹, 330², 362⁴, 447¹, 462², 620, 622, 625, 626, 628, 632, 636, 642, 648, 650, 654, 657, 660, 661
(VI) 11⁴, 66², 245¹, 260², 265⁴, 333¹, 346⁴, 358², 457², 495³, 534⁴, 614, 622, 623, 629, 631¹
(VII) IX, 71², 78⁵, 79²
(VIII-1) 113, 185³
(VIII-2) 211, 220
(VIII-3) 199¹
(IX-1) 5
(IX-2) 930¹, 1275², 1403⁴, 1497, 1549
- Шейн, московський воєвода **(VIII-1)** 206
- Шейн П. (Schein P.), вч. **(I)** 337¹
- Шекурка, кошовий отаман **(X)** 195
- Шелбіри, бояри **(III)** 305
- Шелеховський-Хорушко, див. Хорушко-Шелеховський
- Шелибор, боярин **(VII)** 15
- Шеліговський, польський посол **(IX-1)** 523
- Шелонський Федір, отаман з Чигирини **(IX-1)** 557
- Шельбіри, чернігівські бояри **(II)** 331
- Шельонговський А. (Szelągowski A.), вч. **(I)** 282¹, 284³, 292⁵, 489³, 490³, 493², 495³, 557
(V) 103⁴, 152⁵, 641
(VI) 85¹, 86², 87², 88³, 91², 193², 198⁴, 207¹, 232^{1, 3}, 234², 604, 605, 608
(VIII-1) 141¹, 203¹
- (VIII-2)** 8², 10¹, 197
- Шембель Павло, депутат **(VIII-1)** 170¹
- Шемберк (Szemberk), комісар **(VII)** 469¹
(VIII-1) 61¹
(VIII-2) 131, 144³, 153, 160, 162, 166, 182-184, 186
(IX-1) 116
- Шемберк (Шомберг), молдавський воєначальник **(IX-2)** 882 (каральні дії під Брацлавом), 1014 (наступ на Поділля), 1048 (облога Охматова), 1069 (відбуття на сейм)
- Шемячич Василь, князь **(IV)** 278
- Шенк К. (Schenk K.), вч. **(I)** 564
- Шенфельдер Й. (Schönfelder J.M.), вч. **(I)** 276²
- Шеншин, міщанин, посол Ромодановського **(X)** 73
- Шеппінг Д. (Schepping D.), вч. **(I)** 315³
- Шептицький Микола, депутат **(VIII-1)** 170¹
- Шептицький Петро, депутат **(VIII-1)** 170¹
- Шептицькі, шляхтичі **(VIII-1)** 182³
- Шереметьєв Василь Борисович, боярин, білгородський, пізн. київський воєвода **(IX-2)** 808, 842 (царське розпорядження йти на Київ), 883 (наказ царя про виступ проти польського короля), 905, 908, 909 (розташування військ під Путивлем), 910, 914, 941, 953² (прохання гетьмана про військову допомогу), 954 (справа охорони України від татар), 973, 1014³ (повідомлення від Хмельницького про польський напад на Поділля), 1022-

- 1024, 1025-1026 (листи Хмельницького про допомогу), 1027 (намір вирушити на допомогу козакам), 1028, 1029, 1030^{1, 2}, 1031, 1032, 1035 (прибуття до козаків), 1041, 1044 (похід Хмельницького під Жашків), 1046 (битва на Дрижиполі), 1049, 1061, 1069, 1071, 1072, 1073¹ (царський наказ про повернення з України), 1084, 1089 (передача армії Василю Бутурліну), 1114, 1228 (питання козацької еміграції), 1277 (X) 18, 27, 45, 101, 174-175 (голова нової московської адміністрації України), 176, 177-181 (проект переведення реєстру війська та збирання податків), 183, 192, 199-202 (прийом посольства Бережцького), 204, 205, 212, 213, 235, 243, 244, 247 (скарга Виговського), 250-252, 255, 256, 258, 260-261 (запрошення від Виговського на зустріч), 261 (лист Виговського), 262-267 (листування з Виговським), 269, 272-274, 276-281 (наступ Данила Виговського на Київ), 282, 283-285 (другий наступ на Київ), 333, 335, 337-338 (скарги гетьмана на нього), 340-341 (військо проти козаків), 342-344, 347, 348, 379
- Шереметьєв Василь Петрович, боярин (IX-2) 808 (плани походу на Полоцьк), 959, 961, 964, 966, 1014³(?)
- Шереметьєви, московська боярська родина (X) 129², 148¹, 174⁴, 200², 280²
- Шерер Жан-Бенуа (Scherer J.-B.), французький історик XVIII ст. (VII) 565 (VIII-2) 211 (IX-1) 521²
- Шершеневич Г., вч. (III) 551
- Шестаков С., вч. (I) 287², 401², 464², 565, 573, 574
- Шефер, перекладач (VI) 371¹
- Шешкович Остафій, зем'янин (VI) 282
- Шийковський, вч. (VIII-2) 126¹
- Шилінг, торговець (VI) 175
- Шилковські, шляхтичі (VIII-1) 182³
- Шилов А., вч. (I) 601
- Шилович, луцький староста (IV) 242³, 243²
- Шиман Т. (Schiemann Th.), вч. (I) 547
- Шимановський М., вч. (III) 410³
- Шиманський, вч. (VII) 501¹
- Шиманський С., польський посол (IX-1) 506
- Шимон, варяг (III) 304⁴, 305
- Шимон, жид (VI) 176
- Шимон, син Африкана (I) 612
- Шимонкович Міхель, острозький міщанин, жид (VI) 72
- Шиняльський Іван, печерський слуга (IX-2) 747¹
- Ширин-бей, див. Шірін-бей
- Шірін, стряпчий (IX-2) 1161
- Ширшик, московський купець (VII) 59²
- Шифнер А. (Schiefner A.), вч. (I) 542
- Ших-Ахмат, див. Шах-Ахмат
- Шицк Самуїл, маршалок Київського собору (VIII-2) 90²
- Шишка-Хлопецький, див. Хлопецький-Шишка
- Шишковичі, шляхтичі (V) 32¹
- Шишковський, луцький біскуп (VI) 449

- Шишковський Мартин, краківський біскуп (V) 445¹
- Шишман, болгарський цар (I) 466, 475, 499
його династія (I) 475
- Шишманов С., вч. (I) 158²
- Шіллер, німецький поет (VII) 469
- Шільтбергер, подорожник (IV) 489
- Шірін-бей (Ширин-бей) (IX-2) 661, 681 (похід під Кам'янець), 693 (замирення з королем), 698, 889, 900¹ (чутки про змову з Лупулом), 942 (посольство до гетьмана з протикоролівськими намірами), 946 (грамота, передана цареві Виговським), 1143 (переговори з козаками під Озерною), 1358 (спроба походу за Дніпро)
- Шірмай А., див. Сірмай А.
- Шіявш-паша, див. Сіяуш-паша
- Шклінський Томаш, комісар у козацьких справах (VIII-1) 35, 36
- Шкода, остерський боярин (VI) 283
- Шкорпил В., вч. (I) 541
- Шкультетій (Škultety J.), вч. (I) 220²
- Шкуратов, сотник Прилуцького полку (VIII-3) 280
- Шледер Й. (Schlederus J.-G.), німецький хроніст (IX-2) 1015⁴
- Шлемм (Schlemm J.), вч. (I) 28⁷
- Шлепкін І. (Шляпкін І.), вч. (II) 338¹
(III) 411¹, 564, 567
(VI) 427¹
- Шлецер А. (Schlözer A.), вч. (I) 78⁴, 194⁷, 203⁷, 204¹, 580, 598, 599, 603, 604, 613, 615, 622, 623
(III) 548
(IV) 426, 456, 488
- Шлюмберже Г. (Schlumberger G.), вч. (I) 567, 568, 573
(II) 73¹, 556, 560
- Шляков М., вч. (III) 477⁷
- Шляпкін І., див. Шлепкін І.
- Шльома, львівський жид (VI) 176
- Шмельов Г., вч. (III) 353¹, 538, 551
- Шмідт, барон, австрійський посол до Стамбула (IX-1) 84, 134-137, 143, 484¹
- Шмідт Г. (Schmidt H.), вч. (I) 45¹, 107²
- Шмідт І. (Schmidt I.), вч. (I) 60¹, 69¹, 80²
(II) 583
- Шмідт К. (Schmidt K.), вч. (VI) 452²
- Шмідт Л. (Schmidt L.), вч. (I) 141³, 146², 147³, 154⁴, 165³, 544
- Шмітт Г. (Schmitt H.), вч. (V) 641
- Шмолер Г., вч. (I) 355¹
- Шнайдер А. (Schneider A.), вч. (II) 472¹, 570
- Шовкопляс із Голтви, козацький посол (X) 224
- Шодуар, барон, його бібліот. (VIII-2) 209
- Шойкало Павло, селянин (VI) 292
- Шолдрський Андрій, познанський біскуп (VIII-3) 70¹, 72², 161¹, 187¹, 194²
- Шольц, львівський купець (VI) 56³, 67, 68, 72, 97, 102
- Шольц Вольф, бурмістр (V) 347
його син, вїйт (V) 347
- Шомовський Ян, див. Шумовський Ян
- Шорр М. (Szorg M.), вч. (V) 652
(VI) 127^{5,6}
- Шорнель (VIII-3) 96¹, 98
- Шостак, козацький отаман (VII) 214, 216, 221, 230, 237²
- Шохов Іван, наказний полковник з полку Мартина Небаби (IX-1) 270

- (IX-2) 1544
- Шпак (Шпаченко, Шпачок), козацький сотник (IX-1) 176², 182, 185, 190
- Шпакович Альберт, господар (V) 154
- Шпаковський, ксьондз (IX-2) 767
- Шпаковський С., вч. (V) 660
- Шпановський Ад(ам), шляхтич (VI) 627
- Шпановські, шляхтичі (VI) 627
- Шпаченко, див. Шпак
- Шпачок, див. Шпак
- Шпилевський С., вч. (I) 562
- Шпод (Шпот), слуга руського воеводи (IX-1) 18, 78⁵
- Шпот, див. Шпод
- Шрадер О. (Schrader O.), вч. (I) 39¹, 60¹, 61^{2,3}, 65¹, 66², 107², 116⁶, 119², 244¹, 245¹, 247², 248^{1,4}, 249^{1,2,4,5}, 250¹, 251^{1,2}, 252¹, 255², 256^{3,6}, 260⁵, 261¹, 262⁶, 265^{1,3}, 266⁴, 267¹⁻³, 275⁵, 276¹, 278², 318², 324⁴, 328¹, 342³, 344², 345^{2,4}, 349², 353¹, 367², 392¹
(VI) 500³
- Шредер Л. (Schroeder L.), вч. (I) 322¹
- Штадський Альберт, див. Альберт
Штадський
- Штарке (Starcke C.), вч. (I) 343²
- Штейнбок (Стенбок), шведський фельдмаршал (IX-2) 1406 (прийняття командування військами в Польщі), 1409-1410 (переговори з Ракоцієм і відступ з Польщі)
- Штепа-піп, уманський полковник (VIII-3) 176
- Штерн Е. фон (Stern E. von), вч. (I) 37¹, 39¹, 45¹, 57², 87¹, 88^{1,2}, 103³, 539-541
- Штернбах Генріх-Целестин, шведський посол у Семигород (IX-2) 1296 (шведсько-козацьке листування), 1304-1307 (переговори в Ракоція), 1314 (донесення про відносини між гетьманом і Ракоцієм), 1320 (донесення королю про виступ Ракоція на Польщу), 1321-1322 (переговори з Богдановичем), 1387², 1388 (реляція шведському королю з табору Ракоція), 1406 (донесення королю про наслідки розділу армій), 1407-1408 (переговори з Ракоцієм щодо козацьких добровольців), 1409 (заспокоєння козаків з приводу їхнього відриву від Ракоція), 1456², 1457 (опис Ракоцієвого відступу), 1458 (причини відступу Ракоція), 1459, 1460 (план Ракоція обміняти військо), 1461 (переслідування Ракоція Чарнецьким), 1463, 1473 (свідчення про недовіру полковників Юрію Хмельницькому), 1549
- Шторх, видавець (VII) 564
- Штрельке Е. (Strehlke E.), вч. (IV) 44⁶, 450
- Штрубе де Пірмон Ф. (Пірмон Штрубе Ф. де, Струбе де Пірмон Ф., Piermont Stroube F. de, Stroube de Piermont F.), вч. (I) 603, 615, 619
(III) 548
- Штукенберг А. (Shtukenberg A.), вч. (I) 48²
- Штумпф-Брентано К. (Stumpf-Brentano K.), вч. (I) 490¹
- Шубець Фесько, сотник Черкаського полку (VIII-3) 275

- Шугач Гринець, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Шуйський Василь, московський цар (VII) 324, 331, 335 (IX-1) 45, 207
- Шуйський Іван Васильович, див. Акундинов Тимофій
- Шуйський псевдо-, див. Акундинов Тимофій
- Шуйський Ю. (Szujski J.), вч. (IV) 101¹, 109⁴, 111¹, 112¹, 117¹, 131¹, 354², 356¹, 357², 465 (VI) 416¹ (VII) 582, 588 (VIII-2) 221
- Шулярський Степан, покойовий митрополита (IX-2) 747¹
- Шульга Семен, учень (VII) 414
- Шульженко Іван, бориспільський бурмістр (VI) 290
- Шульженко Іван, козацький посол від Пушкаря (X) 212
- Шульжинський Курб'як, шляхтич (VII) 155⁴
- Шульжичі, дідичі (VI) 151
- Шульц А. (Schulz A.), вч. (VI) 15²
- Шульце В. (Schulze W.), вч. (I) 141³
- Шумаков Ігнат, шляхтич (VII) 16
- Шумейко Прокіп, ніжинський полковник (VIII-3) 26, 31, 280 (IX-1) 17, 18, 21, 22, 73, 74, 76, 158, 214 (IX-2) 1523
- Шумилов Угрим, вяземець (IX-1) 459⁷
- Шумлянський, львівський єпископ (V) 281
- Шумлянський Марко, шляхтич (VI) 239
- Шумлянські, шляхтичі (VI) 611
- Шумович Ян, див. Шумовський Ян
- Шумовський Ян (Шомовський Ян, Шумович Ян), холмський підчашій, польський посол (IX-2) 780¹ (посол до Ракоція), 1170 (посольство до хана про допомогу), 1174, 1175 (випитування відомостей від Тохтамиш-аги), 1176-1177 (переговори з візиром і ханом), 1177 (розмови з Махаринським), 1193 (друге посольство до Криму), 1195 (інструкції короля), 1197-1198 (невдачі у переговорах з ханом), 1199, 1365, 1379 (посольство до царя; компрометації Хмельницького), 1381
- Шуплянський Іван, шляхтич (VI) 242
- Шуплянський Федір, шляхтич (VI) 241
- Шут Андрій Олександрівський, кобзар (IX-1) 95, 96^{2, 6}, 97², 189 (IX-2) 1370, 1372³, 1475
- Шухевич М., вч. (I) 433¹

Щ

- Щек (Szczyck), київський князь (I) 379, 382, 389, 407 (II) 264
- Щекатов А., вч. (VII) 565
- Щенсни, шляхтичі (VI) 242
- Щеньовські, шляхтичі (VIII-2) 115²
- Щеп, див. Діонізій, монах
- Щепанович Ілля, боярин (III) 25
- Щепина Святохна, служка (V) 158
- Щепкін В., вч. (III) 563, 564
- Щепкін С., вч. (I) 588, 600
- Щербаківський В. (Щербаковський В.), вч. (V) 459⁷ (VI) 304¹, 618, 621
- Щербаковський В., див. Щербаківський В.
- Щербан Костянтин, волоський господар (IX-2) 903 (ставлення до козаків), 914, 923 (посольство до козаків), 939 (нейтральність у польсько-московських стосунках), 943-945, 952 (інтриги проти Лупула в Царгороді), 959, 987, 1021, 1023, 1029, 1030⁷, 1032, 1033, 1062-1063 (укладання союзу з козаками), 1078, 1089 (війна зі Стефаном), 1095, 1098, 1102 (лист від Хмельницького з-під Бару), 1104², 1105 (переговори з козацькими послами), 1106-1107 (погодження плану дій з Ракоцієм), 1147 (домогання татар), 1163², 1185 (посольство Удріште до гетьмана), 1208, 1213, 1247-1248 (пошуки союзу з козаками), 1252 (порозуміння з козаками), 1270, 1308, 1312 (рішення стати на польському кордоні), 1319 (татарські погрози з приводу допомоги Ракоцієві), 1324, 1325, 1348, 1354, 1395 (прагнення шведів до союзу), 1411, 1413, 1414, 1421 (послання Хмельницькому), 1426, 1432 (лист від гетьмана), 1433 (посольство до хана), 1435, 1443, 1444, 1549 (X) 30 (посольство до козаків), 38, 108, 109, 114, 159 (напад татар та турків), 163, 195 (втеча до Угорської землі), 200
- Щербан Раду Басараб (Басараб Щербан Раду), волоський господар (VI) 321
- Щербатов М., вч. (III) 537
- Щербина В., вч. (V) 520⁷, 522⁷ (VII) 135³ (IX-2) 813, 814⁷, 845⁷, 849², 1112⁷
- Щербина Ф., вч. (I) 355¹
- Щербиненко Грицько, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Щербицький О. (Щербитський О.), вч. (V) 654
- Щербич П., правник (V) 355
- Щетинін, московський воєвода (VIII-2) 76
- Щигловський Богдан, корсунський сотник (VIII-1) 316
- Щил, посадник (III) 393⁶, 394⁷
- Щитніцький, єзуїт, польський посол (IX-1) 447³, 459, 461, 475, 476¹, 484, 491, 499
- Щитовичі, шляхтичі (V) 32¹
- Щур, начальник роти (VII) 85, 90, 101⁴
- Щурат В., вч. (III) 567 (VI) 365³ (VIII-2) 95⁴
- Щуровський, зем'янин (VI) 282
- Щуцький, шляхтич (IX-1) 264

Ю

- Ювальський, шляхтич **(VI)** 277
- Юда, львівський торговець **(VI)** 176
- Юда, острозький жид **(VI)** 176
- Юда, св., див. Юда Симон
- Юда Іскаріотський, біблійн. **(V)** 582, 593
(VI) 539
(IX-1) 254
(IX-2) 1085, 1484
- Юда Симон (Симон Юда; Юда, св.), св. **(V)** 135
(VI) 94, 374³
- Юденков Іван, московський вістун **(IX-1)** 317, 363, 364, 468, 469
- Юденков Прокофій, путивльський вивідувач **(VIII-3)** 242
- Юдита, донька Болеслава III Кривоустого **(II)** 574, 575
- Юдиф, біблійн. **(VI)** 392¹, 427
- Юдицький, ксьондз, королівський секретар **(IX-2)** 637-638 (переговори з московськими послами), 1380 (конфлікт з Тукальським)
його жінка, вдова Тукальського **(IX-2)** 1380
- Юдицький, мальтійський рицар **(VII)** 554
- Юдін Микола, путивльський вістун **(X)** 58, 61, 71¹
- Юзефович І., вч. **(VIII-1)** 319
- Юзефович Іван, священник **(VII)** 531, 532
- Юзефович Михайло, голова Київської Археографічної комісії **(VI)** 610
- Юзефович Міхель **(VI)** 52
- Юзефович Ян Томаш (Józefowicz Jan Tomasz), львівський канонік, польський хроніст XVII ст. **(II)** 83⁷
(VIII-1) 183³
- (VIII-2)** 83¹, 122
(VIII-3) 86¹
(IX-2) 1115³
- Юліан з Кафи, італійський купець **(VI)** 63
- Юліанна, друга жінка Ольгерда, мати Ягайла і Свидригайла **(IV)** 126, 166, 184, 269, 472, 514, 515
(V) 387
- Юндзило (Наудзилов), полковник **(IX-2)** 1261, 1263
- Юндили, шляхтичі **(V)** 32¹
- Юпігер, міф. **(VII)** 278
- Юражич Ігнат, власник села **(V)** 66³
- Юргевич В., вч. **(I)** 103², 619, 620
(IV) 299¹, 487, 489
(VII) 77²
- Юр'єв Єфим **(X)** 14, 109, 190, 199⁴, 200, 208
- Юрика, товмач **(IX-1)** 107⁷
- Юрієвичі (сини, родина), князівська родина по лінії Юрія Володимировича Мономаховича **(II)** 127, 150⁴, 153¹, 161, 166³, 203, 206, 308⁵, 341, 355, 357, 358², 588
(III) 215
- Юрієвичі (сини), князівська родина по лінії Юрія Львовича **(III)** 110, 115-118, 120-122², 123, 125, 522, 526, 528, 530, 531
- Юрієвичі (сини), князівська родина по лінії Юрія Ярославича **(II)** 306, 308⁵, 309
- Юріїв Іван (Джорджевич Йован), родич сербського митрополита, посол **(IX-2)** 944
- Юріїв Филон, писар у Острияниці **(VIII-2)** 75¹
- Юрій, грек, товариш Тафларія **(IX-2)** 938, 939
- Юрій, див. Ярослав, син Володимира Святославича

- Юрій, ймов., див. Данило, син Романа Мстиславича **(III)** 69⁷
- Юрій, комес, молдавський посол **(IX-1)** 513
- Юрій, пинський князь (сер. XV ст.) **(IV)** 243
- Юрій, пороський князь **(II)** 402 **(III)** 174
- Юрій (Георгій, Georgius, Γεργιος, Γεωργιο(-ς)), св. **(II)** 43, 377, 403 **(III)** 114, 403, 435, 522 **(IV)** 304, 435 **(V)** 212 **(VI)** 303, 536² **(VII)** 346, 492 **(VIII-1)** 183 **(VIII-3)** 76, 88² **(IX-1)** 206, 216 **(IX-2)** 1059¹, 1069, 1070³, 1091, 1122, 1132, 1205, 1217, 1220 **(X)** 150
монастир, церква **(II)** 40, 42, 67, 145, 267, 285, 379 **(III)** 344, 372, 420, 428, 432, 439 **(V)** 132¹, 262, 264, 286, 435, 436 **(IX-2)** 1011
- Юрій, священник **(III)** 21
- Юрій, син Андрія Юрієвича **(II)** 513 **(III)** 194¹
його жінка, див. Тамара
- Юрій (Гюргій, Дюргій, Юрій Мономахович), син Володимира Всеволодовича Мономаха, київський, суздальський князь **(I)** 190 **(II)** 104, 121, 127, 132-133 (протест проти Всеволода Мстиславича), 134, 135, 138, 139, 142 (конфлікт з Всеволодом Ольговичем), 150⁴, 151 (противник компромісу з Ізяславом Мстиславичем), 152, 153, 154-155 (початок боротьби за Київ), 157, 158, 159-161 (похід на Київ 1149 р.), 162 (волинська війна), 163 (втрата Києва 1150 р.), 164, 165-166 (друге княжіння у Києві), 167, 168, 169-170 (новий похід на Київ), 171 (битва на Перепетовім полі), 172 (капітуляція перед Ізяславом Мстиславичем), 173 (останні спроби боротьби проти Ізяслава), 174-177, 178 (третє княжіння у Києві), 179 (угоди з руськими князями), 180, 181 (смерть у 1157 р.), 182, 184, 186, 187, 191, 192, 254¹, 260, 267, 271, 291, 292, 293, 307, 320, 340, 341, 344, 355, 356, 357, 393, 396, 397, 428, 429-430 (союз із Володимирком галицьким), 432, 436, 438-439 (взаємини з Іваном Берладником), 522, 549, 550, 588 **(III)** 194¹, 195-196 (старшинство), 199, 201, 205³, 211-216, 222²-224, 231², 237, 250, 264, 265, 276¹, 305, 308, 309, 385 (батьківська влада) *його жінка* **(II)** 153¹
його син **(III)** 195
його донька, жінка Ярослава Осмомисла, див. Ольга
його донька, жінка Олега, сина Святослава Ольговича **(II)** 152
- Юрій, син Всеволода Юрієвича, володимиро-суздальський князь **(II)** 232, 233, 241, 243¹-245, 249, 343, 542

- (III)** 569
його жінка, сестра Михайла Всеволодовича (донька Всеволода Святославича Чермного) **(II)** 232
- (III)** 570
його син **(II)** 244
його донька, див. Олена (Дубравка), жінка Василька Романовича
його братанич **(II)** 241
- Юрій, син Данила Мстиславича (можл.), холмський князь **(III)** 109, 110, 524
(IV) 445, 446
(VI) 304
- Юрій, син Коріата Гедиміновича, подільський князь **(IV)** 46, 79, 87, 93, 94, 445, 447
(V) 229
(VI) 221
- Юрій, син Лугвена-Семена Ольгердовича, смоленський намісник, мстиславський князь **(IV)** 199
(V) 524
- Юрій (Юрій I, Georg, Goörg), син Льва Даниловича, руський король **(II)** 376, 384, 399, 400, 404¹
(III) 1, 97, 102, 105, 106-107 (аспірації до Берестейщини), 108, 110-111 (об'єднання Галичини і Волині), 111 (перенесення столиці до Володимира), 112, 113 (королівський титул), 114 (смерть), 115, 116, 118, 123², 124, 134⁴, 270, 521-522 (Длугош про смерть), 524, 526, 529, 530, 570
(VI) 28, 304
- його жінка*, див. Евфемія, донька Казимира Куявського
- його сини*, див. Юрієвичі
- його донька*, див. Марія, жінка Тройдена Мазовецького, мати Юрія-Болеслава
- Юрій, син Михайла Всеволодовича, князь **(III)** 180
- Юрій (Drozge; Georgius, син Narmantei), син Наримунта Гедиміновича, белзький князь **(III)** 110¹
(IV) 37-38(?) (оборона Белза 1352 р.), 40, 45-49, 51², 53 (напад на Польщу 1376 р.), 54 (війна 1377 р.), 57, 93, 122, 442, 445-446 (література про Юрія Наримунтовича та Юрія Холмського), 447, 450
(VI) 304
- Юрій, син начальника молдавського війська **(IX-1)** 480
- Юрій, син Патрикія Наримунтовича **(IV)** 513
- Юрій (Георгій), син Ярослава Святополковича, туровський князь **(II)** 122, 187, 188, 260, 302, 306-308, 366¹
його жінка, див. Всеволодківна, донька Всеволода Давидовича
його сестра **(II)** 309
- Юрій, случький князь **(IV)** 122
- Юрій, шляхтич **(VI)** 611
- Юрій I, див. Юрій, син Льва Даниловича
- Юрій II, див. Юрій-Болеслав
- Юрій Василькович, можл., див. Григорій, син Василька Ростиславича
- Юрій Володимирович, пинський князь (др. пол. XIII ст.), ймов., правнук Володимира

- Святополковича пинського (II) 310
- Юрій Домамирч, проводир галицького війська (II) 520
- Юрій з Мальчиць, шляхтич (VI) 237
- Юрій Зеновієвич, посол у Крим (IV) 459
- Юрій Кончакович, половецький хан (II) 531, 532, 534, 537, 540
- Юрій Михайлович, князь (IV) 468
- Юрій Мономахович, див. Юрій, син Володимира Всеволодовича Мономаха
- Юрій Святославич, смоленський князь (IV) 273, 451, 452
- Юрій-Болеслав (Болеслав, Болеслав Мазовецький, Болеслав Тройденович, Юрій II, Bolesław Jerzy II, Jerzy II, Jiri II, Roleslaus (помилк.)), руський король (I) 1, 219 (II) 402, 473¹, 485 (III) 108, 110¹, 113, 115³, 116², 117², 121, 122, 123 (обрання князем), 124 (утвердження на столі), 125-127 (закордонні відносини), 129, 131, 132-133 (внутрішні відносини), 134 (релігійна справа), 135 (надання магдебурзького права Сяноку 1339 р.), 136-137 (конфлікт з боярством), 138 (смерть 1340 р.), 139-142, 400, 507, 523-524 (грамоти), 528, 529-530 (подвійне ім'я), 531, 533-534 (конфлікт з Угорщиною), 534-535 (звістки про смерть), 570 (IV) 3, 15, 19, 20-26, 28, 31², 32, 59, 62, 312, 430-434, 436, 437, 441, 444, 446 (V) 226, 227, 289, 430² (VI) 28, 298
- його жінка*, див. Офка, донька Гедиміна
- його мати*, див. Марія, донька Юрія Львовича, жінка Тройдена Мазовецького
- його донька* (III) 140, 532
- його донька*, ймов., жінка Любарта (III) 116², 127, 531, 532, 570
- Юрій-Ярослав, див. Ярослав, син Володимира Святославича
- Юр'їв Дмитро, купець, грек з міста Красного (VIII-3) 34²
- Юр'їв Іван, грек (IX-1) 517
- Юр'їв Кіндрат, грек (IX-1) 79⁸, 421, 445
- Юркевич, козацький сотник (IX-2) 1036¹-1037-1038²-1039²
- Юркевич В., вч. (IX-1) 314³ (IX-2) 1049¹, 1225¹, 1226^{1, 6}, 1228¹, 1229¹, 1509¹, 1545
- Юркевич Д., вч. (IX-1) 5¹
- Юрко, німець (VI) 267
- Юрша, київський воєвода (IV) 196, 197, 224, 243
- Юрша з Ходоровстава, шляхтич (VI) 237
- Юрші, шляхтичі (V) 14
- Юстиан I, див. Юстиніан I
- Юстин (Justinus), античний письменник (I) 111³, 120¹, 129^{4, 5}
- Юстин I, візантійський імператор (I) 100, 178, 179
- Юстиніан I (Юстиан I), візантійський імператор (I) 87, 96, 159, 161, 168, 178-181, 453, 549 (III) 280²
- його жінка* (I) 453
- його невістка* (I) 453
- Юсупко, єврей (IX-1) 175²
- Юшковські, шляхтичі (VI) 283
- Ющенко Іван, корсунський сотник (VIII-1) 316
- Ющик (Juszczik J.), вч. (VI) 605

Я

- Яблоновська Теофілія, дідичка
(VIII-3) 64⁴
- Яблоновський О. (Jablonowski A.),
вч. (II) 372¹, 585
(III) 152¹
(IV) 500, 502
(V) 48¹, 271²⁻⁴, 272¹, 375⁵,
622, 640
(VI) 65², 72⁴, 158⁴, 168¹,
200¹, 209^{5, 6}, 211⁶, 219², 221²,
223^{1, 2}, 239⁵, 240², 241¹, 246²,
250¹, 271¹, 279¹, 284¹, 291¹,
601, 602, 606, 609-611
(VII) 12², 14³, 15¹, 16², 46⁵,
70¹, 71³, 86⁵, 133¹, 139³, 157²,
256², 258³, 259¹, 261⁵, 562,
568, 579, 584
(VIII-1) 319
(VIII-2) 46⁴, 98³, 152¹, 197,
198
- Яблоновський Терешко, миргород-
ський полковник (VIII-1)
274, 277, 282
- Яблоновські, шляхтичі (VI) 279
- Яблонський Станіслав, лубенський
козак, делегат на комісію
1630 р. (VIII-1) 39, 118, 138
- Яблонський Степан, капітан мос-
ковської залози (X) 243, 263-
267
- Яблонські, українська шляхетська
родина з Білої Церкви (IX-2)
1011
- Явнут, син Гедиміна, великий князь
литовський, заславський
князь (IV) 14², 46, 57, 513
(V) 29
- Яворницький Д. (Еварницький Д.),
вч. (I) 41², 42^{1, 2}
(VII) 83⁵, 95¹, 198⁴, 307¹, 563,
568, 578, 582
(VIII-2) 123³, 166¹, 180²,
183⁵, 220
- Яворський, староста (IX-2) 708, 709
- Яворський Петро, депутат (VIII-1)
170¹
- Яворський Ю., вч. (I) 316⁵
- Яворські, шляхтичі (VI) 240, 241
(VIII-1) 182³
- Ягайло (Володислав, Яков), син
Ольгерда Гедиміновича, ве-
ликий князь литовський,
польський король (I) 439⁷
(II) 461, 470
(III) 502²
(IV) 55, 57, 65⁵, 84, 89¹, 90,
93, 96, 97, 101¹, 107⁵, 108,
109⁴, 116, 117, 122 (кампанія
1387 р.), 123, 124, 125-128
(унії Литви з Польщею),
129-131 (Кревський акт
1385 р.), 132 (шлюб з Ядві-
гою), 133 (юридичне стано-
вище на польському престо-
лі), 134-137 (політика щодо
унії), 138-139 (боротьба з
Витовтом), 140 (угода з Ви-
товтом 1392 р.), 141, 143^{1, 2},
144, 145-147 (унія Литви з
Польщею 1401 р.), 148, 149-
152 (Городенківська унія
1413 р.), 153-157 (справа ко-
ронації Витовта), 158-167,
169-171, 173, 174-177 (на-
дання Поділля), 178, 179⁷,
180-183², 184-186, 188-189
(справа вибору Свидригайла
великим князем литовсь-
ким), 190-191 (плани на По-
ділля), 192 (арешт у Вільно
1430 р.), 193 (розрив зі Сви-
дригайлом), 194, 195-199
(кампанія 1431 р.), 200, 202,
207-210, 211 (перехід Воли-
ні), 212, 214, 215 (приїзд на

Литву 1434 р.), 216 (смерть у 1434 р.), 217, 222, 226³, 236, 239, 248, 269, 279¹, 312-313 (політика щодо татар), 316, 317, 356, 357¹, 366, 369, 390, 391, 396-398, 406, 411, 417, 452-455, 463-465, 467, 469, 470, 472, 473, 475-476 (література про надання Поділля), 478, 479, 482, 512, 514-516

(V) 8-9 (зростання престижу великого князя литовського), 38, 39-40 (надання маєтностей на князівському праві), 47 (привілей шляхті 1387 р.), 48-50, 57, 63, 79-80 (надання привілеїв шляхті), 81 (застави маєтностей), 82, 83-85 (привілей шляхті руських земель), 92, 145, 229-230 (надання магдебургії містам), 309², 312², 322, 394, 395-397 (справа галицької митрополії), 400³, 402⁴, 403, 420, 428-429 (заснування латинського архиєпископства), 430 (передача руської катедри латинникам у Перемишлі), 432¹, 433, 445-446 (обмеження православної віри), 449-452 (обмеження прав православних), 457-458 (грамота для Луцької землі 1432 р.), 509-518 (справа унії), 653, 655, 660

(VI) 35, 36, 38 (привілей купцям Вроцлава), 42, 43, 45, 59, 93-94 (привілей та обмеження на ярмарки), 133, 142, 155, 163, 173, 183, 184¹, 236, 249, 300, 357, 358³-360, 364, 371-373 (руські малярі у Польщі), 474⁴, 607, 616 (VII) 10, 12, 14

(VIII-2) 10

(IX-2) 1127

його жінки, див. Ядвіга, Анна, графиня цілейська, Грановська Єлизавета, Сонька

його мати, див. Юліанна

його брати (IV) 57, 127, 129, 130, 140, 226³, 475

його пасерб, див. Пілецький

Ягайловичі (Ягайлони, Ягеллони, Jagellony) (сини, нащадки, династія), польська королівська родина (IV) 107, 208³, 231, 254³, 369, 418², 458, 482 (V) 82, 85, 322, 324, 517³, 628, 639, 642, 651

(VI) 72⁴, 373

(VII) 516

Ягайлони, див. Ягайловичі

Ягеллони, див. Ягайловичі

Ягодзінський, фастівський урядник (IX-1) 342¹

його жінка (IX-1) 342¹

Яготинський Захар, переяславський сотник (VIII-1) 316

Ягіч В. (Jagič V.), вч. (I) 64³, 80², 211¹, 224³, 244¹, 245², 255², 266⁴, 281¹, 315³, 318¹, 320⁴, 322³, 354, 430¹, 554-556, 559 (III) 559, 560

(VI) 615, 616

Ядвіга, донька Фредра з Плішович, жінка Сенька Бибельського (VI) 238

Ядвіга (Hedviga), польська королева, донька Людовіка I, перша жінка Ягайла (IV) 93, 100, 101¹, 109⁴, 115-118^{1, 3}, 119², 120, 121 (похід у Галичину 1387 р.), 122, 123 (претензії на угорську корону), 125-130, 131 (розрив шлюбу з Вільгельмом австрійсь-

- ким), 132 (шлюб з Ягайлом), 133-137, 139, 141-142 (вимога збору данини з руських земель Литви), 144 (смерть у 1399 р.), 166, 176³, 463-464 (література про приєднання Галичини до Польщі), 465, 467, 469-470 (джерела про лист з вимогою данини з руських земель)
(V) 38, 39
(VI) 42, 43, 474⁴
- Яжина, польський посол до Карачбея (X) 345²
- Язвинські, шляхтичі (VI) 245
- Язиков Д., вч. (I) 599
(III) 69¹
- Язловецька Леонора, шляхтянка (VI) 177
- Язловецький Миколай, снятинський староста (VII) 177-179¹, 183-185, 187², 199, 202, 267
- Язловецький Юрій, коронний гетьман (VI) 626
(VII) 60, 94, 100¹, 136, 142-146, 153, 154, 158, 159², 579
його син (VI) 626
- Язловецькі, шляхтичі (VI) 250, 252, 449
(VII) 99
- Яким, селянин (VI) 292
- Якименко Данило, козацький посол Пушкаря (X) 211
- Якименко Дем'ян, козацький посол до Москви (IX-2) 1192
- Якименко Кирило, миргородський сотник (IX-2) 870, 918-919 (посол до царя за вказівками), 936 (побажання царя для гетьмана), 945
- Якимів Іван, селянин (VI) 292
- Якимович, луцький староста (V) 15²
- Якимович Іван (можл., див. Яхименко Іван; Яхимович Іван), київський полковий писар (VIII-3) 278
(IX-2) 886-887 (посередник між Радзивілом і козаками), 943 (листи від Радзивіла до гетьмана), 950
(X) 276
- Якимович Кіндрат, пасерб Хмельницького (IX-2) 792 (посольство до Москви), 795, 811 (обстоювання перед царем приватних інтересів гетьмана)
- Якимович М., вч. (I) 43¹
- Якимович Стефан, чигиринський сотник (VIII-1) 316
- Якимович Я., вч. (I) 36²
- Яків, військовий суддя у війську Золотаренка (IX-2) 929²
- Яків, дворський (III) 232³
- Яків, писар Нечая (IX-2) 1213
- Яків, св., див. Яков, св.
- Якоб, св. (IV) 118¹
- Якоб Г. (Jacob G.), вч. (I) 282¹, 292⁴, 293^{2, 3}, 294⁴, 297^{1, 4, 5}, 298^{1, 3, 5}, 299², 306², 310⁴, 489²
- Якобшовичі, шляхтичі (VI) 240
- Яков, біблійн. (III) 465
- Яков, віленський єпископ (IV) 144
- Яков, галицький боярин, стольник (III) 57, 58, 63¹
- Яков, див. Ягайло, син Ольгерда Гедиміновича
- Яков, землинський надзупан (II) 498, 502
- Яков, мніх, письменник (I) 326, 500, 503, 513, 517, 520, 536, 569, 571-573, 575, 576
(II) 4, 6², 7³, 44, 306, 357, 557
(III) 467, 474, 476, 563
- Яков, монах, перекладач Іоана Златоустого (поч. XV ст.) (VI) 345
- Яков (Яків), св. (VI) 105

- Яков, т.зв. автор анонімного “Сказання” про Бориса і Гліба (III) 483
- Яков Святослав (Святослав Яков), болгарський цар (II) 522
- Яков Чорноризець (Чорноризець), чернець (III) 386, 388², 402, 481
- Яковенко Мартин, козак (IX-1) 286¹
- Яковенко Петраш, посол Пушкаря (X) 140, 155, 157, 164, 170
- Яковенко Ясько (Ясько, Яцко, Iakowienko), козацький посол, богуславський сотник (IX-2) 966, 1036¹-1037-1038²-1039² (оборона Демківки), 1069-1070 (посольство до царя), 1072
- Яковець Волох, осадник (V) 377
- Яковлев, шкловський воєвода (IX-2) 1276
- Яковлев В., вч. (I) 253⁴, 289³, 298⁴, 516²
(II) 83²
(III) 565
(VI) 347³, 352³, 608
- Яковлев Ісупко, жидовин (IX-1) 597³
- Яковлев Курило, козацький сотник (IX-1) 387
- Яковлев Тимофій, козацький отаман (VIII-2) 32
- Яковлевичі, їхня книга (VI) 339²
- Яковлів А. (Яковлев А.), вч. (VII) 50¹, 85², 89², 90¹, 109¹, 111², 563, 570
(VIII-2) 199
(IX-2) 813, 814², 866², 867¹, 868²
- Якуб, військовий товмач (IX-1) 469
- Якуб, жид (VI) 176
- Якуб, львівський жид (VI) 175
- Якуб, острозький торговець (VI) 175
- Якуб, поляк з Олики (IX-1) 266
- Якуб, посол Хмельницького до Порти (IX-2) 1097, 1098
- Якуб IV Уханський (Уханський Якуб), польський примас (IV) 363, 378, 395, 414
- Якуб Ібрагім ібн-, див. Ібрагім ібн-Якуб
- Якуб Іващенко, посол у Крим (IV) 459
- Якубенко Мацько, козацький посол (VIII-1) 68
- Якубенко Яцко, корсунський сотник (VIII-1) 316
- Якубі аль-, арабський письменник (I) 195¹, 615-617
- Якубович Мартин, селянин (VI) 292
- Якубович Федір, чигиринський сотник (VIII-1) 316
- Якубович Федір Вешняк, див. Вешняк Федір Якубович
- Якубовський І., вч. (IV) 254², 465
(V) 10^{1, 2}, 12^{1, 2}, 54², 182², 625, 643
(VI) 247¹, 248⁵
- Якун (Гакон), варязький найманець у Ярослава Мудрого (I) 399
(II) 19, 20²
- Якун (Акун, Гакон), племінник князя Ігоря (I) 399, 424, 445, 621
- Якушинські, магнати (VI) 283
- Якушкін, московський посол (X) 148
- Якушкін С., вч. (I) 563
- Яминд (Аменд, A'mundi), дружинник в умові 944 р. (I) 424
- Яминські, шляхтичі (VI) 240
- Ян, брат Генріха глоговського (III) 122
- Ян, віленський біскуп, литовський князь, нешлюбний син Сигізмунда I (V) 35
- Ян, герцог Каринтії (IV) 438

Ян, король, див. Ян-Ольбрахт
 Ян, луцький біскуп (IV) 252², 259
 Ян, поляк, ротмістр, слуга Івана Виговського (X) 334
 Ян, св. (IX-1) 269
     костел (IX-1) 234⁴
 Ян, чеський король (IV) 438
     його сини (IV) 438
 Ян II Казимир (Казимир, Ян Казимир, Casimirus Ioannes), польський король (VIII-1) 141¹, 152-154 (претендент на польську корону у 1632 р.), 156, 320
     (VIII-2) 7 (плани шлюбу з Христиною), 151, 156, 201-205, 219, 221-223
     (VIII-3) 56, 66, 81, 101-102, 103 (претензії Юрія I Ракоція на польський престол), 104-105, 108-109 (вплив козаків на елекцію), 110, 111 (підтримка від Хмельницького на елекції), 112 (вибір на престол), 113, 114 (вимоги козаків), 115-118 (посольства Смяровського та Олдаковського до Хмельницького), 119-120 (листи до Хмельницького та амністійні універсали), 121 (відправка комісарів до козаків), 130¹, 133, 136-138, 139-140 (плани розірвати козацько-татарський союз і почати війну з турками), 142, 143, 145, 148, 149, 152², 153, 155, 157-158 (інструкції Адамові Киселю), 159, 160-161 (лист до Хмельницького), 163-164, 165 (приготування до військових дій), 166, 170, 174, 177, 178³, 179, 180 (намір очолити майбутнє військо),

183, 184 (наказ Радзивілові про наступ на Київ), 185 (реляція Радзивіла), 188, 190-192, 193-196 (похід під Зборів), 197, 198 (лист до хана), 199-200 (лист до Хмельницького), 201 (відповідь хана), 201-202 (лист від гетьмана), 203-204 (відповідь Хмельницькому), 205 (початок переговорів з татарами), 206, 207-209 (переговори з козаками й татарами), 210-211 (козацькі вимоги), 213¹, 214, 215-217 (декларація Військовій Запорізькому), 218-219 (зустріч з Хмельницьким), 220, 221-222 (дозвіл татарам на ясир з українських земель), 223-225, 226 (нагадування Хмельницькому про звільнення територій), 227, 228 (скликання сеймиків перед сеймом), 229-230 (лист до Хмельницького з вимогою поспішити зі спорядженням війська), 231 (скарги шляхти на козаків), 232, 233, 235-239, 241, 244, 249-252, 257-259, 260 (відмова від канцлера), 261-264 (привілеї гетьманові і козакам), 265⁴, 266 (інцидент з Корецьким), 269-273, 281, 283, 284-285 (лист від Хмельницького), 286-288 (лист від Киселя)
 (IX-1) 9², 10-12 (записка Потоцького в козацькій справі), 13-19¹, 20-28, 29 (королівський привілей православним), 30-32, 34-40³, 41, 42¹-44, 46-50, 51 (ставлення Хмельницького до ко-

роля), 52, 53, 58, 59², 62-64, 65 (заклик хана до походу на Москву), 66, 68-72, 74, 77-79, 82-84, 86, 90, 93¹, 94¹ (підозріння на князя Радзивіла), 100-103¹, 104-106, 108, 109, 111, 112, 116, 117, 120-124, 127, 129, 131, 132, 138-141, 142-143 (прохання допомоги в австрійського імператора), 144, 146 (вимога Хмельницького видати Чаплінського), 148, 149-150 (домагання козацького війська), 151, 154-155 (петиція козацького війська), 158-160, 161-163 (вотум Киселя), 165-168, 169 (наказ про наступ на козаків), 170-171 (листування з Хмельницьким), 172-173 (лист митрополитові), 174-176, 177 (наказ гетьманам), 178, 190-192, 201, 202, 205, 206, 208, 209, 211-216, 218-221, 225, 227^{2,3}, 228, 229 (придушення повстання у Польщі), 230 (подарунки від папи), 231-233, 234 (виїзд до війська), 235-236¹, 238-240, 242, 243, 246, 247¹, 248¹, 251-254, 257, 258¹, 259-261 (польське військо під Сокалем), 262-263 (вагання у польському таборі), 264, 265, 270, 272, 273¹, 274¹, 275¹, 276¹, 277-281, 284-285 (бої під Берестечком, 28-30 червня 1651 р.), 286, 288-291, 293-299^{1,2}, 300 (скасування постанови про повернення православних церков), 302, 304, 307¹, 308¹, 309, 310¹, 311², 312-317, 319, 321², 323¹, 326¹, 327¹, 328, 330,

331, 335 (повернення з війська), 336, 338³, 341², 342², 343, 344, 345³, 346 (прихильні жести православним), 347, 349, 351, 357, 359-363, 365-368, 372, 374-379, 381¹, 383-385, 388, 389, 392, 393, 394 (поділ польського війська на три частини), 395 (гнівний лист Хмельницькому), 396 (критика Киселем політики короля), 397, 400-402, 403-404 (афера Радзейовського), 405 (поголоски про союз із козаками), 406-407 (зрив сейму), 408-409 (резолуції на привілеї козацькому військові), 411-413, 420, 421, 425, 428-430¹, 431, 432 (відкликання задніпрянського війська), 436, 439, 440, 442¹, 443, 445-447, 448 (спроби Хмельницького укласти мир), 449-450 (заходи після битви під Батогом), 451-452, 453 (універсал про дизертирів від 12 липня 1653 р.), 454, 455, 457-458 (посольство до козаків), 459-460 (посередництво Лупула), 462, 463-466, 469¹, 470, 471, 473, 477, 482-484, 487-488 (лист Хмельницького), 489 (плани походу в Україну), 490 (сенаторська нарада у Гродно), 491-492 (наказ про початок воєнних дій), 496-501, 502-503 (поголоски про прихильність до козаків), 503-505 (сейм у Бересті, березень-квітень 1653 р.), 506-508 (молдавська справа), 520, 522, 524, 527-531, 533, 536, 537, 546, 550, 551, 553, 556, 557, 559-562, 563

(умова козаків про замирення), 564, 565 (король під Глинянами), 566, 567, 571¹, 573, 574 (львівська комісія), 575 (універсал від 10 серпня 1653 р. про посполите рушення), 576 (розрив з Лупулом), 577³, 578 (висилка війська у Волощину), 579-580 (сенаторська нарада 16 серпня 1653 р.), 581, 582, 584, 590-599

(IX-2) 609, 611-616, 618, 620-637 (переговори з Репніним), 638-642 (письмова відповідь московським послам), 643-649, 650 (приготування до наступу на Київ), 651-653 (похід на Кам'янець), 654-655 (збір вістей про Хмельницького), 656-657 (лист від Хмельницького), 667-668 (рішення виступати на Бар і Брацлав), 668-670 (відступ під Жванець), 671-672 (збір відомостей про Хмельницького), 674-675 (одержання даних про татар від бранців), 676 (грамота цареві), 677-684, 685 (блокада козаками Жванця), 687-691, 692-698 (замирення з ханом), 699, 700, 701-702 (розлад польського війська), 704-711 (деталі переговорів з татарами), 712-713 (Жванецька угода), 714-716 (дозвіл на ясир), 717-720, 726, 727, 729-731, 734, 735¹, 737-739, 747-751, 755, 756, 760-763, 767, 768, 770, 771, 772-773 (донесення Георгіци про козацьку присягу цареві), 775-777, 778 (можливість позбавлення трону),

779 (посольство до Порту і тиск через її васалів), 780 (посольство до Криму), 781, 784⁷, 792, 794, 798, 799, 804, 806, 807³, 809, 811, 816, 817, 823, 826, 828, 829, 831-832 ("прелестні листи" до козаків), 833-837, 840, 841, 846, 847, 849, 851-853, 855 (передача Ждановича Радзивілові), 856, 860, 865, 868, 870 (звістка про Переяславський акт), 871-872 (боротьба з опозицією), 873, 876 (лист до Потоцького про наступ на Поділля), 877, 878, 883 (прохання допомоги в хана), 884 (невдоволення шляхти діями короля в Україні), 886-887 (спроба вплинути на козаків через Радзивіла), 888-891, 892-893 (відправлення Яскульського до хана), 893-894 (відправлення Бегановського до султана), 895, 897, 898, 900, 901, 903, 904-905 (вдавана лояльність Радзивіла), 906 (застереження царським боярам), 907, 908, 913, 914, 915 (двірцеві інтриги), 916 (червневий сейм), 921¹, 922¹ (перестороги воєводи Стефана), 923, 924, 927 (збір війська під Зборовом), 933⁵, 938-939 (посольство від Косова), 941, 942, 943 (надії на хана), 944, 945, 946 ("прелестні листи", передані Виговським цареві), 947 (похід на Дубно), 948-949 (домагання підтримки у татар), 950, 955, 957, 972, 993, 1014, 1015-1016 (повідомлення Чарнецького про здобуття Бу-

ші), 1018 (пропозиція Потоцькому припинити похід на Поділля), 1019 (реляція Потоцького з-над Бугу), 1021, 1026 (допомога Радзивілові), 1028³, 1032-1036¹, 1037³, 1040⁴, 1041¹, 1043¹, 1044², 1045³, 1046³, 1051-1054, 1058, 1059¹ (лист від Лянцкоронського), 1062 (пропозиція Ракоція бути посередником між поляками і козаками), 1065, 1066, 1067³, 1070, 1073, 1074, 1081, 1083, 1085, 1086, 1090, 1091-1092 (універсал до козаків), 1093 (сеймова комісія у козацькій справі), 1094-1095 (інструкція сеймовій комісії), 1096, 1097-1098 (невдале посольство до султана), 1099 (спроби порозуміння з татарами), 1100, 1101, 1108 (втеча від шведів), 1109, 1111, 1115, 1117-1119, 1122-1125, 1129-1131, 1132-1136 (посольство Любовицького до Хмельницького), 1137 (лист від нуреддін-султана), 1140 (лист до хана про порятунок і відповідь хана), 1141-1149, 1152, 1160, 1161, 1163², 1164-1166, 1169 (повернення до Польщі), 1170 (посольство до хана), 1171 (інструкції комісарам; посольство до козаків), 1172, 1173, 1175 (прохання до хана про посередництво в порозумінні з козаками), 1176-1177 (донесення Шумовського про посольство до хана), 1178-1182, 1183 (пропозиції цісареві), 1185, 1187 (турботи хана), 1188 (неприхильність

Ракоція), 1189, 1190¹, 1191-1193 (невдале посольство до Чигирини), 1194 (листи від гетьмана і Виговського), 1195-1197 (інструкція Шумовському на посольство до хана), 1198-1200, 1204, 1208-1209 (застереження козакам щодо царської політики), 1210, 1211, 1215, 1217-1219, 1232 (справа замирення з Москвою), 1233-1235 (підготовка до з'їзду на мирні переговори), 1237, 1240-1241 (безуспішна місія Балабана до козаків), 1241-1242 (дискредитація козаків перед Москвою), 1243 (вимога щодо приязні до козаків на віленському з'їзді), 1244-1246 (мирні переговори з москалями), 1247, 1248, 1249-1250 (акти віленської комісії), 1251 (умовляння і погрози козакам), 1253, 1254³, 1256 (запрошення цареві на сейм), 1261, 1262 (лист до Нечая), 1264, 1266 (відмова цареві у претендентстві на польську корону), 1270, 1276, 1277, 1279, 1280, 1283², 1289 (протидії шведського короля), 1291, 1298 (посольство до Ракоція за допомогою), 1299, 1304 (невдачі у переговорах з Ракоцієм), 1306, 1313, 1315 (результати віленських польсько-московських переговорів), 1318, 1322-1325, 1332, 1333-1334 (інструкція Беншовському на посольство до козаків), 1336 (інструкція Ромашкевичеві на посольство до хана), 1337 (посольст-

во Яскульського до султана), 1338 (прохання до цісаря про посередництво у козаків), 1339 (реакція цісаря), 1345, 1347-1351, 1353 (дискредитація Хмельницького перед царем), 1354-1357, 1359-1361, 1362 (лист від гетьмана), 1363 (послання Виговського), 1364 (терміновий лист Виговському), 1365², 1366 (прагнення Виговського підтримати свою кандидатуру на гетьманство), 1376, 1377, 1379 (посольство Шумовського до царя), 1380 (переговори з Ієвлевим), 1381, 1383, 1385 (маніфестація вірності львівської шляхти), 1387, 1396, 1397, 1405, 1406 (таємні зносини з Ракоцієм), 1407-1409, 1410 (спроби Ракоція знайти порозуміння), 1415, 1416, 1419, 1421, 1422, 1425 (похід з посполитим рушенням під Кам'янець), 1431, 1432 (відновлення переговорів з Фрідріхом Вільгельмом), 1438, 1441, 1442-1444 (інструкції Беньовському на посольство до козаків), 1445-1449, 1454 (лист від хана), 1455-1456 (прохання Ракоція про мирну згоду), 1466³, 1469, 1490, 1492, 1509-1512, 1514-1522 (переговори з Косовим у 1650 р.), 1523-1538, 1544, 1546-1548, 1550
(**X**) 5, 7, 17-18 (претензії царя на польську корону), 24, 30, 32, 38¹, 39-41, 45, 83, 88, 89, 95, 114, 122, 132, 144, 146, 160, 161, 170, 182, 204,

237¹, 247, 249, 253, 260, 264, 265, 270, 274, 288, 289, 291-293, 295, 299-300, 302-304, 305-306 (місія Томковича), 307-309 (місія Тетері у лютому-березні 1658 р.), 311, 313-314 (місія Тетері у травні 1658 р.), 315-317 (обговорення угоди з козаками), 325, 327, 328¹, 329-331, 345, 346, 351, 352², 354, 357, 360-365, 369, 373, 376, 379-381

його діти, син (IX-1) 168, 405, 406

Ян III Собеський (Собеський Ян), яворівський староста, пізн. польський король (**V**) 275, 281³

(**IX-2**) 1014 (наступ на Поділля), 1045⁴ (битва на Дрижиполі), 1055 (переговори з татарами)

Ян X Венжик (Венжик), примас (**VIII-1**) 147, 150, 151, 162, 163, 208

Ян ХХІІ, папа (**I**) 97

(**III**) 101, 120-122, 300, 301, 527, 534

Ян з Глогова, секретар Володислава Опольського (**IV**) 107, 113

Ян з Рудолович, шляхтич (**V**) 154

Ян Казимир, див Ян II Казимир

Ян з Ярослава (**V**) 105¹

Ян Кучукович, посол (**IV**) 86², 458, 459

Ян Чарнковський (Чарнковський Ян), хроніст (**II**) 580

(**III**) 123, 129¹, 133, 141, 142, 529, 530, 534, 535

(**IV**) 20¹, 24, 25², 27², 32, 34, 45, 46, 49-51, 53¹, 54, 56, 58, 60, 93, 107, 109, 110, 111², 112¹, 113, 115¹, 116, 432, 437, 445, 447, 448, 450

- (V) 424³
- Янек зі Слобідки, шляхтич (VII) 101
- Яненко Михайло, сотенний отаман (VIII-1) 316⁶
- Яненко Павло, див. Яненко-Хмельницький Павло
- Яненко-Хмельницький Павло (Коланченко; можл., Павло, осавул; Хмельницький-Яненко Павло, Янченко Павло), київський сотник, пізн. полковник (VIII-3) 274
- (IX-1) 60 (участь у посольстві до Туреччини), 116, 249 (посольство до придунайських князівств), 249¹-250¹ (дипломатичне листування), 251¹, 469, 588¹ (розповідь про загибель Тимофія Хмельницького), 596, 597¹, 599 (перевезення тіла Тимофія до Чигирина)
- (IX-2) 659 (згадка про листи королю від гетьмана), 665, 681-682 (перевезення тіла Тимоша в Чигирин), 718 (свідчення про намір перенести резиденцію гетьмана з Чигирина до Миргорода), 720, 733, 735 (участь у Переяславській раді(?)), 761, 772, 798 (зустріч царського війська), 851, 856, 865 (заступництво за Криницького перед київськими воєводами), 875-876 (тривоги з волинського пограниччя), 883 (наказ гетьмана про бойові дії), 886 (стосунки з Радзивілом), 925 (виступ під Корець за язиками), 927 (бій під Мозиром), 937, 1090 (виступ під Слуцьк), 1097 (по-
- відомлення київським воєводам про місію Федора Виговського), 1152, 1247, 1268, 1270-1271 (заходи до здійснення протекторату над Слуцьком), 1315 (зговір з Тетерею і Ждановичем), 1359⁵ (лист від Виговського), 1366 (вісті Андрієві Бутурліну про приготування до ради старшини), 1367, 1368, 1423 (відмова стрільцям обласгуватися у Києві)
- (X) 34, 229, 239, 245¹, 269, 276-279, 281, 282, 288
- Янжул, нобілітований козак, ротмістр у брацлавського воєводи (IX-1) 182, 183, 273¹, 275¹
- Яницький, подільський ротмістр XVI ст. (VII) 147
- Яниш М., вч. (I) 601
- Яні (Janі, Ioannes), грек, козацький дипломат (IX-2) 916 (посольство до шведів), 1117 (участь у переговорах під Львовом у 1655 р.; його характеристика)
- Яні, грек зі Жванця, митник Лупула у Хотині (IX-1) 581
- Яницький, слуга калуського старости (IX-1) 342², 578¹ (IX-2) 1104
- Янка, див. Анна, донька Всеволода Ярославича
- Янка, її монастир (Янчин), див. також: Андрій, св. - монастир (II) 81, 122, 265
- Янкель, острозький міщанин (VI) 176
- Янко (Janko J.), вч. (I) 234³, 245¹, 249⁵, 255², 256¹
- Янович Петро, луцький староста (V) 170, 171¹

- Янович Петро, троцький воєвода (IV) 258²
- Яновський Я. (Janowski J.), вч. (VI) 457², 605
- Ян-Ольбрахт (Ольбрахт, Ольбрахт-Ян; Ян, король), польський король (IV) 251, 252 (тестамент батька), 253, 254⁵, 255, 256-257 (переговори про підтвердження унії з Литвою), 259, 260-261 (акт унії 1499 р.), 263, 328 (погром татар у 1487 р.), 331, 332, 481, 482 (V) 242³, 431 (VI) 171, 271 (VII) 83²
- Яноцький Грицько, шляхтич (VI) 244
- Януш, канцлер (IV) 45²
- Януш, князь XVI ст. (V) 265
- Януш (Януш Мазовецький), мазовецький князь (IV) 56, 165, 236, 398, 475 (V) 39
його внучка, див. Офка
- Януш Мазовецький, див. Януш, мазовецький князь
- Янча, див. Бегер Янча
- Янченко Павло, див. Яненко-Хмельницький Павло
- Янчинський, див. Йончинський
- Янчук М., вч. (I) 42²
- Янь, див. Вишатич Янь
- Ярема, козак Уманського полку, польський бранець (IX-2) 951
його син (IX-2) 951
- Ярема, селянин (VI) 292
- Ярема Михайлович, див. Михайлович Ярема
- Яременки, шляхтичі (VI) 253
- Яремич С., вч. (VI) 385¹, 620
- Ярило, слов'ян. міф. (I) 321²
- Ярич Ян (ймов., Ларич Іван), козацький старшина (VII) 385
- Ярмахович, вч. (V) 481⁴
- Ярмолинська Раїна (Боговитинова Раїна) (V) 266
- Ярмолинський, шляхтич (VI) 314¹
- Ярмолинський Василь, шляхтич (VI) 240
- Ярмолинський Васько, шляхтич (VI) 251
- Ярмолинський Северин, шляхтич (VI) 251
- Ярмолинський Юхно, шляхтич (VI) 240, 251
- Ярмолинські, шляхтичі (VI) 598, 611
- Ярополк (II) 507³
його жінка, донька яського князя (II) 507³
- Ярополк (Ярополк Мономахович), син Володимира Всеволодовича Мономаха, переяславський, київський князь (II) 107, 118¹, 121, 125, 130-138, 143-145, 150⁴, 151, 291, 321, 329, 339, 340, 347, 349, 533, 535, 548 (III) 200, 201, 204, 205, 211, 212, 216, 281¹
- Ярополк, син Ізяслава Мстиславича, волинський князь (III) 204, 258, 294, 342
його донька, жінка Гліба Всеславича (II) 299 (III) 258, 294, 339
- Ярополк, син Ізяслава Ярославича, волинський князь (I) 272, 307, 310 (II) 65², 68³, 69-78, 92, 96, 99, 258, 267, 275², 363, 364, 367, 375, 392, 395, 400, 408-410, 412, 566 (III) 439
його жінка (II) 65²

- Ярополк, син Ростислава Юрієвича (II) 221
- Ярополк, син Святослава Ігоревича, київський князь (I) 347, 399, 469, 478-484, 501, 532, 570-572, 582, 583, 586, 595 (II) 7, 49, 284, 307
його жінка, грекиня (I) 347, 572
його наречена, див. Рогніда
- Ярополк, син Юрія Ярославича (II) 308³, 309
- Ярополк Мономахович, див. Ярополк, син Володимира Всеволодовича Мономаха
- Ярополк Томзакович (Томзакович Ярополк), половець (II) 537
- Ярослав, князь (III) 57¹
- Ярослав, муромський князь (III) 480²
- Ярослав (Ярослав Осмомисл, Ἰερόσ-θλαβος, Πρίσιςθλαβος), син Володимира Володаревича, галицький князь (I) 348 (II) 151, 174, 179, 182-184, 189, 190⁷, 197, 207, 208, 211, 367¹, 428, 434 (смерть батька), 435 (літописна та книжна характеристика), 436-437 (війна 1154 р. з Ізяславом Мстиславичем), 438-440 (боротьба з Іваном Берладником), 441-442 (закордонна політика), 442-443 (родинні справи), 444-445 (внутрішні відносини), 445 (смерть 1187 р.), 445-446 (заповіт), 447-449, 452, 460, 461, 463, 470, 474, 479-480 (стосунки з боярами), 519, 523, 567, 612 (III) 7, 20¹, 195, 252, 290, 292, 381, 386, 430
- його жінка, донька Юрія Мономаховича, див. Ольга
- його нешлюбна жінка, див. Настасія
- його донька, див. Ярославна, жінка Ігоря Святославича
- Ярослав, син Володимира Мстиславича Мономаховича, новгородський князь (I) 310¹
- Ярослав (Георгій, Юрій, Юрій-Ярослав, Ярослав Мудрий, Ἰαρόσθλαβος), син Володимира Святославича, київський князь (I) 192³, 258, 272, 310 (зображення на фресці), 341, 381, 382, 399, 421, 426, 441, 449¹, 481, 482, 487, 492⁷, 519, 520, 522, 525, 532 (конфлікт з Володимиром Великим), 550, 582, 587, 589, 590¹, 594, 597 (II) 2-3, 5, 8-9 (план боротьби за батьківську спадщину), 10 (похід на Київ 1016 р.), 10-11 (опанування Києва), 12 (поразка під Волинем), 13 (другий похід на Святополка), 14 (битва над Альтою 1019 р.), 15, 16, 17 (війна з Брячиславом полоцьким 1021 р.), 18-19 (боротьба з Мстиславом тмутороканським), 19 (Листвинська битва), 20 (угода з Мстиславом), 21 (привернення західних руських земель), 22-23 (союз із Польщею), 24-26 (війни на півдні і півночі), 26-27 (зміни в політичній системі Русі), 28 (уділи синів), 29 (розширення південних кордонів), 31-34¹ (взаємини із Західною Європою), 35-37 (русько-візантійські

відносини), 38-39 (законодавство), 40-42 (розвиток християнства та освіти), 42 (будівництво церков), 43 (карбування монет), 44-45 (смерть у 1054 р.), 46 (поховання у Софійській катедрі), 47-48 (політичний заповіт), 49, 51, 58¹, 67, 71, 72², 80, 81, 88, 90, 91, 116, 126, 138, 147, 163, 205, 219, 257, 260, 261, 265-267, 270, 274¹, 276, 283, 284, 285³-287, 305, 307, 315, 318⁴, 332¹, 338, 339, 347, 362, 363, 377, 407, 408, 510, 553, 557, 558, 562, 568, 588
(III) 26¹, 146, 195, 198, 203, 205³, 212, 226, 238, 240, 261-262 (поставлення Іларіона митрополитом), 284, 287 (церковна устава), 293, 294, 301³, 304⁴, 307, 314 (винагородження новгородців), 327-330, 332, 344 (побудова церкви св. Георгія в Києві), 353 ("Руська правда"), 354-356, 358, 360, 362, 363, 366-367 (справа кари смертю), 374, 375, 377, 384, 386, 387, 401, 414 (організація монашого життя), 415, 420, 434 (гробівець), 438, 455, 457, 468, 493, 548, 556
(IV) 5¹
(V) 358, 458, 463, 470, 472
(VI) 356
(VIII-1) 185
його жінка, див. Інгігерда
його мати, див. Рогніда

його доньки, див. Агмунда, Анна, французька королева, Єлизавета, норвезька королева

його брати (II) 9

його сестра (II) 558

його зять, див. Гаральд

його племінник, див. Філіп I

його швагро, див. Казимир I Відновитель

його сім'я, династія, нащадки, див. Ярославичі

Ярослав, син Всеволода Ольговича, чернігівський князь **(II)** 207, 213, 218-220, 223, 328, 330, 331

(III) 177, 251, 252⁵

Ярослав (Jeroslau), син Всеволода Юрієвича, переяславський, суздальський князь **(II)** 223, 227, 229, 230, 237, 244, 245, 248², 249, 253, 326, 342, 343
(III) 20, 21, 64, 149, 161, 162, 164-167, 170, 171, 213, 493

його брат (II) 237

Ярослав, син Ізяслава Мстиславича, луцький князь **(II)** 150, 158, 182, 188, 194, 195, 197, 198 (угода з братом Мстиславом), 202-203 (недовге князювання у Києві), 204, 225, 259, 365, 366, 367 (поділ луцької волості після смерті), 368, 385, 386, 394, 439, 444 (конфлікт з Ярославом галицьким)

(III) 200, 202, 204, 253⁴

Ярослав, син Інгвара Ярославича, луцький князь **(II)** 253¹, 368, 394

(III) 45, 166

- Ярослав, син Мстислава Юрієвича, суздальський, переяславський князь **(II)** 223, 252, 253, 342
- Ярослав, син Святополка Ізяславича, волинський князь **(I)** 348 **(II)** 77³, 99, 101, 109-114, 120, 122, 124, 187, 308, 365, 392, 396, 400, 412-414, 418, 419 **(III)** 386, 480
його жінка, донька Мстислава Володимировича Мономаховича **(II)** 111, 112
його жінка, ймов., сестра Болеслава III Кривоустого **(II)** 99⁵
його сини **(II)** 122
- Ярослав, син Святослава Ольговича **(II)** 191
- Ярослав, син Святослава Ярославича, муромський князь **(II)** 72, 90, 100, 120, 122, 123, 145, 152², 315, 318, 320, 321, 325, 327²
- Ярослав, син Юрія Ярославича **(II)** 308
- Ярослав, син Ярополка Ізяславича **(II)** 99, 387 **(III)** 290
- Ярослав, син Ярослава Всеволодовича, брат Олександра Ярославича **(III)** 167
- Ярослав, суздальський князь **(IV)** 12
- Ярослав, туровський князь **(IV)** 5¹
- Ярослав Мудрий, див. Ярослав, син Володимира Святославича
- Ярослав Осмомисл, див. Ярослав, син Володимира Володаревича
- Ярославичі (сини, сім'я, династія, нащадки), князівська родина по лінії Ярослава Володимировича Мудрого **(I)** 272, 481 **(II)** 31, 37, 39, 47, 51-56, 61, 69, 91, 100, 110, 131, 138, 205, 307, 315, 562 **(III)** 195, 203, 204, 327, 353, 354, 359, 362-364, 366, 367
- Ярославичі, князівська родина по лінії Ярослава Володимировича Осмомисла **(II)** 480
- Ярославичі, князівська родина по лінії Ярослава Ізяславича **(II)** 259², 385, 386, 394 **(III)** 3, 23
- Ярославна, донька Ярослава Осмомисла, жінка Ігоря Святославича **(I)** 350 **(II)** 337, 441 **(III)** 7, 377, 378
- Ярохна (Передільницький Ярохна), передільницький князь **(V)** 483
- Яроцький Я., вч. **(I)** 331¹
- Ярош, селянин **(VI)** 269
- Ярош, челядник Івана Виговського **(X)** 84
- Ярош В., вч. **(VII)** 157², 158², 159², 167⁶, 579
- Ярошевич А., вч. **(I)** 7¹
- Ярошевич Ю. (Jaroszewicz J.), вч. **(I)** 219⁴ **(IV)** 95², 426 **(V)** 4¹, 619, 624, 631 **(VI)** 603
- Ярошенко Остап, сотник Канівського полку **(VIII-3)** 275
- Ярушевич А., вч. **(V)** 453³, 656 **(VI)** 479³
- Ясеницький Мартин, шляхтич **(VI)** 244
- Ясеницькі, шляхтичі **(VI)** 240 **(VIII-1)** 182³

- Ясенський, дворянин у Радзейовського **(IX-1)** 454, 455
- Ясенські, шляхтичі **(V)** 32¹
- Ясинський А., вч. **(VI)** 441²
- Ясинський М., вч. **(III)** 356², 542, 546, 551
(V) 10¹, 11^{1, 2}, 12, 13², 54², 67², 117^{1, 3}, 118³, 299^{3, 4}, 341^{1, 2}, 623, 625, 629, 630
- Яскевич Гарасько, пограничний козацький полковник **(VIII-3)** 159¹, 169
- Яскер, видавець саксонського права **(V)** 355
- Яско, козак **(IX-1)** 251¹
його син **(IX-1)** 251¹
- Якульський Мар'ян, коронний стражник, польський посол **(VIII-2)** 185, 189²
(IX-1) 73, 100¹, 129 (посольство до Лупула), 359 (бої під Білою Церквою 23-25 вересня 1651 р.), 379-380 (прохання Потоцького перед Хмельницьким у його інтересах), 444¹, 446 (рапорт брацлавському воєводі про облогу Хмельницьким Кам'янця-Подільського), 447², 482 (лист Кисіля про молдавську справу), 531 (висланник до Ракоція), 548²
(IX-2) 778 (посол до хана), 780, 887 (переговори з ханом і візиром), 889, 891^{1, 4}, 892-893 (результати місії до Криму), 895-896 (деталі переговорів з візиром), 897, 914 (обіцянка ханом війська), 947, 951, 1019, 1036¹ (бій під Демківкою), 1055 (бій під Лисянкою), 1097 (посольство до татар), 1099 (спроби повернути татар до поляків), 1139 (лист до Гродзиського про події під Озерною), 1141³, 1144 (опис переговорів козаків з татарами), 1147², 1148, 1149, 1169, 1337 (посольство до султана)
(X) 134
- Якульський Станіслав, коронний стражник **(VIII-3)** 10³, 11, 131²
- Ясманович Грицько, шляхтич **(VII)** 15
- Ясницький Гриць Волкович (Волкович Ясницький Гриць), шляхтич **(VI)** 241
- Ясноборський Ясько (Ясько), нобілітований козак **(IX-1)** 157, 273¹, 277¹, 319
його жінка і діти **(IX-1)** 157
- Ясногурський, польський полковник, посол **(IX-1)** 236, 551
(IX-2) 703, 1045¹
- Ясовський, шляхтич **(IX-1)** 85³
- Ястребов М., вч. **(I)** 50¹, 52^{1, 2}, 279¹
- Ятшембський, польський посол **(IX-1)** 320
(IX-2) 1550
- Ясь з Кекерова, любошанин **(V)** 358¹
- Яський Костюк, шляхтич **(VI)** 240
- Яський Федір, шляхтич **(VI)** 240
- Ясько, власник Дорошева **(V)** 79¹
- Ясько, див. Воронченко Яцко
- Ясько, див. Яковенко Ясько
- Ясько, див. Ясноборський Ясько
- Ясько, товмач **(IX-2)** 679, 681-682 (свідчення про козацько-татарські відносини), 683, 686, 723 (зустріч з московськими послами), 726
- Яфет (Афет), біблійн. **(VII)** V, 67, 391
(X) 13

- Яхименко Іван (можл., див. Якимович Іван), козацький полковник **(ІХ-2)** 1405
- Яхимович Іван, див. Якимович Іван
- Яхія Олександр (Ісая, Олександр Отومانус, Черногорський Олександр, Jahija), претендент на султанський престол **(VII)** 518-520, 525-528, 533, 538, 541, 547, 549, 589, 590 **(VIII-2)** 20³ **(VIII-3)** 132
його мати (VII) 518
- Яхно, ямпільський сотник **(ІХ-2)** 750
- Ях'я Антіохійський, див. Ях'я ібн-арабський хроніст
- Ях'я ібн- (Антіохійський Ях'я, Ях'я Антіохійський), арабський хроніст **(I)** 404³, 486¹, 495, 496¹, 497, 499^{1, 2}, 500, 501¹, 510, 512¹, 521, 570, 573, 574
- Яцек, св., костел **(ІХ-1)** 333
- Яцимірський М., вч. **(VI)** 343², 344¹, 351²
- Яцимірський О., вч. **(III)** 481¹ **(V)** 387, 393¹, 400², 401¹, 403¹, 514¹, 517^{1, 2}, 655
- Яцин Яків, стрілецький голова **(X)** 153
- Яцина, білоцерківський полковник **(VIII-1)** 274
- Яцина, військовий суддя **(VIII-1)** 154
- Яцина, козацький делегат **(VII)** 381
- Яцина Сергій, путивльський вістун **(ІХ-1)** 536, 538, 539, 547-549, 569 **(ІХ-2)** 610, 644, 659
- Яциненко, козацький полковник у війську Павлюка **(VIII-1)** 262
- Яциня, московський поміщик **(VIII-3)** 35
- Яцкевич Герасим, колишній зягельський полковник **(ІХ-1)** 401 **(ІХ-2)** 609, 611-614 (посольство до Москви), 642, 678-680, 683-684 (відомості послам про козацько-татарське військо під Кам'янцем), 686, 724
- Яцківський Мартин, див. Яцковський Мартин
- Яцко, див. Яковенко Ясько
- Яцко, див. Яцько
- Яцко, козак Ніжинського полку **(X)** 341
- Яцко, львівський міщанин **(VI)** 175
- Яцко, мазур **(VI)** 267
- Яцко (Iaszko), отаман **(VII)** 97¹
- Яцко, селянин **(VI)** 292
- Яцко, сяноцький суддя **(VI)** 236
- Яцко з Новоселець, шляхтич **(VI)** 237
- Яцко з Переяслава (можл., див. Білоус Яцко; Браславець, Переяславець) **(VII)** 112
- Яцко з Рожнитова **(VI)** 237
- Яцкович, московський посол **(ІХ-1)** 570, 575²
- Яцковичі, шляхтичі **(V)** 128
- Яцковський Мартин (Яцківський Мартин), козак, посол від Івана Виговського **(ІХ-2)** 1352 **(X)** 156, 343, 344
- Яцько, див. Яцко
- Яцько, козак **(ІХ-2)** 1077
- Яцько, красноставський кравець **(VI)** 256
- Яцько, селянин **(VI)** 267⁵, 268
- Ячницький Михайло, шляхтич **(VI)** 240

472

Ячницький Яцко, шляхтич (VI) 240

Ячницькі, шляхтичі (VI) 240

Яшко з Ряшева, шляхтич (VI) 236

Яшовський, пан (VI) 269

Ящуржинський Х., вч. (I) 324³, 331¹,
344²

А

- А.І., криптоніми (VI) 604
 Aboulfeda d', див. Абульфед
 Abraham de Baranow, див. Барановський Абрам
 Abraham W., див. Абрагам В.
 Adelong J., див. Аделунг Я.
 Adrianus Regenvolscius, див. Адріан Регенвольський
 Agnes, див. Анна, донька Ярослава Мудрого
 Agrippa Wencław, секретар (IV) 494
 Albanese, див. Албанець
 Albericus, див. Оберік
 Albertrandi J. (помилк., Atbertrandi), вч. (IV) 481
 (VI) 199¹
 Albo Simone, йобадьон (II) 495³
 Albrecht O., вч. (I) 39¹
 Albrecht II, див. Альбрехт II, римський король
 Alexandr, див. Олександр, польський король
 Alexandre le Grand d', див. Олександр Македонський
 Alexandro, дрогобицький міщанин (VI) 259^{*}
 Algarden (можл., Ольгерд), князь (IV) 450
 Amastris Georg von, див. Георгій Амастрідський
 Ammian Marcel, див. Аміан Марцелін
 Ammon N., див. Аммон Н.
 A'mundi, див. Яминд
 Anderson N., див. Андерсон Н.
 Andreas (можл., див. Свистельницький Андрій), крилоський митрополит (V) 398^{*}
 Andreas, маляр, слуга в Івана Лавриша (VI) 376¹
 Andreas, руський маляр (VI) 376¹
 Andreas, f. Dionisii, йобадьон (II) 495³
 Andreas dicto Dela, йобадьон (II) 495²
 Andreas II, див. Андрій II, угорський король
 Andreas Graecos, див. Калугер Даниель
 Andree R., див. Андре Р.
 Angantheow, див. Ангантир
 Anna Comnen, див. Анна Комнен
 Anne, див. Анна, донька Ярослава Мудрого
 Antoni J., див. Ролле А.-Й.
 Antoninus, див. Антонін
 Aristeus Proconesius, див. Арістей Протоконеський
 Arnfastr, див. Арфаст
 Arnoldus, гарматник (IV) 170²
 Ásbóth O., див. Ашбот О.
 Ascoli G., див. Асколі Г.
 Aslam-soltan, див. Іслам Гірей I
 Aspelin J., вч. (I) 52², 73^{*}, 144^{*}
 Ataliota, див. Михаїл Аталіот
 Atbertrandi, помилк., див. Albert-
 randi
 Attaliota Michael, див. Михаїл Аталіот
 August, див. Авреліан Август
 August Aurelianus, див. Авреліан Август
 Aurelianus August, див. Авреліан Август
 Avezac M. d', див. Аvezак М. д'
 Aydor, татарський проводир (IV) 322^{*}
 Azamalt, див. Азамет-мурза

В

- Babelon E., вч. **(I)** 282¹
 Babirecki I., вч. **(IV)** 503
 Bachmann A., вч. **(I)** 490³
 Bachofen J., див. Багофен
 Waszyński Jan, див. Бачинський Іван
 Bałaban M., див. Балабан М., вч.
 Baliński M., див. Балінський М.
 Balogh, вч. **(II)** 581
 Balzer O., див. Бальцер О.
 Bandtkie J., див. Бандтке Я.
 Banduri A., див. Бандурій
 Barącz S., див. Баронч С.
 Baran Ivan, дрогобицький міщанин
(VI) 259^{*}
 Baranowycz Vasko, дрогобицький
 міщанин **(VI)** 259^{*}
 Baranycz Ivan, дрогобицький міща-
 нин **(VI)** 259^{*}
 Barbier de Meynard C., див. Барб'є
 де Мейнар
 Baret E., вч. **(I)** 153²
 Barith Nikiel, селянин **(VI)** 265⁵
 Baronius, див. Бароній
 Bartheke, дрогобицький міщанин
(VI) 259^{*}
 Barthold W., див. Бартольд В.
 Bartholomeus, див. Бартоломей, св.
 Bartholomeus, торговець **(II)** 273⁴
 Bartossow Maczuda, селянин **(VI)**
 269¹
 Bartossowicz Jacob, селянин **(VI)**
 269¹
 Bartoszewicz J., див. Бартошевич Ю.
 Bartu, див. Батий
 Bartynowski W., вч. **(VIII-2)** 162¹
 Barzy, див. Бажі Ян
 Basarabas Mateus, див. Басараба
 Матвій
 Bathoreus, див. Баторій Стефан
 Baybuza Tichon, див. Байбуза Тихон
 Baye J. de, вч. **(I)** 57²
 Bayer T.[G.]S., див. Байер Г.С.
 Beauplan L., див. Боплан Л.
 Bebek Emericus, див. Бебек Емерик
 Becker P., див. Бекер П.
 Behlen H., вч. **(I)** 27³, 250^{*}
 Beist, див. Байст
 Bekker P., див. Беккер П.
 Belfour F., див. Белфор Ф.
 Benedictus, f. Domslo, йобадьон **(II)**
 495³
 Benedictus, f. Duruzlay, йобадьон
(II) 496^{*}
 Benko de Chuchori, див. Бенко з
 Кухарів
 Benkö J., див. Бенке
 Vera, йобадьон **(II)** 500²
 Berger H., вч. **(I)** 70¹
 Berger, вч. **(III)** 70¹
 Berneker E., вч. **(I)** 322¹
 Bertholdus, див. Бертольд
 Bessel W., див. Бессель В.
 Beszanus Thomas, галицький воєво-
 да **(V)** 308¹
 Bethsubulan, див. Бетсубулан
 Bexubovitz, можл., див. Бетсубулан
 Bezenberger A., вч. **(I)** 74¹
 Białobocki, див. Білобоцький
 Bidermann H., див. Бідерман Г.
 Bidl J., див. Бідль Я.
 Biegelaisen H., див. Бігельайзен Г.
 Bielenstein A., вч. **(I)** 74¹
 Bieliński J., вч. **(VI)** 446¹
 Bielowski A., див. Бельовський
 Bielski Marcin, див. Бельський Мар-
 тин
 Biernaszewski, див. Бернашевський
 Bioerner E., див. Бернер Е.
 Birkner F., вч. **(I)** 28^{*}
 Bisaccioni, див. Бізаччіоні
 Bischoff F., див. Бішоф Ф.
 Bjorn, див. Берн
 Blachoslaw Jan, автор граматики
(VI) 365¹

- Blandemerus-Ioannes, див. Володимир-Іван, син Володимира Ярославича
- Blasius de Checher, йобадьон (II) 495³
- Blau E., див. Блау Е.
- Bloch Ph., вч. (V) 651
- Block I.C., вч. (VIII-2) 162¹
- Blótr, ймов., див. Блуд, боярин
- Blumenstock A., див. Гальбан-Блюменшток О.
- Bobeczenko, див. Бобеченко
- Bobrzyński M., див. Бобжинський М.
- Boduen-de-Kurtene J., див. Бодуен-де-Куртене І.
- Boeckh A., див. Бек А.
- Bogdan J., див. Богдан
- Bogišić V., див. Богішич В.
- Boham Ivan, див. Богун Іван
- Boham, див. Богам
- Böhmer J., вч. (III) 54¹, 118¹ (IV) 436, 443
- Bohomolec F., див. Богомолець Ф.
- Bohul Ivan, див. Богун Іван
- Bohun Ivan, див. Богун Іван
- Boianowski, див. Бояновський Микола
- Vokij, луцький суддя (IV) 405³
- Voktamisz-aga, див. Тохтамиш-ага
- Bolbos Mikołai, див. Болбас Микола
- Bolesław Jerzy II, див. Юрій-Болеслав
- Boll F., вч. (I) 70¹
- Boloczenko, див. Бобеченко
- Bonadies Henricus, торговець (II) 273⁴
- Boniecki A., див. Бонецький А.
- Bonnel E., див. Боннель Е.
- Boor C. de, див. Боор К. де
- Boratyński L., див. Боратинський Л.
- Borchling C., вч. (I) 316⁷
- Bornemann L., див. Борнеман Л.
- Borodawka Iacob Nieroducz, див. Бородавка Яцко Неродич
- Boruta Lew, див. Борута Лев
- Boryssovycz Luczka, дрогобицький міщанин (VI) 258⁴
- Borzemski A., вч. (IV) 426
- Bostel F., див. Бостель Ф.
- Botho, див. Бут Іван Нестеренко
- Boz, див. Боз, король антів
- Bradley H., вч. (I) 141³
- Brandys C., див. Брандис
- Braun F., див. Браун Ф.
- Braungart R., вч. (I) 250⁷
- Breiter E., див. Брайтер Е.
- Bréholles-Huillard A., див. Huillard-Bréholles A.
- Bremer O., див. Бремер О.
- Bretschneider E., див. Бретшнаyder Е.
- Broch O., вч. (I) 220¹, 558
- Broel-Plater W., див. Броель-Плятер В.
- Bromecki, див. Громика Михайло
- Broniovius, див. Броневський Мартин
- Broscius, див. Брозка
- Brosset M., див. Броссе М.
- Brückner A., див. Брікнер О.
- Brugmann K., див. Бругман К.
- Brúni, див. Бруні
- Brunner H., вч. (I) 390¹
- Bruno, адвокат (V) 228¹
- Bruno, хроніст (II) 65³
- Brutails A., див. Брютайль
- Bücher K., вч. (I) 247²
- Buchon J., вч. (VI) 28¹
- Buck M., вч. (V) 513²
- Buck W., вч. (I) 303¹
- Bucza, див. Буча, донька Володимира, володимирського князя
- Buczewski Sauwa, див. Бурчевський Сава
- Buda, йобадьон (II) 495²
- Budarenko, див. Дукаренко Федір
- Bugge A., вч. (I) 622

476

Buhrey, дрогобицький міщанин **(VI)**
259^{*}

Bujak F., вч. **(I)** 250^{*}

Bukowski J., див. Буковський

Bunge F.G., див. Бунге Ф.

Bürchner L., вч. **(I)** 539

Burczewsky Sawa, див. Бурчевський
Сава

Bury J., вч. **(I)** 106³, 236¹⁻³, 282², 446⁴

Buschan G., див. Бушан Г.

Buski Steczko, дрогобицький мі-
щанин **(VI)** 259^{*}

But Hrehory, див. Бут Григорій

But Pawlik, див. Павлюк

Buteau H., вч. **(II)** 33¹

Buto, див. Бут Іван Нестеренко

Bualy Ianek, дрогобицький міщанин
(VI) 259^{*}

Bybuk, дрогобицький міщанин **(VI)**
259^{*}

Byel Fedko, дрогобицький міщанин
(VI) 259^{*}

Bylka, дрогобицька міщанка **(VI)**
259^{*}

Bytomski Ioannes, див. Битомський
Іоан

С, Ć

- Cahun L., вч. (I) 151¹, 160⁵
(II) 584
- Calvus Georgius, боярин (III) 136²
- Canale M.G., вч. (IV) 298⁴, 300², 487,
489
- Caracalla, див. Каракала
- Caro J., див. Каро Є.
- Caro J., див. Каро Я.
- Casimirus Ioannes, див. Ян II Казимир
- Casper Stephanus, язловецький воєвода (V) 308¹
- Cassel S., вч. (I) 227¹
- Catona S., див. Катона С.
- Catualdi V. (Гассек), вч. (VII) 589
- Cesaumeni (I) 485⁷
- Cedren George, див. Кедрен Георгій
- Celarius, див. Целярій
- Černý A., вч. (I) 316⁷
- Cesi de, див. Сезі де
- Chabot J.B., див. Шабо
- Chariton, селянин (VI) 269¹
- Charitonov Iwanko, селянин (VI) 269¹
- Charkovicz Pavel, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
- Charmoy F.-B., див. Шармуа Ф.-Б.
- Chavannes É., вч. (I) 160⁶
- Chemey, йобадьон (II) 495²
- Chepanus, див. Чепан
- Chepel, йобадьон (II) 495²
- Chevalier Pierre, див. Шевальє П'єр
- Chmiel A., див. Хмель А.
- Chmielenko, див. Хмеленко Ярема
- Chmielewski, див. Хмельовський
- Chmielnicki Bohdan, див. Хмельницький Богдан
- Chmielnicki Węzyk, див. Хмельницький Венжик
- Chmielowski P., див. Хмельовський П.
- Chodorovycz Stepan, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
- Chodykiewicz Cl., вч. (V) 655
- Choma, руський маляр (VI) 376¹
- Chomętowski W., вч. (VII) 589
- Choniata Niceta, див. Никита Хоніат
- Chonyovicz Iaczko, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
- Chotko, суддя Юрія-Болеслава (III) 232⁴
- Chrzanowski W., вч. (IV) 503
- Chunradus, міщанин (VI) 6³
- Chwedko, маляр (VI) 376¹
- Chwedog, селянин (VI) 269¹
- Cibrario L., див. Чібраріо Л.
- Ciesielski Andreas, польський шляхтич (VI) 88³
- Cinnamus, див. Кіннам
- Cohn G., вч. (I) 355¹
- Colomanus, див. Коломан, галицький король
- Comnen, див. Анна Комнен
- Conradus, див. Конрад, мазовецький князь
- Constancia, див. Констанція, жінка Льва Даниловича
- Constantin Porphyrogénite, див. Костянтин VII Порфирородний
- Constantinus dux Ostrogus, див. Острозький Костянтин-Іван
- Corenza, див. Куремса
- Cornazanis, італійський хроніст (IV) 27²
- Cosmas, див. Козьма Празький
- Costovycz Thumko, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
- Couret A., вч. (I) 568
- Courteille P. de, див. Куртейль П. де
- Crassini, письменник другої половини XVI ст. (VII) 5²
- Csánki D., вч. (II) 489², 492², 582
- Cumont F., див. Кюмон Ф.
- Cunath de Stynow, райця (V) 228¹
- Curdy, див. MacCurdy

478

Ciun G., див. Кун Г.
Cугуц, див. Кирил, св.
Czacki T., див. Чацький Т.
Czambel S., див. Цамбель С.
Czaplicka, див. Чаплінська Мотрона
Czarnowski J., див. Чарновський Я.
Czarny Нгуско, див. Чорний Гриць-
ко Савич
Czerkis Нануско, райця (V) 241²,
243¹
Czermak W., див. Чермак В.

Czerny, див. Чорний Зигмунд
Czerny F., вч. (IV) 482
Czeschnojeski, священник, дрог-
бицький міщанин (VI) 258⁴
Czinár M., вч. (III) 232¹
Czirbusz G., вч. (I) 136³
Czoernig K., див. Черніг К.
Czołowski A., див. Чоловський О.
Czörnig K., див. Черніг К.
Czubek J., вч. (VII) 167¹
Czyrowski Ivasko, дрогобицький мі-
щанин (VI) 259[•]

D

- Dąbkowski P. (V) 640
 Dachler A., вч. (I) 274¹
 Daenell E., вч. (VI) 605
 Dahn F., див. Дан Ф.
 Damus R., вч. (VI) 193¹
 Daniel, див. Данило, син Романа Мстиславича
 Daniel Grek, див. Калугер Даніель
 Daniel Ostrogius, див. Острозький Данило
 Daniłowicz, див. Данилович
 Dargun L., див. Даргун Л.
 Darowski A., див. Даровський
 Dasko, селянин (VI) 269¹
 Daszkiewicuz Eustachius, див. Дашкович Остафій
 Daszkiewicz Eustachu, див. Дашкович Остафій
 Daszkowicz Ostafi, див. Дашкович Остафій
 Datko, див. Дедько Дмитро
 Deák F., вч. (II) 582
 Déchelette J., вч. (I) 28¹
 Dechk, див. Дедько Дмитро
 Dedko Demetrius, див. Дедько Дмитро
 Deguignes Ch., див. Дегінь
 Deiches E., псевд., див. Łuniński E.
 Delaurier (II) 583
 Delbrük B., див. Дельбрік Б.
 Demetrius Datko, див. Дедько Дмитро
 Demetrykiewicz W., див. Деметрикевич В.
 Demrko Koronka, дрогобицький міщанин (VI) 259¹
 Deniker J., вч. (I) 65¹
 Denis M., див. Дені М.
 Densusianu O. (помилк., Desunsianu), вч. (I) 135²
 (III) 536
- Derszko Jan, див. Єндрушко з Брацлава
 Déscy A., див. Дейчі А.
 Desmaison (II) 583
 Dessewffy, родина (II) 582
 Desunsianu, помилк., див. Densusianu O.
 Dethk, див. Дедько Дмитро
 Detko, див. Дедько Дмитро
 Detricus, людина вільного стану (II) 497¹
 Deusedit, кардинал (I) 492¹
 Diakon Leo, див. Лев Диякон
 Dindorf L., вч. (I) 121², 574
 Dionisius, угорський йобадьон (II) 491²
 Dionisius, f. Zuluck, йобадьон (II) 495³
 Dionysius, див. Діонізій, угорський воєвода
 Dittenberger G., вч. (I) 93²
 Diuvernua A., див. Дювернуа О.
 Długosz Jan, див. Длугош Ян
 Dmeitrus, див. Дмитро, татарський хан
 Dobko Petrko, див. Добкович Петро
 Dobronega, див. Доброніга-Марія, донька Володимира Святославича
 Dobrovský J., див. Добровський
 Dobszewicz T., вч. (III) 543
 (V) 431³
 Dogiel M., див. Догель М.
 Dolhy Ivan, дрогобицький міщанин (VI) 259¹
 Doliwa Z., вч. (V) 642
 Dolny, дрогобицький міщанин (VI) 259¹
 Dolynski Iwan, дрогобицький міщанин (VI) 259¹
 Domanta, князь (VII) 246¹
 Domaszewski A., вч. (I) 539
 Dominicus, русин (II) 501

- Dominicus, f. Leustacky, йобадьон
(II) 495³
- Domozlo, йобадьон (II) 502³
- Dongó G., вч. (II) 581
- Donizo, хроніст (II) 79²
- Donner O., див. Доннер O.
- Dopsch A., вч. (I) 355¹
- Dórdr, див. Турд
- Dorn B., див. Дорн Б.
- Doross, дрогобицький міщанин (VI)
259⁷
- Doroszenko Michaiło, див. Доро-
шенко Михайло
- Dozy R., вч. (II) 512⁴
- Drahila, див. Драгило Федір
- Drazlaus, йобадьон (II) 502³
- Drewhiczin Hannus, німець (V) 241²
- Drexler F., вч. (I) 144¹
- Driesmans H., вч. (I) 27³
- Droba L., див. Дроба Л.
- Drobyssova Zanuczova, дрогобиць-
кий міщанин (VI) 258⁴
- Drozge, див. Юрій, син Наримунта
Гедиміновича
- Drzewicki Iadam, іновроцлавський
каштелян (IV) 494
- Du Cange Ch., див. Дюканж Ш.
- Dubiecki M., див. Дубецький М.
- Dudek Васько, селянин (VI) 265
- Dudik B., вч. (I) 490²
- Duhn F., вч. (I) 43⁷
- Dümmeler E., вч. (I) 490³
- Duré M., вч. (I) 39¹, 257²
- Дуг, див. Дир
- Działyński T., див. Дзялинський Т.
- Dziarrunko, див. Одеяненко Семен
- Dzieduszycki M., див. Дідушицький
М.
- Dzieduszycki W., див. Дідушицький
В.
- Dziedzicki L., вч. (II) 572
- Dzierzek, див. Дзержек
- Dziewulski S., вч. (I) 557
- Dzik Jędrzey, див. Дзік Андрій

Е

- Ebendorfer Thoma, хроніст **(III)** 518
 Eberstadt R., див. Еберштадт Р.
 Eczigirei, батько Audoг-a **(IV)** 322
 Edeuch, f. Petri, йобадьон **(II)** 495³
 Edigei, див. Хаджи Гірей
 Edrisi, див. Едрізі
 Egbert, див. Екберт, трірський єпископ
 Egger E., див. Egger E.
 Elie, див. Ілея
 Elisabeth de Podhaucze, див. Підгаєцька Єлизавета
 Epaseanu **(VIII-1)** 319
 Endlicher S., див. Ендліхер С.
 Endre, f. Hercheg, йобадьон **(II)** 495³
- Engel J.-Ch., див. Енгель Й.-Х.
 Engelmann R., вч. **(I)** 255³
 Ennodius, автор панегірика Теодоріхові **(I)** 159³
 Erckert R., див. Еркерт Р.
 Erdmann F., див. Ердман Ф.
 Ermanarik, див. Германаріх
 Ersch J., див. Ерш
 Esiema, гінець **(IX-1)** 148³
 Ettul, людина вільного стану **(II)** 497¹
 Eufemia, див. Евфемія, жінка Юрія Львовича
 Eupator Mithridat, див. Мітрідат VI Евпатор
 Euporaeus, див. Европеус
 Ewers J.G., див. Еверс Г.
 Ewze, угорський йобадьон **(II)** 495¹

F

- F., див. Фейер Г.
 Fedczov Ivanko, дрогобицький міщанин (VI) 259[•]
 Fedko, дрогобицький міщанин (VI) 259[•]
 Fedko, дяк, дрогобицький міщанин (VI) 259[•]
 Fedko (Fedorius), маляр (VI) 376¹
 Fedorius, див. Fedko, маляр
 Fedorowicz Bohdan, див. Богдан Андрушкович
 Fedorowicz Filip, маляр (VI) 376¹
 Fedorowicz Iwan, див. Федорович Іван
 Fejér G., див. Фейер Г.
 Fekete-Sólyom, див. Sólyom-Fekete
 Felicianus, f. comitis Galli, йобадьон (II) 495³
 Felicianus, filius Feliciani, йобадьон (II) 495³, 502⁴
 Fessler-Klein I., див. Феслер I.-A.
 Fick A., вч. (I) 69¹
 Ficker J., вч. (III) 54¹, 68¹
 Fiedko, маляр з Краківського передмістя (VI) 376¹
 Fiedler J., вч. (V) 658
 Fiemka, жінка Романа маляра (VI) 376¹
 Filippicha, див. Хмельницька-Золотаренко Ганна
 Fillastre, кардинал (V) 514²
 Filow B., вч. (I) 540
 Finke H., див. Фінке Г.
 Firlej R., див. Фірлей Р.
 Firnhaber F., див. Фірнагабер Ф.
 Fischer E., див. Фішер Е.
 Fischer M., див. Фішер М.
 Fischer W., див. Фішер В.
 Folthynucz Hruczko, дрогобицький міщанин (VI) 259[•]
 Forrer R., див. Форрер Р.
 Förstemann E., вч. (I) 69¹
 Foszlan ibn-, арабський хроніст (I) 603
 Frähn Ch., див. Френ
 Franke O., вч. (I) 152[•]
 Frazer J., вч. (I) 367²
 Fredegar, див. Фредегар
 Fridericus (VI) 23³
 Friedrich II, див. Фрідріх II Войовничий Бабенберг
 Friedrich Wilhelm, див. Фрідріх Вільгельм
 Fródi, див. Фруді
 Fromann G.K., вч. (V) 521¹
 Fudur, син Льва, слуга (II) 501
 Fulcian, йобадьон (II) 495², 502⁴

G

- Gallus Martinus, див. Галь Мартин
 Gardizi, див. Кардизи
 Gaudericus, див. Гавдерік
 Gawlik M., див. Гавлік М.
 Gawroński F., див. Равіта-Гавронський Ф.
 Gedymin, див. Гедимін
 Geinitz F., вч. (I) 23¹
 Geiss, вч. (III) 301¹
 Geitler L., вч. (I) 210⁴
 Gelzer H., див. Гельцер Г.
 Gembakurta Joannes, див. Гембакурта Іоан
 Genuensis Michal, торговець (II) 273⁴
 Georg, див. Юрій, син Льва Даниловича
 Georg von Amastris, див. Георгій Амастрідський
 Georgius, див. Григорій, син Василька Ростиславича
 Georgius, див. Юрій, св.
 Georgius, син Narmantei, див. Юрій, син Наримунта Гедиміновича
 Geremferden, можл., див. Єремферді
 Geremferden, можл., див. Керім-бірди
 Gertrudis, див. Гертруда, жінка угорського короля Андрія II
 Geticus Maximus, див. Каракала
 Giesebrecht W., вч. (II) 79²
 Giraud-Teulon A., вч. (I) 343¹
 Girtler J., вч. (V) 649
 Gisiel, див. Гізель Інокентій
 Glanvell, див. Wolf von Glanvell V.
 Glazebrook-Rylands T., вч. (I) 70¹
 Gliszczyński M., див. Гліщинський М.
 Gloger Z., вч. (I) 339²
 (IV) 503
 Göcs, див. Геч Павло
 Godowsky Petrus (V) 146³
 Goeje D., вч. (II) 512⁴
 Goeje M. de, див. Гье М. де
 Goetz L., див. Гец Л.
 Goetze A., див. Гец А.
 Gołębiowski A., див. Голембіовський
 Gołębiowski L., див. Голембіовський Л.
 Gołombiowski S., див. Голембіовський С.
 Goll J., вч. (IV) 153¹
 Goörg, див. Юрій, син Льва Даниловича
 Gorczak B., вч. (IV) 169⁴, 516
 Górnicki L., див. Гурніцький Лукаш
 Górski K., див. Гурський К.
 Gorzycki K., див. Гожицький К.
 Götze A., див. Гец А.
 Gozdawa M., вч. (II) 300²
 Grabowski A., див. Грабовський А.
 Grantoff H., вч. (IV) 269²
 Gregorius, див. Григорій, ігумен монастиря св. Данила
 Gretzmillern F., див. Gretzmüllern F.
 Gretzmüllern F. (Gretzmillern F.), вч. (VII) 565
 Grimm J., див. Грім Я.
 Grimoldus, міщанин (VI) 6³
 Groicki B., див. Гроїцький Бартоломей
 Gromnicki T., див. Громницький Т.
 Grondski S., див. Грондський Самуель
 Gross Jan, див. Гросс Ян
 Grosse E., вч. (I) 247², 343², 353¹
 Gruber J., див. Грубер
 Guagnini, див. Гвагніні Олександр
 Guépin A., див. Гепен О.
 Guillebert de Lanno, див. Гільбер де Ляноа
 Gumparthus, генеральний староста Руси (IV) 113
 Gumpłowicz L., вч. (V) 651

484

Gumplowicz M., вч. (II) 558

Gumprechth Petrus, перемиський
воєвода (V) 308¹

Gunarr, див. Гунар

Günter K., вч. (I) 26¹

Gunzel, людина вільного стану (II)
497¹

Gustaw Adolf, див. Густав Адольф

Gutsche O., вч. (I) 141³

Gutschmid A., вч. (I) 125⁴

Gutzeit W., див. Гутцайт В.

Н

- Н., криптонім (V) 651
 Н.М., криптоніми (VI) 295¹
 Nadaczek K., див. Гадачек К.
 Hadgi-Dewlet Chérai, див. Хаджи Гірей
 Naeckel E., вч. (I) 26¹
 Hagenus, див. Гаген Георг
 Hahn E., вч. (I) 39¹, 247², 250³
 Hahnel P., див. Ганель П.
 Halban Blumenstock A., див. Гальбан-Блюменшток О.
 Hammerdorfer K., див. Гаммердорфер К.
 Hammer-Purgstall J., див. Гаммер-Пургсталь Й.
 Hampel J., вч. (I) 50², 57², 232³
 Hanel J., див. Ганель
 Hanuš I., див. Гануш І.
 Hanusz J., див. Гануш Я.
 Haraczko, див. Гарасько
 Harasiewicz M., див. Гарасевич М.
 Hardraade, див. Гаральд Сміливий
 Hardt H., вч. (V) 517¹
 Hartwic, див. Гартвіг
 Hásde4, див. Хиждеу Богдан Петричейку
 Hase C., див. Газе
 Hassenkamp R., вч. (I) 69¹
 Hathen, йобадьон (II) 495³
 Naumont E., див. Гомон Е.
 Naura, польський економіст XVII ст. (VI) 390³
 Naury J., вч. (I) 178², 311¹
 Hauser L., вч. (V) 651
 Hauvette A., вч. (I) 542
 Nayko Jan, берестейський каштелян (IV) 494
 Nayl, див. Галь, перемиський священик, маляр
 Neck K., див. Гек К.
 Neck W., див. Гек В.
 Hedinger A., вч. (I) 280³
 Hedviga, див. Ядвіга
 Hefele K., вч. (V) 521¹
 Hehn V., див. Ген В.
 Heidenstein R., див. Гайденштайн Р.
 Heinrich, див. Генріх, домініканин
 Heinricus, див. Генріх, лівонський хроніст
 Heinricus, міщанин (VI) 6³
 Heinzel R., вч. (I) 546
 Hekieth Lurincz, селянин (VI) 265⁵
 Helcel A., див. Гельцель А.
 Helena, див. Ольга, київська княгиня
 Helga, див. Ольга, київська княгиня
 Henri I, див. Генріх І, французький король
 Henricus, див. Генріх, глоговський князь
 Henricus, див. Генріх, син угорського короля Стефана
 Henricus, торговець (II) 273⁴
 Henricus Probus, див. Генріх, вроцлавський князь
 Herbort Walenty, перемиський біскуп (IV) 494
 Herodot, див. Геродот
 Hertwig O., вч. (I) 26¹
 Herzberg G., вч. (I) 539
 Hess H., вч. (I) 23¹
 Heyd W., див. Гайд В.
 Hildebrand R., див. Гільдебранд Р.
 Hildebrandt M., див. Гільдебрандт М.
 Hirsch T., див. Гірш Т.
 Hirst G., вч. (I) 540
 Hirszberg A., вч. (VII) 583
 Hirt H., див. Гірт Г.
 Hirth F., див. Гірт Ф.
 Hłacki, див. Гладкий Матвій
 Hlödgr, нешлюбний син Гейдрека (I) 545
 Hmielniczki Bohdan, див. Хмельницький Богдан
 Hmielonko Hieremi, див. Хмеленко Ярема

- Hnyetilo Ivan, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
 Höck F., вч. (I) 247²
 Hoernes M., див. Гернес М.
 Höhlbaum K., вч. (V) 226⁷
 Holoskowski Bartocz, селянин (VI) 269¹
 Holotarynski Ivan, див. Золотаренко Іван
 Hołub Jerzy, див. Голуб Юрій
 Holupko Ioczko, дрогобицький міщанин (VI) 258⁴, 259⁷
 Holz G., вч. (I) 70¹
 Hondius Wilhelm, див. Гондіус Вільгельм
 Hoops J., вч. (I) 39¹
 Horuny Stasko, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
 Horuskiewicz, див. Горушкевич Іван
 Hostilovucz Ivan, дрогобицький міщанин (VI) 258⁴
 Howorth H., див. Говордз Г.
 Hradil I., вч. (VI) 365¹
 Hrehorowic, див. Грицькович Мартин
 Hriczko, селянин (VI) 269¹
 Hriniewicz Michaiło, селянин (VI) 269¹
 Hróar, див. Руар
 Hromejka, див. Громика Михайло
 Hrusza Ioannis de Meckuny, див. Груша Іван
 Hryniewicz-Talko J., див. Талько-Гринцевич Ю.
 Hrynko Ioannes, шляхтич (VII) 97⁷
 Huart Imbault, вч. (II) 583
 Hube R., див. Губе Р.
 Huber A., див. Губер А.
 Hubert L., див. Губерт Л.
 Hudzan, див. Скидан Карпо
 Huillard-Bréholles A. (Bréholles-Huillard A.), вч. (III) 34¹
 Huliewicz Sylwestr, див. Гулевич-Воютинський Семен
 Hultsch F., вч. (I) 139³
 Hunfalvy P., див. Гунфальві П.
 Hungarus Pasko, сяноцький урядник (V) 310⁴
 Hunia, див. Гуня Дмитро Томашевич
 Hüppe Z., вч. (V) 641
 Hurmuzaki E., див. Гурмузакі Е.
 Hynath, службовець (V) 147², 148⁷

I

- I.H.S., криптоніми німецького автора XVII ст. **(IX-1)** 333¹
- Iackonis de Dzedosicze, див. Дідушицький Яцко
- Iacobus de Panch, йобадьон **(II)** 495²
- Iaczko, див. Яцко, отаман
- Iaczko, дрогобицький міщанин **(VI)** 259¹
- Iakowienko, див. Яковенко Ясько
- Ian, дрогобицький міщанин **(VI)** 259¹
- Ibrâhim-ibn-Jakub, див. Ібрагім ібн-Якуб
- Ihnath de Bolschow **(V)** 146³
- Inger, див. Інгер
- Ingjaldr, див. Ігельд
- Ioannes Birgierus **(III)** 112¹
- Ioannes de Segovia, хроніст **(IV)** 185¹, 189², 196²
- Ioannes Vitoduranus, див. Іоан Вітергурзький
- Ioannes, див. Яні, грек, козацький дипломат
- Iohannes Baptista, див. Іван Хреститель
- Iohannes von Ephesus, див. Іоан Ефеський
- Ioob, магістр **(II)** 498
- Iorga N., див. Йорга Н.
- Iuriovski, священик, дрогобицький міщанин **(VI)** 258⁴
- Ivan, син Czesnoreskiego, дрогобицький міщанин **(VI)** 258⁴
- Ivanes, слуга **(II)** 502
- Ivanovski, священик, дрогобицький міщанин **(VI)** 259¹
- Ivanuczok, дрогобицький міщанин **(VI)** 257⁴
- Iwan, маляр з Галицького передмістя **(VI)** 376¹
- Iwan, отаман **(VI)** 269¹
- Iwan, селянин **(VI)** 269¹
- Iwanus Waszilkowicz, див. Іван, син Василька Ростиславича
- Iwanka, русин **(II)** 501
- Iwanowicz Chrin, маляр **(VI)** 376¹
- Iwanus, суддя **(V)** 310⁴
- Iwassowycz Hrucz, дрогобицький міщанин **(VI)** 258⁴
- Iwatchcenko, див. Іваниченко Мисько
- Izrael, лихвар **(IV)** 440

J

- Jabłonowski A., див. Яблоновський О.
- Jacob G., див. Якоб Г.
- Jacco de Sphistelniku, див. Свистельницький Яцко
- Jacsius de Jaroslaw, райця (V) 228¹
- Jagefony, див. Ягайловичі
- Jagič V., див. Ягіч В.
- Jahija, див. Яхія Олександр
- Jaklo, райця (V) 228¹
- Jakym, див. Йоаким, галицький митрополит
- Janczi, можл., див. Бегер Янча
- Jani, див. Яні, грек, козацький дипломат
- Janko J., див. Янко
- Janowski J., див. Яновський Я.
- Janus, батько Thomaе (III) 516
- Jaroszewicz J., див. Ярошевич Ю.
- Jekel F., див. Єкель Ф.
- Jemiołowski Mikołaj, див. Сьмьоловський Миколай
- Jeremferden, можл., див. Керім-бірди
- Jerney J., вч. (II) 503⁵
- Jernstedt V., вч. (I) 485
- Jeroslaus, див. Ярослав, син Всеволода Юрієвича
- Jerzy II, див. Юрій-Болеслав
- Jireček H., див. Іречек Г.
- Jireček I., див. Іречек І.
- Jireček K., див. Іречек К.
- Jiri II, див. Юрій-Болеслав
- Jiriczek O., див. Іречек О.
- Joannes de Karola, див. Капола Йоан
- Johan von Posilge, див. Йоган фон Посільге
- Johann, родич Thomaе (III) 516
- Johannes de Memil, райця (V) 228¹
- Johannes de Rozgun, батько Ladislai, шляхтич (IV) 435
- Johannes de Sogar, батько Ladislai, шляхтич (IV) 435
- John of Ephesus, див. Іоан Ефеський
- Jordan, див. Йордан, письменник
- Jorga N., див. Йорґа Н.
- Josaphat, див. Кунцевич Йосафат
- Jovanović A., див. Йованович
- Józefowicz Jan Tomasz, див. Юзефович Ян Томаш
- Juda, шляхтич (III) 516
- Julien S., вч. (II) 583
- Justinus, див. Юстин, античний письменник

К

- Kaczbeius, див. Качбей
 Kaczowski Z., див. Качковський З.
 Kadlec, див. Кадлц
 Kadlubek Vincent, див. Кадлубек
 Вінцентій
 Kaindl R.-F., див. Кайндль Р.-Ф.
 Kalenik, див. Каленик Андрієвич
 Kalinovius, див. Калиновський,
 шляхтич
 Kállay U., див. Каляй У.
 Kálmánt, див. Коломан, галицький
 король
 Kalnofoyski Athanastiasus, див.
 Кальнофойський Атанасій
 Kaloušek J., вч. (I) 490³
 Kaltbrunner F., див. Кальтбрунер Ф.
 Kaluszenko, див. Кулащенко Гаври-
 ло з Переяслава
 Karás L., вч. (II) 581
 Kapusta Andrzej Tymochwieiewicz,
 див. Капуста Андрій
 Karge P., вч. (V) 520⁷
 Karłowicz J., див. Карлович Я.
 Karpicza, див. Каспровська Ганка
 Katarzny, див. Каторжний Роман
 Katay Stassek, дрогобицький мі-
 щанин (VI) 259⁷
 Katerszan, див. Каторжний Роман
 Kateszny, див. Каторжний Роман
 Kauphmann F., див. Кауфман Ф.
 Kauphmann L., див. Кауфман Л.
 Kayser E., вч. (I) 23¹
 Kazimierz I Odnowiciel, див. Кази-
 мир I Відновитель
 Keller C., вч. (I) 39¹
 Keney, йобадьон (II) 495²
 Keremberden, див. Керім-бірди
 Kestner E., див. Кестнер Е.
 Kętrzyński S., див. Кентжинський С.
 Kętrzyński W., див. Кентжинський В.
 Keystuthus, див. Кейстут, син Ге-
 диміна
- Kienarski Stanisław, див. Кенарський
 Станіслав
 Kiepert H., див. Кіперт Г.
 Kikullev Йоан de, див. Йоан de
 Kikullev, угорський хроніст
 Klaatsch H., вч. (I) 26¹
 Klajić V., див. Клаїч В.
 Klapproth J., див. Клапрот
 Klöden K.F., вч. (III) 523
 Klotzius Ch., вч. (I) 603
 Kluge F., див. Клюге Ф.
 Knauer F., див. Кнауер Ф.
 Kobierzycki S., історик XVII ст.
 (VII) 374¹, 376^{2,4}, 377¹
 Kochanowski, див. Кохановський,
 польський поет XVII ст.
 Kochanowski J.K., див. Кохановсь-
 кий, вч.
 Kochowski Wespazyan, див. Кохов-
 ський Веспасіан
 Koddere (можл., Корибут, Кори-
 гайло, Коріатович(-и)), син
 Algarden-a, князь (IV) 450
 Koehler H., див. Köhler H.
 Koehne B., див. Кене Б.
 Koepke R., див. Кепке Р.
 Kogalniceanu M., див. Когальничану
 М.
 Kohlbrugge J., вч. (I) 26¹
 Kohler H., див. Köhler H.
 Köhler H. (Koehler H., Kohler H.),
 вч. (I) 539, 541
 Kohn A., див. Кон А.
 Koiałowicz Albertus Wuiuk, див. Ко-
 ялович Альберт Віюк
 Kojałowicz M., див. Коялович М.
 Kołaczkowski J., див. Колачковсь-
 кий
 Kolankowski L., вч. (IV) 264¹, 347²
 Kollmann J., вч. (I) 27³
 Kollár J., див. Коллар
 Komáromy A., див. Комаромі А.
 Komorowski, див. Коморовський
 Komulovic L., див. Комулович Л.

- Kondratowicz L., див. Кондратович Л.
 Konieczny F., див. Конечний Ф.
 Koniecpolski, див. Конєцпольські
 Kononowicz Iwan, селянин (VI) 269¹
 Kopera F., див. Копера Ф.
 Kopernicki J., див. Коперницький
 Koprovincza fratres de (II) 503²
 Köprülü Mehmed, див. Копрілі Мегмед-паша
 Korecki Samuel, див. Корецький Самуель
 Korew, див. Хорив
 Koribut Hieremia Michael Wisniewiecki, див. Вишневецький Ярема
 Korn G., див. Корн Г.
 Korn S., див. Корн С.
 Korsch F., див. Корш Ф.
 Korsuniecz, див. Корсунець
 Koscielecka Beata, див. Острозька Беата з Косцельця
 Kosinski, див. Косинський Криштоф
 Koskinen Y., див. Коскінен
 Kossinna G., див. Косінна Г.
 Kossow Syluestr, див. Косів Сильвестр
 Kosth Lazor, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
 Kostka, див. Кішка Самійло
 Kostka-Napierski, див. Костка-Наперський Олександр-Лев з Шемберга
 Koszko, див. Кішка Самійло
 Kotłubaj E., див. Котлубай Е.
 Kotzebue A., див. Коцебу А.
 Kovács, див. Ковач
 Kowalewski T., див. Ковалевський Т.
 Kozicki D., див. Козицький Д.
 Králiček A., вч. (I) 70¹
 Krantz Albert, див. Кранц Альберт
 Krasinski H., див. Красінський Г.
 Krause E., вч. (I) 43⁷
 Kraushar A., див. Краусгар О.
 Krauss F., див. Краус Ф.
 Krauss Georg, див. Краус Георг
 Krauth K., вч. (I) 542
 Krek G., див. Крек Г.
 Kretschmer P., див. Кречмер П.
 Kreuza Leon, див. Кревза Лев
 Krol, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
 Krotoski K., вч. (II) 558
 Krug Ph., див. Круг Ф.
 Krumbacher K., див. Крумбахер К.
 Krumbholtz R., вч. (IV) 427
 Krziwanos, див. Кривонос
 Krzywobłocki Andrzej, див. Кривоблоцький Андрій
 Krzywonos, див. Кривонос
 Krzyzanowski S., див. Кшижановський С.
 Kubala L., див. Кубаля Л.
 Kublicki S., вч. (V) 653
 Kuczvara Syenko, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
 Kudinowski Andrzej, див. Кудинівський Андрій
 Kuhn E., див. Кун Е.
 Kuianica, див. Куляниця Яцко
 Kujot S., вч. (V) 641
 Kulesza, уніатський письменник кін. XVII - поч. XVIII ст. (V) 408⁴
 Kulig Hrycz, дрогобицький міщанин (VI) 258⁴
 Kulta, див. Кулька Андрій
 Kulyнка, дрогобицький міщанин (VI) 258⁴
 Kunasiewicz S., вч. (II) 572
 Kunciewicz Josaphat, див. Кунцевич Йосафат
 Kunczowka Maska, дрогобицька міщанка (VI) 259⁷
 Kunhuta, див. Кунегунда
 Kunik A., див. Куник А.
 Kunik E., див. Куник А.

Kunyczowicz Kuzma, дрогобицький міщанин (VI) 259 ⁷	Kutrzeba S., див. Кутшеба С.
Kunze K., див. Кунце К.	Kutscher H., вч. (I) 227 ¹
Kurschat A., вч. (I) 74 ¹	Kutta, див. Кулька Андрій
Kurze F., див. Курце Ф.	Kutzebue A., див. Коцебу А.
Kuszmycz Mysko, дрогобицький міщанин (VI) 259 ⁷	Kuun G., див. Кун Г.
Kutlubachus, див. Котлубах	Kwiatkowski K., див. Квятковський К.
	Kyg, див. Кий

L, Ł

- L.-Radzimiński Z., див. Люба-Радзи-
мінський З.
Labbé P., вч. (I) 282¹
Labuta, див. Лябута Андрій
Lachowicz S., див. Ляхович С.
Ladislau, f. Zubozlay, йобадьон (II)
502³
Ladislaus, батько Петра, шляхтич
(IV) 435
Ladislaus, брат магістра Дмитрія
(III) 516
Ladislaus, див. Володислав, ополь-
ський князь
Ladislaus, див. Володислав, син
Johannis de Rozhun
Ladislaus, син Johannis de Sowar
(IV) 435
Lagiewnicki, див. Лагевницький
Lagiewski, див. Лагевницький
Lam J., вч. (II) 572
Lanca, жінка руського князя (II) 97¹
Lanckoroński Przesław z Brezia, див.
Лянцкоронський Предслав
Lanczoviczova Ianova, дрогобицька
міщанка (VI) 259⁷
Lanczowycz Stepan, дрогобицький
міщанин (VI) 259⁷
Lang K., див. Ланг К.
Langlés L.-M., вч. (IV) 486
Lannoy, див. Гільбер де Ляноа
Lass Chuczycz, дрогобицький міща-
нин (VI) 259⁷
Lassota Erich von Steblau, див. Лясо-
та Еріх
Latkowski J., див. Лятковський Ю.
Latoszy, див. Каторжний Роман
Lauffer V., див. Лявфер В.
Laurencius, барон (IV) 440
Laurencius de Tyba, йобадьон (II)
495³
Laveau(x) de L., вч. (IV) 484
Lavisse E., див. Лавіссе Е.
Lawrisz Ioannes, див. Лавриш Іван
Lechoczky T., див. Легоцький Т.
Léfièvre A., див. Лефевр
Léger L., див. Леже Л.
Legrand E., див. Легран Е.
Lehmann C., вч. (I) 107²
Lehoczky T., див. Легоцький Т.
Lehrberg A., див. Лерберг А.
Leist B., див. Ляйст Б.
Lelewel J., див. Лелевель Й.
Lenick J., вч. (V) 648
Leo Diakon, див. Лев Диякон
Leo Grammaticus, див. Лев VI Гра-
матик
Leon, див. Лев, син Данила Романо-
вича
Leonhard, див. Леонард, св.
Lepszy L., див. Лепший Л.
Lesniowski Jan, львівський підчашій
(IV) 494
Lessmann J., вч. (IV) 484
Lesur K.L., див. Лесур К.Л.
Leszczyński Bogusław, див. Лещин-
ський Богуслав
Leszek V Biały, див. Лешко V Білий
Letourneau Ch., вч. (I) 367²
Levec V., вч. (I) 354⁷
Lewicki A., див. Левицький А.
Lewicki S., див. Левицький С.
Liguen, див. Лугвен, син Ольгерда
Гедиміновича
Likowski E., див. Ліковський Е.
Linage Vauciennes de, див. Лінаж
Восьєн де
Linde S.B., див. Лінде С.Б.
Lingvenus, див. Лугвен, син Оль-
герда Гедиміновича
Liótr, ймов., див. Люд
Lipiński T., див. Ліпінський Т.
Lipiński W., див. Липинський В.
Lippomano, див. Ліппомано
Lisiewicz Z., див. Лісевич З.
Liske X., див. Ліске Кс.
Listec, див. Лешко V Білий

- Liszanski, див. Лівинський Яхно Старий
- Litwienko, див. Москаленко Сава
- Liutprant, див. Ліудпранд
- Łobeski F., див. Лобеський Ф.
- Loboda Archoŋij, див. Лобода Григорій
- Łoboda Hrehogy, див. Лобода Григорій
- Łobzyński Ioan, див. Лобзинський
- Lochka, див. Лотка
- Łodyński M., вч. (I) 492¹
- Loewe R., див. Леве Р.
- Logotheten, див. Симеон Логотет
- Lohmeyer K., вч. (IV) 464
- Lojko F., див. Лойко Ф.
- Łopaciński G., див. Лопацинський Г.
- Lorenz O., див. Лоренц О.
- Löschin, див. Лешин
- Loserth J., вч. (I) 490³
- Lothka, див. Лотка
- Łowczycki, див. Ловчицький
- Łoziński W., див. Лозинський В.
- Łuba Jan F., самозванець (VIII-2) 197
- Luba-Radzimiński Z., див. Люба-Радзимінський З.
- Lubardus, див. Любарт, син Гедиміна
- Łubieniecki A., див. Лубенецький Ан.
- Lubomirski Jerzy, див. Любомірський Юрій
- Lubomirski T., див. Любомірський Т.
- Luca, f. Laurencii, йобадьон (II) 495³
- Lucs Stefanus de Kolosvar, див. Луц Стефан
- Ludovicus, угорський йобадьон (II) 493²
його сини (II) 493²
- Lue, див. Лев, слуга
- Lukas S., див. Люкас С., вч.
- Łukaszewicz J., див. Лукашевич Ю.
- Lukinich I., див. Лукініч І.
- Łuniński E. (псевд., Deiches E.), вч. (VI) 631
- Łuszczkiewicz W., див. Луцкевич В.
- Lüttich R., див. Літіх Р.
- Lutuverus, див. Путувер
- Lyenyovycz Konyecz, дрогобицький міщанин (VI) 259^{*}
- Lyeschnyanysky, дрогобицький міщанин (VI) 259^{*}
- Lyubka Syenko, дрогобицький міщанин (VI) 259^{*}

М

- М.К., криптоніми **(I)** 316⁶
 Macarius, див. Макарій **(III)**,
 антиохійський патріарх
 MacCurdy (Curdy), вч. **(I)** 27²
 Machal J., див. Махаль
 Machmet Girej, див. Мегмед Гірей I
 Macieiewicz Łukasz, челядник **(V)**
 112⁵
 Maciejowski W., див. Мацейовський
 В.
 Maczko, селянин **(VI)** 269¹
 Maczudow Maczko, селянин **(VI)**
 269¹
 Magnus R., вч. **(I)** 26¹
 Mahoudeau P.-G., вч. **(I)** 26¹
 Mair G., вч. **(I)** 119², 542
 Maksimowicz Wasko, маляр **(VI)**
 376¹
 Małeckі A., див. Малецький А.
 Malinowski M., див. Малиновський
 М.
 Malinowski M., див. Малиновський
 Михайло
 Malkowycz Olexa, дрогобицький
 міщанин **(VI)** 259⁷
 Malkowycz Procz, дрогобицький
 міщанин **(VI)** 259⁷
 Malkowycz Vassyl, дрогобицький
 міщанин **(VI)** 259⁷
 Mancі, ймов., див. Могучій
 Mansikka V., вч. **(I)** 316⁶
 Manuiłowicz Muchayo, див. Мануй-
 лович Михайло
 Maoutchy (ймов., див. Могучій), син
 Джагатая **(III)** 163²
 Marchocki M., див. Мархоцький М.
 Marcus, див. Марко, св.
 Marcus, торговець **(II)** 273⁴
 Marczali H., вч. **(I)** 234¹
(II) 34¹
 Margasz W., див. Маргаш В.
 Maria Virginia, див. Марія, св.
- Marianus, див. Маріон
 Marimée P., див. Меріме П.
 Marinis H. de, див. Моріні Г. де
 Marković M., див. Маркович М.
 Marquart J., див. Маркварт
 Martinus de Korpus, йобадьон **(II)**
 495³
 Mascher, вч. **(VI)** 605
 Maskiewicz Sam., див. Машкевич
 Самуїл
 Masko, маляр **(VI)** 376¹
 Masslo Karp, див. Масло Карп
 Massyova, дрогобицький міщанин
(VI) 259⁷
 Matheus, шляхтич **(III)** 516
 Mathias **(V)** 146³
 Mathyas, шляхтич **(III)** 516
 Matschie P., вч. **(I)** 39¹
 Matteus Parisius, див. Матвій Па-
 ризький
 Matzenauer A., вч. **(I)** 245¹,
 Mauci, див. Могучій
 Maurice, див. Маврикій, візантій-
 ський хроніст
 Maximus Magnus, римський імпера-
 тор **(I)** 131⁵
 Mayet L., вч. **(I)** 27²
 McCurdy, див. MacCurdy
 McLennan J., див. Мак-Ленан
 Mecherzyński K., вч. **(V)** 648
 Mehmet Diak, див. Мегмед Дяк
 Meitzen A., див. Майцен А.
 Melich J., див. Меліч
 Mendli Girej, див. Менглі Гірей I
 Mendog, див. Мендовг
 Menecius I., див. Менецій I.
 Meringer R., див. Мерінгер Р.
 Mészáros K., див. Мейсарош К.
 Method, див. Методій, св.
 Meyer E., див. Майєр Е.
 Michael de Galoch, сокольник **(II)**
 497⁴
 Michael, f. Esbolch, йобадьон **(II)**
 495³

- Michał, див. Михайло, молдавський воєвода
 Michał Zygmuntowicz, див. Михайло, син Сигізmunда Кейстувича
 Michalowicz Andrei, селянин (VI) 269¹
 Michałowski Jakób, див. Міхаловський Якуб
 Michelis E. de, див. Мікеліс Е. де
 Michn... de Borsafsky, шляхтич (VI) 237¹
 Migne J., див. Мінь Я.
 Mihályi I., див. Мігалі І.
 Mikkola J. (Mikola J.), вч. (I) 62¹
 Miklosich F., див. Міклошич Ф.
 Mikola J., див. Міккола І.
 Mikossinsky Bohdan, див. Микосинський Богдан
 Mikutycz, див. Микитич Стефан
 Miletich L., див. Мілетич Л.
 Milkowicz W., див. Милькович В.
 Miller E., див. Міллер Е.
 Mindowe, див. Мендовг
 Minerva, див. Мінерва
 Mirche, йобадьон (II) 495³
 Miseco, див. Мешко ІІ
 Misticus, див. Мешко ІІ
 Mišik J., див. Мишик
 Miskina, див. Лют
 Miskina, див. Нискина Святолдич
 Mithridat Eupator, див. Мітрідат VI Евпатор
 Mitizlaus, див. Мстислав, син Данила Романовича
 Mitzler L. (Mizler L.), вч. (I) 218¹
 Mizler L., див. Mitzler L.
 Mlodi Йосько, селянин (VI) 269
 Mogiła, див. Могила Петро
 Moizernica, можл., див. Мусій, канديدат у гетьмани після Михайла Дорошенка
 Mokłowski K., див. Мокловський К.
 Mokłowski T., див. Мокловський Т.
 Möller I., вч. (VII) 564
 Mommsen Th., див. Момзен Т.
 Mongrot, київський сотник (III) 166
 Monti, ймов., див. Могучій
 Morawski K., див. Моравський К.
 Morawski S., див. Моравський С.
 Mordtmann A., вч. (I) 541
 Morgan J. de, див. Морган Й.
 Morgan L., див. Морган Л.
 Mortillet A., див. Мортільє А.
 Mortillet G., див. Мортільє Г.
 Morumorosie de, брати (II) 503⁵
 Mosathan, татарський хан (IV) 313
 Mosbach A., див. Мосбах А.
 Mossenka Ivan, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
 Moys, шляхтич (III) 516
 Mozera Lukan, див. Мозира Лукіяч
 Much M., див. Мух М.
 Much R., див. Мух Р.
 Muczkowski J., див. Мучковський Ю.
 Müllenhoff K., див. Міленгоф К.
 Müller C., див. Міллер
 Müller G.F., див. Міллер Г.Ф.
 Müller J., див. Міллер Й.
 Müller S., див. Міллер С.
 Mumford E., вч. (I) 367²
 Munch P., вч. (I) 619
 Munkácsi B., див. Мункачі Б.
 Muralt E., див. Муральт Е.
 Muralt M., див. Муральт М.
 Muratori L., див. Мураторі Л.
 Murko M., див. Мурко М.
 Muromec Пја, див. Муромлянин Ілля
 Mussyey, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
 Mychk, надзупан (III) 120⁷
 Muczovycz Fedko, дрогобицький міщанин (VI) 258⁴
 Muckh, бан (II) 458³
 Muckola, брат магістра Дмитрія (III) 516

496

Mylenyczycz Hawryło, дроґобицький
міщанин (VI) 259'

Мулко, дроґобицький міщанин (VI)
259'

Mylussyowa, дроґобицький міща-
нин (VI) 259'

Myskowski V., див. Мисковський В.

Myszkowski P., див. Мишковський
Петро

Myszkowski Stanisław, див. Миш-
ковський Станіслав

N

- Nagy G., див. Нодь Г.
 Nagy I., див. Нодь І.
 Nagy L., див. Нодь Л.
 Nakęski A., вч. (VI) 631
 Nalewajko, див. Наливайко Северин
 Naleway, див. Наливайко Северин
 Nalewayko Semery (помилк., Seme-
 ху), див. Наливайко Северин
 Nalewajko Simon, див. Наливайко
 Северин
 Napierski K., вч. (IV) 141², 200², 425
 Narbutt T., див. Нарбут Т., вч.
 Narmanteus, див. Наримунт, син
 Гедиміна
 Naude W., вч. (VI) 193¹, 195¹, 232²
 Neczaius, див. Нечай Данило
 Neczay, див. Нечай Данило
 Nehring W., див. Нерінг В.
 Nemirycz, див. Немирич Юрій
 Nestor, див. Нестор, літописець
 Nestor, див. Нестор, св.
 Neumann, помилк., див. Нейман Ч.
 Neumann J., див. Нейман Й.
 Neumann K., див. Нейман К.
 Neymann Cz., див. Нейман Ч.
 Nicephorus Gregoras, див. Никифор
 Григора
 Nicolaus, воєвода (II) 489⁵
 Nicolaus, йобадьон (II) 495²
 Nicolaus, син Лаврентія, шляхтич
 (IV) 440
 Nicolaus de Munscul, угорський йо-
 бадьон (II) 493²
 Nicolaus de Puthnowicze, селянин
 (V) 282²
 Niderle L., див. Нідерле Л.
 Niebuhr B., див. Нібур Б.
 Niederle L., див. Нідерле Л.
 Niemcewicz J., див. Немцевич Ю.
 Niese B., див. Нізе Б.
 Niesiecki K., див. Несецький К.
 Niewiadomski E., вч. (IV) 503
 Nigro Simon, йобадьон (II) 495³
 Nippold F., вч. (VI) 453¹
 Nohoyowski Vasko, дрогобицький
 міщанин (VI) 259¹
 Novak, див. Новак
 Noyers Pierre des, див. Нуайє П'єр
 де
 Nussbaum H., вч. (V) 651

O

- Obermaier H., див. Обермайер Г.
 Oblak V., див. Обляк В.
 Ohsson d' K., див. Оссон д' К.
 Okolski Simon, див. Окольський
 Симон
 Olcsváry Ö., вч. **(II)** 584
 Oleschcho, соцький **(V)** 309¹
 Olgerdus, див. Ольгерд, син Ге-
 диміна
 Olivieri, вч. **(IV)** 302³
 Oliweberg de Graecani, див. Калугер
 Даніель
 Olschanus Symeon, див. Гольшансь-
 кий Семен
 Oluchna de Hermanow, донька Alber-
 ti Swathecis **(VI)** 238²
 Olyechno, дрогобицький міщанин
(VI) 259^{*}
 Onciul D., вч. **(I)** 135²
(III) 536
- Onisko, нецеховий маляр **(VI)** 376¹
 Ops, рим. міф. **(I)** 114
 Orański W.P., див. Война-Оранський
 Пахонія
 Orchanko, див. Одеяненко Семен
 Orkusza, див. Горкуша Филон
 Ortholog Theophil, див. Смотриць-
 кий Мелетій
 Ortmann C., вч. **(I)** 541
 Orzelski S., див. Ожельський С.
 Ossoliński J., див. Оссолінський, вч.
 Ossoliński Jerzy, див. Оссолінський
 Юрій
 Ossowski G., див. Осовський Г.
 Ostrogski Wazyli, див. Острозький
 Василь-Костянтин
 Ostrzanin, див. Острянин Яцко
 Oświęcim Stanisław, див. Освенцім
 Станіслав
 Othonus, батько Judae **(III)** 516
 Ottman R., вч. **(VIII-2)** 197
 Otton, див. Отон Болеславич

Р

- Pachovycz Bartoss, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
- Pachovycz Pavel, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
- Pachvicz Pavel, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
- Palacký F., див. Палацький Ф.
- Palemon, див. Палеон
- Pallmann R., див. Пальман Р.
- Palosz, див. Полозович Семен
- Panko de Ulicz (V) 147^{1,2}, 148⁷
- Papée F., див. Папе Ф.
- Paprocki Bartosz, див. Папроцький Бартош
- Parawa, галицький староста (V) 313²
- Parchevich Peter Freiherr von, див. Парчевич Петро
- Parchumenko, див. Пархоменко
- Pardessus J.M., вч. (VI) 21¹
- Parisius Matteus, див. Матвій Паризький
- Parszelais Czeruś, челядник (V) 112⁵
- Parthey G., вч. (III) 260², 279¹
- Parwus Johannes, городецький воєвода (V) 308¹
- Paschamus Petrus, торговець (II) 273⁴
- Passyna, див. Пашина Богдан
- Pastorius, див. Пасторій Йоаким
- Pastrnek F., вч. (I) 565
- Paszkowski Laurenty, див. Пашковський Лаврентій
- Patzig E., вч. (I) 566
- Paul H., вч. (I) 140⁵, 143³, 145³, 155³, 245⁷, 544
- Pauli Ž., див. Паулі Ж.
- Paulus, див. Павло, апостол
- Paulus, магістр дому братів de Morumorosie (II) 503⁵
- Paulus, суддя (IV) 435
- Pawel, селянин (VI) 269¹
- Pawiński S., див. Павінський С.
- Pawłowski F., див. Павловський Ф.
- Payne S., вч. (I) 168³
- Pazdro Z., див. Паздро З.
- Pedersen H., див. Педерсен Г.
- Peet T., вч. (I) 46¹
- Peisker J., див. Пайскер
- Pejascevich J., див. Пеячевич Ю.
- Pekaczewski, див. Пекачевський Іван
- Pekař J., вч. (I) 490³
- Pelesz J., див. Пелеш Ю.
- Penck A. (Penk A.), вч. (I) 23¹, 24¹
- Penk A., див. Penck A.
- Peretiatkowicz Krzysztofh, див. Перетяткович Криштоф
- Peroun, див. Перун
- Perrot G., див. Перро Г.
- Pertemius, див. Партеній
- Perun, див. Перун
- Peter H., див. Петер Г.
- Péterffy C., вч. (III) 72⁷
- Petr V., див. Петр В.
- Petricius, див. Петрицій, хроніст
- Petrovic, див. Петровський Мисько
- Petrus, вікарій (V) 516⁷
- Petrus, див. Петро, син Ladislai
- Petrus, сяноцький староста (V) 307²
- Petrus, f. Eleseg, йобадьон (II) 495³
- Petrus de Pulka, посол (V) 512¹
- Petrus Ruthenus dictus Ivanovicz, жидачівський воєвода (V) 308¹
- Petruszyna Iwan, див. Петрушина Іван
- Pexa, батько Moysis (III) 516
- Pez B., вч. (VI) 6³
- Pez H., вч. (III) 518, 519
- Phedog, маляр з Онуфріївського монастиря (VI) 376
- Philipiec, див. Филипец
- Photius, див. Фотій
- Phyl de Lethyn, шляхтич (V) 312²
- Piasecius, див. Пясецький Павло
- Piasecki, див. Пясецький Павло

- Pič J., див. Піч
 Pichler A., вч. (VI) 486⁵
 Pictet A., див. Пікте А.
 Piechowski, історик XVIII ст. (V) 430⁴
 Piekosiński F., див. Пекосінський Ф.
 Pierling P., див. Пірлінг П.
 Piermont Stroube F. de, див. Штрубе де Пірмон Ф.
 Pilat T., вч. (V) 642
 Pinocci, див. Піноччі Джіролямо
 Pipping G., див. Піпінг Г.
 Pisani, венеціанська родина (II) 273⁴
 Pisanus Nicolaus, торговець (II) 273⁴
 Plater S., див. Плятер С.
 Platina, див. Платіна
 Platner Henricus, райця (V) 228¹
 Pleszczyński A., див. Плещинський
 Pleszyński A., помилк., див. Плещинський
 Poch, див. Пот
 Pochowsky Sziemion, козак (VII) 153³
 Pocij J., вч. (V) 277², 653
 Pocot E., вч. (VIII-1) 319
 Podgórski A., псевд., див. Мосбах А.
 Podhradczky J., вч. (II) 34¹
 Podkowa Ivan, див. Підкова Іван
 Pohlig H., вч. (I) 27³
 Politos N., див. Політ Н.
 Polivka J., вч. (III) 558
 Połkowski I., вч. (V) 335¹
 Pollard A., вч. (VI) 456³
 Połous Phiedor, див. Полоус Федір
 Polusz Rusak, див. Полозович Семен
 Polybius, див. Полібій
 Pór A., див. Повр А.
 Porphyrogénite Constantin, див. Костянтин VII Порфирородний
 Porzuczyschydlova, дрогобицька міщанка (VI) 259⁷
 Posa Ladislaus, белзький староста (V) 307²
 Possoka, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
 Post H., вч. (I) 367²
 Poth, див. Пот
 Potkański K., див. Потканський К.
 Potthast A., вч. (III) 72¹
 Powell F., вч. (I) 546
 Powiadaj L., див. Повідай Л.
 Prášek J., вч. (I) 546
 Pray G., див. Прай Г.
 Preller L., вч. (I) 541
 Premerstein A. von, вч. (I) 539
 Pretwic Bernardus, див. Претвич Бернард
 Pribram A.F., див. Прибрам
 Priscus, див. Пріск
 Probus, див. Проб Марк Аврелій
 Prochaska A., див. Прохаска А.
 Procopius, див. Прокопій Кесарійський
 Prunski, див. Пронський Семен-Фрідріх
 Pruszczyz Kundrat, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
 Przekumenko, див. Пархоменко
 Przedziecki A., див. Пшездзецький О.
 Przybysławski W., вч. (I) 50²
 Pszonka J., див. Пшонка Якуб
 Ptaszycki S., див. Пташицький С.
 Ptolamaios, див. Птолемей
 Ptolemaeus, див. Птолемей
 Ptolemäus, див. Птолемей
 Ptolemy, див. Птолемей
 Pucuwerus, див. Путуввер
 Pufendorf Samuel, див. Пуфендорф Самуель
 Puhocz, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
 Pułaski K., див. Пуласький К.
 Pulszky F., див. Пульський Ф.
 Pultornyk Bartoss, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷

Pulwika Semen (Sulwika), сотенний
отаман (**VIII-1**) 316⁶
Putuwerus, див. Путувер

Руесзуqarthnyк, дрогобицький мі-
щанин (**VI**) 259⁷
Ryskorz Ryotr, дрогобицький міща-
нин (**VI**) 259⁷

R, Ř

- Rachid-ed-Din, див. Рашид-ед-дін
 Rački F., див. Рачкі Ф.
 Racz de Teovis Georgius, див. Рац Юрій
 Raczynski E., див. Рачинський Е.
 Raczynski Jan, козак (VI) 560²
 Radloff W., див. Радлов В.
 Radziwiłł Albrecht, див. Радзивіл Альбрехт
 Radziwiłł Czarny, див. Радзивіл Миколай
 Radziwiłł Janusz, див. Радзивіл Януш
 Radziwiłł Kr., див. Радзивіл Криштоф
 Rafn C., вч. (I) 619
 Raichel Martin, селянин (VI) 265⁵
 Rákóczy György, див. Ракоцій Юрій I
 Rambaud A.-N., див. Рамбо А.-Н.
 Rappaport B., див. Раппапорт Б.
 Raskova, дрогобицька міщанка (VI) 258⁴
 Rasmussen J., вч. (I) 282¹
 Rasp W., вч. (II) 572
 Rastawiecki E., див. Раставецький Е.
 Ratislaus, див. Ростислав, син Михайла Всеволодовича
 Raumer K., вч. (VI) 452²
 Rauprich M., вч. (VI) 605
 Rautenkrancz Barthel, селянин (VI) 265⁵
 Rawita-Gawroński F., див. Равіта-Гавронський Ф.
 Raynaldus, див. Райнальд
 Raynaud F., див. Рено Ф.
 Regel W., див. Регель В.
 Regnault F., вч. (I) 42⁷
 Reifenkugel K., див. Райфенкугель К.
 Reinach Th., вч. (I) 539
 Reinaud J.-T., див. Рено Й.-Т.
 Reinhardt L., вч. (I) 27³
 Reinholdt O., вч. (III) 561
 Reiske I., див. Райске І.
 Rembowski A., вч. (V) 629, 642
 Reuse Paulus de Thorun (V) 244⁷
 Reusse Nicolaus, лавник (V) 243¹
 Reutz A.-M., див. Рейц О.-М.
 Reverius Iacobus, див. Реверій
 Rewsse Hannus, німець (V) 241²
 Rewsse Neco, німець (V) 241²
 Řežabek J., див. Ржежабек Я.
 Rhamm K., див. Рамм К.
 Richenthal Ulrich von, див. Ульріх Ріхентальський
 Richthofen F., вч. (I) 151¹
 Riedel A.-F., вч. (II) 457³
 (III) 114³
 Rietschel S., вч. (I) 390¹
 Ripley W., вч. (I) 61², 65¹
 Ritter K., вч. (I) 125³, 151¹
 Rizzi Z., вч. (IV) 503
 Roe, французький посол (VII) 534³, 536²
 Roepell R., див. Репель Р.
 Roepelle R., див. Репль Р.
 Roesler R., див. Реслер Р.
 Rogerius, див. Рожер, папський посол
 Rogovski, дрогобицький міщанин (VI) 258⁴
 Rogowski, ротмістр (VII) 554¹
 Roleslaus, помилк., див. Юрій-Боле-слав
 Romanus, див. Роман, син Мстислава Ізяславича
 Romstorfer K., вч. (VI) 620
 Rosen V., див. Розен В.
 Rösler R., див. Реслер Р.
 Rosny L., вч. (II) 583
 Rostafiński J., див. Ростафинський
 Rostawiecki E., див. Раставецький Е.
 Rozanda, див. Хмельницька Розанда
 Rozemberger Gregier, селянин (VI) 265⁵
 Rozen V., див. Розен В.

- Rozhun, див. Розгін
- Rożniecki S., див. Рожнецький С.
- Rulikowski E., див. Руліковський Е.
- Rundstein Sz., вч. (V) 640
- Rupp J., вч. (II) 503⁵, 582
- Rusin Mikoła, львівський райця
1463 р. (V) 243¹
- Rusowski Gellas, віленський архи-
мандрит (VI) 560⁵
- Ruthenus Joannes, див. Русин Ян
- Ruthenus Maladik, полоняник (II)
501
- Ruthenus Nicolaus, львівський райця
1348 р. (V) 243¹
- Ruthenus Theza, слуга (II) 501
- Rutot A., вч. (I) 27²
- Rutski, див. Рутський Йосиф Ве-
лямін
- Rymar Matthis, селянин (VI) 265⁵
- Ryszowski, див. Оришовський Ян
- Rzyszczewski L., див. Жищевський Л.

S, Š, Ś

- S., див. Соколов М.
 Sądkowski Ivan, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
 Sądkowski Vasko, дрогобицький селянин (VI) 259⁷
 Sadowski J., див. Садовський
 Šafařík P., див. Шафарик П.
 Sahath Kirej I, див. Сеадат Гірей I
 Sakowicz K., див. Сакович Касіян
 Samolewicz J., вч. (V) 354², 640
 Samozwaniec Dmtr, див. Дмитро I
 Sanguski, див. Сангушки
 Sarasin P., див. Саразін П.
 Sarnes A., див. Сарнес А.
 Sarnicki S., див. Сарницький С.
 Sarthac, див. Сартак
 Sas I., вч. (VII) 583
 Sasy S. de, див. Сасі С. де
 Sathas K., див. Сата К.
 Sattler C., див. Затлер К.
 Saula, див. Шаула Василь
 Sauli L., вч. (II) 512¹
 Saulus, див. Павло, апостол
 Sava, див. Сава, св.
 Sawla Mathwiey (sic!), див. Шаула Василь
 Sayce A., див. Сайс
 Sbroshconus, гарматник (IV) 170²
 Scalka Nicolaus (V) 310⁴
 Schannat, вч. (II) 485¹
 Schanz G., вч. (VI) 605
 Schaube A., вч. (VI) 606
 Scheffer J., вч. (I) 366¹
 Schein P., див. Шейн П.
 Schenk K., див. Шенк К.
 Scheppling D., див. Шеппінг Д.
 Scherer J.-B., див. Шерер Жан-Бенуа
 Schiefner A., див. Шифнер А.
 Schiemann Th., див. Шиман Т.
 Schlederus J.-G., див. Шледер Й.
 Schleiden M., вч. (I) 267²
 Schlemm J., див. Шлемм
 Schlözer A., див. Шлецер А.
 Schlumberger G., див. Шлюмберже Г.
 Schmidt H., див. Шмідт Г.
 Schmidt I., див. Шмідт І.
 Schmidt K., див. Шмідт К.
 Schmidt L., див. Шмідт Л.
 Schmitt H., див. Шмітт Г.
 Schneider A., див. Шнайдер А.
 Schneidewirth J., вч. (I) 540
 Scholyenyk Vassyl, дрогобицький міщанин (VI) 258⁴
 Schönfelder J.M., див. Шенфельдер Й.
 Schottin R., вч. (VII) 280¹, 581
 Schrader O., див. Шрадер О.
 Schroeder L., див. Шредер Л.
 Schule Anna (I) 303¹
 Schulz A., див. Шульц А.
 Schulze W., див. Шульце В.
 Schürer E., вч. (I) 100⁶
 Schwalbe G., вч. (I) 26¹
 Schwarz W., вч. (I) 70¹
 Schwerin C., вч. (I) 390¹
 Schyczycz Ivan, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
 Scrobotczyn Puotr, дрогобицький міщанин (VI) 258⁴
 Scrobothka Syenko, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
 Scząschny, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
 Sehmsdorf E., див. Семсдорф Е.
 Sękowski S., див. Сенковський С.
 Semion, руський маляр (VI) 376¹
 Semkowicz A., див. Семкович О.
 Semsdorf E., див. Семсдорф Е.
 Sergi G., вч. (I) 561
 Sestrenczewicz de Bohusz S., див. Сестренцевич-Богуш С.
 Sewerny Iwan, козак (VII) 153³
 Shiratori K., вч. (I) 152⁷
 Shtukenberg A., див. Штукенберг А.
 Siarczyński F., див. Сярчинський Ф.
 Siebel, див. Зібель

- Sielnicki Zachnowicz, див. Лісницький Григорій
- Sienko, маляр (VI) 376¹
- Sierakowski J., див. Сераковський
- Sigismundus I, див. Сигізмунд I Старий
- Sigismundus III, див. Сигізмунд III Ваза
- Sigma, див. Лозинський В.
- Simons B., див. Сімонс Б.
- Sirbu I., див. Сірбу І.
- Șircu P., див. Сирку П.
- Skidan, див. Скидан Карпо
- Skinder basza, див. Іскандер-баша
- Skorochot, див. Скороход
- Skrobothczyn Ivan, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
- Škultety J., див. Шкультетій
- Slaski W., вч. (VI) 605
- Slothilo, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
- Smiarowski Jakób, див. Смяровський Якуб
- Smithus T., вч. (VI) 486⁵
- Smolka S., див. Смолька С.
- Smoniewski J.W., вч. (V) 649
- Smotricius, див. Смотрицький Мелетій
- Smotrzycki, див. Смотрицький Мелетій
- Snellman A., див. Снельман
- Sobieski W., див. Собеський В.
- Sobota Thoma de, див. Субота
- Sokolowski A., див. Соколовський А.
- Sokolowski M., див. Соколовський М.
- Soltau S., вч. (I) 543
- Sólyom-Fekete (Fekete-Sólyom), вч. (V) 374¹
- Sommervogel R.R. Carlos vom, вч. (VI) 453⁷
- Sonni A., див. Сонні
- Sopiechy, див. Сапіги
- Soskowicz Iwaszko, див. Івашенцо Івашкович
- Sostovycz Fedko, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
- Sozański I., див. Созанський І.
- Speranskij M., див. Сперанський М.
- Spillmann J., вч. (V) 658
- Spithco з Мельштина, див. Спитко, подільський урядник
- Srkulj S., див. Сркуль С.
- Sroczyński L., вч. (IV) 481
- Stadnicki A., див. Стадницький О.
- Stadnicki K., див. Стадницький К.
- Starcke C., див. Штарке
- Starzewski W., див. Старчевський В.
- Starowolski, див. Старовольський
- Staruszewicz Klemens, див. Старушич Климент
- Štastný J., вч. (I) 128⁷
- Stawiski E., див. Стависький Е.
- Stecki T.-J., див. Стецький Т.-Є.
- Stecko Пко, шляхтич (VI) 237¹
- Stella, див. Стелла
- Stempa, див. Ступа
- Stepan, син Scrobothki, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷
- Stephan, любачівський воєвода (V) 308¹
- Stephan, син Льва, слуга (II) 501
- Stephan, син Чепана (II) 495²
- Stephan de Marmarusio (II) 489⁵
- Stephan de Wngwar, йобадьон (II) 495³
- Stephan I, див. Стефан І, угорський король
- Stepicz, див. Степич
- Stern E. von, див. Штерн Е. фон
- Sternberg H., вч. (V) 651
- Stesłowicz W., вч. (VI) 605
- Sthasz, селянин (VI) 269¹
- Stieda W., вч. (VI) 605
- Strabon Valafridus, див. Страбон

- Strach de Galoch, сокольник (II) 497⁴
- Strakosch-Grassmann G., вч. (II) 543², 545³, 584
- Strazzula V., вч. (I) 539
- Strehlke E., див. Штрельке E.
- Štrekelj K., вч. (I) 245¹
- Stronczyński K., див. Стрончинський K.
- Stroube de Piermont F., див. Штрубе де Пірмон Ф.
- Strumieński, автор XVI ст. (VI) 181⁵
- Stryjkowski M., див. Стрийковський Матвій
- Stumpf-Brentano K., див. Штумпф-Брентано K.
- Stupnicki J., див. Ступницький Я.
- Stüwe F., вч. (I) 282¹
- Suchenwirt Peter, див. Зухенвірт Петро
- Šulek B., вч. (I) 244¹
- Sulima, див. Сулима Іван Михайлович
- Sulislaus, див. Суліслав, сендомирський каштелян
- Sulwika, див. Pulwika Semen
- Surowiecki W., див. Суровецький В.
- Susik Maxim, селянин (VI) 269¹
- Susło, див. Сусло Миколай
- Susta, див. Сусло Миколай
- Susza Iacobus, див. Суша Яків-Іван
- Sutowicz J., вч. (IV) 153¹, 154⁴
- Svjatoslav, див. Святослав, син Ігоря Рюриковича
- Swab Ian, дрогобицький міщанин (VI) 259[•]
- Swantoszka, див. Святослава, донька або сестра Льва Даниловича
- Swathek de Vyasd Albert, львівський суддя (VI) 238²
- Sweet H., вч. (I) 62¹
- Swetosława, див. Святослава, донька або сестра Льва Даниловича
- Świeżawski S., див. Свежавський С.
- Swjatoslaw, див. Святослав, син Ігоря Рюриковича
- Swyatoslaus, див. Святослав, син Ігоря Святославича
- Sydachmed, див. Сеїд-Ахмед
- Syenko, дрогобицький міщанин (VI) 258⁴
- Syrucu P., див. Сирку П.
- Syrien Michel de, див. Михаїл Сирин, антиохійський патріарх
- Szahin Giraj, див. Шагін Гірей
- Szajnocha K., див. Шайноха K.
- Szalay L., див. Салай Л.
- Szaraniewicz I., див. Шараневич I.
- Szarlowski A., вч. (V) 651
- Szczyck, див. Щек
- Szelągowski A., див. Шельонговський A.
- Szemberk, див. Шемберк
- Szilágy S., див. Сіляді O.
- Szirmay A., див. Сірмай A.
- Szorr M., див. Шорр M.
- Sztaray, див. Стараї, родинний архів
- Szujski J., див. Шуйський Ю.
- Szymaszkо, див. Семашко

Т

- Taflari Jani, див. Тафларі Яні
 Talko-Hryncewicz J., див. Талько-Гринцевич Ю.
 Tamm F., вч. (I) 622
 Taras, див. Тарас, чигиринський полковник
 Tarnowski S., див. Тарновський С.
 Tastu, видавець (VI) 28¹
 Täubler E., див. Тейблер Е.
 Taylor I., див. Тейлор І.
 Telyusthka Mysko, дрогобицький селянин (VI) 259^{*}
 Temudzhin, див. Темуджін
 Deutsch G.D., вч. (II) 494¹
 Theiner A., див. Тайнер А.
 Theodor, див. Федір, син Кориата Гедиміновича
 Theodor Koriatovicz, див. Федір, син Кориата Гедиміновича
 Theorphan, див. Теофан, візантійський письменник
 Theophil, див. Теофіл, візантійський імператор
 Theophylactus, див. Теофілакт, болгарський архієпископ, хроніст
 Theudonicus de Epuries (II) 503²
 Thevenot, упорядник "Relationis..." (1663 p.) (VIII-2) 203
 Thierry A., див. Тьєрі А.
 Thietmar, див. Тітмар
 Thirion E., вч. (I) 539
 Thoma, див. Тома, син Тиби
 Thoma, родич Димитрія (III) 516
 Thomas A., див. Томас А.
 Thompson M., див. Томсон М.
 Thomsen V., див. Томсен В.
 Thor, див. Тор
 Thraska, див. Траска
 Thunmann H., див. Тунман Г.
 Thuno, райця (V) 228¹
- Thurek, дрогобицький міщанин (VI) 259^{*}
 Thurocz, див. Туроц
 Tobien E., див. Тобін Е.
 Tobyas, йобадьон (II) 495³
 Tochtamisz-aga, див. Тохтамиш-ага
 Tohay-bey, див. Тугай-бей
 Tokajbei, див. Тугай-бей
 Toldy F., вч. (II) 34¹
 Tomaschek W., див. Томашек В.
 Tomek V., вч. (I) 490²
 (IV) 153¹
 Tomosiewicz, див. Гуня Дмитро Томашевич
 Topika, див. Топига
 Toporski, див. Топорський
 Tornberg C., див. Торнберг
 Torres Joannes de, див. Торрес Джованні де
 Totoraitis J., вч. (IV) 427
 Tournier E., див. Турне Е.
 Tretiak J., див. Третяк
 Troianicki Mikołaj, київський шляхтич (VII) 423¹
 Troubetzkoi A., див. Трубецької, вч.
 Troydinus, див. Тройден
 Trubecki, див. Трубецької Олексій Микитич
 Трус, див. Трица
 Tundalus, див. Тундаль
 Turgenevius A., див. Тургенєв О.
 Turowski K., див. Туровський К.
 Twardowski S., див. Твардовський Самуїл
 Туба, див. Тиба, батько Томи
 Tymaszewicz, див. Гуня Дмитро Томашевич
 Tymosewic, див. Гуня Дмитро Томашевич
 Tymoszewicz, див. Гуня Дмитро Томашевич
 Tzamblac Grigorie, див. Цамблак Григорій

U, V

- Uhlenbeck C., див. Уленбек
 Ujfalvy Ch., вч. **(I)** 151¹
 Ukert F., див. Укерт Ф.
 Ulanowski B., див. Уляновський Б.
 Ulrich von Richenthal, див. Ульріх
 Ріхентальський
 Undset I., вч. **(I)** 50²
 Utinuerus, див. Путувєр
- Vacek F., вч. **(I)** 353²
 Valach, дрогобицький міщанин **(VI)**
 259[•]
 Valentinus, filius Myluzsth, йобадьон
(II) 495³
 Valetta J.N., вч. **(I)** 393², 404¹
 Valjavec M., вч. **(I)** 329²
 Vámbéry H., див. Вамбері Г.
 Vanyko, filius Petri, дрогобицький
 міщанин **(VI)** 258⁴
 Varcholomyeu, дрогобицький міща-
 нин **(VI)** 259[•]
 Varon, див. Варон
 Vasius Iohannes, торговець **(II)** 273⁴
 Vasko, маляр **(VI)** 376¹
 Vasmer M., вч. **(I)** 135²
- Vassits M., вч. **(I)** 46¹
 Veneticus Manuel, торговець **(II)**
 273⁴
 Verworn M., вч. **(I)** 27²
 Viczay, див. Вічай
 Vigfusson G., див. Вігфусон Г.
 Vigna A., вч. **(IV)** 311[•], 320⁴, 487
 Vignon Blaise de, див. Віженар
 Блез де
 Vimina A., див. Віміна Альберто
 Viollet le Duc E., див. Віоле-Ледюк
 Е.
 Visconti, див. Вісконті Баптіста
 Vissendorf G., див. Вісендорф Г.
 Vladislaus, його курія **(VI)** 372³, 616
 Vladislaus IV, див. Володислав IV
 Vócel J., див. Воцель
 Vogt F., див. Фогт Ф.
 Voigt I., див. Фойгт Й.
 Volkov T., див. Вовк Ф.
 Vondrak V., вч. **(III)** 542
 Vossberg F.-A., див. Фосберг Ф.-А.
 Voythany, дрогобицький міщанин
(VI) 259[•]
 Vulyczko Hrynko, дрогобицький
 міщанин **(VI)** 259[•]
 Vytholdus, див. Витовт

W

- Wace A., вч. (I) 46¹
 Wadding L., вч. (III) 299⁶
 Wadowski J.A., див. Вадовський
 Wagner C., вч. (II) 582
 Waher, див. Вайер
 Wahnschaffe F., помилк., див. Wohnschaffe F.
 Waitz G., див. Вайц Г.
 Walewski A., див. Валевський А.
 Walewski W., див. Валевський В.
 Waliszewski K., див. Валішевський К.
 Wapowski Bernard, див. Ваповський Бернад
 Warneńczyk Władysław, див. Володислав III Варненьчик
 Warnka S., вч. (IV) 484
 Wartenberg G., вч. (I) 569
 Warteslau, див. Вартислав
 Wasco Kudrynowicz, суддя (III) 232⁴
 Wasil, див. Васько, чигиринський хорунжий
 Wasilowicz Ihnath, див. Василевич Ігнат
 Wassilewsky B., вч. (I) 485⁷
 Waszota Thomso, сяноцький воєвода (V) 308¹
 Wathanowicz Mirni, селянин (VI) 269¹
 Wattenbach W., див. Ватенбах В.
 Wayss Hanus, селянин (VI) 265⁵
 Wazul, див. Василько, син Романа Мстиславича
 Wechtamisz-aga, див. Тохтамиш-ага
 Weissius M.G., вч. (VII) 564
 Wejnert A., вч. (V) 642
 Wenzel G., вч. (II) 581, 582
 Wernicke E., вч. (VI) 56¹
 Wertner M., див. Вертнер М.
 Westberg F., див. Вестберг Ф.
 Westermark E., див. Вестермарк Е.
 Wichowski Ivan, див. Виговський Іван
 Widekind I., див. Відекінд І.
 Widmann K., див. Відман К.
 Wiegers F., вч. (I) 27²
 Wielewicki J., див. Велевицький Я.
 Wiesniak Chwedor Iakubowicz, див. Вешняк Федір Якубович
 Wietersheim E., див. Вітерсгайм Е.
 Wieweg F., вч. (I) 23¹
 Wigunt, див. Вігунт-Олександр, син Ольгерда Гедиміновича
 Wiklund K., вч. (I) 62¹
 Wilczyński O., див. Вільчинський О.
 Wilermus, див. Вілерм
 Wilke G., вч. (I) 51²
 Wilken F., див. Вількен Ф.
 Winkler H., див. Вінклер Г.
 Winniczky Marcus, див. Вінницький Марко
 Wiowsky Daniel, див. Виговський Данило
 Wirth A., див. Вірт А.
 Wiszniewiecki Aleksandr, див. Вишневецький Олександр
 Wiszniewiecki, див. Вишневецький Ярема
 Wiszniewski M., вч. (IV) 233², 237¹
 Wisznioweczki Demetrius, див. Вишневецький Дмитро-Байда
 Witold, див. Витовт
 Witrigaldus, див. Свидригайло, син Ольгерда Гедиміновича
 Wituld, див. Витовт
 Władysław IV, див. Володислав IV
 Władysław Warneńczyk, див. Володислав III Варненьчик
 Wohnschaffe F. (помилк., Wahnschaffe F.), вч. (I) 23¹
 Wójcicki K., див. Вуйціцький К.
 Wojciechowski T., див. Войцеховський Т.

510

Woldemar de Ploceke, див. Володимир, полоцький князь
Wolf, filius Thomae, йобадьон **(II)** 495³, 502⁴
Wolf von Glanvell V. (Glanvell), вч. **(I)** 492¹
Wolff J., див. Вольф Ю.
Wolff O., вч. **(II)** 584
Wolfskron A., вч. **(VI)** 619
Wolinski Marcin, посол **(VII)** 540³
Worobiej Masko, див. Воробей Масько

Woronowic Liew, див. Воронович Лев
Worpaу, див. Воропай
Woysza, див. Войша
Wrobl Masko, див. Воробей Масько
Wrobl Mathias (можл., див. Воробей Масько), маляр **(VI)** 377⁷
Wychowski Ivan, див. Виговський Іван
Wyd, батько Mathyas **(III)** 516
Wylie A., вч. **(I)** 151¹

X, Y, Z, Ż, Ź

Xénopol A., вч. (III) 536

Yebyeecz Marcin, дрогобицький міщанин (VI) 259⁷

Zaborowski S., див. Заборовський С.
Zachariae von Lingental K.-E., див.
Цахаріє К.-Е.

Zachariasiewicz F., див. Захаріясе-
вич Ф.

Zacharjewicz J., див. Захарієвич Ю.
Zacharka, дрогобицький міщанин
(VI) 258⁴

Zachwosthy Chwiedor, козак (VII)
153³

Zaczylichowski, див. Зацвіліховсь-
кий Миколай

Zagórski W., див. Загурський В.

Zahn Th., вч. (III) 54⁷

Zaklyk, дрогобицький міщанин (VI)
258⁴

Zakrzewski W., див. Закревський В.
Zaleski Mikołaj, див. Залеський
Миколай

Załęski S., див. Заленський С.

Zanelli A., вч. (VI) 22²

Zaradny Stefan, див. Зарудний Сте-
пан

Zaryczny Procz, дрогобицький мі-
щанин (VI) 258⁴

Zatrudno Ivan, див. Зарудний Іван

Zaualouski, мировий суддя (V) 164³

Zawisza Czarny, див. Завіша

Zbaraski, див. Збараський, брац-
лавський воєвода

Zbaraski Jerzy, див. Збараський
Юрій

Zborowski S., див. Зборовський Са-
мійло

Zebrzydowski, див. Зебжидовський
Zeglaitys Grygiel, челядник (V) 112⁵

Zeissberg H., див. Цайсберг Г.

Zeledin, див. Джелаль-ед-дін

Żelízko J., див. Желізко

Zelman, див. Жельман

Zemko (Семко), слуга (II) 502

Zeus K., див. Цейс К.

Zichy, див. Зічи, архів

Zichy E., див. Зічи Е.

Ziemięcki J., див. Земенцький Ю.

Zienkiewicz R., вч. (I) 337²

Zimorowicz B., див. Зіморович Бар-
толомей

Zinkeisen J.W., див. Цінкайзен Й.В.

Zltareyko Ivan, див. Золотаренко
Іван

Zmloczko Мацько, селянин (VI) 269

Zobuslo, filius Dubron, йобадьон (II)
502³

Zobuslo з Чичеровець, русин, слуга
(II) 502

Zobuslou (Сбислав), русин, слуга
(II) 501

Zolan Zeledin, див. Джелаль-ед-дін

Zolkowski Nicolaus, воєвода (V)
310⁴

Żołtowski, див. Жолтовський

Zsindely I., вч. (II) 581

Zudar Георгій, угорський намісник
(IV) 113

Zudar Petrus, воєвода (IV) 114

Zunyko, батько Zunykovycza (VI)
259⁷

Zunykovycz Kozma, дрогобицький
міщанин (VI) 259⁷

Żurkowski Stanisław, див. Жур-
ковський Станіслав

Zych F., див. Зих Ф.

Zygmunt III, див. Сигізмунд III Ваза

Zygmunt August, див. Сигізмунд II
Август

Αλμαλτης, див. Альмальчу
 Ανδρονικος, див. Андронік Старший
 Ανδρονικος Παλαιολογος Γεροντος,
 див. Андронік Старший
 Αννα, див. Анна, жінка Володимира
 Святославича, сестра Васи-
 ля II Болгаробойці
 Απολλων, див. Аполлон, міф.
 Αρδαγαστος, див. Ардагаст
 Ασιμαθ, біблійн. (I) 322³
 Βλαδιμηρος, див. Володимир, син
 Святослава Ігоревича
 Βλαδιμηρος, див. Володимир, син
 Володаря Ростиславича, га-
 лицький князь
 Δαβραγεζας, див. Дабрагез
 Εργελ, біблійн. (I) 322³
 Εστια, грецька міф. (I) 114
 Γαβριηλ, див. Гавриїл, галицький
 митрополит
 Γεγιος, див. Юрій, св.
 Γεωργιο(-ς), див. Юрій, св.
 Γοιτοσυρος (Οιτοσκυρος), бог у
 скіфській міфології (I) 114
 Ηλιος, див. Ілея
 Ηρακλης-Σεμ, див. Σεμ-Ηρακλης
 Θεοφανης, див. Теофано з родини
 Муцалонів, руська княгиня
 Ιαροσλαβος, див. Ярослав, син Во-
 лодимира Святославича
 Ιεροσθλαβος, див. Ярослав, син Во-
 лодимира Володаревича
 Κόσμας, див. Козьма, галицький
 єпископ
 Κωνσταντινος, див. Костянтин VII
 Порфирородний
 Λεοντος, див. Леон, київський мит-
 рополит

Μεσαμηρος, див. Мезамир
 Μιθρα, див. Мітра
 Μυριμων, див. Бравлин
 Ναπης, син Σκυθης-а (I) 142³
 Νιφωντης, див. Ніфонт
 Νοσισλαβος, див. Мстислав, син Во-
 лодимира Святославича
 Οιτοσκυρος, див. Гоітосυρος
 Ουλλιος Πλοκαμος (Πλοκαμος Ουλ-
 πιος) (I) 114³
 Παλος, син Σκυθης-а (I) 142³
 Πειραγαστος, див. Пірагаст
 Πετρος, див. Петро, ймовірний на-
 пис на монеті
 Πετρος, див. Петро, митрополит
 Πετρος, німецький князь (I) 484²
 Πλοκαμος Ουλλιος, див. Ουλλιος
 Πλοκαμος
 Πολιτος Ν., див. Політ Н.
 Πριμισθλαβος, див. Ярослав, син
 Володимира Володаревича
 Ρωμανος, див. Роман I, візантій-
 ський імператор
 Σαθας, див. Сата(-с) К., вч.
 Σαμακ, див. Самак, міщанин із Су-
 дака
 Σεμ-Ηρακλης (Ηρακλης-Σεμ), міф.
 (I) 322³
 Σεσθλαβος, див. Всеслав, подунай-
 ський князь
 Σελ[ηνη] (помилк. Σηλ[ηνη]) (I) 114
 Σηλ[ηνη], див. Σελ[ηνη]
 Σκυθης, міф. (I) 142³
 Σφεγγος, брат Володимира Свято-
 славича або, можл., його
 син – Святополк (II) 35
 Σφεγγος, див. Святополк, син Во-
 лодимира Святославича
 Ζευς Βαγατος, міф. (I) 322
 Ζιντισθλαβος, князь (II) 25¹

ЗМІСТ

Передмова	5–9
Список скорочень	10
Алфавітний ряд кирилицею (український шрифт)	11–472
Алфавітний ряд латинським шрифтом	473–511
Алфавітний ряд грецьким шрифтом	512